

Kiezen voor het Goddelijke

De Moeder

Kiezen
voor het Goddelijke

Gesprekken van de Moeder
(1950-'51)

Stichting Aurofonds

Oorspronkelijke titel:

Entretiens la Mère, 1950-51.

Uitgegeven door Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, India

Geautoriseerde vertaling door

Wil van Vliet

ISBN 90 70549 115

© 1986 Stichting Aurofonds, Steenhouwersvest 57, B-2000 Antwerpen

Uit deze uitgave mag uitsluitend iets verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen, of op welke andere wijze ook, hetzij chemisch, elektronisch of mechanisch, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Any part of this book may only be reproduced, stored in a retrieval system and/or transmitted in any form, by print, photoprint, microfilm, recording, or other means, chemical, electronic or mechanical, with the written permission of the publisher.

VOORWOORD

Het dient te worden vermeld hoe deze gesprekken zijn ontstaan. Er werd niet willekeurig toe besloten, ze zijn voortgekomen uit een materiële noodzaak, zoals de meeste activiteiten in de Ashram, waar het spirituele zich ent op het materiële. In 1943 was de 'School' van de Ashram gesticht; de kinderen waren opgegroeid en hadden Frans geleerd; daarna kwamen nieuwe generaties en waren er niet genoeg leraren. Daarom besloot de Moeder zelf drie maal per week Franse les te geven aan de verst gevorderde leerlingen. Zij las een Franse tekst uit haar eigen werk of uit vertalingen van Sri Aurobindo's werk en zowel de kinderen als hun leraren stelden vragen. Daarna begonnen de volwassenen ook langzamerhand de lessen bij te wonen en gingen vragen stellen. Zo zijn deze gesprekken ontstaan, die in de omgang 'Moeders lessen' werden genoemd. De gestelde vragen zijn dus van allerlei aard en niveau.

In het begin werden deze gesprekken eenvoudig gestenografeerd. Sommige ontbreken of zijn niet volledig. Pas sinds 1953 hebben wij de beschikking over geluidsbanden. Deze teksten werden voor het eerst gepubliceerd in het 'Bulletin du Centre International d' Education Sri Aurobindo', met uitzondering van zes gesprekken, die wij in deze bundel opnemen.

21 december 1950

'O, onbeweeglijk en sereen Bewustzijn, Gij waakt aan de uiterste grenzen van de wereld als een sfinx der eeuwigheid. En toch, enkelen geeft Gij Uw geheim prijs; zij kunnen Uw soevereine wil worden die kiest zonder voorkeur, die uitvoert zonder begeerte.'

(De Moeder, uit 'Gebeden en Meditaties', 10 november 1924)

Dit onbeweeglijke Bewustzijn is 'The Mother of Dreams'* , de sfinx der eeuwigheid die waakt aan de uiterste grenzen van de wereld als een raadsel dat moet worden opgelost. Dit raadsel is het probleem van ons leven, de bestaansreden van het universum. Het probleem van ons leven is het Goddelijke te verwezenlijken, of liever, ons weer bewust te worden van het Goddelijke, dat het universum is, de oorsprong, de oorzaak en het einddoel van het leven.

Zij die het geheim van de sfinx der eeuwigheid vinden, worden de werkzame en scheppende Macht.

Kiezen zonder voorkeur en uitvoeren zonder begeerte is de grote, fundamentele moeilijkheid bij de ontwikkeling van het ware bewustzijn en de ware zelfbeheersing. In die zin betekent kiezen: zien wat waar is en dat tot bestaan brengen; en zo kiezen, zonder enige persoonlijke voorkeur voor iets, voor iemand, voor een daad, voor een omstandigheid, is voor het gewone menselijke wezen wel het moeilijkste dat er is. Toch moet je zo ver komen dat je kunt handelen zonder enige voorkeur, los van iedere aantrekking en iedere affiniteit, je enkel en alleen baserend op de Waarheid die je leidt. En wanneer je in overeenstemming met de Waarheid hebt gekozen wat je moet doen, dan moet je dat ook zonder enige begeerte uitvoeren.

Als je jezelf aandachtig observeert, zul je zien dat je een innerlijke drang moet hebben voordat je iets doet, iets dat je drijft. Bij de gewone mens is deze drang over het algemeen begeerte. Deze begeerte moet vervangen worden door een heldere, nauwkeurige en onveranderlijke visie van de Waarheid.

Sommigen noemen dat de Stem van God of de Wil van God. De

* 'De Moeder der Dromen', gedicht van Sri Aurobindo, Collected Poems and Plays II, 121.

werkelijke betekenis van deze uitdrukkingen is vervalst, daarom zeg ik liever 'de Waarheid', hoewel dit maar een heel beperkt aspect is van Dat wat we geen naam kunnen geven, maar dat de Bron en het Doel van het hele bestaan is. Ik gebruik niet graag het woord God, omdat de religies daar de naam van een almachtig wezen van gemaakt hebben, dat anders is dan zijn schepping en erbuiten staat – wat niet juist is.

Toch is het verschil op het fysieke niveau heel duidelijk. Want wij zijn nog alles wat we niet meer willen zijn en Hij, Hij is alles wat we willen worden.

Hoe kunnen we weten wat de Goddelijke Wil is?

Je wéét het niet, je voelt het. En om het te voelen, moet je zo intens en zo oprecht willen dat iedere belemmering verdwijnt. Zolang je een voorkeur, een begeerte, een aantrekking en een affiniteit in je hebt, versluieren die de Waarheid. Het eerste werk is dus te proberen alle bewegingen van je bewustzijn te beheersen, te leiden en te corrigeren, totdat ze de volmaakte en duurzame uitdrukking van de Waarheid worden, en degene die niet veranderd kunnen worden, te verwijderen.

En zelfs willen is niet genoeg, want je vergeet heel dikwijls te willen.

Je moet een aspiratie hebben die in je wezen brandt als een constant vuur en telkens wanneer je een begeerte, een voorkeur, een aantrekking hebt, moet je die in dat vuur gooien. Als je dat hardnekkig blijft doen, zul je zien dat er een straaltje licht van het ware bewustzijn in je gewone bewustzijn doorbreekt. Eerst zal het niet duidelijk te onderscheiden zijn, heel ver achter alle lawaai van begeerten, voorkeuren en alles waartoe je je voelt aangetrokken en waarmee je een affiniteit hebt. Maar je moet door dit alles heen en erachter het ware bewustzijn vinden, zo kalm, zo rustig, bijna stil.

Zij die met het ware bewustzijn in contact zijn, zien alle mogelijkheden tegelijkertijd en zijn in staat zo nodig zelfs de ongunstigste te kiezen. Maar om daartoe te komen, moet je een lange weg afleggen.

Moet je voorkeuren neutraliseren of vergeten?

Je moet ze niet hebben!

Wanneer het mentale stil wordt, wanneer het ophoudt te oordelen en zich met zijn zogenaamde kennis op de voorgrond te dringen, kun

je beginnen het probleem van het leven op te lossen. Je moet je onthouden van oordelen, want het mentale is alleen maar een instrument tot handelen, geen instrument van ware kennis – de ware kennis komt ergens anders vandaan.

Als men zich zou onthouden van oordelen, dan zou men tot een steeds nauwkeuriger kennis van de Waarheid komen en zou negentiende van de ellende in de wereld verdwijnen. De grote wanorde in de wereld zou voor het grootste gedeelte geneutraliseerd worden als het mentale kon toegeven dat het niet weet.

Daarna is er sprake van een passage uit de 'Aperçues et Pensées': 'Wanneer we aan de genietingen voorbij zijn, hebben we de Gelukzaligheid. Begeerte was een hulp, begeerte is de belemmering.' Moeder voegt hier aan toe:

...al naar gelang het stadium waarin je je bevindt.

Ik zeg dit natuurlijk voor degenen die zich oprecht bewust willen worden van hun werkelijke waarheid en haar in hun leven tot uitdrukking willen brengen. Ik denk dat dit met iedereen hier het geval is.

En ik zeg tegen de leraren dat ze meer en meer volgens de Waarheid moeten lesgeven. Want als we hier een school hebben, dan is het opdat die anders zou zijn dan de miljoenen scholen in de wereld; dan is het om de kinderen een kans te geven om onderscheid te leren maken tussen het gewone leven en het goddelijke leven, het leven volgens de waarheid – om de dingen anders te zien. Het is nutteloos hier het gewone leven te willen herhalen. De leraren hebben de taak de ogen van de kinderen te openen voor iets dat ze nergens anders zullen vinden.

23 december 1950

Moeder leest haar artikel voor over 'Concentratie en verstrooiing' (Bulletin april 1949).

Om een probleem op te lossen, om een les te leren, heb je, zoals iedereen weet, veel concentratie en aandacht nodig – een verstandelijke aandacht en concentratie. Maar concentratie is niet alleen maar iets verstandelijks, zij kan bij alle activiteiten van het wezen meespelen, lichamelijke activiteiten inbegrepen. Je moet zo'n beheersing over je zenuwen hebben dat je je helemaal kunt concentreren op wat je doet en door de intensiteit van je concentratie bereik je dan dat je onmiddellijk reageert op de schok van buitenaf. Om tot zo'n concentratie te komen, moet je een bewuste beheersing over de energieën hebben.

Zijn jullie je bewust van de energieën die je ontvangt en verbruikt?

Men is zich min of meer bewust van de energieën die men verbruikt, vooral wanneer men er te veel van verbruikt! Het gaat hier om een voortdurende wisseling tussen het ontvangen en verbruiken van energieën. Vóór de jaren des ondersheids ontvangen kleine kinderen veel energie en zij verbruiken die overvloedig zonder erbij te denken, waardoor ze uren kunnen spelen zonder moe te worden. Maar naarmate het denken zich ontwikkelt, begint men zijn energieverbruik geleidelijk te schatten en te berekenen. Dat dient over het algemeen nergens toe, want als je het proces kent waardoor je energie ontvangt, is het beter de ontvangen energie vrij te verbruiken dan ze in je te laten stagneren.

Ten eerste moet je je bewust worden van het ontvangen van de energieën, van de manier waarop ze je wezen binnenkomen en van de manier waarop je ze verbruikt. Vervolgens moet je een soort hoger instinct hebben waardoor je voelt waar de meest gunstige energieën vandaan komen. Dan stel je je met hen in verbinding door je denken, door rustig te worden of door een ander proces – er zijn veel zulke processen. Je moet weten welke energie je wilt ontvangen, waar ze vandaan komt en waaruit ze bestaat. Daarna komt de beheersing over de ontvangen energie. Negentig van de honderd mensen nemen niet genoeg energie op, of ze nemen te veel op, of ze assimileren niet wat ze

opnemen; zodra ze een voldoende dosis hebben ontvangen, verspillen ze die meteen door rusteloosheid, praten, schreeuwen, enzovoort. Je moet weten hoe je de ontvangen energie in je moet bewaren en hoe je haar volledig moet concentreren op wat je wilt doen en nergens anders op. Als je dit kunt, zul je er geen behoefte meer aan hebben om je wil te gebruiken. Je moet gewoon alle ontvangen energie verzamelen en bewust gebruiken. Je moet je met uiterste aandacht concentreren om alles te doen wat je wilt doen.

En je moet werkelijk waarde weten te hechten aan wat je *wilt* doen – aan wat het hogere deel van je wezen wil doen –, want doen wat je graag doet, is niet moeilijk.

Wat is concentratie?

Het betekent dat je alle verspreide draden van je bewustzijn terugvoert tot één enkel punt, één enkel idee. Mensen die volmaakt aandachtig kunnen zijn, slagen in alles wat ze ondernemen, ze zullen altijd veel vooruitgang maken. En zo'n concentratie ontwikkelt zich net als de spieren; je kunt verschillende systemen, verschillende methoden volgen om je te oefenen. We weten tegenwoordig dat bijvoorbeeld de grootste zwakkeling door discipline even sterk kan worden als iedereen. Maar je moet geen wil hebben die als een nachtkaaars uitgaat.

Wil en concentratie moet je aankweken; het is een kwestie van methode, van regelmatig oefenen. Als je wilt, kun je.

Maar je moet je wil niet laten verzwakken door de gedachte: 'Waar is het goed voor?' Het idee dat je met een bepaald karakter bent geboren en dat je daar niets aan kunt veranderen, is stompzinnig.

25 december 1950

Een leraar legt de kinderen uit dat de kortste dag van het jaar samenvalt met de grootste declinatie van de zon in het zuiden, tegen 21 december; daarna gaat de zon weer naar het noorden. Moeder voegt hier aan toe:

Daarom was 25 december lang vóór Christus een feest van het Licht. Dat feest was lang vóór het christendom in zwang; het was in Egypte ontstaan en hoogst waarschijnlijk heeft men voor de geboortedag van Christus dezelfde dag vastgesteld als die van de terugkeer van het licht.

Daarna leest Moeder een artikel voor dat zij in het Bulletin van augustus 1949 heeft gepubliceerd: 'De onuitputtelijke energie'.

Hoe komt het dat naarmate de mentale activiteiten toenemen, het vermogen om je energieën te herstellen afneemt?

Bij volwassenen heeft de werking van het mentale de neiging om de spontane beweging van de wisseling tussen het ontvangen en verbruiken van energieën te verlammen. Tot zijn veertiende jaar is het kind, op enkele zeldzame uitzonderingen na, een klein diertje; zoals een diertje vernieuwt het zijn energieën spontaan door dezelfde activiteiten en dezelfde wisseling tussen ontvangst en verbruik. Maar het mentale brengt een onevenwichtigheid in het wezen; het spontane handelen wordt vervangen door iets dat wil weten, regelen, besluiten, enzovoort, en om dit vermogen dat spontaan je energieën vernieuwt terug te vinden, moet je een trede hoger klimmen, boven het instinct, dat betekent regelrecht van de gewone mentale activiteiten overgaan naar de intuïtie.

(Moeder leest verder voor:) *'Toch is er een energiebron die, wanneer je haar eenmaal hebt ontdekt, nooit uitgeput raakt, wát de uiterlijke omstandigheden en fysieke condities van het leven ook mogen zijn. Het is de energie die*

men als spiritueel kan kwalificeren, de energie die niet meer van beneden, uit de onbewuste diepten wordt ontvangen, maar van boven, uit de hoogste oorsprong van het universum en van de mens, uit de almachtige en eeuwige luister van het suprabewuste. Zij is aanwezig, overal om ons heen, alles doordringend, en om met haar in contact te komen en haar te ontvangen is het voldoende er oprecht naar te streven, je in geloof en vertrouwen voor haar open te stellen, je bewustzijn te verruimen om het te vereenzelvigen met het universele Bewustzijn.'

Ik probeer in deze artikelen de hele yogische terminologie in gewone woorden te bepalen, want het Bulletin richt zich veeleer tot mensen die een gewoon leven leiden, hoewel ook tot degenen die de yoga studeren – ik bedoel dus mensen die zich vooral interesseren voor het zuiver fysieke materiële leven, maar die in hun fysieke leven meer volmaaktheid proberen te bereiken dan gewoonlijk het geval is. Dat is een heel moeilijke taak, maar het is ook een soort yoga. Die mensen noemen zich 'materialisten', en ze verzetten zich al gauw of ze ergeren zich als je yogische uitdrukkingen gebruikt, dus moet je hun taal spreken, waarbij je de uitdrukkingen vermijdt die hen wellicht kunnen hinderen. Maar ik heb in mijn leven veel mensen gekend die zich 'materialisten' noemden en die toch een veel zwaardere discipline volgden dan degenen die voorgeven de yoga te doen.

Wij willen dat de mensheid vooruitgaat, is het niet? Of zij al dan niet beweert op een yogische manier te leven doet er weinig toe, als zij zich maar voldoende inspannt om vooruit te gaan.

Wat is het verschil tussen meditatie en concentratie?

Meditatie is een zuiver mentale activiteit, waar alleen het mentale wezen belang bij heeft. Je kunt je al mediterende concentreren, maar dat is een mentale concentratie; je kunt een stilte verkrijgen, maar dat is een zuiver mentale stilte; dan houd je de andere delen van je wezen onbeweeglijk en inactief, zodat zij de meditatie niet storen. Je kunt twintig uren van de dag in meditatie doorbrengen en in de resterende vier uur een heel gewoon mens zijn, omdat alleen maar je mentale bezig was – op de rest van je wezen, op het vitale en fysieke, heb je

druk uitgeoefend opdat het niet zou storen. In de meditatie doe je niets direct voor de andere delen van het wezen.

Deze indirecte activiteit kán een uitwerking hebben, zeker, maar... Ik heb in mijn leven mensen gekend met een opmerkelijk vermogen tot mediteren, maar die buiten hun meditatie heel gewoon waren, soms met een lelijk karakter en die woedend werden als hun meditatie werd gestoord. Want ze hadden alleen maar geleerd hun mentale te beheersen, niet de overige delen van hun wezen.

Concentratie is een meer actieve toestand. Je kunt je mentaal concentreren, je kunt je vitaal, psychisch of fysiek concentreren en je kunt je integraal concentreren. Concentratie, of het vermogen je hele bewustzijn op één punt samen te brengen, is moeilijker dan meditatie. Je kunt een deel van je wezen of van je bewustzijn samenbrengen, of je kunt je hele bewustzijn samenbrengen, of zelfs fragmenten van je bewustzijn, waarmee ik bedoel dat de concentratie gedeeltelijk, totaal of integraal kan zijn – en telkens zal het resultaat verschillen.

Als je het vermogen tot concentratie hebt, zal je meditatie interessanter en gemakkelijker zijn. Maar je kunt mediteren zonder je te concentreren. Veel mensen volgen in hun meditatie een aaneenschakeling van ideeën, dat is een meditatie, geen concentratie.

Kun je het ogenblik onderscheiden waarop je de volmaakte concentratie bereikt en het ogenblik waarop je je vanuit deze concentratie openstelt voor de universele Energie?

Ja. Je concentreert je ergens op, of je brengt gewoon zoveel mogelijk alle draden van je bewustzijn samen, en wanneer je een zekere perfectie in je concentratie bereikt en die lang genoeg kunt volhouden, opent zich een deur en overschrijd je de grens van je gewone bewustzijn – je komt in een diepere en hogere kennis. Of je keert je naar binnen. Dan kun je een ervaring hebben als van een verblindend licht, een innerlijke verrukking, een gelukzaligheid, een volledige kennis, een totale stilte. Er zijn veel mogelijkheden, nietwaar, maar het verschijnsel is altijd gelijk. Maar deze ervaring is afhankelijk van je vermogen om de maximale perfectie van je concentratie lang genoeg vol te houden.

Moet je je telkens opnieuw concentreren wanneer je deze ervaring wilt hebben?

In het begin wel, want je kunt nog niet vasthouden wat je verworven hebt of je kunt je maximale concentratie nog niet volhouden – je glijdt weer terug en je verliest alles, zelfs de herinnering aan de ervaring die je hebt gehad. Maar als je een weg één keer gaat, is het gemakkelijker om dezelfde weg een tweede keer te gaan, enzovoort. De tweede concentratie is gemakkelijker dan de eerste. Je moet je concentratie volhouden totdat je het innerlijke contact niet meer verliest. Vanaf dat moment moet je in dat innerlijke en hogere bewustzijn blijven van waaruit je alles kunt doen. Je ziet het lichaam en de materie, en je weet wat je moet doen en hoe je het moet doen.

Dit is het eerste doel van de concentratie, maar natuurlijk niet het laatste! Je moet er veel voor doen om deze concentratie te bereiken; een onmiddellijk of een snel resultaat is zelden mogelijk. Maar als de deur van het innerlijk eenmaal open is geweest, kun je er zeker van zijn dat zij zich opnieuw zal openen, als je weet hoe je vol moet houden.

Zolang de deur niet open is geweest, kun je betwijfelen of je het wel kunt, maar als ze eenmaal open is, is er geen twijfel meer mogelijk, als je maar blijft streven en willen.

Dit is een heel waardevolle ervaring.

Wat betekent 'Mother of Dreams'?

Wanneer hij over het 'onbeweeglijke en serene Bewustzijn' spreekt, gebruikt Sri Aurobindo dikwijls poëtische uitdrukkingen die heel suggestief zijn. Hij heeft de uitdrukking 'Mother of Dreams' gebruikt omdat hij zich in de plaats heeft gesteld van iemand die van onderaf naar omhoog kijkt en iets geheimzinnigs, iets heel wonderbaarlijks ziet dat ongenaakbaar en bijna onbegrijpelijk is; maar als je vanuit een ander gezichtspunt kijkt, kun je zeggen dat dit het scheppende Bewustzijn is, de Oorsprong van het Universum, de universele Moeder, de Macht die creëert, enzovoort.

Als je slecht speelt, dan ontdek je dat je geen energie hebt, maar als je goed speelt, met veel enthousiasme, dan

ontdek je dat je meer energie krijgt. Hoe komt dat?

Dat is volkomen waar. Om met de aardse energie in contact te komen, moet je een bepaalde harmonie in jezelf vestigen. Als je het spel goed kent, als je weet hoe je het moet spelen en je er enthousiast voor interesseert, als je een zekere eerezucht hebt (een heel kinderlijke misschien), een zeker verlangen om te winnen, ondervind je, naarmate je succes hebt, een soort innerlijke blijdschap, misschien niet heel diep, maar die de nodige harmonie schept voor de wisselwerking van de energie. Zij die daarentegen niet tegen hun verlies kunnen, die boos worden en een slecht humeur krijgen wanneer alles niet gaat zoals zij willen, verliezen hun energie meer en meer. Als je je laat meeslepen in een depressie, snijd je ook iedere bron van energie af – die van boven, van beneden, van overal; dat is de beste manier om in inertie te vervallen. Je moet absoluut weigeren om gedeprimeerd te zijn. Een depressie is altijd het teken van accuut egoïsme. Wanneer je haar op je af voelt komen, zeg je: ‘Ik ben in een ziekelijke egoïstische toestand, waarvan ik mezelf moet genezen’.

28 december 1950

Moeder leest haar artikel voor uit het Bulletin van november 1949, getiteld 'Een juist oordeel'. Na verscheidene elementen die het oordeel vervalsen te hebben onderzocht, voegt Moeder er de volgende commentaar aan toe:

De zintuigen worden beïnvloed door de psychologische toestand van een persoon, omdat er iets gebeurt tussen de waarneming door het oog en de ontvangst in de hersenen. Dat is heel subtiel; de hersenen ontvangen de waarnemingen van de ogen via de zenuwen, daar is geen beredeneren bij, het gaat bij wijze van spreken direct, maar er is een korte overgang van de waarneming door het oog naar de hersencel die moet reageren en een waardeoordeel vormen. En dit 'schatten' van de hersenen wordt beïnvloed door de gevoelens. Die kleine vibratie tussen wat het oog ziet en wat de hersenen schatten, vervalst vaak de reactie. En dit is geen kwestie van oprechtheid, want zelfs de meest oprechte mensen weten niet wat er gebeurt; zelfs heel kalme mensen die geen hevige emoties hebben, die hun emoties zelfs niet voelen, worden op die manier beïnvloed, zonder zich rekenschap te geven van de tussenkomst van deze kleine vervalsende vibratie.

Soms mengen zich daar ook morele denkbeelden in en vervalsen het oordeel, maar we moeten alle morele denkbeelden verwerpen, want moraal en Waarheid liggen heel ver uit elkaar. (Als ik iemand schok door dit te zeggen, dan spijt me dat, maar het is zo.) Je kunt alleen maar een juist oordeel hebben wanneer je alle gevoelens van aantrekking en afkeer overwonnen hebt. Zolang er dingen zijn die je aantrekken en dingen die je afstoten, kunnen je zintuigen onmogelijk absoluut betrouwbaar functioneren. Iedereen weet bijvoorbeeld dat, wanneer er een ongeluk gebeurt, er twee, drie of vier getuigen kunnen zijn, die helemaal niet hetzelfde zien. Wat er ook gebeurt, er zijn geen twee personen die het op dezelfde manier zien. Door de innerlijke schok nemen ze alleen maar een heel klein deel waar van wat er gebeurt.

Maar er is een middel om de indrukken – een denkbeeld en het tegengestelde denkbeeld – tot overeenstemming te brengen. Je kunt ze als twee uiteinden van één lijn beschouwen en tussen deze twee

uiteinden een zo groot mogelijk aantal met elkaar verband houdende denkbeelden plaatsen; dan ontdek je tenslotte dat er een onderlinge overeenstemming is. En je ontdekt ook dat het een heel interessante oefening is.

(Moeder leest verder voor:) *'Alleen hij die boven iedere sympathie en antipathie, boven iedere begeerte en voorkeur staat, kan alles volkomen onpartijdig bekijken, met behulp van zintuigen wier zuiver objectieve waarneming op een uiterst verfijnd en vervolmaakt mechanisme gaat lijken, met het voordeel van de helderheid van een levendig bewustzijn'.*

Ik zeg 'objectieve waarneming'. Objectief zien is zien en oordelen zonder er iets van jezelf aan toe te voegen, vrij van iedere persoonlijke reactie. Je moet zo ver komen dat je de dingen ziet zonder er iets van je eigen gevoelens in te brengen.

En ik voeg eraan toe dat dit 'vervolmaakte mechanisme' niets kan doen zonder de helderheid van een levendig bewustzijn. Wanneer het bewustzijn *één* is, kun je weten door identiteit; dat wil zeggen dat je door je bewustzijn te verenigen met het voorwerp of de persoon die je wilt kennen of onpartijdig beoordelen, innerlijk met dit voorwerp of deze persoon in contact komt, en dan is het mogelijk om volkomen zeker te weten.

...Iets anders dat het oordeel vervalst en vervormt, is het feit dat je je bekommert om de gevolgen. Om een volkomen juist oordeel te hebben, moet je zonder begeerte kunnen uitvoeren en handelen – één uit duizend kan dat. Bijna iedereen is bang voor het resultaat of is zo eerzuchtig een resultaat te willen bereiken. Je moet je niet om de resultaten bekommeren. Je moet iets gewoon doen omdat je gezien hebt dat het gedaan moet worden; je moet bij jezelf zeggen: 'Ik doe dit omdat het gedaan moet worden en wat er verder gebeurt, daar bekommer ik me niet om'.

Het spreekt vanzelf dat dit een ideaal is en dat alles wat je doet altijd gemengd zal zijn zolang het niet is bereikt. Tenzij je door een heldere visie van de Waarheid bewogen wordt, moet je dus als regel nemen altijd te doen wat je moet doen, omdat dát en niets anders gedaan moet worden.

30 december 1950

*'Het gaat ons niet om succes: ons doel is volmaaktheid.
Wij streven niet naar roem en eer: wij willen ons voor-
bereiden op een goddelijke manifestatie.'*

(De Moeder, 'Tournois', Bulletin april 1950)

Wat is Volmaaktheid?

Sommigen plaatsen de Volmaaktheid helemaal bovenaan. Men denkt over het algemeen dat Volmaaktheid het maximum is van wat je doen kunt. Maar ik zeg dat Volmaaktheid niet een toppunt is, het is geen uiterste. Er is geen uiterste. Wat je ook doet, het is altijd mogelijk om het beter te doen, en juist deze mogelijkheid om het beter te doen is de betekenis van Vooruitgang.

Aangezien er geen uiterste is, hoe kunnen we dan de Volmaaktheid bereiken?

Als je vooruitgaat, kun je dan zeggen dat je op weg bent naar de Volmaaktheid?

Je verwacht Volmaaktheid met Vooruitgang. Je gaat niet noodzakelijkerwijze vooruit naar de Volmaaktheid. Er is misschien een zekere volmaaktheid in de vooruitgang, maar je kunt niet zeggen dat de vooruitgang de Volmaaktheid zou zijn.

Vooruitgang is veeleer een opklimmen. Volmaaktheid is een harmonie, een evenwicht. Maar wat is evenwicht? Wie heeft er hier iets aan Natuurkunde gedaan?

Men zegt dat er een evenwicht is wanneer de twee schalen van een weegschaal hetzelfde gewicht dragen.

Dat is het. En wat bedoel ik nu wanneer ik zeg dat de Volmaaktheid een evenwicht is?

Wanneer dat wat tegen de verwezenlijking is, dus de tegenstand, in een gegeven omstandigheid door een bewuste kracht is overwonnen, dan is het resultaat de

manifestatie van de verwezenlijking.

Ja, dat is het ongeveer, maar ik zou het anders zeggen.

Het idee van Volmaaktheid is iets dat van het Goddelijke tot ons komt, het daalt neer van niveau tot niveau en wij klimmen op van niveau tot niveau.

Dat is nog steeds een evolutief denkbeeld. Er wordt altijd gezegd dat wanneer een schepping het maximum van haar mogelijkheden bereikt, dát de Volmaaktheid is, maar zo is het niet. En dat is juist het idee waar ik me tegen verzet. Dat is allemaal niets anders dan een trede in de vooruitgang. Het betekent dat de Natuur tot de uiterste grens gaat van wat ze heeft en, wanneer ze ziet dat ze niet verder kan gaan, tot stilstand komt, alles afbreekt en opnieuw begint. Dat kun je geen volmaaktheid noemen, want volmaaktheid kan zichzelf niet afbreken. Er zal alleen Volmaaktheid bestaan wanneer de Natuur niet meer ongedaan zal kunnen maken wat ze begonnen is. Voor het ogenblik hebben we er nog geen enkel voorbeeld van dat ze niet geleidelijk ongedaan gemaakt heeft wat ze begonnen was omdat ze het niet goed genoeg vond of omdat het niet was wat ze wilde doen. Je kunt dus niet zeggen dat ze in haar schepping volmaaktheid heeft bereikt. Het zou alleen maar een maximum kunnen zijn als ze er geen behoefte aan heeft om ongedaan te maken wat ze heeft gedaan.

U zegt dat het ons niet om succes gaat, maar is succes niet een soort volmaaktheid?

Naar gewone menselijke opvattingen is succes misschien een volmaaktheid, maar niet voor ons.

Volmaaktheid is geen statische toestand, het is een evenwicht, maar dan een progressief, dynamisch evenwicht. Je kunt van volmaaktheid tot volmaaktheid gaan. Je kunt je een toestand voorstellen waarin het niet nodig zal zijn om af te dalen naar een lagere trede om vooruit te kunnen gaan. Voor het ogenblik is dit de manier waarop de gang van de Natuur zich voltrekt, maar in de nieuwe toestand kun je, in plaats van achteruit te moeten gaan om opnieuw te kunnen beginnen, steeds vooruit blijven gaan zonder ooit te blijven staan.

Nu is het zo: je komt op een bepaald punt en omdat de mens zoals hij nu is niet onbeperkt vooruit kan blijven gaan, moet hij overgaan naar een hogere soort of deze soort achter zich laten om een andere te scheppen. Zoals de mens nu is, kan hij geen volmaaktheid bereiken, tenzij hij zichzelf overtreft – de mensen zijn overgangszwezens. In gewone taal kun je zeggen: ‘O, dat is een volmaakt mens!’, maar dat is een literair beeld. Het hoogste dat een mens nu zou kunnen bereiken, is een evenwicht dat niet progressief is. Hij kan misschien een statisch evenwicht bereiken, maar alles wat statisch is, kan door gebrek aan vooruitgang worden afgebroken.

Is volmaaktheid niet de vervulling van het Goddelijke in alle delen van het wezen?

Nee, wat je daar denkt is opnieuw een trede in de vooruitgang en geen Volmaaktheid. Laten we eens proberen een definitie te vinden die op alle gevallen van toepassing is, dus op de enkeling, op de groep, op de aarde en op het universum.

Je kunt zeggen dat de Volmaaktheid in de enkeling, in de gemeenschap, op aarde en in het universum bereikt zal zijn wanneer de ontvankelijkheid in kwaliteit en kwantiteit op *ieder ogenblik* gelijk zal zijn aan de Kracht die zich wil manifesteren. Dat is het hoogste evenwicht.

Er moet dus een volmaakt evenwicht bereikt worden tussen wat van boven komt en wat van beneden af reageert, en wanneer de twee zich verenigen, is dat het volmaakte evenwicht dat de Verwezenlijking is – een voortdurende, progressieve Verwezenlijking.

(Moeder vervolgt haar voorlezen van hetzelfde artikel:)

‘...Het is meer waard te zijn dan te schijnen. Als we volkomen oprecht zijn, dan hebben we er geen behoefte aan om goed te schijnen. En met volkomen oprechtheid bedoelen we dat we in al onze gedachten, al onze gevoelens, al onze gewaarwordingen en al onze handelingen niets anders uitdrukken dan de centrale waarheid van ons wezen.’

Wanneer je absoluut oprecht bent, probeer je steeds in harmonie te

leven met het hoogste ideaal van je wezen, met de waarheid van je wezen.

Je probeert elk ogenblik bij alles wat je denkt, alles wat je voelt en alles wat je doet, je zo volmaakt mogelijk, zo totaal mogelijk af te stemmen op het hoogste ideaal of, als je je daarvan bewust bent, op de waarheid van je wezen. Dán heb je de ware oprechtheid bereikt. En als je zo bent, als je werkelijk niet om egoïstische of om persoonlijke redenen handelt, als je in je handelen geleid wordt door je innerlijke waarheid, als je dus volmaakt oprecht bent, dan laat het je totaal onverschillig wat de anderen van je denken. In deze toestand van volkomen oprechtheid heb je er geen behoefte aan goed te lijken of door anderen te worden geprezen, want het eerste wat je overkomt wanneer je met je ware bewustzijn in overeenstemming bent, is dat je je er niets van aantrekt hoe je lijkt. Of je nu zus of zo lijkt, of je onverschillig, koud of trots lijkt, dat is helemaal niet belangrijk – op voorwaarde, ik herhaal, dat je absoluut oprecht bent, met andere woorden dat je nooit vergeet dat je leeft om je innerlijke en centrale waarheid te verwezenlijken.

Bestaat volmaaktheid er niet in de Godheid te behagen en niemand anders?

Ja, zo je wilt, maar wanneer je niet absoluut oprecht bent, dan bedrieg je jezelf erg gemakkelijk, en als je je tevreden voelt, zeg je: 'Ik ben er zeker van dat ik de Godheid behaag'.

4 januari 1951

Moeder leest een artikel voor uit het Bulletin van augustus 1950, getiteld 'Transformatie', en geeft de volgende commentaar:

Wanneer men het vroeger over transformatie had, bedoelde men enkel en alleen de transformatie van het innerlijke bewustzijn. Men probeerde het diepe bewustzijn in zichzelf te ontdekken en verwierp het lichaam en al zijn activiteiten als iets hinderlijks en overbodigs, om zich alleen maar bezig te houden met het innerlijke gebeuren. Sri Aurobindo heeft verklaard dat dit niet voldoende was; de Waarheid wilde dat ook de materiële wereld aan deze transformatie zou deelnemen en een uitdrukking zou worden van de diepe Waarheid. Maar toen dat de mensen werd verteld, hebben velen gedacht dat het mogelijk zou zijn het lichaam en zijn activiteiten te transformeren zonder zich in het minst te bekommeren om wat er van binnen gebeurde. Dat is natuurlijk niet helemaal juist. Voordat je dit werk van de fysieke transformatie kunt ondernemen, dat het moeilijkste van alles is, moet je je innerlijke bewustzijn stevig in de Waarheid hebben gevestigd, zodat deze transformatie een laatste uitdrukking van de Waarheid zal zijn – de 'laatste' voor deze keer dan...

Het uitgangspunt voor deze transformatie is ontvankelijkheid, daar hebben we het al over gehad. Dát is de onontbeerlijke voorwaarde tot de transformatie. Daarna komt de verandering van bewustzijn. Deze bewustzijnsverandering en de voorbereiding ertoe zijn dikwijls vergeleken met de vorming van het kuiken in het ei. Tot de laatste seconde blijft het ei er gelijk uitzien, er is geen enkele verandering, en pas wanneer het kuiken helemaal gevormd is en absoluut levend, maakt het zelf met zijn snaveltje een gat in het ei en komt eruit. Iets dergelijks gebeurt op het ogenblik van de bewustzijnsverandering. Je hebt heel lang de indruk dat er niets gebeurt, dat je bewustzijn gewoon blijft, en als je een intense aspiratie hebt, voel je zelfs een weerstand alsof je stoot tegen een muur die niet wil wijken. Maar wanneer je van binnen gereed bent, hoeft je maar een laatste poging te doen – het pikken tegen de schaal van je wezen – en alles breekt open en je wordt in een ander bewustzijn geslingerd.

Ik heb gezegd dat dit 'een revolutie van het fundamentele evenwicht' was, dat betekent een totale ommekeer van het bewustzijn, die je kunt vergelijken met wat er gebeurt met het licht wanneer het door een prisma valt. Of het is alsof je een bal binnenstebuiten zou keren, wat alleen maar in de vierde dimensie kan. Je komt uit het gewone driedimensionale bewustzijn om het hogere bewustzijn van de vierde dimensie en een oneindig aantal dimensies in te gaan. Dat is het onontbeerlijke uitgangspunt. Tenzij je bewustzijn van dimensie verandert, zal het blijven wat het is, met zijn oppervlakkige visie van de dingen, en zullen alle diepten je ontgaan. Is er hier iemand die de ervaring van deze bewustzijnsverandering al heeft gehad en die in het Frans kan uitleggen wat hij heeft ondervonden?

X: Het was als een pijn in het hart die een dag duurde. Toen ik de volgende morgen opstond was het net alsof ik uit een diepe meditatie kwam en al mijn gedachten, al mijn handelingen leken te worden geleid door iets of iemand die naast mijn hoofd toezag. Alle woorden die uit mijn mond kwamen, waren de juiste.

Wat voor pijn was het? Een druk? Een schrijnende pijn? Een gevoel van spanning?

X: Het was alsof iets in me niet gelukkig was. Maar 's nachts was dat allemaal veranderd, de volgende morgen was het onaangename gevoel verdwenen.

Dat was ongetwijfeld een mentale opening voor het hogere bewustzijn, een opstijging van het mentale bewustzijn naar het hogere bewustzijn. En waarschijnlijk veroorzaakte een weerstand in het emotioneel-vitale de pijn, die onaangename gewaarwording, die 's nachts verdween met de bevrijding van het bewustzijn in een hoger domein.

Y: Toen ik voor Sri Aurobindo stond, voelde ik een soort hevige pijn. Ik heb Sri Aurobindo gebeden me iets te geven. En plotseling is de pijn veranderd in een intense blijdschap.

Dat was een contact met je psychische wezen.

Z: Men ervaart dikwijls dat het bewustzijn boven de aarde uitstijgt. Dan lijkt men in een gebied te komen waar alle problemen, alle vragen veeleer verdwijnen dan te worden beantwoord. Ze lijken helemaal niet meer belangrijk. Maar ondanks dat is het geen gaan 'van kennis naar kennis'.

Dat is een opening van het innerlijke wezen voor de goddelijke Aanwezigheid in het psychische centrum en daar weet je elk moment niet alleen wat je moet doen, maar waarom en hoe je het moet doen, en je ziet de waarheid van de dingen achter hun uiterlijke verschijning. In plaats van alles op de gewone manier te zien, dus van buiten af, en zó van buiten af dat je, enkele uitzonderingen daargelaten, zelfs niet in staat bent te weten wat een ander denkt (je moet je erg inspannen, je ziet alleen maar de oppervlakte van alles en niets van wat zich daarachter afspeelt), na die innerlijke opening en die vereenzelviging met de goddelijke Aanwezigheid in het psychische centrum, zie je alles van binnen naar buiten en wordt de buitenkant een min of meer vervormde uitdrukking van wat je binnenin ziet: je bent je bewust van het innerlijke bestaan van de mensen, en hun uiterlijke verschijning, hun uiterlijke bestaan is alleen maar een min of meer vervormde uitdrukking van deze innerlijke waarheid. Daarom zeg ik dat het fundamentele evenwicht volkomen veranderd is. In plaats van buiten de wereld te staan en haar als iets buiten jezelf te zien, ben je binnenin de wereld en zie je duidelijk de uiterlijke vormen op een min of meer onbeholpen manier uitdrukken wat er van binnen aanwezig is en wat voor jou de waarheid is.

8 januari 1951

Moeder leest een artikel voor uit het Bulletin van augustus 1950: 'Wat een kind moet weten'.

U zegt dat wij 'er zeker van moeten zijn dat de waarheid uiteindelijk zal overwinnen'. Maar lijkt deze zekerheid niet erg verschillend en vaak het tegengestelde van wat in het gewone leven onderwezen wordt?

Ja. Over het algemeen denkt men dat alles in de Natuur altijd slecht afloopt. Iedereen weet van mensen die jammerlijk aan hun eind gekomen zijn na in hun leven een groot succes te hebben genoten, of van mensen met buitengewone vermogens die ze tenslotte hebben verloren, of van een natie die lang het toonbeeld van een prachtige beschaving is geweest – de beschaving gaat ten onder en de natie vervalt tot zoiets jammerlijks dat je je niet meer kunt voorstellen wat ze geweest is. Het lijkt of de geschiedenis van de aarde er een is van overwinningen gevolgd door nederlagen en niet van nederlagen gevolgd door overwinningen.

Maar wanneer je wilt weten hoe de Waarheid zich uitdrukt, zou je feitelijk, zodra er sprake is van universele en goddelijke dingen, de universele visie en het goddelijke begrip van de dingen moeten hebben. Er is een soort algemeen pessimisme dat zegt dat alles altijd slecht afloopt, zelfs als het goed begint, dat zwakheid, huichelarij, leugen en boosaardigheid altijd de overhand lijken te hebben. Daarom hebben de mensen, die de wereld volgens de dimensie van hun eigen persoon zien, gezegd dat deze wereld slecht is en dat er niets anders opzit dan ermee op te houden en ervandoor te gaan. Er zijn meesters die dat onderwezen hebben, maar hun leer bewijst alleen maar dat hun visie te kortzichtig is en naar verhouding van hun menselijke individualiteit.

In werkelijkheid zijn de bewegingen van de Natuur net als die van het getij: opkomen, wegebben, opkomen, wegebben; dat betekent in het universele leven en zelfs in het aardse leven een geleidelijke vooruitgang, hoewel ogenschijnlijk telkens onderbroken door achteruitgang. Maar dit wegebben is alleen maar schijn, zoals wanneer je achteruit loopt om de aanloop voor een sprong te nemen. Je lijkt

achteruit te gaan, maar dat is gewoon om verder te kunnen springen.

Nu zullen jullie me zeggen: dat is allemaal goed en wel, maar hoe geef je een kind de zekerheid dat de waarheid zal overwinnen. Want wanneer het geschiedenis zal leren, wanneer het de Natuur zal observeren, zal het zien dat alles niet altijd goed afloopt.*

We moeten de kinderen leren de goddelijke manifestatie in de wereld te zien en niet het aspect dat altijd verkeerd afloopt.

Nee, als het kind denkt dat het Goddelijke anders is dan de wereld, zou zijn idee dat alles slecht afloopt helemaal gerechtvaardigd zijn.

We moeten de kinderen het idee van de goddelijke gerechtigheid geven.

Maar daar weten we niets van, want die gerechtigheid manifesteert zich niet in de wereld zoals die nu is. Toch merk je, als je alles grondig genoeg bekijkt, dat er vooruitgang is, dat alles steeds beter gaat, hoewel het er niet naar uitziet. En een wat hoger ontwikkelde geest ziet heel duidelijk dat alle kwaad – nu ja, wat wij kwaad noemen – dat alle leugen, alles wat in strijd is met de Waarheid, alle lijden, alle tegenstand, het gevolg is van een verstoord evenwicht. Ik geloof dat iemand die gewend is de dingen vanuit een hoger niveau te bekijken, onmiddellijk ziet dat het daaraan ligt. Het is logisch dat de wereld niet op een verstoord evenwicht gebaseerd kan zijn, omdat ze dan al heel

* Toen dit gesprek in 1963 werd gepubliceerd, maakte Moeder terloops de volgende bemerking: 'In de grond van de zaak lopen de dingen altijd verkeerd af zolang er de dood is. Alleen door de overwinning over de dood zullen de dingen niet verkeerd aflopen; ik bedoel, wanneer de terugkeer naar het Onbewuste niet meer nodig zal zijn om een nieuwe vooruitgang toe te laten.'

Zo is het hele ontwikkelingsproces, tenminste op aarde (ik weet niet hoe dat op andere planeten gaat). De tradities zeggen dat een universum wordt geschapen, vervolgens wordt het teruggetrokken in het pralaya**, dan komt er een nieuw, enzovoort; volgens hen zouden wij het zevende universum zijn en als zodanig niet terugkeren in het pralaya, maar zonder terugval vooruitgaan. Daarom is er trouwens in de mens die behoefte aan duurzaamheid en ononderbroken vooruitgang; dat is omdat het ogenblik gekomen is.'

** Pralaya: ondergang van de wereld.

lang geleden zou zijn verdwenen. Je voelt dat er aan de oorsprong van het universum een hoogste Evenwicht ten grondslag moet liggen en misschien, zoals we onlangs hebben gezegd, een progressief evenwicht, dat precies het tegenovergestelde is van alles wat men ons heeft geleerd en wat wij gewend zijn 'het kwaad' te noemen. Er is geen absoluut kwaad, maar *een* kwaad: een min of meer gedeeltelijke onevenwichtigheid.

Je kunt dat een kind op een heel eenvoudige manier leren; je kunt het aan de hand van materiële dingen laten zien dat een voorwerp valt als het uit zijn evenwicht is, dat alleen de dingen die in evenwicht zijn hun plaats en duurzaamheid kunnen behouden.

Er is een andere eigenschap die je bij een kind van heel jongs af aan moet aankweken, dat is het gevoel van onbehagen, van een morele onevenwichtigheid dat het heeft wanneer het bepaalde dingen heeft gedaan, niet omdat hem gezegd is dat het ze niet moest doen, niet omdat het bang is om gestraft te worden, maar spontaan. Bijvoorbeeld een kind dat door zijn ondeugendheid een vriendje verdriet doet, zal, als het in zijn gewone, natuurlijke toestand is, zich niet op zijn gemak voelen, het zal diep van binnen verdrietig zijn omdat het iets gedaan heeft dat tegen zijn innerlijke waarheid indruist.

Want ondanks alles wat onderwezen wordt, ondanks alles wat gedacht kan worden, is er in het diepst van het wezen iets dat een gevoel heeft voor volmaaktheid, voor iets hogers, voor een waarheid, en dat pijnlijk wordt tegengesproken door alle innerlijk gebeuren dat met deze waarheid in strijd is. Als een kind niet bedorven is door zijn omgeving, door de betreuenswaardige voorbeelden om hem heen, met andere woorden als het in zijn gewone doen is, spontaan, zal het zich, zonder dat hem iets wordt gezegd, niet op zijn gemak voelen wanneer het iets heeft gedaan dat in tegenspraak is met de waarheid van zijn wezen. En juist daarop moet het later zijn pogingen tot vooruitgang baseren.

Want als je een leer, een doctrine wilt vinden waarop je je vooruitgang kunt baseren, zul je nooit iets vinden, of juist gezegd, zul je telkens iets anders vinden; want de leer die je wordt aangeboden is volkomen verschillend al naar gelang van het klimaat, het tijdperk en de beschaving. Wanneer iemand je zegt: 'Dit is goed', zegt iemand anders: 'Dit is slecht', en met dezelfde logica, dezelfde overtuigingskracht. Bijgevolg kun je je daar niet op baseren. De godsdienst heeft

altijd geprobeerd een dogma vast te leggen en zal je vertellen dat je in de waarheid leeft als je je aan het dogma houdt en in de leugen als je dat niet doet. Maar dat heeft nooit ergens toe geleid, het heeft alleen maar verwarring gesticht.

Er is maar één werkelijke gids, dat is de innerlijke, die niet door het mentale bewustzijn werkt.

Natuurlijk, als een kind een rampzalige opvoeding krijgt, zal het zich meer en meer dwingen om dat kleine ware iets in zichzelf uit te doven, en soms slaagt het daar zo goed in dat het er alle contact mee verliest en daarmee ook het vermogen om goed van kwaad te onderscheiden. Daarom dring ik daar zo op aan en zeg ik dat je een kind van jongs af aan moet leren dat er een innerlijke werkelijkheid is – in hun eigen innerlijk, in het innerlijk van de aarde en van het universum – en dat het zelf, de aarde en het universum alleen maar bestaan in functie van die waarheid en dat het niet zou kunnen blijven bestaan, zelfs niet gedurende de korte tijd dat het bestaat, als die er niet zou zijn, en dat alles zou ontbinden als die er niet zou zijn. En omdat dát de werkelijke basis van het universum is, zal het natuurlijk overwinnen; en alles wat ermee in strijd is, kan niet even lang bestaan als dat, omdat Dat, het eeuwige Iets, aan het universum ten grondslag ligt.

Het gaat er natuurlijk niet om een kind filosofische verklaringen te geven, maar je kunt hem heel goed het gevoel geven van dat soort innerlijke voldoening, van tevredenheid en soms van een intense blijdschap wanneer het dat kleine, heel stille iets in zichzelf gehoorzaamt dat hem zal verhinderen te doen wat ermee in strijd is. Op een dergelijke ervaring kun je het onderwijs baseren. Je moet het kind de indruk geven dat niets kan blijven duren als het niet die werkelijke tevredenheid in zich heeft, het enige dat duurzaam is.

Kan een kind zich net als een volwassene bewust worden van die innerlijke waarheid?

Voor een kind is dat heel duidelijk, want het is een waarneming zonder de complicaties van het woord en het denken. Er is iets dat hem op zijn gemak stelt en iets dat hem een gevoel van onbehagen geeft (het hoeft niet noodzakelijkerwijze blijdschap of verdriet te zijn, die komen alleen maar wanneer iets heel intens is). En dat is bij een kind

allemaal veel duidelijker dan bij een volwassene, want die heeft een mentale dat altijd doorwerkt en zijn waarneming van de waarheid vertroebelt.

Een kind theorieën geven dient absoluut nergens toe, want zodra zijn mentale zal ontwaken, zal het honderden argumenten vinden om je theorieën te weerleggen en het zal gelijk hebben.

Dat kleine ware iets in het kind is de goddelijke Aanwezigheid in het psychische. Het bestaat ook bij planten en dieren. In planten is het niet bewust, bij de dieren is er een begin van bewustzijn en bij kinderen is het héél bewust. Ik heb kinderen gekend die op hun vijfde jaar veel bewuster waren van hun psychische wezen dan op hun veertiende en kinderen van veertien die veel bewuster waren dan jonge mensen van vijftientig. Vooral vanaf het moment dat ze naar school gaan en dat soort intensieve mentale ontwikkeling ondergaan die hun aandacht op het intellectuele deel van hun wezen vestigt, verliezen ze bijna altijd en bijna volledig het contact met hun psychische wezen.

Als je een ervaren waarnemer zou zijn, als je je rekenschap zou kunnen geven van wat er in een mens omgaat, eenvoudig door in zijn ogen te kijken!... Men zegt dat de ogen de spiegels van de ziel zijn; dat is een populaire manier van spreken. Maar als de ogen het psychische wezen niet voor je uitdrukken, dan komt dat doordat het heel ver op de achtergrond is en door veel dingen wordt versluierd. Kijk dus zorgvuldig in de ogen van kleine kinderen en je zult een soort licht zien – ‘onschuldig’ zeggen de mensen, maar zo wáár, zo wáár – dat de wereld met verwondering bekijkt. Wel, die verwondering is de verwondering van het psychische dat de waarheid ziet, maar niet veel van de wereld begrijpt, want het staat er te ver van af. Kinderen hebben dat, maar naarmate ze leren, naarmate ze intelligenter worden, meer onderlegd, raakt het op de achtergrond en zie je van alles in de ogen: gedachten, begeerten, hartstochten, allerlei ondeugendheid – maar dat heel zuivere vlammetje is er niet meer. En je kunt er zeker van zijn dat het mentale zijn intrede heeft gedaan en dat het psychische heel ver op de achtergrond is geraakt.

Je zult zien dat zelfs een kind wiens hersens nog niet voldoende ontwikkeld zijn om te begrijpen, zal reageren als je het gewoon een vibratie van bescherming geeft, of van genegenheid, of van zorg en troost. Maar als je bijvoorbeeld een jongen van veertien neemt die op een middelbare school is, die gewone ouders heeft en die slecht

behandeld is, dan is zijn mentale erg op de voorgrond; er is iets hard in hem, het psychische wezen is op de achtergrond geraakt. Zulke jongens reageren niet op de vibratie. Je zou zeggen dat ze van hout of van gips zijn.

Als de innerlijke waarheid, de goddelijke aanwezigheid in het psychische, bij het kind zo bewust is, dan kun je niet meer zeggen dat een kind een klein diertje is, nietwaar?

Waarom niet? Bij de dieren is er soms een heel intense psychische waarheid aanwezig. Bij een kind is het psychische wezen natuurlijk wat meer gevormd, wat meer bewust dan bij een dier, denk ik. Maar juist om dat te weten te komen, heb ik experimenten met dieren gedaan; wel, ik verzeker je dat ik bij de mensen zelden bepaalde deugden heb aangetroffen die ik bij dieren heb gezien, heel eenvoudige deugden, zonder pretentie. Zoals bij katten bijvoorbeeld. Ik heb veel katten bestudeerd; als je ze goed kent, zijn het prachtige wezens. Ik heb moederkatten gekend die zich volledig voor hun jongen hebben opgeofferd. De mensen praten met zoveel bewondering over moederliefde alsof dat een zuiver menselijk voorrecht zou zijn, maar ik heb deze liefde bij moederkatten gemanifesteerd gezien in een mate die die van de gewone mensheid ver overtreft. Ik heb een moederkat gezien die nooit haar voedsel aanraakte zolang haar jongen niet alles gegeten hadden wat ze nodig hadden. Ik heb een andere kat gezien die acht dagen bij haar jongen bleef zonder haar behoeften te bevredigen omdat ze bang was hen alleen te laten, en een kat die meer dan vijftig maal dezelfde beweging herhaalde om een kleintje te leren van een muur op een vensterbank te springen, en ik kan je zeggen: met een zorg, een intelligentie en een bekwaamheid die veel onontwikkelde vrouwen niet hebben. En hoe komt dat? Omdat het mentale zich er niet mee bemoeit. Er was alleen maar het spontane instinct. Maar wat is instinct? Het is de aanwezigheid van het Goddelijke in de geest van de soort en dát is het psychische van de dieren; het is een collectief, niet een individueel psychisch wezen.

Ik heb bij de dieren alle gevoelsmatige, affectieve, sentimentele reacties gezien, al die gevoelens waar de mensen zo trots op zijn. Het enige verschil is dat zij er niet over kunnen praten en schrijven, dus beschouwen wij hen als lagere wezens omdat zij ons niet kunnen

bedelven onder boeken over wat ze hebben meegemaakt.

Wanneer ik als kind iets lelijks deed, voelde ik me direct niet meer op mijn gemak en besloot het niet meer te doen. En dan kwamen mijn ouders me ook nog eens vertellen dat ik het niet meer moest doen. Waarom? Ik had toch zelf al besloten om het niet meer te doen?

Je moet een kind nooit een standje geven. Men verwijt me dat ik kwaad spreek van de ouders! Maar ik heb ze bezig gezien, nietwaar, en ik weet dat negentig procent van de ouders een kind dat spontaan een fout komt opbiechten, afsnauwt: ‘Je bent ondeugend, maak dat je weggomt, ik ben bezig’, in plaats van geduldig naar het kind te luisteren en het uit te leggen waarin zijn fout bestond, wat het had moeten doen. En het kind dat met goede bedoelingen gekomen was, gaat erg gekwetst weg met het gevoel: ‘Waarom behandelen ze me zo?’ Dan ziet het kind dat de ouders niet volmaakt zijn – wat tegenwoordig heel duidelijk het geval is –, het ziet dat je ongelijk hebt en zegt: ‘Waarom geven ze me een standje? Ze zijn net eender!’

11 januari 1951

Moeder geeft commentaar op een paar eigenschappen die ze heeft opgesomd in haar artikel 'Waar een kind altijd aan moet denken' (Bulletin augustus 1950).

Bescheidenheid

Dat is jezelf op de juiste waarde schatten.

Over het algemeen vallen de mensen van een overdreven waardering van hun persoonlijke waarde in een even overdreven ontmoediging. De ene dag zeggen ze: 'Ik ben geweldig' en de volgende dag: 'Ach, ik deug nergens voor, ik kan niets!' Net als de slinger van een klok, nietwaar? Er is niets moeilijkers dan precies te weten wat je bent. Je moet niet te veel van jezelf denken, maar jezelf ook niet geringschatten; je moet je beperkingen kennen en weten hoe je kunt vorderen op de weg naar het ideaal dat je je hebt gesteld. Er zijn mensen die alles grootscheeps zien en zich verbeelden dat ze onmiddellijk alles kunnen. Er zijn bijvoorbeeld lagere officieren die zich verbeelden dat ze alle veldslagen ter wereld kunnen winnen en doorsneemensen die denken dat ze meer waard zijn dan wie ook. Ik heb daarentegen mensen gekend die bekwaam waren, maar hun tijd doorbrachten met te denken: 'Ik deug nergens voor'. Over het algemeen vinden we deze twee uitersten in dezelfde persoon. Maar iemand die precies weet waar hij staat en wat hij kan, is heel zeldzaam. Wij hebben het vermeden om over ijdelheid te praten, omdat we hopen dat jullie niet erg ijdel zijn zodra jullie succes hebben.

Stel je voor, er zijn planten die ijdel zijn! Ik heb het over planten die je zelf kweekt. Als je ze complimentjes maakt met woorden of gevoelens, als je ze bewondert, wel, dan richten ze zich op... heel ijdel! Bij de dieren is het net eender. Ik zal jullie een amusant verhaaltje vertellen.

Er is in Parijs een tuin die 'Le Jardin des Plantes' wordt genoemd; behalve planten zijn daar ook dieren. Ze hadden juist een prachtige leeuw gekregen. Hij zat natuurlijk in een kooi en hij was woedend. Er was een deur in zijn kooi waar hij zich achter kon verstoppert. En hij

verstopte zich juist wanneer de bezoekers hem kwamen bekijken. Ik had dat bemerkt en op een dag ben ik naar de kooi toegegaan en ben tegen hem gaan praten. (Dieren zijn heel gevoelig voor gesproken taal, ze luisteren echt.) Ik ben tegen mijn leeuw gaan praten: 'O, wat ben je mooi. Wat jammer dat je zo verstopt, we zouden je zo graag willen zien...' En ja hoor, hij luisterde. Vervolgens keek hij me langzamerhand schuins aan, daarna strekte hij zijn hals om me beter te zien, toen stak hij zijn poot uit en tenslotte stak hij het puntje van zijn neus tussen de tralies alsof hij wilde zeggen: 'Eindelijk iemand die me begrijpt!'

Gulheid

Ik heb het hier niet over materiële gulheid die er natuurlijk in bestaat anderen te geven wat je hebt. Maar zelfs deze deugd is niet veel verbreid, want zodra je rijk wordt, wil je liever je rijkdommen behouden dan ze weg te geven. Hoe meer de mensen bezitten, hoe minder gul ze zijn.

Ik wil het hebben over morele gulheid, bijvoorbeeld blij zijn wanneer een vriendje succes heeft. Een moedige daad, een onzelfzuchtige daad of een mooie opoffering hebben een eigen schoonheid die je blij maakt. Je kunt zeggen dat morele gulheid betekent dat je de werkelijke waarde en superioriteit van anderen weet te erkennen.

13 januari 1951

Commentaar op een artikel van Moeder getiteld:
'Hoe te leven'. (Bulletin november 1950)

'Een doelloos leven is een vreugdeloos leven.' Waarom?

Als je een doel hebt, kun je rustig de weg volgen die naar het doel leidt.

Je hoeft geen doel te hebben om rustig je weg te vervolgen. Er zijn zoveel mensen zonder doel, die heel rustig de weg van hun dagelijkse sleur blijven volgen zonder zich in het minst in te spannen.

Een doel geeft vreugde.

Soms heb je een heel leven nodig om je doel te bereiken, dus zou je de vreugde alleen maar aan het eind van je leven hebben!

Een doel is een ideaal en een ideaal is een verrijking.

Ja, maar je kunt een erg materieel ideaal hebben; het is niet het ideaal dat je de vreugde geeft.

Een doel geeft een zin, een bestaansreden aan het leven, en deze bestaansreden maakt dat je je inspannt en in de inspanning vind je de vreugde.

Precies. Het is de inspanning die de vreugde geeft: een mens die zich niet weet in te spannen, zal nooit blij zijn. Wezenlijk luie mensen zullen nooit blij zijn – ze hebben niet de kracht om blij te zijn! Het is de inspanning die blij maakt. De inspanning doet je wezen vibreren in een bepaalde graad van intensiteit die je in staat stelt vreugde te voelen.

Maar is de inspanning die vreugde geeft een inspanning die wordt opgelegd door de omstandigheden of een die gericht is op vooruitgang?

Je haalt twee dingen door elkaar: het ene is fysiek, het andere psychologisch. Het is heel duidelijk dat iets dat je doet omdat je ertoe hebt besloten en iets dat je doet omdat de omstandigheden er min of meer gunstig voor zijn, helemaal niet dezelfde gevolgen heeft. We weten bijvoorbeeld dat mensen die een yogadiscipline volgen, dikwijls vasten. Veel yogadisciplines vereisen heel lang vasten en de mensen die dat doen, zijn daar over het algemeen erg tevreden over, want het is hun eigen keuze. Maar neem dezelfde persoon en breng hem in bepaalde omstandigheden waarin er gebrek aan voedsel is, omdat het niet verkrijgbaar is of omdat hij zelf geen geld heeft, en je zult hem in een beklagenswaardige toestand zien en hem horen jammeren dat het leven verschrikkelijk is, hoewel de condities volkomen gelijk zijn; maar in het ene geval had hij zelf besloten om niet te eten, terwijl hij in het andere niet eet omdat het niet anders kan. Dit is duidelijk, maar het is niet de enige reden.

Alleen de inspanning, in welk domein ook – materiële inspanning, morele inspanning, intellectuele inspanning – schept op zichzelf bepaalde vibraties waardoor je in verbinding kunt komen met de universele vibraties en dát geeft je de blijdschap. De inspanning haalt je uit de inertie; de inspanning maakt je ontvankelijk voor de universele krachten. En wat je bovenal spontaan blij maakt, zelfs bij degenen die geen yoga doen, die geen spirituele aspiratie hebben, die een heel gewoon leven leiden, is de uitwisseling van persoonlijke krachten met de universele. Dat weten de mensen niet, ze zouden je niet kunnen zeggen dat het daardoor komt, maar dat is het.

Er zijn mensen die gewoon mooie dieren zijn. Al hun bewegingen zijn harmonisch, ze verbruiken hun energieën harmonisch, hun inspanningen zonder berekening trekken voortdurend energieën aan en ze zijn altijd opgewekt; maar soms hebben ze geen enkele gedachte in hun hoofd, soms hebben ze geen gevoelens in hun hart, ze leven een dierlijk leven. Ik heb zulke mensen gekend: mooie dieren. Ze waren mooi, hun gebaren waren harmonisch, hun krachten volledig in evenwicht en ze verbruikten zonder berekening en ontvingen zonder berekening. Ze stonden in verbinding met de universele materiële krachten en leefden in blijdschap. Ze konden je misschien niet eens zeggen dat ze blij waren – hun blijdschap was zo spontaan dat ze natuurlijk was – en nog minder hadden ze je kunnen vertellen waarom, want hun intelligentie was niet erg ontwikkeld. Ik heb zulke mensen

gekend die in staat waren om de nodige inspanning te maken (geen voorzichtige, berekenende inspanning, maar spontaan) op welk terrein ook, materieel, vitaal, intellectueel, enzovoort, en er was altijd blijdschap in die inspanning.

Iemand gaat bijvoorbeeld een boek schrijven. Hij spant zich in en die inspanning doet iets in zijn hersens vibreren om ideeën aan te trekken. Wel, die man ondervindt onmiddellijk een vreugde. Als je je voldoende inspannt om het werk dat je moet doen zo goed mogelijk te doen, dan is het beslist zeker dat je blij zult zijn, wat het ook mag zijn, zelfs het meest materiële werk zoals een kamer doen of koken – zelfs als je iets moet doen dat tegen je natuur ingaat. Wanneer je iets wilt verwezenlijken, doe je heel spontaan de nodige inspanning; dit concentreert je energieën op wat je wilt verwezenlijken en geeft een reden van bestaan aan je leven. Het dwingt je om jezelf te organiseren, om je energieën te concentreren, want dát wil je doen, en niet vijftig andere dingen die ermee in strijd zijn. En in deze concentratie, in deze wilsintensiteit ligt de oorsprong van de blijdschap. Dat geeft je het vermogen om energieën te ontvangen in ruil voor de energieën die je verbruikt.

Moeder vervolgt haar voorlezen van hetzelfde artikel: '...De eerste stap in het werk om jezelf te vervolmaken is bewust te worden van jezelf.'

'Jezelf kennen en jezelf beheersen', wat betekent dat?

Dat is bewust zijn van je innerlijke waarheid, bewust zijn van de verschillende delen van je wezen en van de manier waarop zij functioneren. Je moet weten waarom je dit of dat doet; je moet je gedachten kennen, je moet je gevoelens kennen, je moet al je activiteiten, al je bewegingen kennen, je moet weten waartoe je in staat bent, enzovoort. En jezelf kennen is niet voldoende; deze kennis moet tot een bewuste beheersing leiden. Jezelf volkomen kennen is jezelf volkomen beheersen.

Maar daarvoor heb je een ononderbroken aspiratie nodig.

Het is nooit te vroeg om te beginnen, nooit te laat om door te gaan. Dat betekent dat je, zelfs wanneer je heel klein bent, kunt beginnen jezelf te bestuderen en jezelf te kennen en hoe langer hoe meer te

beheersen. En zelfs wanneer je zogenaamd 'oud' bent, wanneer je op leeftijd bent, is het niet te laat om te proberen jezelf steeds beter te kennen en steeds beter te beheersen. Dat is de Wetenschap van het leven.

Om jezelf te vervolmaken, moet je je eerst van jezelf bewust worden. Ik ben er bijvoorbeeld zeker van dat het volgende je heel vaak in je leven is overkomen: iemand vraagt je plotseling: 'Waarom heb je dit gedaan?' en het spontane antwoord is: 'Ik weet het niet'. Als iemand je vraagt: 'Waar denk je aan?' antwoord je: 'Ik weet het niet'. 'Waarom ben je moe?' 'Ik weet het niet'. 'Waarom ben je zo vergenoegd?' 'Ik weet het niet', enzovoort. Ik kan vijftig mensen nemen en hun plotseling, zonder dat ze erop voorbereid zijn, vragen: 'Waarom heb je dit gedaan?' en als ze innerlijk niet 'ontwaakt' zijn, zullen ze allemaal antwoorden: 'Ik weet het niet'. (Ik heb het natuurlijk niet over degenen die een discipline gevolgd hebben om zichzelf te kennen en de bewegingen van hun bewustzijn tot het uiterste te volgen; die kunnen zichzelf natuurlijk weer meester worden, zich concentreren en het juiste antwoord geven, maar pas na verloop van tijd.) Als je je dag goed bekijkt, zul je zien dat het zo is. Je zegt iets en je weet niet waarom je het zegt; pas wanneer de woorden al uit je mond zijn, merk je dat het niet helemaal was wat je wilde zeggen. Je gaat bijvoorbeeld iemand bezoeken, je bereidt voor wat je gaat zeggen, maar eenmaal bij die persoon, zeg je niets of komen er andere woorden uit je mond. Ben je in staat te zeggen in hoeverre de atmosfeer van die andere persoon je heeft beïnvloed en je heeft verhinderd om te zeggen wat je had voorbereid? Hoeveel mensen kunnen dat zeggen? Ze merken zelfs niet dat die persoon in de een of andere toestand was en dat ze hem dáárom niet hebben kunnen zeggen wat ze hadden voorbereid. Natuurlijk, er zijn heel duidelijke gevallen waarin je merkt dat de mensen zo'n slecht humeur hebben dat je ze niets kunt vragen. Daarover heb ik het niet. Ik heb het over het duidelijk waarnemen van de wederzijdse invloeden: wat op je natuur inwerkt en erop reageert; die waarneming heb je niet. Je voelt je plotseling slecht op je gemak bijvoorbeeld, of tevreden; maar hoeveel mensen kunnen zeggen: 'Dat komt hierdoor'? En het is moeilijk om te weten, het is helemaal niet gemakkelijk. Je moet erg wakker zijn; je moet voortdurend in een toestand zijn waarin je heel aandachtig waarneemt.

Er zijn mensen die twaalf uur per dag slapen en de rest van de tijd zeggen: 'Ik ben wakker!' Er zijn mensen die twintig uur per dag slapen en de rest van de tijd half wakker zijn!

Om in zo'n toestand van aandachtig waarnemen te zijn, moet je bij wijze van spreken overal antennes hebben die voortdurend in contact zijn met je ware bewustzijnscentrum. Je registreert alles, je ordent alles en zo kun je niet onverhoeds overvallen worden, je kunt niet misleid of bedrogen worden en je kunt niets anders zeggen dan wat je wilde zeggen. Maar voor hoeveel mensen is het gewoon om in zo'n toestand te leven? Dát is nu precies wat ik bedoel wanneer ik het over bewustwording heb. Als je het meeste profijt wilt trekken van de condities en omstandigheden waarin je je bevindt, dan moet je volkomen 'wakker' zijn; je moet je niet laten overrompelen, je moet de dingen niet doen zonder te weten waarom, je moet niets zeggen zonder te weten waarom. Je moet voortdurend wakker zijn.

Jullie moeten ook begrijpen dat jullie geen afzonderlijke individuen zijn, dat het leven een voortdurende uitwisseling is van krachten, van bewustzijnsuitingen, van vibraties, van allerlei wisselwerkingen. Net als in een menigte, zie je: wanneer iedereen duwt, gaan ze allemaal naar voren, en wanneer ze allemaal achteruit gaan, gaat iedereen achteruit. In de innerlijke wereld, in je bewustzijn, is het net eender. Er zijn voortdurend krachten en invloeden die op je inwerken en op je reageren, net als een gas in de atmosfeer; tenzij je helemaal wakker bent, dringen ze je binnen en pas wanneer ze goed en wel bij je binnen zijn en weer uit je naar buiten komen alsof ze van jezelf komen, merk je het. Hoe vaak gebeurt het niet dat mensen iemand ontmoeten die zenuwachtig, boos is, in een slecht humeur en dat ze dan zelf zenuwachtig, boos, in een slecht humeur raken, zomaar, zonder goed te weten waarom. Hoe komt het dat je heel goed speelt wanneer je tegen bepaalde mensen speelt en niet meer kunt spelen wanneer je tegen andere speelt? En dan die heel rustige mensen die hoegenaamd niet kwaadaardig zijn en ineens woedend worden wanneer ze zich in een woedende menigte bevinden. En ze weten niet wie er begonnen is: er is zomaar iets over hen gekomen en dat heeft alle bewustzijn weggevaagd. Er zijn mensen die in staat zijn om zulke vibraties te ontketenen en de anderen reageren daarop zonder te weten waarom. Zo is het met alles, vanaf de kleinste dingen tot de grootste.

Wil je in een gemeenschap een individu zijn, dan moet je je absoluut

van je zelf bewust zijn. En van welk zelf? Het Zelf dat boven iedere vermenging staat, dat wat ik de Waarheid van je wezen noem. En zolang je je niet bewust bent van de Waarheid van je wezen, word je door allerlei dingen bewogen zonder je daar in het minst rekenschap van te geven. Het collectieve denken, de collectieve suggestie is een geweldige invloed die voortdurend op het individuele denken inwerkt. En het eigenaardige is dat je het niet merkt. Je meent dat je 'zo' denkt, maar in werkelijkheid is het de gemeenschap die 'zo' denkt. De massa staat altijd lager dan de enkeling. Neem bijvoorbeeld mensen van gelijke kwaliteit, uit een gelijke categorie, wel, wanneer ze alleen zijn steken ze minstens twee trappen uit boven mensen uit dezelfde categorie die zich in een menigte bevinden. In een menigte is er een mengsel van allerlei onbewustheid, van allerlei duisternis, en je wordt gedwongen om in die onbewustheid af te glijden. Er is maar één middel om daaraan te ontsnappen: je bewust te worden van jezelf – meer en meer bewust en op je hoede.

Probeer dit oefeningetje: aan het begin van de dag zeg je: 'Ik zal niets zeggen zonder dat ik denk wat ik zeg'. Je gelooft dat je alles denkt wat je zegt, nietwaar? Dat is helemaal niet het geval, je zult zien hoe dikwijls het woord dat je niet wilde zeggen klaar is om over je lippen te komen en hoe je je bewust moet inspannen om dat te verhinderen.

Ik heb mensen gekend die heel angstvallig vermeden leugens te vertellen, maar wanneer ze in een groep waren, vertelden ze onmiddellijk en spontaan leugens in plaats van de waarheid. Ze hadden niet de bedoeling om dat te doen, een ogenblik eerder hadden ze er nog niet aan gedacht, het kwam 'zomaar'. Waarom? Omdat ze zich in het gezelschap van leugenaars bevonden; er was een leugenachtige atmosfeer en daardoor hadden ze hun ziekte gewoon opgelopen!

Op die manier word je beetje bij beetje, geleidelijk, met volharding en eerst met grote zorg en veel aandacht, bewust; je leert jezelf kennen en daarna jezelf meester worden.

15 januari 1951

*'Alleen door heel zorgvuldig te observeren wat er in ons
wezen omgaat, terwijl we het bij wijze van spreken voor
het tribunaal van ons hoogste ideaal brengen, met een
oprechte wil om ons aan zijn oordeel te onderwerpen,
kunnen we hopen een onderscheidingsvermogen in ons
aan te kweken dat zich niet vergist.'*

(La Science de Vivre, Bulletin november 1950)

Je moet je duidelijk rekenschap geven van de oorsprong van wat je bewustzijn beweegt, omdat je wezen tegenstrijdige aanvechtingen heeft – sommige trekken je hierheen, andere daarheen en dat schept vanzelfsprekend een chaos in het leven. Als je jezelf observeert, zul je zien dat, zodra je iets doet waarvoor je je een beetje schaamt, het mentale je onmiddellijk een gunstige reden geeft om je te rechtvaardigen. Dat mentale is in staat om alles te vergulden. Onder zulke omstandigheden is het moeilijk om jezelf te kennen. Je moet absoluut oprecht zijn wil je daarin slagen en alle leugentjes van het mentale wezen zien.

Als je de verschillende innerlijke bewegingen en je reacties van de afgelopen dag in gedachten aan je voorbij laat gaan als iets dat zich eindeloos herhaalt, zul je geen vooruitgang maken. Wil zo'n overzicht je vooruit laten gaan, dan moet je in jezelf iets vinden in het licht waarvan je jezelf kunt beoordelen, iets dat het beste deel van je wezen voor je vertegenwoordigt, iets dat een beetje licht heeft, een beetje goede wil en dat nu juist graag vooruit wil gaan. Dat plaats je vóór je en je laat er alles als een film aan voorbij trekken, eerst alles wat je hebt gedaan, alles wat je hebt gevoeld, je impulsen, je gedachten, enzovoort, en dan probeer je dat allemaal te coördineren, dat wil zeggen te ontdekken waarom het ene op het andere is gevolgd. En je bekijkt het lichtende scherm voor je: sommige dingen zullen er goed aan voorbij gaan zonder schaduw te werpen; andere daarentegen zullen een beetje schaduw werpen; en weer andere zullen een heel zwarte en onaangename schaduw werpen. Je moet dit heel oprecht doen, alsof je een spel speelt: 'Onder die omstandigheden heb ik dit of dat gedaan, terwijl ik me zo voelde en zo dacht. Ik heb mijn ideaal om mezelf te kennen en te

beheersen voor ogen; welnu, beantwoordt deze daad aan mijn ideaal, of niet?’ Als hij eraan beantwoordt, werpt hij geen schaduw op het scherm, het blijft doorzichtig en je hoeft je er verder niet om te bekommeren. Als hij er niet aan beantwoordt, werpt hij een schaduw. Waarom heeft hij die schaduw geworpen? Wat was er in die daad in strijd met de wil om jezelf te kennen en te beheersen? Meestal zul je constateren dat dit overeenkomt met een onbewustheid; dus deel je het in bij de onbewuste dingen en neem je je voor dat je de volgende keer zult proberen bewust te zijn voordat je iets doet. Maar in andere gevallen zul je zien dat het een lelijk, klein, heel zwart egoïsme was dat je daad of gedachte was komen vervormen. Dus plaats je dat egoïsme voor je ‘licht’ en vraag je je af: ‘Waarom heeft dat het recht om me zo te laten doen, om me zo te laten denken?’ En in plaats van de eerste de beste verklaring te aanvaarden, moet je gaan zoeken en dan zul je in een hoekje van je wezen iets vinden dat zegt: ‘O nee, ik zal alles aannemen, behalve dat!’ Je zult zien dat het een kleine ijdelheid is, een uiting van eigenliefde, een egoïstisch gevoel dat ergens verborgen was, kortom een heleboel dingen. Je bekijkt dat dus allemaal goed in het licht van je ideaal: ‘Moet ik die beweging behouden, stemt die overeen met mijn zoeken en met de verwezenlijking van mijn ideaal, of beantwoordt ze niet aan mijn ideaal? Ik laat het licht op dit donkere hoekje schijnen totdat het er binnendringt en het zal verdwijnen’. Dan is de komedie afgelopen. Maar de komedie van je hele dag is daarmee niet afgelopen, weet je, want er zijn veel dingen die je op die manier in het licht moet houden. Maar als je dit spel volhoudt – want het is werkelijk een spel als je het oprecht doet –, dan verzeker ik je dat je jezelf binnen zes maanden niet meer zult herkennen; je zult zeggen: ‘Wat? Was ik zó! Dat is onmogelijk!’

Ook al ben je vijf, twintig, vijftig of zestig jaar, je kunt jezelf op die manier veranderen door alles voor dat innerlijke licht te plaatsen. Je zult zien dat de elementen die niet aan je ideaal beantwoorden over het algemeen geen elementen zijn die je helemaal moet verwerpen (van dat soort zijn er maar heel weinig), het zijn gewoon dingen die niet op hun plaats zijn. Als je alles – je gevoelens, gedachten, impulsen, enzovoort – ordent rond het psychische centrum dat het innerlijke licht is, dan zul je zien dat de hele innerlijke wanorde zal veranderen in een stralende orde.

Het is duidelijk dat als één volk op de hele aarde een dergelijk

proces zou volgen, het merendeel van de dingen die de mensen ongelukkig maken zou verdwijnen, want het grootste deel van de ellende in de wereld komt doordat de dingen niet op hun plaats zijn. Als het leven op zo'n manier georganiseerd was dat er niets zou worden verspild en dat ieder ding op zijn plaats was, zou het grootste deel van de ellende niet meer bestaan. Een oude wijze heeft het gezegd: 'Er is geen kwaad. Er zijn alleen maar dingen die niet op hun plaats zijn.'

Als bij de volkeren, in de materiële wereld, in het handelen, in de gedachten, in de gevoelens van de enkelingen alles op zijn plaats was, dan zou het grootste deel van het menselijk lijden verdwijnen.

Je moet twee dingen in overweging nemen: het bewustzijn en de instrumenten waardoor het bewustzijn zich manifesteert. Nemen we de instrumenten, dan hebben we het mentale wezen dat de gedachten fabriceert, het gevoelswezen dat de gevoelens fabriceert, het vitale wezen dat het vermogen tot handelen fabriceert, en het fysieke wezen dat handelt.

Een genie kan wat dan ook gebruiken en er iets moois mee maken omdat hij geniaal is, maar geef dit genie een volmaakt instrument en hij zal iets prachtigs maken. Neem bijvoorbeeld een groot musicus: zelfs met een slechte piano waaraan toetsen ontbreken zal hij iets moois maken; maar geef hem een goede en goed gestemde piano en hij zal iets maken dat nog mooier is. In beide gevallen is het bewustzijn hetzelfde, maar om zich uit te drukken heeft het een goed instrument nodig – een lichaam met goede mentale, vitale, psychische en fysieke capaciteiten.

Als je fysiek slecht gebouwd bent, als je er fysiek slecht aan toe bent, zal het je zelfs met een goede training moeilijk vallen om bijvoorbeeld even goed gymnastiek te doen als iemand met een mooi, goed gebouwd lichaam. Hetzelfde geldt voor het mentale: iemand met een goed georganiseerd, complex, compleet, verfijnd mentale zal zich veel beter uitdrukken dan iemand met een middelmatig of slecht georganiseerd mentale. Allereerst moet je je bewustzijn ontwikkelen en je bewust worden van jezelf, je moet je bewustzijn organiseren volgens je ideaal, maar tegelijkertijd moet je de instrumenten in je lichaam niet verwaarlozen.

Laten we een voorbeeld nemen. Je bent in je lichaam met je hoogste ideaal, maar je staat voor een klas en je moet je leerlingen iets

onderwijzen. Welnu, wanneer je je klas de wetenschap die je moet onderwijzen moet uitleggen, gaat het dan met dat hogere licht, dat bewustzijnslicht gemakkelijker wanneer je een zekere fundamentele kennis hebt, of zul je zo'n sterke inspiratie hebben dat je die basis van kennis niet nodig hebt? Wat is je persoonlijke ervaring?... Je ontdekt, nietwaar, dat er dagen zijn waarop alles goed gaat: je bent wel-sprekend, je leerlingen luisteren naar je en begrijpen je gemakkelijk. Maar op andere dagen kun je helemaal niet lesgeven, ze luisteren niet naar je, je bent verveeld en vervelend. In het eerste geval wil dit zeggen dat je bewustzijn ontwaakt en geconcentreerd is op wat je doet, terwijl het in het tweede geval min of meer is ingeslapen. Je bent overgeleverd aan totaal uiterlijke middelen. Maar als je een basis van kennis hebt, kun je in dit geval je leerlingen toch nog iets leren; als je een ontwikkeld mentale hebt dat goed is voorbereid, kortom een goed instrument dat goed reageert wanneer je het wilt gebruiken, en als je ook al je aantekeningen bij elkaar hebt, alle kennis die je nodig hebt, dan zal alles heel goed gaan. Maar als je niets in je hoofd hebt en bovendien niet in contact bent met je hogere bewustzijn, dan zul je geen andere uitweg hebben dan een boek te nemen en je les voor te lezen; je zult verplicht zijn om je van het mentale van iemand anders te bedienen.

Laten we het spel nemen. Daar heb je ook dagen waarop alles goed gaat; alles lukt je, hoewel je niets speciaal hebt voorbereid; maar als je tevoren goed hebt geoefend, zal het resultaat nog voortreffelijker zijn. Als je bijvoorbeeld tegenover iemand staat die langzaam, ernstig, geduldig en met volharding heeft geoefend en die plotseling een sterke aspiratie heeft, dan zal die je verslaan ondanks jouw aspiratie, tenzij jouw aspiratie sterker is dan die van je tegenstander.

Als je iemand tegenover je hebt die alleen de techniek van het spel kent maar niet de minste aspiratie heeft, terwijl jij volledig bewust bent, dan is het duidelijk dat jij hem zult verslaan, want bewust-zijnskwaliteit is groter dan technische kwaliteit. Maar het een kan het ander niet vervangen. De grotere kwaliteit is belangrijker, toegegeven, maar je moet ook snel reagerende zenuwen hebben en spontane bewegingen, je moet alle geheimen van het spel kennen om volmaakt goed te kunnen spelen. Beide zijn nodig. Het bewustzijn dat je op het juiste ogenblik de juiste beweging laat maken, is hoger, maar dat is niet het enige waar het op aan komt. Wanneer je de volmaaktheid

zoekt, moet je het een niet verwaarlozen onder voorwendsel dat je het andere al hebt.

Moet je spelen om te winnen?

Wanneer je een bewustzijn hebt van een kind van drie of vier jaar, is dat een noodzakelijke stimulans. Maar zelfs als je vijftig bent, kun je het bewustzijn hebben van een kind van vier jaar, nietwaar. Nee, wanneer je een rijp bewustzijn hebt, moet je niet spelen om te winnen. Je moet spelen om het spel en om te leren spelen, en om steeds beter te spelen en opdat je spel de uitdrukking van je hoogste innerlijke bewustzijn zou zijn – dat is belangrijk. Mensen die graag goed spelen, zullen bijvoorbeeld geen slechte spelers kiezen om tegen te spelen, gewoon om het plezier van te winnen, zij zullen betere spelers kiezen. Ik herinner me dat ik tennis leerde spelen toen ik acht jaar was, het was een ware hartstocht; maar ik wilde nooit met vriendjes spelen omdat ik dan niets leerde (ik versloeg ze over 't algemeen), ik zocht altijd betere spelers. Ze keken soms wat verbaasd, maar tenslotte speelden ze toch met me. Ik won nooit, maar ik leerde veel.

20 january 1951

'Als je dit werk van de innerlijke ontdekking wilt voltooien, zal het goed zijn je mentale ontwikkeling niet te verwaarlozen. Want het mentale instrument kan zowel een grote hulp als een heel grote hindernis zijn. In zijn natuurlijke staat is het mentale van de mens altijd beperkt in zijn visie, bekrompen van begrip, star in zijn opvattingen. Je moet je dus voortdurend inspannen om het te verruimen, het soepeler te maken en te verdiepen.'

(La Science de Vivre, Bulletin november 1950)

Het ongelukkige bij de meeste mensen is dat hoe meer ze denken, hoe meer ze zich verheven wanen. Het mentale is voldaan over zichzelf en streeft niet erg meer naar vooruitgang, het denkt dat het alles weet. En veel mensen menen dat hun manier van denken de beste is; ze kunnen niet begrijpen dat er *altijd* verschillende manieren zijn om over één en hetzelfde onderwerp te denken. En hoe meer en helderder ze denken, hoe meer ze ervan overtuigd zijn dat er maar één manier van denken is. Daarom heb ik hier gezegd dat bepaalde oefeningen je denken kunnen verruimen en je eraan kunnen laten wennen de dingen vanuit verschillende gezichtspunten tegelijk te zien.

'Het is heel noodzakelijk om ieder ding vanuit zoveel mogelijk gezichtspunten te zien. Daar is een oefening voor die het denken heel soepel en hoogstaande maakt, ze bestaat hierin: je poneert een duidelijk geformuleerde these, daarna formuleer je met dezelfde nauwkeurigheid haar antithese. Vervolgens moet je door een zorgvuldig nadenken het probleem verruimen of je erboven verheffen totdat je de synthese hebt gevonden die de twee tegengestelden verenigt in een ruimer, hoger en meer omvattend idee.'

Geef me eens een these?

X: *These: iedereen in de wereld draagt zijn kruis. Anti-*

these: er zijn mensen die boven ieder menselijk lijden staan.

En de synthese?

Y: In ieder mens is er een deel van het wezen dat boven het lijden staat.

Z: Er zijn zoveel verschillende mensen in de wereld.

W: Het kruis is noodzakelijk om boven het lijden uit te komen.

Dat is geen synthese.

X: In mijn these heb ik het over 'gewone' mensen. In de antiithese heb ik het over 'buitengewone' mensen.

Ja, maar geloof je dat buitengewone mensen geen kruis hebben? Zelfs hogere wezens moeten hun kruis dragen.

Het gaat om een verschil in bewustzijn. Bij sommigen zijn de uiterlijke staten van bewustzijn het meest ontwikkeld; anderen hebben er daarentegen voor gezorgd hun hogere staten van bewustzijn te ontwikkelen. Als je dus zegt: 'Ieder draagt zijn kruis', dan is dat waar voor het uiterlijke bewustzijn (voor de materiële gebeurtenissen, de gebeurtenissen die het vitale wezen, het emotionele wezen en het mentale betreffen); voor zulke mensen zal er altijd een aanzienlijke hoeveelheid rampen zijn, te meer omdat de rampen evenredig lijken te zijn aan het vermogen van de enkelingen; ze schijnen een dosis lijden te krijgen naar verhouding van hun vermogen om de dingen te dragen. Misschien hebben juist degenen met grotere vermogens een overmaat aan lijden en ongeluk. Maar er zijn mensen die boven alle ongeluk staan en toch bestaat het ongeluk voor hen. Waarom? Omdat hun innerlijke bewustzijn sterker en meer ontwikkeld is dan het uiterlijke bewustzijn. (Ik heb het niet over mensen die 'getransformeerd' zijn, want je kunt je voorstellen dat bij hen zelfs het fysieke wezen boven het lijden staat; we hebben het over de mensen zoals ze nu zijn). Als de zetel van je bewustzijn ergens gesitueerd is waar deze

uiterlijke dingen niet bestaan, dan kun je zeggen dat je je kruis niet draagt omdat je erboven staat. Toch zijn er uitzonderingen, mensen die boven het lijden staan en hun kruis dragen. Hoe kunnen we deze twee ogenschijnlijke tegenstrijdigheden verzoenen?

Er zijn verschillende soorten ongeluk.

Nee, alle menselijke ellende en ongeluk zijn altijd van dezelfde aard; er is lijden dat uit jezelf voortkomt, uit de omstandigheden of uit de algemene toestand; dat betekent dat je vanaf je geboorte aan dit soort lijden onderworpen bent en dat niemand eraan ontkomt. Het heeft niet altijd dezelfde intensiteit, maar het is er altijd. Het lijkt dus een tegenstrijdigheid en toch is het er geen. Want voor sommige mensen is het alsof het niet bestond, terwijl het wel bestaat; alsof het er niet was, terwijl het er wel is! Noch het een noch het ander is helemaal waar, noch het een noch het ander is helemaal verkeerd.

Er is een menselijke staat van bewustzijn (die is nog niet boven-menselijk, hij is echt menselijk) waarin de twee kunnen samengaan. Je kunt lijden en het niet voelen, je kunt leven alsof het niet bestond. Dit betekent dat een ongeluk, 'een kruis', alleen maar het uiterlijke bewustzijn raakt, het fysieke, het mentale, het vitale en het psychische – maar om de waarheid te zeggen staat het psychische altijd boven alle lijden. Laten we een heel eenvoudig voorbeeld nemen: een ziekte. Een fysieke disharmonie veroorzaakt lijden, nietwaar, soms veel lijden, maar er zijn mensen die in zo'n staat van bewustzijn leven dat hun fysieke lijden niet bestaat, het is niet werkelijk voor hen. Hetzelfde wat afstand betreft: als je van iemand houdt en je bent van die persoon gescheiden, dan lijd je; het is één van de meest algemeen verbreide soorten lijden, de gehechtheden worden verbroken. Nu, in een bepaalde staat van bewustzijn kan de ware band tussen twee mensen niet verbroken worden, want hij behoort niet tot het domein waar dingen breken. Bijgevolg sta je boven datgene wat gebeuren kan.

Maar voordat je een hogere staat van bewustzijn bereikt, is er een stadium waarin je in jezelf de rede kunt ontwikkelen – een heldere, nauwkeurige, logische rede die in haar visie van de dingen tamelijk objectief is. En wanneer je deze rede voldoende ontwikkelt, kun je alle impulsen, alle gevoelens, alle begeerten, alle hevige beroering in het licht ervan stellen en dat maakt je redelijk. De meeste mensen

worden heel onredelijk wanneer iets hen hindert. Wanneer ze bijvoorbeeld ziek zijn, brengen ze hun tijd door met te zeggen: 'Ach, wat ben ik ziek, wat verschrikkelijk! Zal dit de hele tijd zo blijven?' En dan wordt het natuurlijk van kwaad tot erger. Of ze roepen, wanneer hun een ongeluk overkomt: 'Zoiets overkomt mij alleen! En ik dacht nog wel dat alles zo mooi was!' en ze vergieten hete tranen en krijgen een zenuwcrisis. Ik heb het nu niet over de supermens, er is in de mens zoals hij nu is een hoger vermogen dat men de rede noemt en dat alles rustig, koel en redelijk kan bekijken. En deze rede vertelt je: 'Kwel jezelf niet, dat dient nergens toe; je moet niet klagen, het is nu eenmaal gebeurd, dus moet je het aanvaarden.' Dan word je ineens kalmer. Dat is een heel goede mentale opvoeding; het ontwikkelt je oordeel, visie en objectiviteit, en heeft tegelijkertijd een gezonde uitwerking op je karakter. Daardoor doe je niet meer zo belachelijk je te laten gaan in je crises en het maakt dat je je als een redelijk mens gedraagt.

Er is iets dat voor het mentale heel moeilijk is, maar mijns inziens heel belangrijk: je moet je mentale nooit toestaan mensen en dingen te beoordelen. Als je zegt: 'Dit is goed, dat is slecht; dit is juist, dat is verkeerd; deze heeft zo'n tekortkoming en die heeft die bepaalde nare eigenschap', enzovoort, dan is dat een kleinerend oordeel. Alle mensen die hun verstand gebruiken, merken dat hoe intelligenter ze zijn hoe minder ze weten, en dat je met je mentale niet kunt weten. Je kunt op een bepaalde manier denken, op een bepaalde manier oordelen, op een bepaalde manier zien, maar je bent nooit ergens zeker van en je zult ook nooit ergens zeker van zijn. Je zult altijd blijven zeggen: 'Misschien is het zus of misschien is het zo', almaar door, eindeloos, omdat het mentale geen instrument van kennis is.

Boven de gedachten bevinden zich de zuivere ideeën; de gedachten dienen om de zuivere ideeën uit te drukken. En de Kennis bevindt zich heel hoog boven het domein van de zuivere ideeën, zoals deze zich heel hoog boven de gedachten bevinden. Je moet dus weten hoe je van het denken kunt opklimmen naar de zuivere idee. En deze zuivere idee zelf is alleen maar een weergave van de Kennis. En de Kennis kun je alleen maar verkrijgen door een volledige vereenzelviging. Wanneer je dus helemaal in je kleine menselijke mentaliteit blijft, de mentaliteit van het fysieke bewustzijn dat voortdurend bezig is, dat alles bekijkt en alles beoordeelt met zijn belachelijke eigendunk, dat zegt: 'Dit is

verkeerd, dat deugt niet', dan kun je er zonder uitzondering zeker van zijn dat je je vergist... Het beste wat je kunt doen is zwijgen en alles goed bekijken, en dan registreer je het allemaal langzamerhand in jezelf en je bewaart het zonder enig oordeel te vellen. Wanneer je in staat bent om dat alles rustig, zonder enige opwinding, in jezelf te bewaren en het heel kalm voor te leggen aan het hoogste deel van je bewustzijn, terwijl je een aandachtige stilte probeert te bewaren en af te wachten, dan zal er misschien langzaam, alsof het van heel ver en heel hoog kwam, iets als een licht verschijnen en zul je iets meer van de waarheid weten.

Maar zolang je je gedachten onrustig houdt en ze in stukjes te berde brengt, zul je nooit iets weten. Ik zal jullie dat zo nodig honderd keer herhalen, en ik kan jullie verzekeren dat je nooit uit je onwetendheid zult komen zolang je daarvan niet overtuigd bent.

Is er een precies aantal 'zuivere' ideeën?

Om dat te weten moet je de Allerhoogste gaan opzoeken en het hem vragen. Ik houd me niet op met statistieken!

Hier is een verhaaltje. Eén van mijn vrienden had een reis naar India gemaakt en men had hem gevraagd iets over zijn reis te vertellen. Er was ook een oude, heel gelovige dame die hem vroeg: 'Zijn de zielen in India geteld?' Waarop hij antwoordde: 'Ja'. 'Hoeveel zijn er?' vroeg de oude dame. En hij: 'Eén enkele'.

25 januari 1951

Moeder leest verder voor uit 'La Science de Vivre', (Bulletin november 1950).

'Ons vitale wezen is de zetel van de opwellingen en begeerten, van de geestdrift en de gewelddadigheid, van de dynamische energie en de vertwijfelde ontmoediging, van de hartstochten en de opstandigheid. Het kan alles in beweging brengen, opbouwen en verwezenlijken; maar het kan ook alles vernietigen en bederven. Daarom is het misschien wel het moeilijkste deel van de mens om te beheersen. Het is een werk van lange adem en groot geduld, dat volmaakte oprechtheid vereist, want zonder oprechtheid zul je jezelf van meet af aan bedriegen en zal iedere poging tot vooruitgang tevergeefs zijn.'

Het is heel moeilijk om de grens te vinden tussen een werkelijke behoefte en een begeerte. Natuurlijk is het het yogische ideaal nooit een behoefte te hebben en dus nooit iets te willen, maar dit hier is geschreven voor alle mensen van goede wil die proberen zichzelf te kennen en te beheersen. En hier staan we werkelijk voor een probleem dat een geweldige oprechtheid vereist, want de eerste manier waarop het vitale het leven aanpakt, is door begeerte. En toch zijn er dingen die nodig zijn. Hoe kun je weten of ze nodig zijn en niet worden begeerd? Daarvoor moet je heel, heel aandachtig waarnemen en als er iets in je is dat een kleine, intense vibratie maakt, dan kun je er zeker van zijn dat het om een begeerte gaat. Je zegt bijvoorbeeld: 'Ik heb dit voedsel nodig'; je gelooft, je verbeeldt je, je denkt dat je het een of ander nodig hebt en je doet het nodige om het te krijgen. Om te weten of het een behoefte is dan wel een begeerte, moet je jezelf heel aandachtig gadeslaan en zeggen: 'Wat zal er gebeuren als ik het niet kan krijgen?', en als het onmiddellijke antwoord is: 'O, dat zal erg naar zijn', dan kun je er zeker van zijn dat het een begeerte is. Dat geldt voor alles. Bij ieder probleem moet je je op een afstand houden, jezelf bekijken en zeggen: 'Laat eens zien, krijg ik het?', en als er op dat moment iets in je opspringt van plezier, dan kun je er zeker van zijn

dat het een begeerte is. Als iets daarentegen zegt: 'Ach, ik krijg het niet', en je je erg terneergeslagen voelt, dan is het ook een begeerte. Wil het vitale je niet bedriegen, dan moet je niet alleen oplettend zijn, maar van een bijna wonderbaarlijke oprechtheid. Ik gebruik het woord wonderbaarlijk niet om jullie te ontmoedigen, integendeel, het is om jullie een grotere aspiratie tot oprechtheid te geven.

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) *'Met de medewerking van het vitale lijkt geen enkele verwezenlijking onmogelijk, geen enkele transformatie onuitvoerbaar.'*

Dat is het prachtige. Ik geloof dat het vitale zich heel bewust is van zijn vermogen en daarom is het ook belangrijk; het heeft een dynamische energie die maakt dat er geen enkele moeilijkheid te moeilijk is, maar het moet dan wel aan de goede kant staan. Als het meewerkt, gaat alles opmerkelijk goed, maar die voortdurende medewerking is niet gemakkelijk te verkrijgen; het is een heel goede werker, het werkt heel, heel goed, maar het zoekt altijd zijn eigen bevrediging in het werk, het wil profijt van het werk hebben, al het plezier dat je eruit kunt halen, al het voordeel dat je ervan kunt hebben. En wanneer het die bevrediging om de een of andere reden niet krijgt (daar kunnen veel redenen voor zijn), is het niet tevreden, dan is het helemáál niet tevreden; het zegt: 'Dat is niet eerlijk! Ik werk en ik krijg er niets voor terug!' Dan mokt het, het verroert zich niet meer, het laat zich niet meer horen, of soms zegt het: 'Ik besta niet'. Dan vloeit alle energie uit je lichaam weg, je wordt moe, uitgeput, je kunt niets meer doen. En plotseling wordt dat erger. Want ik moet erbij zeggen dat het mentale heel goed bevriend is met het vitale. Niet het beredenerende mentale, maar het fysiek-mentale is heel, heel nauw met het vitale bevriend. Dus zodra het vitale begint te zeggen: 'Ik heb daar niets mee te maken; men heeft me slecht behandeld, ik wil daar niets meer mee te maken hebben', dan komt het mentale het natuurlijk aanmoedigen, uitleggen, geldige redenen geven, en daar hebben we het oude liedje: 'Het leven is niet de moeite waard om geleefd te worden, de mensen zijn werkelijk walgelijk, alle omstandigheden zijn tegen me, ik kan maar beter gaan', enzovoort. Dat gebeurt heel vaak, maar soms is er ergens een sprankje rede dat tegen je zegt: 'Hoor eens, nu is het uit met die komedie!'

Maar als dat heel erg wordt en je niet tijdig genoeg reageert, dan ga je wanhopig worden: 'Dit bestaan is werkelijk niet voor mensen zoals ik; ik zou ergens anders gelukkiger zijn, in een hemel waar iedereen heel lief is, of waar je kunt doen wat je wilt', enzovoort; vandaar de opvattingen over het paradijs – ik geloof werkelijk dat het die twee medeplichtigen zijn, het mentale en het vitale, die het paradijs hebben uitgevonden! Want als het leven, het bestaan, niet volgens jouw verlangens verloopt, begin je te klagen: 'Ach, ik heb er genoeg van, de wereld is ellendig en vals, ik ga dood'. Daarna komt er een ogenblik waarop deze situatie ernstig wordt; de ontmoediging verandert in opstand en de neerslachtigheid in ontevredenheid. Ik heb het hier over mensen met een nogal slecht karakter. Er zijn mensen met een slecht karakter, dat is niet hun schuld en mensen met een goed karakter, dat is ook niet hun schuld, maar het is nu eenmaal zo. Wel, mensen met een slecht karakter worden woedend, opstandig, willen alles breken en kapotslaan: 'Je zult eens zien, als ze niet doen wat ik wil, worden ze gestraft!' Dan wordt het nog een beetje erger, want het mentale is er altijd om als medeplichtige te fungeren en het begint prachtige wraak-ideeën te krijgen. Ontmoediging laat je dus één soort domheden begaan, boosaardigheid een ander soort. De domheden die je uithaalt wanneer je ontmoedigd bent, gaan alleen maar jezelf aan, terwijl de domheden uit boosaardigheid anderen aangaan; en deze laatste zijn soms heel ernstig... Als je een klein beetje goede wil hebt, kun je beter, zodra deze crises je te pakken krijgen, als regel nemen je niet te verroeren en bij jezelf te zeggen: 'Ik verroer me niet, ik wacht tot het onweer over is', want je kunt in enkele ogenblikken tenietdoen of bederven wat je in maanden van regelmatige inspanning hebt bereikt.

Maar hier geef ik jullie wat troost. (*Moeder hervat haar voorlezen:*)

'Deze crises duren minder lang en zijn minder gevaarlijk bij degenen die voldoende contact hebben met hun psychische wezen om de vlam van de aspiratie en het bewustzijn van het ideaal dat ze willen verwezenlijken in zich levend te houden. Met behulp van dit bewustzijn kunnen ze hun vitale wezen aanpakken zoals je een opstandig kind aanpakt, geduldig en met volharding, waarbij je het de waarheid en het licht laat zien en probeert

het te overtuigen en de goede wil in hem te wekken die een ogenblik was versluierd.'

En nu de laatste troost voor hen die werkelijk oprecht zijn, werkelijk van goede wil: je kunt al deze crises veranderen in een middel tot vooruitgang. Telkens wanneer je een dergelijke aanval hebt, een soort onweersbui, kun je de crisis maken tot een nieuwe stap vooruit, een stap nader tot het doel. Als je juist die noodzakelijke oprechtheid hebt om in jezelf de oorzaak van de crises recht onder ogen te zien – wat je verkeerd hebt gedaan, wat je verkeerd hebt gedacht, wat je verkeerd hebt gevoeld –, als je de zwakheid, de gewelddadigheid of de ijdelheid ziet (want ik vergat jullie te zeggen dat het vitale nog veel ijdel is dan het mentale), als je dat alles goed onder ogen ziet en als je eerlijk en oprecht erkent dat het jouw schuld is wat er is gebeurd, dan kan je als het ware een roodgloeiend ijzer zetten op dit punt dat bedorven was. Je kunt de zwakheid zuiveren en in een nieuw bewustzijn veranderen. En na het onweer merk je dat je een beetje bent gegroeid, je hebt werkelijk vooruitgang gemaakt.

'De vooruitgang kan traag zijn, je kunt dikwijls terugvallen, maar als je een dappere wil blijft hebben, ben je zeker dat je op een dag zult overwinnen en alle moeilijkheden zult zien wegsmelten en verdwijnen onder de straling van het Waarheidsbewustzijn.'

Als ik hier de nadruk leg op de fouten en moeilijkheden, dan is dat niet om jullie te ontmoedigen je in te spannen, maar om jullie te zeggen dat je de dingen met de nodige moed moet doen en juist niet wanhopig moet zijn omdat je niet meteen slaagt. Als je de aspiratie hebt, als je de wil hebt, dan is het absoluut zeker dat je vroeger of later zult slagen. En ik heb dit geschreven voor mensen die in heel gewone omstandigheden leven, misschien minder gunstig dan die van jullie, maar die desondanks kunnen leren zichzelf te kennen en te overwinnen, zichzelf te beheersen, zichzelf meester te zijn. In gunstige omstandigheden heb je dus veel meer kans tot slagen. Eén ding is altijd noodzakelijk en dat is dat je het spel niet opgeeft. Het is een belangrijk spel en het resultaat is de moeite waard om het uit te spelen.

‘...Tenslotte moeten we door een redelijke en scherpzinnige lichamelijke opvoeding ons lichaam sterk en soepel genoeg maken om in de materiële wereld het geschikte instrument te worden van de Kracht van de Waarheid die zich door ons wil manifesteren.’

Het lichaam is veel minder moeilijk te organiseren dan bijvoorbeeld het vitale. Maar wat maken het mentale en vitale, door hun aard en temperament, van die arme slaaf die het lichaam is! Nadat ze het slecht hebben behandeld, misschien beschadigd (het protesteert een beetje, het wordt een beetje ziek) zeggen die twee medeplichtigen dan nog: ‘Wat is dat lichaam een lomperd, het kan onze bewegingen niet eens volgen!’ Jammer genoeg gehoorzaamt het lichaam zijn meesters, het mentale en vitale, blindelings, zonder enig onderscheidingsvermogen. Het mentale komt met zijn theorieën: ‘Dit moet je niet eten, dat zal je slecht bekomen, dit moet je niet doen, dat is slecht’, en als het mentale niet verstandig is en geen helder inzicht heeft, moet het arme lichaam de gevolgen verduren van de bevelen die het krijgt. En dan heb ik het niet eens over de bevelen die het van het vitale krijgt. Het mentale met zijn starre principes en het vitale met zijn uitspattingen, zijn losbandigheden en hartstochten, vernietigen al gauw het evenwicht van het lichaam en scheppen een toestand van vermoeidheid, uitputting en ziekte.

‘Je moet het aan deze tirannie onttrekken en dat kun je alleen maar door de voortdurende vereniging met het psychische centrum van je wezen.’

Dit is duidelijk het middel voor alle kwalen.

‘Het lichaam heeft een opmerkelijk aanpassings- en uithoudingsvermogen. Het kan zoveel meer dan je gewoonlijk denkt. Als het, in plaats van geregeerd te worden door onwetende en despotische meesters, bestuurd werd door de centrale waarheid van het wezen, zou je verbaasd staan over dat waartoe het in staat is.’

Tijdens de laatste oorlog heeft men bewezen dat het lichaam in staat

was lijden te verdragen dat gewoonlijk onmogelijk te verdragen is. Jullie hebben zeker wel oorlogsverhalen gelezen of gehoord waarin het lichaam verschrikkelijke dingen moest lijden en verduren en het was daar tegen bestand, het heeft bewezen dat het een bijna onuitputtelijk uithoudingsvermogen bezit. Sommige mensen waren in omstandigheden die de dood ten gevolge hadden moeten hebben; als ze die hebben overleefd, dan was dat omdat ze een heel sterke wil tot overleven hadden en omdat het lichaam die wil heeft gehoorzaamd.

‘In dit evenwichtige en gezonde leven zal zich een nieuwe harmonie in het lichaam manifesteren die de harmonie van de hogere regionen zal weerspiegelen en het de volmaakte proporties en de ideale schoonheid van vorm zal geven.’

Dit is het laatste stadium. Als je het menselijk lichaam zoals het nu is, zou vergelijken met een hoger schoonheidsideaal, dan is het duidelijk dat heel weinig mensen het onderzoek zouden doorstaan. Bij haast iedereen is er een soort onevenwichtigheid in de verhoudingen; wij zijn daar zo aan gewend dat we het niet merken, maar als je je op het standpunt van de hogere schoonheid stelt, dan wordt het zichtbaar; er zijn heel weinig lichamen die een vergelijking met de volmaakte schoonheid zouden kunnen doorstaan. Er zijn eindeloos veel redenen voor deze onevenwichtigheid, maar slechts één middel, namelijk dat instinct, dat gevoel voor de ware schoonheid, voor een hoogste schoonheid in het wezen te brengen; dat zal geleidelijk op de cellen inwerken en maken dat het lichaam in staat zal zijn om de schoonheid uit te drukken. Dat is nóg iets dat men niet weet: het lichaam is oneindig soepeler dan men denkt. Jullie hebben ongetwijfeld bemerkt (misschien niet heel duidelijk) dat degenen die in een innerlijke vrede leven, in een innerlijke schoonheid, een licht en een volmaakt goede wil, er heel anders uitzien dan de mensen die altijd met slechte gedachten leven, in het lagere deel van hun natuur. Zodra de mens op zijn best is, wanneer hij boven zijn laagste animaliteit uitstijgt, weerspiegelt hij iets dat er niet is wanneer hij in een dierlijke toestand leeft.

Als je uit egoïsme of uit dat fameuze iets, de ijdelheid, zou proberen om je vorm te veranderen, zou het je natuurlijk niet lukken, want het

is iets diepers dat het vermogen heeft om op het lichaam in te werken; maar als je jezelf er voortdurend van zou kunnen weerhouden van kwade wil te zijn of verkeerde gedachten te hebben, dan zou je zien dat zich in je vormen en je trekken langzamerhand een harmonie begint uit te drukken, want het is een feit dat het lichaam de innerlijke toestanden weergeeft.

Maar men vergeet één ding. Als je per dag vier of vijf uur een hoger bewustzijn hebt, dan vind je dat al veel en de rest van de tijd leef je min of meer als een klein dier, je laat je gaan, je wordt gedreven door de omstandigheden. En je vergeet helemaal het Iets te benaderen dat hoger is, dat je kan verhinderen naar de lagere regionen van je natuur af te zakken.

Jullie zouden veel meer van je lichaam gedaan kunnen krijgen als jullie je er de moeite voor zouden geven.

Je moet het niet minachten en er ook niet te veel op mopperen, want de schuld ligt niet bij hem; als je de geschikte methode volgt om je lichaam te trainen en op te voeden, zal het oneindig veel méér kunnen presteren dan nu. Er wordt nog maar sinds heel kort over lichamelijke opvoeding gesproken als over iets belangrijks; als je honderd jaar teruggaat, was dat het voorrecht van mensen die niets anders te doen hadden. Honderd jaar geleden was het een luxe. Wanneer men zei: 'Ik wil mijn kind niet op school doen, het moet zijn brood verdienen', dan waren er veel mensen die zeiden: 'Wat zegt u daar? U begaat een ernstige fout, want als u uw kind niet voorbereid op zijn leven als volwassene, zal het niet in staat zijn om te doen wat het moet doen'. Daarbij dacht men aan het mentale, maar niet aan het lichaam. Zoveel kinderen leefden in min of meer goede omstandigheden met een lichaam dat moeilijkheden gaf, maar men zei: 'Het zal wel beter worden, dat zal wel in orde komen...' Met training en geduld kun je een lichaam krijgen waarmee je je kunt redden in het leven. Tegenwoordig erkent men de waarde van een gezond en evenwichtig leven. En ik heb gezegd dat deze harmonie geleidelijk zal komen.

'... Deze harmonie zal geleidelijk komen, want de waarheid van het wezen is niet statisch; zij is de voortdurende ontplooiing van een toenemende volmaaktheid, meer en meer totaal en omvattend. Zodra het lichaam zal hebben geleerd deze beweging van een progressieve harmonie te

volgen, zal het hem door een ononderbroken transformatie mogelijk zijn te ontsnappen aan de noodzaak tot ontbinding en vernietiging. Zo zal de onherroepelijke wet van de dood geen reden van bestaan meer hebben... De vier attributen van de waarheid zullen zich spontaan in ons wezen uitdrukken. Het psychische zal het voertuig van de ware en zuivere liefde zijn, het mentale dat van de feilloze kennis, het vitale zal vermogen en onoverwinnelijke daadkracht manifesteren en het lichaam zal de uitdrukking van een volmaakte schoonheid en harmonie zijn.'

Dit is onder de mystici en godsdienstige mensen heel weinig bekend: in ieder deel van het wezen manifesteert de Godheid zich verschillend. In de hogere delen manifesteert Hij zich als Macht, Liefde, enzovoort, maar in het fysieke manifesteert Hij zich als Harmonie en Schoonheid.

Het probleem om de fysieke schoonheid tot uitdrukking te brengen, is dus een spiritueel probleem.

27 januari 1951

Moeder leest een vroegere studie over dromen voor uit 'Paroles d'Autrefois'.

'... Meer dan een derde van ons bestaan gaat voorbij met slapen...'

De fysieke slaap verdient dus wel onze aandacht. Ik heb 'fysieke slaap' gezegd omdat we geneigd zijn te geloven dat ons hele wezen slaapt wanneer het fysieke lichaam in slaap is.

'... Er wordt soms gezegd dat je in de slaap de ware natuur van de mensen ontdekt...'

Hun ware natuur wil niet zeggen hun diepere natuur, maar hun spontane natuur die ze niet kunnen beheersen, want tijdens de slaap houdt de controle door de wil op. En alles wat je niet doet wanneer je wakker bent, doe je in je slaap, omdat de beheersing door de wil is opgeheven.

'... Alle begeerten die onderdrukt zijn zonder dat ze zijn opgelost... proberen zich te bevredigen terwijl de wil is ingesluimerd. En daar begeerten ware dynamische centra zijn die formaties maken, hebben ze de neiging om in ons en om ons heen de gunstigste omstandigheden te scheppen voor hun bevrediging.'

In een andere les hebben we het eens gehad over het vermogen van mentale formaties: het mentale vormt entiteiten die een min of meer onafhankelijk leven hebben en proberen om zich te manifesteren. Ik heb het hier nu niet over de gedachte, maar over de begeerte. Begeerte behoort tot het vitale domein, maar in het centrum van de begeerte is er altijd een gedachte en de begeerte wordt werkzamer en dynamischer naarmate zij dit vermogen tot mentale formatie en het vermogen tot vitale realisatie heeft. Het vitale is het centrum van de dynamiek, van de actieve energie van het wezen, en de twee samen

scheppen iets dat heel sterk is en een aanzienlijke neiging heeft om zich te verwezenlijken. Trouwens alles in het universum heeft de neiging om zich te manifesteren en de dingen die verhinderd worden om zich te manifesteren, verliezen daardoor hun kracht en vermogen. Het merendeel van de methoden die zelfbeheersing tot doel hebben, bedient zich precies van de beteugeling, van de onderdrukking van de wezensuitingen, met het idee dat als je die onderdrukking maar lang genoeg volhoudt, je er tenslotte in slaagt om het element dat je kwijt wilt, te doden. Dat zou inderdaad waar zijn als het alleen maar om de fysieke wereld ging, maar achter de fysieke wereld is er de wereld van het onderbewuste en achter de wereld van het onderbewuste is er de onmetelijke wereld van het Onbewuste. En wat jullie niet weten is dat, tenzij je de begeerte in jezelf vernietigt, de formatie, dat wil zeggen de kiem van de formatie die jij verhindert zich te manifesteren, bij wijze van spreken in het onderbewuste wordt onderdrukt – verjaagd naar de diepte en daar onderdrukt –, en als je in het onderbewuste gaat zoeken, zul je zien dat ze daar haar tijd afwacht om haar werk te doen. Daarom worden zoveel mensen die jaren en jaren lang een ongewenste uiting hebben kunnen beheersen, plotseling overrompeld door haar innerlijke beweging die van onder opspringt met een kracht die groter is naarmate ze langer werd onderdrukt. Dromen zijn dus heel nuttig, omdat die onderdrukking er dan niet meer is, omdat de bewuste wil is uitgeschakeld (die slaapt of gaat ergens anders heen), en zo springt de onderdrukte begeerte van onderaf op en manifesteert zich in de vorm van een droom, en wel zo duidelijk dat je er veel over je eigen aard door kunt leren. Daarom wordt er gezegd dat de mens in zijn slaap en in zijn dromen zijn ware aard kan ontdekken, maar dat is niet zijn ware aard, zijn diepere natuur, die zijn psychische natuur is, maar zijn spontane, onbeheerste natuur.

‘Zo kunnen de vruchten van veel bewuste inspanningen van ons denken in de vorige dag’s nachts in enkele uren worden vernietigd... We moeten dus onze dromen leren kennen en allereerst leren ze te onderscheiden, want ze zijn heel verschillend van aard en kwaliteit. We kunnen dikwijls in een zelfde nacht dromen hebben die tot verschillende categorieën behoren, al naar gelang de diepte van onze slaap.’

Ik weet niet of iemand hier dit verschijnsel heeft waargenomen, maar naar gelang de uren van de nacht of de tijd die je hebt geslapen, verandert je slaap van kwaliteit. Als je je de moeite geeft om dit na te gaan (er zijn trouwens maar weinig mensen die zich die moeite geven) kan het voorkomen dat, wanneer je op een ongewoon uur ineens wakker wordt, je merkt dat je geen twee keer in dezelfde slaaptoestand was. Er zijn ook uren waarop je dromen van een ander soort zijn; als je jezelf observeert, zul je dit heel goed zien. Er zijn uren waarop het erg moeilijk is om wakker te worden, want dan slaap je heel diep, je bent totaal onbewust van de uiterlijke dingen. Op andere momenten daarentegen is er maar een heel licht geluidje nodig om je wakker te doen schrikken.

's Nachts ben ik niet bang voor bepaalde dingen, maar overdag wel. Hoe komt dat?

Dat betekent dat je vitale wezen 'ouder' is dan je fysieke.

(Moeder leest verder voor:) *'...Het valt niet te betwijfelen dat ons onderbewuste op talloze punten meer weet dan ons gewone bewustzijn.'*

Hier moet ik een woord corrigeren: niet het 'onderbewuste' weet meer dan ons gewone bewustzijn, maar het 'suprabewuste', dat wat aan ons bewustzijn ontsnapt niet omdat het lager is, maar omdat het hoger is. Wanneer we onszelf 's nachts een probleem voorleggen dan gaat dat probleem de hogere regionen van ons wezen opzoeken en 's morgens krijgen we het antwoord, de oplossing, omdat we daar, in de diepten van ons bewustzijn, dingen weten die we in ons uiterlijke bewustzijn niet weten.

Tijdens de slaap heb je dikwijls de indruk dat je een gebied van licht, van hogere kennis betreedt, maar wanneer je wakker wordt, breng je er alleen maar een indruk, een herinnering uit mee. Waarom?

Omdat er in de ladder van ons wezen, die zich uitstrekt van het

meest uiterlijke bewustzijn tot het hoogste bewustzijn, leemten zijn, onderbrekingen, en wanneer het bewustzijn de ladder opklimt en afdaalt, gaat het door een soort zwarte leemten. Dan komt het terecht in een slaap, in een soort onbewustheid, en ontwaakt zo goed en zo kwaad als het gaat aan de overkant en kan zich slecht herinneren wat het van boven heeft meegebracht. Dat gebeurt heel vaak en vooral in de toestand die *samadhi** wordt genoemd. Mensen die in samadhi gaan, ontdekken dat er tussen hun uiterlijke actieve bewustzijn en het bewustzijn in hun meditatie een leegte is. Daarboven zijn ze bijna noodzakelijkerwijze bewust – bewust van de staat waarin ze zich bevinden – maar wanneer ze weer naar hun lichaam afdalen, komen ze onderweg in een soort leegte terecht waarin ze alles verliezen, ze kunnen de ervaring niet mee terugbrengen. Er is een hele discipline nodig om in jezelf de vele treden te creëren waardoor het bewustzijn niet meer kan vergeten wat het daarboven heeft ervaren. Als discipline is het niet onmogelijk, maar bijzonder langdurig en je moet een onuitputtelijk geduld hebben, want het is alsof je in jezelf een soort wezen wilt creëren, een lichaam. Daar moet je om te beginnen de nodige kennis voor hebben, maar ook een volharding en doorzettingsvermogen die zoveel tijd vergen dat veel mensen erdoor ontmoedigd worden. Maar als je wilt delen in de kennis van je hogere wezen, is het beslist onontbeerlijk.

Is het nuttig je dromen op te schrijven?

Ja, ik heb me meer dan een jaar op dit soort zelfdiscipline toegelegd. Ik schreef alles op – een paar woorden, een kleinigheid, een indruk, en ik probeerde van de ene herinnering op de andere te komen. In het begin bracht dat niet veel op, maar na ongeveer veertien maanden kon ik, beginnend bij het eind, alle innerlijke bewegingen, alle dromen volgen tot aan het begin van de nacht. Dat brengt je in een toestand die zo bewust is, zo ononderbroken, dat ik tenslotte helemaal niet meer sliep. Mijn lichaam lag uitgestrekt, diep in slaap, maar het bewustzijn had niet de minste rust. Het resultaat was absoluut wonderlijk: je wordt je bewust van de verschillende fasen van de slaap en absoluut van alles wat gebeurt, tot in de kleinste bijzonderheden; dan kan niets meer aan je controle ontsnappen. Maar als je overdag veel te doen hebt en

* Samadhi = extase of yogische trance.

werkelijk slaap nodig hebt, raad ik je aan het niet te proberen!

In ieder geval is er één onontbeerlijke voorwaarde: bij het wakker worden mag je niet de geringste beweging maken; je moet wakker kunnen worden in een staat van volledige onbeweeglijkheid, anders verdwijnt alles.

Heeft het mentale rust nodig, onafhankelijk van het fysieke lichaam en de fysieke hersenen?

Ja, absoluut. En het mentale kan het ware licht van boven alleen maar in de stilte ontvangen. Ik geloof niet dat het mentale wezen onderhevig is aan vermoeidheid; als het zich vermoeid voelt, is dat eerder een reactie van de hersenen. Het kan alleen maar in de stilte boven zichzelf uitstijgen. Maar wat de slaap en de dromen betreft waar we het over hadden, is er een heel opmerkelijk verschijnsel. Ik heb ermee geëxperimenteerd. Als je erin slaagt om niet alleen de stilte in je hoofd te vestigen, maar ook de rust in je vitale, de stopzetting van alle activiteiten van je wezen, en als je vanuit het domein van de vormen in de staat komt die men *sachchidananda* noemt, het allerhoogste bewustzijn, dan ben je door drie minuten in die toestand meer uitgerust dan na acht uur slaap. Het is niet erg gemakkelijk, nee... Dat is het absoluut bewuste bewustzijn, maar totaal onbeweeglijk, in het volle licht van de oorsprong. Als je dat kunt verkrijgen, als je erin slaagt om alles in je onbeweeglijk te maken, dan deelt je hele wezen in dat allerhoogste bewustzijn. En ik heb duidelijk gemerkt dat drie minuten in die toestand evenveel rust geeft (en daarmee bedoel ik lichamelijke rust, rust van de spieren) als acht uur gewone slaap.

Heeft het vitale lichaam ook rust nodig?

Ja. Het vitale lichaam omgeeft het fysieke lichaam met een soort omhulsel dat ongeveer de dichtheid heeft van de warmtevibraties die je kunt waarnemen wanneer het erg warm is. En dat is wat zich tussen het fijnstoffelijke en het meest materiële lichaam in bevindt. Dat beschermt het lichaam tegen iedere besmetting, vermoeidheid, overspanning en zelfs ongelukken. Als dat omhulsel volkomen gaaf is, beschermt het je tegen alles, maar één enkele al te sterke emotie, een vermoeidheid, een ontevredenheid, een of andere schok is al vol-

doende om het als het ware te schrammen, en één enkel schrammetje laat al van alles binnendringen. De medische wetenschap heeft ook vastgesteld dat je niet ziek wordt wanneer je in een volmaakt vitaal evenwicht verkeert, of dat je dan in elk geval een soort immuniteit hebt tegen besmettingen. Als je dat evenwicht hebt, die innerlijke harmonie die het omhulsel gaaf houdt, beschermt het je tegen alles. Er zijn zulke mensen die een heel gewoon leven leiden, die kunnen slapen zoals het moet, eten zoals het moet en die een omhulsel hebben dat zo gaaf is dat ze door alle gevaren heen gaan alsof ze er niets mee te maken hadden. Dat is een vermogen dat je in jezelf kunt aankweken. Als je je bewust wordt van het zwakke punt in je omhulsel, zijn een paar minuten concentratie, een beroep op de Kracht, een paar minuten innerlijke vrede soms voldoende; het komt in orde, het geneest en het lelijke iets verdwijnt.

3 februari 1951

Moeder leest het eerste van de vroegere gesprekken uit 1929 voor:

'Waarom wil je yoga doen? Om macht te krijgen? Om vrede en rust te bereiken? Om de mensheid te dienen?... Geen van deze beweegredenen bewijst voldoende dat je voor de weg gereed bent.'

(‘Waarom Yoga’, blz.1)*

Het grote nadeel is dat we in woorden denken, maar die woorden zijn ontdaan van iedere betekenis; meestal zijn het alleen maar woorden. Jullie praten over het Goddelijke, jullie praten over de Allerhoogste, jullie praten over yoga, jullie zeggen een heleboel dingen, maar komt dat in jullie hoofd overeen met iets dat concreet is, met een gedachte, een gevoel of een duidelijk idee, een ervaring, of zijn het gewoon maar woorden?

Er wordt gezegd dat de yoga het uiteindelijke doel van het leven is, maar wat verwacht je van dat uiteindelijke doel? Sommigen zeggen dat het zelfkennis is; dat is het persoonlijke en individuele aspect. Als je dat verder doortrekt, dan betekent het bewust worden van de waarheid van je wezen: waarom ben je geboren en wat heb je te doen? En als je dat nòg verder doortrekt, dan kun je je bewust worden van je relaties met andere mensen; en nòg wat verder en je kunt je afvragen wat de rol, het doel van de mensheid in het heelal is. En nòg verder, wat vanuit een psychologisch gezichtspunt de conditie van de aarde is: wat is het universum, wat is zijn doel, zijn rol?

Zo kun je stap voor stap vooruit gaan en tenslotte zie je het probleem in zijn geheel. Je moet het iets, de ervaring achter de woorden zien. Hier zeggen we ‘yoga’, maar ergens anders zou je het anders noemen; sommige mensen zouden zeggen: ‘Ik zoek mijn reden van bestaan’, enzovoort. Religieus gezinde mensen zullen zeggen: ‘Ik wil de goddelijke Aanwezigheid vinden’. Er zijn zoveel manieren om dat te zeggen, maar het is *het iets* dat belangrijk is; je moet het in je

* De Moeder, ‘Waarom Yoga’, uitgegeven door Aurofonds, Wapenveld.

hoofd, in je hart, overal voelen. Het moet concreet, levend zijn, anders kun je niet vooruit gaan. Je moet de woorden achter je laten en gaan handelen, het gaan ervaren, het gaan leven.

(*Moeder richt zich tot een kind*): Ben jij van plan om de yoga te doen?

Ja, Moeder.

Waarom wil je yoga doen?

Om de tegenwoordigheid van het Goddelijke te voelen.

En jij?

Om het Goddelijke te verwezenlijken, en daarvoor moet je jezelf vervolmaken.

En jij, waarom ben jij in de yoga geïnteresseerd?

Omdat ik dan mezelf kan kennen.

En jij?

Om zo te handelen dat mijn handelingen de uitdrukking zijn van mijn innerlijke waarheid.

En jij? Doe jij yoga?

Soms.

Jij bent eerlijk. Maar waarom soms? (*Tegen een ander kind*:) Heb jij een idee wat yoga is?

Ik denk dat het een weg is waarlangs...

Wat vind je aan het eind van de weg?

De voortdurende tegenwoordigheid van het Goddelijke.

(*Tegen een ander kind:*) Wat interesseert jou het meest in de yoga?

Ik begrijp niet wat yoga is. Betekent het zich op jou te concentreren?

Dat is een goed symbool.

Nu ja, gelukkig heeft niemand gezegd dat hij yoga wil doen om macht te krijgen. Er zijn landen en mensen die een vaag besef hebben dat er zoiets als yoga bestaat en ze beginnen eraan met het idee dat ze boven anderen verheven zullen worden, dat ze een veel grotere macht zullen krijgen dan de anderen en dat ze dus de anderen zullen kunnen overheersen. Dat is de slechtste reden, de meest egoïstische en die de rampzaligste gevolgen meebrengt. Anderen die zich aftobben, die een erg moeilijk leven hebben met allerlei narigheid, allerlei verdriet en veel zorgen, zeggen bij zichzelf: 'O, nu zal ik iets vinden dat me vrede en rust zal geven en ik zal een beetje op verhaal kunnen komen'. En ze storten zich op de yoga, denkend dat ze nu helemaal voldaan zullen worden. Jammer genoeg is dat niet helemaal zo. Wanneer je om zulke redenen met yoga begint, kun je er zeker van zijn dat je grote moeilijkheden op je weg zult ontmoeten. En dan is er nog wat in de ogen van de mensen zo'n grote deugd is: 'filantropie', 'de liefde voor de mensheid'. Veel mensen zeggen: 'Ik ga yoga doen om de mensheid te kunnen dienen, om ongelukkigen gelukkig te maken en de wereld te organiseren op een manier die voor iedereen de aangenaamste zal zijn'. Ik zeg dat dit niet voldoende is. Ik beweer niet dat het op zichzelf slecht zou zijn, hoewel ik een oude, wijze occultist eens heb horen zeggen: 'Er zal niet zo gauw helemaal geen ellende meer in de wereld zijn, want er zijn maar al te veel mensen die blij zijn met de ellende en ervan leven'. Het was een grapje, maar hij had het niet helemaal bij het verkeerde eind. Als er geen ellende was om te verlichten, zou de filantroop geen reden van bestaan meer hebben. Hij is zó tevreden met zichzelf, hij denkt zozeer van zichzelf dat hij geen egoïst is! Ik heb zulke mensen gekend, die erg ongelukkig zouden zijn geweest als er geen ellende meer op de aarde was! Wat zouden ze moeten doen als ze geen ellende meer zouden kunnen verlichten, wat voor werk zouden ze dan kunnen doen, waar zouden ze dan hovaardig over kunnen zijn?

Hoe zouden ze dan aan andere mensen kunnen tonen: 'Ik ben geen egoïst' en hoe edelmoedig ze wel zijn en vol goedheid?

(Moeder leest verder:) *'Wil je yoga doen uit liefde voor het Goddelijke?... Dan, en alleen dan kun je zeggen dat je tot de weg geroepen bent. Dit is het eerste stadium: aspiratie voor het Goddelijke.'*

(‘Waarom Yoga’, blz.1)

De eerste vorm van de aspiratie is als volgt: je hebt een soort vaag gevoel dat er achter het universum iets is dat de moeite loont om gekend te worden, dat waarschijnlijk (want je weet het nog niet) het enige is dat het waard zou zijn om voor te leven, dat je in verbinding met de Waarheid zou kunnen brengen; iets waarvan het universum afhankelijk is, maar dat niet afhankelijk is van het universum, iets dat nog aan je begrip ontsnapt, maar dat zich achter alle dingen lijkt te bevinden... Ik zeg er veel meer over dan de meeste mensen ontdekken. Maar zo is het begin van de eerste aspiratie: dát te kennen, niet in die eeuwige leugen te leven waarin de dingen zo vals en kunstmatig zijn, dat zou fijn zijn; iets vinden dat de moeite waard is om voor te leven.

'Het tweede stadium bestaat uit het versterken van die aspiratie, haar voortdurend wakker te houden, haar levend en intens te maken.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 1)

In plaats van af en toe eens bij jezelf te zeggen: 'O ja, ik denk erover om het Goddelijke te vinden', op het moment dat zich iets onaangenaams voordoet, of wanneer je een beetje genoeg hebt van alles omdat je je moe voelt... (kortom, er zijn veel onbetekenende redenen). En plotseling herinner je je dat er zoiets als yoga is, zoiets als het Goddelijke dat je kunt kennen en dat je uit de banaliteit van het leven kan halen.

'...Alleen concentratie zal je tot dit doel brengen - concentratie op het Goddelijke om een absolute en integrale toewijding aan Zijn wil en doeleinden te krijgen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 1)

Dit is het tweede stadium. Dit betekent dat je het Goddelijke wilt gaan vinden, het Goddelijke wilt kennen en het beleven. Tegelijkertijd zul je moeten voelen dat het zó iets kostbaars, zó iets belangrijks is dat je hele leven niet genoeg is om het te verwerven.

Dan is het eerste wat je doet: jezelf geven. Je zegt: 'Ik wil niet meer mezelf toebehoren, om mijn kleine persoonlijke bevrediging; ik zou dat prachtige iets willen toebehoren, dat ik moet vinden, kennen en beleven, en waar ik naar streef'.

'Concentreer je in het hart, dring er zo ver, zo diep mogelijk in door. Breng alle her en der verspreide draden van je bewustzijn samen, rol ze op en duik onder in de stilte van je innerlijke wezen.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 1)

Wanneer ik 'het hart' zeg, bedoel ik natuurlijk niet het inwendige orgaan, maar het psychologische of psychische centrum van je wezen.

Daarna gaat Moeder over tot de tweede vraag uit hetzelfde vroegere gesprek:

'Wat moet je doen om je op de yoga voor te bereiden?'

Ik heb degene die me deze vraag stelde, geantwoord: 'Allereerst bewust worden'.

Die persoon heeft dus geprobeerd om bewust te worden en een paar maanden later is ze me komen vertellen: 'O, wat hebt u me daar iets naars cadeau gedaan! De mensen met wie ik vroeger in contact was, leken me allemaal erg aardig, ik had het goed met ze voor, ze waren zo aardig tegen me, en nu, sinds ik meer bewust word, zie ik allerlei dingen in mezelf die niet erg aardig zijn en tegelijkertijd zie ik bij de anderen dingen die niet erg aardig zijn!' Ik heb haar geantwoord: 'Dat is mogelijk. Als je geen onaangenaamheden wilt, moet je niet uit je onwetendheid komen'.

De eerste stap is dus: weten of je de waarheid wilt zien en kennen, ofwel of je op je gemak in je onwetendheid wilt blijven.

(Moeder leest verder voor:) *'Wat voor houding heeft de*

doorsneemens tegenwoordig?... Verzet hij zich niet woedend zodra hij iets op zijn weg ontmoet dat werkelijk goddelijk van aard is? Voelt hij niet dat de heerschappij van het Goddelijke de vernietiging van zijn dierbaarste bezittingen betekent?

(‘Waarom Yoga’, blz. 2-3)

Dit wil heel duidelijk zeggen dat zolang je in je kleine individuele egoïsme blijft, je nooit bereid zult zijn om de stap te zetten, om de sprong te wagen die het je mogelijk zal maken je met het Goddelijke te vereenzelvigen.

Bij deze gelegenheid zou ik het volgende kunnen zeggen: heel lang geleden waren er mensen die hier naartoe kwamen omdat ze dachten dat deel uitmaken van de Ashram genoeg was om onsterfelijk te worden. En ze hunkerden naar onsterfelijkheid. Natuurlijk, het waren oude mensen die geen erg lange weg meer voor zich zagen en er dus naar verlangden om die eindeloos te verlengen – want dat is wat de mensen onder ‘onsterfelijkheid’ verstaan: een eindeloze verlenging van wat ze zijn. Toen heb ik de eerste die deze opmerking tegen me maakte, geantwoord: ‘Ik weet niet of iedereen onsterfelijk kan worden – waarschijnlijk niet –, maar hoevelen zijn er, zelfs onder degenen die het vermogen hebben om onsterfelijk te worden, die bereid zijn om de prijs te betalen? Want je moet er zoveel voor opgeven dat ze misschien halverwege zouden zeggen: ‘Nee hoor, dat kost me te veel!’ Ik herinner me een schilder met wie ik over de mogelijkheid tot onsterfelijkheid had gesproken en die me vroeg hoe de nieuwe wereld dan wel zou zijn. Ik heb hem bijvoorbeeld verteld dat de dingen uit zichzelf lichtend zouden zijn en dat er niet meer dit soort weerkaatste licht zou zijn dat hier op aarde van de zon komt. En naarmate ik sprak, zag ik zijn gezicht langer en steeds ernstiger worden, en toen zei hij tegen me: ‘Maar hoe zal men dan schilderijen kunnen maken zonder de schaduw die het licht van de dingen doet uitkomen?...’ Ik heb tegen hem gezegd: ‘Daar geef je nu precies de sleutel van het probleem’.

Er zijn veel mensen, heel veel, die me gevraagd hebben hoe dat nieuwe leven zou zijn en tegen wie ik gezegd heb: ‘Er zal een uitwisseling van krachten zijn, een energie die circuleert; de bouw van het lichaam zal helemaal anders zijn, al die onzindelijke organen

zullen verdwijnen en vervangen worden door psychologische functies; en die noodzaak tot eten, altijd maar eten, zal verdwijnen'. Opnieuw zag ik hen een lang gezicht trekken. Ze zeiden: 'Och, en al die lekkere dingen die we eten, zal dat er dan niet meer zijn?'

Dit zijn kleine voorbeelden; er zijn heel wat andere, belangrijker dingen. Het belangrijkste, het moeilijkste is je ego op te geven, want afstand doen van je ego staat voor iemand die daar niet aan toe is gelijk met sterven, een sterven dat veel meer betekent dan een fysieke dood, want voor hen is de dood van het ego zo iets als de ontbinding van het wezen. Dat is het niet precies, maar in het begin lijkt het zo. Om onsterfelijk te zijn, moet je alle beperkingen opgeven en het ego is de grootste beperking; dus als 'ik' niet onsterfelijk ben, waartoe dient dat dan?

In hetzelfde gesprek had iemand aan Moeder gevraagd hoe het kwam dat de mensen die hier zijn elkaar hier hebben ontmoet en Moeder had geantwoord:

'...Wij zijn allemaal in vorige levens bij elkaar geweest, anders hadden we elkaar in dit leven niet kunnen ontmoeten.'

Je kunt zeggen dat het toeval is, je kunt zeggen dat het komt doordat we altijd bij elkaar geweest zijn, en het is allebei even waar. Omdat die dame van occultisme hield, heb ik haar ook gezegd: 'We hebben elkaar in vorige levens ontmoet' en dat is waar, maar dat is één manier om de dingen te zien. En ik heb ook nog gezegd: 'We behoren allemaal tot dezelfde familie'. Dit is ook waar, maar niet op de manier waarop de mensen dat opvatten.

Ik heb ook nog gezegd: 'We hebben samen door de eeuwen heen gewerkt voor de overwinning van het Goddelijke en voor Zijn manifestatie op aarde'. Dat is heel duidelijk, want daarvoor is het universum geschapen en dus werken alle delen van het universum daaraan mee – wat ze ook mogen zijn en of ze het weten of niet, ze werken eraan mee!

5 februari 1951

Moeder leest het gesprek voor van 14 april 1929. Na te hebben gesproken over de gevaren van de Yoga ('Als je niet alle eerzucht van je af kunt houden, raak het dan niet aan, het is een vuur waaraan je je brandt') spreekt Moeder over de twee yogamethoden:

'...Er zijn twee wegen die naar de yoga leiden: discipline (tapasya) en overgave.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 4)

Wat is overgave?

Dat betekent dat je je helemaal aan de Godheid geeft.

Juist, en wat gebeurt er dan? Als je je helemaal aan de Godheid geeft, dan is Hij het die de yoga doet, jij bent het niet meer, dus is het niet erg moeilijk. Als je daarentegen tapasya doet, doe jij zelf de yoga en dan draag je er ook de hele verantwoordelijkheid voor. Dat is het ‘gevaar’. Maar er zijn mensen die er de voorkeur aan geven zelf helemaal verantwoordelijk te zijn, met de gevaren van dien, omdat ze erg onafhankelijk van aard zijn. Ze hebben misschien niet veel haast; als ze verscheidene levens nodig hebben om het doel te bereiken, maakt hun dat niets uit. Maar er zijn anderen die sneller willen gaan en er zekerder van willen zijn dat ze hun doel zullen bereiken. Nu, die dragen alle verantwoordelijkheid over aan de Godheid.

(Moeder leest verder voor:) *'...De eerste uitwerking van de yoga is het wegvallen van de mentale beheersing; de sluimerende begeerten die plotseling worden bevrijd, banen zich onstuimig een weg om het hele wezen te overmeesteren. Je moet deze dingen verre van je houden (de impulsen en vooral de sexuele impuls), je ervan losmaken, er zo weinig mogelijk belang aan hechten en zelfs wanneer je er toevallig aan denkt, onverschillig en onbewogen blijven.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 5)

Dat is veel moeilijker dan op een moeilijkheid te gaan zitten! Het is veel moeilijker die moeilijkheid op een afstand te houden, haar te bekijken als iets dat jou niet aangaat, dat je niet interesseert, dat niet tot jou behoort, dat tot de wereld behoort en niet tot jou. Je kunt pas slagen wanneer je dit doet.

Dat vraagt een soort bevrijding van de geest en een vertrouwen in je innerlijke wezen; je moet geloven dat je het beste zal overkomen als je de juiste houding aanneemt; maar als je bang bent wanneer je iets onaangenaams overkomt, dan kun je niets beginnen. Je moet dat innerlijke vertrouwen hebben, wat de moeilijkheden ook mogen zijn, wat de hindernissen ook mogen zijn. Wanneer je iets onaangenaams overkomt, zeg je meestal: 'Gaat dit nog erger worden? Wat voor ongeluk zal me nog meer overkomen?', enzovoort. Je moet zeggen: 'Deze dingen zijn niet van mij, ze behoren tot de wereld van het onderbewuste; het is duidelijk dat ik er niets mee te maken heb en als deze dingen me nog eens te pakken nemen, dan zal ik me verweren'. Nu zullen jullie me natuurlijk antwoorden dat men dat wel gemakkelijk kan zeggen, maar dat het moeilijk is om te doen. Maar als je deze houding van vertrouwen echt kunt aannemen, dan is er géén moeilijkheid die je niet zou kunnen overwinnen. Ongerustheid maakt de moeilijkheid groter.

Er is een moeilijkheid, namelijk dat er weliswaar iets in je bewuste wezen de moeilijkheid niet wil en er ernstig naar verlangt om die te boven te komen, maar dat er nog zoveel in de andere delen van je bewustzijn aanwezig is waarvan je je niet bewust bent. Je zegt: 'Ik wil me hiervan genezen', maar jammer genoeg zegt niet alles 'ik wil'; er zijn andere delen van het bewustzijn die zich verstoppen opdat je je niet met hen zou bemoeien en wanneer je aandacht is afgeleid, proberen die delen de kop op te steken. Daarom zeg ik en zal ik altijd herhalen: 'Wees volkomen oprecht'; probeer jezelf niet te bedriegen, zeg niet: 'Ik heb alles gedaan wat ik kon'. Als je niet slaagt, dan komt dat omdat je niet alles doet wat je kunt. Want als je werkelijk *alles* doet wat je kunt, zul je zeker slagen. Als je een of andere tekortkoming hebt die je kwijt wilt raken en die maar blijft bestaan, en je zegt: 'Ik heb alles gedaan wat ik kan', dan kun je er zeker van zijn dat je niet alles hebt gedaan wat je had moeten doen. Als je dat had gedaan, zou je overwonnen hebben. Want de moeilijkheden die je overkomen, zijn precies evenredig met je kracht. Er kan je niets gebeuren dat niet

tot je eigen bewustzijn behoort, en alles wat tot je bewustzijn behoort, kun je beheersen. Zelfs de dingen en suggesties die van buiten komen, kunnen je alleen maar raken voor zover je bewustzijn ermee instemt, je bent gemaakt om de meester van je bewustzijn te zijn. Als je zegt: 'Ik heb alles gedaan wat ik kan en desondanks blijft dat maar doorgaan, dus geef ik het op', dan kun je er van tevoren al zeker van zijn dat je niet gedaan hebt wat je had kunnen doen. Wanneer een fout 'desondanks' blijft bestaan, dan wil dat zeggen dat er iets, dat in je wezen was verborgen, plotseling als een duveltje uit een doosje te voorschijn springt en het roer van je leven overneemt. Er is dus maar één ding te doen: op zoek gaan naar alle kleine zwarte hoekjes die zich in je verborgen houden, en als je een heel klein vonkje goede wil in deze duisternis brengt, zal ze wijken; zij zal verdwijnen en wat je onmogelijk leek, zal niet alleen mogelijk worden, iets wat je kunt doen, maar *het zal gedaan zijn*. Zo kun je je in één minuut ontdoen van een moeilijkheid die je anders jaren zou hebben gehinderd. Dat verzeker ik je absoluut. Het hangt maar van één ding af: of je je er werkelijk, oprecht van wilt ontdoen. En zo is het voor alles, vanaf de fysieke ziekten tot de grootste mentale moeilijkheden. Een deel van het bewustzijn zegt: 'Ik wil niet', maar daarachter schuilt een grote hoeveelheid elementen die niets zeggen, die zich niet laten zien en die juist willen dat alles zo doorgaat; dat doen ze over het algemeen uit de een of andere onwetendheid: ze geloven niet dat het nodig zou zijn om zich van iets te genezen, ze geloven dat alles opperbest is en dat er geen betere wereld kan bestaan. Zoals die dame, met wie ik deze gesprekken had, zei: 'De moeilijkheid begint zodra je jezelf wilt veranderen'. Een groot Frans schrijver heeft hetzelfde gezegd en er zijn geliefkoosde theorie van gemaakt: 'De ellende begint wanneer je jezelf wilt vervolmaken; als je jezelf niet zou willen vervolmaken, zou je geen ellende hebben!' Ik kan jullie vertellen dat dit volstrekt verkeerd is, maar er zijn inderdaad dingen in je die absoluut met rust gelaten willen worden, die niet willen dat je ze stoort: 'Hé, wat ben je vermoeiend, laat ons met rust!'

'...De hele wereld is vol van dit vergif (twijfel, aarzelings, neerslachtigheid); je absorbeert het met iedere ademhaling. Als je een paar woorden wisselt met een ongewenst iemand, of zelfs als zo iemand alleen maar langs je

loopt, kun je de besmetting van hem opdoen... Zolang je tot de gewone mensheid behoort en een gewoon leven leidt, is het niet zo belangrijk met wie je omgaat. Maar als je het goddelijke leven wilt, moet je heel voorzichtig worden wat je gezelschap en omgeving betreft.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 6-7)

Om te proberen dit probleem op te lossen, gingen de asceten in het bos onder een boom zitten; daar hoefden ze zeker geen besmetting door andere mensen te vrezen. Maar het is erg moeilijk om dit besluit tot het einde toe vol te houden, want men heeft gauw genoeg in de gaten dat er ergens een heilige onder een boom zit te mediteren en onmiddellijk snelt iedereen op hem af. En niet alleen ontsnapt hij niet aan de moeilijkheid, hij maakt die erger, want er is iets dat nog gevaarlijker is dan de rest, namelijk anderen te onderwijzen. Je weet maar een heel klein beetje en je begint anderen te onderwijzen, en dan ben je onmiddellijk verplicht meer te zeggen dan je weet, omdat men je vragen stelt waarop je niet kunt antwoorden. Je zou een heldhaftig stilzwijgen moeten kunnen bewaren. Wanneer je mensen die zich in de wereld als spirituele leraren willen laten gelden iets vraagt dat ze niet weten, dan verzinnen ze maar wat. En als je in je innerlijke discipline iets gaat voorwenden, dan kun je er zeker van zijn dat je in de ergste afgrond valt. Doen alsof is het noodlottigste van alles. In de wereld kun je misschien doorgaan voor wat je niet bent, want de mensen laten zich gemakkelijk bedriegen. Dat zal je niet tot een ramp leiden (hoewel, als je overdrijft, leidt dat altijd tot een ramp), maar in de spirituele wereld heb je niet met mensen te maken, maar met de Godheid; je kunt onmogelijk voorgeven dat je dit of dat bent, want de Godheid weet het beter dan jij, nietwaar. Hij weet wat je bent, en wat je ook zegt, het zal Hem niet kunnen beïnvloeden.

Het eerste dat men je in alle spirituele disciplines leert, is dat je je ervaringen niet aan anderen moet vertellen. Als je behoefte hebt aan opheldering, vertel dan je ervaringen aan je geestelijke leidsman en aan niemand anders. En zelfs tegenover je geestelijke leidsman moet je oppassen. Wanneer je hem voorlegt of uitlegt wat er in je is gebeurd, dan zul je, als je jezelf heel aandachtig observeert, zien dat er dingen in je zijn waarvan je je niet helemaal bewust bent; er zijn vaak leemten in je ervaringen, onderbrekingen van de continuïteit. (Het is bijzonder

moeilijk om de continuïteit van het bewustzijn te bereiken en de innerlijke bewegingen tot het einde toe te volgen.) Als je dus je ervaringen vertelt zonder dat je er ook maar iets aan wilt toevoegen, zonder gebrek aan oprechtheid, dan leg je er toch nog in wat eraan ontbreekt. Wanneer men me iets komt vertellen, een innerlijke gebeurtenis, dan vindt men soms dat ik niet genoeg belangstelling heb, dat ik geen belang hecht aan wat men mij vertelt. Dat is het niet. Het betekent dat ik van binnen luister. Ik zie hoe het helemaal precies is en de feitjes die men eraan heeft toegevoegd. En daarom moedig ik zulke dingen over het algemeen niet aan. Ik weet dat je je verlicht, opgelucht kunt voelen wanneer je me kunt vertellen wat er gebeurd is, maar dan moet je bij me komen met een buitengewoon wetenschappelijke geest. Een geleerde zal je nooit zeggen: 'Dit is zus', of 'Dat is zo', tenzij hij alle mogelijke proeven heeft genomen om het bewijs te hebben van wat hij zegt. In spirituele aangelegenheden moet je dezelfde methode volgen. In plaats van te zeggen: 'Ik heb dit gedaan, dat is zo gebeurd', moet je zeggen: 'Ik had de indruk...het leek zo te zijn' en 'Het scheen me toe dat er een relatie was tussen dit en dat...' en dat niet alleen bij wijze van spreken, maar als iets dat werkelijk een geestestoestand uitdrukt. Als je opheldering zoekt, moet je het probleem niet tevoren zelf uitleggen, want als jij eenmaal de uitleg hebt gegeven, dan heb ik je geen uitleg meer te geven! Je brengt me bijvoorbeeld allerlei soorten bloemen, maar je schikt ze niet, je zegt me: 'Kijk, ik breng je bloemen, jij moet er een boeket van maken'. Op die manier is het veel gemakkelijker voor me, zie je; zo kan ik de elementen nemen die ik nodig heb en je de verklaring geven van wat er gebeurd is. Maar als je me een kant en klaar boeket brengt waarin ik bloemen zie die geen bloemen zijn, die namaak zijn, kan ik je niets vertellen, want ik heb uitsluitend dingen nodig die bij wijze van spreken 'zuiver' zijn. Denk dus aan de raadgeving: ik ben altijd bereid om naar je te luisteren, maar breng me de dingen niet kant en klaar. Geef me de nauwkeurige beschrijving van wat er is gebeurd en zelfs dán kun je er zeker van zijn dat zodra er een mentale transcriptie is, het mentale altijd de leemten weet op te vullen. Het heeft graag dat de dingen logisch zijn, zonder onderbrekingen; en zonder dat je het weet, helemaal spontaan, brengt het de elementen aan die in je ervaring ontbreken. Ik beschuldig niemand, ik weet dat het een spontaan verschijnsel is. Je moet buitengewoon aandachtig zijn, wil je helemaal nauwkeurig en precies zijn.

Is het niet gevaarlijk om tegen jezelf te zeggen: 'Wat me innerlijk beweegt, gaat mij niet aan, ik moet me er niet mee bemoeien?'

Ja zeker, als je bij jezelf zegt: 'Ik kan niets doen, dat maakt deel uit van de Natuur, de innerlijke beweging moet haar uiterlijk verloop hebben', dan doe je wat ik je gezegd heb niet te doen, je bedient je van het Goddelijke als van een mooie dekmantel voor de bevrediging van je begeerten. Maar de tegenovergestelde beweging: 'Ik deug nergens voor omdat me dit denkbeeld door het hoofd is gegaan', is net zo verkeerd, nietwaar.

Natuurlijk, als er iets in je opkomt dat je niet wilt, dan is het eerste wat je moet doen, willen dat het niet meer terugkomt; als je daarentegen niet oprecht wilt dat het zal verdwijnen, behoudt het dan, maar probeer geen yoga te doen. Je moet deze weg niet gaan, tenzij je van tevoren het besluit hebt genomen om alle moeilijkheden te boven te komen. Je besluit moet oprecht zijn, totaal, honderd procent. Je zult trouwens merken dat naarmate je verder komt, datgene waarvan je meent dat het volledig is, helemaal niet volledig is, dat datgene waarvan je meent dat het oprecht is, helemaal niet oprecht is, en dan zul je geleidelijk vooruit gaan. Maar om te slagen moet de wil om vooruit te gaan zo totaal mogelijk zijn. Als je die wil hebt, en een opwelling maakt zich met geweld van je meester, dan moet je flink zijn en die wil doorzetten en niet onzeker worden. Je moet afwachten tot de dingen komen, nietwaar; maar wanneer ze komen, zeg je: 'Goed, dat is iets dat van onderaf komt, maar ik wil niet dat het zich opnieuw voordoet, het behoort niet tot mezelf'. Dit is niet hetzelfde als zeggen: 'Laat ze maar doen, want het is nu eenmaal de Natuur'.

Er moet al een begin van verwezenlijking in het vitale zijn, wil het zich verzetten tegen de impulsen die erin opkomen. De meeste mensen, en zelfs degenen die menen dat ze de yoga doen, zeggen onmiddellijk wanneer een impuls opkomt: 'Best hoor, ik hoef er niets aan te doen, het is wel goed zo'. Als er dus iets in je in opstand komt, als iets zegt: 'Ik wil dat niet', dan is dat het hogere deel van je wezen. Wat het besluit neemt om de yoga te doen, is niet je lichaam, noch je vitale, zelfs niet je mentale; het is het hogere deel van je mentale of het is je psychische wezen. Dát alleen kan het besluit nemen. Je lichaam weet niet zo goed waar het allemaal om gaat; je vitale bekijkt het begin

van de transformatie met een zekere ongerustheid; het mentale met al zijn ideeën verklaart: 'Dit kan zo gedaan worden, en dit kun je zo uitleggen', enzovoort. Als je dus een besluit hebt genomen, dan komt dat van het hogere deel van je wezen, en daar moet je je op verlaten en nergens anders op. Dat is het 'ik'. En uiteindelijk moet het begrijpen dat het niet een persoonlijk 'ik' is, maar universeel en goddelijk.

Maar moet het vitale tenslotte niet zelf het besluit nemen om zich te veranderen?

Ik kan je garanderen dat het vitale, als het aan zichzelf wordt overgelaten, nooit het besluit zal nemen om zich te transformeren. Het is heel tevreden met zichzelf en omdat het op de koop toe de medeplichtige van het mentale is, zal dit mentale het alle mogelijke verklaringen geven voor alles wat het doet. Mensen die in hun vitale bewustzijn leven zijn, zelfs al zeggen ze dat niet, altijd heel tevreden met zichzelf. Ze zijn ook heel tevreden met alles wat hun overkomt en over hun opwellingen zeggen ze altijd: 'Wat interessant! Wat is dát interessant!' Als je dus wacht tot het mentale de beslissing neemt, kun je lang wachten!

Je moet je vitale leren dat het moet gehoorzamen. Voordat het een bevrediging goedkeurt, moet het begrijpen dat het alleen maar hoeft te gehoorzamen. Daarom zeg ik dat het niet erg gemakkelijk is om aan de yoga te beginnen. Als je niet oprecht bent, begin er dan niet aan.

Het lichaam is heel gehoorzaam; het probeert werkelijk zijn best te doen, maar het weet niet wie het moet gehoorzamen, want het is over het algemeen niet direct in verbinding met het hogere wezen of met het psychische. Het ontvangt de opwellingen direct uit het mentale, of uit het mentale dat door het vitale wordt omhuld, en het doet wat zij verlangen. Voordat het vitale een beslissing neemt (en zoals ik al heb gezegd, het is niet erg gemakkelijk voor hem om een beslissing te nemen), moet er een licht ontstaan in het hoogste deel van het mentale, een licht dat je in contact brengt met een hoger bewustzijn of met het psychische, en dat licht moet je als steunpunt nemen om het mentale, het vitale en tenslotte het lichaam te laten begrijpen waar het om gaat.

8 februari 1951

Moeder leest verder voor uit de Gesprekken uit 1929:

'...Het uiterlijke wezen is als een schors. Bij gewone mensen is de schors zo hard en dik dat ze zich helemaal niet bewust zijn van het Goddelijke in henzelf. Maar als het innerlijke wezen is ontwaakt, zelfs al is het maar voor een ogenblik, en heeft gezegd: 'Hier ben ik en ik ben van jou', dan is het alsof er een brug geslagen is, en beetje bij beetje wordt de schors dunner totdat de twee delen volledig zijn samengevoegd en het innerlijke en uiterlijke wezen één worden.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 7)

Heb je er nooit aan gedacht je wezen één te maken? Heeft het je zo af en toe niet gehinderd om te zien dat je nu eens deze persoon bent en dan weer een andere, dat je nu eens dit wilt doen en het dan weer niet meer kunt, dat je te maken hebt met een persoonlijkheid die je ‘jezelf’ kunt noemen en dat tegelijkertijd zoveel delen van die persoonlijkheid je ontgaan?

Ik heb niet geprobeerd om de verschillende persoonlijkheden die zich in mij kunnen bevinden, één te maken, maar ik heb geprobeerd om ze tegenover elkaar te stellen, de goede tegenover de slechte, en ik heb in de goede nooit genoeg dynamische kracht gevonden om de slechte te bestrijden.

Heb je er nooit aan gedacht dat je oordeel over wat ‘goed’ en ‘slecht’ is een zuiver menselijk oordeel is en dat het niet noodzakelijkerwijze hoeft overeen te komen met het oordeel van de goddelijke Tegenwoordigheid in je?

De ‘slechte’ dingen waarvan je maar niet afkomt, waren waarschijnlijk dingen die niet op hun plaats, niet in het juiste evenwicht waren en het zou heel jammer zijn als ze verwijderd werden, omdat er dan waarschijnlijk tegelijkertijd een deel van je energie en van de

goddelijke tegenwoordigheid in je zou verdwijnen. Mensen die de yoga niet onder de directe leiding van een leidsman doen, bedienen zich van gewone morele denkbeelden en voelen zich soms erg in verlegenheid, omdat ze met al hun goede wil het resultaat niet bereiken waarop ze hadden gehoopt. Dat komt omdat ze zichzelf over het algemeen een goedkeurend schouderklopje willen geven in plaats van hun wezen te transformeren en omdat morele denkbeelden heel verkeerd zijn. In dit werk tot éénwording van je wezen zou je voldoende verbeelding moeten hebben om je innerlijke bewegingen, de bewegingen die je wilt behouden, te kunnen voorleggen aan wat naar jij je voorstelt de Goddelijke Tegenwoordigheid het dichtst benadert; het is natuurlijk eerst niets anders dan een verbeelding die ver bezijden de waarheid is, maar die je moet helpen om een beetje uit de morele bekrompenheid en ook uit de beperkingen van je bewustzijn te komen. Je hebt bijvoorbeeld het idee om wat je bent en wat je doet voor te leggen aan een bewustzijn dat tegelijk oneindig en eeuwig is. Deze twee woorden hebben in het begin misschien niet erg veel betekenis, maar ze noodzaken je de beperkingen te doorbreken en je tegenover iets te stellen dat je aan alle kanten zodanig te boven gaat dat zijn oordeel niet hetzelfde kan zijn als dat van het menselijke mentale. Je moet absoluut zó beginnen. Als je probeert jezelf te analyseren volgens morele principes, dan kun je er zeker van zijn dat je dwars tegen het goddelijke plan ingaat. Let wel, dat wil niet zeggen dat het Goddelijke immoreel zou zijn, maar het is helemaal niet het soort moraal dat de mensheid zou kunnen begrijpen, het is niet dezelfde moraal.

(Moeder leest verder:) *'Eerzucht is het verderf van veel yogi's geweest... Er wordt een verhaal verteld over een yogi die wonderbaarlijke vermogens had verworven. Op een dag werd hij door een van zijn leerlingen uitgenodigd voor een groot diner. De maaltijd werd opgediend op een grote, lage tafel. De leerlingen drongen er bij hun meester op aan hun op de een of andere manier zijn macht te tonen. Hij wist dat hij dat niet moest doen, maar de kiem van de eerzucht was nog niet helemaal uit zijn bewustzijn uitgeroeid en hij dacht: 'Eigenlijk is het maar iets heel onschuldigs en het kan hun bewijzen dat dergelijke*

dingen mogelijk zijn, wat hun meer eerbied voor Gods grootheid zal leren'. Dus zei hij: 'Neem de tafel weg, maar laat het tafelkleed liggen met alles wat erop staat'. De leerlingen protesteerden: 'Maar dat kan niet, alles zal vallen!' 'Doe het', hield de meester aan. De tafel werd weggenomen en, o wonder, het tafelkleed bleef in de lucht hangen met het hele servies erop, net alsof de tafel er nog onder stond. De leerlingen waren verbaasd, maar plotseling sprong de meester op en vluchtte de feestzaal uit, roepende: 'Nooit meer, nooit meer zal ik nog leerlingen hebben! Wee mij! Ik heb mijn God verraden!'

(‘Waarom Yoga’, blz. 7-8)

Het is een verzoeking waar iedere leraar bij iedere stap tegenover komt te staan om een heel eenvoudige reden, en wel omdat de gewone mensen, die over het algemeen geen persoonlijke verbinding met de goddelijke machten hebben, er niets van begrijpen wat een verlicht bewustzijn kan zijn en materiële bewijzen vragen. Op dit verlangen is het merendeel van de godsdiensten gevestigd en om redenen die ik ronduit ‘politiek’ kan noemen, hebben zij een vrij aanzienlijk aantal wonderen die door hun stichters zouden zijn verricht, in de oorsprong van hun godsdienst opgenomen en zo hebben ze op een nogal grove manier bij de onwetende mensen de smaak, de behoefte aangewakkerd om te zien wat zij ‘wonderen’ noemen, willen ze in iemands goddelijke macht geloven. Dat getuigt van een buitengewone onwetendheid, want het is helemaal niet nodig een goddelijke macht of een goddelijk bewustzijn te hebben om wonderen te doen. Het is oneindig gemakkelijker om wonderen te doen met behulp van kleine wezentjes uit de vitale wereld, die materieel genoeg zijn om in contact met de fysieke wereld te zijn en om erop te kunnen inwerken, dan te leven in het bewustzijn van de hogere regionen en enkel door alle tussendomeinen heen op de Natuur in te werken. Men heeft de mensen uit den treure aan het verstand willen brengen dat het bewijs van iemands goddelijkheid erin bestaat dat hij doden kan opwekken, zieken kan genezen en meer van die dingen (behalve een dwaas verstandig maken).*

* Ik geloof dat dit een mohammedaanse geschiedenis is. Daar er verteld werd dat Jezus doden had opgewekt, zieken had genezen, stommen had doen spreken en blinden

Wel, ik verzeker jullie dat dit geen bewijs is; het bewijst maar één ding, namelijk dat deze 'Meesters' in verbinding staan met machten uit de vitale wereld en met behulp van die wezens wonderen kunnen doen. Als je daarop vertrouwt om iemands superioriteit te erkennen, zul je je dubbel en dwars vergissen. Natuurlijk zijn er ook andere godsdiensten die gebaseerd zijn op openbaringen die hun stichters hebben gehad. Die openbaringen zijn de min of meer geslaagde mentale transcripties van de kennis die ze hadden ontvangen. Dat is al iets van een hogere orde, maar het is nog geen bewijs. Mijn conclusie is deze: die wil van de mens om bewijzen te hebben, is helemaal niet bevorderlijk voor de ontwikkeling. Want de goddelijke macht heeft de wereld ingericht volgens een bepaald plan en in dit plan was er geen sprake van dat de dingen op een onlogische manier zouden gebeuren; anders zou de wereld vanaf het begin onlogisch zijn geweest – en dat is zij niet. De mensen stellen zich meestal één van deze twee dingen voor: ofwel dat er een materiële wereld is, waar zij toe behoren, dat alles daarvandaan komt, dat alles daarin terugkeert en dat alles daar eindigt (zo is het voor de ongelovigen), ofwel dat er (voor de gelovigen, voor de meeste gelovigen) iets is dat zij 'God' noemen met daarbij nog de fysieke wereld, en dat die fysieke wereld de schepping is van die God, die weet wat hij doet en doet wat hij wil. En de verwarring bestaat erin te zeggen dat alles op een soort natuurlijke of bovennatuurlijke willekeurige manier gebeurt. Heel weinig mensen weten dat er in het universum een oneindig aantal gradaties bestaat, dat elk van deze gradaties haar eigen werkelijkheid heeft, haar eigen leven, haar eigen wet, haar eigen determinisme, en dat de schepping niet 'zomaar' heeft plaatsgevonden, door een willekeurige wil, op een willekeurige manier, maar dat zij een ontplooiing van bewustzijn is en dat alles zich heeft ontwikkeld als een logisch gevolg van wat eraan voorafging. Ik vertel jullie dit zo eenvoudig mogelijk, nietwaar, het is heel onvolledig weergegeven, maar als ik jullie de geschiedenis zou willen vertellen zoals ze werkelijk is, zou het wat moeilijk zijn om het jullie te laten begrijpen. Ik wil alleen maar dat jullie mijn conclusie kennen (ik heb er al verschillende keren tot in bijzonderheden over

---

het gezicht had gegeven, bracht men hem op zekere dag een dwaas om hem verstandig te maken en Jezus ging ervandoor! 'Waarom ben je ervandoor gegaan?', vroeg men hem. 'Ik kan alles', antwoordde hij, 'behalve een dwaas verstand geven'.

gesproken), en die is dat elk van die talloze regionen een eigen en heel logisch determinisme heeft – alles voltrekt zich volgens oorzaak en gevolg –, maar dat al die werelden, hoewel gedifferentieerd, niet van elkaar gescheiden zijn en dat de innerlijke of hogere werelden, door talrijke processen die we kunnen bestuderen, voortdurend in verbinding staan met de lagere of uiterlijke werelden en erop inwerken, en wel zodanig dat het determinisme van de ene wereld het determinisme van de andere verandert. Als je bijvoorbeeld het zuiver materiële domein neemt en als je constateert dat de materiële wetten, de zuiver materiële wetten, plotseling door iets veranderd zijn, dan zul je moeten zeggen dat dat een ‘wonder’ is omdat er in het determinisme van een bepaald niveau een breuk optreedt door de tussenkomst van een ander niveau. Maar gewoonlijk noemen we dat geen wonder. Wanneer de menselijke wil bijvoorbeeld tussenbeide komt en iets verandert, dan lijkt je dat heel natuurlijk omdat je er van jongs af aan gewend bent; jullie herinneren je het voorbeeld dat ik onlangs heb gegeven, is het niet: een steen valt, de wet van zijn eigen determinisme volgend, maar je wilt zijn val breken, steekt je hand uit en vangt hem op; nu, je zou dat een wonder moeten noemen, maar dat doe je niet omdat je er aan gewend bent. (Maar een rat of een hond zou het misschien een wonder noemen als ze konden spreken.) En let wel, het is precies hetzelfde bij wat de mensen een ‘wonder’ noemen; ze zeggen ‘wonder’ omdat ze totaal onwetend zijn, onbewust van de gradaties tussen de wil die zich wil uitdrukken en het niveau waarop hij zich uitdrukt. Wanneer het om een mentale of een vitale wil gaat, dan lijkt alles hun heel natuurlijk, maar wanneer het een wil van een hogere wereld betreft – van de wereld van de goden of van een hoger wezen – die heel je kleine geordende wereldje door elkaar gooit, dan lijkt je dat een wonder. Maar het is alleen maar een wonder omdat je niet in staat bent de gradaties te volgen waardoor het verschijnsel zich heeft voltrokken. Als je bijgevolg de allerhoogste Wil, die wil die uit het hoogste gebied komt, aan het werk zou zien in zijn logische activiteit, als je die voortdurend zou waarnemen, dan zou die volkomen natuurlijk voor je zijn. Je kunt dit op twee manieren uitdrukken; óf je zegt: ‘Het is heel natuurlijk, zo moet alles gebeuren, het is niets dan een uitdrukking van de Goddelijke Wil’, óf je zou, telkens wanneer je op het materiële niveau iets uit een ander niveau tussenbeide ziet komen, moeten zeggen: ‘Dat is een wonder’. Ik kan jullie dus met

zekerheid zeggen dat mensen die wonderen willen zien hun onwetendheid koesteren! Jullie begrijpen mijn logica, nietwaar? Die mensen houden van hun onwetendheid, ze willen absoluut wonderen zien en verbluft zijn! En daarom zijn mensen die ernstig yoga doen van mening dat het heel verderfelijk is om deze neiging aan te moedigen; dat is de reden waarom ze verboden is.

Er zijn 'wonderen' omdat je de mensen niet de tijd laat om de processen te zien waardoor je de dingen doet, je laat hun de stadia niet zien. Zo zijn er mensen die de hogere mentale gebieden bereikt hebben en de treden van het denken niet stap voor stap hoeven te volgen; zij kunnen van een denkbeeld overspringen naar een heel ver verwijderde consequentie zonder door de tussenliggende gradaties heen te gaan; men noemt dat gewoonlijk een intuïtie; het is niet helemaal een intuïtie, het is als volgt: het idee is in zijn oorsprong heel verheven en die mensen kunnen van daaruit, terwijl ze afdalen, de samenhang en gevolgen van de dingen zien zonder alle treden te moeten volgen, zoals het gewone menselijke denken dat moet doen. Ik heb die ervaring gehad: wanneer ik met Sri Aurobindo sprak, hoefden we nooit via de tussenliggende denkbeelden te gaan; hij zei iets en ik zag het heel ver verwijderde resultaat; we spraken altijd zo, en als iemand bij onze gesprekken tegenwoordig zou zijn geweest, zou hij gezegd hebben: 'Waar praten ze toch over!' Maar voor ons was het even duidelijk als een doorlopende zin. Je kunt dat een mentaal wonder noemen, maar het was geen wonder; Sri Aurobindo zag gewoon de totale samenhang van het mentale verschijnsel en dus hoefden we niet zo vreselijk veel tijd te verliezen door alle treden te volgen. Voor iedereen die in staat was om de lijn te volgen, zou het heel natuurlijk en logisch zijn geweest; voor onwetenden is zoiets een 'wonder'.

'...Je moet ze (de vermogens) gebruiken zoals je ze hebt gekregen. Je krijgt ze door de vereniging met het Goddelijke. Ze moeten in dienst van de goddelijke wil worden gesteld en niet in dienst van een min of meer verkapte ijdelheid.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 8)

Als je een vermogen gebruikt om te laten zien dat je het bezit, dan wordt het zo vervalst en leugenachtig dat het tenslotte verdwijnt.

Maar dat hoeft niet altijd het geval te zijn omdat, zoals ik in het begin heb gezegd, wanneer het een vermogen betreft zoals dat om te genezen, of om uiterlijke dingen te veranderen – maken dat een ongunstige omstandigheid verandert in een gunstige, verloren voorwerpen terugvinden, al die talloze kleine ‘wonderen’ die je in alle godsdiensten aantreft – het veel gemakkelijker en zelfs veel doeltreffender is om ze met de hulp van wezens uit de vitale wereld te doen, die niet altijd aanbevelenswaardig zijn, verre van daar, en die wezens houden je dan ook voor de gek. Het begint heel goed, prachtig, en het loopt over het algemeen heel slecht af.

Ik ken de geschiedenis van een man die een paar geringe vermogens had en zich overgaf aan allerlei zogenaamde ‘spiritistische’ praktijken, en door veel oefenen was hij erin geslaagd bewust in verbinding te komen met wat hij ‘een geest’ noemde. Die man deed zaken; hij was financier en speculeerde zelfs. Zijn relaties met zijn ‘geest’ waren van een heel praktische aard! Die geest vertelde hem wanneer de beurswaarden zouden stijgen en wanneer ze zouden dalen; hij vertelde hem: ‘Dit moet je verkopen, dat moet je kopen’ – hij gaf hem heel nauwkeurige financiële inlichtingen. Jarenlang had hij naar zijn ‘geest’ geluisterd, was hem gevolgd en was fantastisch geslaagd; hij was geweldig rijk geworden en hemelde de geest die hem leidde natuurlijk enorm op. Hij zei tegen iedereen: ‘Zie je wel, het is de moeite waard om met geesten in verbinding te komen’. Op een dag ontmoette hij echter iemand die een beetje wijzer was en hem zei: ‘Pas maar op!’ Hij luisterde niet naar hem, hij was gezwollen van trots over zijn vermogen en zijn eerzucht kende geen grenzen. Toen gaf zijn geest hem een laatste raad: ‘Nu zul je de rijkste man ter wereld worden, je eerzucht zal bevredigd worden. Je hoeft alleen maar mijn aanwijzing te volgen. Dit moet je doen: je steekt alles wat je hebt in deze transactie en je zult de rijkste man ter wereld worden’. Die stommerd zag zelfs niet de strik die hem gespannen werd; jarenlang had hij zijn ‘leidsman’ gevolgd en met succes, dus volgde hij ook deze laatste aanwijzing en verloor alles, tot de laatste cent.

Jullie zien dus dat het kleine wezens zijn die je voor de gek houden, en om zeker van je te zijn, leveren ze je dat soort kleine ‘wonderen’ om je aan te moedigen, en wanneer ze voelen dat ze je stevig genoeg te pakken hebben, bakken ze je een flinke poets – en het is afgelopen. Zo gaat dat!

We hebben gezegd dat er maar één iets veilig is: nooit te handelen dan in overeenstemming met de goddelijke wil. Blijft de vraag: hoe weet je dat het de goddelijke wil is die je doet handelen? Ik heb de persoon die me deze vraag stelde, geantwoord (maar ze was het er niet mee eens) dat de stem van God niet moeilijk te onderscheiden valt, je kunt je niet vergissen. Je hoeft helemaal niet erg ver op de weg gevorderd te zijn om haar te kunnen herkennen: je moet naar het rustige en vredige stemmetje luisteren dat spreekt in de stilte van je hart.

Ik heb iets vergeten: om het te horen moet je absoluut oprecht zijn, want als je niet oprecht bent, zul je jezelf gaan bedriegen en zul je helemaal niets meer horen, behalve de stem van je ego, en dan zul je beslist (denkend dat het het echte stemmetje is) de vreselijkste domheden begaan. Maar als je oprecht bent, is het een zeker middel. Het is zelfs geen stem, geen gewaarwording, het is iets buitengewoon subtiels – een kleine vingerwijzing. Wanneer alles goed gaat, dat wil zeggen wanneer je niets doet dat tegen de goddelijke wil indruist, zul je je daar misschien helemaal niet van bewust zijn, alles zal je gewoon lijken. Je moet natuurlijk wel willen weten of je in overeenstemming met de goddelijke wil handelt, dat is het eerste punt, nietwaar, zonder dat kun je helemaal niets weten. Maar als je eenmaal dat verlangen hebt en oplet, zul je zien dat alles eerst gewoon, natuurlijk lijkt en dan voel je plotseling ergens iets onaangenaams, in je hoofd, in je hart, of zelfs in je maag, maar over het algemeen schenk je daar geen aandacht aan. Je kunt dat verscheidene keren per dag ondervinden, je zet het van je af en denkt er niet meer aan, maar toch is alles niet meer helemaal zoals voorheen; wel, dán moet je ophouden met wat je ook doet en kijken, en als je oprecht bent, zul je een zwart vlekje onderscheiden (een ondeugend ideetje, een kleine verkeerde beweging, een willekeurige beslissing) en dát is de oorzaak van het onaangename gevoel. Verder zul je merken dat het zwarte vlekje van het ego komt, dat altijd een of andere voorkeur heeft; het doet over 't algemeen wat het prettig vindt; alles wat het prettig vindt beoordeelt het als goed en wat het niet prettig vindt als kwaad, en dat brengt je oordeel in de war. Onder zulke omstandigheden kun je moeilijk oordelen. Als je werkelijk wilt weten, moet je een stapje achteruit gaan en kijken, en dan zul je weten dat die kleine beweging van het ego de oorzaak is van het onaangename gevoel. Je zult zien dat het iets kleins is dat zich als het

ware in elkaar heeft gerold; je zult het gevoel hebben tegenover iets hard te staan dat zich verzet of dat donker is. Dus moet je dat iets vanuit je hoogste bewustzijn geduldig zijn fout uitleggen en tenslotte zal het dan verdwijnen. Ik zeg niet dat je daar direct de eerste de beste dag in zult slagen, maar als je het oprecht probeert, slaag je tenslotte altijd. En als je volhoudt, zul je merken dat je plotseling een groot aantal kleingeestige, lelijke en donkere dingen bent kwijt geraakt die je verhinderden je te verruimen, je te ontplooien in een licht waarin je heel prettig voelt. Als je die moeite doet, zul je tenslotte zien dat je heel ver voorbij het punt bent waarop je was begonnen; je zult zien dat de dingen die je niet voelde, die je niet begreep, duidelijk geworden zijn. Als je vastbesloten bent, zul je zeker slagen.

Dit is de eerste stap om je wezen één te maken, om een bewust wezen te worden met een centrale wil, dat uitsluitend handelt volgens die wil die steeds de uitdrukking van de goddelijke wil zal zijn. Het is de moeite van het proberen waard.

En ik kan je uit eigen ervaring zeggen dat er niets ter wereld interessanter is. Als je je deze moeite begint te geven, zul je merken dat je leven heel interessant is. Het leven van gewone mensen is minstens voor een derde saai en vervelend, nietwaar (ik zeg een derde, maar bij sommige mensen is tweederde van de dag saai en vervelend), en dat is dan allemaal verdwenen! Alles wordt zo interessant, de minste kleinigheid, de minste ontmoeting, het minste woord dat je wisselt, het minste dat niet op zijn plaats is – alles is vol leven en erg interessant.

10 februari 1951

'Als je bereid bent om het bevel van het Goddelijke op te volgen, dan moet je rustig elk werk dat je wordt gegeven, kunnen aanvaarden, zelfs al is het een geweldig groot werk, en er de volgende dag even rustig afstand van kunnen doen zonder te denken dat jij verantwoordelijk bent. Je moet geen enkele gehechtheid hebben aan wat dan ook, en evenmin aan een manier van leven. Je moet absoluut vrij zijn'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 9)

Ik zou willen dat iemand me vertelde wat hij onder ‘absoluut vrij’ verstaat, want dat is een heel belangrijke kwestie. Ik zal jullie vertellen waarom.

De meeste mensen verwarren vrijheid met losbandigheid. Vrij zijn betekent volgens de gewone opvatting dat je alle domheden kunt uithalen die je wilt, zonder dat iemand zich ermee bemoeit. Ik zeg dat je ‘absoluut vrij’ moet zijn, maar dat is een heel gevaarlijke raadgeving, tenzij we het eens zijn over de betekenis van de woorden. Vrij waarvan? Vrij van gehechtheden klaarblijkelijk. Dat is het precies. Het is als de geschiedenis van de Boeddha (zie ‘Belles Histoires’, van de Moeder, het verhaal over Zelfbeheersing) die de jongeman welke in alle kunsten bedreven was, antwoordde: ‘Ik ben bedreven in de kunst mezelf te beheersen. Als de mensen me prijzen of gelukwensen, dan laat me dat rustig en onverschillig. Als ze me afkeuren, laat het me net zo rustig en onverschillig’. Probeer je dus maar eens af te vragen in hoeverre je boven alle lof en blaam verheven bent. Niet dat je je zo boven anderen verheven moet voelen dat het je onbelangrijk lijkt wat ze zeggen, dat niet. Het betekent dat je je bewust bent geworden van de algemene toestand van onwetendheid, de jouwe inbegrepen, en wanneer anderen geloven dat iets goed is, dan kun jij weten: ‘Zó goed is het nu ook weer niet’, en wanneer anderen zeggen dat iets slecht is, kun jij zeggen: ‘Zó slecht is het nu ook weer niet’. Alles is totaal gemengd en per slot van rekening is niemand in staat om een ander te beoordelen. Bijgevolg moeten alle complimenten en alle afkeuring je volkomen onverschillig laten. En dit zou dan de conclusie zijn: zolang

het goddelijke bewustzijn in mij, of in hem of haar die ik als goeroe heb gekozen, me niet zegt: 'Dit moet je doen, dat moet je niet doen', laat het me onverschillig wat anderen me zeggen. Want ik ben van mening dat de goddelijke aanwezigheid in hem of haar aan wie ik me heb toevertrouwd in staat is om te weten wat goed en wat slecht is, wat je moet doen en wat je niet moet doen.

Dat is de beste manier om vrij te zijn. Onderwerp je volledig aan het Goddelijke en je wordt helemaal vrij.

De enige manier om werkelijk vrij te zijn is je volledig en zonder enige terughouding over te geven aan het Goddelijke, omdat dan alles wat je hecht, bindt en kluistert op een heel natuurlijke manier van je afvalt en niet het minste belang meer heeft. Als iemand je berispt, kun je zeggen: 'Met welk gezag berispt hij mij? Kent hij de allerhoogste wil?' Hetzelfde wanneer men je gelukwens. Dit zeg ik niet om je aan te raden niet je voordeel te doen met wat er van anderen komt. Ik heb mijn hele leven geleerd dat zelfs een klein kind je een les kan geven. Niet dat het minder onwetend zou zijn dan jij, maar het is als een spiegel die een beeld weerkaatst van wat je bent; het kan je iets zeggen dat niet waar is, maar je ook iets laten zien dat je niet wist. Als je de les zonder ongewenste reacties aanvaardt, kun je er dus heel erg je voordeel mee doen.

Ieder uur van mijn leven heb ik geleerd dat je iets kunt leren; maar ik heb me nooit gebonden gevoeld door de mening van anderen, want ik ben van oordeel dat er maar één waarheid ter wereld iets kan weten en dat is de allerhoogste Waarheid. Dan ben je helemaal vrij. En die vrijheid wil ik van jullie – ik wil dat jullie vrij zijn van alle gehechtheid, van alle onwetendheid, van iedere reactie; vrij van alles, behalve van een totale overgave aan het Goddelijke. Dit is de uitweg uit alle verantwoordelijkheid tegenover de wereld. Alléén het Goddelijke is verantwoordelijk.

Het is niet mogelijk dat de overgave vanaf het begin totaal zou zijn, nietwaar?

Over het algemeen niet. Daar heb je een min of meer lange tijd voor nodig. Maar er zijn ook plotselinge bekeringen. Het zou te veel tijd nemen om jullie dat in bijzonderheden uit te leggen. Jullie weten misschien dat er in alle initiatie-scholen gezegd werd dat er vijfendertig

jaar nodig zijn om je karakter te veranderen; je moet dus niet verwachten dat zoiets in een ogenblik gebeurt.

Als alles je onverschillig moet laten, waarom geven we dan prijzen aan de kinderen?

Je verwacht toch niet dat een scholier een yogi is, niet? Ik heb net gezegd dat er vijfendertig jaar nodig zijn om dat te bereiken en je karakter te veranderen. Het individuele, menselijke gezag, zoals het gezag van een vader in een gezin, van een leraar of een staatshoofd, is iets symbolisch, zie je. Ze hebben geen enkel werkelijk gezag, maar het wordt hun gegeven om hen in staat te stellen een rol te vervullen in het sociale leven zoals dit nu is, dus een sociaal leven gebaseerd op de leugen en helemaal niet op de waarheid, want waarheid betekent eenheid en de maatschappij is gebaseerd op verdeeldheid. Er zijn mensen die hun rol, hun functie, hun symbool min of meer goed vervullen. Niemand is zonder gebreken, alles in deze wereld is gemengd. Maar iemand die zijn rol ernstig opneemt, die haar zo oprecht mogelijk probeert te vervullen, kan inspiraties ontvangen die hem zijn rol wat waarachtiger laten spelen dan een gewoon mens. Als de leraar die de cijfers geeft zich voor de geest hield dat hij de vertegenwoordiger van de goddelijke waarheid is, als hij zich daarbij ook nog steeds de moeite gaf om zoveel mogelijk met de goddelijke wil in overeenstemming te zijn, dan zou dat heel nuttig kunnen zijn; want de gewone leraar handelt naar zijn persoonlijke voorkeur – dat waar hij niet van houdt, dat waar hij wel van houdt, enzovoort – en hij maakt deel uit van de algemene leugen. Maar als hij op het moment dat hij een cijfer geeft, oprecht probeert om zichzelf in overeenstemming te brengen met een diepere waarheid dan zijn kleine, beperkte bewustzijn, dan kan hij als tussenpersoon van die waarheid dienen en hierdoor zijn leerlingen helpen om zich van die waarheid in henzelf bewust te worden.

Dat is precies één van de dingen die ik jullie wilde zeggen: opvoeding is een heilig ambt, onderwijs is een heilig ambt en aan het hoofd van een Staat staan is een heilig ambt. Als de persoon die zo'n rol vervult, er dus naar streeft om haar op de meest hoogstaande en waarachtige manier te vervullen, kan de algemene toestand van de wereld veel verbeteren. Jammer genoeg denken de meeste mensen

daar helemaal niet aan, zij vervullen hun rol zo goed en zo kwaad als het gaat – zonder te spreken over de talloze mensen die alleen maar werken om geld te verdienen, maar dan is hun werk helemaal bedorven, nietwaar. Dat was het eerste waar ik me op baseerde toen ik de Ashram in het leven riep: dat het werk dat je doet een offer aan het Goddelijke zou zijn.

In plaats van je te laten meenemen op de stroom van je natuur, van je humeur, moet je voortdurend voor ogen houden dat je de vertegenwoordiger bent van de allerhoogste Kennis, van de allerhoogste Waarheid, van de allerhoogste Wet, en dat je die op de eerlijkste manier moet toepassen, zo oprecht als je kunt; dan maak je zelf een grote vooruitgang en kun je anderen vooruithelpen. En bovendien zul je gerespecteerd worden, je zult geen ongedisciplineerde klassen meer hebben, want er is in ieder mens iets dat ware grootheid herkent en ervoor buigt; zelfs de ergste misdadigers zijn in staat een edele en belangeloze daad te bewonderen. Wanneer de kinderen dus bij een leraar of een onderwijzer deze diepe aspiratie voelen om volgens de waarheid te handelen, dan luisteren ze naar je met een gehoorzaamheid die je niet zult verkrijgen als je de ene dag in een goed humeur bent en de volgende dag weer niet, wat erg vervelend is voor iedereen.

Als er 35 jaar voor nodig zijn om je karakter te veranderen, hoe kun je je dan van nu af volledig aan het Goddelijke overgeven?

Het kan vlugger gaan, weet je! Dat hangt af van de weg die je volgt.

Jullie herinneren je dat we het over de houding van het katje en het aapje hebben gehad?* Als je een volgzaam katje wilt zijn (er zijn ook katjes die erg ongedisciplineerd zijn, ik heb er gezien), of als een volgzaam klein kind, dan kan het heel vlug gaan. Let wel dat je gemakkelijk kunt zeggen: 'Kies de houding van het katje', maar dat het niet zo gemakkelijk is om te doen. Je moet niet denken dat het je van iedere persoonlijke inspanning ontslaat wanneer je de houding

* Sri Ramakrishna zei dat een discipel kan kiezen tussen twee houdingen: het passieve vertrouwen van het katje dat zich door de Moeder laat dragen (dit is de weg van de overgave, de zekerste) en de actieve houding van het aapje dat zich aan zijn Moeder vastklampt (dit is de weg van de persoonlijke inspanning).

van het katje aanneemt. Omdat je geen katje bent! Menselijke wezens zijn geen katjes! Er zijn talloze elementen in je die gewend zijn alleen maar op zichzelf te vertrouwen, die hun eigen gang willen gaan, en het is veel moeilijker om al die elementen te beheersen dan om zich onder alle omstandigheden maar te laten gaan. Dat is heel moeilijk. Ten eerste is er altijd dat prachtige werk van het denken dat zo graag observeert, kritiseert, analyseert, twijfelt, probeert om een probleem op te lossen en te zeggen: 'Is dat wel zo? Zou het zo niet beter zijn?', enzovoort. Dat gaat maar door en gaat maar door en waar is dan het katje?... Want het katje denkt niet. Het is daar helemaal vrij van en dáárom is het veel gemakkelijker. Welke weg je ook volgt, persoonlijke inspanning is altijd nodig, tot het moment van de vereenzelving. Op dat ogenblik valt alle persoonlijke inspanning als een versleten mantel van je af, je bent een ander mens; wat onmogelijk voor je was, wordt niet alleen mogelijk, maar onvermijdelijk, je kúnt niet anders meer.

Je moet aandachtig zijn, stil, wachten op de innerlijke inspiratie, niets doen door uiterlijke reacties, je laten bewegen door het licht dat van boven komt, voortdurend, regelmatig, alleen maar handelen door de inspiratie van dat licht en door niets anders. Nooit denken, nooit vragen, je nooit afvragen: 'Moet ik nu dit doen of dat?', maar weten, zien, horen. Handelen met een innerlijke zekerheid zonder vragen en zonder twijfel, omdat de beslissing niet van jou komt, ze komt van boven. Wel, dat kan heel gauw komen, of je moet misschien lang wachten – het hangt af van de vroegere voorbereiding, het hangt van veel dingen af. Totdat het zover is, moet je willen en met volharding blijven willen, en vooral nooit het geduld of de moed verliezen. Indien nodig, moet je hetzelfde duizend keer herhalen, wetend dat je de duizendste keer misschien het resultaat zult bereiken.

Je bent niet uit één enkel stuk gemaakt. Het lichaam dat je nu hebt, heb je soms toevallig gekregen. Als je een bewuste ziel in je hebt die de vorming van je lichaam heeft beïnvloed, dan ben je oneindig meer voorbereid dan iemand, dan een ziel die hals over kop in een lichaam is gevallen zonder te weten waar ze heen ging; in dat geval moet er veel werk worden gedaan om het bewustzijn, dat op die manier in de duisternis terecht gekomen is, te verheffen. De innerlijke voorbereiding kan van vroegere levens of van het tegenwoordige leven komen; ofwel heb je een keerpunt van je universele ontwikkeling

bereikt en ben je precies in verbinding met de omstandigheden die noodzakelijk voor je zijn om de laatste stap te doen. Maar dat wil niet zeggen dat je niet duizend keer geleefd hebt voordat je dit keerpunt bereikt.

12 februari 1951

'Je vraagt: 'Waarom is het Goddelijke nog niet verschenen?'... Omdat jullie er niet aan toe zijn. Als een druppeltje ervan je al doet zingen, dansen en schreeuwen, wat zou er dan gebeuren als het helemaal neerdaalde? Daarom zeggen we tegen degenen die geen voldoende stevige en ruime basis in hun lichaam, hun vitale en hun mentale hebben: 'Trek niet', dat wil zeggen: 'Probeer niet om de krachten van het Goddelijke met geweld naar beneden te trekken, maar wacht in rust en vrede af'. Want ze zouden het neerdalen niet kunnen verdragen. Maar tegen degenen die de noodzakelijke basis hebben, zeggen we daarentegen: 'Streef ernaar en probeer het neer te laten dalen', want zij kunnen de krachten die van het Goddelijke neerdalen, ontvangen zonder erdoor van streek te raken.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 11)

Waarom brengt de goddelijke kracht de mensen van streek?

Omdat zij te sterk voor hen is. Het is net of je in een geweldige cycloon terecht bent gekomen. Soms is de wind zo sterk dat je je niet op de been kunt houden – je moet op de grond gaan liggen en wachten tot het voorbij is. Wel, de goddelijke krachten zijn duizend keer sterker dan een cycloon. Als je van binnen niet een heel grote ontvankelijkheid hebt, een uiterst stevige basis van kalmte, gelijkmoedigheid en innerlijke vrede, dan sleurt dat je mee als een orkaan en je kunt er niet tegenop. Met het licht is het net eender. Sommige mensen krijgen pijn in hun ogen wanneer ze naar de zon kijken en moeten een donkere bril dragen omdat het zonlicht te sterk voor hen is. En dat is alleen maar het zonlicht. Wanneer je in staat bent om het supramentale licht te zien, dan lijkt het je zo schitterend dat het zonlicht daarbij vergeleken net een zwarte vlek is. Je moet sterke ogen en een degelijk stel hersens hebben om dat te verdragen. Je moet er goed op voorbereid zijn, je moet gevestigd zijn in iets dat uiterst kalm en wijd is – alsof je een vaste basis had van zo'n sterke rust dat je

onbeweeglijk kunt blijven wanneer de orkaan voorbij trekt, wanneer dat zo heel sterke licht komt, zodat je zoveel mogelijk kunt ontvangen zonder erdoor van streek te raken. Maar niet één uit een miljoen mensen is zo. Alleen degenen die een voorsmaak van de innerlijke ervaring hebben gehad, kunnen weten wat het betekent. Maar zelfs wanneer je bewust in het psychische wezen komt, is dat verblindend; en dit is binnen je bereik omdat het je eigen psychische wezen is, en toch is het zo verschillend van je uiterlijke bewustzijn dat het je de eerste keer dat je het bewust binnengaat, werkelijk verblindend lijkt, iets dat oneindig meer schittert dan het schitterendste zonlicht.

Het psychische wezen is wat je zou kunnen noemen 'het Goddelijke binnen het bereik van de mens'.

Zijn er tekenen die erop wijzen dat iemand gereed is voor de weg, vooral als hij geen geestelijke leraar heeft?

Ja. Het belangrijkste teken is een volmaakte gelijkmoedigheid onder alle omstandigheden. Dat is de absoluut onontbeerlijke basis; iets dat heel rustig, kalm en vredig is, dat het gevoel van een grote kracht geeft. Niet de rust van de inertie, maar de gewaarwording van een geconcentreerde macht waardoor je altijd gelijkmoedig blijft, wat er ook gebeurt, zelfs onder omstandigheden die je de verschrikkelijkste van je leven kunnen lijken. Dat is het eerste teken.

Het tweede teken: je voelt je in je gewone, normale bewustzijn helemaal gevangen als in iets dat uiterst hard, verstikkend en ondraaglijk is, alsof je een gat moet breken in een bronzen muur. En de foltering wordt bijna ondraaglijk, het is verstikkend; je probeert innerlijk erdoorheen te breken en het lukt je niet. Ook dat is een van de eerste tekenen. Het betekent dat je innerlijke bewustzijn op een punt is gekomen waarop zijn uiterlijke vorm veel te klein is geworden. De vorm van het alledaagse leven, van de alledaagse activiteiten, van de alledaagse relaties, het wordt allemaal zo klein, zo bekrompen; je voelt een kracht in je om dat allemaal te verbreken.

Er is nog een ander teken: wanneer je je concentreert en een aspiratie hebt, voel je dat er iets in je neerdaalt, je ontvangt een antwoord; je voelt een licht, een vrede, een kracht neerdalen; en bijna meteen – je hoeft niet te wachten, het hoeft niet lang te duren, weet je, er is niets anders nodig dan een innerlijke aspiratie, een roep, en het

antwoord komt. Dat betekent ook dat de relatie goed gevestigd is.

Als het neerdalen van de kracht een hevige beroering veroorzaakt, betekent dat dan niet dat het vitale niet gereed is en moet je het dan niet dwingen?

Hoe kun je het dwingen? Het glipt je bij wijze van spreken tussen de vingers door. Je denkt dat je het met je wil te pakken hebt en het ontsnapt je. Het is erg moeilijk te beheersen. En het dwingen tot wat? Tot gereed zijn?... Alles wat je ervan gedaan kunt krijgen is dat het inert wordt, dus dat het zich in een hoekje verstopt, zich niet meer verroert en de orkaan voorbij laat gaan. Want het contact met de goddelijke krachten is voor het vitale zoets als een orkaan. En wanneer het ziet dat de crisis voorbij is, reageert het met een: 'Ziezo, nu is het mijn beurt!'

Wanneer je van streek bent, dan betekent dat dat je nog veel werk aan je mentale moet doen voordat het gereed is; het betekent dat er ergens een zwakheid schuilt. Bij sommigen ligt die zwakheid in het mentale. Ik heb in Frankrijk een jongen gekend die een groot musicus was, hij speelde prachtig viool. Maar veel hersens had hij niet, net genoeg om hem bij zijn muziek te helpen, meer niet. Hij kwam naar onze spirituele bijeenkomsten en plotseling had hij de ervaring van het oneindige in het eindige. Het was een absoluut waarachtige ervaring, de ervaring van het oneindige kwam in de eindige persoon. Maar dat heeft deze jongeman zo van streek gebracht dat hij nergens meer iets van begreep! Hij kon zelfs geen muziek meer spelen. Het was nodig de ervaring te laten ophouden omdat ze te sterk voor hem was. Dit is een geval waarin het mentale te zwak was.

Hij had werkelijk de ervaring gehad, niet het idee (het idee is over het algemeen alle mensen vreemd). Je moet de ervaring hebben vóór het idee, omdat de meeste mensen alleen maar met woorden denken. Als je twee tegenstrijdige ideeën samenbrengt, begrijpen ze er niets meer van, maar de ervaring kunnen ze wel degelijk hebben. Je moet dus een hoofd hebben dat wat ruim is, wat soepel en vredig. En in plaats van onmiddellijk te voelen dat alles wat je denkt je ontglipt, wacht je heel rustig af tot iets in je brein begint te begrijpen wat de ervaring inhoudt.

Er zijn mensen, veel mensen, die zwak zijn in hun vitale wezen.

Wanneer zij in hun kleine persootje, met hun heel geringe kracht, die gewaarwording van de oneindigheid, de eeuwigheid hebben, dan is dat zodanig in strijd met wat ze voortdurend gewend zijn te ervaren, dat ze nergens meer iets van begrijpen. Dan worden ze ziek, of ze beginnen te raaskallen, of ze gaan schreeuwen of dansen.

Maar als je absoluut oprecht bent en jezelf met een scherpziende blik bekijkt, kan je dat niet overkomen, want een ervaring die op die manier verkeerd gaat, is altijd het resultaat van trots of eerzucht, of van een innerlijke onevenwichtigheid, omdat je een deel van je wezen veronachtzaamt ten gunste van een ander. Wanneer degenen een ervaring krijgen, die denken dat ze in de yoga vooruit kunnen gaan terwijl ze hun lichaam volkomen inert laten, hun vitale in slaap en hun mentale in een soort afstomping (want wat ze 'stilte' noemen is dikwijls een afstomping), dan kun je er zeker van zijn dat ze helemaal van streek raken. Zij raken hun hoofd kwijt, ze doen allerlei onzinnige dingen of er overkomt hun iets heel rampzaligs. Er is een stevig, evenwichtig lichaam nodig, een goed beheerst vitaal wezen en een georganiseerde, logische en soepele geest; wanneer je dán in een toestand van aspiratie bent en een antwoord ontvangt, zal je hele wezen zich verrijkt voelen, verheerlijkt, stralend, en zul je volmaakt gelukkig zijn, en dan zul je je kopje niet laten vallen omdat het te vol is zoals een onhandig mens die niet weet hoe hij een vol kopje moet vasthouden. Zo is het, nietwaar, het is alsof je een vaatje hebt, een heel klein vaatje dat klein zal blijven als je er niet voor zorgt dat het groter wordt; wel, als het opeens gevuld wordt met iets dat er te veel voor is, loopt het er allemaal uit!

Wat moet je doen op het moment dat het bewustzijn zich in zijn te enge uiterlijke vorm 'opgesloten' voelt?

Je moet vooral niet heftig zijn, want als je heftig bent, kom je er moe, uitgeput en zonder resultaat uit. Je moet je aspiratie uit alle macht concentreren. Als je je bewust bent van de innerlijke vlam, moet je je sterkste aspiratie helemaal in die vlam gooien, als een oproep, en je zo rustig mogelijk houden, met die oproep, in een heel groot vertrouwen dat het antwoord zal komen; en wanneer je in deze toestand bent, met je aspiratie en je geconcentreerde kracht, met je innerlijke vlam, dan druk je heel zachtjes tegen die uiterlijke korst,

niet heftig, maar met aandrang en zo lang als je kunt, zonder onrustig, geïrriteerd of opgewonden te worden. Je moet volkomen rustig zijn en zachtjes duwen mét je roep.

Dat zal je niet de eerste keer lukken. Je moet net zo vaak opnieuw beginnen als nodig is, maar ineens, op een dag... ben je aan de andere kant! Dan kom je uit in een oceaan van licht.

Als je vecht, als je opgewonden wordt, als je tegenspartelt, zul je helemaal niets bereiken; en als je zenuwachtig wordt, zul je alleen maar hoofdpijn krijgen, meer niet.

Zo moet dat: je hele aspiratievermogen verzamelen, er in een absolute rust iets heel geconcentreerd van maken, je bewust zijn van je innerlijke vlam en er alles in werpen wat je kunt opdat ze hoger en hoger zou branden, en dan zend je heel bewust je oproep uit en je duwt heel zachtjes. Dan zul je op een dag zeker slagen.

(Moeder leest verder voor:) *'...Het komt voor dat sommige mensen iedere materiële steun en alle dingen waarvan ze houden, verliezen zodra zij zich tot het Goddelijke wenden. En als ze van iemand houden, wordt hun ook dat afgenomen'.*

(‘Waarom Yoga’, blz. 11)

Hier raken we een groot probleem... Het idee over wat voor iemand goed is en wat niet, is voor het geëvolueerde bewustzijn van de mens niet hetzelfde als voor het goddelijke bewustzijn. Wat je goed, gunstig lijkt, is vanuit een spiritueel gezichtspunt niet altijd het beste voor je. Je moet vanaf het begin leren dat de opvatting van het Goddelijke over wat je het snelst naar het doel zal leiden, absoluut verschilt van de jouwe en dat jij die niet kunt begrijpen. Daarom moet je vanaf het begin bij jezelf zeggen: ‘Goed, ik zal alles aanvaarden en later zal ik het wel begrijpen’.

Je ziet heel vaak mensen die een betrekkelijk gemakkelijk leven hadden voordat ze met de yoga begonnen en zodra ze de yoga gaan doen, verliezen ze alles waaraan ze bijzonder gehecht waren, soms op een min of meer pijnlijke manier. Dan raken ze van streek; ze zijn misschien niet onbevangen genoeg om het zichzelf te bekennen, ze gebruiken er misschien andere gedachten en andere woorden voor, maar het komt hierop neer: ‘Wat? Ik doe mijn best en ik word niet

aardig behandeld!' Dat is nu precies het menselijke idee van rechtvaardigheid. 'Je probeert je best te doen en je krijgt allerlei narigheid! Alles waarvan je hield, wordt je afgenomen, alles wat je leuk vond, wordt je afgenomen, alle mensen van wie je hield, verlaten je; het is werkelijk niet de moeite waard om verstandig te zijn en je best te doen.' En als je de redenering ver genoeg doortrekt, ontdek je plotseling de knagende worm – je wilde dus yoga doen uit eigenbelang, je wilde goed zijn uit eigenbelang, je dacht dat je er beter aan toe zou zijn en dat je een snoepje zou krijgen omdat je zo zoet was! En dat krijg je niet!... Wel, die weigering is de beste les die je ooit gegeven had kunnen worden. Want zolang zich onder je aspiratie een begeerte verborgen houdt en zolang je in je hart zult loven en bieden met het Goddelijke, zul je net zolang klappen krijgen totdat je tot het ware bewustzijn in jezelf zult ontwaken, zonder gesjacher en zonder voorwaarden te stellen. Zo is het.

Sinds ik de yoga doe, merk ik dat alles veel beter gaat dan eerst. Daar leid ik dus uit af...

Misschien was je aspiratie werkelijk oprecht en belangeloos. In dat geval moeten de dingen inderdaad zo gaan.

Wanneer je lang genoeg slecht of ondeugend bent geweest en je plotseling besluit om te veranderen, voel je dan direct het innerlijke stemmetje dat je waarschuwt telkens wanneer je iets kwaads doet?

Alles hangt af van de vorm die de ommekeer, de innerlijke bekering heeft aangenomen. Als het een plotselinge verandering is, ja, dan kun je je onmiddellijk bewust worden van dat stemmetje, maar als ze geleidelijk is, dan zullen de beste gevolgen ook geleidelijk komen. Dat hangt absoluut van ieder geval op zichzelf af, je kunt er niets over zeggen. Als er een soort scheuring, een soort verlichting plaatsvindt, dan heb je meteen de innerlijke vingerwijzing. Die kan zelfs terugwijzen naar het verleden. Dit betekent dat je, denkend aan bepaalde dingen die je in het verleden hebt gedaan, duidelijk ziet hoe je toen was, vergeleken met wat je nu bent. Trouwens, telkens wanneer er een werkelijke verandering in het wezen is en je een tekortkoming

overwint, krijg je een heldere kijk op een geheel van dingen die volkomen natuurlijk leken en nu op het scherm verschijnen als een zwarte vlek; je ziet de oorsprong, de oorzaak en de gevolgen. Als je een juiste, nauwkeurige herinnering hebt en je je gedurende een bepaalde periode, laten we zeggen tien jaar, oprecht hebt ingespannen om je te transformeren, om je meer en meer aan het Goddelijke te wijden, en je je herinnert hoe je vóór die tijd was, zeg je: 'Dat is niet mogelijk, zo was ik niet!' En toch was je werkelijk zo. Er ligt zo'n afstand tussen wat je vroeger was, wat je vroeger heel natuurlijk leek en wat je nu natuurlijk lijkt, dat je niet kunt geloven dat je dezelfde persoon bent. Dit is de zekerste aanwijzing dat je werkelijk vooruit bent gegaan.

Wanneer kun je zeggen dat je werkelijk op de spirituele weg bent?

Het eerste teken (dat is niet voor iedereen hetzelfde), maar in chronologische volgorde is, geloof ik, dat al het overige je absoluut onbelangrijk lijkt. Je hele leven, alles wat je doet, al je innerlijke bewegingen gaan gewoon door als de omstandigheden dit vereisen, maar ze lijken je volkomen onbelangrijk, ze zijn niet meer je reden van bestaan. Ik geloof dat dit het eerste teken is.

Er kan nog iets anders zijn: bijvoorbeeld het gevoel dat alles nu verschillend is, dat je anders leeft, dat je een licht in je geest voelt dat er tevoren niet was, een vrede in je hart die je tevoren niet had. Dat maakt een verandering. Maar de definitieve verandering komt gewoonlijk later; die komt zelden eerst, behalve in een flits op het moment van de bekering, wanneer je hebt besloten om het spirituele leven te gaan leiden. Soms begint het als een grote verlichting, er komt een grote blijdschap in je; maar daarna verdwijnt dat over het algemeen naar de achtergrond, want er blijven nog te veel onvolmaaktheden in je over... Het is geen afkeer, het is geen verachting, maar alles lijkt je zo weinig interessant dat het werkelijk niet de moeite waard is om je ermee bezig te houden. Als je bijvoorbeeld in bepaalde materiële omstandigheden verkeert, prettige of onprettige (de twee uitersten raken elkaar), dan zeg je bij jezelf: 'Was dát allemaal zo belangrijk voor me? Maar het is helemaal niet belangrijk!' Je hebt de indruk dat je alles vanuit een totaal andere hoek bekijkt.

Sommigen verbeelden zich dat het vermogen om in een hoekje te

zitten mediteren hét teken van het spirituele leven is. Dat is een heel, heel gangbaar idee. Ik wil niet hard zijn, maar ik geloof dat de meeste mensen die zo'n ophef maken over hun vermogen tot mediteren, in een uur niet langer dan een minuut mediteren. Degenen die werkelijk mediteren, maken er nooit ophef over, voor hen is het iets heel natuurlijks. Wanneer het iets natuurlijks is geworden en iets waar je geen eer in stelt, dán kun je bij jezelf zeggen dat je vooruit gaat. Degenen die erover praten en menen dat hen dat boven alle anderen verheft, verkeren meestal in een toestand van volkomen inertie, daar kun je zeker van zijn.

Mediteren is erg moeilijk. Er zijn allerlei meditaties. Je kunt een idee nemen en het volgen om tot een of ander resultaat te komen – dat is een actieve meditatie; mensen die een probleem willen oplossen of die willen schrijven, mediteren zo zonder te weten dat ze aan het mediteren zijn. Anderen gaan zitten en proberen zich op iets te concentreren, zonder een idee te volgen; zij concentreren zich eenvoudig op één punt om het concentratievermogen sterker te maken; en dan gebeurt er wat er over het algemeen gebeurt wanneer je je op één punt concentreert: als je erin slaagt om je concentratievermogen voldoende te bundelen en zo op een mentaal, een vitaal of een fysiek punt te richten, ga je er op een gegeven moment dwars doorheen en kom je in een ander bewustzijn. Weer anderen proberen alle innerlijke bewegingen, alle ideeën, alle reflexen, alle reacties uit hun hoofd te verjagen en een werkelijke stilte te bereiken. Dit is uiterst moeilijk; sommige mensen hebben dat vijftientig jaar geprobeerd zonder erin te slagen, want het is zoiets als de koe bij de horens vatten.

Er is een ander soort meditatie dat erin bestaat zo rustig mogelijk te blijven, maar zonder te proberen alle gedachten te doen ophouden, want er zijn gedachten die zuiver werktuiglijk zijn en als je probeert om dat allemaal te doen ophouden, dan heb je jaren nodig en ben je op de koop toe niet zeker van het resultaat; in plaats daarvan verzamel je je hele bewustzijn en blijf je zo rustig en vredig mogelijk, je maakt je los van de uiterlijke dingen alsof ze je helemaal niet interesseerden, en ineens wakker je dat vlammetje van aspiratie aan en gooi je er alles in wat in je opkomt, opdat die vlam hoger en hoger zou stijgen, hoger en hoger; je vereenzelvt je ermee en je gaat tot het uiterste van je bewustzijn en je aspiratie, terwijl je aan niets anders denkt – eenvoudig een aspiratie die stijgt, stijgt en stijgt, zonder ook maar een

ogenblik aan het resultaat te denken, aan wat zou kunnen gebeuren, dat vooral niet, en vooral niet verlangen dát er iets zou gebeuren – eenvoudig de blijdschap van de aspiratie die stijgt, die almaar hoger blijft stijgen terwijl ze in een voortdurende concentratie steeds intenser wordt. Ik kan je verzekeren dat wat er dan gebeurt het beste is wat er kan gebeuren. Daarmee bedoel ik dat het maximum van je mogelijkheden wordt vervuld wanneer je dit doet. Deze mogelijkheden kunnen heel verschillend zijn, dat hangt van de persoon af. Dan verdwijnt al die zorg om te willen zwijgen, om achter de verschijningen te zien, om een kracht te roepen die antwoordt, om een antwoord op je vragen te verwachten – dat verdwijnt allemaal als een onwerkelijk waas. En als je erin slaagt om bewust in deze vlam te leven, in deze zuil van een aspiratie die zich verheft, dan zul je zien dat er, ook al heb je geen onmiddellijk resultaat, na verloop van tijd iets zal gebeuren.

Waarom moet je je concentreren tijdens de concentratie die we hier* hebben?

Kan iemand me vertellen wat deze concentratie is en waarom we dit doen? Dit is een heel interessante vraag die iedereen aangaat. Kan iemand me vertellen wat het verschil is tussen deze concentratie en een zogenaamde ‘gewone’ meditatie, waarom we dit doen en wat erin gebeurt?

We brengen het offer van alles wat we overdag hebben gedaan.

Ja. Dat is het persoonlijke aspect. En gemeenschappelijk, waarom is er die concentratie? (Hij is op de goede weg, let wel, hij is halverwege de eerste stap.)

We concentreren ons op onze zwakke punten en streven ernaar dat die verdwijnen.

* Gedurende lange tijd hadden de meditaties in de Ashram zelf plaats; daarna, toen het aantal leerlingen toenam en de sportactiviteiten belangrijker werden, werden deze meditaties vervangen door collectieve ‘concentraties’ op het Speelterrein van de Ashram.

Dat is nog altijd het persoonlijke aspect.

In de meditaties die we vroeger in de Ashram deden, wanneer we 's avonds of 's morgens een meditatie hadden, bestond mijn werk erin ieders bewustzijn te verenigen en dat zo hoog ik kon tot het Goddelijke op te heffen. Degenen die daartoe in staat waren, voelden de beweging en volgden haar. Dat was de gewone meditatie, met de aspiratie en het stijgen naar het Goddelijke. Hier op het Speelsterrein bestaat mijn werk erin alle aanwezigen tot een eenheid te maken, hen ontvankelijk te maken en de goddelijke kracht te laten *neerdalen*. Dit is de tegenovergestelde beweging en daarom kan deze concentratie de andere niet vervangen. Wat hier gebeurt is uitzonderlijk – de andere meditatie in de Ashram bestond erin het bewustzijn van allen die daar aanwezig waren samen te brengen en door het vermogen van de aspiratie *op te heffen* naar het Goddelijke, anders gezegd, iedereen een beetje vooruitgang te laten maken. Hier neem ik jullie zoals je bent; elk van jullie komt, zeggende: 'Hier zijn we met onze activiteiten van vandaag, wij hebben ons bezig gehouden met ons lichaam, hier is het; we bieden u al onze handelingen aan zoals we ze hebben gedaan, zoals we zijn'. En het is mijn werk dat alles te verenigen, er een homogene massa van te maken en in antwoord op dit geven (wat ieder op een verschillende manier kan doen) het bewustzijn van allen te openen, de ontvankelijkheid te verruimen, een eenheid van deze ontvankelijkheid te maken en de Kracht te laten neerdalen. Wel, op dat moment zal elk van jullie, als hij heel rustig is, heel aandachtig, zeker iets ontvangen. Je zult je daar niet altijd van bewust zijn, maar je zult iets ontvangen.

In Maart 1964 werd Moeder de volgende vraag gesteld:

En wat gebeurt er nu, nu u niet meer fysiek bij de concentratie op het Speelsterrein aanwezig bent?

Ik hoop dat de mensen wat vooruitgang hebben gemaakt en dat ze de fysieke aanwezigheid niet meer nodig hebben om de Hulp en de Kracht te voelen.

15 februari 1951

Moeder leest het begin voor van het gesprek van 21 April 1929 over dromen en visioenen.

Ik heb vaak dromen waarin spoorwegen voorkomen. Ik ren achter de trein aan en soms lukt het me hem te pakken en in de laatste wagon te springen.

Treinen, schepen, en ook vliegtuigen naar ik veronderstel, zijn voor degenen die de yoga doen het symbool van de weg en van de Kracht die je leidt. Als je je tijd verliest, of als je te veel bagage hebt, of als je er te laat aan denkt, wel, dan mis je de weg en moet je hard rennen om hem weer te pakken te krijgen. Er zijn erg veel van zulke dromen die je een heel nauwkeurige aanwijzing geven over de toestand waarin je verkeert.

Toen ik in Calcutta was, heb ik gedroomd dat er iemand die in het wit gekleed was naar mijn bed toe kwam met een bloem in de hand die u 'de nieuwe schepping' hebt genoemd [tuberoos]. Op dat moment wist ik de betekenis van die bloem niet. Pas na mijn aankomst hier ben ik die te weten gekomen. De gedaante die ik zag, leek op u.

Dromen zijn heel interessant, vooral als je weet hoe je ze kunt gebruiken.

Wat voor slaap is een slaap zonder dromen?

Als het je lukt je mentale en vitale tot zwijgen te brengen en je lichaam goed in slaap te houden, dan kun je een heel onbeweeglijke en stille slaap hebben, en als je er dan in slaagt om uit deze vormen uit te treden en de hogere werelden binnen te gaan, dan kun je de ware rust van *Satchidananda* bereiken.

Hoe komt het dat we in onze dromen mensen ontmoeten en kennen die we later in het gewone leven zullen ontmoeten en leren kennen?

Daar zijn veel mogelijkheden voor. Maar meestal komt het doordat er hetzij op het mentale niveau, hetzij op het vitale en zelfs op het subtiel-fysieke niveau een verbinding tot stand is gebracht en die verbinding leidt tot de latere ontmoeting. Je droom is niet alleen maar voorspellend, hij scheidt de omstandigheden; de innerlijke relatie is zo sterk dat je niet alleen tijdens de slaap in contact kunt komen, maar dat de omstandigheden zich zo regelen dat je elkaar ook fysiek ontmoet. Soms is een droom alleen maar voorspellend, maar dan is hij van een bijzondere aard – je ziet iemand komen en naderhand ontmoet je hem fysiek.

Over het algemeen is het een gevestigde relatie; het is iemand die je 's nachts ontmoet, met wie je vaak omgaat, met wie je praat, met wie je 's nachts een paar uur doorbrengt. Wanneer je elkaar dan naderhand ontmoet, heb je de indruk dat je elkaar heel goed kent. En dat is ook zo, je kent elkaar al voordat je elkaar fysiek ontmoet.

Zijn er geen valse visioenen?

Als je een verhaal vertelt over iets dat je niet hebt gezien, dan is het vanzelfsprekend een vals visioen! En als je wat je hebt gezien mooier maakt, ordent en verandert wanneer je het vertelt, dan wordt het ook een vals visioen. Maar als je in alle eenvoud vertelt wat je gezien hebt, wat kan er dan voor verkeerd aan zijn? Je interpretatie kan verkeerd zijn, je kunt zeggen: 'Dit betekent dat' en je geweldig vergissen, maar wat je gezien hebt, heb je gezien en wat je niet gezien hebt, heb je niet gezien! Dat is iets dat me altijd vermeld doet staan! Heb je iets gezien? Zo ja, dan heb je iets gezien! De verklaring van wat je hebt gezien is een andere zaak, maar als je iets hebt gezien, dan heb je het gezien!

Deze vraag komt meestal van mensen die gewend zijn om alles wat ze zien een beetje te ordenen. Zij zien iets, nietwaar, in een flits en dan, willekeurig of onwillekeurig, bewust of onbewust, ordenen ze dat, ze voegen er hier en daar iets aan toe, ze geven een verklaring, ze maken het geheel samenhangend en wanneer het iets geworden is dat zin heeft, zeggen ze: 'Dit visioen heb ik gehad', maar dat is helemaal niet wat ze hebben gezien... Het is een soort mentale onoprechtheid. Het gebeurt spontaan. Wanneer het mentale hier en daar en nog ergens anders iets ziet, dan vindt het dat erg onaangenaam. Het vult aan wat ontbreekt, het zegt: 'Dit leidt tot dat', 'Dat is de oorzaak van

dit', enzovoort, en dan is het denken tevreden omdat het logisch is. Wat het mentale tussen de delen van het visioen invult, kan toevallig waar zijn, maar het kan ook niet waar zijn.

Vraag jezelf veeleer af of je een mentale hebt dat zich kalm houdt, dat helemaal oprecht en objectief is, dat precies zegt wat het gezien heeft, ofwel zo'n mentale dat overloopt van activiteit en dat, zodra het iets heeft gezien, er automatisch zijn korreltje zout aan toevoegt en er een hele geschiedenis van maakt; je bent er dan stellig van overtuigd dat je dat allemaal gezien hebt, maar in werkelijkheid heb je het helemaal niet gezien. Dán kun je zeggen dat een visioen niet oprecht is. Maar dat ligt niet aan het visioen; wat je gezien hebt, heb je gezien. Het ligt aan de interpretatie, of gewoon aan de manier van vertellen die de dingen mooier voorstelt. Ik heb daar prachtige voorbeelden van gehad, mensen die werkelijk openbarende dingen hadden gezien, maar er niets van begrepen. Op het ogenblik zelf vertelden ze spontaan wat ze hadden gezien, maar binnen een half uur was het verhaal al een beetje anders geworden, alle 'gaten' waren opgevuld en tenslotte was het een heel steekhoudend verhaal. Het verhaal was volslagen onzinnig, zonder enige betekenis, terwijl de paar dingen die ze hadden gezien, prachtige openbaringen waren.

(stilte)

Wanneer het vermogen om visioenen te hebben oprecht en spontaan is, kan het je in contact brengen met gebeurtenissen die je niet in staat bent te kennen in het gewone uiterlijke bewustzijn. Er is een heel interessant feit, en wel dat men ergens in het mentale van de aarde, ergens in het vitale van de aarde, ergens in het subtiel-fysieke, de nauwkeurige, volmaakte en automatische registratie kan vinden van alles wat gebeurt. Het is het ontzaglijkste geheugen dat je je kunt voorstellen, waaraan niets ontgaat, dat niets vergeet, dat alles registreert; en als je in staat bent om daar binnen te gaan, kun je in de tijd teruggaan en vooruitgaan; je kunt alle kanten uit en de 'herinnering' aan alle dingen hebben – niet alleen maar van wat al gebeurd is, maar van wat nog moet komen. Want alles is geregistreerd.

In de mentale wereld bestaat er bijvoorbeeld een mentaal-fysiek domein dat de fysieke dingen betreft en de herinnering aan de fysieke aardse gebeurtenissen bewaart. Het is alsof je ontelbare gewelven

betreedt, die eindeloos op elkaar volgen en die gewelven zijn vol kastjes boven elkaar, het een op het ander, het een op het ander, met deurtjes. Als je dus iets wilt weten en als je bewust bent, dan kijk je en dan zie je een soort stip – een kleine glinsterende stip; je ziet dat dát is wat je weten wilt en je hoeft je alleen maar daarop te concentreren en het opent zich; en wanneer dat opengaat, dan is het alsof zich iets ontrolt dat op een boekrol lijkt, uiterst fijn, maar als je voldoende concentratie hebt, kun je het lezen als een boek. En daar heb je de hele geschiedenis tot in alle bijzonderheden. Er zijn miljarden van die kastjes, weet je; wanneer je daar loopt is het alsof je in een oneindigheid loopt. En zo kun je de nauwkeurige feiten vinden van alles wat je wilt weten. Maar ik moet jullie wel zeggen dat het nooit is wat in de geschiedenis wordt vermeld – geschiedenis wordt altijd op de een of andere manier bijgewerkt; ik ben niet één enkel ‘historisch’ feit tegengekomen dat vermeld wordt zoals het werkelijk is gebeurd. Daarmee wil ik jullie niet ontmoedigen om geschiedenis te leren, maar het is een feit. De gebeurtenissen zijn heel anders voorgevallen dan ze worden verteld en wel om een heel eenvoudige reden: het menselijk brein is niet in staat om de dingen nauwkeurig te registreren; men construeert de geschiedenis op basis van herinneringen, en herinneringen zijn altijd vaag. Als je bijvoorbeeld geschreven herinneringen neemt, dan kiest degene die schrijft de gebeurtenissen die hem hebben geïnteresseerd, die hij heeft gezien, opgemerkt of gekend, en dat is nooit meer dan een heel klein deel van het geheel. Wanneer de geschiedkundige iets vertelt, dan geldt hetzelfde als voor dromen, nietwaar, waar je een feit hebt, dan een ander en nog een ander, en dan kun je ongeveer precies zien wat er werkelijk gebeurd is en met een beetje verbeelding vul je in wat er ontbreekt. De geschiedkundigen maken een doorlopend verhaal; tussen de gebeurtenissen of de tijdstippen bevinden zich leemten die ze zo goed mogelijk vullen, of liever, die ze vullen zoals ze willen, volgens hun mentale en vitale voorkeur, enzovoort. En zo wordt de geschiedenis gemaakt die men jullie laat leren! Dezelfde geschiedenis, verteld in de ene taal of de andere, in het ene land of in het andere – je hebt geen idee hoe komisch verschillend dat is! En dat is vooral waar als een van de landen meent dat zijn trots of prestige op het spel staat. En tenslotte zijn de twee voorstellingen die men je geeft zo verschillend, dat je zou kunnen denken dat men het over iets anders heeft. Ongelofelijk is dat! Maar ik

heb bemerkt dat het zelfs net eender gaat bij totaal uiterlijke concrete feiten waar geen beoordeling aan te pas komt. Er bestaat geen menselijk brein dat in staat zou zijn iets in zijn totaliteit te begrijpen; zelfs de grootste geleerde, zelfs de grootste erudiet, zelfs de meest oprechte mens ziet een onderwerp – en zeker veel onderwerpen samen – niet op een totale manier; hij zal erover zeggen wat hij weet, wat hij begrijpt, en alles wat hij niet weet, alles wat hij niet begrijpt, bestaat niet en daardoor wordt alles absoluut veranderd.

Ik verzeker je dat het de moeite waard is om dat vermogen om de herinnering van de aarde te betreden te verwerven. Het is iets totaal anders dan Yoga; je hebt er geen spiritueel leven voor nodig, je moet een speciale bekwaamheid hebben.

In alles – ik zou het jullie eeuwig herhalen als ik er de tijd voor had – in alles moet je absoluut oprecht zijn. Als je niet oprecht bent, zul je jezelf gaan bedriegen en zullen al je ervaringen niets waard zijn. Maar als je oprecht bent en als je er door een discipline (want het is niet gemakkelijk) in zou slagen die mentale herinnering van de wereld binnen te gaan, dan zou je ontdekkingen doen die werkelijk de moeite lonen.

17 februari 1951

Moeder leest een passage voor uit de Gesprekken uit 1929 over valse visioenen.

Is het een vals visioen wanneer een wezen dat in het visioen verschijnt, voorgeeft te zijn wat het niet is?

Ik geloof niet dat de mensen dit bedoelen wanneer ze het over 'valse visioenen' hebben. Ze zeggen 'valse visioenen' wanneer ze iets gezien hebben waarvan ze geloven dat het niet bestaat; en ik geef hen altijd dit antwoord: 'Heb je vooraf gedacht aan wat je hebt gezien, heb je geprobeerd om het te zien, was het iets in je verbeelding of je wil? Zo ja, dan moet het vals zijn'. Wat je daar zegt, die geesten die voorgeven iets te zijn wat ze in werkelijkheid niet zijn: als je ze gelooft, dan betekent dat niet dat je visioen vals zou zijn, maar dat de interpretatie van je visioen verkeerd is, dat je niet het nodige onderscheidingsvermogen hebt om het bedrog te merken. Ik heb lang mensen om me heen gehad die me vertelden dat ze me hadden gezien (dat ze me hadden gezien met totaal onzinnige gevolgen; er overkwamen hen allerlei noodlottige dingen); dat waren krachten die probeerden hun te doen geloven dat ik het was. Ik heb hun een heel eenvoudig middel gegeven om een eind aan die komedie te maken. Dan is er nog iets: iemand roept me en ik antwoord; maar wat de mensen dan zien, het resultaat ervan, is bijna altijd het produkt van hun eigen mentale formatie. Ze verlangen dat ik iets bepaalds zou doen en dat gebeurt dan. En ik controleer het, weet je. Wanneer ze me komen vertellen: 'Vorige nacht bent u gekomen', dan hebben ze me inderdaad geroepen en ben ik gegaan, maar ik vergelijk wat er werkelijk gebeurd is met wat ze hebben gezien en er is heel dikwijls een erg groot verschil, dat precies komt door het verlangen dat ze met hun waarneming hebben vermengd. Dan zou ik kunnen zeggen: 'Je visioen is ten dele vals. Het feit dat ik gekomen ben, is waar, maar wat je zegt dat ik gedaan heb, dat heb jij me laten doen'.

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) '*... Er wordt geen passieve overgave van je gevraagd waardoor je zoiets als*

een willoos blok wordt, er wordt van je gevraagd je wil ter beschikking van het Goddelijke te stellen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 8)

Hoe kun je je wil offeren?... Sommige mensen houden op te willen als ze hun wil offeren. Dat is gemakkelijker, maar vanzelfsprekend niet het juiste middel. Hoe kun je het Goddelijke je wil offeren als je niet weet wat de goddelijke wil is? Dit is een heel interessant probleem.

Sommigen denken dat alles wat van buitenaf komt de Goddelijke Wil is en aanvaarden het als zodanig.

Ja, jammer genoeg. Maar ze doen niets anders dan de collectieve wil aanvaarden, of de wil van de sterkste.

Moet je het Goddelijke niet iedere wilsdaad offeren? Ik bedoel, eerst de wilsdaad doen en die dan offeren?

Misschien zou je eerst je wil tot zwijgen kunnen brengen en de innerlijke stem afwachten voordat je iets doet. Dat zou wijzer zijn.

Zie je, nu hebben we al veel manieren gevonden om het Goddelijke je wil te offeren: ten eerste, niet meer willen! Ten tweede, doen wat iedereen wil, behalve jijzelf! Ten derde, onverschillig wat willen en onverschillig wat doen, en daarna pas het Goddelijke offeren wat je hebt gedaan!

Maar je kunt je wil ook voor jezelf formuleren, proberen hem op het scherm van je hogere ideaal te laten passeren en zien wat voor figuur hij tegenover dit ideaal slaat, of hij een goed figuur slaat of niet. Als hij weifelt, dan kun je er zeker van zijn dat je iets moet controleren. Als hij daarentegen helemaal rustig en zonder protest op het scherm passeert, kun je het erop wagen te doen wat je wilde en kijken wat voor resultaat dat geeft. Maar hier staan we weer voor een heel moeilijk probleem... Zij die in een innerlijke vrede willen blijven, zeggen dat alles wat er gebeurt Gods Wil is. Zo kun je gemakkelijk rustig blijven; dat is de beste manier, er is geen betere; als er een betere is, dan is ze veel moeilijker. Als je wil dus wordt weerlegd, dan zeg je dat het Gods Wil is, je blijft rustig, je hebt gedaan wat je kon, maar het resultaat is

anders dan wat je verwacht had en je blijft vredig. (Let wel, dit is niet zo gemakkelijk. Het is al iets, maar het is nog niet alles.) Maar het is ook heel goed mogelijk dat je wil door de omstandigheden wordt weerlegd en dat hij toch juist was. Dan is de oplossing veel moeilijker. Om te beginnen, hoe weet je dat hij juist was?... Als je helemaal onpartijdig, rustig en vredig bent en zo weinig mogelijk egoïstisch, als je de omstandigheid die zich heeft voorgedaan onder ogen ziet en als je daarin een tegenstrijdigheid ziet, als je de indruk hebt dat er een licht verdwenen is en je voor een leugen staat, dan blijf je heel rustig, je bekijkt wat er gebeurd is en je geeft je er rekenschap van dat je wil om een onbekende reden is weerlegd, maar dat hij op zichzelf niet verkeerd was, dat wat je gezien hebt de waarheid was, maar dat zij zich om de een of andere reden niet heeft gemanifesteerd. Dan moet je het avontuur beginnen van de ontdekking waarom je waarheid zich niet heeft gemanifesteerd. Dit is een wat moeilijker probleem... Maar als je je blik voldoende verruimt, in de breedte en in de lengte, dan kun je plotseling de gevolgen waarnemen die je wil gehad zou hebben als hij zich verwezenlijkt had en de gevolgen van wat er gebeurd zou zijn; en als je ver genoeg vooruit kon zien, zou je kunnen zien dat je wil, hoe juist hij ook was, een plaatselijke waarheid was en dat hij geen collectieve, algemene waarheid was en nog minder een universele. En bijgevolg zou deze waarheid, indien zij zich op dit punt had verwezenlijkt, een bepaald geheel en veel dingen die deel uitmaken van het Goddelijke werk ontwricht hebben (want feitelijk maakt alles deel uit van het Goddelijke Werk, de hele schepping, het hele universum) – een deel van het geheel zou achterwege gebleven zijn.

Men vraagt altijd: 'Maar als het Goddelijke almachtig is, waarom is alles dan nog niet veranderd?' Dát is de reden.

En denk er wel om dat jullie opvatting over wat zou moeten zijn zo oneindig veraf staat van wat zal zijn, dat je daardoor alleen al, zelfs al probeer je op een zo omvattend mogelijke manier te zien, zo'n hoeveelheid van het universum achterwege zou laten dat het bijna een lineaire realisatie zou zijn – in elk geval zo klein, zo beperkt, dat het grootste gedeelte van het universum onveranderd zou blijven. En zelfs als je een heel weids geheel van dingen overziet, zelfs als je je iets zou kunnen indenken dat meer omvattend is en je verder zou gaan op de weg die gereed is – want het is met wegen zoals met mensen, sommige zijn gereed – zonder het geduld om op de rest te wachten, met andere

woorden als je iets wilt verwezenlijken dat naar verhouding van de actuele toestand van de wereld heel dicht bij de ware waarheid zou zijn, wat zou er dan gebeuren? De ontwrichting van een bepaald geheel, een breuk, niet alleen in de harmonie, maar ook in het evenwicht, omdat er een heel deel van de schepping niet zou kunnen volgen. In plaats van een totale verwezenlijking van het Goddelijke, zou je dan een kleine, plaatselijke verwezenlijking hebben, oneindig klein, en er zou niets gedaan zijn van wat uiteindelijk gedaan moet worden.

Je moet dus niet ongeduldig zijn, je moet niet teleurgesteld, terneergeslagen of ontmoedigd zijn als de waarheid die je hebt waargenomen niet meteen wordt verwezenlijkt. Natuurlijk, je hoeft niet terneergeslagen, bedroefd of wanhopig te zijn als je een fout hebt gemaakt, want iedere fout kan hersteld worden; vanaf het ogenblik dat je ziet dat het een fout is, is het een gelegenheid om aan jezelf te werken, vooruit te gaan en heel blij te zijn! Maar het is ernstiger en veel moeilijker te overwinnen wanneer je iets hebt gezien dat waar was, absoluut essentieel waar, en dat de toestand van het universum zodanig is dat deze waarheid nog niet rijp is om te worden verwezenlijkt. Ik zeg niet dat dit met veel mensen het geval is, maar het is per slot van rekening mogelijk, en dan moet je je wapenen met een groot geduld, met een groot begrip en bij jezelf zeggen: 'Het was waar, maar het was niet helemaal waar'; dat betekent dat het een waarheid was die niet overeenstemde met alle andere waarheden en vooral niet met de actuele mogelijkheden; dus hebben we geprobeerd haar te vlug te verwezenlijken en omdat we het te vlug hebben geprobeerd, werd zij gelogenstraft. Maar dan moet je niet zeggen dat zij gelogenstraft werd omdat ze verkeerd was; je moet zeggen dat ze voortijdig was, dat is alles wat je kunt zeggen. Wat je gezien hebt, was waar, maar het was voortijdig en je moet je kleine waarheid met veel geduld en doorzettingsvermogen bewaren voor het ogenblik waarop het mogelijk zal zijn haar te verwezenlijken.

De uiteindelijke overwinning is voor degene met het meeste geduld.

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) *'...Je zegt: 'Ik geef mijn wil aan het Goddelijke... Laat de Goddelijke Wil zich in mij voltrekken'. Je moet je wil regelmatig blijven uitoefenen, niet in het kiezen van een bepaalde handeling*

en ook niet om iets bepaalds te vragen, maar als een vurige aspiratie die is geconcentreerd op het doel dat je wilt bereiken'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 18-19)

En daar hebben we de oplossing van het probleem. Je kunt op elk moment je wil geven in een aspiratie – en een aspiratie die zich heel eenvoudig onder woorden laat brengen, niet alleen maar: ‘Heer, Uw wil geschiede’, maar: ‘Laat me zo goed mogelijk het beste doen dat gedaan moet worden’. Je kunt niet ieder ogenblik weten wat het beste is dat je moet doen en ook niet hoe je het moet doen, maar je kunt je wil ter beschikking van het Goddelijke stellen om zo goed mogelijk het best mogelijke te doen. Je zult zien dat het prachtige resultaten zal hebben. Doe het bewust, oprecht en met volharding, en je zult merken dat je met reuzenschreden vooruitgaat. Zo is het, nietwaar, je moet het doen met al het vuur van je ziel, met je hele wilskracht: ieder ogenblik zo goed mogelijk het best mogelijke doen. Wat anderen doen, gaat jou niet aan – dat is iets wat ik jullie nooit genoeg zal kunnen herhalen.

Zeg nooit: ‘Die doet dat niet, die doet wat anders en die doet wat hij niet zou moeten doen’, dat gaat jou niet aan. Je bent op de aarde gezet in een fysiek lichaam met een heel nauwkeurig doel en dat is: dit lichaam zo bewust mogelijk te laten worden en er het zo volmaakt en bewust mogelijke instrument van het Goddelijke van te maken. Hij heeft je in alle domeinen – in het mentale, het vitale en het fysieke – een bepaalde hoeveelheid substantie en materiaal gegeven naar verhouding van wat Hij van je verwacht en alle omstandigheden in je omgeving zijn ook naar verhouding van wat Hij van je verwacht, en de mensen die je komen vertellen: ‘Mijn leven is vreselijk, ik heb het vreselijkste leven ter wereld’, dat zijn ezels! Ieder heeft het leven dat voor zijn algehele ontwikkeling precies geschikt is, ieder heeft de ervaringen die voor zijn algehele ontwikkeling precies geschikt zijn en ieder heeft de moeilijkheden die voor zijn algehele verwezenlijking precies geschikt zijn.

Als je jezelf aandachtig observeert, zul je zien dat je altijd het tegendeel in je draagt van de deugd die je moet verwezenlijken. (Ik neem ‘deugd’ hier in de ruimste en meest verheven betekenis.) Je hebt een speciaal doel, een speciale zending, een speciale verwezenlijking

die jou eigen is, ieder persoonlijk, en je draagt alle noodzakelijke belemmeringen in je opdat je verwezenlijking volmaakt zou zijn. Je zult altijd zien dat schaduw en licht in je gepaard gaan: je hebt een speciale bekwaamheid, je hebt ook de ontkenning van deze bekwaamheid. Maar als je een erg zwarte leegte ontdekt, een zware schaduw, wees er dan zeker van dat er ook ergens een groot licht in je is. Het is aan jou om te weten hoe je het ene kunt gebruiken om het andere te verwezenlijken. Dat is een feit waarover heel weinig wordt gesproken, maar dat hoogst belangrijk is. En als je oplettend observeert, zul je zien dat het altijd bij iedereen zo is. Vandaar dat we soms paradoxale, maar absoluut ware dingen zeggen, bijvoorbeeld dat de grootste dief de eerlijkste man kan worden (dat is natuurlijk niet om jullie tot stelen aan te zetten!) en dat de grootste leugenaar het meest waarheidslievend kan worden. Wanhoop dus niet als je de grootste zwakheid in je vindt, want het is misschien het teken van de grootste goddelijke kracht. Zeg niet: 'Ik ben zo, ik kan niet anders zijn'. Dat is niet waar. Je bent 'zo' juist omdat je het tegendeel moet worden. En al je moeilijkheden zijn er precies om je te leren ze te transformeren in de waarheid die ze verborgen houden. Heb je dit eenmaal begrepen, dan verdwijnen veel zorgen en ben je heel tevreden, heel tevreden. Als je bemerkt dat je erg zwarte leemten hebt, dan zeg je bij jezelf: 'Dit bewijst dat ik heel hoog kan klimmen', en als de afgrond erg diep is: 'Ik kan heel hoog klimmen'. Vanuit een universeel gezichtspunt geldt hetzelfde; om de Hindoe-terminologie te gebruiken die jullie vertrouwd is: de grootste Asoera's zijn de grootste Lichtwezens. En de dag dat deze Asoera's zich zullen bekeren, zullen zij de hoogste wezens van de schepping zijn. Hiermee wil ik jullie niet aanmoedigen om 'asoerisch' te worden, maar zo is het. Dit zal jullie brein wat verruimen en jullie in staat stellen om die tegenstrijdige ideeën over goed en kwaad kwijt te raken, want als je in die categorie verzeild raakt, is er geen hoop.

Als de wereld niet wezenlijk het tegenovergestelde was van wat zij geworden is, zou er geen hoop zijn. Want het gat is zo zwart en diep en de onbewustheid zo totaal dat, indien dat niet het teken van het totale bewustzijn was, er niets anders zou opzitten dan je biezen te pakken en ervandoor te gaan. Mensen als Shankara, die niet veel verder keken dan hun neus lang was, zeiden dat de wereld niet de moeite waard was om in te leven, omdat ze zo onmogelijk was dat je haar beter voor een illusie kon houden en ervandoor gaan, want er valt niets mee te

beginnen. Ik daarentegen zeg jullie dat juist omdat de wereld zo slecht is, zo duister, zo lelijk, zo onbewust, vol ellende en pijn, zij de hoogste Schoonheid, het hoogste Licht, het hoogste Bewustzijn en het hoogste Geluk kan worden.

‘...Als je waakzaam en heel aandachtig bent, zul je zeker iets ontvangen in de vorm van een inspiratie tot wat je moet doen en dan moet je het ook meteen doen.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 19)

Toen ik jullie daarnet zei dat je heel vurig naar het best mogelijke moet streven, elke minuut naar het best mogelijke, hadden jullie me kunnen zeggen: ‘Alles goed en wel, maar hoe kunnen we weten wat het best mogelijke is?’ Wel, het is niet nodig om het te weten. Als je oprecht die houding aanneemt, zul je elke minuut weten wat je moet doen, en dat is het wonderbaarlijkste. Naar de mate van je oprechtheid wordt je inspiratie meer en meer nauwkeurig, meer en meer precies.

‘Vergeet alleen nooit dat overgave aanvaarding van het resultaat van je handelen vereist, wat dat ook moge zijn, zelfs al is het totaal anders dan wat je had verwacht. Als je overgave daarentegen passief is, zul je niets willen en niets proberen; je zult eenvoudig in slaap vallen en op een wonder wachten.’

‘Om te weten of je wil en verlangen al dan niet overeenstemmen met de Goddelijke Wil, moet je observeren en zien of je een antwoord krijgt of niet, of je je gesteund voelt of tegengesproken, niet door het mentale, het vitale of het lichaam, maar door datgene dat altijd in je innerlijke wezen, diep in je hart aanwezig is.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 19)

Het gaat altijd om hetzelfde, namelijk om het scherm waarvoor je alles voorbij moet laten gaan om te weten of je iets kunt aanvaarden of moet afkeuren.

‘...Het aantal uren dat je in meditatie doorbrengt, is geen teken van spirituele vooruitgang. Wanneer je je niet meer

hoeft in te spannen om te mediteren, ben je werkelijk vooruitgegaan.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 19)

Dat betekent dat wanneer je, in plaats van gespannen te zijn, in plaats van je geweldig in te spannen om de kleine innerlijke machine tot zwijgen te brengen en je gedachten te kunnen concentreren op wat je wilt, je heel eenvoudig, heel natuurlijk, zonder inspanning, werktuiglijk mediteert. Het betekent ook dat wanneer je om een bepaalde reden wilt mediteren, alles wat je wilt zien, weten of kennen in je bewustzijn blijft en al het overige als door een wonder verdwijnt; alles in je zwijgt, je hele wezen wordt stil, je zenuwen zijn helemaal tot rust gekomen, je bewustzijn is volledig geconcentreerd – natuurlijk, spontaan, en je gaat met een intense blijdschap in een nog intensere contemplatie. Dit is het teken dat je het hebt bereikt, anders ben je er nog niet aan toe.

Er komt een moment waarop je je veeleer moet inspannen om op te houden met mediteren; het wordt moeilijk om niet te mediteren, moeilijk om op te houden aan het Goddelijke te denken, moeilijk om weer af te dalen naar het gewone bewustzijn.

(‘Waarom Yoga’, blz. 19)

Wat hoop ik dat dit voor iedereen waar zal worden!

Je kunt heel actief bezig zijn, basketbal spelen bijvoorbeeld, wat veel beweging vereist. En wanneer je eenmaal zover bent, zul je zien dat alles wat je doet van kwaliteit verandert; niet alleen dat je het beter zult doen, maar je zult het met een totaal onverwachte macht doen en tegelijkertijd zul je je bewustzijn zo hoog en zuiver houden dat niets je zal kunnen raken. En let wel, dat kan zover gaan dat zelfs als je een ongeluk overkomt, het je niet zal deren. Dat is natuurlijk een toppunt, maar een toppunt waar je naar kunt streven.

Bega niet de zo algemene vergissing te geloven dat je, om te kunnen mediteren, in een heel stil hoekje moet gaan zitten waar geen mens voorbij komt, waar je helemaal onbeweeglijk in een klassieke houding zit – dat is niet waar. Je moet zover komen dat je onder alle omstandigheden kunt mediteren, en ik noem ‘mediteren’ niet je hoofd

leegmaken, maar je concentreren in een beschouwing van het Goddelijke; en als je deze beschouwing in jezelf vasthoudt, zal alles wat je doet van kwaliteit veranderen – niet uiterlijk, want schijnbaar zal het hetzelfde zijn, maar van kwaliteit. En het leven zal van kwaliteit veranderen, en zelf zul je je een beetje anders voelen dan je was, met een vrede, een zekerheid, een innerlijke rust, een onveranderlijke kracht, en onwankelbaar.

In deze staat zal men je moeilijk kwaad kunnen doen. De vijandige krachten proberen het altijd. Deze wereld is vol vijandige krachten die alles willen verstoren... maar ze zullen er maar in geringe mate in slagen, net genoeg om je een nieuwe vooruitgang te laten maken.

Telkens wanneer je een klap krijgt van het leven, zeg je onmiddellijk: 'Oho, ik moet een vooruitgang maken', dan wordt de klap een zegen. In plaats van in je schulp te kruipen, kijk je blij op en zegt: 'Wat moet ik hieruit leren? Dat wil ik weten. Wat moet ik veranderen? Dat wil ik weten'. Zo zou je moeten doen.

Is de concentratie die we hier hebben hetzelfde als de meditatie die we vroeger in de Ashram hadden?*

Nee, dat heb ik jullie onlangs verteld; de concentratie die we nu hebben, is het tegenovergestelde van de meditatie. In de gezamenlijke meditatie probeerde ik om alle bewustzijnseenheden die daar aanwezig waren te verenigen in een aspiratie en op te heffen naar de hogere regionen; het was een stijgende beweging, een strevende beweging. Wat we hier in de concentratie doen, is daarentegen een neerdalende beweging. In plaats van een aspiratie die zich verheft, wordt er een ontvankelijkheid gevraagd die zich openstelt opdat de Kracht in jullie zou kunnen binnenkomen. Er zijn veel manieren om dat te doen; iedereen moet de methode vinden die voor zijn aard de beste is. Wat hier gevraagd wordt, is een ontvankelijk geven, niet van je lichaam, van je mentale of je vitale, van een deel van je wezen, maar van je hele wezen. Er wordt niets anders van je gevraagd dan je *open te stellen*; de rest van het werk neem ik op me.

In de meditatie die we daar hadden, wilde ik dat iedereen een vlam van aspiratie in zich zou ontsteken en zo hoog mogelijk zou stijgen.

* De tijd van de 'meditaties' in de Ashram werd gevolgd door de tijd van de 'concentraties' op het Speel terrein.

Natuurlijk zijn beide nodig; maar aan de ochtendmeditatie konden allen meedoen die van goede wil waren, op ieder moment van hun groei, terwijl het hier regel is dat alleen zij kunnen komen die werkelijk de vervolmaking van hun fysieke lichaam willen, niet degenen die aan het leven willen ontsnappen, die aan zichzelf willen ontsnappen, die aan hun lichaam willen ontsnappen om op te gaan in de hoogten. Daarom was de selectie eerst erg streng; langzamerhand werd ze verruimd, met gunstig resultaat, naar ik hoop. We wilden alleen degenen die het werkelijk in hun hoofd hadden de vervolmaking van hun fysieke lichaam te bereiken, die begrepen dat hun lichaam zijn eigen waarde heeft en die het wilden vervolmaken, die wilden proberen er een vat voor een hogere waarheid van te maken, niet een oud vod dat je weggooit, waarbij je zegt: 'Hinder me niet meer!' Integendeel, je moet het gebruiken en er een zo goed mogelijk instrument van maken, het laten groeien, het vervolmaken voor zover het zich tot het proces zal lenen.

Is de aspiratie, de contemplatie waarover u spreekt, niet in strijd met de uiterlijke activiteit?

Nee. Als er iets tegenstrijdigs in is, dan komt dat omdat je je niet op de juiste manier concentreert. De wereld is inderdaad in zo'n staat van leugen, dat je je innerlijk niet op de Goddelijke Aanwezigheid kunt concentreren zonder het contact met je uiterlijke wezen te verliezen. Ik beweer niet dat het erg gemakkelijk zou zijn, ik heb het jullie als een wat ver verwijderd ideaal gegeven, maar het is best mogelijk en het is gedaan, dat kan ik jullie bevestigen, en dat wil hoegenaamd niet zeggen dat je niet zou kunnen hardlopen zonder je nek te breken!

19 februari 1951

Om bewust de herinnering van de aarde binnen te gaan,
is er een discipline nodig. Wat voor discipline?*

Een discipline die veel moeilijker is dan die van de yoga. Het is een occulte discipline. Ten eerste moet je leren om bewust uit je lichaam te treden en in een ander, fijner lichaam over te gaan; je moet je wil leren gebruiken om naar de plaats te gaan waar je heen wilt; je moet nooit bang zijn, want soms moet je onverwachte en schrikwekkende dingen het hoofd bieden; je moet vredig zijn, het gezichtsorgaan van het mentale ontwikkelen, je mentale eraan wennen helemaal vredig en rustig te zijn... Zo zijn er nog veel meer dingen, weet je, ik zou uren door kunnen gaan! Wie van jullie heeft de ervaring gehad uit zijn lichaam te treden – bewust uit te treden? En dan heb ik het er nog niet eens over dat je het naar verkiezing kunt doen, want dat is een ander stadium.

*Ik ben een keer uit mijn lichaam getreden, maar ik ben er
gauw weer ingegaan!*

Je hebt niet van de gelegenheid gebruik gemaakt om een beetje rond te wandelen? Nou, dan ben je niet erg nieuwsgierig!

Hoe kun je weten dat je uit je lichaam bent getreden?

Je ziet het onbeweeglijk op het bed liggen. Er zijn ook andere manieren om het te weten.

*Ik ben uit mijn lichaam getreden onder invloed van
chloroform. Ik heb mijn lichaam op de operatietafel zien
liggen en ik heb de operatie bijgewoond.*

Zo heb ik een heel opmerkelijke helderziende gekend. Op een dag moest ze geopereerd worden en men had haar chloroform gegeven; ze was uit haar lichaam getreden. Ineens begon ze te zien wat er omging

* Zie het gesprek van 15 februari 1951.

in de hoofden van de mensen die daar aanwezig waren. Ze had zich eraan gewend zelfs in haar slaap te kunnen spreken en ze begon hardop te praten; ze zei wat voor zorgen die en die had, dat een ander met een probleem zat en dat de oplossing zo en zo was. Dat is een zeldzaam geval, zoiets gebeurt alleen bij heel begaafde mensen en die zijn er niet veel. Maar er zijn meer mensen dan je denkt die onder chloroform bewust blijven; over het algemeen voel je je echter erg ellendig wanneer je bijkomt en herinner je je de ervaringen buiten je lichaam alleen maar vaag.

Is er hier iemand die wel eens plotseling, als per ongeluk, is flauwgevallen? Dan zie je je lichaam, nietwaar, en je vraagt je af: 'Maar wat doet het daar toch in die belachelijke houding?' En je gaat er gauw weer in! Dat is me een keer in Parijs overkomen. Ik had ergens een goed diner gehad en daarna ben ik naar een conferentiezaal gegaan, geloof ik. Er waren daar veel mensen en het was er erg warm. Ik stond daar met mijn goede diner in mijn maag en plotseling voelde ik me niet lekker. Ik zei tegen de persoon die bij me was: 'We moeten onmiddellijk weg'. Eenmaal buiten (het was op de 'Place du Trocadéro') ben ik flauw gevallen. Ik heb mijn lichaam daar languit zien liggen en dat vond ik zo belachelijk dat ik er direct weer in ben gegaan en het een goed standje heb gegeven. Ik heb ertegen gezegd: 'Je moet niet zulke streken uithalen!'

Er zijn veel mensen die op die manier flauwvallen en zichzelf zien liggen. Maar dat gebeurt alleen onder een bepaalde voorwaarde: het gezichtsorgaan van het subtiel-fysieke lichaam of van het meest materieel-vitale moet ontwikkeld zijn.

Nu moet ik jullie zeggen dat een dergelijk vermogen spontaan kan komen, zonder inspanning – je kunt als helderziende geboren zijn. Dat zijn daarom nog niet erg intelligente mensen en hun vitale bewustzijn kan middelmatig zijn, maar ze zijn als helderziende geboren. Het is geen teken van een grote ontwikkeling; het komt door iets anders, door een capaciteit van de ouders, door vorige levens, enzovoort. Maar als je niet als helderziende geboren bent, en als je niet het andere uiterste in je draagt, ik bedoel een helemaal bewust en volledig ontwikkeld psychisch wezen dat in het lichaam zijn autonome leven leidt, en als je zou willen leren zien en visioenen hebben, dan vraagt dat een heel lange en langzame discipline; weinig mensen hebben het geduld en het uithoudingsvermogen om de training tot het einde vol te

houden. Het is interessant, maar niet essentieel, je kunt het zonder dat stellen. Het is net als bij dromen. Maar als je dit vermogen kunt ontwikkelen, kan het je leven voller maken, het kan je bewustzijn sneller vooruit brengen.

U zegt dat er twee categorieën mensen zijn: degenen tegen wie gezegd wordt dat ze moeten mediteren en degenen van wie dit niet gevraagd wordt. Hoe weet je tot welke categorie je behoort?*

Het wordt je meegedeeld.

Maar kunnen we het dan vragen?

Natuurlijk, daarom ben ik hier!

Soms, wanneer je uit je lichaam treedt, volgt het lichaam het deel dat uittreedt.

Bedoel je een slaapwandelaar? Dat is iets heel anders. Dat komt doordat het deel dat uittreedt (hetzij een deel van het mentale, hetzij een deel van het vitale) zo sterk aan het lichaam gehecht blijft, of liever dat het lichaam zo sterk aan dit deel is gehecht dat het lichaam automatisch volgt, wanneer dit deel besluit om iets te doen. In je innerlijke wezen besluit je om iets te doen en je lichaam is zo vast met je innerlijke wezen verbonden dat het, zonder erbij te denken, zonder het te willen, zonder zich ook maar enigszins in te spannen, volgt en hetzelfde doet. Let wel, het fysieke lichaam heeft in dit geval vermogens die het onder gewone omstandigheden, wanneer het wakker is, niet zou hebben. Het is bijvoorbeeld bekend dat je nu en dan in gevaarlijke plaatsen kunt rondlopen, waar je je, als je wakker zou zijn, geen raad zou weten. Het lichaam volgt het bewustzijn van

* Wij streven niet naar discipline op zichzelf. Wij willen geconcentreerd zijn op het Goddelijke in alles wat we doen, aldoor, in al onze handelingen, in al onze bewegingen. Er zijn hier mensen tegen wie we gezegd hebben dat ze moeten mediteren, maar er zijn anderen van wie we dat nooit hebben gevraagd. En toch moet je niet denken dat zij niet vooruitgaan. Zij volgen ook een discipline, maar van een andere aard. Werken, handelen met devotie en innerlijke toewijding, is ook een spirituele discipline.

(‘Waarom Yoga’, blz. 20)

het innerlijke wezen terwijl zijn eigen bewustzijn is ingeslapen. Want het lichaam heeft een bewustzijn. Alle delen van het wezen, het meest materiële inbegrepen, hebben een onafhankelijk bewustzijn. Dus wanneer je erg vermoeid inslaapt, wanneer je fysieke lichaam absoluut rust nodig heeft, slaapt je fysieke bewustzijn in, terwijl het bewustzijn van je subtiel-fysieke lichaam, of van je vitale, of je mentale, niet slaapt, het gaat door met zijn bezigheden; maar je fysieke bewustzijn is van het lichaam gescheiden, het is ingeslapen, in een toestand van onbewustheid, en dan bedient het deel dat niet slaapt, dat handelt, zich van het lichaam zonder bemiddeling van het fysieke bewustzijn en laat het alles direct doen. Zo komt het dat je slaapwandelaar bent. Naar mijn ervaring is het bewustzijn van de waaktoestand om de een of andere reden ingeslapen (over het algemeen door vermoeidheid), maar is het innerlijke wezen wakker en het lichaam is er zo vast mee verbonden dat het het automatisch volgt. Daardoor doe je ongewone dingen, omdat je ze niet fysiek ziet, je ziet ze op een andere manier.

Men zegt dat slaapwandelen te wijten is aan bezorgdheid, aan ernstige zorgen. Is dat waar? Tartini heeft in die toestand een sonate gecomponeerd en toen hij 's morgens wakker werd, heeft hij die helemaal neergeschreven.

Slaapwandelen wordt niet altijd veroorzaakt door bezorgdheid en zorgen! Ja, er zijn mensen die prachtige dingen schrijven wanneer ze slaapwandelen. Maar Tartini was geen slaapwandelaar, hij schreef sonates in een droomtoestand.

Het is altijd een wat gevaarlijke toestand, altijd. Er kunnen onverwachte dingen gebeuren, het vitale kan bijvoorbeeld een ongeluk krijgen.

Hoe kun je je van slaapwandelen genezen?

Dat is eenvoudig genoeg, je legt je lichaam je wil op voordat je gaat slapen. Je bent slaapwandelaar omdat het mentale niet voldoende ontwikkeld is om de innerlijke banden te verbreken. Want het mentale scheidt het uiterlijke wezen altijd van het diepere bewustzijn. Bij kleine kinderen is de band heel sterk. Ik heb kinderen gekend die heel oprecht waren, maar die niet konden onderscheiden wat zich in hun

verbeelding of wat zich in de werkelijkheid afspeelde. Voor hen was het innerlijke leven even werkelijk als het uiterlijke. Ze vertelden geen verhaaltjes, ze waren geen leugenaars; voor hen was het innerlijke leven gewoon even werkelijk als het uiterlijke. Er zijn kinderen die nacht na nacht naar dezelfde plaats gaan om de droom die ze begonnen waren voort te zetten – ze zijn meesters in de kunst om uit hun lichaam te treden!

*Is het goed je lichaam te laten slapen en te gaan wandelen?
Kun je onverschillig wanneer in je lichaam terugkeren?*

Het is gevaarlijk als je in je slaap omgeven bent door mensen die je door elkaar kunnen komen schudden, omdat ze denken dat je iets overkomen is. Maar als je alleen bent en rustig inslaapt, is er geen enkel gevaar.

Je kunt ieder ogenblik in je lichaam terugkeren, weet je, en over het algemeen is het veel moeilijker erbuiten te blijven dan erin terug te keren. Er hoeft maar iets te gebeuren en je gaat snel in je lichaam terug!

Als je uit je lichaam treedt en het op bed laat liggen, kan er dan iemand anders ingaan?

Dat kan gebeuren, maar het komt uiterst zelden voor, één keer op honderdduizend. 'Iemand' kan er niet in. Een menselijk wezen kan niet in het lichaam van een ander treden, tenzij het een heel uitzonderlijke, unieke occulte kennis heeft en in dat geval zal het het niet doen.

Maar al treedt een menselijk wezen er niet in, er zijn soms wezens uit de vitale wereld die geen lichaam hebben en er één willen om zich met de ervaring te amuseren; wanneer die iemand zien die uit zijn lichaam is getreden (maar je moet er heel materieel uitgetreden zijn) en die niet voldoende beschermd is, dan kunnen zij snel zijn plaats innemen. Maar dat komt zo zelden voor dat ik er niet over gesproken zou hebben als jullie er niet naar gevraagd hadden. Nu ja, het is niet onmogelijk.

Mensen die dit soort nachtmerries hebben, zouden zich altijd occult moeten beschermen voordat ze uittreden. Je kunt dat op veel manieren doen. De eenvoudigste manier, die geen speciale kennis vereist, is de

goeroe aan te roepen of, als je iemand kent die de kennis heeft, hem in gedachten, in je geest te roepen; of je kunt je beschermen door een soort muur om je heen op te trekken (er zijn veel mogelijkheden, weet je), dat kan die wezens beletten om binnen te komen.

Als je aanleg hebt om uit je lichaam te treden en een yoga doet, dan vraagt men je altijd om je slaap te beschermen: door een contemplatie, een overdenking, door het een of ander – er zijn veel manieren om je te beschermen. Maar ik geloof dat zulk gevaar voor jullie niet bestaat; misschien voor sommigen, maar je moet wel vreselijk eerezuchtig, vreselijk onoprecht zijn om dat te laten gebeuren! Je moet met werkelijk kwaadaardige mensen in verbinding zijn, want een wezen dat naar orde en waarheid leeft zal nooit in het lichaam van een ander gaan, dat is een daad van wanorde en dat doe je niet.

Is het je psychische wezen dat uit het lichaam treedt of een ander deel van het wezen?

Als het je psychische wezen is dat uittreedt, zul je het niet merken, aangezien het voor het grootste deel van de tijd niet in je is. Er zijn heel weinig mensen die hun psychische wezen in zich dragen, omdat de woonplaats niet gereed is. Wat uittreedt, is soms je subtiel-fysieke wezen; dan zie je je lichaam uitgestrekt liggen. Het moet een erg materieel deel van het wezen zijn dat uittreedt, wil het fysieke gezichtsvermogen bewust blijven; je moet helemaal materieel in het subtiel-fysieke lichaam of in het meest materiële vitale uitreden. Doorgaans treedt het vitale uit en nóg vaker het mentale; maar wanneer het mentale uittreedt, merk je dat helemaal niet, want het mentale is net als het psychische heel zelden in je. Als je aan iets of iemand denkt, is een deel van je mentale onmiddellijk bij dat iets of die iemand – het mentale is een zwerver, het wandelt rond, het komt en gaat, het komt binnen en treedt weer uit. Er zijn heel weinig mensen die hun mentale voldoende hebben geordend om het compact in zich te houden en het te beletten er op uit te trekken.

Soms heb ik de indruk dat ik uit mijn lichaam treed en dat het dood is.

Dat is niets anders dan een droom; waarschijnlijk ben je helemaal

niet uitgetreden. Er zijn mensen die dromen dat ze dood zijn. Maar dat heeft geen enkel belang.

Wanneer je uit je lichaam treedt, moet je proberen om gauw naar jou toe te komen. Ik geloof dat iedereen dat doet, is het niet?

Niet één van de honderd!

Als jullie dat deden, dan zouden jullie heel interessante dingen kunnen meemaken. Ik heb in Frankrijk iemand gekend die me iedere avond kwam opzoeken, opdat ik hem een of ander onbekend domein zou laten zien en hem mee zou nemen in de vitale of mentale wereld, en ik nam hem daadwerkelijk mee. Soms waren er ook anderen, soms was die persoon alleen. Ik liet hem zien hoe je uit je lichaam treedt, hoe je erin terugkomt, hoe je bewust blijft, enzovoort. Ik liet hem allerlei gebieden zien en zei hem: 'Hier moet je die voorzorg nemen, daar moet je dit doen, daar wat anders'. En dat bleef lange tijd doorgaan.

Ik wil niet zeggen dat er niemand van jullie me 's nachts komt opzoeken, maar er zijn er heel weinig die het bewust doen. Over het algemeen (jullie moeten het me zeggen als ik me vergis, maar dit is mijn indruk) gebeurt het wanneer je inslaapt en besloten hebt om aan me te denken voordat je inslaapt; het is eerder een oproep dan een wil 'om gauw naar me toe te komen' zoals je zegt. Je ligt daar op je bed, nietwaar, je wilt uitrusten, goed slapen, in een goed bewustzijn blijven, dus zend je me eerder een oproep dan uit je lichaam te treden om me op te zoeken.

22 februari 1951

'Yoga betekent vereniging met het Goddelijke en deze vereniging voltrekt zich door het geven van jezelf; zij berust op het geven van je wezen aan het Goddelijke'.

(*'Waarom Yoga'*, blz. 22)

Wat is het verschil tussen overgave en offer?

De twee woorden zijn bijna synoniem: 'Ik breng het offer van mezelf en ik doe de overgave van mezelf', maar in het gebaar van het offer is er iets dat meer actief is dan in het gebaar van de overgave. Ongelukkigerwijze is 'soumission' niet het juiste woord. In het Engels zeg je 'surrender'; tussen het Engelse woord 'surrender' en het Franse woord 'offrande' is er bijna geen verschil. Maar het Franse woord 'soumission' geeft de indruk van iets dat meer passief is: een aanvaarding; terwijl het offer een gave is – een vrijwillig geven van jezelf.

Wat betekent het woord 'toewijding' precies?

'Toewijding' heeft over het algemeen een meer mystieke betekenis, maar dat is niet absoluut. Een totale toewijding betekent een totaal geven van je wezen; het is dus het equivalent van het Engelse woord 'surrender', niet van het Franse woord 'soumission', dat altijd de indruk wekt dat je iets op een passieve manier aanvaardt. In het woord 'toewijding' voel je een vlam, zelfs een grotere vlam dan in het woord 'offer'. Zich aan iets wijden, is 'zich geven aan een werk'; dat is dus in de yogische betekenis zich geven aan een goddelijk werk met het idee het goddelijke werk te volbrengen.

U hebt gezegd: 'Wanneer je je besluit eenmaal hebt genomen, wanneer je hebt besloten dat je hele leven aan het Goddelijke zal zijn gewijd, moet je je dat elk ogenblik herinneren en tot in alle bijzonderheden van je bestaan in praktijk brengen. Je moet bij iedere stap voelen dat je het Goddelijke toebehoort; je moet voortdurend ervaren dat

het Goddelijke Bewustzijn altijd door je werkt, in alles wat je denkt en doet. Voortaan is er niets meer dat je je eigendom kunt noemen; je voelt dat alles van het Goddelijke komt en dat het moet terugkeren naar zijn bron. Wanneer je dit kunt begrijpen en ondervinden, dan is zelfs het geringste waaraan je vroeger weinig of geen belang hechtte of waaraan je weinig of geen zorg besteedde, niet meer alledaags of onbetekenend; het wordt heel betekenisvol en opent een wijde horizon voor observatie en studie.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 22)

Omdat vanaf het moment dat je ook maar de geringste bijzonderheid van je leven en handelen, iedere activiteit van je denken, zelfs van je voelen en gewaarworden beschouwt, die gewoonlijk weinig belang hebben, terwijl je jezelf afvraagt: ‘Heb ik dit gedacht als een offer aan het Goddelijke? Heb ik dit gevoeld als een offer aan het Goddelijke?...’ Als je je dat ieder moment van je leven herinnert, dan wordt je houding totaal anders. Ze wordt heel ruim; het is een keten van talloze kleine dingen die elk hun plaats hebben, terwijl je ze vroeger onopgemerkt voorbij liet gaan. Dat verruimt je bewustzijnsterrein. Als je een half uur van je leven neemt en het bekijkt met de vraag: ‘Is dit toegewijd aan het Goddelijke?’ dan zul je zien dat de kleine dingen iets belangrijks worden en zul je de indruk hebben dat het leven ruimer en lichter wordt.

Het doel van de yoga is vereenzelviging. Kun je zeggen dat overgave het eerste stadium is en offeren het tweede?

Nee, sommigen beginnen met een offer en eindigen met overgave. Dat hangt van ieders karakter af. In het begin kun je misschien een minderwaardigheidsgevoel hebben – je voelt je enigszins overweldigd door de grootheid van het Goddelijke; later voel je je wat vrijer en geef je met blijdschap wat je bent. Het gaat niet altijd zo. Velen beginnen met het geven van zichzelf; voor hen is zich geven de gemakkelijkste beweging. In het begin is dit een tamelijk algemeen geven, daarna moet je je soms inspinnen om je tot in bijzonderheden over te geven; je kunt je met veel enthousiasme geven, maar wanneer

je je bij iedere stap aan de hogere Wil moet overgeven, wordt het moeilijker.

Houdt het offer geen overgave in?

Helemaal niet. Je kunt geven om de vreugde van het geven, zonder enig idee om je over te geven. In een beweging van enthousiasme, wanneer je iets hebt waargenomen dat oneindig boven jezelf verheven is, kun je jezelf geven in een opwelling; maar wanneer het erom gaat dit ieder ogenblik in praktijk te brengen, je ieder ogenblik aan de hogere Wil over te geven, wanneer deze overgave ieder ogenblik opnieuw moet worden gemaakt, is het moeilijker. Maar als je onder 'offereren' het integrale offer van al je innerlijke bewegingen, van al je activiteiten verstaat, dan staat dat gelijk met overgave, zonder noodzakelijkerwijze hetzelfde te betekenen, maar dan is het niet meer iets dat je in je enthousiasme doet, het is iets dat je tot in bijzonderheden moet verwezenlijken. Je kunt zeggen dat iedere innerlijke beweging die je met vuur en enthousiasme maakt, betrekkelijk gemakkelijk is (dat hangt af van de intensiteit van de beweging), maar wanneer het erom gaat je aspiratie elk moment van je leven en in alle bijzonderheden te verwezenlijken, dan krabbelt het enthousiasme een beetje terug en voel je hoe moeilijk het is.

Is er een ervaring die bewijst dat je in de tegenwoordigheid van het Goddelijke leeft?

Als je eenmaal in de tegenwoordigheid van het Goddelijke leeft, vraag je niet meer. Dat draagt zijn eigen zekerheid in zich. Je voelt, je weet, en vragen wordt onmogelijk. Je leeft in de tegenwoordigheid van het Goddelijke en dat is een absoluut feit voor je. Tot zover vraag je omdat je de ervaring niet hebt, maar heb je de ervaring eenmaal, dan is die zo doorslaggevend dat ze onbetwistbaar is. Iemand die zegt: 'Ik geloof dat ik in de tegenwoordigheid van het Goddelijke leef, maar ik ben er niet zeker van', heeft de werkelijke ervaring niet gehad, want zodra je de innerlijke schok van deze ervaring hebt, is het met vragen afgelopen. Het is net als bij degenen die vragen: 'Wat is de Goddelijke Wil?' Zolang je die Wil niet hebt waargenomen, kun je het niet weten. Je kunt er geen idee van hebben door redeneringen, gevolgtrekkingen,

enzovoort, maar heb je eenmaal het contact met de Goddelijke Wil gevoeld, dan valt daar niet meer over te redetwisten – je weet.

Om misverstand te vermijden, voeg ik eraan toe: de waarde van iedere ervaring is evenredig aan de oprechtheid van wie haar heeft. Sommigen zijn niet oprecht, ze verzinnen prachtige ervaringen en verbeelden zich dan dat ze die hebben. Daar heb ik het niet over, dat is niet interessant. Maar voor oprechte mensen die een eerlijke ervaring hebben: als je eenmaal de ervaring van de Goddelijke tegenwoordigheid hebt, dan kan de hele wereld je vertellen dat het niet waar is en je zult niet van je stuk te brengen zijn.

Als je niet oprecht bent, kun je prachtige ervaringen hebben, die echter van nul en gener waarde zijn, noch voor jezelf noch voor anderen. Je moet je denken heel erg wantrouwen, want het mentale kan prachtige constructies maken en je enkel en alleen door de formaties die het maakt prachtige ervaringen geven, maar die ervaringen hebben geen waarde. Het is dus verkieslijk niet van tevoren te weten wat er gaat gebeuren. Want zelfs als je een sterke wil hebt om oprecht te zijn, verzint het mentale zoveel en zo goed, dat het je een prachtig tafereel kan voortoveren of zelfs een schitterende komedie voor je kan opvoeren zonder dat je het merkt, alleen door zijn vermogen om formaties te maken, en het is erg moeilijk om daarin te onderscheiden. Een essentiële voorwaarde om echte ervaringen te hebben is dus: laat die machine rusten; hoe minder ze draait, hoe beter, en wantrouw alles wat het mentale voor je verzint.

Wat is het verschil tussen aspiratie en een verzoek?

Wanneer je beide hebt ervaren, kun je ze gemakkelijk onderscheiden. In aspiratie is er wat ik een onbaatzuchtige vlam zou kunnen noemen, die er niet is in de begeerte. Vanuit een zuiver psychologisch standpunt is aspiratie altijd een geven van jezelf, terwijl begeerte altijd een naar je toe halen is; aspiratie is iets dat zich geeft, niet noodzakelijkerwijze in de vorm van een gedachte, maar in de innerlijke beweging, in de vibratie, in de vitale opwelling.

De echte aspiratie komt niet uit het hoofd; zelfs wanneer zij zich door een gedachte formuleert, springt ze als een vlam op uit je hart. Ik weet niet of je de artikelen hebt gelezen die Sri Aurobindo over de Veda heeft geschreven. Hij legt daarin uit dat deze hymnen niet vanuit

het hoofd geschreven zijn, dat zij geen ‘gebeden’ waren, zoals men denkt, maar de uitdrukking van een heel vurige aspiratie, als een vlam uit het hart (hoewel het niet uit het ‘hart’ was, maar het psychologische centrum van het wezen, om de juiste woorden te gebruiken). Het was niet ‘gedacht’, de ervaring was niet onder woorden gebracht, ze kwam volledig geformuleerd in de juiste, nauwkeurige, onbetwistbare be-woording; daar kon niets aan veranderd worden. Dat is precies het karakter van aspiratie: je probeert niet om haar te formuleren, ze springt helemaal gevormd als een vlam uit je op. En als er woorden bij zijn (soms zijn er geen), kunnen ze niet veranderd worden; je kunt het ene woord niet door het andere vervangen, ieder woord is precies het juiste. Wanneer de aspiratie geformuleerd is, is ze dat categorisch, absoluut, zonder de mogelijkheid om er iets aan te veranderen. En het is altijd iets dat spontaan opwelt en zich geeft, terwijl de aard van de begeerte een naar zich toe halen is.

Het wezenlijke verschil tussen liefde in de aspiratie en liefde in de begeerte is dat liefde in de aspiratie zich helemaal geeft en niets in ruil vraagt, zij stelt geen eisen; liefde in de begeerte daarentegen geeft zich zo weinig mogelijk en vraagt zoveel mogelijk; zij haalt naar zich toe en eist altijd alles op.

Aspiratie geeft blijdschap, is het niet?

Eerder een gevoel van volheid. Blijdschap is een woord dat een verkeerde indruk wekt; een gevoel van volheid, van kracht, van een innerlijk vuur dat je vervult. Aspiratie kan je blijdschap geven, maar een heel speciale blijdschap zonder opwinding.

Zijn de ziel en het psychische wezen één en hetzelfde?

Dat hangt ervan af welke bepaling je de woorden geeft. In het merendeel van de godsdiensten en misschien ook van de filosofische stelsels, noemt men het vitale wezen ‘ziel’, want men zegt dat ‘de ziel het lichaam verlaat’, terwijl het vitale wezen het lichaam verlaat; men spreekt over ‘zielen redden’, over ‘slechte zielen’, over ‘zielen vrijkopen’... maar dat heeft allemaal betrekking op het vitale wezen, want het psychische wezen hoeft helemaal niet gered te worden! Het heeft geen deel aan de fouten van de uiterlijke persoon, het staat boven iedere reactie.

Als je werkt en je best wilt doen, heb je veel tijd nodig, maar over het algemeen hebben we niet veel tijd, we hebben haast. Hoe kan je dan je best doen wanneer je haast hebt?

Dat is een heel interessant onderwerp waarover ik op een dag tot in bijzonderheden met jullie wilde praten. Over het algemeen doen de mensen, wanneer ze zich haasten, niet helemaal wat ze moeten doen of ze doen het slecht. Wel, er is een derde manier en die is je concentratie intenser te maken. Als je dat doet, kun je zelfs in een heel korte tijd de helft van de tijd winnen. Laten we een heel gewoon voorbeeld nemen: je wassen en aankleden; de tijd die daarvoor nodig is verschilt naar gelang van de persoon, nietwaar, maar laten we zeggen dat je een half uur nodig hebt om alles te doen zonder te treuzelen en zonder je te haasten. Nu, als je haast hebt, gebeurt er één van de twee dingen: je wast je minder goed of je kleedt je slecht aan! Maar er is een andere manier: je aandacht en energie concentreren, denken aan wat je doet en aan niets anders, geen beweging te veel maken, heel nauwkeurig de juiste beweging maken, en (ik heb de ervaring gehad, ik kan het jullie verzekeren) je kunt in een kwartier doen wat je tevoren in een half uur deed en even goed, zo niet beter, zonder iets te vergeten, zonder iets achterwege te laten, gewoon door de intensiteit van de concentratie.

En dat is het beste antwoord aan allen die zeggen: 'Nee hoor, als je de dingen goed wilt doen, dan heb je tijd nodig'. Dat is niet waar. Voor alles wat je doet – studeren, plezier maken, werken – is er maar één oplossing: je concentratievermogen doen toenemen. En wanneer je zo'n concentratie bereikt, is het niet meer vermoeiend. Natuurlijk, in het begin veroorzaakt het spanning, maar wanneer het een gewoonte is geworden, neemt de spanning af en komt er een moment waarop je moe wordt wanneer je het niet zo doet, wanneer je verstrooid raakt, je door allerlei dingen in beslag laat nemen en je je niet concentreert op wat je doet. Door je concentratievermogen kun je de dingen zelfs sneller en beter gaan doen. En zo kun je je werk gebruiken als een middel om je te ontwikkelen; anders heb je dat vage idee dat je het werk 'belangeloos' moet doen, maar daar schuilt een groot gevaar in, want men verwacht al gauw belangeloosheid met onverschilligheid.

24 februari 1951

Ik heb onlangs gezegd dat de mensen meestal hun psychische wezen niet in zich hebben. Ik zou dit graag meer in bijzonderheden willen uitleggen... Je moet niet vergeten dat de innerlijke wezens zich niet in de derde dimensie bevinden. Als je je lichaam zou openmaken, zou je alleen de inwendige organen vinden, die zich in de derde dimensie bevinden. De innerlijke wezens bevinden zich in een andere dimensie en wanneer ik zeg dat sommige mensen hun psychische wezen niet in zich hebben, dan bedoel ik niet dat het zich niet in het centrum van hun wezen zou bevinden, maar dat hun uiterlijke bewustzijn zo klein, zo beperkt, zo duister is dat het niet in staat is om een relatie, niet alleen een bewuste, maar een intieme relatie te behouden met het psychische wezen dat het op alle mogelijke manieren te buiten gaat; het is zoveel hoger en dieper dan hun uiterlijke bewustzijn dat er naar aard of kwaliteit geen enkele relatie tussen hen is. De godsdiensten zeggen dat je een goddelijke vonk in je draagt. Ze hebben er goed aan gedaan het 'een vonk' te noemen, want het is zo klein, nietwaar, dat je het zonder enige moeite waar dan ook in het lichaam kunt situeren. Maar dat betekent niet dat het zich in het lichaam zou bevinden; het is binnen het bewustzijn in een andere dimensie en er zijn mensen die er contact mee hebben en anderen die het niet hebben. Maar als je de goddelijke Aanwezigheid in het atoom neemt, kun je het gemakkelijker begrijpen, want daar raak je een zo oneindig klein gebied, dat je op een grens komt waar je niet meer tussen twee, drie, vier of vijf dimensies kunt onderscheiden. Als je de moderne fysica bestudeert, begrijp je wat ik bedoel. De bewegingen die het atoom uitmaken zijn naar hun orde van grootte zo onmerkbaar dat je ze met ons bevattingsvermogen uit de derde dimensie niet kunt begrijpen, vooral omdat ze wetten volgen die volkomen aan de begrippen van de derde dimensie ontsnappen. Nu, als je dit als hulp neemt, kun je zeggen dat de goddelijke vonk zich in het centrum van ieder atoom bevindt en dan zul je niet ver bezijden de waarheid zijn. Maar ik had het niet over de goddelijke vonk, ik had het over het psychische wezen, over het psychische bewustzijn, wat iets anders is. Het psychische wezen is een entiteit die een vorm heeft, het heeft zich rond een centraal bewustzijn gegroepeerd, en daar het een vorm heeft, heeft het ook een dimensie,

maar een dimensie van een andere aard dan de derde dimensie van het uiterlijke bewustzijn.

Er wordt dikwijls gezegd dat kinderen tegen hun zevende jaar in het bezit van hun psychische wezen komen. Wat betekent dat precies?

Dat is niet juist. Er zijn mensen bij wie het psychische wezen over de vorming van het lichaam waakt, vóór hun geboorte, zelfs voordat ze in de buik van hun moeder zijn. Er zijn kinderen van wie het psychische wezen met hen in contact komt op het moment van hun eerste kreet. Er zijn ook mensen van wie het psychische wezen enkele uren na de geboorte komt, of na enkele dagen of enkele weken, enkele maanden, enkele jaren of... nooit!

U hebt me eens gezegd dat je van een kind nooit vóór zijn zevende jaar een mentale inspanning moet vragen.

Dat is iets heel anders. Dat heeft alleen maar betrekking op de vorming van de fysieke hersenen, wat heel langzaam, beetje bij beetje gaat. Als je van hersenen die zich aan het vormen zijn, een inspanning vraagt die hun capaciteit te boven gaat, dan vermoei je ze, je overbelast ze of maakt ze ziek.

U zegt dat het psychische wezen hetzelfde is als de goddelijke vonk.

Nee, dat heb ik nooit gezegd – dat zou een stomiteit zijn! Het psychische wezen is *rondom* de goddelijke vonk georganiseerd. De goddelijke vonk is één, universeel, overal en in elk ding hetzelfde, één en oneindig, zichzelf gelijk. Je kunt niet zeggen dat het één wezen is – het is het WEZEN, zo je wilt, maar niet één wezen. Natuurlijk, als je teruggaat naar de oorsprong, kun je zeggen dat er maar één ziel is, want de oorsprong van alle zielen is dezelfde, zoals de oorsprong van het hele universum dezelfde is en zoals de oorsprong van de hele schepping dezelfde is. Het psychische wezen daarentegen is een individueel, persoonlijk wezen met zijn eigen ervaring, zijn eigen ontwikkeling, zijn eigen groei, zijn eigen ordening; alleen is deze

organisatie het produkt van de werking van een centrale goddelijke vonk. Maar de dag waarop een uiterlijk wezen (fysiek, mentaal of vitaal) in een direct en ononderbroken contact met het psychische wezen komt, kun je ook zeggen dat het fysieke wezen van die persoon door het centrale goddelijke bewustzijn wordt bestuurd. Vanaf het moment dat je daarmee in verbinding komt, je daaraan overgeeft, word je door het centrale goddelijke bewustzijn bestuurd; je kunt zeggen dat het lichaam erdoor bestuurd wordt, maar dat is *een lichaam*, niet een ziel. Niet omdat iets door deze goddelijke vonk bestuurd wordt, is het een ziel.

Is er een psychisch wezen in atomen?

Nee, daarin is er nog geen. Je kunt zeggen dat er in de Materie een mogelijkheid tot psychisch bewustzijn is. De verspreiding van het goddelijke Bewustzijn had geen ander doel dan een organisatie mogelijk te maken die onder de directe invloed van het Goddelijke zou staan. Daarom gaat dat over de werelden van wanorde heen.* Je kunt dus zeggen dat de Oorsprong van de ziel zich ook in het atoom bevindt, in alle elementen die het atoom samenstellen, maar dat is alleen maar de oorsprong... Ik moet jullie zeggen dat wanneer het psychische wezen volledig gevormd is, het een duidelijke vorm heeft die overeenkomt met onze fysieke vorm. Het is niet helemaal gelijkend, maar het heeft een duidelijke, bepaalde vorm. Alle psychische wezens verschillen van elkaar – ze zijn niet allemaal naar hetzelfde model gesneden. Ze zijn verschillend, ze hebben een individualiteit, een persoonlijkheid.

(Moeder leest verder:) ‘...*Herinneren mensen zich dat ze zijn overgegaan en weer teruggekomen?*’

(‘Waarom Yoga’, blz. 24)

* Toen dit gesprek gepubliceerd werd, heeft Moeder er de volgende nadere bijzonderheden aan toegevoegd: ‘Sommige delen van het vitale zijn werelden van wanorde en de wezens die in het vitale wonen, hebben geen psychisch wezen. Het psychische wezen komt alleen voor op de aarde, in de fysieke wereld. Daarom heb ik in het kort gezegd dat de goddelijke vonk die het psychische bestuurt, over (of door) de werelden van wanorde is heengegaan en zich direct in de fysieke wereld heeft gemanifesteerd om er deze mogelijkheid tot ordening rond de goddelijke vonk te scheppen’.

Ik ben ernstig ziek geweest, twee uur bewusteloos, en ik had de indruk dat ik naar de overzijde was gegaan, dat ik in een andere wereld was. Toen ik tot mezelf kwam, had ik de indruk dat ik een grote reis had gemaakt in een wereld die heel anders is dan waarin ik gewoonlijk leef.

Dat was een gedeeltelijke uittreding; het was geen totale uittreding die werkelijk de dood veroorzaakt. Als je helemaal uit je lichaam bent getreden, dat wil zeggen als er een volledige scheiding van het lichaam is, als je werkelijk dood bent en daarna terugkomt, dan veroorzaakt dat zo'n intens lijden dat je het nooit kunt vergeten. Men zegt dat de kinderen schreeuwen wanneer ze op de wereld komen omdat het eerste contact met de lucht hen doet schreeuwen, maar ik geloof dat het iets anders is. Die terugkeer in het lichaam veroorzaakt een soort wrijving, want om de dood te veroorzaken, moet er iets heel materieels je lichaam verlaten, iets dat zelfs meer materieel is dan het subtiel-fysieke, en die wrijving is uiterst pijnlijk. Anders kun je uiterlijk onbewust zijn, maar toch ben je niet dood. Alleen wanneer iets dat uiterst materieel is het lichaam verlaat en alle banden verbroken worden, is er werkelijk de 'dood'. En daarom (ik geloof dat men het begint te ontdekken) sterven de mensen niet eerder dan zes of zeven dagen na hun dood. Dat betekent dat ze niet 'dood' zijn zolang het lichaam gaaf blijft, maar alleen wanneer een deel van het lichaam begint te ontbinden. Tijdens deze periode kan iemand die de nodige kennis, de macht en het vermogen heeft, iemand die nog in deze staat is, dus 'uit de dood opwekken'. Ik geloof dat dit de werkelijke verklaring is voor het merendeel van de 'wonderbaarlijke' gevallen van opstanding.

Artsen hebben bij iemand die gestorven was het hart gemasseerd en kort daarna is die persoon weer tot leven gekomen.

Ja, men is op dit gebied 'wonderen' aan het verrichten!

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) '*...Je herinnert je de doortocht naar de andere kant wanneer je een bepaalde bewustzijnstoestand hebt bereikt. Het is niet zo moeilijk*

om voor een kort ogenblik gedeeltelijk met deze toestand in aanraking te komen. In diepe meditatie, in een droom, in een visioen kun je het gevoel of de indruk krijgen dat je al eerder hebt geleefd, al een dergelijke ervaring hebt gehad, deze of gene waarheid al hebt geweten. Maar dat is geen volledige realisatie; daarvoor moet je innerlijk het duurzame bewustzijn hebben bereikt, dat altijd is geweest en altijd zal zijn, en dat alle levens, de vorige, het tegenwoordige en de toekomstige onderling verbindt.'

Je moet altijd oppassen voor mensen die in een of ander mentaal of vitaal domein gaan wandelen en je dan verhalen vertellen over wat zij zich verbeelden dat zij zich van vroegere levens herinneren. Men kent het klassieke voorbeeld van de dame die al haar levens vertelde vanaf het ogenblik dat ze een aap was! Ik kan jullie verzekeren dat het louter verbeelding is, want het is onmogelijk je op die manier te herinneren. Het gaat als volgt: laten we een goddelijke vonk nemen die door aantrekking, door affiniteit en keuze een begin van een psychisch bewustzijn om zich heen groepeert. Bij de dieren is dat werk al heel goed merkbaar. Denk niet dat jullie zulke uitzonderlijke wezens zijn, dat alleen jullie een psychisch wezen hebben en dat de rest van de schepping dat niet heeft! Het begint bij de mineralen; het is wat meer ontwikkeld bij de planten en bij de dieren is er een eerste glimp van de psychische aanwezigheid. Daarna komt er een ogenblik waarop het psychische wezen voldoende ontwikkeld is om een onafhankelijk bewustzijn en een persoonlijke wil te hebben. Nadat het dan talloze min of meer geïndividualiseerde levens heeft gehad, wordt het zich van zichzelf bewust, van wat het beweegt en van het milieu dat het voor zijn ontwikkeling heeft gekozen. Wanneer het een bepaalde staat van waarnemen heeft bereikt, beslist het – over het algemeen in de laatste minuut van het leven dat het net op aarde heeft geleefd – over de omstandigheden waarin het zijn volgende leven zal doorbrengen. Hier moet ik jullie iets heel belangrijks vertellen: het psychische wezen kan alleen maar in het fysieke leven en op aarde vooruitgaan en zich vormen. Zodra het een lichaam verlaat, gaat het rusten en dat duurt een lange of korte tijd, naar het zelf verkiest en naar de graad van zijn ontwikkeling – een rust waarin het assimileert, waarin het bij wijze van spreken op een passieve manier vooruitgaat, een rust voor een

passieve groei, waardoor datzelfde psychische wezen nieuwe ervaringen kan ondergaan en een actieve vooruitgang kan maken. Maar nadat het een bestaan heeft beëindigd (dat over het algemeen niet eindigt voordat het gedaan heeft wat het wilde doen) zal het het milieu hebben gekozen waarin het geboren zal worden en bij benadering de plaats waar het geboren zal worden, de omstandigheden en het soort leven waarin het geboren zal worden en een heel precies programma van ervaringen waar het doorheen zal moeten gaan om de vooruitgang te kunnen maken die het wil maken.

Ik zal jullie een heel concreet voorbeeld geven. Laten we een psychisch wezen nemen dat om de een of andere reden heeft besloten om in een lichaam te treden van een wezen dat bestemd is om koning te worden, omdat er een hele reeks ervaringen is die het alleen maar onder deze omstandigheden kan hebben. Na door deze ervaringen van een koning te zijn heengegaan, merkt het dat er een heel gebied is waar het geen vooruitgang kan maken, juist door de omstandigheden van het leven waarin het zich bevindt. Wanneer het dus zijn verblijf op aarde heeft beëindigd en besluit te vertrekken, beslist het dat het in zijn volgende leven in een gewoon milieu en gewone omstandigheden zal worden geboren, niet lager en niet hoger, maar zo dat het lichaam dat het zal bewonen vrij zal zijn om te doen wat het wil. Want ik vertel jullie niets nieuws wanneer ik zeg dat het leven van koningen een slavenleven is; een koning is verplicht om zich aan een heel protocol en allerlei ceremonieel te onderwerpen om zijn prestige te bewaren. (Dat is misschien erg prettig voor ijdele mensen, maar voor een psychisch wezen is het niet aangenaam, want het ontnemt het de mogelijkheid tot een groot aantal ervaringen.) Nadat het dit dus besloten heeft, draagt het alle herinneringen die een koninklijk leven het kunnen geven in zich en rust gedurende de periode die het nodig oordeelt. (Hier moet ik zeggen dat ik het heb over een psychisch wezen dat zich uitsluitend met zichzelf bezighoudt, niet over een psychisch wezen dat zich aan een werk heeft gewijd, want in dit geval is het werk beslissend voor de toekomstige levens en hun omstandigheden. Ik heb het over een psychisch wezen dat bezig is zijn ontwikkeling te voltooien.) Het besluit dus op een gegeven ogenblik om een lichaam aan te nemen. Daar het al een aantal ervaringen heeft opgedaan, weet het dat een deel van het bewustzijn zich ontwikkeld heeft in het ene land, een ander deel in een ander, enzovoort; dan kiest het de omgeving die het

de geschikte mogelijkheden tot zijn ontwikkeling biedt: het land, de levensomstandigheden, bij benadering de aard van de ouders en ook de levensomstandigheden van het lichaam zelf, zijn fysieke bouw en de eigenschappen die het voor zijn ervaringen nodig heeft. Het rust, ontwaakt vervolgens op het gewenste ogenblik en laat zijn bewustzijn op aarde neerdalen, het centraliserend in het gekozen gebied en in de gekozen omstandigheden – ongeveer, nietwaar, er is wat speling, want in het psychische bewustzijn is men te ver af van het materieel fysieke bewustzijn om met de duidelijkheid van jullie gezichtsvermogen te kunnen zien; het gebeurt bij benadering. Het vergist zich niet in het land, en ook niet in het milieu en het ziet duidelijk de innerlijke vibraties van de mensen die het heeft uitgekozen, maar er kan zich een kleine besluiteloosheid voordoen. Maar als er juist op dat ogenblik op aarde een paar, of liever een vrouw is die zelf een psychische aspiratie heeft en die om de een of andere reden, zonder zelfs te weten hoe of waarom, een bijzonder kind zou willen hebben dat aan bepaalde uitzonderlijke voorwaarden voldoet – als op dat ogenblik de aspiratie op de aarde aanwezig is, veroorzaakt dat een vibratie, een psychisch licht dat het psychische wezen onmiddellijk ziet en waar het zonder aarzelen recht op afgaat. Wel, vanaf dat ogenblik (dat het ogenblik van de conceptie is) waakt het over de vorming van het kind opdat die zo gunstig mogelijk zou zijn voor het plan dat het heeft; bijgevolg is het kind onder zijn invloed zelfs voordat het in de fysieke wereld verschijnt.

Als alles goed gaat, als er geen ongeluk gebeurt (er kunnen altijd ongelukken gebeuren), als alles goed gaat, stort de psychische kracht (misschien niet in haar geheel, maar een deel van het psychische bewustzijn) zich in het kind op het moment waarop het geboren gaat worden en geeft het vanaf zijn eerste kreet de impuls tot de ervaringen die het hem wil laten hebben. Vandaar dat, zelfs als de ouders niet bewust zijn, zelfs als het kind in zijn uiterlijke bewustzijn niet helemaal bewust is (een klein kind heeft nog niet de nodige hersens daarvoor, die vormen zich langzaam, beetje bij beetje), de psychische invloed desondanks de mogelijkheid zal hebben om alle gebeurtenissen, alle omstandigheden van het leven van dat kind te leiden, tot het moment dat het in staat zal zijn bewust met zijn psychische wezen in contact te komen. Dat is fysiek over het algemeen tussen het vierde en zevende jaar, soms vroeger, soms bijna dadelijk, maar dit zijn dan kinderen die

geen 'kinderen' zijn, die zogenaamde 'bovennatuurlijke' vermogens hebben – dat is niet bovennatuurlijk, het is gewoon de uitdrukking van de aanwezigheid van het psychische wezen. Maar er zijn mensen die niet de kans, of het geluk zou je misschien kunnen zeggen, hebben gehad om iemand fysiek te ontmoeten die hen kan voorlichten; en toch hebben ze het gevoel dat iedere stap van hun bestaan, alle omstandigheden van hun leven bewust door iemand geregeld worden opdat ze een maximale vooruitgang zouden kunnen maken. Wanneer ze een bepaalde omstandigheid nodig hebben, dan komt die; wanneer ze bepaalde mensen moeten ontmoeten, dan komen die; wanneer ze bepaalde boeken moeten lezen, dan vinden ze die binnen hun bereik. Zo ordent alles zich, alsof iemand over hen waakt opdat hun leven het maximum aan mogelijkheden voor hun ontwikkeling zou inhouden. Het is goed mogelijk dat zulke mensen zeggen: 'Een psychisch wezen, wat is dat?', want niemand heeft ooit deze woorden gebruikt om er met hen over te praten, of ze hebben niemand gevonden die hen dat allemaal zou kunnen uitleggen; maar voor hen is een ontmoeting, een blik soms voldoende om hen te doen ontwaken; één woord is voldoende om de herinnering te brengen: 'Maar dat wist ik allemaal!' Dat is precies wat er gebeurt bij een psychisch wezen dat het laatste stadium van zijn ontwikkeling heeft bereikt. Daarna zal het niet meer gebonden zijn door de noodzakelijkheid om op aarde te komen, het zal zijn ontwikkeling hebben voltooid en zal vrij kunnen kiezen of het zich aan het Goddelijke Werk zal wijden of elders heen wil gaan, namelijk naar de hogere werelden. Maar als het dit stadium heeft bereikt, herinnert het zich over het algemeen alles wat hem overkomen is en geeft het zich rekenschap van de grote noodzakelijkheid om allen te hulp te komen die nog met de moeilijkheden te kampen hebben. Zulke psychische wezens offeren hun bestaan aan het goddelijke werk, hoewel niet absoluut, het is niet onvermijdelijk, zij hebben de vrije keus, maar negentig op de honderd doen dit.

Maar in een gewoon leven – en daarmee bedoel ik het leven van een zekere elite die voldoende ontwikkeld is – is het contact tussen het uiterlijke wezen en het psychische wezen helemaal sporadisch; het voltrekt zich als gevolg van bepaalde ervaringen of bepaalde innerlijke behoeften. Op zo'n moment bevindt het psychische wezen zich 'op de voorgrond', zegt Sri Aurobindo, wat betekent dat het aan de oppervlakte van het bewustzijn komt, dat het gedurende heel korte tijd een

direct contact heeft met bepaalde materiële omstandigheden, met vormen, woorden, geluiden, enzovoort; het registreert dat allemaal als een foto, als een film, maar dat duurt maar een ogenblik, of enkele ogenblikken in een leven. Zulke ogenblikken kunnen zich verscheidene keren voordoen, maar zij duren niet; zij zijn wat het psychische wezen zich herinnert; en wanneer je waarachtige, oprechte, spontane psychische herinneringen hebt, niet verzonnen door het mentale of vitale, dus zuiver psychisch, nauwkeurig, dan is de herinnering sporadisch. En het is dikwijls heel moeilijk om je vorige levens te situeren, om te zeggen: 'Ik was dit of dat'. Je kunt alleen maar zeggen: 'Dit leven heb ik geleefd' wanneer de psychische ervaring op een heel belangrijk ogenblik van het bestaan heeft plaatsgehad en wanneer een geheel van omstandigheden je bij wijze van spreken de sleutel geeft tot wat is voorgevallen (kostuums, woorden, gebruiken of een omgeving die je de sleutel geven). Maar als iemand je al zijn vroegere levens komt vertellen vanaf dat als aap, met een groot aantal bijzonderheden, dan kun je er zeker van zijn dat het een dwaas is!

U hebt gesproken over het 'toeval' van de ontmoeting tussen een psychisch wezen en dat wat zijn fysieke wezen zal zijn.

Nee, ik heb gezegd 'ongeluk', dat is iets anders dan toeval.

Er is in het leven altijd een conflict tussen tegengestelde krachten en het resultaat van dat conflict wordt niet altijd voorzien, behalve wanneer je bewust bent in het allerhoogste bewustzijn. Met een bewustzijn dat niet boven het gewone menselijke bewustzijn uitkomt, kan men het resultaat van een conflict niet voorzien en dan noemt men dat een 'ongeluk'. Het is geen toeval, het is zelfs geen ongeluk zonder reden, maar een ongeluk dat werd veroorzaakt door redenen die men niet kan voorzien.

Ik geloof dat ik in mijn dromen beelden heb gezien van een vroeger leven als asceet.

Er heerst hier [in India] zo'n suggestie dat je het leven van een sannyasin moet leiden wil je het spirituele leven leven, dat dát misschien de oorzaak van je beelden is. In ieder geval, als het werkelijk een vorig leven was, dan was het niet het laatste. Je hebt er

ongetwijfeld levens tussenin gehad, want het komt zelden voor dat iemand zich verscheidene keren achter elkaar in hetzelfde land bevindt – dat zou niet erg nuttig zijn. Als het bijvoorbeeld het leven van een asceet uit de tijd van de eerste christenen was geweest, zou je bepaalde bijzonderheden hebben opgemerkt: een andere huidskleur, kleding, enzovoort, terwijl je waarschijnlijk de gewone beelden van het Indiase leven hebt gezien... Alles is mogelijk, weet je. Het universum is zo samengesteld dat alle mogelijkheden zich erin kunnen verwezenlijken; maar zoals ik al zei, het komt zelden voor dat je verscheidene keren in hetzelfde land wordt geboren, behalve om een speciaal werk te voltooien, met een speciaal doel; en dan komt het heel zelden voor dat je dat niet weet, want het betekent dat het psychische wezen volledig gevormd is en dat het zelf gekozen heeft naar datzelfde land terug te keren om er een speciaal werk te doen of om voort te zetten wat het al was begonnen.

Veel mensen hebben een vorig leven als asceet gehad, want de collectieve suggestie is hier in India heel sterk. Het is uiterst zelden dat men niet denkt dat men de wereld moet verlaten om zichzelf te vervolmaken en een spiritueel leven te leiden.

Er zijn ook symbolische en voorspellende dromen, maar het komt heel weinig voor dat dromen werkelijke herinneringen aan vorige levens bevatten, want daarvoor moet je in je psychische bewustzijn dromen en niet veel mensen zijn daartoe in staat. Je droomt in je mentale of vitale bewustzijn, maar zelden in je psychische bewustzijn. Dat kan voorkomen, maar het is zeldzaam. Soms zijn er dromen die je voor herinneringen houdt en die alleen maar symbolen zijn: wat je ziet komt door een mentale formatie die zich op een innerlijk scherm objectiveert en je bij wijze van spreken een tafereel voorspeelt waar je aan deelneemt.

Het komt hier in India vaak voor dat kinderen die in een dorp worden geboren heel jong nadere bijzonderheden geven over het dorp waar ze vroeger geleefd hebben, over hun ouders, enzovoort. Is dat dan waar?

Ja, maar over het algemeen zijn het kinderen die ofwel als kind, ofwel heel jong gestorven zijn en van wie het vorige leven niet volledig was uitgeleefd. Dat kan voorkomen.

Waarin bestaat de vooruitgang van het psychische wezen?

In individualisatie, in het vermogen om alle ervaringen op te nemen en rond het goddelijke centrum te ordenen.

Het doel van het psychische wezen is een individueel, een geïndividualiseerd, 'verpersoonlijkt' wezen te vormen rond het goddelijke centrum. In normale omstandigheden (tenzij je een yoga doet en bewust wordt) gaan alle ervaringen van het uiterlijke leven voorbij zonder het innerlijke wezen te ordenen, terwijl het psychische wezen zijn ervaringen in series organiseert. Het wil een bepaalde houding ten opzichte van het Goddelijke verwezenlijken. Het zoekt dus alle gunstige ervaringen om bij wijze van spreken de volledige reeks gelegenheden te hebben die het in staat zullen stellen om die houding ten opzichte van het Goddelijke te verwezenlijken. Laten we bijvoorbeeld iemand nemen die de ervaring van nobelheid wil hebben, een nobelheid die maakt dat je niet kunt handelen als een gewoon mens, die je een dapperheid, een moed geeft die men bijna voor vermetelheid kan houden, want de ervaring vereist dat je het gevaar trotseert zonder de minste vrees te tonen. Ik zei jullie daarnet dat ik jullie zou uitleggen wat je kunt winnen wanneer je in het lichaam van een koning intreedt. Een koning is een gewoon mens als alle andere, nietwaar, hij heeft geen bijzonder bewustzijn, maar door zijn levensomstandigheden, omdat hij voor zijn volk een soort symbool is, zijn er dingen die hij verplicht is te doen en die hij nooit zou kunnen doen als hij een gewoon mens was. Ik weet het uit ondervinding, maar ik heb het ook gezien terwijl ik foto's bekeek van een koning onder actuele omstandigheden. Er was iets gebeurd wat een aanslag op hem had kunnen zijn, maar die was verijdeld. De foto's toonden de koning terwijl hij een parade afnam; plotseling snelde iemand op hem af, misschien met een kwade bedoeling, misschien ook niet, want er is niets gebeurd; in ieder geval is de koning totaal onverstoort gebleven, absoluut rustig, met dezelfde glimlach om de lippen, zonder zich te bewegen van de plaats waar hij stond; en hij was duidelijk zichtbaar en dus een gemakkelijk mikpunt voor iemand die op hem af wilde snellen om hem kwaad te doen. Voor zover ik weet was die koning geen held, maar omdat hij koning was kon hij niet op de vlucht slaan, dat zou onwaardig geweest zijn. Dus bleef hij kalm, zonder zich te verroeren, zonder uiterlijk de minste vrees te tonen. Dat is een

voorbeeld van wat je kunt leren in het leven van een koning.

Er wordt ook een waar verhaal verteld over koningin Elisabeth. Zij was in haar laatste levensdagen en heel erg ziek. Maar er waren moeilijkheden in het land en een aantal mensen (kooplieden geloof ik) hadden vanwege belastingkwesties een delegatie gevormd om haar in naam van een deel van het volk een petitie aan te bieden. Zij lag in haar kamer en was erg ziek, zo ziek dat ze zich nauwelijks overeind kon houden. Maar ze is opgestaan en heeft zich aangekleed om hen te ontvangen. De persoon die haar verzorgde riep uit: 'Maar dat is onmogelijk, het zal uw dood zijn!' De koningin antwoordde rustig: 'Sterven doen we daarna'... Dat is één voorbeeld uit een hele reeks ervaringen die je in het leven van een koning kunt hebben, en zoiets rechtvaardigt de keuze van het psychische wezen wanneer het dat soort leven op zich neemt.

Zulke herinneringen bewijzen de echtheid van de ervaring, want wanneer mensen je hun vorige levens vertellen, zijn dat over het algemeen levens die natuurlijk altijd hogerop komen; dus worden ze meer en meer verbazingwekkende mensen onder steeds wonderbaarlijker omstandigheden. Dat is verkeerd, zo gebeuren de dingen nooit. Het psychische wezen volgt in zijn ontwikkeling een bepaalde lijn die bepaalde eigenschappen, bepaalde vermogens, enzovoort, ontwikkelt. Maar het psychische wezen ziet altijd wat hem ontbreekt, en om de aanvullende ervaringen te hebben, kan het in een volgend leven het tegenovergestelde van die lijn kiezen, bij wijze van spreken de ontkenning ervan.

26 februari 1951

Is het goed dat de sadhak in de eerste stadia van de yoga gewone boeken leest?

Dit is een vraag die me vaak is gesteld. Het zou me erg interesseren als iemand me kon vertellen wat voor uitwerking het lezen van gewone boeken op hem heeft.

Gewone boeken vermoeien me.

Dat is een goed teken.

Het geeft het mentale rust en heeft geen enkele uitwerking op me.

Nee! Het onderbewuste registreert alles, en als je de indruk hebt dat een gewoon boek geen enkele uitwerking heeft, dan betekent dat dat je niet bewust bent van wat er in je omgaat. Telkens wanneer je een boek leest waarin het bewustzijn heel laag is, versterkt dat je onderbewuste en je onbewuste – het verhindert je je te verheffen. Het is alsof je emmers vuil water uitgooit over de inspanningen om je onderbewuste te zuiveren.

Het is onvermijdelijk, maar er zijn mensen die niet eens merken dat hun bewustzijn heel laag gezonken is.

Er bestaat een toestand waarin een eenvoudig gesprek, dat je verplicht om op het niveau van het gewone leven te blijven, je hoofdpijn geeft, je maag doet omdraaien en je, als het blijft doorgaan, koorts kan bezorgen. Ik heb het natuurlijk over gesprekken van het soort 'roddelpraatjes'. Ik geloof dat, enkele uitzonderingen daargelaten, iedereen zich aan deze bezigheid overgeeft en over dingen praat waarover hij zou moeten zwijgen, of over anderen kletst. Dat wordt zo gewoon dat je er niet onder lijdt. Maar als je zo doorgaat, belet je je bewustzijn volledig zich te verheffen, je bindt je met ijzeren ketenen aan het gewone bewustzijn en het werk aan het onderbewustzijn wordt niet gedaan of zelfs niet begonnen. Degenen die hogerop willen hebben al genoeg moeilijkheden zonder er nog meer van buiten bij te zoeken.

Natuurlijk, de poging om het bewustzijn op een hoog niveau te houden vermoeit in het begin, net zoals oefeningen die je doet om je spieren te ontwikkelen. Maar daarom geef je de gymnastiek niet op! Nu, mentaal moet je hetzelfde doen, je moet je mentale niet toestaan zich te verlagen; 'geroddel' verlaagt je en als je yoga wilt doen, moet je je daarvan onthouden, dat is alles.

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) *'Je kunt heilige boeken lezen en toch heel ver van het goddelijke verwijderd zijn; en je kunt de meest stompzinnige zogenaamde literaire voortbrengsels lezen en toch met het Goddelijke in contact zijn... Er is in de vereniging met het Goddelijke een staat van bewustzijn waarin je zowel alles wat je leest als alles wat je observeert, kunt genieten... Want er bestaat niets in deze wereld dat niet uiteindelijk zijn waarheid en ondersteuning in het goddelijke heeft. En als je niet bij fysieke, morele of esthetische verschijningen blijft staan, kun je de Schoonheid en de Gelukzaligheid bereiken zelfs door wat voor de gewone zintuigen lelijk, armzalig, pijnlijk of onharmonisch lijkt.*

(‘Waarom Yoga’, blz. 26)

De staat van bewustzijn waarover ik het hier heb, is heel moeilijk te bereiken; het is een discipline die jaren vergt en een realisatie die niet binnen ieders bereik ligt. Er is echter een tussenstadium, een toestand waar je doorheen moet: die waarin je iedere verbinding verbreekt tussen jezelf en alles wat je niet wilt horen of zien.

(Moeder leest verder voor:) *'... Wat gebeurd is, is duidelijk wat gebeuren moest; het had niet kunnen gebeuren als het niet had moeten gebeuren. Zelfs de fouten die we begaan en de tegenslagen die we hebben gekregen, moesten er zijn; er was een bepaalde noodzaak voor, ze waren op de een of andere manier nuttig voor ons leven. Maar om de waarheid te zeggen: deze dingen kunnen en moeten niet mentaal worden uitgelegd. Want alles wat gebeurt, is noodzakelijk, niet om mentale redenen, maar om ons veel verder te brengen dan het mentale zich kan voorstellen.*

En is het eigenlijk nodig om alles uit te leggen? Het universum als geheel verklaart elk ding op elk moment en iets bepaalds gebeurt omdat het universum in zijn geheel is wat het is.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 26-27)

Het universum als geheel verklaart elk ding op elk moment. Dit is heel belangrijk.

Als je een taal wilt leren, moet je dan geen gewone boeken lezen, zoals die van Alexandre Dumas bijvoorbeeld?

Ja, als je leest om de taal te studeren, om te begrijpen hoe een schrijver zich uitdrukt, dan is dat volledig geoorloofd. Maar je moet er geen excuus van maken om wat dan ook te lezen.

Hebben verhalen uit de verbeelding geen waarde?

Dat hangt af van de kwaliteit van de verbeelding. Als je zegt dat het ontwikkelen van je verbeelding iets goeds is, dan is dat waar; je moet alleen oppassen dat je geen leugenachtige verbeelding ontwikkelt.

Brengen verhalen uit de verbeelding je niet in contact met het leven, met de waarheid?

Niet altijd! En wat betekent ‘contact met de waarheid?’ - er is een waarheid in een korrel zand. Dat wil niets zeggen.

Geloof je niet dat er genoeg lelijke dingen in het leven zijn zonder er in boeken ook nog eens een beeld van te geven? Dat heeft me altijd verbaasd, zelfs als kind al: het leven is zo lelijk, zo vol kleinzielige, ellendige, soms zelfs weerzinwekkende dingen; waartoe dient het dan dingen te verzinnen die nog erger zijn? Als je je iets mooiers zou verbeelden, een mooier leven, dát zou de moeite waard zijn. Mensen die er plezier in hebben om lelijke dingen te schrijven, bewijzen dat ze een povere geest hebben – het is altijd het teken van een povere geest. Het is oneindig moeilijker om een verhaal te vertellen dan van het begin tot het eind mooi is, dan een verhaal te schrijven dat in een drama of in een ramp eindigt. Veel schrijvers zouden geen verhaal

kúnnen schrijven dat goed afloopt, op een mooie manier, daarvoor hebben ze niet genoeg verbeelding. Heel weinig verhalen hebben een verheffend einde, ze eindigen bijna allemaal op een laag niveau, om een heel eenvoudige reden: het is veel gemakkelijker af te zakken dan je te verheffen. Het is veel moeilijker je verhaal te beëindigen in een sfeer van grootheid, van pracht, en van je held een genie te maken dat probeert zichzelf te overtreffen, want daarvoor moet je zelf een genie zijn en dat is niet iedereen gegeven.

Wanneer je gewone boeken leest, heb je de indruk dat je in het mentale van de schrijver komt, wat niet altijd aange-naam is. Ik heb ook gemerkt dat als je met iemand die van buiten komt over je vak of je werk praat, het gesprek erg goed en interessant kan zijn, maar zodra je met diezelfde persoon over zijn privéleven praat, wordt het gesprek meteen pijnlijk.

Ja, omdat het werk, vooral als het een technisch werk is, de uitdrukking van het beste in hemzelf is, terwijl hij in zijn privéleven naar een lager niveau afzakt, op heel weinig uitzonderingen na. Zoveel opmerkelijke geleerden, schrijvers en kunstenaars die opmerkelijke dingen voortbrengen zijn, wanneer ze eenmaal thuis zijn, verfoeilijke echtgenoten, onaangename vaders, onverdraaglijke mensen voor hun omgeving. En ik heb het hier over een elite, over degenen die speciale studies maken, ontdekkingen doen, die grote instellingen beheren; buitenshuis zijn het buitengewone mensen met grote capaciteiten; eenmaal thuisgekomen, worden ze banaal en dikwijls onverdragelijk – zij amuseren zich, ze rusten uit, ze ontspannen zich. En als ze afleiding beginnen te zoeken is het helemaal het einde! Ik heb mensen gekend van een grote intelligentie en bewonderenswaardige kunstenaars die zodra ze zich gingen ontspannen volslagen idioot werden! Ze deden de meest vulgaire dingen en gedroegen zich als slecht opgevoede kinderen – ze ontspanden zich! Alles komt door die ‘behoefte’ aan ontspanning; en wat betekent dat voor de meeste mensen? Dat betekent altijd afzakken naar een lager niveau. Ze weten niet dat je om je werkelijk te ontspannen een trede hoger moet klimmen, dat je boven jezelf moet uitstijgen. Als je afzakt, is dat een vermoeienis te meer en ook een afstomping. Bovendien vermeerder je

telkens wanneer je afzakt de last van het onderbewuste – die enorme last van het onderbewuste, die je moet schoonmaken en schoonmaken als je wilt opklimmen, en die als een blok aan je been hangt. Maar het is moeilijk om dat te onderwijzen, want je moet het eerst zelf weten voordat je het anderen kunt leren.

Aan kinderen wordt dat nooit verteld; zij mogen alle stommiteiten ter wereld uithalen onder voorwendsel dat ze ontspanning nodig hebben.

Vermoeidheid verdrijf je niet door naar een lager niveau af te zakken. Je moet de ladder opklimmen en dán vind je de ware rust, want dan heb je de innerlijke vrede, het licht, de universele energie. En langzamerhand breng je jezelf in contact met de waarheid die je reden van bestaan is. Als je dat definitief bereikt, laat het de vermoeidheid helemaal verdwijnen.

Als je je fouten inziet, kun je ze niet meer maken, is het niet?

Als je oprecht bent, ja. Als je telkens dezelfde fout herhaalt, dan kun je er zeker van zijn dat je ergens niet oprecht bent. Wanneer je je fout inziet en het toch opnieuw doet, dan wil dat zeggen dat alleen een oppervlakkig deel van het bewustzijn het heeft ingezien en dat de rest er volkomen tevreden mee is en het over het algemeen rechtvaardigt. Zonder het risico je te vergissen, kun je zeggen: 'Als ik dezelfde fout herhaal, ben ik niet oprecht'. Probeer dus maar oprecht te zijn.

Wanneer je met anderen praat, kom je zelden tot elkaar, want je ziet de dingen niet op dezelfde manier. Of als ik het standpunt van de ander zie, kan ik het niet aanvaarden.

Dat betekent dat je niet soepel bent. Je kunt er zeker van zijn dat wanneer je iemand vervelend vindt, die jou ook vervelend vindt. Als je niet de houding aanneemt je in de plaats van de ander te stellen, dan zul je nooit iets bereiken, dat is onontbeerlijk. Wanneer iemand je iets vertelt dat je niet begrijpt, moet je niet zeggen: 'Hij weet er niets van', maar je moet proberen het te begrijpen. Als je helemaal oprecht wilt zijn, moet je niet zeggen, zelfs wanneer een kind je iets komt vertellen

dat je niet begrijpt: 'Dat kind is dom', maar: 'Ik ben dom omdat ik het niet begrijp!'

Er zijn honderd manieren om een probleem te bekijken. Als je de oplossing wilt vinden, moet je één voor één alle elementen nemen, erboven uitstijgen en zien hoe ze overeenstemmen.

Er is een staat van bewustzijn die je 'gnostisch' kunt noemen, waarin je alle theorieën, alle meningen, alle ideeën waaraan de mensen in hun hoogste bewustzijn uitdrukking hebben gegeven *tegelijktijd* kunt zien – de meest tegenstrijdige denkbeelden, zoals de boeddhistische, de vedantische, de christelijke theorieën, alle filosofische theorieën, alle formuleringen van het mentale wanneer het erin geslaagd is een stukje van de Waarheid te pakken te krijgen – en in die staat zie je niet alleen alles op zijn plaats, maar alles lijkt je wonderbaarlijk, waar en totaal onontbeerlijk om ook maar iets van wat dan ook te kunnen begrijpen. Er is een staat van bewustzijn... O, ik stond op het punt om jullie dingen te vertellen die je nog niet kunt begrijpen. Ik zal jullie een eenvoudiger voorbeeld geven. Anatole France zei in één van zijn boeken: 'Zolang de mensen niet probeerden om de wereld vooruit te doen gaan, ging alles goed en was iedereen tevreden – geen zorg om jezelf of de wereld te vervolmaken, dus ging alles goed. Anderen vooruit willen helpen is dus het ergste wat je kunt doen; laat ze doen wat ze willen en bemoei je nergens mee, dat zal veel wijzer zijn'. Anderen zeggen je daarentegen: 'Er moet een waarheid bereikt worden, de wereld verkeert in een toestand van onwetendheid en het bewustzijn van de mensen moet tot elke prijs, ondanks de moeilijkheden van het af te leggen traject, verlicht worden en de mens moet uit zijn onwetendheid worden gehaald'. Maar ik zeg je dat er een staat van bewustzijn is waarin de twee zienswijzen allebei even waar zijn. Natuurlijk, als je alleen maar twee aspecten neemt, is het moeilijk om duidelijk te zien; je moet zover komen dat je alle aspecten van de waarheid ziet die door de menselijke intelligentie zijn waargenomen... en nog iets meer. In die toestand is er niets absoluut verkeerd, niets absoluut slecht. In die toestand ben je vrij van alle problemen, van alle moeilijkheden, van alle strijd en lijkt alles je prachtig harmonisch.

Maar als je probeert om die toestand mentaal na te bootsen – je begrijpt wat ik bedoel, er een mentale nabootsing van te maken – dan kun je zeker zijn dat je stommiteiten zult begaan; je zult één van die mensen zijn die een chaos in hun hoofd hebben en de meest tegen-

strijdige dingen kunnen zeggen zonder het zelfs te merken. In die staat is er geen tegenstrijdigheid – alles is één totaliteit, en een totaliteit waarin je de volledige kennis hebt van alle waarheden die ooit een expressie hebben gevonden (die niet voldoende zijn om de totale Waarheid uit te drukken), waarin je de respectievelijke plaats van alles kent en waarom en waaruit het universum zich vormt. Alleen – en ik haast me om jullie dat te zeggen – bereik je die toestand niet door een persoonlijke inspanning: je verkrijgt die niet omdat je probeert hem te verkrijgen. Je *wordt* dat, vanzelf. Het is, zo je wilt, zoiets als de bekroning van een absolute mentale oprechtheid, wanneer je geen vooroordelen meer hebt, geen voorkeuren of enige gehechtheid aan een idee, wanneer je zelfs niet meer probeert om de waarheid te kennen.

Je bent eenvoudig open in het Licht, dat is alles.

Ik zeg jullie dit vanavond omdat wat door iemand is gedaan, wat door iemand is verwezenlijkt, ook door anderen kan worden verwezenlijkt. Het is voldoende dat één lichaam, één menselijk lichaam het heeft kunnen verwezenlijken om de verzekering te hebben dat het gedaan kán worden. Je kunt dit zien als een nog heel ver verwijderde toekomst, maar je kunt zeggen: ‘Ja, het gnostische leven is een zekerheid, want het is begonnen zich te verwezenlijken’.

1 maart 1951

'...Er is een goddelijk bewustzijnsgebied waar alles absoluut wordt gekend en het plan van de dingen in zijn geheel wordt voorzien en vooraf bepaald. Deze manier van zien behoort tot de hoogste toppen van het Supramentale; het is de visie zelf van de Allerhoogste. Maar wanneer we dit bewustzijn niet hebben, dient het nergens toe uitdrukkingen te gebruiken die alleen maar in dat niveau passen en niet overeenkomen met de manier waarop wij nu de dingen zien en begrijpen. Want in een lager bewustzijnsgebied is er niets van tevoren vastgelegd of verwerkt, alles is in een wordingsproces. Hier zijn geen van tevoren vastgelegde feiten, er is alleen maar het spel van mogelijkheden en uit het botsen van deze mogelijkheden ontspringt datgene wat moet gebeuren. In dat domein kunnen we kiezen en uitzoeken; we kunnen de ene mogelijkheid weigeren en de andere aanvaarden; we kunnen een bepaalde weg volgen en ons afwenden van een andere. En we kunnen dit doen, zelfs hoewel wat werkelijk gebeurt in een hoger gebied was voorzien en vooraf bepaald.

(‘Waarom Yoga’, blz. 27)

‘Vooraf bepaald’ stemt niet overeen met de werkelijkheid; ‘vooraf bestaand’ zou nauwkeuriger zijn. Het bewustzijn van een ontwikkeling heeft een zekere realiteit, het is niet alleen maar schijn.

Stel je het universum voor als een uniek en in zekere zin eindig, begrensd geheel, dat potentieel een ontelbaar aantal mogelijkheden bevat, waarvan de combinaties zo talrijk zijn dat ze gelijk staan met een oneindig groot aantal. (Je moet opassen met woorden, nietwaar. Ze belemmeren me erg, ze drukken niet precies uit wat ik bedoel.) Het universum is dus door het Goddelijke Bewustzijn, door de Allerhoogste tot uitdrukking gebracht volgens bepaalde vastgestelde wetten waarover we het later zullen hebben. Het universum is in zijn geheel uniek, in de zin dat het het Goddelijke is; het bevat niet het hele Goddelijke, maar het is alsof het Goddelijke Zich ontplooide als een

manier om zichzelf te objectiveren; dat is de bestaansreden van de manifestatie van het universum. Het is alsof het Goddelijke Bewustzijn zich volgens een door zichzelf gekozen traject door alle goddelijke mogelijkheden bewoog. Denk je dus een massa mogelijkheden in waarvan alle mogelijke combinaties samen gelijk staan met een oneindig groot aantal. Het Goddelijke Bewustzijn is in wezen vrij – het beweegt zich daarin en objectiveert Zichzelf. De afgelegde weg is vrij binnen een oneindige veelvuldigheid die tegelijkertijd voorafbestaand en absoluut onbepaald is volgens de werking van de vrije Goddelijke Wil. Je kunt je indenken dat deze Wil, daar hij vrij is, het verloop van de ontplooiing zou kunnen veranderen, dat het traject zou kunnen veranderen, en hoewel alles voorafbestaand en dus onvermijdelijk is, is de weg, het traject vrij en absoluut onvoorzien. Die veranderingen van traject, als we dat zo kunnen noemen, kunnen dus de betrekkingen tussen de dingen en de omstandigheden veranderen en daardoor wordt het determinisme veranderd. Zo'n verandering van circuit wordt 'de werking van de Genade' genoemd; wel, met de hulp van de Genade, indien de Genade daartoe besluit, kan alles veranderd worden, kan de te volgen weg veranderd worden. De dingen kunnen van positie veranderen en in plaats van een bepaald circuit een ander volgen. Een omstandigheid die zich bijvoorbeeld volgens een bepaald determinisme het eerst zou moeten voordoen, zou zich het laatst voordoen, enzovoort. Bijgevolg veranderen de betrekkingen tussen de dingen.*

Op welk moment begint de Tijd? Bevindt het kiezende Bewustzijn zich in de Tijd zodra de manifestatie begint?

Nee. De Tijd is een opeenvolging. Je zou je moeten kunnen indenken dat het Hoogste Bewustzijn, voordat het zich objectiveert, Zich in Zichzelf van Zichzelf bewust wordt. Er is een globale, algehele en

* Terugkomend op de definitie van het woord 'voorafbestaand' heeft Moeder, toen dit gesprek werd gepubliceerd, er de volgende commentaar aan toegevoegd: 'Sat, dat wil zeggen het absolute Bestaan, bevindt zich niet in de Manifestatie; het is zonder gemanifesteerd te zijn; het is het ongemanifesteerde Bestaan. Er is *Tat*, dat de toestand van niet-bestaan is en *Sat* dat de toestand van bestaan is; *Tat* is natuurlijk niet gemanifesteerd, maar *Sat* is ook niet gemanifesteerd: pas wanneer *Chit-Tapas* optreedt - de Bewustzijnsenergie, het Bewustzijn dat verwezenlijkt - manifesteert *Sat* zich'.

gelijktijdige waarneming en daarin is geen tijd. Zo zou je ook niet over 'ruimte' kunnen spreken, om dezelfde reden, omdat alles gelijktijdig bestaat. Het is nog iets meer; het komt overeen met een staat van bewustzijn die eerder subjectief dan objectief is, want het doel, de beweegreden van de schepping is de objectivering. Maar er is een eerste stadium in deze objectivering, waarin er buiten tijd en ruimte een volledig, totaal en gelijktijdig bewustzijn is van wat de inhoud van het universum zal vormen; en dáár is het universum voorafbestaand, maar niet gemanifesteerd en de Tijd begint met de objectivering.

Kun je zeggen dat de Tijd begint met het supramentale niveau?

Dat is niet hetzelfde soort Tijd. Er is alleen maar een begin van tijd en een begin van vorm. De Tijd heeft een heel andere hoedanigheid. Voordat het supramentale niveau wordt bereikt, is er een globaal, statisch bewustzijn waarin alles gelijktijdig schijnt – de Tijd komt er voor door het feit dat er in de ordening van het geheel een opeenvolging is. Terwijl de totaliteit, die je op het supramentale niveau in één oogopslag overziet, geen statische totaliteit is: de statische totaliteit maakt plaats voor een andere totaliteit die de indruk van Tijd geeft. Dat zijn inwendige betrekkingen binnen het Supramentale, in die zin dat je je niet bewust bent dat iets zich buiten jezelf voltrekt; je bent je alleen maar bewust van iets dat in jezelf bestaat, inwendig, maar de inwendige betrekkingen variëren en dat geeft een eerste indruk van tijd.

In die staat van bewustzijn heb je niet de indruk dat de dingen ontstaan, zich afspelen en verdwijnen, is het niet?

Nee, niets van dien aard!

(Moeder leest verder voor:) *'...Het Hoogste Bewustzijn weet alles vooruit omdat alles in zijn eeuwigheid bestaat. Maar ter wille van zijn spel en om in het fysieke domein uit te voeren wat in zijn hoogste Zelf was voorbeschikt, beweegt het zich hier op aarde alsof het de hele geschiedenis niet kent; het werkt alsof het met een nieuwe, nog*

niet eerder geprobeerde draad weeft...'

(‘Waarom Yoga’, blz. 27)

Als je een werk ondernam en men je van tevoren zou zeggen dat alles nutteloos zal zijn, en dat je er niet in zult slagen te doen wat je wilt doen, zou je het dan doen? Nee, nietwaar? Wel, dat is zo ongeveer wat er gewoonlijk gebeurt. Negentig keren van de honderd levert wat je doet niet het resultaat op wat je ervan verwacht. Niet één mens op een miljoen zou zijn werk doen als men hem zou vertellen: ‘Dit moet je doen, maar het resultaat zal helemaal niet zijn wat je verwacht’. Maar in het spel van de krachten is het nodig dat veel mensen werken voor het geheel van de krachten, voor de totaliteit van de krachten, hoewel dat werk individueel geen enkel persoonlijk nut heeft voor wie het doet. Als de enkeling dus zou weten wat een oneindig kleine rol hij speelt in het geheel, zou hij die niet spelen. Maar zodra je daar boven staat, in een bewustzijn waarin je alles niet met een bepaald doel doet, maar omdat je weet dat het gedaan moet worden, wat het resultaat ook moge zijn, wel, dan weet je door deze onthechting en zie je in het hogere Bewustzijn dat alle handelen uitsluitend wordt gedaan omdat het gedaan moet worden, wat het resultaat ook moge zijn; en over het algemeen heb je voldoende inzicht om tenminste vaag te weten wat het resultaat van dit handelen zal zijn. Want dat je het weet zal niets veranderen aan je manier om het te doen.

In plaats van een verklaring van laag naar hoog, zou het wijzer zijn om een verklaring te zoeken van hoog naar laag, en zou je veeleer moeten begrijpen dat het Bewustzijn langzamerhand neerdaalt en duister wordt terwijl het neerdaalt, en daardoor begrijp je het mechanisme niet meer waardoor alles gebeurt. Dit is dan wat men een staat van onwetendheid noemt.

‘...Om een schilderij te maken is het nodig dat je een bepaald ontwerp hebt; je moet grenzen vaststellen, het geheel precies in een lijst zetten, maar de grenzen zijn denkbeeldig, de lijst is louter iets dat nu eenmaal gangbaar is. Er is een eeuwigdurende voortzetting van het schilderij, die zich buiten elke omlijsting uitstrekt en elk onderdeel van deze voortzetting zou op dezelfde manier in een eindeloze reeks lijsten kunnen worden vastgelegd.

We zeggen dat iets ons doel is, maar we weten dat het alleen maar het begin van een ander doel is, dat verder ligt en op zijn beurt naar een ander voert, enzovoort...'
(‘Waarom Yoga’, blz. 30)

Als men me zou vertellen dat de dingen op een zeker punt zullen ophouden, dan zou ik dat erg vervelend vinden, zo vervelend dat ik geen vin meer zou verroeren!

Mijn enige troost is dat alles steeds blijft doorgaan, eindeloos; dat er altijd iets nieuws te doen is.

Welk doel je ook bereikt, het is niets anders dan een nieuw begin.

Wat is het verschil tussen het woord ‘spiritueel’ en het woord ‘psychisch’?

Het is niet hetzelfde. Het psychische is het wezen dat door de goddelijke Tegenwoordigheid bestuurd wordt en het is eigen aan de aarde. Ik zeg niet het universum, alléén de aarde; je zult het psychische wezen alleen maar op de aarde vinden. De rest van het universum is op een heel andere manier gevormd.

Het universum bevat alle domeinen die hoger zijn dan het fysieke: er is een globaal fysiek domein dat het mentale, het vitale, enzovoort, omvat en alle domeinen boven het mentale domein zijn van een spirituele orde, domeinen die voor jullie van de geest zijn en deze ‘geest’ materialiseert zich geleidelijk, progressief, om tenslotte de Materie zoals wij die kennen, te bereiken. De wezens van het Bovenmentale, bijvoorbeeld, en alle wezens van de hogere regionen, hebben geen psychisch wezen – de ‘engelen’ hebben geen psychisch wezen. Alleen op aarde begint het psychische leven, en dat is nu juist de methode waardoor het Goddelijke het Materiële leven heeft gewekt tot de noodzaak om terug te keren naar zijn goddelijke oorsprong. Zonder het psychische zou de Materie nooit uit haar onbewustheid zijn ontwaakt, zou zij nooit gestreefd hebben naar haar oorspronkelijke of spirituele leven. Bijgevolg is het psychische wezen in de mens de manifestatie van de spirituele aspiratie; maar er is een spiritueel leven onafhankelijk van het psychische.

Is er een relatie tussen de psychische wereld en de aarde?

Maar ik heb jullie al gezegd dat het psychische wezen alleen maar op de aarde zijn ervaringen doormaakt om zich te individualiseren. De onderlinge afhankelijkheid tussen de psychische wereld en de aarde is dus bijna absoluut.

Wat is het doeltreffendste middel om het psychische wezen te doen ontwaken?

Maar het is klaar wakker! En het is niet alleen klaar wakker, het handelt, maar daar ben je je niet van bewust. Het lijkt je alsof het ingeslapen is omdat je het niet waarneemt.

Alles welbeschouwd geloof ik dat de mensen zonder deze innerlijke wil van het psychische wezen erg somber, erg levenloos zouden zijn, ze zouden een erg dierlijk leven hebben. Iedere opflakking van aspiratie is altijd de uitdrukking van een psychische invloed. Zonder de aanwezigheid van het psychische, zonder de psychische invloed, zou er nooit enig gevoel van vooruitgang noch enige wil tot vooruitgang zijn.

Zou er een gevoel voor schoonheid zijn?

Ja. Misschien niet het meest verheven gevoel voor schoonheid, maar in het vitale vind je helemaal het gevoel voor schoonheid en harmonie. De fundamentele, diepe, universele en constante schoonheid behoort uitsluitend tot het psychische, maar het opgevoede, verfijnde vitale heeft helemaal het gevoel voor de schoonheid van vormen, van het uiterlijk van de dingen, van kleuren.

En geen liefde?

Dat hangt ervan af wat je onder 'liefde' verstaat! Er zou natuurlijk geen goddelijke liefde zijn, maar alle hartstochten, alle aantrekking, alle begeerten zijn in het vitale aanwezig. Alleen is de kwaliteit van deze innerlijke bewegingen volkomen veranderd door het feit van de neerdaling en verspreiding van het goddelijke Bewustzijn in de Materie. Dit heeft de mogelijkheid tot werkelijke liefde gewekt; maar alles wat men voor liefde houdt, alle hartstochten, alle aantrekking, alle begeerten – de behoefte om te verslinden – bestaan wel degelijk in het vitale. In de materie is de eerste vorm van liefde de behoefte om te

verslinden; bezitten, in zich opnemen – dus is de beste manier om dat te doen: verzwelgen en verteren! Je kunt zeggen dat een kat vol liefde voor haar jongen is wanneer ze die opeet en een tijger vol liefde voor het lam dat hij verslindt.

Is er in bloemen een gevoel voor schoonheid?

Zodra er organisch leven is, is het vitale element aanwezig en het is dat vitale element dat bloemen het gevoel voor schoonheid geeft. Dat is misschien niet geïndividualiseerd in de zin zoals wij dat opvatten, maar het is een eigenschap van de soort en de soort probeert die altijd te verwezenlijken. Ik heb een eerste beginsel van de psychische aanwezigheid, van de psychische vibratie ontdekt in het plantaardige leven, en werkelijk, de ontluking die men een bloem noemt, is de eerste manifestatie van de psychische aanwezigheid. Het psychische wezen individualiseert zich alleen in de mens, maar het was al vóór hem aanwezig; het is echter niet dezelfde soort individualisatie als bij de mens, het is vloeier: het manifesteert zich eerder als kracht, als bewustzijn, dan als individualiteit. Laten we bijvoorbeeld een roos nemen: haar grote volmaaktheid van vorm, van kleur, van geur, verraadt een aspiratie en een psychische overgave. Bekijk maar eens een roos die 's morgens opengaat bij de eerste aanraking van de zon, dat is een overgave in een aspiratie, prachtig is dat!

Iedere bloem heeft haar eigen betekenis, is het niet?

Niet zoals wij dat mentaal opvatten. Wanneer je een bloem een nauwkeurige betekenis geeft, heeft er een mentale projectie plaats. Wanneer zij met deze projectie in contact komt, kan zij erop reageren, vibreren, de betekenis aanvaarden, maar de bloem heeft niets dat overeenkomt met het mentale bewustzijn. In het plantenrijk is er een begin van het psychische, maar er is geen begin van een mentaal bewustzijn. Bij de dieren is het anders; daar begint het mentale leven zich te vormen en voor hen hebben de dingen een betekenis. Maar bij de bloemen lijkt het eerder op de innerlijke bewegingen van een baby – het is geen gewaarwording en ook geen gevoel, maar het heeft iets van allebei; het is een spontane beweging, een heel speciale vibratie. Als je dus daarmee in contact bent, als je het voelt, dan ontvang je een

indruk die zich kan omzetten in een gedachte. Zo heb ik een betekenis aan bloemen en planten gegeven door een soort vereenzelviging met de vibratie, een waarneming van de hoedanigheid die zij vertegenwoordigt, en door een soort 'aanvoelen' komen de vibraties (die van een vitaal-emotionele orde zijn) en de vibratie van de mentale gedachte steeds dicht bij elkaar (soms komt het ineens, soms heeft het tijd nodig) en als er voldoende overeenstemming is, heb je een directe waarneming van de betekenis die een bepaalde plant kan hebben.

In sommige landen (vooral hier) bedient men zich van bepaalde planten bij de aanbidding, de offerande, de devotie. Sommige planten worden bij bijzondere gelegenheden gegeven. En ik heb vaak gezien dat deze vereenzelviging volkomen overeenstemde met de aard van de plant, omdat ik er spontaan zonder iets te weten, dezelfde betekenis aan gegeven bleek te hebben die men er in godsdienstige plechtigheden aan gaf. Die vibratie was werkelijk in de plant zelf... Kwam dat door de manier waarop men ze gebruikt had, of kwam dat van heel ver, van heel diep, van een begin van psychisch leven? Dat zou moeilijk te zeggen zijn.

Gebeurt het wel eens dat het psychische wezen niet op de plaats terecht komt waar het zich wilde incarneren?

Als een psychisch wezen vanuit zijn psychische wereld een licht op de aarde ziet, kan het er op afgaan zonder precies te weten waar zich dat bevindt. Alles is mogelijk. Maar als het psychische wezen heel bewust is, of toch voldoende bewust, dan zal het het licht van de aspiratie precies in de juiste omgeving zoeken vanwege de cultuur, de opvoeding die het daar zal kunnen vinden. Dat komt veel vaker voor dan je zou denken, vooral in wat ontwikkelde kringen. Een intelligente vrouw met een zekere artistieke of filosofische ontwikkeling, een begin van bewuste individualiteit, kan de aspiratie hebben dat het kind dat zij ter wereld gaat brengen zo goed mogelijk zal zijn, naar wat haar opvatting daarover is of naar de denkbeelden die zij daarover gelezen heeft. Daar het aantal psychische wezens dat zich voortdurend incarneert aanzienlijk is, zou het moeilijk zijn om telkens buitengewone omstandigheden te vinden. Zeker, er zijn gevallen waarin het psychische wezen op zijn hoofd gevallen schijnt te zijn en als het ware

verdoofd is, maar dat is tegenspoed; in zo'n geval heeft het over het algemeen veel tijd nodig om te ontwaken. Het is tegenspoed in de zin dat het hem waarschijnlijk ontbrak aan een zeker onderscheidingsvermogen, of misschien vond het bepaalde krachten tegenover zich die zijn besluit dwarsboomden en een gedeeltelijke overwinning op hem behaalden. Er zijn duizenden mogelijkheden, weet je. Je kunt niet zeggen dat alles volgens hetzelfde plan verloopt – alle psychische wezens zijn verschillend.

3 maart 1951

'...Het is zelfs noodzakelijk dat de vijandige krachten bestaan; zij maken je besluit sterker, je aspiratie duidelijker. Het is ook waar dat ze bestaan omdat je ze zelf redenen tot bestaan geeft. Zolang er niets in je is dat hun gehoor geeft, is hun tussenkomst volkomen gerechtvaardigd. Als er niets in je zou zijn dat hun gehoor zou geven, als ze geen greep zouden hebben op enig deel van je natuur, zouden ze zich terugtrekken en je met rust laten...'

(‘Waarom Yoga’, blz. 32)

De beste manier om de vijandige krachten het hoofd te bieden, is altijd naar het Goddelijke te streven, je altijd het Goddelijke te herinneren. En nooit bang te zijn.

Het gesprek gaat verder met de volgende vraag:
‘Komen de vijandige krachten over het algemeen van buitenaf of van binnen?’ Een leerling antwoordt:

Zij komen van buiten het bewustzijn of de persoon.

Waar houdt de persoon op?... Wat is het verschil tussen buiten en binnen als het bewustzijn overal is?

Tegen zoekers wordt altijd gezegd: ‘Als je van iets af wilt komen, zeg dan dat het iets buiten jezelf is’. Dat lijkt alleen maar zo, maar je kunt een moeilijkheid gemakkelijker verwerpen als je de indruk hebt dat het iets buiten jezelf is. Toch heb ik jullie daarnet het tegenovergestelde gezegd: als er in jullie niets op de vijandige krachten reageert, zullen ze je nooit aanvallen. Dus wat binnenin is, is ook buiten en wat buiten is, is ook binnenin. Je moet het weten te plaatsen waar het voor de directe inwerking erop het gemakkelijkste is, dat is het geheim.

Als je een grote karaktermoeilijkheid hebt, bijvoorbeeld de gewoonte om boos te worden en je besluit: ‘Ik moet niet meer boos worden’, dan is dat heel moeilijk; maar als je daarentegen bij jezelf zegt: ‘Woede is iets dat de hele wereld rondgaat, ik ben dat niet, je

vindt het bij iedereen; het zwerft nu hier, dan daar en als ik mijn deur dichtdoe, zal het niet binnenkomen', dan is dat veel gemakkelijker. Als je denkt: 'Het is mijn karakter, ik ben nu eenmaal zo geboren', dan wordt het bijna onmogelijk. Het is waar dat er iets in je karakter op die kracht van de woede reageert. Alle bewegingen, alle vibraties zijn iets algemeen, nietwaar – ze komen je binnen, gaan weer weg, dwalen rond – maar ze storten zich op je en komen je binnen naarmate je zelf de deur opendoet. En als je bovendien een affiniteit met die krachten hebt, kun je boos worden zonder zelfs te weten waarom. Alles is overal en grenzen afbakenen is iets willekeurigs.

In een boek dat door een verwoede materialist is geschreven, heb ik ergens gelezen dat de mensen als het ware opgesloten zitten in een leren zak en dat ze geen enkel contact met de anderen hebben. Dat is weliswaar een domheid, maar er zijn mensen wie dat helpt; het idee dat ze in een schelp opgesloten zitten en alleen maar door die schelp heen contact met anderen hebben, beschermt hen en verhindert hen om onverschillig wat van buiten te ontvangen. Het is een stommiteit, toegegeven, maar er zijn stommiteiten die soms nuttig zijn! We hebben onlangs gezegd dat het mentale geen instrument van kennis is en dat alles in het domein van de ideeën betrekkelijk is, alles is een manier van zien, alles is een manier van leven. Iedere wetenschap heeft haar taal, iedere godsdienst heeft zijn taal, iedere filosofie heeft haar taal, iedere activiteit heeft haar taal, en hoe meer je deze talen leert hoe meer je gaat denken dat je veel weet. Het komt erop aan alle talen te kennen. Je moet het punt bereiken waarop al deze uitingen van het mentale een heel betrekkelijk spel voor je zijn; je kunt het goed of slecht spelen, maar het is een spel. Er zijn mensen die zich ervan weten te bedienen, dat zijn de zogenaamde 'intelligenten', en er zijn mensen die niet weten hoe ze zich ervan kunnen bedienen, dat zijn de zogenaamde 'dommen'.

De dingen zijn 'in' ons voor zover we ons ermee vereenzelvigen – als we de vereenzelving afwijzen, zijn ze dan buiten ons?

Dat is een volkomen subjectieve manier van spreken. Om te handelen heb je er behoefte aan om alles in te delen en dat is precies waar het mentale toe dient: het ordent, het zet elk ding op zijn plaats,

het speelt het spel; en die activiteit scheidt de regels van het spel en door je aan de regels te houden kan je de partij winnen. Maar de ware kennis komt ergens anders vandaan.

(Moeder gaat over tot een andere vraag:) *'...Mentaal geloof is niet voldoende, het moet worden aangevuld en versterkt door een vitaal en zelfs door een fysiek geloof, een geloof van het lichaam. Als je erin zou slagen een dergelijke integrale kracht in jezelf, in je hele wezen te creëren, kan niets haar weerstaan; maar je moet het geloof tot in de cellen van je lichaam vestigen. Er begint zich nu bijvoorbeeld onder de geleerden een kennis te verbreiden die in de richting lijkt te gaan van het bewijs dat de dood geen noodzakelijkheid is. Maar de mensheid in haar geheel gelooft stellig in de dood... Als dit geloof zou worden verworpen, eerst uit het bewust mentale, dan uit de vitale natuur en de onderbewuste fysieke lagen, dan zou de dood niet meer onvermijdelijk zijn.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 34)

Dat is een negatieve manier om het probleem te bekijken. Als men zou geloven dat onsterfelijkheid mogelijk was, zou dat een meer actieve manier zijn om het te bekijken; en als je niet alleen zou geloven dat het mogelijk is, maar dat het later ook zal gebeuren, dan zou je sterk genoeg zijn om ertegenin te gaan.

'...Er was een vaste vorm nodig om het georganiseerde individuele bewustzijn een stevige steun te geven. En tegelijkertijd maakte juist de vastheid van de vorm de dood onvermijdelijk.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 34-35)

Wie kan me vertellen waaruit een individu bestaat? Wat geeft je de indruk dat je een op zichzelf staande persoon bent?

Je kunt met Descartes zeggen: 'Ik denk, dus ik ben'.

O nee, dat bewijst niet dat je geïndividualiseerd bent.

Wat geeft je de indruk dat je een individu bent?... Toen je tien jaar was, was je heel anders dan bij je geboorte en nu ben je heel anders dan toen je tien jaar was, is het niet? De vorm ontwikkelt zich binnen bepaalde beperkingen en er is een gelijkenis, maar toch is hij heel anders dan bij je geboorte; je kunt bijna zeggen: 'Dat was ik niet'. Dat wat het fysieke betreft. Neem nu je innerlijke bewustzijn toen je vijf jaar was en nu. Je zou niet zeggen dat het dezelfde persoon is. En je gedachten toen je vijf jaar was en nu? Ze zijn allemaal anders. Maar wat geeft je ondanks dat de indruk dat het *dezelfde* persoon is die denkt?

Laten we het voorbeeld nemen van een rivier die haar loop volgt: er stroomt nooit hetzelfde water doorheen. Wat is de rivier? Er is nooit één druppel water dezelfde, er is geen bestendigheid in. Waar is dan de rivier? (Sommigen nemen dit voorbeeld om te bewijzen dat er geen persoonlijkheid is – ze willen erg graag bewijzen dat er geen persoonlijkheid bestaat.) Met de mensen is het net eender: het bewustzijn verandert, de ideeën veranderen, de gewaarwordingen veranderen – wat maakt dan het wezen uit? Sommigen zeggen dat de persoonlijkheid gebaseerd is op herinnering, op het geheugen: je herinnert je de dingen, dus ben je een individueel wezen. Dat is absoluut verkeerd, want ook al had je geen geheugen, dan zou je nóg een individueel wezen zijn.

Het is het bed van de rivier dat de rivier uitmaakt.

Het bed situeert de rivier, maar ook het bed verandert veel; wat betekent dat alles wisselvallig is, dat alles voorbij gaat, en dat is waar. Maar het is alleen maar een deel van de waarheid, het is niet de hele waarheid. Je voelt wel degelijk dat er iets 'stabiel' in je is, nietwaar? Maar waarop berust die gewaarwording van stabiliteit?

Als ik het fysiek zou moeten plaatsen, zou ik zeggen ergens in de borst. Wanneer ik zeg: 'Ik ga iets doen', dan spreekt niet het werkelijke 'ik'. Wanneer ik zeg: 'Ik denk', dan denkt niet het werkelijke 'ik'. Het werkelijke 'ik' ziet het denken, het ziet de gedachten komen. Dat is natuurlijk bij wijze van spreken.

Wanneer de overgrote meerderheid van de mensen 'ik' zegt, is dat een deel van hen dat spreekt, een deel van hun gevoel, van hun lichaam, van hun denken, wat dan ook, het is telkens iets anders. Bijgevolg is hun 'ik' ontelbaar of varieert het voortdurend. Wat is dan het bestendige daarin?... Vanzelfsprekend het psychische wezen. Want wil iets bestendig zijn, dan moet het eerst onsterfelijk zijn. Anders kan het niet bestendig zijn. Vervolgens moet het ook onafhankelijk zijn van de ervaringen die het doormaakt, het kan niet de ervaringen zelf zijn. Dus maakt het bed van de rivier zeker niet de rivier uit; het bed is een omstandigheid. Als je de vergelijking verder doortrekt (vergelijkingen zijn trouwens niets waard, de mensen halen er altijd uit wat ze willen), kun je zeggen dat de rivier een goed symbool is van het leven, dat het bestendige in de rivier het 'water' als soort is. Er is niet altijd dezelfde druppel water, maar er is altijd water – zonder water zou er geen rivier zijn. En het bestendige in de mens is het 'bewustzijn' als soort. Hij is bestendig omdat hij een bewustzijn heeft. Niet de vormen zijn bestendig, maar het bewustzijn, het vermogen om al die vormen te verbinden, om door dat alles heen te gaan, waarbij hij niet alleen de herinnering bewaart (de herinnering is iets heel uiterlijks), maar dezelfde bewustzijnsvibratie.

En dát is het grote mysterie van de schepping, want alles is hetzelfde bewustzijn, het Bewustzijn is één. Maar zodra dit Bewustzijn zich manifesteert, zich veruiterlijkt, zich ontplooit, verbrokkelt het zich ter wille van de uitbreiding in ontelbare deeltjes en elk van die deeltjes is het begin, de oorsprong van een individueel wezen geweest. De wet of de waarheid van iedere individuele vorm is de oorsprong van die vorm. Als er geen wet, geen waarheid van elke vorm zou zijn, zou er nooit enige mogelijkheid tot individualisering bestaan. Het zou iets zijn dat onbepaald zou blijven duren, er zouden misschien concentraties, samentrekkingen bestaan, maar geen individueel bewustzijn. Iedere vorm vertegenwoordigt dus één van de elementen van de verandering van 'het Enige' in het veelvuldige. Deze veelvuldigheid omvat een ontelbaar aantal wetten, bewustzijns-elementen en waarheden die, doordat ze zich in het universum ontvouwen, tenslotte aparte individualiteiten worden. Door de noodzaak van de individualisering lijkt het individuele wezen zich dus steeds verder van zijn oorsprong te verwijderen. Maar is deze individualisering, met andere woorden dit bewust worden van de innerlijke waarheid eenmaal volledig, dan

wordt het door innerlijke vereenzelviging mogelijk om in de veelvuldigheid de oorspronkelijke eenheid te herstellen. Dat is de bestaansreden van het universum zoals wij het waarnemen. Het universum is gemaakt opdat dit verschijnsel zich zou voltrekken. De Allerhoogste heeft Zich voor Zichzelf gemanifesteerd om Zich van Zichzelf bewust te kunnen worden.

In ieder geval is het de bestaansreden van deze schepping. Laten we ons tot ons universum beperken, laten we ons leven op aarde zo goed mogelijk gebruiken en de rest zal komen wanneer het moet.

Let wel, ik heb opzettelijk niet het ego genoemd als één van de oorzaken van het gevoel van individualiteit. Want daar het ego een leugen en een illusie is, zou het gevoel van individualiteit zelf een leugen en een illusie zijn (wat de Boeddha en Shankara bevestigen), terwijl het ego, daar de oorsprong van de individualiteit in de Allerhoogste zelf ligt, niets anders dan een voorbijgaande, tijdelijke, noodzakelijke vervorming is, die zal verdwijnen wanneer het geen nut meer zal hebben, wanneer het Waarheidsbewustzijn gevestigd zal zijn.

5 maart 1951

Moeder leest een passage voor uit de Gesprekken uit 1929 die betrekking heeft op natuurrampen en vraagt:

Waarom gebeuren er rampen?

Omdat een hoger bewustzijn zich in de wereld wil manifesteren en de mens of de Natuur zich verzet.

Dat is ten dele waar. Maar ik geloof niet dat de Natuur dit gevoel heeft. Wanneer er bijvoorbeeld een aardbeving of een vulkaanuitbarsting is en er mensen in de streek waar dit gebeurt daardoor de dood vinden, dan is dat voor die mensen uiteraard een ramp, terwijl je je heel goed kunt indenken dat het voor de Natuur een vermaak is! Men zegt: 'Wat een verschrikkelijke wind!', natuurlijk, voor de mensen is het 'verschrikkelijk', maar niet voor de Natuur. Het is een kwestie van verhoudingen, nietwaar. Ik weet niet of het nodig is om daar een hogere kracht die zich wil manifesteren en een weerstand van de Natuur bij te halen; het is mogelijk, maar niet onvermijdelijk. Je kunt je heel goed voorstellen dat het een spel van de Natuur is met geweldige krachten en dat het voor haar niet meer dan een verstrooiing betekent, in elk geval geen ramp. Voor het bewustzijn van de Natuur of voor het bewustzijn van de Materie zijn de fysieke vormen en de mensheid op aarde net mieren. Jullie geloven zelf niet dat het nodig is om een stap opzij te zetten om geen mieren te verpletteren, tenzij je een verstokte voorstander van 'geweldloosheid' bent. Je loopt en als je daarbij een paar honderd mieren verplettert, dan is daar niets aan te doen. Wel, hetzelfde geldt voor de Natuur. Zij gaat voorwaarts en als zij in haar opmars enige duizenden mensen vernietigt, dan is dat voor haar niet zo belangrijk, zij kan er nog een paar miljoen bij produceren! Dat is niet moeilijk.

Dit doet me denken aan iets dat in Parijs gebeurd is toen ik zeventien of achttien was. Er was een 'liefdadigheidsbazar'. Op die liefdadigheidsbazar kochten en verkochten mensen van stand van alles en nog wat en de opbrengst van de verkoop ging naar het liefdadig-

heidswerk. (Het was eerder om zich te vermaken dan om iets goeds te doen, maar nu ja, het liefdadigheidswerk profiteerde ervan.) Alle elegante, alle verfijnde lieden uit de hoogste kringen waren daar bij elkaar. Welnu, de bazar was heel mooi, maar het was een tijdelijk bouwsel, omdat het maar drie, of vier dagen zou duren. Het dak bestond uit een geteerd en beschilderd doek dat men daar had opgehangen. Alles was elektrisch verlicht; de uitvoering was vrij behoorlijk, maar natuurlijk met het idee dat het maar voor een paar dagen was. Toen ontstond er kortsluiting; alles vloog in brand, het dak vatte vlam en is in één klap op de mensen neergevallen. Zoals ik al zei, de hele elite was daar aanwezig – menselijk gezien was het voor hen een vreselijke ramp. Er waren mensen vlak bij de uitgang die probeerden zich te redden; anderen, die vlam gevat hadden, probeerden zich ook te redden en de deur te bereiken. Het werd een ware vechtpartij! Al die elegante, verfijnde mensen die gewoonlijk zulke goede manieren hadden, zijn als gepeupel met elkaar slaags geraakt. Er was zelfs een heel bekende Graaf Zo-en-zo, een dichter, van een volmaakte elegantie; hij had een wandelstok met een zilveren knop en men zag dat hij vrouwen met die stok op het hoofd sloeg om er het eerst uit te komen! Enfin, het was een fraai schouwspel, heel elegant! Vervolgens: geweeklaag in de hoge standen, begrafenissen vol pracht en praal en veel gedoe... Nu had men een Dominicaan, een heel bekende spreker, gevraagd om een toespraak te houden op het graf van de ongelukkigen die in de brand waren omgekomen. Hij zei ongeveer het volgende: ‘Het is jullie verdiende loon. Jullie leven niet volgens Gods geboden en Hij heeft jullie gestraft door jullie te verbranden.’

En telkens wanneer er weer een ramp was, werd die geschiedenis opnieuw verteld. Er waren natuurlijk mensen die protesteerden en zeiden: ‘Van zo’n God moeten we niets hebben!’ Maar zulke ideeën zijn heel typisch voor de mensheid.

De ‘zondige’ mensheid is een zuiver christelijk idee, dat ons denkbeeld van het Goddelijke vervalst; een God die arme mensen straft omdat ze het ongeluk hebben als ‘zondaars’ geboren te worden, zou niet erg edelmoedig zijn! Nu ja...

(Moeder leest verder voor:) ‘...*De filosofie is nooit in staat geweest het geheim van de dingen te ontsluiten,*

omdat zij altijd geprobeerd heeft het universum terug te brengen tot de maat van de menselijke geest'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 38)

‘Het universum terugbrengen tot de maat van de menselijke geest’, dat is precies wat iedereen doet. En niet alleen dat ze een oordeel hebben over het universum, ze oordelen over de goddelijke grondbeginselen en verbeelden zich dat ze iets kunnen weten.

Betekent ‘vrijheid’ een vrijheid van iedere gehechtheid?

Het is niet alleen een vrijheid van iedere gehechtheid, maar een vrijheid van iedere onderworpenheid aan de wet van de gevolgen. In het materiële domein heerst er een determinisme dat voortkomt uit de wet der gevolgen, de wet van oorzaak en gevolg; dus maakt de innerlijke bevrijding je niet alleen vrij van iedere gehechtheid, maar van alle gevolgen. Zoals ik jullie al verscheidene malen heb gezegd, verheft het bewustzijn zich door je innerlijke bevrijding naar een niveau ver boven dat wat de materiële wereld beheerst en vanuit dit hoge niveau kan de Kracht neerdalen en alle materiële gevolgen opheffen.

Als je in het hogere bewustzijn een bepaalde waarheid verwezenlijkt en het mentale verzet zich daartegen, moet je het mentale dan dwingen om de nieuwe waarheid te aanvaarden?

Als je erin slaagt om het te dwingen, uitstekend. Maar dat is niet zo gemakkelijk. Besluiten om het te dwingen is niet voldoende, het komt in opstand. En het is niet het enige dat in opstand komt. Wat ga je dan met dat opstandige mentale doen? Het zijn gang laten gaan? Het zich laten uitputten? Dat is niet zo’n erg geslaagde methode!

Het functioneert niet bij iedereen op dezelfde manier. Er zijn mensen die een groot licht in het mentale hebben (of denken dat ze dat hebben!); zij weten alles, zij weten hoe de wereld en de anderen zich moeten gedragen, en bovendien zijn ze er zeker van dat zij zelf heel ver op de weg gevorderd zijn, maar wanneer ze tot handelen overgaan zijn ze dommer dan een straatjongetje. Waarom? Omdat niet het mentale

de beslissing heeft genomen, en al had het de beslissing genomen, dan heeft het die niet uitgevoerd; wat heeft uitgevoerd, erkent het gezag van het mentale helemaal niet, het zegt ertegen: 'Laat me met rust, je hindert me! Ik handel naar mijn eigen inspiratie!' Wat ga je dan doen? Proberen je mentale de les te lezen? Je kunt het altijd proberen, maar het is niet zeker dat je zult slagen. Het is geen gemakkelijk probleem... De menselijke natuur is erg wispelturig; ze denkt nu eens zus, dan weer zo, ze voelt nu eens zus, dan weer zo, enzovoort; niets is blijvend, het goede net zo min als het kwade – het kwade een beetje meer dan het goede! Nu ja, dat blijft niet eindeloos zo. Als je dus het geduld hebt om te wachten, zal het zeker veranderen!

Maar het komt allemaal terug!

Maar natuurlijk, omdat er op die manier niets zal veranderen, alleen het ritme zal veranderen. Het is net als een draaiend rad met kleuren: nu eens zie je die kleur, dan de andere, en als je lang genoeg wacht, zie je rood, blauw, wit, rood, blauw, wit... en dat gaat maar door. Er zijn mensen die er een aardig theorieetje op na houden dat ik meer dan eens heb gehoord; ze zeggen dat je je vitale nooit moet onderdrukken, je moet het alles laten doen wat het wil, dan zal het moe worden en genezen! Dat is geweldig dom! Ten eerste omdat het vitale, juist door zijn aard, nooit voldaan is en als een bepaald soort activiteit saai gaat worden, zal het die eens zo erg doen; als zijn domheden hem vervelen, zal het zijn domheden en buitensporigheden opvoeren en als hem dát vermoeit zal het, zodra het is uitgerust, weer van voren af aan beginnen. Want het zal niet veranderd zijn. Anderen zeggen dat je vitale onderdrukt zal zijn als je erop gaat zitten, en dat het dan op een goede dag als stoom zal ontsnappen... en dat is waar. Je vitale onderdrukken is dus geen oplossing. Het zijn gang laten gaan is ook geen oplossing en brengt over het algemeen nogal ernstige wanordelijkheden met zich mee. Er moet een derde oplossing zijn.

Er naar streven dat het licht van boven het zal komen zuiveren?

Zeker, maar het probleem blijft. Je streeft naar een verandering, misschien naar de verandering van een heel bepaald punt; maar er zal

niet onmiddellijk een antwoord op je aspiratie komen en intussen zal je natuur zich verzetten. Dat gaat zo: op een gegeven moment zal het lijken of de natuur gezwicht is en zul je denken dat je het gewenste resultaat hebt verkregen. Je aspiratie zal minder intens worden, omdat je zult denken dat je het gewenste resultaat hebt verkregen. Maar dat andere, dat heel slim is, dat rustig in zijn hoekje afwacht, zal, wanneer je niet op je hoede bent, als een duveltje uit zijn doosje te voorschijn springen en je zult weer helemaal van voren af aan moeten beginnen.

Maar als je de wortel ervan helemaal kunt uitrukken?

Aha! Daar moet je voor oppassen! Ik heb mensen gekend die de wereld wilden redden door haar zo te verkleinen dat er helemaal geen wereld meer overbleef! Dat is de ascetische methode – je wilt het probleem doen verdwijnen door de mogelijkheid tot het probleem te doen verdwijnen. Maar dat zal nooit iets veranderen. Nee, er is een methode, dat is zeker – maar je moet een heel scherpzinnige methode hebben en je moet je heel helder bewust zijn van je persoonlijkheid en van wat erin omgaat, en van de manier waarop de dingen gebeuren. Laten we bijvoorbeeld het geval nemen van iemand die aanvallen van woede en gewelddadigheid heeft. Volgens de ene methode zul je hem zeggen: ‘Word maar goed woedend, dan zul je de gevolgen van je woede ondergaan en dat zal je genezen’. Dat valt te betwisten. Volgens een andere methode zul je hem zeggen: ‘Houd je woede onder de duim en zij zal verdwijnen’. Dat valt ook te betwisten. In ieder geval zul je er de hele tijd op moeten zitten, want als je ooit een minuut opstaat, zul je meteen zien wat er zal gebeuren! Hoe moet je het dan doen?

Je moet meer en meer bewust worden. Je moet observeren door welk procédé iets gebeurt, langs welke weg het gevaar nadert en het de weg versperren voordat het zijn doel kan bereiken. Als je jezelf van een gebrek of een moeilijkheid wilt genezen, is er maar één methode: volmaakt waakzaam zijn, een heel wakker en waakzaam bewustzijn hebben. Ten eerste moet je heel duidelijk zien wat je wilt doen. Je moet niet aarzelen, niet vol twijfels zijn, niet zeggen: ‘Is het goed om dit te doen, of niet, kan ik dit in de synthese erbij opnemen, of moet het er niet bij?’ Je zult zien dat, als je op je mentale vertrouwt, het altijd heen en weer zal slingeren, het weifelt de hele tijd. Als je een

besluit neemt, zal het mentale je alle argumenten voorleggen om je te laten zien dat je beslissing niet deugt en zul je heen en weer geslingerd worden tussen ja en nee, tussen wit en zwart, en je zult nergens toe komen. Dus, eerst moet je precies weten wat je wilt doen – niet mentaal weten, maar door concentratie, door aspiratie en door een heel bewuste wil. Dat is het belangrijke punt. Daarna moet je geleidelijk door observatie, door een aanhoudende waakzaamheid een soort methode verwezenlijken die jouw persoonlijke methode zal zijn. Het is nutteloos te proberen anderen ervan te overtuigen dezelfde methode te gaan volgen als die van jou, want dat zal niet lukken. Ieder moet zijn eigen methode vinden, ieder moet zijn eigen methode hebben, en naarmate je je methode in praktijk zult brengen, zal ze duidelijker en nauwkeuriger worden. Je kunt een punt corrigeren, een ander nader omschrijven, enzovoort. Je gaat dus aan het werk... Een tijd lang zal alles goed gaan. Dan zul je op een dag tegenover een onoverkomelijke moeilijkheid staan en bij jezelf zeggen: 'Dát heb ik allemaal gedaan en kijk nu eens, alles is nog net zo verkeerd als aan het begin!' Wel, in dat geval moet je door een nog aanhoudender concentratie een innerlijke deur openen en een kracht in je poging brengen die er eerder niet was. En dat zal een macht hebben wanneer je eigen persoonlijke vermogen uitgeput zal zijn en geen uitwerking meer zal hebben. Wanneer het persoonlijke vermogen uitgeput raakt, zeggen gewone mensen: 'Goed hoor, ik kan er niets meer aan doen, het is afgelopen'. Maar ik zeg je dat het het begin van iets nieuws is wanneer je tegenover die muur komt te staan. Je moet door een hardnekkige concentratie door die muur heen en dáár, aan de andere kant, zullen je een nieuwe kennis, een nieuwe kracht, een nieuw vermogen, een nieuwe hulp worden gegeven en zul je een nieuw systeem, een nieuwe methode kunnen uitwerken die je verder zal brengen.

Ik zeg dit niet om jullie te ontmoedigen, het gaat nu eenmaal zo. En ontmoedigd zijn wanneer dat gebeurt, is het ergste van alles. Je moet zeggen: 'Met de transportmiddelen die mij ter beschikking staan, ben ik tot een zeker punt gekomen, maar deze middelen kunnen me niet verder helpen. Wat te doen?... Hier gaan zitten en niet meer bewegen? Ik denk er niet aan. Ik moet andere transportmiddelen vinden'. Zoiets zal vaak gebeuren, maar na verloop van tijd zul je eraan gewend raken. Je moet dan even gaan zitten, mediteren, en een

ander middel vinden. Je moet je concentratie opvoeren, je aspiratie en je vertrouwen doen toenemen en met de nieuwe hulp die je zult krijgen een nieuw programma maken, andere middelen uitwerken om de middelen te vervangen waaraan je voorbij bent. Zo ga je vooruit van het ene stadium naar het andere. Maar je moet er heel goed voor zorgen dat je bij ieder stadium zo volmaakt mogelijk verwezenlijkt wat je hebt gewonnen of geleerd. Als je in een naar binnen gekeerde bewustzijnstoestand blijft en de innerlijke vooruitgang niet toepast in de materiële wereld, dan zal er zeker een ogenblik komen dat je je helemaal niet meer zult kunnen bewegen, want je uiterlijke onveranderde wezen zal als een blok aan je been zijn dat je achteruit trekt en je belet vooruit te gaan. Het belangrijkste punt is dus (wat iedereen weet, maar weinigen doen) in praktijk te brengen wat je weet. Daarmee heb je een grote kans op succes, en met volharding zul je zeker slagen.

Je moet je nooit laten ontmoedigen wanneer je tegenover een muur komt te staan, je moet nooit zeggen: 'O! Wat moet ik doen! Dat is er nog altijd!' Op die manier zal de moeilijkheid nog eens en nog eens en nog eens terugkomen, tot het einde toe. Pas wanneer je het doel zult bereiken, zal alles op slag wegvallen.

8 maart 1951

'...De werkelijke herinnering aan vorige levens kan inderdaad tot een integraal weten behoren; maar je kunt die herinnering niet krijgen door allerlei fantasieën. Want hoewel het enerzijds een objectieve kennis is, hangt deze herinnering anderzijds voor een groot deel van de subjectieve ervaring af en dat laat veel ruimte voor verzinsels, vervorming en verkeerde constructies. Om achter de waarheid van vorige levens te komen, moet het ondervindende bewustzijn zuiver en doorzichtig zijn, vrij van iedere mentale of vitale inmenging, ontdaan van alle persoonlijke denkbeelden en gevoelens, bevrijd van de gewoonte van het mentale om alles op zijn manier te interpreteren en uit te leggen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 38)

Wat moet je doen om van de mentale inmenging af te komen?

Het mentale moet leren zwijgen – het moet rustig, aandachtig blijven, zonder lawaai te maken. Het is een zwaar, een bijna onmogelijk werk als je probeert het mentale ineens tot zwijgen te brengen, want het meest materiële deel van het mentale houdt nooit op met zijn activiteit – dat werkt en werkt als een registreermachine die nooit stopt. Het herhaalt alles wat het registreert, en tenzij je iets hebt waarmee je het kunt doen ophouden, gaat het maar door, dat gaat maar door, eindeloos. Terwijl, als je het bewustzijn naar een hoger domein, boven dat van het gewone mentale kunt laten gaan, deze opening voor het Licht het mentale tot rust brengt; het beweegt dan niet meer, en de mentale stilte die je op die manier verkrijgt, kan van blijvende aard worden. Ben je dit domein eenmaal ingegaan, dan is het heel goed mogelijk dat je er niet meer uitgaat – het uiterlijke mentale blijft rustig. De enige ware oplossing is de aspiratie naar het hogere licht.

Hoe kun je de weerspannige delen van onze natuur overreden om zich te onderwerpen?

Probeer hen te laten begrijpen zoals je dat met een kind doet dat iets niet begrijpt, door allerlei middelen: beelden, verklaringen, symbolen. Laat hen de noodzaak inzien van de vereniging, van de harmonie met de andere delen van het wezen; breng hen tot rede, probeer hen bewust te maken van hun daden en van de gevolgen daarvan. Wees vooral heel geduldig, word nooit moe dezelfde dingen te herhalen.

Kan het mentale bij dit werk helpen?

Ja, als een deel van het mentale volledig verlicht is, als het onderworpen is aan het psychische licht en het gevoel voor de waarheid heeft, kan het mentale heel veel helpen, het kan de dingen op de juiste manier uitleggen.

Zijn er wat vorige levens betreft algemene regels, grote lijnen, of is alles mogelijk?

Alles hangt af van de categorie waartoe je behoort en van de graad van ontwikkeling van het psychische wezen. Als het psychische wezen ver gevorderd is, als het zijn volwassenheid nadert, dan is de keuze vóór de dood, waarover ik onlangs heb gesproken, heel reëel en die keuze houdt in dat alles mogelijk is; maar in andere gevallen voltrekt de reïncarnatie zich bijna automatisch. De wil van het psychische wezen is dan niet ontwikkeld en het kiest niet. Er zijn dus geen regels. Het hangt erg van de omstandigheden af en vooral van de lijn die een bepaald psychisch wezen in zijn vorming zal volgen, en die hangt af van zijn oorsprong. Dat is moeilijk te zeggen. En wat de sekse betreft, die kan gedurende geruime tijd wisselen. Naarmate het bewustzijn zich ontwikkelt en een zekere eenheid in zijn werking en bewustzijn verwerft, kan het kiezen of het één bepaalde lijn zal volgen met uitsluiting van een andere, maar vóór die keuze ben je ongetwijfeld door talloze incarnaties heen van verschillende sekse geweest. Daardoor komt het waarschijnlijk dat bepaalde vrouwen een mannelijk karakter hebben, en vice versa, of neigingen die tegengesteld zijn aan hun sekse. Maar op het ogenblik van de 'keuze' kun je besluiten of je deel wilt uitmaken van het scheppende Bewustzijn ofwel van de onbeweeglijke Getuige. Dat hangt van de oorsprong af.

Hebben de psychische wezens allemaal dezelfde oorsprong?

Dat gaat als volgt: de oorsprong van het psychische leven, de goddelijke Aanwezigheid in de Materie, is één, dat is vanzelfsprekend; maar in de hogere werelden zijn er wezens die zich nooit op aarde hebben geïncarneerd en er iets willen doen, die op aarde een werk willen doen. Die wachten tot bepaalde psychische wezens hun volle ontwikkeling hebben bereikt en verenigen zich dan met hen om een werk te doen dat in overeenstemming is met hun aard. Hun bewustzijn voegt zich bij het psychische bewustzijn op aarde. Dat zijn wezens die zich nooit hebben geïncarneerd, wezens die zich meer en meer gematerialiseerd hebben naarmate de schepping zich voltrok. Ze behoren misschien tot 'de eerste emanaties', wezens die om speciale redenen het universum in gezonden zijn – wezens die door de mensen 'goden' of 'halfgoden' genoemd worden. Een van deze wezens kan dus om een bepaalde reden een psychisch wezen hebben gekozen dat aan zijn vorming werkt; hij helpt het, hij volgt zijn ontwikkeling, en op het moment dat dit psychische wezen voldoende gereed is en sterk genoeg om de vereenzelviging te kunnen verdragen, verenigt hij zich ermee, hij vereenzelvigd zich ermee om op aarde een bepaald werk te doen. Dat gebeurt niet zo vaak, maar het is gebeurd en het gebeurt nog steeds. In de oude tradities vind je verhalen over goden die zich op aarde incarneerden, in sommige mythologieën wordt daarover gesproken. Dat komt overeen met iets dat werkelijk zo gebeurt. Maar niet alle psychische wezens zijn noodzakelijkerwijze verenigd met een wezen uit hogere domeinen.

Daarna gaat Moeder over tot een andere vraag over 'bezetenheid', of over de incarnatie van wezens uit de vitale wereld op aarde.

Hebben die vitale wezens een psychisch wezen?

Nee. Ik heb gezegd dat het eerste wat ze moeten doen om zich te incarneren erin bestaat het psychische wezen te verjagen van de persoon die zij willen bezitten. Dat kan vanaf de geboorte gebeuren. Er zijn kinderen die bijna dood geboren worden; men denkt dat ze

dood zijn en plotseling komen ze tot leven; dat komt doordat een vitaal wezen zich in hen geïncarneerd heeft. Ik heb zulke gevallen gekend. Het kan ook in de loop van een ziekte gebeuren: iemand is erg ziek en laat beetje bij beetje het contact met het psychische wezen los; dan verbreekt hij tijdens een bewusteloosheid of een dergelijke toestand het contact helemaal, waarna het vitale wezen in het lichaam treedt. Ook zulke gevallen heb ik gekend. Of het kan langzaam in zijn werk gaan: het vitale wezen komt in de atmosfeer van de persoon, het beïnvloedt en beïnvloedt hem en veroorzaakt tenslotte ziekten, zenuwcrises, vooral geestesziekten; als het ogenblik gekomen is, wordt de verbinding met het psychische wezen helemaal verbroken en neemt het vitale wezen bezit van dat lichaam. Er zijn gevallen waarin mensen erg ziek worden en héél anders uit de ziekte komen dan ze tevoren waren. Zo gebeurt dat heel dikwijls.

U hebt gezegd dat deze vitale wezens door het spirituele leven worden aangetrokken. Waarom?

Zij worden erdoor aangetrokken, maar dat betekent niet dat ze oprecht besloten zouden hebben om het spirituele leven te leiden. De voornaamste karaktertrek van deze wezens is leugenachtigheid; hun natuur bestaat uit bedriegen. Zij hebben een vermogen tot begoocheling; zij kunnen de verschijning van goddelijke wezens of van hogere wezens aannemen, ze kunnen in een verblindend licht verschijnen. Maar werkelijk oprechte mensen worden daardoor niet bedrogen, ze voelen onmiddellijk iets dat hen waarschuwt. Maar als je van het wonderbaarlijke, het onverwachte houdt, als je van fantastische dingen houdt, als je graag een leven als in een roman leeft, dan laat je je gemakkelijk bedriegen.

Er is onlangs een historisch voorbeeld geweest, dat is het geval van Hitler, die in verbinding stond met een wezen dat hij voor de Allerhoogste hield; dat wezen verscheen hem en gaf hem raad, het vertelde hem alles wat hij moest doen. Hitler trok zich in afzondering terug en bleef daar net zo lang als nodig was om met zijn 'leidsman' in contact te komen en van hem de inspiratie te ontvangen, die hij dan heel trouw uitvoerde. Dat wezen dat Hitler voor de Allerhoogste hield, was gewoon een Asoera, degene die in het occultisme de 'Heer van de Leugen' wordt genoemd en die riep zichzelf uit tot de 'Heer der

Naties'. Hij was een schitterende verschijning, hij kon wie dan ook op een dwaalspoor brengen, behalve degene die werkelijk de occulte kennis had en kon zien wat er achter de verschijning stak. Hij zou wie dan ook hebben bedrogen, weet je, hij was werkelijk prachtig. Over het algemeen verscheen hij aan Hitler in een zilveren kuras met een zilveren helm; er kwam een soort vlam uit zijn hoofd en hij had een atmosfeer van schitterend licht om zich heen, zo verblindend dat Hitler hem nauwelijks aan kon kijken. Hij vertelde hem alles wat hij moest doen – hij speelde met hem als met een aapje of een muis. Hij was vastbesloten hem alle mogelijke buitensporigheden te laten doen tot de dag dat hij zijn nek zou breken, wat gebeurd is. Maar er zijn veel zulke gevallen, op kleinere schaal natuurlijk.

Hitler was een heel goed medium, hij had grote mediamieke vermogens, maar het ontbrak hem aan intelligentie en onderscheidingsvermogen. Dat wezen kon hem vertellen wat het wilde en hij slikte alles. Het dreef hem stap voor stap voort. En dat wezen deed dit als vermaak, het nam het leven niet ernstig. Voor zulke wezens zijn de mensen heel kleine dingetjes waar je mee speelt zoals een kat met een muis, totdat je ze opeet.

Zijn mentaal gestoorde mensen bezeten?

Ja, tenzij er een fysieke beschadiging is geweest, iets verkeers in de vorming, of een ongeluk, of een bloedaandrang. In alle andere gevallen is het altijd een bezetenheid. Het bewijs is dat wanneer men je iemand brengt die mentaal volledig gestoord is, je hem niet kunt genezen als er een beschadiging is, terwijl je hem wel kunt genezen als hij geen fysieke beschadiging heeft, als het een bezetenheid is. Jammer genoeg gebeurt zoiets alleen maar met mensen die het graag willen; daarvoor moet er veel eierzucht, veel ijdelheid in de persoon zijn, samen met veel domheid en een verschrikkelijke eigenliefde – daar spelen die wezens op in. Ik heb zulke gevallen gekend van mensen die gedeeltelijk bezeten waren, en ik ben erin geslaagd hen te bevrijden van de wezens waardoor ze bezeten waren. Natuurlijk hebben ze een tijdlang een zekere opluchting gevoeld, maar dat duurde niet lang; het verdween bijna meteen en ze dachten: 'Nu ben ik een heel gewoon mens geworden, terwijl ik vroeger heel buitengewoon was!' Ze voelden een buitengewone macht in zichzelf, zelfs al was het een macht

om kwaad te doen, en ze waren erover voldaan. Dus wat deden ze? Ze riepen uit alle macht het vermogen terug dat ze verloren hadden. Zeker, het wezen dat vernietigd was kon niet terugkomen. Maar aangezien die wezens bij duizenden bestaan, werd het door een ander vervangen. Ik heb dat driemaal achter elkaar in één en hetzelfde geval zien gebeuren, en wel zodanig dat ik die persoon tenslotte heb gezegd: 'Ik heb er genoeg van, bevrijd jij jezelf maar, ik bemoei me er niet meer mee!'

Wat gebeurt er in zulke gevallen met het psychische wezen?

Over het algemeen gaat het weg.

Ik moet jullie wel zeggen dat de wezens uit de vitale wereld onsterfelijk zijn – ze kunnen niet sterven. Ze kunnen vernietigd worden, maar enkel en alleen de zuivere spirituele kracht kan hen vernietigen. In een vitaal gevecht bijvoorbeeld (er zijn mensen die een strijd lustig vitaal vermogen hebben) is de ervaring altijd eender: als je in de vitale wereld met een vitaal wezen vecht, dan kun je het verpletteren, het doden, maar het zal altijd herboren worden – zij vormen zich altijd weer opnieuw. Ik geloof dat daarin de oorsprong ligt van de legende over hydra's en veelkoppige monsters.

Er is maar één kracht ter wereld die hen categorisch kan vernietigen, dat betekent zonder enige hoop op terugkeer, en dat is een kracht die tot de allerhoogste scheppende Macht behoort. Dat is een kracht die van voorbij de supramentale wereld komt – die staat niet iedereen ter beschikking. Het is een stralende kracht, van een schitterende witheid, zo stralend dat gewone ogen erdoor verblind zouden worden. Een wezen uit de vitale wereld hoeft maar even door dit licht te worden aangeraakt en het wordt onmiddellijk opgelost; het wordt vloeibaar zoals slakken die tot water versmelten als je er wat zout op doet.

Was Raspoetin een vitaal wezen?

Ik heb de meest tegenstrijdige dingen over hem gehoord; sommigen beschouwen hem als een geïncarneerde godheid, anderen als een geïncarneerde duivel.

Ik kan er niets over zeggen, ik heb nooit met hem contact gehad.

Toen Hitler stierf, is de 'Heer van de Leugen' toen in Stalin overgegaan?

Zo gebeuren de dingen niet helemaal, maar het is iets dergelijks. Dat wezen wachtte de dood van Hitler niet af, dát is de vergissing die je maakt. Die wezens zijn helemaal niet aan één fysieke aanwezigheid gebonden. Het wezen waar het hier om gaat, kon heel goed Hitler bezitten en tegelijkertijd veel andere mensen beïnvloeden. Men heeft Hitler van het toneel verwijderd omdat hij een heel volk en een fysieke macht achter zich had, en als hij in zijn opzet geslaagd was, zou dat een ramp voor de mensheid zijn geweest. Maar we maakten ons geen enkele illusie; om ons te ontdoen van de kracht die achter hem stond, was het niet voldoende om hem te verwijderen – zo gemakkelijk is dat niet. Ik moet jullie zeggen dat de oorsprong van deze wezens voorafgaat aan die van de goden; zij zijn de eerste 'emanaties', de eerste individuele wezens van het universum; je kunt ze dus niet zomaar verwijderen door een oorlog te winnen. Zolang ze voor de universele evolutie nodig zijn, zullen ze blijven bestaan. Op de dag waarop ze geen nut meer zullen hebben, zullen ze zich bekeren of verdwijnen. Ze weten trouwens dat hun laatste uur bijna geslagen heeft en daarom richten ze zoveel mogelijk onheil aan.

Er waren er vier. De eerste heeft zich bekeerd, een ander heeft zich opgelost in zijn oorsprong. Twee leven er nog en deze twee zijn hardnekkiger dan alle andere. De een is in het occultisme bekend als de 'Heer van de Leugen', dat heb ik al gezegd; de ander is de 'Heer van de Dood'. En zolang deze twee wezens zullen bestaan, zullen er moeilijkheden zijn.

'...Inderdaad is de macht over het geld nu onder invloed of in handen van krachten en wezens uit de vitale wereld. Daardoor zie je nooit aanzienlijke sommen geld naar de zaak van de waarheid gaan. Het gaat altijd de verkeerde weg op, want het is in de klauwen van de vijandige krachten en een van hun belangrijkste middelen om hun greep op de aarde te behouden. De vijandige krachten hebben een machtig, volledig en zorgvuldig georganiseerd beslag op de macht van het geld gelegd en het is één van de moeilijkste opgaven om ook maar iets uit deze compacte organisatie los te maken. Telkens wanneer je probeert een beetje geld aan zijn tegenwoordige beheerders te onttrekken, moet je een verbitterd gevecht leveren'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 43)

In sprookjes wordt er dikwijls verteld over een schat die bewaakt wordt door slangen. Is dat waar?

Ja, maar dat is geen fysieke slang, het is een slang uit het vitale. De sleutel tot de schatten bevindt zich in de vitale wereld en wordt bewaakt door een reusachtige zwarte slang, die is geweldig – tien, vijftig keer groter dan een gewone slang. Hij bewaakt de deuren die toegang geven tot de schat. Hij is gitzwart, prachtig, altijd opgericht en wakker. Het is me een keer overkomen dat ik vlak voor hem stond (gewoonlijk gehoorzamen deze wezens me wanneer ik ze een bevel geef) en ik heb hem gezegd: ‘Laat me door’. Hij antwoordde: ‘Wat mij betreft zou ik je wel doorlaten, maar als ik je doorlaat, zullen ze me doden, dus kan ik je niet doorlaten’. Ik vroeg hem: ‘Wat moet ik je geven om me door te laten?’ Hij antwoordde: ‘O, één enkel ding zou me noodzaken om van mijn plaats te wijken: als je de seksuele impuls in de mens meester kunt worden; als je erin zou slagen die in de mensheid meester te worden, zou ik me niet meer kunnen verzetten, ik zou je doorlaten’.

Hij heeft me nog niet doorgelaten. Ik moet bekennen dat ik de voorwaarde niet heb vervuld, ik ben dat niet voldoende meester

kunnen worden om het in de hele wereld te overwinnen.

Dat is tamelijk moeilijk.

Voordat je je relaties verbreekt met wezens die aan een vitale entiteit gebonden zijn, moet je er zeker van zijn dat het zo is. Hoe kun je er zeker van zijn?

Het is natuurlijk moeilijk om dat te weten, tenzij je de directe vitale visie hebt, met andere woorden dat je direct in de vitale wereld zou kunnen zien. Ik heb dit vaak, heel vaak gezien... kortom, er kunnen twee dingen gebeuren en die gebeuren dan ook over het algemeen. Wanneer je om de een of andere reden niet goed met iemand overweg kunt – vanwege tegenstrijdige belangen, of als je onenigheid hebt gehad – dan heb je de neiging om van de ander te zeggen: ‘Hij is een vitaal wezen’. Ten eerste moet je jezelf wantrouwen en dan ook nog wat de ander zegt. Een ander geval is nog interessanter: ik heb minstens twee mensen gekend die niet alleen onder een vitale invloed stonden, maar die incarnaties waren van wezens uit de vitale wereld; nu, juist die zeiden het meest van anderen dat ze bezeten waren door wezens uit de vitale wereld! Het is beter daar zelf niet over te beslissen. Er zijn gevallen waarin onwetendheid beter is dan half te weten, want als je niet weet dat je met een wezen uit de vitale wereld te maken hebt, kun je doen zoals je met een gewoon mens doet, namelijk je voldoende beschermen, je niet blootstellen als het een vijand is, op je hoede zijn en veel geduld hebben; en later let je niet eens meer op wat die persoon je al of niet doet. Alleen degenen die de vitale volmaaktheid hebben en volkomen zonder eigenbelang zijn, kunnen je zeggen: ‘Die of die is een gevaarlijk wezen’.

(Moeder hervat haar voorlezen:) ‘...Het menselijk wezen voelt zich thuis en veilig in zijn materiële lichaam; het lichaam is zijn bescherming. Er zijn mensen die een grote minachting voor hun lichaam hebben en denken dat alles veel beter en gemakkelijker zal worden na de dood, zonder lichaam. Maar feitelijk is het lichaam hun schuilplaats, hun vesting; zolang ze daarin verblijven, kunnen de krachten uit de vitale wereld moeilijk een directe greep op hen hebben. Weet je wat nachtmerries zijn? Dat zijn je

uitstapjes in de vitale wereld. En wat probeer je het allereerst wanneer je aan een nachtmerrie ten prooi bent? Je holt terug naar je lichaam en schudt jezelf door elkaar tot je je gewone fysieke bewustzijn hebt herkregeen'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 44-45)

Wat wordt er van het vitale wezen na de dood?

Het wordt opgelost. Er gebeurt zelden iets anders. Maar als je een heel sterke hartstocht hebt gehad, als je verdeeld was door erg sterke impulsen, dan vormen die kleine deeltjes. In plaats van op te lossen als damp of als iets vloeibaars, verdwijnt het in stukjes. Elk van deze stukjes vitale substantie blijft rond de centrale impuls geconcentreerd, rond de centrale begeerte, de centrale hartstocht, en dat maakt kleine wezentjes die geen menselijke vorm hebben, die soms een onbepaalde vorm hebben en soms lijken op het lichaam waartoe de impuls heeft behoord, en soms nemen ze een expressieve vorm aan van de begeerte die ze vertegenwoordigen. En hun enige zorg is natuurlijk om hun begeerte of hartstocht te bevredigen en ze zoeken overal een middel daartoe. Laten we bijvoorbeeld de hartstocht van een gierigaard voor zijn fortuin nemen. Hij sterft. Zijn vitale wezen lost zich op, maar zijn hartstocht voor zijn geld blijft levend. Deze verzamelt een zeker aantal elementen om zich heen die een levend en bewust wezen in de vitale wereld vormen. Als deze man toen hij nog in leven was ergens een schat had verborgen, dan gaat dit wezen zich installeren precies boven de plek waar de schat zich bevindt, alsof het die wil bewaken en de mensen wil verhinderen bij de schat te komen. Maar er zijn ‘gevoelige’ mensen die, als ze weten dat ergens een schat is verborgen, de aanwezigheid van zo’n wezen voelen en zeggen: ‘De schat is dáár!’ Dat is de eerste uitwerking. De andere uitwerking is dat dit wezen, dat niet wil dat de schat gevonden wordt, altijd een soort ramp teweegbrengt om zijn eigendom te verdedigen. Het maakt de mensen die in de buurt komen ziek of het lokt een ongeluk of een moord uit; alle middelen zijn goed genoeg. Of als het erg gevoelige mensen zijn, veroorzaakt het zo’n angst dat ze krankzinnig worden.

Er zijn ook een heleboel kleine wezentjes, tamelijk weerzinwekkend, erg talrijk, die uit die ellendige seksuele begeerte voortkomen. Als deze begeerte (en de overeenkomstige wezens) bij de dood niet

wordt opgelost, blijven die wezens bestaan en komen zich in de atmosfeer vestigen van mensen die gevoelig voor hen zijn en beïnvloeden hen. Deze wezens voeden zich met de vitale kracht die op het ogenblik van de daad wordt uitgezonden en hun enige begeerte is zoveel voedsel te krijgen als ze maar kunnen. Ik heb mensen gezien die door dozijnen van zulke wezens waren omgeven. Dat is iets heel concreets... Ik weet niet of jullie over Maurice Magre hebben gehoord, de schrijver die hier geweest is. Hij zei in één van zijn boeken dat mensen met een erg sterk sexueel instinct omgeven zijn door een wolk van deze wezentjes, die hen bestoken om zich te bevredigen, om zich te voeden met de vitale kracht. Hij wist dat heel goed, hij had het waargenomen. Voor mensen die ook maar een heel klein beetje gevoelig zijn, is dat goed waarneembaar. De mensen die door hen gekweld worden, voelen zelfs heel dikwijls dat de impuls van buitenaf komt; die maakt iets in hen wakker, maar ze voelen dat de prikkel van buiten komt. Er zijn er honderdduizenden, want ongelukkig genoeg is het één van de ergste moeilijkheden van de menselijke soort, het is een verschrikkelijke slavernij.

Welk deel van het wezen verlaat het lichaam bij een vitale nachtmerrie?

Je vitale – niet helemaal, want dat zou een cataleptische toestand teweegbrengen, maar een deel van het vitale gaat uit wandelen. Sommigen gaan naar heel slechte oorden, dus hebben ze erg akelige nachten. Ze zijn ontelbaar, die mogelijkheden om uit wandelen te gaan. Het kan iets heel kleins zijn, een klein deel van het wezen, maar het hoeft maar bewust te zijn om je een aardige kleine nachtmerrie te bezorgen!

Wanneer je slaapt zijn de innerlijke wezens niet op het lichaam geconcentreerd, zie je, ze verlaten het en worden min of meer onafhankelijk – en ze gaan in hun eigen domein leven. Het mentale nog het meest, want dat wordt nauwelijks in het lichaam vastgehouden; het is alleen maar op het lichaam geconcentreerd, het wordt niet door het lichaam bevat. Het vitale gaat ook de begrenzing van het lichaam te buiten, maar het is méér op het lichaam geconcentreerd. Het mentale is zo'n soepele substantie dat je maar aan iemand hoeft te denken om bij hem te zijn, tenminste gedeeltelijk, mentaal. Als je

sterk aan een bepaalde plaats denkt, is een deel van je mentale dáár; afstand bestaat niet om zo te zeggen. Natuurlijk, om een mentale te hebben dat rond het lichaam is gecentraliseerd, moet je een goede ontwikkeling hebben. Weinig mensen hebben een mentale dat een duidelijk bepaalde vorm heeft: het zijn net drijvende wolken die komen en gaan. Zelfs om een vitale te hebben met een vorm die op je fysieke lichaam lijkt, een vorm die daarmee overeenkomt, moet je sterk geïndividualiseerd zijn, sterk gecentraliseerd. Dat geldt nog meer voor het mentale; dat moet helemaal rond het psychische centrum geïndividualiseerd, gecentraliseerd en geordend zijn om een bepaalde vaste vorm te hebben.

Er zijn mensen die hun hele leven bezig zijn om hun mentale te ordenen. Ik heb er gekend die van hun mentale een soort vesting hadden gemaakt, een geweldig bouwsel (ik heb het over mensen met enigszins ongewone mentale capaciteiten). Ze hadden van hun mentale een tamelijk groot bouwsel gemaakt, heel machtig, heel onveranderlijk, met zulke stevige muren dat ze geen enkel contact meer hadden met de mentale buitenwereld; ze leefden volledig in hun eigen bouwsel en al hun bewustzijnsverschijnselen behoorden tot hun eigen bouwsel, ze hadden niet het minste contact meer met de mentale buitenwereld. Ze hadden wel contact met hun eigen vitale en met hun lichaam (maar ook niet al te veel); al hun bewustzijnsverschijnselen speelden zich af in hun mentale bouwwerk – ze konden er niet meer uit. Wel, dat gebeurt heel sterk bij mensen die het spirituele leven zoeken volgens de klassieke middelen: het opgeven van het materiële bewustzijn, concentratie op hun innerlijke wezen en vereenzelviging daarmee. Als ik jullie namen zou noemen, zouden jullie heel verbaasd zijn. Zij construeren een zijnswijze waarin je alle gradaties van het mentale vindt, zo'n stevig bouwwerk en zo onwrikbaar dat ze erin opgesloten zitten, en wanneer ze menen dat ze de hoogste Waarheid hebben bereikt, hebben ze alleen maar het centrum van hun eigen mentale bouwwerk bereikt.

En ze hebben alle ervaringen die ze voorzien hadden: de ervaring van bevrijding, de ervaring van uit het lichaam te treden, de ervaring van vereenzelviging met de Allerhoogste, alles, alles, maar allemaal in hun eigen bouwwerk; dat heeft geen enkel contact met de universele werkelijkheid. Als je eraan komt, als je om de een of andere reden het vermogen hebt om dat aan te raken of om eenvoudig een bres in één

van die muren te slaan, zijn ze eerst helemaal ondersteboven en dan beschouwen ze de kracht die dat heeft kunnen doen als een kracht van ontzettende vernietiging, een manifestatie van een vijandige kracht van de ergste soort!

Wat is een mentale nachtmerrie?

Wanneer er een chaos in de hersenen heerst of een hersenkoorts, een heftige beroering, wanneer je overwerkt bent of wanneer er een gebrek aan beheersing is, dan laat je je door mentale formaties in bezit nemen – dat is wat het meeste voorkomt –, formaties die je trouwens meestal zelf hebt gemaakt, en daar de beheersing door het redelijke, heldere bewustzijn verdwenen is, begint dat allemaal een sarabande in je hoofd te dansen, die een soort waanzin ontketent; denkbeelden lopen door elkaar heen, botsen met elkaar, raken slaags, het is werkelijk verbijsterend. Als je niet het vermogen hebt om een grote vrede in je hoofd te brengen, een grote rust, een heel sterk en zuiver licht, wel, dan is het tien keer erger dan een vitale nachtmerrie. Het ergste in een vitale nachtmerrie is over het algemeen dat je vecht met een vijand die je wil doden, en je brengt hem verschrikkelijke slagen toe en de slagen zijn nooit raak; je legt er ál je kracht, ál je energie in en het lukt je niet om de tegenstander te raken. Hij staat daar vóór je, hij bedreigt je, hij gaat je wurgen, en je verzamelt al je energie, je probeert te slaan, maar het is nooit raak. Wanneer het een dergelijk gevecht is, van man tegen man, met een wezen dat zich op je werpt, dan is dat bijzonder benauwend. Dáárom wordt je op het hart gedrukt je lichaam niet te verlaten tenzij je de nodige macht of zuiverheid hebt. In dit soort nachtmerries is de kracht waarvan je je wilt bedienen de ‘herinnering’ aan een fysieke kracht; maar je kunt een grote fysieke kracht hebben, je kunt een eersteklas bokser zijn en toch in de vitale wereld totaal krachteloos, omdat je niet het vereiste vitale vermogen hebt. Wat de mentale nachtmerries betreft, dat soort vreselijke gedans in je hoofd, dat geeft je helemáál de indruk dat je je verstand verliest.

Op het ogenblik van de dood gaat het psychische wezen rusten, nietwaar, maar het vitale wordt in de vitale wereld vastgehouden. Wordt het psychische daardoor verhinderd om te gaan rusten?

Maar het vitale wezen gaat niet rusten en het mentale wezen ook niet! Over het algemeen worden ze opgelost. Ze blijven alleen maar bestaan als je je hele leven een yoga hebt gedaan, als je met de grootste zorg het vitale en het mentale rond het psychische wezen hebt geïndividualiseerd, gecentraliseerd. Dat gebeurt één keer op de tien miljoen, het is erg zeldzaam. Laten we het geval nemen van een filosoof of van een schrijver die aanzienlijk met zijn hersens heeft gewerkt, die geprobeerd heeft om ze te ordenen; dat blijft bestaan, maar als een *vermogen om te denken*, anders niet. Er zijn van die denkvermogens die na de dood blijven bestaan en die natuurlijk proberen een ander fysiek stel hersenen te vinden om zich uit te drukken. Op die manier kan het mentale van een groot denker zich vereenzelvigen met een ander mentale en zo in staat zijn om zich uit te drukken.

Laten we nu eens vanuit het vitale gezichtspunt het geval nemen van een groot musicus die zijn hele leven heeft gewerkt om zijn uiterlijke wezen een goed instrument voor de muziek te maken. In zo'n geval zijn bijvoorbeeld zijn handen in hun uitvoeringsvermogen zo geïndividualiseerd, dat zij na de dood fijnstoffelijk blijven bestaan in een vorm die overeenkomt met de oude fysieke vorm. Zij zweven in de vitale wereld rond en worden aangetrokken door mensen die soortgelijke vermogens hebben; ze proberen zich met hen te vereenzelvigen. Als iemand gevoelig genoeg, ontvankelijk genoeg is, dan kan hij zich met deze handen één maken en prachtige dingen uitvoeren en profiteren van de hele individualisatie van het vorige leven van deze handen.

Treedt hetzelfde verschijnsel op in het geval van geleerden, wanneer de resultaten van hun werk enige tijd na hun dood verwezenlijkt worden?

Ja, bijvoorbeeld in het geval van Pierre en Marie Curie is het zeker dat het vermogen tot werken van Pierre Curie na zijn dood in zijn vrouw is overgegaan.

Er gebeuren dikwijls ongelukken met mensen die opgravingen doen in graven in Egypte. Waarom?

Ze krijgen hun verdiende loon! Wanneer je graven schendt, niet-

waar... Er zijn talloze van zulke verhalen. Maar dat is een ander verschijnsel.

Ik verklaar me nader: in de fysieke vorm bevindt zich 'de geest van de vorm' en deze geest van de vorm blijft een bepaalde tijd bestaan, zelfs wanneer de persoon uiterlijk dood is verklaard. En zolang de geest van de vorm blijft bestaan, wordt het lichaam niet vernietigd. In het oude Egypte hadden ze deze kennis; ze wisten dat als ze het lichaam op een bepaalde manier prepareerden, de geest van de vorm het niet zou verlaten en dat het lichaam niet zou ontbinden. In sommige gevallen zijn ze prachtig geslaagd; en als men de rust komt schenden van wezens die zo duizenden jaren hebben bestaan, dan begrijp ik dat ze daar niet erg mee ingenomen zijn, vooral wanneer men hun rust schendt uit een ongezonde nieuwsgierigheid, die men rechtvaardigt met wetenschappelijke argumenten.

In het museum Guimet in Parijs zijn er twee mummies. Van de een is niets meer over; maar in de ander is de geest van de vorm heel bewust gebleven, zó bewust dat je er een bewust contact mee kunt hebben. Het spreekt vanzelf dat, wanneer een massa mensen je met grote ogen komt aanstaren zonder ergens iets van te begrijpen en maar zeggen: 'Hé, kijk eens, zó ziet hij eruit!', je dat niet bepaald leuk vindt.

Zie je, ze beginnen met iets schandelijks te doen: die mummies zijn opgesloten in een kist die een speciale vorm heeft volgens de persoon, met alles wat nodig is om hem te conserveren; wel, ze openen de kist min of meer gewelddadig, ze nemen hier en daar wat zwachtels weg om beter te zien... En daar men nooit gewone mensen mummificeerde, waren het wezens die een aanzienlijke innerlijke macht hadden verwezenlijkt, of leden van de koninklijke familie, personen die in meerdere of mindere mate geïnitieerd waren.

Er is een mummie die de oorzaak is geweest van een groot aantal ongelukken; zij was een prinses, de dochter van de Pharao, en stond in het geheim aan het hoofd van een college van geïnitieerden in Thebe...

Nu ja, zo zijn de mensen...

12 maart 1951

Er bestaan krachten in de vitale wereld; bestaan er ook mentale vormen in de mentale wereld?

Ja, er is een concrete mentale wereld en er zijn mentale vormen die niet op de vitale krachten lijken en die hun eigen wet hebben. Er zijn veel, talloos veel mentale vormen. Ze zijn bijna onverwoestbaar; je kunt alleen maar zeggen dat hun vorm en relaties veranderen, het is heel beweeglijk en vervloeit aldoor.

(Moeder gaat over tot een ander onderwerp) *'...Je kunt alleen begrijpen wat je in je innerlijke wezen al weet. In een boek word je getroffen door wat je diep in jezelf al hebt ondervonden. De kennis die je van buitenaf lijkt te krijgen, is alleen maar een aanleiding om de kennis die al in je was naar boven te brengen.'*

(‘Waarom Yoga’, blz.48-49)

Waarom zijn bepaalde onderwerpen zo moeilijk?

Dat hangt van veel dingen af: van de vorming van de hersenen, van het atavisme, van de eerste jaren van de opvoeding; vooral van het atavisme. Maar er is een heel interessant verschijnsel: ieder nieuw idee vormt in de hersenen zo iets als een kleine winding en dat vraagt tijd. Bijvoorbeeld, men vertelt je iets wat je nog nooit hebt gehoord; je luistert, maar het is onbegrijpelijk, het dringt niet tot je door. Maar als je hetzelfde een tweede keer hoort, wat later, dan heeft het een betekenis. Dat komt doordat de schok van het nieuwe denkbeeld een klein beetje in de hersenen aan het werk is geweest en precies heeft voorbereid wat er nodig was om het te begrijpen. En dat wordt niet alleen opgebouwd, het wordt vervolmaakt. Daardoor komt het dat wanneer je een moeilijk boek leest, je het na zes maanden of een jaar oneindig veel beter begrijpt dan toen je het voor het eerst las en dat je het soms op een heel andere manier begrijpt. Dit werk in de hersenen gebeurt zonder dat je actieve bewustzijn daaraan deelneemt. Zoals de mens nu gevormd is, moet er altijd rekening worden gehouden met de factor tijd.

Komt de schok van de hersenen of van de gedachte?

Nee, die komt van het bewustzijn. De meeste mensen zijn er zich niet van bewust, maar het werkt de hele tijd in iedereen.

(Moeder hervat haar voorlezen) ‘...Je zegt iets dat heel duidelijk is, maar je staat verstomd over de manier waarop het wordt begrepen. Iedereen ziet er iets anders in dan wat je wilde zeggen en soms wordt er zelfs een tegenovergestelde betekenis aan gegeven! Als je werkelijk wilt begrijpen en dit soort fouten wilt vermijden, moet je door de klank en de beweging van de woorden heen dringen naar wat erachter is en in stilte leren luisteren.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 49)

Hoe kun je in stilte leren luisteren?

Dat is een kwestie van aandacht. Als je je aandacht concentreert op wat er gezegd wordt, met de wil om het goed te begrijpen, ontstaat de stilte vanzelf. Het is de aandacht die de stilte doet ontstaan.

Is het mogelijk om uit de ‘mentale vesting’ te komen?*

Er zijn toch mensen die uit de vesting komen! Je kunt zelfs een heel leger de vesting uit sturen!

Nee, het hoofd van de vesting gaat er niet uit, hij is erg aan zijn vesting gehecht; hij stuurt er zijn soldaten uit. Hij is erg aan zijn vesting gehecht, want die geeft hem de indruk dat hij bestaat en een individu is.

En als je je van de vesting ontdoet?

O, maar je moet oppassen! Je moet je er niet van ontdoen als je niet in staat bent om zonder vesting te leven, wat oneindig veel moeilijker is. Wat de mensen over het algemeen met veel inspanning en lijden doen, wat hun de indruk geeft dat ze helden zijn, is hun vesting neerhalen... om dadelijk weer in een andere te gaan! Vanuit het

* Zie gesprek van 10 Maart

standpunt van de Waarheid maakt dat niet veel verschil, maar het geeft hun de indruk dat ze een grote vooruitgang hebben gemaakt, omdat de oude vesting is neergehaald en ze een andere hebben gebouwd.

Zonder vesting leven is buitengewoon moeilijk. De mensen hebben dan de indruk dat ze niet leven, dat ze niet geïndividualiseerd zijn, dat ze zweven. Het is buitengewoon moeilijk om te leven in iets dat oneindig ruim en beweeglijk is, dat voortdurend verandert en eeuwig vooruitgaat, om door niets te zijn gebonden aan alles waaraan je je zou kunnen vastklampen en te zeggen: 'Dit ben ik, dit is mijn manier van denken'. Dat is heel moeilijk, je moet het niet te vroeg proberen; er zijn mensen die erdoor in een verstandsverbijstering raken.

Wat maakt de mentale constructie?

Het mentale ego maakt de constructie en klampt er zich wanhopig aan vast.

Zijn het 'ik' en het ego hetzelfde?

Over het algemeen wel!

Hoe komt het dat er mensen zijn die iets anders zeggen dan wat ze denken?

Ja, dat gebeurt vaak. Ze denken iets en wanneer ze gaan praten, zeggen ze precies het tegenovergestelde. Als het denken de taal zou controleren, zouden er veel domheden vermeden worden. Je verliest de controle en zegt in een opwelling een of andere domheid, net als een machine die begint te praten om het plezier van het praten. Dat lijkt belachelijk, maar het gebeurt de hele tijd; er zijn erg weinig mensen wie dit niet overkomt. Ze zeggen van alles en dan vragen ze zich af: 'Waarom heb ik dat allemaal gezegd?' Ze weten niet eens waarom. Ik ken mensen die altijd zeggen wat de ander wil. De persoon met wie ze praten zegt bij zichzelf: 'Hij gaat me dit of dat zeggen', of vreest: 'Ik hoop dat hij me dat niet zal zeggen' en de ander begint het als een marionet kalmweg te zeggen, zonder te weten waarom!

Komt dat door een gebrek aan wilskracht?

Nee, het komt door de mentale vervorming. Het heeft niet veel met de wil te maken. Als de wil tussenbeide komt, wordt het misschien minder ongerijmd.

Nee, het zijn bewegingen van het mentale, van de mentale vorming, de mentale kracht die steeds in beweging is, die komt en gaat, die heen en weer rent als een eekhoorn in een kooi zonder te weten waarom.

Dus is het een universeel spel?

Nee, niet erg universeel, het behoort tot de mensheid, het is heel menselijk. Hoeveel mensen hebben een eigen gedachte? Ik geloof dat ze in de gewone mensheid, met de gewone mentaliteit, niet voorkomen. Hoeveel mensen hebben een gedachte omdat ze hebben nagedacht? Heel weinigen, en als ze die hebben, beschouwt men hen als verschrikkelijk hard, of opmerkelijk intelligent, of despotisch, of autoritair – men begraaft ze onder allerlei complimenten! En gewoon omdat ze een nauwkeurige manier van denken hebben.

Laten we onverschillig welk algemeen denkbeeld nemen, bijvoorbeeld: 'Heeft de wereld een onbepaalde duur?', of: 'Heeft de wereld een begin en een einde?' Wie heeft daar een nauwkeurig denkbeeld over? Of: 'Hoe is deze aarde begonnen en hoe is de mensheid op aarde begonnen?' Het mentale is niet in staat om deze vraag op te lossen, het zal met een onbepaald aantal mogelijkheden geconfronteerd worden en niet weten te kiezen. Dus wat doet het, wat kiest het? Wat zijn persoonlijke voorkeur heeft, de gedachte die het een prettige, aangename gewaarwording geeft; het zegt: 'Ja, dát moet het zijn'. Maar als je helemaal eerlijk en nauwgezet bent, en als je je voorkeur niet in het spel laat komen, hoe zul je dan beslissen? Het is een onderwerp waar de mensheid nauw genoeg bij betrokken is om er belangstelling voor te hebben, nietwaar, de aarde is haar domein! Goed, als je een boek leest, zal het je iets vertellen, als je een ander leest, zal het je iets anders vertellen. Dan mengen de godsdiensten zich erin met hun theorieën, en bovendien zullen ze je vertellen dat het een of ander idee de 'absolute waarheid' is en dat je het *moet* geloven, dat je anders verdoemd zult zijn. Je leest wat de mannen van de wetenschap schrijven en zij vertellen je wetenschappelijke dingen. Je leest de filosofen en zij vertellen je filosofische dingen. Je leest de spiritualisten en zij leveren je spiritualiteit. En... je zult op precies hetzelfde

uitgangspunt gekomen zijn. Maar er zijn mensen die graag een soort stabiliteit in hun hoofd hebben (precies degenen die 'vestingen' bouwen; ze leven graag in een vesting, dan voelen ze zich op hun gemak), dus doen ze een keuze, en als ze genoeg mentale kracht hebben, doen ze een keuze uit een aanzienlijke hoeveelheid denkbeelden; dan ordenen ze die netjes, ze maken er een stevige muur van door elk ding te zetten op wat zij menen dat zijn plaats is. (Er moeten dus niet al te veel tegenstrijdigheden bij elkaar zijn.) En dan zeggen ze: 'Nu weet ik het!' Ze weten helemaal niets!

Dat is heel interessant, want hoe groter de mentale activiteit is, hoe meer men zich aan dit spelletje overgeeft. En er zijn ideeën waaraan je gehecht bent! Je houdt je eraan vast alsof je leven ervan afhing. Ik heb mensen gekend die een idee in het centrum van hun formatie hadden geplaatst en die zeiden: 'De rest mag in duigen vallen, dat kan me niet schelen, maar dit idee, daar komt geen verandering in, dát is de Waarheid!' En wanneer ze tot de yoga komen (en dit is het meest vermakelijke) wordt er voortdurend precies op dat idee gehamerd, voortdurend. Alle gebeurtenissen, alle omstandigheden hameren erop totdat het begint te wankelen, en dan zeggen ze op een goede dag wanhopig: 'Ach! Mijn idee is weg!'

Iemand heeft het op een dichterlijke manier gezegd: 'Je moet alles kunnen verliezen om alles te winnen'. En dat is waar, vooral wat het mentale betreft, want als je niet alles weet te verliezen, kun je niets winnen.

Hoe is deze aarde begonnen?

Vraag het de geleerden, zij zullen het je vertellen!

Als vooruitgang er per slot van rekening in bestaat alles af te leren wat men je heeft geleerd, waarom moet je dan leren?

Maar het is net als met gymnastiek. Je doet allerlei oefeningen om je lichaam te vormen en het sterk te maken, maar dat betekent niet dat je je hele leven gaat doorbrengen met gewichtheffen en brugoefeningen! Je kunt het blijven doen als een ontspanning, als iets om je bezig te houden, maar het is niet het hoogste doel. Met het mentale is het net

zo. Om een mentale te hebben dat in staat is om vooruit te gaan, zich aan te passen aan een nieuw leven, zich te openen voor hogere krachten, moet je het allerlei gymnastiek laten doen. Dáárom stuurt men de kinderen naar school, niet opdat ze zich alles zouden herinneren wat ze leren! Wie herinnert zich wat hij heeft geleerd? Wanneer ze later anderen moeten onderwijzen, moeten ze alles opnieuw leren, ze zijn alles vergeten. Het komt snel terug, maar het was vergeten. Maar als ze nooit naar school zijn gegaan, als ze nooit hebben geleerd en alles voor het eerst moeten doen... Als je op je vijfenveertigste jaar met brugoefeningen begint, dan doet het pijn, nietwaar. In dit geval is het net zo, het ontbreekt de hersenen aan soepelheid. Weet je wat de beste gymnastiek is? Dagelijks een gesprek te hebben met een metafysicus, omdat daar niets concreets in is, je kunt je niet concentreren op iets dat een vorm, een objectieve werkelijkheid heeft; alles gebeurt uitsluitend met woorden, in het domein van de abstracties, dat is een zuiver mentale gymnastiek. En als je in de mentale formatie van een metafysicus kunt komen, en hem kunt begrijpen en van antwoord dienen, dan is dat een volmaakte gymnastiek!

(Een leraar die wiskundige is:) *'Hetzelfde geldt voor wiskunde veronderstel ik!*

Ja.

Als het vitale op het ogenblik van de dood in de vitale wereld wordt aangevallen door vijandige krachten of wezens, zoekt het dan niet ergens een schuilplaats?

Ja. Dat is de reden waarom het in alle landen en in alle godsdiensten wordt aanbevolen tenminste gedurende zeven dagen na iemands dood bijeen te komen om aan hem te denken. Want wanneer je met genegenheid aan hem denkt (zonder innerlijke wanorde, zonder gesnik, zonder al die wanhopige hartstochten), als je rustig kunt zijn, wordt je atmosfeer voor hem een baken. Wanneer hij door vijandige krachten wordt aangevallen (ik heb het over het vitale wezen, nietwaar, niet over het psychische wezen, dát gaat rusten), kan hij zich helemaal verloren voelen, niet weten wat te doen en in grote nood verkeren; dan ziet hij door affiniteit het licht van degenen die met

genegenheid aan hem denken en haast zich daarheen. Het komt bijna altijd voor dat een vitale formatie, een deel van het vitale van degene die gestorven is (of soms het hele vitale als het goed geordend is) zijn toevlucht zoekt in de aura, in de atmosfeer van mensen of van degene die van hem heeft gehouden. Er zijn mensen die altijd een deel van het vitale van de persoon die heengegaan is met zich mee dragen. Dit is het werkelijke nut van die zogenaamde ceremoniën, die anders geen zin hebben.

Het verdient de voorkeur het zonder ceremoniën te doen. Ceremoniën zijn veeleer schadelijk om een heel eenvoudige reden: wanneer je in beslag genomen wordt door een ceremonie, denk je eerder daaraan dan aan de persoon om wie het gaat! Wanneer je bezig bent met gebaren, met bewegingen te maken, een ritueel te volgen, dan denk je veel meer daaraan dan aan de persoon die gestorven is. Trouwens, meestal doen de mensen het juist daarom, want ze hebben altijd heel sterk de gewoonte om te proberen te vergeten. Het is een feit dat een van de twee belangrijkste bezigheden van de mens is te proberen te vergeten wat pijnlijk voor hem is, en de andere is te proberen afleiding te zoeken om te ontsnappen aan de verveling. Dit zijn de twee belangrijkste bezigheden van de mensheid; met andere woorden, de mensheid brengt de helft van haar tijd door met niets te doen dat waarachtig is.

En wanneer de mensen zich vervelen (sommigen hoeven zich niet absoluut noodzakelijk bezig te houden, of ze hebben het ongeluk rijk te zijn), doen ze allerlei domme dingen! De oorsprong van alle losbandigheden, van alle menselijke stompzinnigheden is de verveling, wat men in het Engels 'dullness' noemt, die toestand waarin je net een nat vod bent: je reageert nergens meer op en je moet jezelf opzweepen (figuurlijk) om in beweging te komen.

In de economie van de Natuur worden de ogenblikken van verpozing gegeven opdat de mensen weer tot zichzelf zouden kunnen komen, maar ze weten niet hoe ze er gebruik van moeten maken.

Toen Moeder het eind van dit gesprek herzag op 10 maart 1965, maakte ze de volgende opmerking:

Nu zou ik veel meer kunnen zeggen...

Zoals bijvoorbeeld: wanneer de Heer de mensen het dichtst nabij

komt om een bewust contact met hen tot stand te brengen, halen ze in hun dwaasheid precies op dat moment de grootste stomiteiten uit.

Dat is waar, dat is werkelijk waar. Op het moment dat alles zwijgt opdat de mens zich bewust zou kunnen worden van zijn Oorsprong, bedenkt of begaat hij in zijn dwaasheid de ergste stompzinnigheden.

Om afleiding te zoeken omdat hij de kracht van het Licht niet kan verdragen?

Ja.

De druk is te sterk.

Ja, er zijn mensen die bang zijn, ze worden radeloos, ze kunnen het niet verdragen, dus doen ze wat dan ook om zich eruit te redden.

14 maart 1951

‘... Wanneer je je tot het Goddelijke wendt, moet je schoon schip maken met alle mentale opvattingen; maar in plaats daarvan projecteren de mensen over het algemeen al hun opvattingen op het Goddelijke en willen dat het Goddelijke daaraan gehoorzaamt. De enige ware houding voor een yogi is soepel te zijn en klaar om het Goddelijke bevel uit te voeren, wat dat ook moge zijn.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 51)

Wat is dat, ‘soepelheid’?

Soepel is wat gemakkelijk van vorm kan veranderen. Figuurlijk is soepelheid het vermogen om zich te voegen naar omstandigheden of noodzakelijkheden. Wanneer ik zeg dat je een soepele houding moet hebben tegenover het Goddelijke, dan betekent dat dat je het Goddelijke niet de starheid van vooropgezette denkbeelden en gevestigde principes in de weg moet leggen. Ik heb iemand gekend die verklaarde: ‘Ik ben het Goddelijke volledig toegewijd, ik ben bereid om alles te doen wat het Goddelijke me zal zeggen, maar ik ben heel gerust, want ik weet dat me nooit gevraagd zal worden om iemand te doden!’ Ik heb hem gevraagd: ‘Hoe weet je dat?’ Hij was verontwaardigd. Dat is een gebrek aan soepelheid.

Als je onder alle omstandigheden soepel bent, is dat dan geen zwakheid?

Maar er wordt niet van je gevraagd om soepel te zijn tegenover de wil van anderen! Niemand heeft je gevraagd om soepel te zijn tegenover anderen. Er wordt van je gevraagd soepel te zijn tegenover de Goddelijke Wil – dat is niet helemaal hetzelfde! En daarvoor heb je een grote kracht nodig, want je zult meteen het mikpunt van de wil van iedereen worden. Als je tot een familie behoort, dan zul je zien wat voor houding die aannemen! Hoe soepeler je tegenover de goddelijke Wil zult zijn, hoe meer je de tegenstand zult ontmoeten van de wil van anderen, die niet aan een contact met de goddelijke Wil gewend zijn.

Als iedereen de goddelijke Wil tot uitdrukking zou brengen, dan zou er nergens meer een conflict zijn, alles zou met elkaar in overeenstemming zijn. Dit is wat we proberen te doen, maar het is niet erg gemakkelijk.

Maar je kunt de goddelijke Wil moeilijk kennen, is het niet?

We hebben dit onderwerp al uitvoerig bestudeerd. Herinner je je niet wat we gezegd hebben? Er zijn vier voorwaarden om de goddelijke Wil te kennen:

- 1) De eerste, essentiële voorwaarde: absolute oprechtheid.
- 2) Je begeerten en voorkeuren te boven komen.
- 3) De stilte vestigen in je mentale en luisteren.
- 4) Onmiddellijk gehoorzamen wanneer je het bevel krijgt.

Als je volhoudt, zul je de goddelijke Wil steeds duidelijker waarnemen. Maar zelfs voordat je weet wat die Wil is, kun je het offer brengen van je eigen wil, en dan zul je zien dat alle omstandigheden precies zo geregeld zullen worden dat je zult doen wat je moet doen. Maar je moet niet zijn zoals iemand die ik heb gekend en die zei: 'Ik zie altijd de goddelijke Wil in anderen'. Dat zal je waar dan ook brengen, dat is het gevaarlijkste, want als je de goddelijke Wil in de anderen ziet, dan is het zeker dat je hun wil zult doen en niet de goddelijke Wil. Hier kunnen we ook zeggen dat er niet één van de vele, vele menselijke wezens in overeenstemming is met de Goddelijke Wil.

Jullie kennen het verhaal van de schichtige olifant, de kornak [berijder van de olifant] en de man die niet voor de olifant opzij wilde gaan. De man, die midden op de weg stond, zei tegen de kornak: 'Ik heb de goddelijke Wil in mij en de goddelijke Wil zegt me dat ik niet opzij moet gaan'. De kornak, die bijdehand was, antwoordde: 'Maar de goddelijke Wil in de olifant wil dat u opzij gaat!'

Moeder gaat over tot een andere vraag, betreffende ziekten. Daar iemand had gevraagd of ziekten niet veeleer te wijten waren aan microben dan aan 'vijandige krachten' of aan wisselvalligheden in de yoga, antwoordde Moeder:

'Waar begint en waar eindigt de yoga? Is niet je hele leven

een yoga? De mogelijkheid tot allerlei ziekten is altijd in je lichaam en om je heen aanwezig; alle microben en alle ziektekiemen krioelen om je heen en je draagt ze in je. Hoe komt het dan dat je plotseling een ziekte oploopt, terwijl ze je jarenlang niet heeft kunnen treffen? Je zult zeggen dat het te wijten is aan een 'inzinking' van de vitale kracht. Maar waar komt die inzinking vandaan? Die is het gevolg van een disharmonie in het wezen, van een gebrek aan ontvankelijkheid voor de Goddelijke krachten. Wanneer je de verbinding verbreekt met de Kracht die je ondersteunt, krijg je een inzinking en ontstaat er wat de medische wetenschap een 'gunstig terrein' noemt, en de onzichtbare vijanden doen er hun voordeel mee. Twijfel, een slecht humeur, gebrek aan vertrouwen, een egoïstisch inkeren tot jezelf snijden de verbinding met het goddelijke Licht en de goddelijke Energie af en geven kans tot de aanval. Aan dit soort bewegingen is de oorzaak van ziekten te wijten en niet aan microben.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 52)

Eén ding wordt nu langzamerhand door iedereen en zelfs door de medici ingezien, en wel dat bijvoorbeeld hygiënische maatregelen alleen maar doeltreffend zijn in de mate dat je er vertrouwen in hebt. Laten we het geval nemen van een epidemie. Lang geleden hebben we hier een cholera epidemie gehad – die was heel erg – maar de geneesheer-directeur van het ziekenhuis was een heel energieke man: hij besloot iedereen in te enten. Wanneer hij de ingeënte mensen naar huis stuurde, zei hij: ‘U bent nu ingeënt, er zal u niets overkomen, maar als u niet ingeënt zou zijn, zou u zeker sterven!’ Hij vertelde hen dat met veel gezag. Over het algemeen duurt een dergelijke epidemie erg lang en het is moeilijk om haar tot staan te brengen, maar in vijftien dagen, geloof ik, was die dokter erin geslaagd haar uit te roeien; in ieder geval was het wonderbaarlijk snel gedaan. Maar hij wist heel goed dat de beste uitwerking van zijn inenting het vertrouwen was dat ze de mensen gaf.

Nu hebben ze onlangs iets anders ontdekt, en dat vind ik prachtig. Ze hebben ontdekt dat er voor iedere ziekte een microbe is die genezend werkt (als je dat een microbe kunt noemen, een of andere

kiem). * Maar het eigenaardige van de zaak is dat die 'microbe' uiterst besmettelijk is, zelfs besmettelijker dan de microbe die de ziekte verwekt. En zij ontwikkelt zich over het algemeen onder twee omstandigheden: bij degenen die als het ware van nature goed gehumeurd zijn en energie hebben, en bij degenen die een sterke wil hebben om te genezen: plotseling krijgen ze de 'microbe' en ze genezen. En het wonderbaarlijke is dat als er in een epidemie één geneest, er meteen drie genezen. En die 'microbe' wordt gevonden bij alle mensen die genezen.

Maar ik zal jullie iets zeggen: wat de mensen voor een microbe houden, is heel gewoon de materialisatie van een vibratie of van een wil uit een andere wereld. Toen ik over hun ontdekking hoorde, heb ik bij mezelf gezegd: 'Heus, de wetenschap gaat vooruit!' Je zou bijna, en met meer reden, kunnen zeggen: 'De Materie gaat vooruit'. En wanneer ze tot de grond van de zaak doordringen, zullen ze merken dat wat in hun wetenschap voor 'microbe' doorgaat eenvoudig een bepaalde vibratie is; en die bepaalde wijze van vibreren is de materiële weergave van een hogere wil. Als je in staat bent om die kracht, of die wil, of die macht, die vibratie (noem het zoals je wilt) in bepaalde gegeven omstandigheden te brengen, werkt ze niet alleen in jou, maar zal ze door 'besmetting' op je omgeving werken.

Een discipel had gevraagd waarom ze gefiltreerd water dronken, daar ze immers niet aan microben geloven. Moeder antwoordde als volgt:

'...Is er iemand onder jullie die zuiver en sterk genoeg is om niet door een suggestie te worden beïnvloed? Als je ongefiltreerd water drinkt en denkt: 'Nu ben ik onzuiver water aan het drinken', loop je alle kans om ziek te worden. En zelfs als je de suggestie niet laat doordringen tot je bewuste denken, is er nog je hele onderbewuste dat passief voor dezelfde suggestie openstaat... De gewone conditie van de mens is een toestand vol bezorgdheid en angst. Als je tien minuten zorgvuldig je mentaal-fysieke bewustzijn observeert, zul je ontdekken dat het negen minuten vol angsten zit. En zelfs als je door discipline en

* Het betreft waarschijnlijk wat men nu 'antilichamen' noemt.

inspanning je mentale en vitale van alle angsten en bezorgdheid hebt bevrijd, blijft het moeilijk het lichaam te overtuigen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 53-54)

Waarom is het zo moeilijk het lichaam te overtuigen wanneer je er eenmaal in geslaagd bent je mentaal en vitaal te bevrijden?

Omdat het lichaam in de overgrote meerderheid der gevallen zijn inspiratie uit het onderbewuste ontvangt, het staat onder invloed van het onderbewuste. Alle angsten die uit het actieve bewustzijn verjaagd zijn, zoeken daar een toevlucht en dan moet je ze natuurlijk uit het onderbewuste gaan verjagen en ze daar uitroeien.

Waarom is men bang?

Ik geloof omdat men egoïstisch is!

Er zijn drie redenen. Ten eerste: een overdreven zorg voor je veiligheid. Vervolgens: wat je niet kent, veroorzaakt altijd een pijnlijke gewaarwording, die in het bewustzijn wordt weergegeven door angst. En vooral: omdat je niet gewend bent een spontaan vertrouwen in het Goddelijke te hebben. Als je tot de kern van de zaak doordringt, dan is dat de ware reden. Er zijn mensen die zelfs niet weten dat Dat bestaat, maar je zou hun met andere woorden kunnen zeggen: ‘Je hebt geen vertrouwen in je bestemming’, of: ‘Je weet niets van de Goddelijke Genade’ – het doet er niet toe wat, je kunt zeggen wat je wilt, maar in de grond van de zaak is het een gebrek aan vertrouwen. Als je altijd het gevoel had dat in alle omstandigheden het beste gebeurt, zou je nooit bang zijn.

De eerste opwelling van angst komt werktuiglijk. Er was een groot geleerde die ook een groot psycholoog was (ik herinner me zijn naam niet meer), die zijn innerlijke bewustzijn had ontwikkeld, maar hij wilde bewijzen hebben. Dus heeft hij een experiment ondernomen. Hij wilde weten of men de reflexen van het lichaam door het bewustzijn zou kunnen beheersen. (Waarschijnlijk is hij niet ver genoeg gegaan, want het kán gedaan worden; in elk geval was het voor hem nog onmogelijk.) Dus is hij naar de dierentuin gegaan, naar de

plaats waar men in een glazen kooi slangen houdt. Er was daar een bijzonder agressieve cobra; wanneer die niet sliep, was hij bijna altijd woedend omdat hij door het glas de mensen kon zien en dat prikkelde hem verschrikkelijk. Onze geleerde is voor de kooi gaan staan. Hij wist heel goed dat die zo gemaakt was dat de slang het glas nooit zou kunnen breken en dat hij geen enkele kans liep om te worden aangevallen. Toen is hij begonnen om dat dier door kreten, gebaren, enzovoort, op te hitsen. De cobra gooide zich woedend tegen het glas en telkens wanneer hij dat deed, knipperde de geleerde met zijn ogen! Onze psycholoog zei bij zichzelf: 'Kom, kom, ik weet toch dat die slang er niet doorheen kan, waarom knipper ik dan met mijn ogen?' Wel, je moet toegeven dat dit moeilijk te overwinnen is. Het geeft een gevoel van bescherming, en als je voelt dat je je niet kunt beschermen, ben je bang. Maar de opwelling van angst die wordt weergegeven door met de ogen te knippen, is geen mentale angst, en ook geen vitale: het is een angst van de lichaamscellen; dat komt omdat men ze niet heeft ingeprent dat er geen gevaar is en ze weten niet hoe ze zich tegen gevaar moeten verzetten. Dat komt omdat men geen yoga heeft gedaan, nietwaar. Met yoga kun je met de ogen open kijken, je zou niet met je ogen knippen; je zou niet met je ogen knippen omdat je een beroep doet op iets anders, en dat 'andere' is het voelen van de goddelijke Aanwezigheid in je, die sterker is dan alles.

Dat is het enige wat je van je angst zou kunnen genezen.

Jaren later werd dit gesprek voortgezet door een vraag van een leerling (19 mei 1965):

U zegt: 'Als je altijd het gevoel had dat in alle omstandigheden het beste gebeurt, zou je nooit bang zijn'. Is het werkelijk het beste dat in alle omstandigheden gebeurt?

De toestand van de wereld zoals die nu is in aanmerking genomen, is het het beste – het is niet het absoluut beste.

Er zijn twee dingen: het is elk ogenblik op een totale en absolute manier het best mogelijke voor het goddelijke Doel van het geheel; en voor degene die bewust op de goddelijke Wil is ingesteld, is het het gunstigste voor zijn eigen goddelijke verwezenlijking.

Ik geloof dat dit de juiste verklaring is.

In zijn geheel gezien is het altijd, op ieder ogenblik, wat het gunstigste is voor de goddelijke ontwikkeling. En voor de elementen die bewust op het Goddelijke zijn ingesteld, is het het beste voor de vervolmaking van hun éénwording.

Je moet alleen niet vergeten dat het beste voortdurend in verandering is, dat het niet statisch is; als het beste zou worden behouden zoals het is, zou het het volgende moment al niet meer het beste zijn. En omdat het menselijke bewustzijn altijd de neiging heeft om alles wat het goed vindt of wat het als goed beschouwt, in een statische toestand te willen houden, bemerkt het dat het ongrijpbaar is. De poging om iets te behouden zoals het is, vervalst de dingen.

(stilte)

Ik heb dat gezien toen ik het standpunt van de Boeddha wilde begrijpen, die de Manifestatie haar onbestendigheid verweet; voor hem waren volmaaktheid en bestendigheid één en hetzelfde. Hij had in zijn contact met het gemanifesteerde universum een eeuwigdurende verandering vastgesteld, dus had hij daaruit geconcludeerd dat de gemanifesteerde wereld onvolmaakt was en moest verdwijnen. En de verandering, de onbestendigheid, bestaat niet in het Niet-Gemanifesteerde, bijgevolg is het Niet-Gemanifesteerde het ware Goddelijke. Terwijl ik me in mijn beschouwing op dit punt concentreerde, heb ik inderdaad gezien dat zijn constatering juist was: de Manifestatie is absoluut onbestendig, ze is een eeuwige transformatie. Maar in de Manifestatie bestaat volmaaktheid uit het meegaan met een transformerende, ontplooiende beweging die identiek is aan de goddelijke Beweging, aan de essentiële Beweging. Terwijl alles wat tot de onbewuste of tamasische schepping behoort, probeert om zijn bestaan onveranderd te houden in plaats van te blijven voortduren door onophoudelijke transformatie. Daarom hebben sommigen gesteld dat de schepping het resultaat van een vergissing was. Maar je vindt alle mogelijke opvattingen: de volmaakte schepping, met daarna een 'fout' die er de vergissing in heeft gebracht; dat de schepping zelf een veruiterlijking van lagere orde zou zijn, die een eind moet hebben daar ze nu eenmaal een begin heeft gehad; dan de opvatting van de Vedas volgens wat Sri Aurobindo ons daarover heeft gezegd: namelijk een

progressieve en oneindige ontplooiing of onthulling – onbeperkt en oneindig – van het Al door hemzelf. Dat is natuurlijk allemaal in menselijke termen. Voor het ogenblik, zolang je je menselijk uitdrukt, is het een menselijke weergave. Maar naar gelang van de grondstelling die de mens die dat weergeeft aanneemt (dat wil zeggen dat hij ofwel ‘de oorspronkelijke vergissing’ of ‘het ongeluk’ in de schepping aanneemt, ofwel dat de allerhoogste Wil zich sedert het begin progressief ontplooit) zijn de conclusies, of volgens het yogische standpunt de ‘neerdalingen’, verschillend. Er zijn nihilisten, ‘nirvanisten’, en illusionisten, er zijn al de godsdiensten die een of andere vorm van duivelse tussenkomst aannemen; dan is er het zuivere vedisme: dat de schepping de eeuwige ontplooiing van de Allerhoogste is in een progressieve objectivering. En naar gelang van je voorliefde neem je het ene of andere standpunt in, en daarnaast zijn er ook nog allerlei schakeringen. Maar volgens wat Sri Aurobindo als de meest totale waarheid heeft gevoeld, volgens de opvatting van een zich progressief ontwikkelend universum, komt men ertoe te zeggen dat zich op elk ogenblik het best mogelijke voordoet voor de ontplooiing van het geheel. Dat is absoluut logisch. En ik geloof dat alle tegenstrijdigheden alleen maar kunnen voortkomen uit een min of meer uitgesproken neiging voor het één of het ander, voor deze of gene stelling. Allen die de tussenkomst van een ‘fout’ of een ‘verginging’ aannemen, met het daaruit voortvloeiende conflict tussen de krachten die achteruittrekken en de krachten die vooruitstuwten, kunnen die mogelijkheid natuurlijk betwisten. Maar men moet erkennen dat voor degene die spiritueel op de allerhoogste Wil of de allerhoogste Waarheid is ingesteld, ieder ogenblik noodzakelijkerwijze het beste voor zijn persoonlijke verwezenlijking is. Zo is het in alle gevallen. Het niet aan voorwaarden gebonden beste kan alleen maar worden aanvaard door wie het universum ziet als een ontwikkeling, een bewustwording van de Allerhoogste door Zichzelf.

(*stilte*)

Om de waarheid te zeggen, dit alles heeft geen enkel belang; want wat *is*, overtreft volledig en absoluut alles wat het menselijke bewustzijn erover kan denken. Pas wanneer je niet meer menselijk bent, weet je; maar zodra je iets onder woorden brengt, word je weer menselijk

en dan weet je niet meer.

Dat is onbetwistbaar.

En door dat onvermogen is het ook een soort beuzelarij om het probleem absoluut terug te willen brengen tot wat het menselijke verstand ervan kan begrijpen. In dat geval is het heel verstandig te zeggen, zoals iemand die ik kende: 'We zijn hier, we hebben een werk te doen en we moeten het zo goed mogelijk doen zonder ons te bekommeren om het hoe en waarom'. Waarom is de wereld zoals ze is?... Wanneer we in staat zullen zijn om dat te begrijpen, zullen we het begrijpen.

Alleen, ieder neemt een standpunt in... Ik heb hier alle voorbeelden bij elkaar, een kleine staalkaart van alle houdingen, en ik zie heel goed de reacties, ik zie hoe dezelfde Kracht – dezelfde unieke Kracht – in deze staalkaart werkt en natuurlijk verschillende uitwerkingen te weegbrengt; maar deze 'verschillende' uitwerkingen zijn voor de diepere visie heel oppervlakkig, het is alleen maar: 'Ze denken nu eenmaal graag zo, vooruit, dan denken ze maar zo'. Maar om de waarheid te zeggen wordt de innerlijke voortgang, de innerlijke ontwikkeling, de essentiële vibratie er niet door geraakt – niet in het minst. De één streeft met zijn hele hart naar het nirvana, de ander streeft met zijn hele wil naar de supramentale manifestatie, en in beiden is het resultaat wat de vibratie betreft ongeveer hetzelfde. En dat vormt één massa van vibraties die zich meer en meer voorbereidt om... te ontvangen wat komen moet. Er is een toestand, een essentieel pragmatische toestand, spiritueel pragmatisch, waarin van alle menselijke beuzelarijen de metafysica de meest beuzelachtige is.

17 maart 1951

'...In de ontwikkeling van het universum is alles wat gebeurt het resultaat van alles wat eraan voorafging'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 55)

Wat bedoelt u daarmee?

Het universum is eindeloos in beweging en dat is de ontplooiing van het hoogste Bewustzijn. Dus wordt alles wat gebeurt, geconditioneerd door alles wat eraan voorafgaat. Het universum blijft voortdurend wat het is door wat het geweest is, en wat het geweest is, was het resultaat van wat daaraan voorafging. En wat het zál zijn... zal het gevolg zijn van wat is!

Blijft de ontwikkeling van het universum onophoudelijk doorgaan of houdt het ergens op? Wat geeft ons de indruk van een begin, van een beslissing om te beginnen?

Vanwaar komt de beslissing om te beginnen?... (*lachend*) Waarschijnlijk van de Allerhoogste, ik weet het niet! Het kan zijn dat Hij op een dag besloten heeft dat Hij een universum wilde hebben van hetzelfde type als het onze en dat Hij begonnen is zichzelf te objectiveren om een universum te krijgen.

Elk element van dit universum is eeuwig aangezien het de Eeuwige *is*. Wel, je kunt moeilijk spreken van een ‘begin’ in de Eeuwige. Het spreekt vanzelf dat Hij altijd is geweest en altijd zal zijn. Maar laten we een voorbeeld nemen. (Het is een beeld, nietwaar, leg me niet in de mond wat ik niet zeg!) Laten we een bol nemen die vol is met een onberekenbare hoeveelheid kleine dingen. Als je de relatie van al die elementen verandert, wel, dan is de hoeveelheid zó groot, dan zijn de mogelijkheden tot onderlinge relaties zó talrijk dat je gemakkelijk van een oneindigheid kunt spreken, hoewel het filosofisch gezien geen oneindigheid is, maar vanuit een beschrijvend oogpunt kun je zeggen dat het een oneindigheid is. Ieder element is eeuwig. Alle combinaties zijn oneindig talrijk, maar nooit komt dezelfde combinatie tweemaal voor. Het universum is dus eeuwig nieuw en toch is het zichzelf.

Volgens de tradities zegt men...

Ja, ja, maar het gaat niet om tradities. Er zijn mensen die het over het *pralaya** hebben, dat weet ik, maar dat betekent gewoon (neem me niet kwalijk maar we moeten er op een wat plezierige manier over praten, anders wordt het onverdraaglijk) dat de Allerhoogste er op een dag misschien genoeg van had, dat Hij ontevreden was over het soort universum dat Hij gemaakt had en dat Hij een ander wilde scheppen. Nu, aangezien dat Hemzelf is, neemt Hij alles in zichzelf terug en brengt het dan weer naar buiten! Dat noemen de mensen *pralaya*, maar dat verandert niets; alle elementen van het universum zijn eeuwig en de combinaties zullen eeuwig anders zijn.

Volgens de wetenschap is onze fysieke driedimensionale wereld niet oneindig: zij is in een ruimte van meer dan drie dimensies, op zichzelf teruggebogen. Dat gesloten driedimensionale universum zet zich voortdurend uit en alle objecten van het universum verwijderen zich van elkaar met een snelheid die toeneemt met hun afstand. Als je terugdenkt in het verleden, dan komt er een moment dat het universum bijna in één punt was geconcentreerd en dat zou de sleutel geven tot de samenstelling van de materie, waarvan de tweeënnegentig elementen tot heden nooit zijn verklaard. Dit 'gecondenseerde punt' of 'oer-atoom' ligt drie of vier miljard jaar terug. Dit is wat de Hindoe-traditie het 'ei van licht' noemt. Maar daarvóór? Men weet er niets van. Onlangs heeft een Amerikaanse geleerde de theorie verkondigd dat deze beweging van een oneindige expansie niet zal blijven voortduren, dat de tegengestelde beweging zal inzetten en dat alles zich weer zal samenvoegen.

Een universele ademhaling.

Als je zou kunnen reizen met een lichtstraal die van de zon naar de aarde gaat, zouden vertrek en aankomst gelijk-

* Pralaya: einde van de wereld.

tijdig zijn, want de 'eigen tijd' van de reiziger zou tot stilstand gekomen zijn.

Het licht lijkt me te materieel om dit gelijktijdige bewustzijn te hebben.

Het spreekt vanzelf dat wanneer je de vorm verlaat en in de grenstoestand tussen de vorm en het vormloze komt, alles gelijktijdig is, maar dat is erg veraf van de dichtheid van het licht.

Het zou me verbazen. (Het is mogelijk, dat staat te bezien.) Maar ik betwijfel of een fysiek iets in staat zou zijn om een gelijktijdig bewustzijn van het universum te hebben.

Inderdaad, geen enkel voorwerp of materieel wezen kan reizen met de snelheid van het licht; maar veronderstel dat het mogelijk zou zijn, dan zou men, aangezien het aantal lichtstralen praktisch oneindig is en over het hele universum is verbreed, alles kunnen weten, alles kunnen kennen.

Maar dat zou geen integrale, gelijktijdige kennis van het universum zijn, zelfs niet van de aarde. Voor wie de herinnering aan het buitenaardse licht heeft, de herinnering aan de beweging van het hogere Licht, is het aardse licht langzaam, zoals het ook duister is. Maar dit zou al de uitdrukking van iets hogers zijn... ik weet het niet.

Het licht is een heel goed symbool, maar ik geloof niet dat het volledig is.

Is het licht sneller dan de gedachte?...

Je kunt de gedachte niet concreet ervaren. Het geluid is iets dat heel, heel langzaam is, maar de gedachte is al iets dat sneller is dan het licht... misschien ook niet. Bij de gedachte heb je een gewaarwording van ogenblikkelijkheid. Word je bijvoorbeeld de gedachte gewaar in het fysieke lichaam? Word je de gedachte buiten iets met een materiële hoedanigheid gewaar? Dat staat te bezien, nietwaar? Ik verklaar me nader: als je uit je lichaam treedt, als je de vitale wereld verlaat en in de mentale wereld komt, dan zijn alle relaties voor de gedachte anders dan ze in het lichaam zijn. Ten opzichte van het lichaam lijkt de gedachte iets onmiddellijks, zoals het licht bijvoorbeeld, méér dan het licht. Maar wanneer je niets meer met het fysieke

te maken hebt en in het eigenlijke mentale komt, dan zijn er relaties die kunnen worden weergegeven door een zeker soort tijd en een zeker soort ruimte die niet bestaan voor het fysieke bewustzijn, maar die voor het mentale bewustzijn bestaan. Dat zou, zo je wilt, de verklaring zijn van wat je zei, namelijk dat de tijd verandert; want het is duidelijk dat er in de universele vormgeving een progressief bewustzijn wordt geïnjecteerd, dat psychologisch wordt uitgedrukt door een relatie met nieuwe werelden of nieuwe 'dimensies'.

Men zegt bijvoorbeeld dat de aardse wereld tijdens een bepaalde periode werd bestuurd door de 'bovenmentale krachten' en dat deze heerschappij nu zal worden overtroffen, dat de wereld zal worden geregeerd door supramentale krachten; nu, telkens wanneer nieuwe krachten op aarde neerdalen, schept dat een verandering, en een verandering van bewustzijn moet samengaan met een verandering van beweging. Je zegt dat de uitzettende beweging steeds sneller wordt; dat betekent dat de wereld zich vult met een bewustzijn dat de innerlijke bewegingen van de ontwikkeling van de wereld steeds sneller maakt. Dat zou precies de materiële transcriptie van het spirituele verschijnsel zijn. De aarde wordt meer en meer geladen met krachten die uit steeds hogere gebieden komen (hoger voor ons bewustzijn); dat betekent dat ze steeds sneller zijn, wat meer en meer het gevoel van ogenblikkelijkheid geeft. Wat men ontdekt heeft, is een soort fysieke symbool van dit verschijnsel, wat tot het wetenschappelijke bewijs zou leiden dat het universum progressief is.

De andere mogelijkheid is dat het gaat om een soort beweging van uitademen en inademen – dat is heel goed mogelijk. Maar dan zou het concentratieverschijnsel niet noodzakelijk een achteruitgang betekenen, maar eenvoudig een overgang van de ene beweging naar een andere.

De sterren verwijderen zich van elkaar met een snelheid die toeneemt met hun afstand... Wat houdt dat in?

Dat is beeldspraak, nietwaar. Je kunt je een universum indenken dat groter en groter zou worden, maar waarin zou dat universum dan bevat zijn? Wat zou er buiten dat universum zijn?... Ons kleine menselijke verstand denkt direct aan iets dat helemaal leeg is en aan een universum dat steeds meer plaats inneemt in die leegte, wat

betekent dat er een ruimte in die leegte zou bestaan, wat absurd is. In de grond van de zaak zou je moeten zeggen: 'Het is net of...' omdat het niet werkelijk is wat er gebeurt, het is alleen maar een manier om je uit te drukken. Om een denkbeeld te krijgen dat een heel klein beetje juist is, moet je van de materiële verklaring overgaan naar de psychologische, en zelfs als je een psychologische verklaring vindt, ben je nog heel erg ver van de waarheid, die noch ruimtelijk noch psychologisch is, maar iets anders dat blijkbaar nogal moeilijk in onze termen kan worden uitgedrukt. Het is een welbekende ervaring dat telkens wanneer je in een bewustzijn komt dat hoger is dan ons gewone bewustzijn (ik kan niet zeggen ruimtelijk), hoger dan ons aardse bewustzijn (eigenlijk zelfs niet bepaald aards, maar individueel), telkens wanneer je een ervaring hebt die het individuele bewustzijn te boven gaat, die dus het bewustzijn van het deel te boven gaat om in te gaan in een bewustzijn van het Geheel, en je die ervaring wilt vertolken, dat je dan ontdekt dat alle woorden ontdaan zijn van iedere betekenis, omdat de taal gevormd werd om de menselijke ervaring te vertolken voor het menselijke verstand. We beschikken over alle woorden die nodig zijn, zelfs met veel nuances en verfijning, om de menselijke ervaring uit te drukken, aangezien de taal daarvoor werd gemaakt; maar van welke taal wil je je bedienen om uit te leggen wat buiten het bereik van elke taal valt? Dat is uiterst moeilijk. Dus zeg je: 'Het is zus en het is zo', en je geeft er je rekenschap van terwijl je dat zegt dat je de ervaring zo totaal vervormt dat je soms helemaal verkeerdt wordt begrepen.

Daarom is de wetenschap vol paradoxen.

Ja, en alle spirituele boeken die de ervaringen van een andere wereld uitdrukken staan ook altijd vol paradoxen. Ze zeggen: 'Het is zus, het is zo', en dat is een poging om je de soepelheid te geven die je in staat zal stellen om iets in te zien – maar toch zie je het niet in!

De waarheid is dat zulke ervaringen alleen maar in stilte kunnen worden meegedeeld. En toch heeft men ons gezegd (en dat is een feit) dat die werelden, zoals de supramentale wereld, zich fysiek zullen manifesteren. Wat gaat er dan gebeuren? Zal men nieuwe woorden vinden? Er moeten nieuwe woorden voor gevonden worden... Dat is moeilijk, want als je er nieuwe woorden voor vindt, moet je ze ook

verklaren! In de grond van de zaak hadden de oude initiatie-methoden het bij het rechte eind, in die zin dat ze de Kennis alleen maar openbaarden aan degenen die de staat hadden bereikt waarin ze haar direct, buiten de woorden om, konden ontvangen. En ik ben erg bang dat het weer net zo zal gaan; misschien zal degene die de supramentale kennis heeft zich zelfs nooit voor de mensen begrijpelijk kunnen maken, tenzij zij zelf in staat zijn om in deze kennis te worden opgenomen. En dan is het logische resultaat dat men zal zeggen, wat ik eens door iemand heb horen zeggen: 'Och, dat is net als in het gewone leven'. Juist omdat alles wat niet het gewone leven is volledig aan de gewaarwording ontsnapt, het kan niet door woorden worden overgebracht.

Laten we een omgeving nemen zoals we die hier hebben, sterk geladen met bepaalde krachten, met bepaalde vibraties; deze vibraties drukken zich niet uit door zichtbare en tastbare dingen. Zij kunnen veranderingen veroorzaken, maar daar die veranderingen zich volgens bepaalde methoden voltrekken (zoals alle fysieke dingen), ga je bijna op een logische manier van de ene toestand in de andere over en deze logica belet je te bemerken dat er hier iets is dat niet tot het gewone leven behoort. Wel, degenen die geen andere manier van waarnemen hebben dan de gewone mentale, die zien dat de dingen zich ontwikkelen zoals gewoonlijk, of zoals ze zich in het gewone leven lijken te ontwikkelen, zullen zeggen: 'O, dat! Dat is heel natuurlijk'. Als ze geen andere manier van waarnemen hebben dan de zuiver fysieke, als ze niet in staat zijn om de hoedanigheid van een vibratie te voelen, als ze niets in zich hebben dat daarmee overeenstemt, of dat, als ze al iets hebben, niet is ontwaakt, dan zullen ze het leven hier bekijken en zeggen: 'Het is net als het fysieke leven. Jullie hebben misschien bepaalde denkbeelden, maar er zijn veel mensen die er bepaalde denkbeelden op na houden. Jullie doen alles misschien op een speciale manier, maar er zijn veel mensen die alles op een speciale manier doen. Eigenlijk is het een leven dat ik ook leef...' En zo kan het heel goed zijn dat de supramentale Kracht zich op een gegeven ogenblik manifesteert, dat zij hier bewust aanwezig zal zijn, dat zij op de materie zal inwerken, maar dat een bewustzijn dat niet aan haar vibratie deel heeft, niet in staat zal zijn om haar te bemerken. De mensen zeggen: 'Wanneer de supramentale Kracht zich zal manifesteren, zullen we het weten, je zult het kunnen zien'. Dat is helemaal

niet noodzakelijk. Zij zullen er niet méér van voelen dan die weinig gevoelige mensen die hier tijdelijk verblijven, die hier zelfs wonen zonder te voelen dat de atmosfeer anders is dan elders. Wie van jullie voelt dat voldoende nauwkeurig om het te kunnen bevestigen?... Je kunt in je hart, in je denken voelen dat het niet dezelfde atmosfeer is, maar dat is erg vaag, nietwaar. Maar die nauwkeurige waarneming... wacht, ik heb die gehad toen ik hier uit Japan aankwam. Ik was op de boot, in volle zee, ik verwachtte niets (ik was natuurlijk in beslag genomen door een innerlijk leven, maar fysiek bevond ik me op de boot), toen op ongeveer twee zeemijlen van Pondicherry de kwaliteit, ik kan zelfs zeggen de fysieke kwaliteit van de atmosfeer, van de lucht plotseling, abrupt, zodanig veranderde dat ik wist dat we binnen de aura van Sri Aurobindo kwamen. Dat was een *fysieke* ervaring, weet je, en ik garandeer dat iedereen met een voldoende ontwaakt bewustzijn hetzelfde kan voelen.

Ik heb ook de tegenovergestelde ervaring gehad, de eerste keer dat ik na jaren en jaren met de auto ben uitgegaan. Toen ik een eindje voorbij het Grote Meer was gekomen, voelde ik plotseling dat de atmosfeer veranderde: waar volheid was, energie, licht en kracht, verminderde dat... het werd minder en minder... minder en minder... en toen... niets meer. Ik was niet in een vitaal en ook niet in een mentaal bewustzijn, ik was in een absoluut fysiek bewustzijn. Wel, degenen die een gevoelig fysiek bewustzijn hebben, moeten dat op een absoluut concrete manier voelen. En ik kan jullie garanderen dat het geheel van wat we 'de Ashram' noemen een krachtencondensatie heeft die helemaal niet gelijk is aan die van de stad [Pondicherry] en nog minder aan die van het platteland [eromheen].

Dus ik vraag jullie: wie is zich werkelijk van deze krachtencondensatie bewust, die jullie een heel speciale bewustzijnsvibratie geeft?... Velen onder jullie voelen haar vaag, ze hebben er een bepaalde indruk van, ze praten erover; maar het nauwkeurige bewustzijn, het wetenschappelijke bewustzijn waarmee je de dosering zou kunnen aangeven, wie heeft dat? Ik geloof niet dat er iemand is, laat ieder maar eens in zichzelf kijken. En deze condensatie hier is niet meer dan een zwakke weerspiegeling van de supramentale kracht. Wanneer die supramentale kracht hier dus definitief gevestigd zal zijn, hoeveel tijd zal er dan nodig zijn om te bemerken dat zij er is? En dat alles door haar veranderd wordt, begrijpen jullie? En wanneer ik zeg

mentale niet kan oordelen, dan staaf ik dat met dergelijke feiten. Het mentale is geen kennisinstrument, het kán niet weten. Een geleerde kan je de dosering vertellen van de verschillende elementen waaruit een bepaalde lucht is samengesteld, hij analyseert dat; maar wie kan me iets zeggen over de dosering hier? Wie kan zeggen: er is die vibratie, er is die verhouding van dit, die verhouding van dat, die verhouding van het supramentale?... Ik vraag jullie dit opdat jullie erover zouden nadenken.

19 maart 1951

'... Het mentale is een beweging ; maar er zijn veel variaties van deze beweging, veel lagen die elkaar raken en elkaar zelfs doordringen. Tegelijkertijd dringt de beweging die wij het 'mentale' noemen, door tot andere niveaus... Bepaalde mentale gebieden bevinden zich heel hoog boven de vitale wereld en ontsnappen aan haar invloed; daar vind je geen vijandige krachten of wezens. Maar er zijn andere, veel andere, die door de vitale krachten kunnen worden aangeraakt en doordrongen.

(‘Waarom Yoga’, blz. 57-58)

Over welk mentaal niveau hebt u het?

Het mentaal-fysieke niveau. Zeker niet over het hogere mentale, want dáár zijn geen vijandige krachten. Het betreft het mentale dat zich met de materiële dingen bezighoudt.

Zijn er wezens in de mentale wereld?

Ja, véél. Ze zijn helemaal onafhankelijk, ze hebben hun eigen leven en ze hebben relaties met elkaar zoals in de andere werelden... Alleen zijn tijd en ruimte in de vitale of de mentale wereld voor een fysiek bewustzijn niet hetzelfde als in de fysieke wereld. Degenen die in het fysieke bewustzijn verkeren, hebben bijvoorbeeld de indruk dat de verplaatsingen in het mentale ogenblikkelijk gebeuren; ten opzichte van het hogere bewustzijn gebeuren ze niet ogenblikkelijk, maar ten opzichte van het fysieke bewustzijn gebeuren ze ogenblikkelijk, met een uiterst grote snelheid.

De wezens uit de mentale wereld hebben ook een eigen individualiteit, zelfs een vorm die bestendig kan zijn als ze verkiesen er een te houden. Hun vorm is de uitdrukking van hun denken en hij is soepel genoeg om met hun denken te kunnen veranderen, maar heeft voldoende continuïteit om hem te kunnen herkennen. Als je uit je lichaam treedt en de mentale wereld binnengaat, kun je die wezens ontmoeten, met hen praten, zelfs een afspraak met hen maken voor de volgende keer!

Kunnen ze een menselijk wezen onder hun invloed brengen zoals de wezens uit de vitale wereld dat doen?

Veel formaties proberen zich op aarde te verwezenlijken, maar mentale formaties zijn over het algemeen het produkt van menselijke wezens; ze blijven dan in de mentale wereld werken met de bedoeling om het mentale van de mensen te beïnvloeden. Maar de wezens van het mentale niveau zijn eigenlijk over het algemeen scheppende wezens, en omdat zij scheppers van vormen zijn, bekommeren ze zich er niet veel om andere vormen te beïnvloeden – zij stellen zich ermee tevreden zich uit te drukken door de vormen die ze hebben gemaakt.

*Is er een verschil tussen 'het spirituele' en het 'psychische'?
Zijn het twee verschillende niveaus?*

Over dit onderwerp heerst een grote verwarring in het menselijke denken. Volgens mij bedienen de filosofische, yogische en andere systemen zich op een erg vage en losse manier van het woord 'spiritueel'. Alles wat niet fysiek is, is spiritueel! Ten opzichte van de fysieke wereld zijn alle andere werelden spiritueel! Iedere gedachte, iedere inspanning die niet op het materiële is gericht, is een spirituele inspanning. Iedere tendens die niet menselijk en egoïstisch is, is een spirituele tendens. Het is een woord dat men overal opplakt.

Ik heb pas in 'L'Illustration' het volgende gelezen: 'De spirituele activiteit bij uitstek is lezen en schrijven. Het centrum van het spirituele leven is de Nationale Bibliotheek!'

Dat is een goedkope spiritualiteit!

Na te hebben gesproken over het verschil tussen het 'psychische' en het 'spirituele' ('Waarom Yoga', blz. 60) voegt Moeder er het volgende aan toe:

'...Zolang je voor het begrijpen op verbale vormen bent aangewezen, loop je heel erg de kans je dikwijls in de werkelijke betekenis te vergissen; maar als je in de

mentale stilte kunt opklommen tot de wereld waaruit de ideeën neerdalen om vorm aan te nemen, zul je onmiddellijk begrijpen... Op de zuivere hoogten van het onuitgedrukte mentale ben je vrij; wanneer je die binnengaat, kom je uit jezelf en dring je door tot het universeel mentale niveau waarin iedere individuele mentale wereld ondergedompeld is als in een onmetelijke zee. Daar kun je volledig begrijpen wat er in iemand anders omgaat en zijn gedachten lezen alsof het je eigen gedachten waren, omdat daar geen enkele scheiding of verdeling is tussen het ene mentale en het andere. Alleen wanneer je je in dit gebied met anderen verenigt, kun je hen begrijpen, zo niet, dan ben je niet op elkaar afgestemd, dan heb je geen contact.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 61-62)

Je kunt elkaar alleen maar in stilte begrijpen. Het gebeurt vaak dat twee mensen over een bepaald onderwerp praten en plotseling om de een of andere reden allebei een poosje zwijgen; dan zegt de een iets dat precies overeenkomt met wat de ander dacht. Dat zijn mensen die elkaar in stilte begrijpen. Ze hebben dezelfde gedachtengang gevolgd, ze zijn tot hetzelfde resultaat gekomen en de een vult de gedachte van de ander aan. Dat gebeurt dikwijls met mensen die lang samen hebben geleefd en een soort mentale affiniteit hebben ontwikkeld, die hen in staat stelt elkaar achter de woorden werkelijk te begrijpen. Ik heb mensen gekend die uit verschillende landen kwamen – en jullie weten dat de manier van denken in ieder land weer heel anders is, de manier waarop de denkbeelden op elkaar volgen is anders, zelfs tegengesteld aan die van een ander land –, ik heb ervaringen gehad met mensen uit heel sterk verschillende rassen, die erin geslaagd waren mentaal zo goed met elkaar overeen te stemmen dat ze elkaar vanzelf begrepen, zonder woorden.

Als de een stil is en de ander niet, kun je elkaar dan begrijpen?

Dat is mogelijk. Misschien zal degene die stil is de ander begrijpen die het niet is!... Maar wanneer er die volledige overeenstemming is, zelfs al is die niet bestendig, kun je, wanneer je met iemand samen

bent en je een gedachte lang genoeg vervolgt om uit de innerlijke onrust te komen, en de ander dezelfde gedachte heeft uitgewerkt, ineens ontdekken dat je met elkaar overeenstemt zonder gesproken te hebben of zonder dat je het bewust hebt geprobeerd. Over het algemeen komt de stilte bij allebei tegelijkertijd – of bijna –, het is alsof je de stilte binnenglijdt. Zeker, het kan ook voorkomen dat de een lawaai blijft maken in zijn hoofd, terwijl de ander daarmee is opgehouden, maar degene die ermee opgehouden is zal veel meer kans hebben om te begrijpen wat er met de ander gebeurt!

Wanneer we uit de klas* komen, wordt ons gevraagd wat U hebt gezegd. Moeten we dat vertellen?

Julie kunnen zeggen: 'Hoor eens, ik heb mijn best gedaan, maar ik ben er niet zeker van dat ik het begrepen heb, en als ik herhaal wat ze heeft gezegd, dan ben ik er bijna zeker van dat ik haar woorden zal verdraaien'. Op die manier kun je gerust zijn, 'aan de veilige kant'.

Waardoor wordt de substantie van de psychische wereld gekenmerkt?

De substantie van de psychische wereld is een substantie die deze wereld eigen is, die haar eigen psychische kenmerken heeft: een gevoel van onsterfelijkheid, volkomen ontvankelijk voor de goddelijke invloed, helemaal aan die invloed overgegeven en ervan doortrokken. Dat is precies wat het psychische onderscheidt van de andere delen van het wezen. Wanneer ik het bijvoorbeeld heb over het organiseren van het mentale en het vitale rond het psychische centrum, dan bedoel ik niet dat ze psychisch moeten worden; ze blijven vitaal en mentaal, maar ze zijn rond het psychische geordend zoals een leger rond zijn aanvoerder is geschaard – het wordt de aanvoerder niet, het gehoorzaamt hem, nietwaar? Wel, dit is hetzelfde; het vitale en mentale zijn rond het psychische geschaard, zij ontvangen bevelen van het psychische en voeren die zo goed mogelijk uit. Maar ondanks dat wordt hun substantie geen psychische substantie. Ze kunnen onder invloed van het psychische staan en min of meer zijn aard aannemen, maar niet zijn substantie.

* De kinderen noemden deze gesprekken 'Moeder's klas'.

U hebt gezegd dat onze lichamen ontvankelijk kunnen worden voor krachten die in bepaalde plaatsen of bepaalde landen geconcentreerd zijn. Maar kun je deze fysieke gewaarwording hebben zonder een voorafgaande voorbereiding van het bewustzijn, of is het werkelijk een spontane gewaarwording zoals bijvoorbeeld warmte, koude of kippevel?*

Als dat het gevolg was van een gedachte of van een wil, dan zou het geen ervaring zijn, het zou geen enkele waarde hebben. Begrijpen jullie goed, ik verklaar absoluut dat iedere ervaring die het gevolg is van een soort vooraf opgevatte gedachte of wil, spiritueel gezien geen enkele waarde heeft.

Maar was U niet bij wijze van spreken in een 'gunstige' toestand voor die gewaarwording?

Er zijn mensen die voortdurend in een hoger bewustzijn leven, terwijl anderen zich moeten inspannen om daarin te komen. Maar het gaat om iets heel anders: wat de ervaring waar ik over sprak haar waarde gaf, was dat ik het helemaal niet verwachtte, helemaal niet. Ik kende dat heel goed, ik had sinds heel lang een ononderbroken 'spirituele relatie' met de atmosfeer van Sri Aurobindo, om zo te zeggen, maar ik had nooit aan de mogelijkheid van een wijziging van de fysieke lucht gedacht en ik was er niet in het minst op verdacht. Dát gaf de ervaring haar hele waarde, het kwam zomaar, plotseling, net zoals wanneer je ergens komt waar een andere temperatuur heerst of wanneer je op een andere hoogte komt... Ik weet niet of jullie weten dat de lucht die je inademt niet altijd eender is en dat de vibraties in de lucht van het ene land anders zijn dan die in de lucht van het andere, dat de vibraties in de lucht op de ene plaats anders zijn dan die op een andere. Als je eraan gewend bent om die subtiel-fysieke gewaarwordingen te hebben, kun je ineens zeggen: 'Hé, de lucht hier is net zoals in Frankrijk', of: 'Dit is de lucht van Japan'. Het is iets dat niet te

* In het vorige gesprek had Moeder verteld dat zij bij haar terugkeer uit Japan op twee zeemijlen afstand van Pondicherry ineens op een fysieke manier de atmosfeer van Sri Aurobindo had gevoeld.

definiëren is, zoals reuk of smaak. Maar dat is het niet, het is een gewaarwording door een ander zintuig. Het is een zintuig dat tot de fysieke wereld behoort, maar er zijn andere zintuigen dan de vijf waarover we gewoonlijk beschikken; er zijn veel andere.

Wil het fysieke wezen – let wel, ik zeg het fysieke wezen – volledig ontwikkeld zijn, dan moet het twaalf zintuigen hebben. Eén van die zintuigen geeft je dit soort gewaarwording. Je kunt niet zeggen dat het de smaak, de reuk, het gehoor, enzovoort is, maar het is iets dat je een heel nauwkeurige indruk geeft van het verschil in hoedanigheid. En het is heel nauwkeurig, weet je, net zo nauwkeurig als je zwart van wit kunt onderscheiden, het is werkelijk een zintuiglijke gewaarwording.

Wanneer je occultisme wilt studeren, neemt de Meester over het algemeen als eerste stelregel nooit ergens over te praten, je nooit iets uit te leggen, juist vanwege dat belachelijke verschijnsel van het denken dat aan het ‘denken’ slaat en je ‘ervaringen’ laat hebben die niets waard zijn: het zijn mentale formaties waarvan je de speelbal bent geweest, dat is alles, ze zijn niet werkelijk.

Wanneer je de wereld van de ervaringen wilt ingaan, moet je het denken verschrikkelijk wantrouwen. Het mentale hoeft maar even opgeschrikt te worden om te zeggen: ‘Hola, wat gebeurt er nu?’... Dan kunnen er misschien bepaalde dingen gebeuren, maar dat is niet authentiek, het is namaak.

De eerste voorwaarde: kunnen zwijgen. En niet alleen maar zwijgen wat spreken betreft, maar zwijgen in je hoofd, de stilte bewaren in je hoofd. Als je een ware, oprechte ervaring wilt hebben waarop je iets kunt baseren, moet je kunnen zwijgen, anders is het resultaat niets anders dan wat je zelf fabricceert en dat is van nul en gener waarde. Alles wat je ervan kunt zeggen is: ‘Nou, nou, wat is mijn denken handig in het maken van formaties!’

22 maart 1951

U zegt dat 'de tijd relatief is', wat betekent dat?

Het gevoel van de lengte van de tijd hangt af van het bewustzijn waarin je bent. Als je in een gewoon menselijk bewustzijn bent, dan meet je de tijd in verhouding tot het aantal jaren waarop je rekt te leven. Dan lijkt wat laten we zeggen vijftig jaar nodig heeft om zich te verwezenlijken, vreselijk lang, want je zult denken: 'Vijftig jaar... waar zal ik zijn over vijftig jaar?' Zelfs zonder dat je het duidelijk bij jezelf zegt, is het in je bewustzijn aanwezig. Maar als je je gewoon op het standpunt van een mentaal bewustzijn stelt, als je denkt aan de duurzaamheid van een geschreven werk bijvoorbeeld, dan realiseer je je dat een werk dat werkelijk kwaliteiten heeft honderden, zelfs duizenden jaren kan blijven bestaan. Als men je dus zegt: 'Voor de verbreiding van je ideeën zijn er honderd jaar nodig', dan lijkt je dat niet zo lang. En als je erin zou slagen om je bewustzijn te verenigen met het psychische bewustzijn, dan is een leven niet meer dan één ogenblik uit zoveel soortgelijke ogenblikken die eraan vooraf zijn gegaan; een leven meer of minder is dus niet erg belangrijk. En als je je bovendien verenigt met het eeuwigheidsbewustzijn, dan heeft de tijd geen enkele werkelijkheid meer voor je.

Alles is betrekkelijk.

Wanneer je je bewust bent van de verschillende delen van je wezen, welk deel is dan bewust?

Waarschijnlijk niet altijd hetzelfde. Normaal moet het werk van de bewustwording door het psychische worden gedaan, maar het is heel zelden het psychische dat het doet. Meestal wordt het gedaan door een min of meer verlicht deel van het mentale, dat het vermogen heeft verworven om zich op de achtergrond te houden en de rest te bekijken. Maar jullie kennen zoiets wel: als je bewust bent in je mentale, dan zegt één deel van het mentale iets en een ander deel antwoordt, en dan volgt er een eindeloze discussie tussen de twee delen. Veel mensen hebben zulke dialogen in hun mentale.

Over het algemeen kun je moeilijk zeggen wát bewust is; maar als er

iets observeert, dan is het natuurlijk altijd het element 'getuige' in dat deel – in elk deel van het wezen is er iets dat een 'getuige' is, dat gadeslaat. Er is zelfs een fysieke getuige die erg hinderlijk kan zijn; als hij je bijvoorbeeld ziet spelen, kan je dat erg verlammen. Er is ook een vitale getuige die je in het oog houdt, die je begeerten gadeslaat en zich erg amuseert met wat er gebeurt; ook dat is een rem. En er is de mentale getuige die de ideeën beoordeelt, die zegt: 'Dit idee is tegenstrijdig met dat', die alles ordent. Dan is er nog de grote psychische Getuige, die de innerlijke Godheid is.

Soms bestaat er geen relatie tussen deze verschillende getuigen – die zou er moeten zijn, maar ze is er niet altijd. Maar als er in het wezen een wil tot vervolmaking aanwezig is, komt de relatie snel genoeg tot stand; de ene getuige kan vertrouwen op de andere en tenslotte bereik je, als je voldoende oprecht bent, als je voldoende concentratie hebt, de hoogste innerlijke Getuige die alle dingen kan beoordelen. Maar over het algemeen kun je zeggen dat altijd een min of meer verlicht deel van het mentale wat meer relatie heeft met het innerlijke wezen dat observeert en beoordeelt.

Wat is bewustzijn?

(*Na een stilte*) Ik ben aan het kiezen tussen verschillende verklaringen! De ene is een grapje: bewustzijn is het tegenovergestelde van onbewustheid! De andere... dat het de scheppende essentie van het universum is; zonder bewustzijn geen universum; want bewustzijn betekent objectivering. Ik zou ook kunnen zeggen dat bewustzijn is wat *is* omdat er zonder bewustzijn niets is – dit is de beste verklaring. Zonder bewustzijn geen leven, geen licht, geen objectivering, geen schepping, geen universum.

Misschien is er in de ongemanifesteerde Allerhoogste een bewustzijn (maar wanneer je over dergelijke kwesties praat, ga je onmogelijke dingen zeggen). Men zegt dat de Allerhoogste in de eerste plaats bewust geworden is van zichzelf (wat zou betekenen dat hij daarvoor niet van zichzelf bewust was, dat hij in een staat verkeerde die wij niet 'bewust' kunnen noemen!), dat bewust worden van zichzelf zijn eerste wezensuiting is geweest en dat Hij, eenmaal bewust van zichzelf, dit bewustzijn naar buiten heeft geprojecteerd, wat de schepping heeft gevormd. Dit zegt de oude traditie tenminste. Laten we aannemen dat

er nooit een begin is geweest, want dat is een menselijke manier van spreken; het 'begin' is de Allerhoogste, de ongemanifesteerde Allerhoogste, zich bewust wordend van Zichzelf. Waarschijnlijk heeft Hij dat bewustzijn niet helemaal bevredigend gevonden (!) en heeft Hij het geprojecteerd, niet buiten zichzelf, want er is niets buiten hem, maar heeft Hij het veranderd in een handelend bewustzijn opdat het een objectivering van hemzelf zou worden. Bijgevolg kun je met zekerheid zeggen dat het Bewustzijn de oorsprong van de hele schepping is; daarmee ben je nauwkeurig, voor zover je dat met woorden kunt zijn. Het Bewustzijn is de oorsprong van de hele schepping, zonder bewustzijn geen schepping. En wat wij 'bewustzijn' noemen, is eenvoudig een ver contact, zonder precisie en zonder nauwkeurigheid, met het Allerhoogste Bewustzijn. Of het is, zo je wilt, de weerspiegeling van het oorspronkelijke Bewustzijn in een niet erg goede, niet erg schone spiegel. Wat wij ons bewustzijn noemen, is dat oorspronkelijke Bewustzijn, weerspiegeld in een wat beslagen spiegel (soms heel erg beslagen, soms heel erg vervormd), een weerspiegeling in de individuele spiegel. Nu kunnen we door deze weerspiegeling, als we langzaam teruggaan tot de oorsprong van wat weerspiegeld wordt, in contact komen met het Bewustzijn, met dat Ware Bewustzijn. En als we eenmaal met het Ware Bewustzijn in contact komen, bemerken we dat het overal hetzelfde is, dat alleen de vervorming verdelend werkt; zonder vervorming wordt alles bevat in één en hetzelfde Bewustzijn. Dat betekent dat alleen maar de vervorming, de weerspiegeling in de vervormende spiegel het verschil en de verdeling in het Bewustzijn veroorzaakt, anders is dat één enkel Bewustzijn. Maar je kunt deze dingen alleen maar begrijpen door ervaring.

Wat zijn de twaalf zintuigen?

Men kent er ons alleen maar vijf toe, niet? In ieder geval, er is een ander dat nu juist te maken heeft met bewustzijn. Ik weet niet of jullie dat ooit is verteld, maar iemand die bijvoorbeeld blind is, die niet ziet, kan zich bewust worden van een voorwerp dat zich op een zekere afstand bevindt door een soort waarneming die niet de tastzin is, want hij kan het niet aanraken, die niet het zicht is, want hij kan het niet zien, maar die een contact is, iets dat hem in staat stelt ermee in contact

te komen zonder te horen, zonder te zien en zonder aan te raken. Het is één van de zintuigen die het meest ontwikkeld zijn buiten die welke we gewend zijn te gebruiken. Er is een ander zintuig, een soort zintuig voor het aanvoelen van de nabijheid van iets: wanneer je in de nabijheid van iets komt, dan voel je het aan alsof je ermee in contact bent gekomen. Een ander zintuig, dat ook fysiek is, brengt je in contact met ver verwijderde gebeurtenissen; het is een fysiek zintuig omdat het tot de fysieke wereld behoort, het is niet zuiver mentaal, je hebt een gewaarwording. Sommige mensen hebben een soort gewaarwording van een contact met wat op een heel grote afstand gebeurt. Je moet niet vergeten dat er in het fysieke bewustzijn verscheidene niveaus zijn: er is een vitaal-fysiek niveau en een mentaal-fysiek niveau; die zijn uitsluitend lichamelijk. Op het materiële niveau in de toekomst zien is ook één van de fysieke zintuigen... We hebben dus iets dat waarneemt op korte afstand, iets dat waarneemt op lange afstand en iets dat van tevoren waarneemt; dat zijn er al drie. Het zijn als het ware verbeteringen van de zintuigen die we bezitten, zoals horen wat er op heel grote afstand gebeurt bijvoorbeeld – er zijn mensen die geluiden op heel grote afstand kunnen horen of die geuren op heel grote afstand kunnen ruiken. Dat is net een vervolmaking van deze zintuigen.

Met welk zintuig vindt men water in de grond?

De waarneming verschilt naar gelang van de persoon. Bij sommigen is het net alsof ze het water zien, bij anderen of ze de geur van water ruiken, bij weer anderen is het een soort intuïtie in het mentale domein; maar het is dus geen fysieke waarneming, het is een soort direct weten. Er is hier een man geweest die zei dat hij de geur van water kon bespeuren: hij had een instrument, maar dat was alleen maar een soort schijnvertoning... Het is een wichelroede die neerslaat, nietwaar; je kunt mooi zo passief mogelijk zijn, maar je zult toch altijd een kleine beweging maken wanneer je meent te voelen dat er iets is... Ik heb dat experiment verscheidene keren gemaakt: je geeft iemand de wichelroede, je vraagt hem te gaan lopen; je zwijgt, de persoon zwijgt, hij is helemaal geconcentreerd; dan, plotseling, denk je heel sterk: 'Hier is water' en hopla, de wichelroede maakt een kleine beweging – dat komt heel duidelijk door jouw suggestie. Ik had het

gedacht zonder het minste idee dat er water was, gewoon om een experiment te maken; en de wichelroede in de hand van de wichelroedeloper sloeg neer, hij had de suggestie opgevangen in zijn onderbewuste.

Als je stil genoeg bent, kunnen de zenuwen dan de vibratie van het water opvangen?

Maar er was geen water! Ik had *gedacht* dat er water was. (Er was misschien wel water, ik weet het niet, ik heb niet laten graven om het na te gaan.) Maar de ervaring bewijst dat mijn gedachten hadden ingewerkt op de vingers die de wichelroede vasthielden, en het stokje is omgeslagen... Je zou natuurlijk ook kunnen zeggen dat ik aan water had gedacht omdat daar werkelijk water was!

Zijn er dieren die heel ontwikkelde zintuigen hebben?

O ja! Er zijn dieren die veel meer ontwikkeld zijn dan wij!

Ik heb een olifant gekend die ons regelrecht naar water bracht als we op de tijgerjacht waren.

De dieren hebben zintuigen die veel volmaakter zijn dan die van de mensen. Volg jij het spoor van een mens maar eens zoals een hond dat doet bijvoorbeeld. Dat betekent dat de dieren (en meer in het bijzonder die welke wij de 'hogere' dieren noemen, omdat ze meer op ons lijken) in de curve, of liever de spiraal van de evolutie beheerst worden door de geest van de soort, wat een meer bewust bewustzijn is. De bijen, de mieren gehoorzamen aan deze geest van de soort, die van een voortreffelijke hoedanigheid is. En wat men 'het instinct' van de dieren noemt, is eenvoudig de gehoorzaamheid aan de geest van de soort, die altijd weet wat er wel en niet moet worden gedaan. Er zijn zoveel voorbeelden, nietwaar. Je brengt een koe in een weiland; ze gaat rondlopen, ze snuffelt, en ineens steekt ze haar tong uit en grijpt een plukje gras. Daarna loopt ze weer rond, snuffelt wat en grijpt een ander plukje gras, enzovoort. Heb je ooit een koe onder die omstandigheden bedorven gras zien eten? Maar sluit dat arme dier op in een stal, leg wat gras voor haar neer en het arme beest, dat zijn instinct

verloren heeft omdat het de mens gehoorzaamt (neem me niet kwalijk), eet net zo goed het bedorven gras als het onbedorven gras. We hebben hier al drie gevallen gehad, drie koeien die zijn doodgegaan omdat ze bedorven gras hadden gegeten. En die ongelukkige dieren hebben, zoals alle dieren, een soort respect (dat ik ongewettigd zou kunnen noemen) voor de superioriteit van de mens, en als je bedorven gras voor een koe neerlegt en haar zegt dat ze het moet eten, dan eet ze het! Maar aan zichzelf overgelaten, dus zonder dat er iets tussen haar en de geest van de soort tussenbeide komt, zou ze dat nooit doen. Alle dieren die in de omgeving van de mens terechtkomen, verliezen hun instinct omdat ze een soort bewondering vol devotie hebben voor dat wezen, dat hen zonder de minste moeite een schuilplaats en eten kan geven; ze zijn ook een beetje bang, want ze weten dat ze geslagen zullen worden als ze niet doen wat de mens wil!

Dat is heel eigenaardig, ze verliezen hun eigenschappen. Als een hond, een herdershond die heel ver van de mensen met de kudde leeft en erg onafhankelijk van aard is (hij komt af en toe thuis en kent zijn baas heel goed, maar ziet hem niet vaak) door een slang wordt gebeten, zal hij in een hoekje kruipen, zich likken en alles doen wat nodig is totdat hij is genezen. Als dezelfde hond bij jou leeft en door een slang wordt gebeten, zal hij kalm sterven, net als een mens.

Ik had thuis een erg lief katje, heel goed opgevoed, een wonderlijk katje. Hij was thuis geboren en was als alle katten gewend om te spelen met alles wat beweegt. Op dat moment was er een grote schorpioen in huis; naar gewoonte begon hij met de schorpioen te spelen. En de schorpioen stak hem. Maar het was een bijzondere kat; hij kwam naar me toe, hij was bijna stervende, maar hij liet me zijn poot met de beet zien; die was al gezwollen en zag er vreselijk uit. Ik heb mijn katje opgenomen – hij was heel lief – hem op tafel gezet en Sri Aurobindo geroepen. Ik zei tegen hem: ‘Kiki is door een schorpioen gebeten, hij moet genezen worden’. De kat strekte zijn nek en keek Sri Aurobindo aan met ogen die al een beetje glazig waren. Sri Aurobindo ging tegenover de kat zitten en keek hem ook aan. En toen zag je hoe dat katje zich beetje bij beetje begon te herstellen, te herstellen, en na een uur sprong hij op en ging helemaal genezen weg... In die tijd had ik de gewoonte om te mediteren in de kamer waar Sri Aurobindo sliep (de kamer die A. nu heeft) en daar kwamen telkens dezelfde mensen, alles was geregeld. Daar stond een leunstoel waar diezelfde kat altijd van

tevoren in ging liggen – hij wachtte niet af of er iemand in die stoel ging zitten, hij ging erin liggen. En hij ging geregeld in trance; hij sliep niet, hij lag niet in de houding die katten aannemen om te slapen; hij was in trance; soms gingen er schokken door hem heen, hij had bepaald visioenen. En hij gaf kleine kreetjes. Hij was in een diepe trance. Urenlang bleef hij zo. En wanneer hij uit zijn trance kwam, weigerde hij te eten. We maakten hem wakker om hem eten te geven, maar hij weigerde; hij ging terug naar de leunstoel en ging weer in trance. Dat werd heel gevaarlijk voor een katje... Maar het was geen gewone kat.

Om mijn verhaal te beëindigen: als je een dier in zijn gewone staat laat, ver van de mens, gehoorzaamt het aan de geest van de soort, het heeft een heel zeker instinct en zal nooit domme dingen doen. Maar als je het bij je neemt, verliest het zijn instinct en moet jij erover waken, want het weet niet meer wat het wel of niet moet doen. Ik hield me met katten bezig om een experiment te maken, een soort zielsverhuizing in omgekeerde zin bij wijze van spreken, dus om te zien of het hun laatste incarnatie als dier zou kunnen zijn, of ze klaar waren om in een volgend leven in het lichaam van een mens over te gaan. Het experiment is volledig geslaagd, ik heb drie gevallen gehad waarin het zonneklaar was: ze zijn gestorven met een psychisch wezen dat voldoende bewust was om in het lichaam van een mens over te gaan. Maar zoiets doen de mensen gewoonlijk niet; wat ze gewoonlijk doen is het bewustzijn, of liever het instinct van de dieren bederven.

24 maart 1951

U zegt dat de liefde overal is. Je vindt haar in de planten, misschien zelfs in de stenen.

(‘Waarom Yoga’, blz. 65)

Als er liefde is in een steen, hoe kun je dat dan zien?

Misschien zijn de verschillende elementen die de steen samenstellen geëördineerd door de vonk van de liefde. Ik ben ervan overtuigd dat, toen de Goddelijke Liefde in de Materie neerdaalde, deze volledig onbewust was, er was absoluut geen enkele vorm; je kunt zelfs zeggen dat de algemene vormen het resultaat zijn van de poging van de Liefde om het bewustzijn in de Materie te brengen. Als iemand van jullie (ik betwijfel het, maar nu ja), als je zou afdalen in het Onbewuste, in dat wat men het zuivere Onbewuste noemt, zou je je er rekenschap van geven wat het is. Een steen zou je daarmee vergeleken een wonderbaarlijk bewust ding toeschijnen. Je spreekt met minachting over een steen omdat jij een heel klein beetje meer bewustzijn hebt; maar het verschil tussen het bewustzijn van een steen en het totaal Onbewuste is misschien groter dan tussen de steen en jou. En het is uitsluitend te danken aan de opoffering van het Goddelijke, aan dat neerdalen van de goddelijke Liefde in het Onbewuste, dat we uit het Onbewuste zijn gekomen. Toen ik ‘misschien in de steen’ heb gezegd, had ik bijgevolg dat ‘misschien’ kunnen weglaten – ik kan verzekeren dat het *zelfs* in de steen aanwezig is. Zonder die aanwezigheid van de goddelijke Liefde zou er niets zijn, geen steen, geen metaal, geen ordening van atomen. De meeste mensen zeggen dat er ‘bewustzijn’ is wanneer ze beginnen te denken – als je niet denkt, ben je niet bewust. Maar de planten zijn volkomen bewust en toch denken ze niet. Ze hebben heel preciese gewaarwordingen die de uitdrukking zijn van een bewustzijn, maar ze denken niet. De dieren beginnen te denken en hun reacties zijn gecompliceerder. Maar de planten en dieren zijn bewust. Je kunt je bewust zijn van een gewaarwording zonder de minste gedachte te hebben.

Bestond de materiële substantie vóór het neerdalen van de goddelijke Liefde?

Ik geloof niet dat je zou kunnen zeggen dat er een materiële substantie was. Het Onbewuste... is het Onbewuste. Ik weet niet hoe ik jullie dat moet uitleggen. Als er een ontkenning van iets is, dan is dat werkelijk het Onbewuste. Het is de ontkenning van alles; het is zelfs niet in staat tot leegte. Je moet erin neergedaald zijn om te weten wat het is en het uit te leggen. Woorden kunnen het niet zeggen. Het is de ontkenning van alles, omdat alles begint met het bewustzijn. Zonder bewustzijn is er niets.

*Waren er wezens vóór die neerdaling van de Liefde?
Hadden ze een bewustzijn?*

Er waren geen aardse wezens. De aardse wereld, de aarde, is na het neerdalen in het Onbewuste ontstaan, niet ervoor.

De graduele vorming van de verschillende staten van zijn, vanaf de Allerhoogste tot het meest materiële gebied, heeft plaatsgehad na het Onbewuste. Toen het Bewustzijn zijn schepping is 'begonnen' (vat niet letterlijk op wat ik zeg alsof het een verhaaltje over een vreemd land was, want dat is het niet, ik probeer jullie te laten begrijpen, meer niet), is de eerste manifestatie van het scheppende Bewustzijn juist een emanatie van bewustzijn geweest – van bewust licht –, en toen deze emanatie zich heeft afgescheiden van haar Oorsprong, is het Onbewuste ontstaan, door tegenstelling, hoe moet ik het zeggen... ja, werkelijk door tegenstelling. Dus is de geboorte van het Onbewuste voorafgegaan aan de vorming van de werelden, en pas toen de waarneming ontstond dat de schepping van het universum nutteloos ging worden, is er een oproep uitgegaan en heeft de goddelijke Liefde zich in het Onbewuste gestort om het in bewustzijn te veranderen. Je kunt dus zeggen dat de vorming van de materiële werelden zoals wij die kennen, het resultaat is van de neerdaling van het hoogste Bewustzijn in het Onbewuste. Je kunt niet zeggen dat iets daaraan voorafging, dingen zoals wij die kennen in de materiële wereld. (Neem me de dubbelzinnigheid van mijn woorden niet kwalijk, maar jullie begrijpen dat je die dingen niet in onze gewone woorden kunt uitdrukken).

De vorming van de aarde zoals wij haar kennen, dit oneindig kleine punt in het onmetelijke universum, werd precies gemaakt om de poging tot transformatie op één punt te concentreren; ze is als het ware

een symbolisch punt, dat in het universum is geschapen om door op één punt te werken over het hele universum te kunnen uitstralen.

Als we het probleem wat begrijpelijker willen maken, is het voldoende om ons tot de schepping en de geschiedenis van de aarde te beperken, omdat die een goed symbool is voor de universele geschiedenis.

Astronomisch gezien is de aarde niets, ze is een heel kleine toevaligheid. Spiritueel gezien is ze een gewilde symbolische formatie. En zoals ik al heb gezegd, vind je alleen maar op de aarde die Tegenwoordigheid, dat directe contact met de hoogste Oorsprong, die aanwezigheid van het Goddelijke Bewustzijn dat in alle dingen schuilt. De andere werelden zijn min of meer hiërarchisch georganiseerd, als je dat zo kunt zeggen, maar de aarde heeft een bijzondere vorming als gevolg van de directe bemiddeling, zonder enige tussenkomst, van het hoogste Bewustzijn in het Onbewuste.

Bestaan de andere delen van het zonnestelsel uit dezelfde substantie als de aarde?

Ik heb jullie duidelijk verteld dat die uitstraling een symbolische schepping is geweest en dat iedere werking op dit speciale punt haar uitstraling heeft in het hele universum; denk daar wel om en ga niet zeggen dat de aarde gevormd is door een element dat van de zon afkomstig is, of dat zich een nevelvlek verspreid zou hebben waaruit de zon en al haar satellieten, enzovoort, ontstaan zouden zijn.

Maar is het waar dat er geen verschil is tussen de materie van de zon en de materie van de aarde? Zijn de zon en de andere werelden uit ons zonnestelsel tegelijkertijd met de aarde gevormd?

Alles werd noodzakelijkerwijze tegelijkertijd gevormd, de schepping heeft gelijktijdig plaats gevonden, met een bijzondere concentratie van het Bewustzijn op de aarde.

Hebben de wezens uit andere werelden en van de andere planeten een psychisch wezen?

Nee, dat is een verschijnsel dat uitsluitend op aarde voorkomt. Maar niets verhindert je te denken dat de psychische wezens naar andere werelden kunnen gaan als ze daar zin in hebben. Er is geen enkele reden om te denken dat je geen psychische wezens zou kunnen ontmoeten als je naar een andere planeet zou gaan, dat is niet onmogelijk; maar dat zouden psychische wezens zijn die op de aarde waren gevormd en die vrij zijn in hun beweging, die om de een of andere reden hier of daar heen gaan. Alle kennis uit alle tradities op aarde zegt dat de vorming van het psychische wezen alleen eigen is aan de aarde en dat de groei van het psychische wezen op aarde moet gebeuren. Maar is het eenmaal gevormd en vrij in zijn beweging, dan kan het waar dan ook in het universum heen gaan, het is niet beperkt in zijn beweging, maar om redenen van concentratie behoort zijn vorming en groei tot het aardse leven.

Zijn de goddelijke Liefde en de Genade hetzelfde?

In wezen is alles hetzelfde. Alles is in zijn essentie één en hetzelfde, het is een bewustzijnsverschijnsel; maar de Liefde kan zonder de Genade bestaan en de Genade kan zonder de Liefde bestaan. Maar voor het menselijke bewustzijn is iedere manifestatie van de Genade noodzakelijkerwijze een manifestatie van de hoogste Liefde. Maar dat gaat het menselijke bewustzijn te boven.

Hoe kun je je bewust worden van de goddelijke Liefde en hoe kun je een instrument worden om haar uit te drukken?

Ten eerste: om bewust te worden van wat dan ook, moet je het willen. En wanneer ik 'willen' zeg, dan bedoel ik niet dat je de ene dag zegt: 'O, ik zou wel willen' en het een paar dagen later helemaal bent vergeten.

Willen is een voortdurende, volgehouden, geconcentreerde aspiratie, iets waarmee het bewustzijn bijna uitsluitend bezig is. Dat is de eerste stap. Er zijn nog veel andere: een heel aandachtige observatie, een aanhoudend analyseren, een heel scherp onderscheid tussen wat zuiver is in een beweging en wat niet. Als je verbeeldingskracht hebt, kun je proberen om je iets te verbeelden en dan nagaan of je verbeelding overeenkomt met de werkelijkheid. Er zijn mensen die

zich verbeelden dat het genoeg is om op een dag in een goed humeur wakker te worden en te zeggen: 'Ha! wat zou ik bewust willen zijn van de goddelijke Liefde, wat zou ik de goddelijke Liefde graag willen manifesteren!'... Let wel, ik weet niet hoeveel miljoenen keren iemand een kleine opflakking van het menselijke instinct in zich voelt en zich dan verbeeldt dat er grote dingen zouden kunnen worden gedaan als hij de goddelijke Liefde ter beschikking had, en bij zichzelf zegt: 'Ik ga proberen om de goddelijke Liefde te vinden en dan zullen ze eens wat zien!' Dat is de allerslechtste manier. Omdat je, zelfs voordat er ook maar een begin van verwezenlijking is, het resultaat al hebt bedorven. Je moet je zoeken beginnen met zuiverheid in je aspiratie en je overgave, wat op zichzelf al heel moeilijk te bereiken is. Je moet veel aan jezelf gewerkt hebben om alleen maar *gereed* te zijn om naar de Liefde te streven. Als je jezelf heel eerlijk, heel oprecht bekijkt, dan zul je zien dat je kleine innerlijke maalstroom altijd weer op gang komt zodra je aan de Liefde begint te denken. Alles in je dat streeft, verlangt bepaalde vibraties. Tenzij je heel ver op de weg van de yoga gevorderd bent, is het nagenoeg onmogelijk om de vitale essentie, de vitale vibratie te scheiden van je eigen opvatting over de Liefde. Wat ik zeg, is gebaseerd op een lange ervaring met mensen. Wel, als jullie in de staat waarin jullie verkeren een contact zouden hebben met de zuivere goddelijke Liefde, zou ze jullie killer dan ijs lijken, of zo ver, op zo'n steile hoogte, dat je er niet zou kunnen ademen; het zou als op een bergtop zijn waar je voelt dat je gaat bevriezen en waar je nauwelijks kunt ademen, zo ver zou dat afstaan van wat je gewoonlijk voelt. Als de goddelijke Liefde niet bekleed is met een psychische of een vitale vibratie, kan ze moeilijk door de mensen worden waargenomen. Je kunt de indruk hebben van een genade – een genade die iets is dat zo ver, zo zuiver en zo onpersoonlijk is dat... ja, je kunt de indruk hebben van een genade, maar je kunt het moeilijk aanvoelen als de Liefde.

Maar kun je dan zeggen dat de psychische vibratie, de vibratie van de goddelijke Liefde is?

Ieder van jullie zou in staat moeten zijn om zich in verbinding te stellen met zijn psychische wezen, dat is niet onbereikbaar. Je hebt juist een psychisch wezen om je met de goddelijke krachten in verbinding te

stellen. En als je met je psychische wezen in contact bent, begin je een soort gewaarwording te voelen of te hebben, van wat de goddelijke Liefde zijn kan. Zoals ik al zei, is het niet voldoende om op een morgen wakker te worden en te zeggen: 'O, ik zou met de goddelijke Liefde in contact willen zijn!', zo gaat het niet. Als je door een aanhoudende inspanning, een grote concentratie, een grote zelfverloochening erin slaagt in verbinding te komen met je psychische wezen, dan zal het niet bij je opkomen te denken: 'O, ik zou met de goddelijke Liefde in contact willen zijn!'; dan ben je in een toestand waarin alles die goddelijke Liefde blijkt te zijn en niets anders. En zelfs dán is het niet meer dan een bekleding, maar een bekleding van een heel mooie kwaliteit.

Je moet dus niet proberen om de goddelijke Liefde buiten het psychische wezen om te kennen?

Nee. Vind je psychische wezen en je zult begrijpen wat de goddelijke Liefde is. Probeer niet om rechtstreeks in verbinding te komen met de goddelijke Liefde, want dat is nog steeds een vitale begeerte die je drijft; je zult je daar misschien niet van bewust zijn, maar het is een vitale begeerte.

Je moet je inspannen om met je psychische wezen in contact te komen, om bewust en vrij te worden in het bewustzijn van je psychische wezen, en dan zul je heel natuurlijk en spontaan weten wat de goddelijke Liefde is.

Het feit dat we met een psychisch wezen en op de aarde zijn geboren, wat een spiritueel symbool is, bewijst dat we een grote verantwoordelijkheid hebben, nietwaar?

Juist, we hebben een grote verantwoordelijkheid; we zijn op de aarde geboren om een bijzondere zending te vervullen. Alleen moet het psychische wezen natuurlijk een zekere graad van ontwikkeling hebben bereikt; op een andere manier zou je kunnen zeggen dat de hele aarde de verantwoordelijkheid heeft. Hoe meer je bewust en geïndividualiseerd wordt, hoe meer je het gevoel van verantwoordelijkheid zou moeten hebben. Maar dat gebeurt op een gegeven ogenblik; je begint te denken dat je hier niet zonder een bepaalde

reden, zonder een bepaald doel bent. Je geeft je er plotseling rekenschap van dat je hier bent omdat je iets te doen hebt en dat dit niet iets egoïstisch is. Dat lijkt me de meest logische manier om op weg te gaan, je plotseling rekenschap geven: 'Aangezien ik hier ben, heb ik een zending te vervullen. Aangezien ik met een bewustzijn begiftigd ben, moet ik iets met dit bewustzijn doen. En wat moet dat zijn?'

Normaal lijkt me dit de eerste vraag die je je moet stellen: 'Waarom ben ik hier?' Ik heb dit gezien bij de kinderen, zelfs bij kinderen van vijf of zes jaar: 'Waarom ben ik hier, waarom leef ik?' En dan zoeken met alles wat je aan bewustzijn kunt hebben, met een heel klein beetje bewustzijn: 'Waarom ben ik hier, om welke reden?'

Dat lijkt me het normale begin.

26 maart 1951

'Je moet elk ogenblik alles kunnen verliezen om alles te winnen.' Wat betekent dat?

Daar hebben we al over gesproken. Waarom zie je, wanneer je de weg van de yoga begint, dat wezens die ons lief zijn, ons verlaten? Je verliest alle wereldse bezittingen, alles waaraan je gehecht bent; soms verlies je zelfs je betrekking. En wat win je ermee? Het belangrijkste, het enige dat waarde heeft: het goddelijke Bewustzijn. En om dat te winnen, moet je al je wereldse bezittingen kunnen verliezen, je moet al je begeerten, al je gehechtheden, alle bevrediging vaarwel zeggen. Je moet dat allemaal kunnen verliezen als je het goddelijke Bewustzijn wilt winnen.

Voor het denken is dat nogal paradoxaal.

U hebt gezegd dat de psychische wezens naar andere werelden kunnen gaan nadat ze hun ontwikkeling hebben beëindigd; maar het psychische wezen behoort toch enkel en alleen tot de aarde?

Maar het psychische wezen is niet materieel, het is psychisch! Het is niet aan de materiële wereld gebonden; zodra het ophoudt in een lichaam te leven, vertrekt het naar de psychische wereld, die verre van materieel is.

Hoe kun je het vitale transformeren?

De eerste stap: je moet het willen. De tweede: oprechtheid en aspiratie. Maar wil en aspiratie zijn ongeveer hetzelfde, het een volgt uit het ander. Dan: volharding. Ja, je moet kunnen volharden in een methode, en wat voor methode?... Om te beginnen heb je het vermogen tot observeren en onderscheiden nodig, het vermogen om het vitale in jezelf te ontdekken; anders kun je heel moeilijk zeggen: 'Dit komt van het vitale, dat van het mentale en dat van het lichaam'. Alles zal je gemengd en onduidelijk lijken.

Na een heel lang volgehouden observatie zul je onderscheid kunnen

maken tussen de verschillende delen en de oorsprong van een innerlijke beweging kunnen onderkennen. Daar heb je tamelijk veel tijd voor nodig, maar het kan ook nogal snel gaan, dat hangt van iedereen zelf af. Maar heb je eenmaal de verschillende delen ontdekt, dan vraagt je: 'Wat is daar voor vitaals in? Wat brengt het mentale in mijn bewustzijn? Op wat voor manier verandert het mijn innerlijke bewegingen? Wat voegt het eraan toe en wat onttrekt het eraan? Wat voor verschijnselen voltrekken zich in mijn bewustzijn door tussenkomst van het vitale?' Als je dat eenmaal weet, wat doe je dan?... Wel, dan moet je die tussenkomst bekijken, observeren, weten hoe het werkt. Je wilt bijvoorbeeld je vitale transformeren. Je hebt zelfs een grote oprechtheid in je aspiratie, het besluit om tot het einde toe vol te houden – je hebt dat allemaal. Je begint te observeren en je ziet dat zich twee dingen kunnen voordoen – er kunnen zich véél dingen voordoen, maar hoofdzakelijk twee.

Ten eerste word je aangegrepen door een soort enthousiasme. Je gaat met vurige ijver aan het werk. In dit enthousiasme denk je: 'Ik ga dit en dat doen, ik zal het doel onmiddellijk bereiken, alles zal prachtig gaan! Dat vitale zal eens zien hoe ik het zal aanpakken als het niet gehoorzaamt!' En als je aandachtig observeert, zul je zien dat het vitale bij zichzelf zegt: 'Ha, eindelijk een gelegenheid!' Het aanvaardt, het zet zich met al zijn vurige ijver aan het werk, met zijn hele enthousiasme en... met al zijn ongeduld.

Ten tweede kan er precies het tegenovergestelde gebeuren, er kan een soort onbehagen ontstaan: 'Ik voel me niet goed, wat is het leven vermoeiend, wat is alles vervelend. Hoe moet ik dat allemaal doen? Zal ik ooit het doel bereiken? Is het wel de moeite waard om eraan te beginnen? Is het eigenlijk wel mogelijk? Is zoiets niet onmogelijk?' Dat is het vitale dat niet erg te spreken is over wat je voor hem gaat doen, dat niet wil dat je je met zijn zaken bemoeit, dat daar allemaal niets van moet hebben. Dus bezorgt het je een inzinking, moedeloosheid, gebrek aan geloof, twijfel: 'Is het de moeite waard?'

Dat zijn de twee uitersten en elk daarvan heeft zijn moeilijkheden.

Tenzij je een sterke wil hebt, suggereert de inzinking je: 'Het loont niet de moeite, je kunt wel je hele leven blijven wachten!' Het enthousiasme verwacht het vitale meteen getransformeerd te zien. 'Ik zal geen enkele moeilijkheid meer hebben, ik zal snel op de weg van de yoga vooruitgaan. Ik ga het goddelijke bewustzijn zonder een enkele

moeilijkheid veroveren.' Dan zijn er nog een paar moeilijkheden... Er is tijd voor nodig en veel volharding. Dan zegt het vitale na een paar uur, of misschien na een paar dagen, of misschien na een paar maanden: 'We zijn met al dat enthousiasme niet erg ver gekomen, is er werkelijk iets gedaan? Laat het ons niet precies waar we waren? Misschien zijn we er nu nog erger aan toe, een beetje overhoop, een beetje in de war. Alles is niet meer wat het was en ook nog niet wat het moet zijn. Het is heel vervelend wat ik doe'. En als je nog wat meer doorzet, zegt die mijnheer: 'O nee, ik heb er genoeg van, laat me met rust. Ik wil geen voet meer verzetten, ik wil in mijn hoekje blijven, ik zal je niet lastig vallen, maar hinder me niet zo!' En dan ben je niet veel verder dan voorheen.

Dat is één van de grote belemmeringen die je zorgvuldig moet vermijden. Zodra je ook maar de minste indruk hebt dat er een ontevredenheid is, iets onaangenaams, moet je dit tegen het vitale zeggen: 'Vriend, jij houdt je kalm en je doet wat je gezegd wordt, anders krijg je met mij te doen'. En tegen de andere, het enthousiasme dat zegt: 'Alles moet nu, meteen gebeuren', antwoord je: 'Kalmeer een beetje, al die energie van je is uitstekend, maar je moet haar niet in een paar minuten opgebruiken. We zullen haar lang nodig hebben, bewaar haar zorgvuldig en naarmate dat we ze nodig hebben, zal ik een beroep doen op je goede wil. Je zult tonen dat je vol goede wil bent, je zult gehoorzamen, je zult niet mopperen, je zult niet protesteren, je zult je niet verzetten, je zult ja zeggen. Je zult een kleine opoffering moeten maken wanneer dat van je gevraagd wordt, je zult van ganser harte ja zeggen'.

Goed, we zijn op weg gegaan. Maar de weg is erg lang. Er gebeurt van alles onderweg. Je gelooft ineens dat je een hindernis hebt overwonnen – ik zeg 'je gelooft', omdat je haar wel hebt overwonnen, maar niet definitief. Ik zal een gemakkelijk voorbeeld geven, iets dat je heel gemakkelijk kunt waarnemen. Iemand heeft ontdekt dat zijn vitale ontembaar en ongetemd is, dat het boos wordt om niets. Hij zet zich aan het werk om het te leren zich niet op te winden, niet boos te worden, kalm te blijven en de schokken van het leven zonder heftige reacties te verdragen. Als je dat met een goed humeur doet, gaat het tamelijk snel. (Let wel, dit is heel belangrijk: wanneer je met je vitale te maken hebt, zorg er dan voor dat je je goede humeur bewaart, anders krijg je narigheden. Je bewaart je goede humeur, dat wil

zeggen, je begint te lachen wanneer je merkt dat de woede opkomt. In plaats van terneergeslagen te zijn en bij jezelf te zeggen: 'Ach, ondanks al mijn pogingen begint dat weer van voren af aan', begin je te lachen en zegt: 'Zo, zo, we zijn nog niet aan het eind. Hoor eens, je bent belachelijk, je weet best dat je belachelijk bent! Is dit de moeite waard om boos te worden?' Je leest het goedgehumeurd de les. En kijk, na verloop van tijd wordt het niet meer boos, het blijft kalm – en je aandacht verslapt. Je gelooft dat je de moeilijkheid overwonnen hebt, je gelooft dat je een resultaat hebt bereikt: 'Mijn vitale hindert me niet meer, het wordt niet meer boos, alles gaat goed'. En de volgende dag word je boos. Dán moet je oppassen, dan moet je niet zeggen: 'Zie je wel, het dient nergens toe, het zal me nooit lukken, al mijn pogingen zijn nutteloos; het is allemaal een illusie, het is onmogelijk'. Integendeel, je moet bij jezelf zeggen: 'Ik ben niet waakzaam genoeg geweest'. Je moet lang, heel lang wachten voordat je kunt zeggen: 'Ha, dat is gedaan en het is goed gedaan'. Soms moet je jaren, veel jaren wachten.

Ik zeg dit niet om jullie te ontmoedigen, maar om jullie geduld en volharding bij te brengen. Want er komt een moment waarop dit gebeurt. En let wel, het vitale is maar een klein deel van je wezen – een heel belangrijk deel, dat wel, we hebben gezegd dat het de dynamiek, de realiserende energie is, en dat is heel belangrijk; toch is het niets meer dan een klein deel. En het mentale!... Dat gaat rondlopen, je moet alles in het werk stellen om het zich rustig te laten houden! Geloof je dat je dat van de ene dag op de andere kunt doen? En je lichaam...? Je hebt een zwakheid, een moeilijkheid, soms een kleine chronische ziekte, niets bijzonders, maar het is vervelend, nietwaar? Je wilt ervan afkomen. Je spant je in, je concentreert je, je werkt, je vestigt de harmonie, je denkt dat het afgelopen is en dan... Neem bijvoorbeeld mensen die de gewoonte hebben om te hoesten; zij kunnen zich niet, of bijna niet beheersen. Het is niet ernstig, maar het is vervelend en er is geen reden waarom dat nooit zou ophouden. Wel, je zegt bij jezelf: 'Ik wil dat beheersen'. Je doet een poging – een yogische poging, geen materiële –, je laat het bewustzijn, de kracht neerdalen, je laat het hoesten ophouden. En je denkt: 'Het lichaam vergeet te hoesten'. Dat is iets geweldigs, want wanneer het lichaam vergeet, dan kun je werkelijk zeggen: 'Ik ben genezen'. Maar jammer genoeg is dat niet altijd waar, want het daalt af in het onderbewuste, en

op een dag, wanneer het evenwicht van de krachten niet zo goed gevestigd is, wanneer de macht niet even sterk is, begint het opnieuw. En dan jammer je: 'En ik dacht nog wel dat het afgelopen was! Het was me gelukt en ik zei bij mezelf: 'Het is waar dat de spirituele macht op het lichaam inwerkt, het is waar dat je er iets aan kunt doen, en kijk nu eens, het is niet waar. En dat was dan nog maar iets onbelangrijks en ik die de onsterfelijkheid wil veroveren! Hoe zal ik dat ooit bereiken? Jaren heb ik nodig gehad om me van iets onbelangrijks te genezen en kijk, het begint opnieuw'. Dán moet je oppassen.

Je moet je wapenen met een eindeloos uithoudingsvermogen en een eindeloos geduld. Je doet iets één keer, tien keer, honderd keer, duizend keer als het nodig is, maar je doet het totdat het gelukt is. En niet alleen maar hier en daar, maar overal en overal tegelijkertijd. Dat is de grote opgave die je je stelt. Daarom zeg ik tegen mensen die me heel lichtzinnig komen vertellen 'Ik wil de yoga doen': 'Daar zou ik maar eens goed over nadenken, want je kunt lange jaren yoga doen zonder het minste resultaat te zien. Maar als je het wilt doen, moet je doorzetten, en doorzetten met zo'n wil alsof je bereid moet zijn er tien levens, indien nodig honderd levens over te doen om te slagen. Ik zeg niet dat het inderdaad zo zal zijn, maar het is de *houding* die je moet hebben. Niets mag je ontmoedigen, want je hebt in jezelf alle moeilijkheden die tot de verschillende zijnstoestanden behoren en die voortkomen uit de onwetendheid. En daarbij komen dan nog de eindeloze kwaadwilligheid en de mateloze geslepenheid van de vijandige krachten in de wereld... Weet je waarom ze er zijn? Ze werden toegelaten, en weet je waarom? Eenvoudig om te zien hoe lang je het uit kunt houden en om de oprechtheid van je handelen te toetsen. Want alles hangt van je oprechtheid af. Als je wil werkelijk oprecht is, zal niets je kunnen weerhouden, je zult tot het einde doorgaan, en al zou je duizend jaar moeten leven om het te doen, je zou duizend jaar leven om het te doen.

Probeert het vitale zelf niet om zich te transformeren? Het heeft een aspiratie, maar het is altijd het slachtoffer van alles, van de prikkels die van buiten komen.

Als het probeert om zich te transformeren, dan is dat werkelijk prachtig! En als het naar de transformatie streeft, zal het proberen om

zich te bevrijden. Als het vitale zwak is, zal zijn aspiratie zwak zijn. En let wel, zwakheid is een onoprechtheid, een soort excuus dat je jezelf geeft – misschien niet zo erg bewust, maar ik moet jullie zeggen dat het onderbewuste een oord vol allerlei onoprechtheid is. En de zwakheid die zegt: ‘Ik zou zo graag willen, maar ik kan niet’, is een onoprechtheid. Want als je oprecht bent, zul je morgen doen wat je vandaag niet kunt, en wat je morgen niet kunt, zul je overmorgen doen, enzovoort, totdat je het zult kunnen. Als je eens en voor altijd begrijpt dat het hele universum (of, zo je wilt, onze aarde, om het probleem daar te concentreren) niets anders is dan het Goddelijke dat Zichzelf vergeten is, waar plaats je dan de zwakheid? Toch zeker niet in het Goddelijke! Dus in het vergeten. En als je tegen het vergeten vecht, vecht je tegen de zwakheid, en naarmate dat je het Goddelijke dichter benadert, zal je zwakheid verdwijnen.

En dit geldt niet alleen voor het mentale, maar ook voor het vitale en zelfs voor het lichaam. Alle lijden, alle zwakheden, alle onvermogen is op de keper beschouwd onoprechtheid.

De onoprechtheid kan zich op veel plaatsen blijven verschuilen, daarom moet je nooit zeggen wat me zo vaak wordt gezegd: ‘Ik ben volkomen oprecht’. Dat is net zoiets als wanneer mensen je verzekeren: ‘Ik heb nooit een leugen verteld’. Als je volkomen oprecht zou zijn, zou je het Goddelijke zijn. Als je nooit een leugen zou hebben verteld, dat wil zeggen iets dat niet waar is, zou je de Waarheid zijn! Nu, daar jullie in feite noch het Goddelijke noch de Waarheid zijn (jullie zijn dat in wezen, maar niet in feite), moeten jullie altijd een lange weg afleggen om de Waarheid en de oprechtheid te bereiken.

Jullie moeten je niet ongelukkig voelen omdat het zo is.

Het is net als met die wanhopige mensen die zeggen: ‘Waarom is de wereld zo afschuwelijk!’ Klagen dient nergens toe, het is nu eenmaal zo. Het enige dat je kunt doen, is werken om haar te veranderen. Je kunt natuurlijk proberen om het vanuit een speculatief standpunt te begrijpen, maar het menselijke mentale is niet in staat om zoiets te begrijpen. Voor het ogenblik is dat volkomen nutteloos. Dat het verandert, dát is nuttig. We zijn het er allemaal over eens dat de wereld afschuwelijk is, dat ze niet is wat ze zou moeten zijn, en het enige wat ons te doen staat, is werken opdat ze anders zou zijn. Bijgevolg moeten we ons er uitsluitend op toeleggen het beste middel te vinden om haar anders te maken; en we kunnen één ding begrijpen, namelijk

dat het beste middel (hoewel we het nog niet zo heel goed kennen) onszelf is, nietwaar? En je begrijpt jezelf zeker beter dan je buurman. Je begrijpt het bewustzijn dat zich in een menselijk wezen manifesteert beter dan dat wat zich bijvoorbeeld in de sterren manifesteert. Dus kun je na enige aarzeling zeggen: 'Eigenlijk ben ik zelf het beste middel. Ik weet niet erg goed wat ik ben, maar dit geheel van dingen dat ik ben, is misschien mijn deel van het werk, en als ik het zo goed mogelijk doe, zal ik misschien het beste doen dat in mijn vermogen ligt'. Dat is een heel groot begin, heel groot. Het is geen overweldigende taak, het valt niet buiten de perken van je mogelijkheden. Je hebt je werk bij de hand, het is bij wijze van spreken steeds binnen je bereik, het is er altijd opdat je ermee bezig zou zijn – een werkterrein in verhouding van je kracht, maar veelzijdig genoeg, ingewikkeld genoeg, ruim genoeg, diepgaand genoeg om interessant te zijn. En in die onbekende wereld ga je op ontdekking uit.

Veel mensen zeggen: 'Maar heb je ooit, dat is toch egoïsme!' Het is egoïsme als je het op een egoïstische manier doet, om je persoonlijke voordeel, als je probeert om bepaalde vermogens te krijgen, om zo machtig te worden dat je anderen kunt beïnvloeden, of als je de middelen zoekt om voor jezelf een aangenaam bestaan te scheppen. Als je het in die geest doet, zal het natuurlijk egoïstisch zijn. Maar het mooiste van de zaak is dat je niets zult bereiken. Je zult beginnen met jezelf te bedriegen, je zult in steeds grotere illusies leven en je zult achteruitgaan in een steeds grotere duisternis. Bijgevolg is alles veel beter geregeld dan je denkt; als je je werk op een egoïstische manier doet (we hebben gezegd dat ons werkterrein altijd binnen ons bereik ligt), zul je niets bereiken. En dus is de vereiste voorwaarde het te doen met een absolute oprechtheid in je aspiratie om het goddelijke werk te verwezenlijken. Wel, als je op die manier begint, kan ik je garanderen dat je zo'n interessante reis zult maken dat je, zelfs al kost het veel tijd, nooit moe zult worden. Maar zo moet je het doen, met een intense wil, met volharding en met dat onontbeerlijke goede humeur dat je laat glimlachen wanneer zich moeilijkheden voordoen en lachen om de fouten, dan zal alles goed gaan.

Door wat voor spiegel kan de Allerhoogste weerkaatst worden?

Door het Bewustzijn zelf. Omdat dat bestaat, zonder dat zou men nooit iets bereiken. Als het hoogste Bewustzijn zich niet in het hart van al het geschapene bevond, zou de schepping zich nooit bewust kunnen worden van het Bewustzijn.

Om het vitale te transformeren moet je wilskracht hebben, volharding, oprechtheid, enzovoort. Maar in welk deel van het wezen bevindt zich dat allemaal?

De oorsprong van de oprechtheid, van de wil, van de volharding, ligt in het psychische wezen, maar dat alles uit zich verschillend naar gelang van de persoon. Over het algemeen begint het vorm aan te nemen in het hogere deel van het mentale, maar om doeltreffend te zijn, moet tenminste een deel van het vitale erop reageren, want de intensiteit van de wil komt daar vandaan, het realisatievermogen van de wil komt door het contact met het vitale. Als er in het vitale niets dan weerspannige elementen waren, zou je helemaal niets kunnen doen. Maar er is altijd ergens iets, een deel dat van goede wil is; het is misschien niet veel, maar er is altijd iets dat van goede wil is. Er hoeft maar ééns een enkel ogenblik van aspiratie te zijn, een wil, zelfs een heel vluchtige wil, om bewust te worden van het Goddelijke, om het Goddelijke te verwezenlijken, en het gaat als een bliksemflits door je hele wezen. Er zijn zelfs lichaamscellen die reageren. Je merkt dat niet meteen, maar overal komt er een antwoord. En door al deze delen die gereageerd hebben, ook al was het maar één keer, langzaam en zorgvuldig samen te brengen, kun je iets opbouwen dat samenhangend en geordend zal zijn en waardoor je je werk met wilskracht, oprechtheid en volharding zult kunnen doen.

Zelfs een vluchtig idee bij een kind, op een gegeven ogenblik in zijn jeugd, wanneer het psychische wezen het meest op de voorgrond is, wanneer het door het uiterlijke bewustzijn is heengedrongen en hem eenvoudig het gevoel heeft gegeven van iets moois dat hij moet verwezenlijken, maakt een kleine kern en daarop baseer je later je handelen. Tegen een geweldig groot deel van de mensheid werd nooit gezegd: 'Je moet het Goddelijke verwezenlijken', of: 'Je moet een yoga doen om het Goddelijke te vinden'. Alles welbeschouwd zul je zien dat men dit alleen maar tegen een heel erg kleine minderheid kan zeggen. Dat betekent dat deze minderheid is 'voorbereid' om een yoga

te doen, dat is het. Het betekent dat er al een eerste begin van verwezenlijking is geweest – een eerste begin is voldoende. Bij anderen is het misschien iets ouds, een ontwaken dat uit vorige levens komt. Maar wij hebben het over degenen die minder voorbereid zijn; dit zijn degenen die op een gegeven ogenblik een flits hebben gehad die door hun hele wezen is gegaan en die een antwoord heeft opgeroepen – maar dat is voldoende. Dat komt niet bij veel mensen voor. Degenen die gereed zijn om een yoga te doen, zijn niet talrijk vergeleken met de massa onbewuste mensen. Maar één ding is zeker: het feit dat jullie allemaal hier zijn, bewijst dat jullie op z'n minst dát hebben gehad. Er zijn er die heel ver op de weg zijn (soms twijfelen ze daar niet aan), maar op z'n minst hebben jullie dat gehad, dat soort spontane, integrale contact, net als een elektrische schok, een flits die door je heen gaat en je tot iets wekt: er moet iets verwezenlijkt worden. Het is mogelijk dat de ervaring niet in woorden wordt weergegeven, alleen maar door een vlam. Dat is voldoende. En langzaam, langzaam, geleidelijk orden je jezelf rond die kern. Als dát er eenmaal is, dan zal het nooit meer verdwijnen. Je kunt alleen maar denken dat het verdwenen is wanneer je een verbond hebt gesloten met de vijandige krachten en je een aanzienlijke poging doet om je van het contact te vervreemden en niet meer te merken dat het er is. En dan nóg is er maar één enkele flits nodig om het terug te brengen.

Als je dat één keer hebt gehad, kun je bij jezelf zeggen dat je in dit leven of in een ander, de verwezenlijking zult hebben.

'...De geloofsartikelen en dogma's van een religie zijn produkten van het mentale en als je je daaraan vasthoudt en jezelf opsluit in een vastgestelde gedragscode, dan ken je de waarheid van de geest niet, die zich vrij en ruim voorbij alle dogma's en codes bevindt – en kun je die ook niet kennen... In alle godsdiensten zijn er ook gelovigen die een spiritueel leven van hoog niveau hebben ontwikkeld. Maar het is niet de religie die hen hun spiritualiteit gaf; zij hebben de religie hun spiritualiteit verleend. Als zij ergens anders geleefd hadden, het doet er niet toe waar, als ze in een andere religie waren geboren, zouden ze er hetzelfde spirituele leven hebben gevonden en geleefd. Hun eigen vermogen, de kracht van hun innerlijke wezen, en niet de religie die zij belijden, heeft hen gemaakt tot wat zij zijn'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 73-74)

Zijn alle religies mentale constructies?

Alle religies waren dat misschien niet bij hun begin, maar in de loop van de tijd zijn ze het zeker geworden.

Wat is het ‘Kleine Voertuig’ en het ‘Grote Voertuig’?

Dat zijn boeddhistische termen. Het is de vertaling van een woord uit het Pali, geloof ik. Men zegt dat de godsdienst van het Noorden het ‘Grote Voertuig’ is en de godsdienst van het Zuiden het ‘Kleine Voertuig’. Het ‘Kleine Voertuig’ houdt zich strikt aan de leer waarin men de woorden van de Boeddha heeft behouden of meent te hebben behouden.

De Boeddha heeft gezegd, nietwaar, dat er geen godheid was, dat er geen bestendigheid van het ego was, dat er geen wezens van de hogere werelden waren die zich komen incarneren, dat er geen... Hij heeft bijna alles ontkend wat maar mogelijk is. En zó is de godsdienst van het Zuiden, hij is uiterst nihilistisch, hij zegt nee, nee, nee tegen alles;

in de godsdienst van het Noorden daarentegen, die beoefend werd in Tibet en zich daarna van Tibet over China heeft verbreid en van China over Japan, vindt men de bodhisattva's (heiligen zoals in andere godsdiensten), al de oude boeddha's die ook een soort halfgoden of goden zijn. Ik weet niet of jullie ooit de gelegenheid hebben gehad om een boeddhistische tempel in het Noorden te bezoeken. (Ik heb er gezien in China en Japan.) Je komt in zalen met een ontelbaar aantal beeldjes – allemaal bodhisattva's, al de discipelen van die bodhisattva's, al de vergoddelijkte natuurkrachten, kortom, je wordt overstelpt door het aantal goden. Als je daarentegen naar het Zuiden gaat, is er niets, geen enkel beeld. Ik geloof dat men het 'Grote Voertuig' heeft genoemd omdat het véél dingen bevat, en het 'Kleine Voertuig' omdat het er zo weinig bevat. Ik weet de oorsprong van de twee termen niet precies.

(Moeder leest verder voor:) *'...De dingen krijgen alleen maar een innerlijke waarde en worden werkelijk voor je wanneer je ze door eigen vrije keuze hebt verkregen en niet wanneer ze je zijn opgelegd. Als je zeker wilt zijn van je religie, moet je haar kiezen; als je zeker wilt zijn van je land, moet je het kiezen; als je zeker wilt zijn van je familie, moet je zelfs haar kiezen.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 74)

Wat betekent 'je familie kiezen'?

Je bent in de wereld gekomen in een bepaald milieu, onder bepaalde mensen. Wanneer je heel klein bent, op enkele zeldzame uitzonderingen na, lijkt je omgeving je uiterst natuurlijk, omdat je erin geboren bent en eraan gewend bent. Maar wanneer er later een spirituele aspiratie in je ontwaakt, is het heel goed mogelijk dat je je erg slecht op je gemak voelt in het milieu waarin je hebt geleefd, als de mensen die je hebben opgevoed bijvoorbeeld niet dezelfde aspiratie hebben, of als hun denkbeelden helemaal tegenstrijdig zijn met wat er in jou bezig is te ontstaan. In plaats van te zeggen: 'Ik behoor tot deze familie, wat moet ik doen? Ik heb een moeder, een vader, broers en zusters...' kun je op zoek gaan (ik bedoel niet dat je moet gaan reizen), op zoek naar mensen met een gelijkgestemde geest, naar mensen met een gelijke

aspiratie, en als je de oprechte aspiratie hebt om degenen te vinden die net zoals jij naar iets op zoek zijn, zul je altijd in staat worden gesteld om ze op de een of andere manier, door totaal onverwachte omstandigheden, te ontmoeten; en wanneer je één of meer personen gevonden zult hebben met precies dezelfde geestesgesteldheid, met dezelfde aspiratie, zullen zich heel natuurlijk banden van verwantschap, van intimiteit en vriendschap ontwikkelen en zullen jullie onder elkaar een soort broederschap vormen, dat wil zeggen een ware familie. Je bent samen omdat je elkaar na staat, je bent samen omdat je dezelfde aspiratie hebt, je bent samen omdat je hetzelfde doel in het leven wilt verwezenlijken; je begrijpt elkaar wanneer je praat, je hoeft niet het minste wat je zegt te bediscussiëren en je leeft in een soort innerlijke harmonie. Dat is de ware familie: de familie van de aspiratie, de familie van dezelfde spirituele aard.

Wat het land betreft, dat kan van allerlei dingen afhangen, het kan van een soort innerlijke affiniteit afhangen. Als je bijvoorbeeld in een land komt en daar voelt dat het innerlijk beantwoordt aan je aspiratie, als je voelt dat de omgeving er meer met je smaak, met je voorkeur overeenstemt, kun je heel goed verkiezen in dat land te leven, dat niet noodzakelijkerwijze het land is waar je geboren bent; en aangezien je dat land kiest om er te leven, kun je zeggen: 'Dit land is mijn land'. Er zijn mensen, veel mensen, die meestal om heel materiële redenen en zonder interesse reizen, maar er zijn er ook die op zoek zijn naar een omgeving die overeenstemt met hun innerlijke smaak, met hun aspiraties, of die landen of levenswijzen zoeken die meer overeenstemmen met hun diepste aard; die vestigen zich dan ergens en gaan er niet meer weg, en als ze daar een aantal jaren blijven, kunnen ze heel goed voelen dat dat land hun land is, veel meer dan het huis, of het dorp, of de stad waar ze geboren zijn.

Is het vitale vervormd vanaf de geboorte?

Als je geboorte geen toeval is geweest, mag je wel denken dat er geen vervorming is, maar wat je bij je geboorte bent, is meestal bijna absoluut wat je vader en moeder van je gemaakt hebben, en door hen heen ook wat je grootouders van je gemaakt hebben. Er is een soort vitale traditie in families en bovendien is er de bewustzijnstoestand waarin je bent gevormd, verwekt – het ogenblik waarop je ontvangen

bent, nietwaar – en niet één keer op een miljoen stemt deze bewust-zijnstoestand overeen met een ware aspiratie. Alleen een ware aspiratie zou er voor kunnen zorgen dat je vitale zuiver van iedere vermenging zou zijn, dat het vitale element dat voor de vorming van het menselijke wezen werd aangetrokken, een zuiver element zou zijn, vrij van iedere besmetting; ik bedoel dat als een psychisch wezen daar zijn intrede doet, het de gunstige elementen voor zijn groei kan verzamelen. In de wereld zoals die is, zijn de dingen zo gemengd, zo op alle mogelijke manieren gemengd, dat je bijna onmogelijk vitale elementen kunt hebben die zuiver genoeg zijn om niet de besmetting van alle andere besmette wezens te ondergaan.

Ik geloof dat ik daar al over gesproken heb, ik heb verteld wat voor aspiratie er vóór de geboorte bij de ouders zou moeten bestaan; maar zoals ik al zei, dat komt één keer op honderdduizenden keren voor. De gewilde conceptie van een kind is uiterst zeldzaam; meestal is het toeval. Onder de ontelbare ouders is er een heel, heel kleine minderheid die er zich eigenlijk om bekommert wat een kind zou kunnen zijn; ze weten zelfs niet dat het kind afhankelijk zal zijn van wat zij zijn. Er is een hele kleine elite die dat weet. Meestal komt het zo goed en zo kwaad als het gaat; er gebeurt onverschillig wat en de mensen geven zich zelfs geen rekenschap van wat er gebeurt. Hoe wil je dan onder zulke omstandigheden geboren worden met een vitaal wezen dat zuiver genoeg is om je te helpen? Je wordt geboren met een modderpoel om op te ruimen voordat je het leven begint. En wanneer je eenmaal goed op weg bent naar de innerlijke transformatie en je naar de onderbewuste oorsprong van je wezen afdaalt – die juist van de ouders, van het atavisme komt – nou, dan vind je daar wat!

Alle, bijna alle moeilijkheden zijn daar reeds aanwezig, er wordt daar na de eerste levensjaren nog maar heel weinig aan toegevoegd. Dat gebeurt onverschillig wanneer; als je met verkeerde mensen omgaat of verkeerde boeken leest, kan het vergif je binnendringen; maar er zijn al die indrukken die als het ware in het onderbewuste gegrift zijn, de lelijke gewoonten die je hebt en waar je tegen vecht. Er zijn bijvoorbeeld mensen die hun mond niet kunnen opendoen zonder leugens te vertellen en ze doen het niet altijd opzettelijk (dat is het ergste), of mensen die niet met anderen kunnen omgaan zonder ruzie te maken – allerlei soorten dwaasheden; dat zit daar in het onderbewuste, diep verankerd. Wanneer je van goede wil bent, doe je dus

uiterlijk je best om dat te vermijden, om het zo mogelijk te verbeteren; je werkt, je vecht; en dan bemerk je dat het steeds weer naar boven komt, het komt op uit een deel dat aan je beheersing ontsnapt. Maar als je dat onderbewuste binnengaat, als je je bewustzijn daarin laat dóórdringen en je aandachtig kijkt, zul je stukje bij beetje alle bronnen, iedere oorsprong van je moeilijkheden ontdekken; dan zul je gaan begrijpen hoe de vaders en moeders, de grootvaders en grootmoeders waren, en als er een ogenblik komt waarop je niet in staat bent om jezelf te beheersen, zul je merken: 'Ik ben zo omdat zij zo waren'.

Als je een psychisch wezen in je hebt dat voldoende ontwaakt is om over je te waken, om de weg voor je te bereiden, dan kan het de dingen aantrekken die je helpen; het kan ontmoetingen, boeken, omstandigheden en allerlei kleine toevalligheden aantrekken, die naar je toe komen alsof ze door een vriendelijke wil waren gestuurd en die je een aanwijzing, een hulp brengen en een steun om beslissingen te nemen en je in de goede richting te sturen. Maar heb je dat besluit eenmaal genomen, heb je eenmaal besloten dat je de waarheid van je wezen zult vinden, ga je eenmaal oprecht op de weg voorwaarts, dan lijkt alles samen te spannen om je vooruit te helpen, en als je aandachtig observeert, zie je stukje bij beetje de oorsprong van je moeilijkheden: 'Hé, wacht eens, mijn vader had die tekortkoming; o, mijn moeder had deze gewoonte; nee maar, mijn grootmoeder was zo, mijn grootvader was zo', ofwel komt het door het kindermisje dat je heeft gedragen toen je klein was, de broers en zusters die met je hebben gespeeld, de vriendjes die je hebt gehad, en je zult ontdekken dat dit allemaal aanwezig was in die en die en die. Maar als je oprecht blijft, dan ontdek je dat, je gaat er rustig tegen in en na verloop van tijd verbreek je de banden waarmee je geboren bent, je verbreekt de ketenen en je gaat vrij verder op de weg. Als je werkelijk je karakter wilt veranderen, dan moet je dat doen. Men heeft altijd gezegd dat het onmogelijk is om je karakter te veranderen; in alle boeken over filosofie, zelfs over yoga, vertellen ze je hetzelfde verhaal: 'Je kunt je karakter niet veranderen, je bent zo geboren, je bént zo'. Dat is absoluut onwaar, ik garandeer dat het onwaar is; maar om je karakter te veranderen, moet je iets doen dat erg moeilijk is, omdat je niet jouw karakter moet veranderen, maar dat van je voorouders. In hen zal je het niet kunnen veranderen, want ze zijn niet van plan om te

veranderen, maar je moet hen in jou veranderen. Dat hebben ze je meegegeven, alle cadeautjes die ze je bij je geboorte hebben gegeven – aardige cadeautjes! Dát moet allemaal veranderen. Maar als je er in slaagt om de draad van dat alles te pakken te krijgen, de echte draad, en je daar dan met volharding en oprechtheid aan werkt, zul je op een goede dag vrij zijn; dat zal allemaal van je afvallen en je zult zonder last op je schouders verder kunnen gaan in het leven. Dan zul je een nieuw mens zijn, die een nieuw leven leeft, bijna met een nieuwe natuur. En als je terugkijkt, zul je zeggen: ‘Dat is niet mogelijk, zó ben ik nooit geweest!’

31 maart 1951

'Kunnen alle ziekten worden toegeschreven aan een wanorde in het mentale?'

(‘Waarom Yoga’, blz. 80)

Als er één mentale wanorde is die alle ziekten kan veroorzaken, dan is het angst. Maar ieder kan zijn eigen experiment maken. Als je keelpijn hebt, dan kan dat komen door het feit dat je de vorige dag in een neerslachtige bui was. Of je bent erg ontevreden, niet voldaan, je vindt dat alles erg slecht gaat, en de volgende dag heb je een verkoudheid... Ieder kan dat bij zichzelf nagaan.

(Moeder leest verder voor:) *'...Ieder punt van het lichaam is symbolisch voor een innerlijke beweging; er is daar een wereld van heel verfijnde contacten... Het bepaalde deel van het lichaam dat ziek wordt, duidt de aard aan van de innerlijke wanorde die ontstaan is; het geeft je de oorsprong van de ziekte aan, het is een teken van haar oorzaak. Het onthult ook de aard van de weerstand die het wezen verhindert in zijn geheel met dezelfde snelheid vooruit te gaan. Het geeft de behandeling en de genezing aan. Als je helemaal kunt begrijpen waar de schoen wringt, als je kon vinden wat er heeft ontbroken aan je ontvankelijkheid en je dat deel zou kunnen openen voor de kracht en het licht, zou je in één ogenblik de verstoorde harmonie kunnen herstellen en zou de ziekte onmiddellijk verdwijnen.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 83)

Wilt u uitleggen hoe ieder deel van het lichaam symbolisch is voor een innerlijke beweging?

In de oude scholen van initiatie zei men gewoonlijk eenvoudig ‘dit is waar’ en ‘dit is verkeerd’ tegen degenen die de kennis van deze dingen reeds bezaten.

Zou iemand een ervaring over dit onderwerp kunnen vertellen? Je

moet natuurlijk de wederzijdse betrekking tussen een bepaalde psychologische toestand en een bepaald deel van het lichaam aantonen.

Ik heb eens tegen u geklaagd over een pijn en u vroeg me om u te vertellen welk deel van het lichaam was aangedaan. Toen ik u dat heb verteld, wist ik niets van het verband met het vitale, het mentale, enzovoort, en toch is de pijn verdwenen.

Ik zie daar niets tegenstrijdigs in!... Er zijn twee manieren om een ziekte spiritueel te genezen. De ene is: een bewustzijnskracht en een waarheidskracht op de zieke plek richten. In dat geval hangt de veroorzaakte uitwerking natuurlijk af van de ontvankelijkheid van de persoon. Laten we aannemen dat de persoon ontvankelijk is; je brengt de bewustzijnskracht op de zieke plek en de druk die zij uitoefent, herstelt de orde. Velen onder jullie hier kunnen vertellen hoe Sri Aurobindo hen heeft genezen. Het was als een hand die de pijn kwam wegnemen. Zo duidelijk kon je dat voelen.

In andere gevallen waarin het lichaam een totaal gebrek aan ontvankelijkheid heeft, of waarin de ontvankelijkheid niet voldoende is, zie je wat innerlijk overeenstemt met de psychologische toestand die de ziekte heeft doen ontstaan en werk je daarop in. Maar als de oorzaak van de ziekte tegenwerkt, kun je niet veel doen. Laten we aannemen dat de oorsprong vitaal is. Het vitale weigert absoluut om te veranderen, het wil tot elke prijs de toestand waarin het zich bevindt behouden – dan is er geen hoop. Je richt de kracht erop en over het algemeen brengt dat een verheving van de ziekte door het verzet van het vitale dat er niets van moet hebben. Ik zeg het vitale, maar het kan ook het mentale zijn of iets anders.

Wanneer de werking direct op het lichaam wordt uitgeoefend, op de zieke plek dus, kan het voorkomen dat men zich verlicht voelt maar de pijn komt enkele uren of zelfs enkele dagen laten terug. Dat betekent dat de oorzaak niet werd veranderd, dat de oorzaak in het vitale lag en daar nog steeds aanwezig is; alleen het gevolg werd genezen. Maar als je tegelijkertijd op het gevolg én de oorzaak kunt inwerken en de oorzaak ontvankelijk genoeg is om de verandering te aanvaarden, dan ben je totaal genezen, voor eens en altijd.

Ik heb eens een ziekte gehad die bijna zoets als een ervaring was. Ik wilde mijn jaloesie kwijtraken... 's Nachts voelde ik een sterke druk, ik had pijn overal in mijn lichaam, tot in mijn botten. 's Morgens had ik pijn in mijn buik en heb ik u een briefje gestuurd via mijn broer. U hebt tegen hem gezegd dat, als het binnen een paar uur niet beter ging, u de dokter zou sturen. Hij is vergeten me te zeggen dat hij u had gezien en wat u tegen hem had gezegd, maar ik heb naderhand ontdekt dat ik precies genezen ben op het moment waarop u met hem had gesproken'.

Ik wist dat het dat was!

Hoe kun je de ontvankelijkheid van het lichaam verhogen?

Dat hangt af van het deel van je wezen. Voor alle delen van het wezen is het proces ongeveer gelijk. Om te beginnen, de eerste voorwaarde: zo rustig mogelijk blijven. Wanneer er iets komt en je het niet ontvangt, kun je merken dat er in de verschillende delen van je wezen een verkramping optreedt, er is iets in het vitale, in het mentale of in het fysieke dat hard wordt. Je hebt een verkramping en dat doet pijn, je voelt het als een mentale, vitale of fysieke pijn. Nu, het eerste dat je moet doen is deze verkramping door je wil ontspannen, zoals je een verkrampde zenuw of spier ontspant; je moet leren je te ontspannen, je moet ertoe in staat zijn een verkramping te ontspannen in onverschillig welk deel van je wezen. De methode daartoe kan in het mentale, in het vitale of in het fysieke verschillen, maar komt op hetzelfde neer, dat is logisch. Heb je eenmaal de kramp ontspannen, dan kijk je eerst of de onaangename uitwerking ophoudt, wat dan bewijst dat het een geringe, kortstondige weerstand was; maar als de pijn aanhoudt en als het werkelijk noodzakelijk is om je ontvankelijkheid te vergroten, zodat je de hulp kunt ontvangen, moet je, nadat je die kramp ontspannen hebt, proberen om jezelf uit te breiden – het lijkt net alsof je jezelf uitbreidt. Er zijn veel methoden. Sommigen kunnen zich heel gemakkelijk voorstellen dat ze op het water drijven, met hun rug op een plank. Dan breiden ze zich uit, ze breiden zich steeds meer uit tot ze de grote vloeibare massa worden. Anderen

proberen zich te vereenzelvigen met de hemel en de sterren; ze breiden zich uit, breiden zich uit, terwijl ze zich meer en meer met de hemel vereenzelvigen. Voor anderen zijn die beelden niet nodig; zij zijn in staat zich bewust te zijn van hun bewustzijn en het bewustzijn meer en meer te verruimen, tot het geen grenzen meer heeft. Je kunt het verruimen tot het zo wijd wordt als de aarde en zelfs als het heelal. Wanneer je dat doet, word je werkelijk ontvankelijk. Zoals ik al zei, het is een kwestie van oefening. In ieder geval, als je ziet dat er onmiddellijk iets moet gebeuren, als er iets komt en je voelt dat het te sterk is, dat het je hoofdpijn geeft, dat je het niet kunt verdragen, dan is de methode precies eender: je moet op de verkramping werken. Je kunt erop inwerken door het denken, door de vrede, de rust aan te roepen. Het gevoel van vrede heft veel moeilijkheden op, zo: 'Vrede, vrede...rust...kalmte'. Zo kunnen veel gevoelens van ongemak verdwijnen, zelfs van fysiek ongemak, zoals het samentrekken van de zonnevlecht, wat zo onaangenaam is en je soms onpasselijk maakt of je het gevoel geeft te verstikken, geen adem meer te kunnen halen. Dat kan zo verdwijnen. Dan is het zenuwcentrum aangedaan – dat is heel gemakkelijk aangedaan. Zodra er iets is waardoor de zonnevlecht wordt aangedaan, zeg je: 'Kalmte...kalmte...kalmte'. Je moet steeds kalmer worden totdat de spanning is opgeheven.

Zo ook in het denken. Je leest bijvoorbeeld iets en je komt bij een gedachte die je niet begrijpt – je kunt daar niet bij, je begrijpt er niets van, en dan wordt dat in je hoofd zo iets als een baksteen en als je probeert te begrijpen, wordt het meer en meer als een baksteen, een verkramping, en als je volhoudt, bezorgt het je hoofdpijn. Er valt maar één ding te doen: niet tegen de woorden vechten, gewoon zo blijven [*gebaar van ontspanning, onbeweeglijkheid*], alles ontspannen, eenvoudig verruimen, verruimen. En probeer niet te begrijpen, probeer vooral niet te begrijpen – laat het heel zachtjes binnenkomen, zo, en je blijft je ontspannen, en terwijl je je ontspant gaat de hoofdpijn weg. Je denkt er niet meer aan, je wacht een paar dagen en dan zie je ineens van binnen: 'Hé, wat is dat duidelijk! Nu begrijp ik wat ik niet begrepen had!' Zó gemakkelijk is dat. Wanneer je een boek leest dat boven je verstand gaat, wanneer je zinnen tegenkomt die je niet kunt begrijpen – je voelt dat er in je hoofd niets aan beantwoordt – wel, dan moet je dat doen; je leest het één, twee, drie keer over, daarna blijf je kalm en zorgt dat je hoofd stil wordt. Twee weken later

lees je dezelfde passage opnieuw en ze is glashelder. Alles in je hoofd heeft zich geordend, de ontbrekende elementen van de hersenen die nodig waren om te begrijpen, hebben zich gevormd, alles is als het ware stukje bij beetje in orde gebracht en je begrijpt het. Ik heb zó veel mensen gekend; ik zei hun iets en ze betwistten het, ze begrepen er helemaal niets van. Ze zaten midden in hun mentale dat de gedachte niet kon vatten, dat haar verwierp, haar heftig afwees. Je hebt iets gezegd, je dringt niet verder aan; je hebt het gezegd, dat is alles; zo nodig zeg je het nog eens, maar je dringt niet aan. Een week of een maand later komen diezelfde mensen je opzoeken en verklaren met stellige overtuiging: 'Maar het is zó, je begrijpt het niet, het is zó!' En dat is precies hetzelfde wat je hun had gezegd! Maar ze vertellen je: 'Ik heb erover nagedacht, nu weet ik het, het is zó, het is werkelijk zó'. Als je hun per ongeluk zegt: 'Maar dat is precies wat ik je gezegd heb', staan ze raar te kijken en begrijpen nergens meer iets van.

*Ziekten komen door het fijnstoffelijke lichaam binnen,
nietwaar? Wat moet je doen om dat te verhinderen?*

Wel... als je heel gevoelig bent, héél gevoelig – je moet heel erg gevoelig zijn – dan voel je dat op het moment dat ze het fijnstoffelijke lichaam raken en proberen om erin door te dringen. Het is net alsof je lichaam door iets wordt aangeraakt, het is een soort indruk. Als je het op dat moment kunt merken, dan heb je nog net de mogelijkheid om 'nee' te zeggen en dan verdwijnt het. Maar daarvoor moet je uiterst gevoelig zijn. Maar dat kan ontwikkeld worden. Dat kan allemaal door de wil methodisch ontwikkeld worden. Je kunt je volledig bewust worden van dat omhulsel en als je het voldoende ontwikkelt, is het zelfs niet meer nodig om te kijken of op te letten, je voelt dat iets je geraakt heeft. Ik kan jullie een voorbeeld geven. Zo zijn er veel.

Iemand wilde een voortdurend en bewust contact tot stand brengen – helemaal bewust en ononderbroken – met de innerlijke Godheid, niet alleen met het psychische wezen, maar met de goddelijke Aanwezigheid in het psychische wezen. Ze had definitief besloten dat ze dit zou doen, dat ze zich met niets anders zou bezighouden, dus wat die persoon ook deed, ze was daarop geconcentreerd en zelfs wanneer ze uitging en op straat liep, concentreerde ze zich daarop. Ze woonde in een grote stad waar veel verkeer was, bussen, trams, van alles, en als

je de straat over wilde steken, moest je erg goed uitkijken en heel erg oppassen, anders zou je overreden kunnen worden. Op een dag toen ze een van de grote, brede straten met al haar auto's, al haar trams overstak, helemaal verdiept in haar concentratie, haar innerlijk zoeken, voelde ze plotseling op ongeveer een armlengte afstand een kleine schok, zomaar; ze sprong achteruit en een auto ging rakelings langs haar heen. Als ze niet achteruit gesprongen was, zou de auto haar overreden hebben... Dat is een uiterste... maar zonder die graad te bereiken, kun je heel goed merken dat een licht gevoel van onbehagen (het is niet iets dat zich met grote kracht opdringt), een licht gevoel van onbehagen je ergens benadert: van voren, van achteren, van boven, van beneden. Als je op dat moment voldoende op je hoede bent, zeg je 'nee', alsof je het contact met grote kracht verwierp, en het is afgelopen. Als je op dat moment echter niet bewust bent, voel je het volgende ogenblik, of een paar ogenblikken later, dat je maag begint te draaien, het loopt je koud over de rug, je hebt een licht gevoel van onbehagen, er is een begin van disharmonie; je voelt ergens een disharmonie, alsof de algemene harmonie verstoord was. Dan moet je je meer en meer en met een grote wilskracht concentreren, in het vertrouwen dat niets je kwaad kan doen, dat niets je kan raken. Dat is genoeg, op dat moment kun je de ziekte verwerpen. Maar je moet het meteen doen, nietwaar, je moet niet vijf minuten wachten, het moet meteen gebeuren. Als je te lang wacht en je werkelijk ergens iets onbehaaglijks gaat voelen, als je voelt dat er iets van streek raakt, dan is het beter om te gaan zitten, je te concentreren en de Kracht te roepen, haar te concentreren op de plek die van streek begint te raken, die dus ziek begint te worden. Maar als je helemaal niets doet, installeert zich werkelijk ergens een ziekte; en dat allemaal omdat je niet voldoende op je hoede was. En soms ben je verplicht om het hele verloop te volgen om opnieuw het gunstige ogenblik te vinden en je ervan te ontdoen. Ik heb ergens gezegd dat in het fysieke domein alles een kwestie van methode is – voor alles wat je wilt verwezenlijken heb je een methode nodig. En als de ziekte erin geslaagd is om het fysiek-fysieke te raken, wel, dan moet je de methode volgen om je ervan te kunnen ontdoen. De medische wetenschap noemt dat 'het verloop van de ziekte'. Je kunt dit verloop verhaasten met behulp van spirituele krachten, maar toch moet je het hele proces volgen. Je zou kunnen zeggen dat er vier verschillende stadia zijn. Het eerste is het

allereerste ogenblik, het tweede kan zich in enkele minuten voltrekken, het derde kan verscheidene uren in beslag nemen en het vierde verscheidene dagen. En dan, wanneer de ziekte zich eenmaal heeft gevestigd, zal alles niet alleen maar afhangen van de ontvankelijkheid van het lichaam, maar nog meer van de goede wil van het deel dat de oorzaak van de wanorde was. Als het iets is dat van buiten komt, dan heeft het een affiniteit met iets van binnen. Als er zo iets gebeurt, als iets erin slaagt bij je binnen te dringen zonder dat je er iets van merkt, dan is er ergens een affiniteit en moet dat deel van het wezen dat erop gereageerd heeft, overtuigd worden.

Ik heb werkelijk buitengewone gevallen meegemaakt... Wacht, laten we een heel concreet voorbeeld nemen: een zonnesteek. Dat brengt je aanzienlijk van streek, het is een van de dingen die je het ergste ziek maken – een zonnesteek brengt alles van streek, het brengt al je innerlijke functies van streek, je krijgt er over het algemeen een bloedaandrang naar het hoofd van en heel hoge koorts. Als dat gebeurd is, als dat erin geslaagd is de bescherming te doorbreken, bij je binnen te dringen, wel, als je dan eenvoudig naar een rustig plekje gaat, helemaal plat uitgestrekt gaat liggen en uit je lichaam treedt (je moet dat natuurlijk leren; er zijn mensen die dat spontaan doen, anderen hebben een langdurige discipline nodig), als je dus uit je lichaam treedt en er op zo'n manier boven blijft dat je je lichaam kunt zien... (Ken je dat verschijnsel, je lichaam zien terwijl je je er precies boven bevindt? Je kunt dat naar vrije verkiezing doen, uit je lichaam treden en er precies boven blijven.) Dus, je lichaam ligt uitgestrekt op een bed, op een bank of op de grond, het doet er niet toe waarop; je bent er precies boven en van daaruit trek je bewust de Kracht die van boven komt naar omlaag, en als je gewend bent om dat te doen en voldoende aspiratie hebt, krijg je een antwoord. En dan begin je van daaruit, terwijl je ervoor zorgt dat je niet in je lichaam terugkeert, de krachten naar het lichaam toe te duwen, zo, regelmatig, totdat je ziet dat het lichaam die ontvangt (want eerst gaan ze er niet in omdat het lichaam door zijn ziekte helemaal van streek is, het is niet ontvankelijk, het is in een krampachtige toestand). Je duwt zachtjes, zachtjes, rustig, zonder zenuwachtigheid, heel vredig, naar het lichaam toe. Maar je mag daarbij niet gestoord worden. Als er iemand komt die je daar languit ziet liggen en je door elkaar schudt, dan is dat uiterst gevaarlijk. Je moet het in heel rustige omstandigheden doen, je moet

de mensen vragen je niet te storen of je ergens opsluiten waar ze je niet kunnen storen. Je kunt je langzaam concentreren (dat kan kort of lang duren – tien minuten, een half uur, een uur, twee uur – dat hangt af van de ernst van de wanorde die is ontstaan), je concentreert de kracht langzaam, van boven af, tot je ziet dat het lichaam haar ontvangt, dat de kracht erin binnenkomt, dat de wanorde hersteld wordt en er een ontspanning in het lichaam optreedt; is dat eenmaal gedaan, dan kun je erin terugkeren en ben je genezen. Dat kun je doen bij een zonnesteek, wat iets tamelijk hevigs is, en ook bij tyfuskoorts en bij veel andere dingen, zoals bijvoorbeeld een lever die om de een of andere reden plotseling van streek raakt (geen indigestie, maar een lever die niet meer behoorlijk functioneert), die kun je op dezelfde manier genezen. Er is hier een cholera-geval geweest dat op die manier genezen is. De cholera was nog maar net opgelopen, de ziekte was binnengedrongen, maar had zich nog niet gevestigd; ze werd volledig genezen. Wanneer ik dus zeg dat er geen ziekte is die je niet kunt genezen als je de spirituele kracht beheerst en weet hoe je die moet gebruiken, dan zeg ik dat niet zomaar, ik grijp dat niet uit de lucht, ik heb er ondervinding van. Je zult me natuurlijk zeggen dat je niet weet hoe je uit je lichaam moet treden, hoe je de Kracht moet aantrekken, hoe je haar moet concentreren, hoe je die beheersing moet krijgen... Het komt niet erg vaak voor, maar het is niet onmogelijk; het kán gedaan worden, het is niet onmogelijk. En je kunt erop vertrouwen dat, als je geholpen wordt... Feitelijk is er een methode die veel gemakkelijker is, dat is de hulp inroepen.

Maar de voorwaarde is in alle gevallen – in alle gevallen, of je het nu zelf doet en het alleen maar van jezelf afhangt, dan wel of je iemand anders vraagt het te doen – niet bang zijn en kalm blijven. Als je opgewonden wordt en je je in je lichaam zenuwachtig begint te maken, is het afgelopen, dan kun je niets beginnen. Bij alles wat je doet – het spirituele leven leven, ziekten genezen –, bij alles moet je rustig blijven.

2 april 1951

U hebt gezegd: 'Door yoga wordt de innerlijke transformatie die zich voortdurend, maar langzaam in de schepping voltrekt, intenser en sneller; maar de snelheid van de uiterlijke transformatie blijft ongeveer dezelfde als in het gewone leven. Dat heeft tot gevolg dat de disharmonie tussen het innerlijke en uiterlijke wezen van iemand die yoga doet, de neiging heeft veel groter te zijn, tenzij er bijzondere voorzorgsmaatregelen worden getroffen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 82)

Wat voor voorzorgsmaatregelen?

Dat hangt van de mensen af, elk geval is anders. De individuele voorzorgsmaatregelen zullen verschillen naar gelang van de individuele reacties, moeilijkheden en weerstanden. Ieder heeft zijn eigen programma dat hij moet volgen en dat alleen maar voor hem deugt. Er is geen algemene regel. Deze dingen kunnen niet uitgedeeld worden zoals je snoepjes uitdeelt. Als iemand me vraagt: ‘Wat moet ik doen?’, ja, dát is wat anders.

Wat zijn de oorzaken van ongelukken? Komen die door een onevenwichtigheid?

Als je daar diep op wilt ingaan... Uiterlijk gezien zijn er veel oorzaken, maar er is altijd een diepere oorzaak. Ik heb laatst gezegd dat ongelukken vermeden kunnen worden als het fijnstoffelijke omhulsel gaaf is; zelfs als je een ongeluk overkomt, zal het dan geen gevolgen hebben. Zodra er een schram of een zwakke plek in het zenuwstelsel is, zal zich, al naar de aard van die schram, bij wijze van spreken, naar de plek waar die voorkomt, een ongeluk voordoen dat evenredig zal zijn aan de vermindering van de weerstand van het omhulsel. Ik geloof dat bijna iedereen zich psychologisch bewust is van een feit, en wel dat ongelukken gebeuren wanneer je een soort gevoel van onbehagen hebt, wanneer je niet helemaal bewust bent, wanneer je jezelf niet helemaal meester bent, wanneer je je niet helemaal op je

gemak voelt. In ieder geval hebben de mensen over het algemeen de indruk dat ze niet helemaal zichzelf zijn, dat ze zich niet helemaal bewust zijn van wat ze doen. Als je helemaal bewust was, met een volledig ontwaakt bewustzijn, zouden er geen ongelukken gebeuren; je zou juist het nodige gebaar, de nodige beweging maken om het ongeluk te vermijden. Bijgevolg komt het bijna zonder uitzondering door een verslapping van het bewustzijn. Maar het kan ook komen doordat het bewustzijn in een hoger domein gevestigd is, en nu heb ik het zelfs niet eens over spirituele dingen. Iemand is bijvoorbeeld bezig de oplossing van een mentaal probleem te zoeken en is heel sterk op zijn mentale probleem geconcentreerd. Dan wordt hij onoplettend wat fysieke dingen betreft, en als hij zich op straat bevindt of in een menigte met zijn aandacht geconcentreerd op zijn probleem, zal hij niet de vereiste beweging maken om het ongeluk te vermijden en zal het ongeluk gebeuren. Wanneer zich ongelukken voordoen, is er altijd een verslapping van het bewustzijn of een gebrek aan aandacht, een kleine verstrooidheid; ineens denk je aan iets anders, de aandacht wordt afgeleid, je bent je niet helemaal bewust van wat je doet en het ongeluk gebeurt.

Zoals ik jullie in het begin heb gezegd, als het vitale omhulsel om de een of andere reden – bijvoorbeeld door gebrek aan slaap, gebrek aan rust of door een bezigheid die je helemaal in beslag neemt, of door allerlei dingen die je ergeren, wat betekent dat je er niet boven staat – enigszins beschadigd is, dan functioneert het niet helemaal zoals het hoort en dan hoeft er maar een of andere kracht doorheen te dringen en het ongeluk gebeurt. Op de keper beschouwd komt een ongeluk altijd door wat je een onoplettendheid of een verslapping van het bewustzijn kunt noemen. Er zijn dagen waarop je je helemaal... niet bepaald slecht op je gemak voelt, maar alsof je probeert iets te pakken te krijgen dat je ontglipt, je kunt jezelf niet goed bij elkaar houden, je bent als het ware half verwaterd; dát zijn de dagen voor ongelukken. Dán moet je oppassen. Daarmee zeg ik natuurlijk niet dat je in je kamer moet opsluiten en geen vin meer verroeren wanneer je je zo voelt! Dat bedoel ik niet! Maar ik bedoel dat je met des te meer aandacht moet oppassen, dat je des te meer op je hoede moet zijn, dat je juist niet moet toestaan dat die onoplettendheid, die verslapping van het bewustzijn zich voordoet.

Zijn er geen ongelukken die bijna onvermijdelijk zijn? Ik heb net een geval gelezen dat werd aangehaald door een Amerikaan die helderziende is. Er speelde een kind op de spoorbaan, het was in gevaar. Plotseling zag de getuige een verschijning naast het kind en hij slaakte een zucht van verlichting, denkende: 'Het kind zal gered worden'. Maar tot zijn grote verbazing legde de verschijning zijn hand over de ogen van het kind en wierp het als het ware onder de trein. Die man was verbijsterd, hij begreep niet waarom een wezen dat hij voor een hoger wezen hield, een kind de dood in kon jagen.

Zeker, dat kan waar zijn, maar tenzij je het visioen zelf hebt gehad, kun je het niet verklaren.

Het kan om twee absoluut verschillende dingen gaan. Misschien was het inderdaad zijn lot, in de zin dat het voor het psychische wezen het noodzakelijke einde van zijn leven was; dan was het een dood die om de een of andere reden was voorbeschikt, want dat kan voorkomen. Of het kon een vijandige kracht zijn die hij voor een engel van licht heeft gehouden, want de mensen vergissen zich over het algemeen: als ze een verschijning zien, geloven ze altijd dat die uit de hemel komt. Ze komt uit de hemel, zo je wilt, maar het hangt ervan af uit welke hemel!

Dat is vreemd want... Ja, het ogenblik van onbewustheid, de verslapping van het bewustzijn kan worden weergegeven door iemand die de hand over de ogen legt. Eén van de veelvuldig voorkomende activiteiten van die kleine onuitstaanbare wezentjes, die zich in de fysieke menselijke atmosfeer ophouden en zich ten koste van de mensen amuseren, is je zó te verblinden dat wanneer je iets zoekt dat vlak voor je ligt, je het niet ziet. Dat is een vaak voorkomend verschijnsel. Je kunt mooi zoeken, je loopt rond, je kijkt in alle hoeken en gaten, maar je vindt het niet. Dan geef je het probleem op en even later, juist wanneer 'de hand over de ogen' weg is, kom je op dezelfde plek terug en ligt het precies waar je gezocht hebt, zomaar, het was niet van zijn plaats geweest! Maar jij was onbewust geweest, jij had het niet gezien. Dat is een heel, heel vaak voorkomend vermaak van die kleine wezentjes. Ze amuseren zich ook met het wegnemen van dingen en daarna leggen ze ze weer terug, maar soms ook niet, ze leggen ze ergens anders neer; nu ja, allerlei onbenullige grapjes. Ze

zijn onuitstaanbaar. Mevrouw Blavatsky bediende zich vaak van hen, maar ik weet niet hoe ze erin geslaagd is om hen zo beminnelijk te maken, want over het algemeen zijn ze erg onaangenaam.

Ik heb het voorbeeld gehad... ontelbare voorbeelden... maar twee heel treffende voorbeelden van twee tegenovergestelde gevallen – maar het waren niet dezelfde wezens... Er zijn wezentjes net als kleine feeën, die heel lief, heel gedienschtig zijn, maar ze zijn er niet altijd, ze komen af en toe wanneer ze daar zin in hebben. Ik herinner me de tijd waarin ik voor Sri Aurobindo kookte; tegelijkertijd deed ik ook nog een heleboel andere dingen, dus overkwam het me dikwijls dat ik de melk op het vuur liet staan en iets anders ging doen, iets met hem doornam, iets met iemand besprak en, nu ja, ik gaf me niet altijd rekenschap van de tijd, ik vergat mijn melk op het vuur. En wanneer ik de melk op het vuur vergat, voelde ik ineens (in die tijd droeg ik een sari) alsof een handje een plooi van mijn sari pakte en eraan trok. Dan holde ik naar de keuken en zag dat de melk op het punt stond om over te koken. Dat is niet één keer gebeurd, maar herhaaldelijk, en net precies op tijd, als een handje van een kind dat zich vastklampt en trekt.

De andere geschiedenis dateert uit de tijd waarin Sri Aurobindo de gewoonte had om in de kamers heen en weer te lopen. Uren liep hij zo, dat was zijn manier van mediteren. Hij wilde alleen altijd weten hoe laat het was, dus hadden we in elke kamer een klok gezet zodat hij elk moment kon zien hoe laat het was. Er waren er drie. De ene stond in de kamer waar ik werkte – dat was zijn vertrekpunt bij wijze van spreken. Op een dag komt hij binnen en vraagt: 'Hoe laat is het?' Hij kijkt en de klok staat stil. Hij gaat naar de kamer ernaast, zeggende: 'Ik zal daar wel kijken hoe laat het is' – de klok staat stil. Ze is op hetzelfde ogenblik als de andere gestopt, met een verschil van een paar seconden. Hij is door alle drie de kamers gegaan – alle klokken stonden stil. Toen kwam hij terug naar mijn kamer en zei: 'Dit gaat te ver. *This is a bad joke!*' (Dit is een flauwe grap!) en alle klokken, de één na de ander, begonnen weer te lopen. Ik heb het gezien, het was een charmante geschiedenis. Hij was boos, hij zei: 'This is a bad joke!' en alle klokken begonnen weer te lopen!

Er wordt gezegd dat de materiële wereld in haar onbewustheid het Goddelijke vergeten is. Is zij het vanaf het begin vergeten?

Er is een onderling verband. Je kunt niet zeggen dat de materiële wereld het resultaat van de duisternis en onwetendheid is; je kunt evenmin zeggen dat de duisternis en onwetendheid het resultaat van de materiële wereld zijn; maar beide zijn onderling verbonden, in die zin dat ze precies dezelfde oorzaak hebben. Wat wij de materiële wereld noemen, is er tegelijkertijd gekomen met de duisternis en de onwetendheid, ze zijn nauw verbonden, maar er is geen oorzaak en gevolg in de zin van een volgorde in de tijd. Ze zijn onderling verbonden, beide dingen zijn het onderling verbonden resultaat van een andere oorzaak: dat wat de duisternis en onwetendheid heeft voortgebracht, heeft ook en tegelijkertijd de materiële wereld voortgebracht zoals wij die kennen.

5 april 1951

'... Alles wat hier op aarde gebeurt, wordt door het supramentale gevolgd, de bewegingen van het mentale en ook die van het vitale en materiële; het hele spel van het universum heeft zijn grootste belangstelling, maar op een andere manier. Het is ongeveer hetzelfde verschil als tussen de belangstelling voor een marionettenspel van degene die aan de touwtjes trekt en weet wat de poppen moeten doen, de wil kent die hen doet bewegen en ook weet dat ze niets anders kunnen doen, en de belangstelling van de toeschouwers die naar de komedie kijken, maar alleen zien wat er van het ene ogenblik op het andere gebeurt, zonder dat ze iets weten. Degene die naar het stuk kijkt en niet in het geheim is ingewijd, interesseert zich veel sterker, veel intenser, veel hartstochtelijker voor wat er gaat gebeuren en volgt met gespannen aandacht de onvoorziene en dramatische gebeurtenissen; de ander, die aan de touwtjes trekt en alles in beweging zet, is zelf onbeweeglijk en rustig. Er is een bepaalde intensiteit van belangstelling die voortkomt uit onwetendheid; zij is nauw verbonden met illusie en verdwijnt wanneer de onwetendheid wordt opgeheven. De belangstelling die de mensen in de dingen hebben, is gebaseerd op illusie; als die werd opgeheven, zou het spel hen helemaal niet meer interesseren... Daarom hebben die onwetendheid en die hele illusie zo lang geduurd; het komt omdat de mensen ervan houden, omdat zij zich eraan vastklampen en aan de bijzondere aantrekkingskracht die zij voor hen hebben.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 90-91)

Hoe kan de belangstelling gebaseerd zijn op illusie?

Maar denk je soms dat jij niet in de illusie leeft? Verbeeld je je dat jij buiten de begoocheling leeft? In de wereld zoals die nu is, is alles begoocheling. Het is misschien een voordeel, maar je ziet niets anders

dan de oppervlakte van de dingen, hoogstens een klein deel – je ziet de achtergrond van de dingen niet, je ziet de kern van de dingen niet, je ziet de oorzaak van de dingen niet. Weet je wat er morgen gaat gebeuren?... Je kunt het min of meer gissen door bij jezelf te zeggen dat het op vandaag zal lijken, maar je weet er helemaal niets van. Je weet niet wat er morgen gaat gebeuren, nog minder wat er over een maand gaat gebeuren en nog minder over een jaar. En weet je waar je vóór je geboorte was? En weet je wat er na je dood met je zal gebeuren?... Je hebt interesse in wat je doet, juist omdat je niet weet wat er gaat gebeuren. Ik ben ervan overtuigd dat als ze helemaal op de hoogte waren van wat er gaat gebeuren, negenhonderd negennegentig van de duizend mensen rustig zouden blijven zitten wachten op wat er gaat gebeuren. Als je precies zou weten wat er gaat gebeuren, zou al je enthousiasme verdwijnen en in heel veel gevallen zou je zeggen: 'Moet ik dit allemaal doen om dat te bereiken? Mij niet gezien!'

Dus is de illusie noodzakelijk?

Ik zeg niet dat ze noodzakelijk zou zijn, ik zeg dat ze vanzelfsprekend is; dat is niet helemaal hetzelfde. Veranderen, dát is noodzakelijk.

Zie je, één van de grote dingen is nu juist dat je iets met evenveel belangstelling, evenveel intensiteit, evenveel energie kunt doen terwijl je heel goed weet wat het resultaat zal zijn, en zelfs als het resultaat het tegenovergestelde is van wat je verwacht. Dat is niet gemakkelijk, maar toch is het onontbeerlijk.

Ik zie niet in waarom het onontbeerlijk is?

Ik zeg dat het onontbeerlijk is om die toestand te bereiken waarin je de dingen kunt doen, waarin je door kunt blijven gaan met de dingen te doen terwijl je heel goed weet wat het resultaat zal zijn en zelfs als het resultaat het tegenovergestelde is van wat je ervan hoopt. Het is die voorwaarde van onthechting die onontbeerlijk is: niet in de begoocheling te leven!

(Iemand had gevraagd wat hij moest doen om de genezing van een ziekte te verkrijgen, of hij zijn wil moest gebruiken

of alleen maar moest leven in het vertrouwen dat het zal gebeuren, of dat hij zich volledig moest verlaten op de goddelijke macht. Moeder had geantwoord): 'Dit zijn even zoveel manieren om hetzelfde te doen... In elk geval, wat je ook vraagt en wat je inspanning ook moge zijn, je moet voelen dat, ook al probeer je het zo goed mogelijk en bedien je je van al je kennis of van alle vermogen waarover je beschikt, het resultaat helemaal afhankelijk is van de goddelijke genade.

(‘Waarom Yoga’, blz. 91-92)

Maar je moet eerst willen, ik geloof dat dat nogal belangrijk is! Er is niet alleen maar één methode die je moet volgen... Terwijl ik dit voorlees vraag ik me af hoeveel mensen dit graag zouden horen. Het hele materialisme en positivisme in de wereld zijn precies ontstaan omdat de mensen helemaal niet willen dat er sprake zou zijn van de goddelijke Genade. Als ze genezen, dan willen ze kunnen zeggen: ‘Ik heb mezelf genezen’, als ze wat vooruitgang maken, willen ze kunnen denken: ‘Ik heb een vooruitgang gemaakt’, als ze iets organiseren, willen ze kunnen verkondigen: ‘Ik organiseer dit’. En als velen, velen van hen die proberen om het anders te doen, in zichzelf kijken, zullen ze zien hoe zelden ze spontaan, oprecht (niet zoals je iets zegt omdat je weet dat het zo gezegd moet worden of iets denkt omdat je weet dat het in de mode is zo te denken), oprecht met hun hele hart *weten* dat niet zij het hebben gedaan, maar de goddelijke kracht. Wanneer ze vooruitgang hebben gemaakt, wanneer ze iets in zichzelf hebben veranderd, wanneer ze iets hebben geleerd, dan komt het toch zelden voor dat ze spontaan, zonder enige inspanning van de wil, zonder erbij na te denken, zonder er behoefte aan te hebben om bij zichzelf te zeggen: ‘Zó moet je denken’, dat ze spontaan *weten* dat er zonder de goddelijke kracht niets gedaan zou zijn. Kijk eens in jezelf, het is heel interessant, heel interessant; hoeveel keer per dag denk je niet (zonder het te beseffen): ‘Ik heb dit gedaan’, ‘Ik heb dat kunnen doen’, ‘Ik ben hierin geslaagd’, ‘Ik heb dat niet kunnen doen’. En wanneer je je flink hebt ingespannen, wanneer je resultaat hebt bereikt, moet je daar eens even, of zelfs langer, bij stilstaan om bij jezelf te zeggen: ‘Als de goddelijke kracht me niet geholpen had, had ik het waarschijnlijk niet kunnen doen’. Je spontane reactie is: ‘O, het is me gelukt’, nietwaar?

Er is wél een deel van het mentale dat anders opgevoed is, dat heeft geleerd, dat heeft nagedacht, begrepen, dat een goede instelling heeft en dat werkelijk voelt dat het zo is; maar dat is alleen maar een deel van het mentale en het is niet altijd actief, je moet het soms roepen, het om raad vragen: 'Wat is de beste houding? Wat moet ik denken?' Ik geloof dat als iedereen die een yoga doet bij zichzelf zegt, als hij even nadenkt en oprecht is: 'Ik heb het niet gemerkt, maar als het me gelukt is, dan komt dat waarschijnlijk doordat de goddelijke krachten er waren om me te helpen, anders had ik niet kunnen slagen'. Dat is vanzelfsprekend. Maar er komt een moment waarop je weet dat je geen hand had kunnen uitsteken als die krachten er niet geweest waren. Dat komt later wel... Als je nadenkt, als je jezelf heel eenvoudig observeert, hoeveel keer betrap je jezelf er dan niet op te denken: 'Ik ben het'. En dan wens je jezelf soms geluk, je zegt bij jezelf: 'Eigenlijk kan ik best wat, ik ben tot heel wat in staat!' Ik ga nog verder: hoeveel mensen zouden in staat zijn om ook maar iets te doen als hun gewoon het plezier ontnomen werd om bij zichzelf te kunnen zeggen: 'Ik heb het gedaan, ik heb dit verwezenlijkt, ik heb een vooruitgang gemaakt, wat heb ik dat spel goed gespeeld!' Hoeveel mensen zouden oprecht iets kunnen doen als hun dat werd ontnomen? Ik heb mensen gekend wier mentale veel verder gevorderd was dan de rest van hun wezen; zij hadden dat heel goed begrepen (bijna té goed): ze gingen zitten mediteren en alle energie was verdwenen, alle vitaliteit vervluchtigde in een soort vrede, niet onaangenaam, maar heel onbeweeglijk. Je hebt geen behoefte meer om iets te doen, je hebt geen behoefte meer om je te bewegen, je droomt... Onder een boom, met je armen over elkaar, laat je het Goddelijke alles voor je doen, je te eten geven wanneer je er behoefte aan hebt inbegrepen. Dat is misschien heel goed, maar het laat zien dat het instrument niet klaar is; het staat niet werkelijk in dienst van het Goddelijke, het staat in dienst van het ego, en wanneer je het ego wegneemt, wel, dan doet het niets meer. Zolang je in het ego leeft, is deze begoocheling dus nodig om je te doen handelen; het is een noodzakelijkheid om het handelen in stand te houden totdat je volledig getransformeerd bent, of in ieder geval totdat het ware bewustzijn is gevestigd.

Ik heb gezegd en ik herhaal het (Moeder leest verder voor:)

'...je moet, wat je ook doet, welke methode je ook wilt

volgen, en zelfs als je een grote bekwaamheid en een werkelijk vermogen hebt verworven, het resultaat aan het Goddelijke overlaten. Je kunt altijd proberen, maar het is aan het Goddelijke om je al of niet de vruchten van je inspanning te geven. Daar houdt je persoonlijk vermogen op; als het resultaat komt, dan is het veroorzaakt door de macht van het Goddelijke en niet door de jouwe'.

(‘Waarom Yoga’, blz. 92)

Nu, deze opvatting, die in bijna alle godsdiensten werd onderwezen, heeft de mensen atheïsten gemaakt, dit idee heeft hen zo woedend gemaakt, met zo'n opstandige woede: ‘Wat! Ik ben het niet!!’

En als je eens wist hoe groot dat ‘ik’ is, hoeveel plaats het inneemt!... Dat is de grondslag van alle materialisme.

Moet je je in de stille meditatie niet helemaal leeg maken? Maar hoe kan iets dan afhangen van degene die mediteert?

Ik geloof dat er een verwarring bestaat tussen de stilte in het mentale en de volledige leegte in het wezen, dat zijn twee heel verschillende dingen. Trouwens, ik zie niet erg goed hoe je je volledig leeg kunt maken – je zou niet meer bestaan!

(Moeder vervolgt haar voorlezen:) ‘...Wanneer je je leeg maakt in de meditatie, dan scheidt dat een innerlijke stilte; dat betekent niet dat je niets meer bent of dat je een inerte, dode massa bent geworden. Wanneer je je leeg maakt, dan is dat een uitnodiging aan datgene wat het komt vullen. Het betekent dat je een ontspanning toelaat in de drang van het bewustzijn naar realisatie. De aard van het bewustzijn en de mate waarin je gewend bent die aandrang uit te oefenen, bepalen niet alleen welke krachten je in het spel brengt, maar ook de manier waarop zij zullen werken; of zij zullen helpen en vervulling zullen brengen, ofwel zullen falen, of zelfs of zij je zullen hinderen en schadelijk zullen zijn’.

(‘Waarom Yoga’, blz. 93)

Wat betekent 'de mate waarin je gewend bent die aandrang uit te oefenen'?

De aspiratie en de wil veroorzaken de aandrang van het wezen. Maar ik zeg 'de mate', want er is ook het punt waarop de aandrang wordt uitgeoefend. Ik zeg dat 'leegmaken' een ontspanning toelaat in het aandringen van het bewustzijn op verwezenlijking, op het bereiken van het doel dat je wilt verwezenlijken. De aandrang is de druk op één punt, die op één punt geconcentreerd is en ertoe drijft dat iets zal worden gedaan. Het bewustzijn – het bewustzijn van het wezen, het individuele bewustzijn – oefent druk uit op één punt, zie je. We kunnen het voorbeeld nemen waarover we daarnet hebben gesproken: je hebt de een of andere chronische ziekte, de een of andere vervorming van het lichaam, een lichaamsgebrek. Dan oefent je bewustzijn door zijn aspiratie en wil een min of meer ononderbroken aandrang uit op wat het wil verwezenlijken, op wat je wilt genezen. Welnu, wanneer je je leeg maakt in de meditatie (dit is één van de vormen van meditatie, zo je wilt) dan betekent dat dat je die concentratie van de wil stopzet: in dit geval wordt je bewustzijn neutraal. Zijn aandrang is op dat bepaalde punt gericht (het kan ook op andere punten zijn, op min of meer concrete of abstracte dingen, maar de aandrang is op één punt gericht) en wanneer je je leeg maakt, trek je die druk, die aandrang terug en word je als een onbeschreven blad. Dat is wat ik 'je leegmaken' noem; je wil is dan niet actief op één punt geconcentreerd. En op het ogenblik dat je je leeg maakt, op het ogenblik dat, zoals ik al zei, de aandrang ophoudt, treed je in je stille aspiratie toch in verbinding met de krachten die gewoonlijk door je aandrang en door het bijzondere punt waarop je je gewoonlijk concentreert worden aangetrokken. Daarom heb ik onderstreept dat alles afhangt van de persoon, omdat alles afhangt van de aspiratie die hij gewoonlijk heeft, van wat hij gewoonlijk wil verwezenlijken, want hij is natuurlijk in verbinding met de krachten die zijn aspiratie zullen beantwoorden. En als je de activiteit van deze aspiratie een bepaalde tijd laat ophouden en je in een ontvankelijke stilte blijft, passief, wel, dan blijft de uitwerking van de aspiratie die je gewoonlijk hebt, doorgaan en zal ze juist die krachten aantrekken die erop moeten antwoorden.

U hebt gezegd dat de wereld en de duisternis samen bestaan. Wat is de oorzaak van deze coëxistentie?

De oorzaak... die is dat het licht verduisterd werd en het bewustzijn onbewustheid is geworden! Hoe kun je die dingen onder woorden brengen? Je kunt het toeval noemen, zo je wilt, als dat je denken bevredigt. Eigenlijk was het misschien het beste dat gebeuren kon, wie zal het zeggen. Alles hangt af van het standpunt dat je inneemt. Er moet stellig een bewustzijn zijn waarin dit voorzien was, en als het niet vermeden werd, dan komt dat doordat het niet op het programma stond... Dit is een menselijke manier om het probleem te bekijken, want in die gebieden gebeuren de dingen niet helemaal zo. Je kunt ook een verhaal vertellen dat een prachtig gegeven, een prachtig drama zou kunnen uitmaken, maar dat is niet meer dan een verhaal, een manier om de dingen te vertellen. Een verhaal heeft alleen maar waarde voor zover het je kan helpen om te begrijpen. Hé, dat is een interessant onderwerp... Een verhaal, dus een manier om de dingen te zeggen, heeft alleen maar waarde als het je iets kan laten begrijpen. Een taal (die is een soort verhaal) heeft alleen maar waarde voor zover ze je in verbinding kan brengen met de Werkelijkheid. De Wetenschap is een taal, de Kunst is een taal – elke activiteit is een soort taal, dat wil zeggen, een manier van uitdrukken. En de manier van uitdrukken heeft alleen maar waarde voor zover ze je in verbinding brengt met wát zij wil uitdrukken. Dit is een heel interessante veralgemening, want je kunt er alle categorieën die je maar wilt in onder brengen en je zult zien dat het klopt.

Dit geldt voor alles. De manier om het probleem van het universum en de universele waarheid aan te snijden, is weer een taal, en alles hangt af van de persoon die zich ervan bedient en van de persoon wie je het wilt laten begrijpen. Op wat voor manier je het ook zegt: als je het maar begrijpt, dat is alles wat nodig is. Als je iets niet begrijpt, zelfs al is dat het wonder der wonderen, de waarheid der waarheden, dan zal het geen enkele waarde voor je hebben. Dit is in wezen een pragmatische kijk op het universum: de dingen hebben alleen maar waarde voor zover ze datgene verwezenlijken waarvoor ze gemaakt zijn en de mooiste filosofieën ter wereld dienen nergens toe voor mensen die ze niet begrijpen. De mooiste kunstwerken ter wereld dienen nergens toe voor mensen die er niet door op het pad van de

Waarheid worden gebracht. En de meest volmaakte yoga ter wereld is nutteloos voor wie er niet door tot de realisatie wordt gevoerd. En als je dit gevoel van betrekkelijkheid hebt, is het uit voor je met alle dogmatiek, met alle sectarisme, met dat hele soort absolutisme waardoor je altijd gelooft dat alles wat ons goed heeft gedaan 'de waarheid' is; het is de waarheid voor jou, het is niet noodzakelijk de waarheid voor je buurman. En wat je buurman denkt, is voor hém de waarheid, ook al zeg je: 'Dat is idioot, dat slaat nergens op'; als dat hem de waarheid helpt verwezenlijken, dan is dat uitstekend, het is voor hem het best mogelijke. En alles, alles wat op aarde is, is zo. En als je niet bekrompen wilt zijn en met oogkleppen voor wilt lopen en niet verder kijken dan je neus lang is, moet je dat eerst begrijpen. Je moet begrijpen dat de dingen in het universum naar een doel leiden, dat ze een waarde hebben voor zover ze helpen om dat doel te verwezenlijken, dat het een heel betrekkelijke waarde is en dat wat goed is voor de één, niet goed hoeft te zijn voor de ander, dat wat het ene ogenblik goed is het andere ogenblik niet meer goed hoeft te zijn en dat bijgevolg alle dogmatiek onzin is. Het is erg gemakkelijk om te zeggen: 'Dit is waar, nu weet ik wat waar is en ik zal niet anders meer denken'. Dat is heel gemakkelijk en, inderdaad, iets heeft je plotseling in verbinding gebracht met een licht, je hebt een ervaring gehad, je bent je van jezelf bewust geworden, bewust van iets dat je te boven gaat en de waarheid van je wezen is – dus is dat voor jou volmaakt. Maar beeld je niet in dat je van stad tot stad, van land tot land langs de deuren moet lopen om de mensen te vertellen: 'Ik verkondig de Waarheid', want wat voor jou waar is, kan helemaal niet goed zijn voor een ander. Wat je gezien hebt, heeft op zichzelf zijn waarheid – alles heeft op zichzelf zijn waarheid –, maar de werkelijke bestaansreden van déze waarheid is dat ze je heeft geholpen om jezelf te vinden, om de waarheid van je wezen te vinden, en het is heel goed mogelijk dat ze je buurman niet helpt – tenzij je een aanzienlijke overredingskracht hebt en hem dwingt de dingen te zien zoals jij ze zelf hebt gezien, maar dat heeft geen geweldig grote waarde.

Wanneer je dit begrepen zult hebben, zul je niet meer zeggen: 'Waarom is er zoveel verscheidenheid in de wereld, waarom die hele menigvuldigheid, waarom al die verwarring, waarom...?' Het is een verwarring gewoon omdat je er niets van begrijpt en omdat de dingen zich niet op hun plaats bevinden. Als de dingen op hun plaats waren,

zou er niet de minste verwarring zijn. En tenslotte zien we dat we geen atoom uit deze wereld kunnen wegnemen zonder het universum te ontwrichten. Alles wat er is, is noodzakelijk geweest – als het niet nodig was geweest, zou het er niet geweest zijn. Het geheel van de dingen is onontbeerlijk om het Goddelijke te verwezenlijken. Als je één van deze dingen wegnam, zou er een leemte in de verwezenlijking zijn. En ik heb het niet alleen over materiële dingen, over materiële punten, ik heb het over alle diepere niveaus. Dus wanneer je, zoals veel mensen, zegt: ‘Ach, als dit niet in de wereld zou bestaan, wat zou de wereld dan goed zijn’, dan bewijs je je onwetendheid.

Ik heb in Japan één van de zonen van Tolstoi ontmoet; hij trok door de wereld om de eenheid van de mensheid te prediken. Dat had hij van zijn vader, hij ging overal in de wereld de eenheid van de mensheid prediken. Ik heb hem bij vrienden ontmoet en hem gevraagd: ‘Hoe gaat u deze eenheid van de mensheid verwezenlijken?’ Weet je wat hij me antwoordde? ‘Dat is heel eenvoudig: als iedereen dezelfde taal zou spreken, als iedereen zich op dezelfde manier zou kleden, als iedereen op dezelfde manier zou leven, dan zou de wereld één zijn!’ Ik heb hem geantwoord: ‘Dat zou een armzalige wereld zijn, ze zou niet de moeite waard zijn om erin te leven’. Hij heeft me niet begrepen!

7 april 1951

(Moeder leest een vraag voor die indertijd door een Engelse leerlinge werd gesteld:) *'Als het Goddelijke, dat louter liefde is, de bron van de schepping is, waar komt dan al het kwaad vandaan dat zo overvloedig op aarde aanwezig is?'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 92)

Waar al het kwaad vandaan komt?... Wie geeft me een antwoord? Een filosofisch antwoord, een wetenschappelijk antwoord, een psychologisch antwoord en een poëtisch antwoord!

Het kwaad komt uit dezelfde bron als de onwetendheid en de duisternis.

Mystiek antwoord, religieus antwoord. O, jullie hebben geen verbeelding!

De kwade krachten zijn gezonden opdat het werk op de aarde volmaakt zou worden uitgevoerd.

Het kwaad wordt gezonden opdat we ons zouden kunnen vervolmaken? Wat je zegt is goed te verdedigen, maar het zou de dame die me de vraag gesteld heeft, verschrikkelijk geërgerd hebben; ze zou gezegd hebben: ‘Hoe heeft God dat kunnen doen, hij die louter liefde is?... De schepping werd niet goed gemaakt!’

Iemand heeft me gezegd na Genesis te hebben gelezen: ‘God heeft zeven dagen nodig gehad om dat te maken en toen heeft hij gezegd dat het goed was! Hij houdt er een eigenaardige mening op na!’

Op een gegeven ogenblik heeft de grote Thérèse veel rampen het hoofd moeten bieden. Zij heeft zich bij God beklaagd, met de woorden: ‘Waarom overkomt me dit alles terwijl ik zo vol goede wil ben?’ Naar het schijnt heeft God toen geantwoord: ‘Zo behandel ik mijn vrienden. Dat is de reden waarom ik er zo weinig heb!’

Nu komen we bij de bron van de moeilijkheid. Ik weet niet of jullie het begrepen hebben, maar er is een centraal zwak punt in de vraag van deze dame en wel dat ze van God of van het Goddelijke een persoon maakt die totaal onafhankelijk is van zijn schepping. Als ze gezegd had: 'Iemand die de macht tot scheppen heeft en zo'n wereld heeft geschapen, moet werkelijk een masochist zijn', dan had ze gelijk gehad, nietwaar... De vraag is verkeerd gesteld omdat het Goddelijke waarvan hier sprake is, niet het ware Goddelijke is; het is het Goddelijke van de godsdiensten, en dan nog van een zeker soort godsdienst – maar dat is niet het Goddelijke zoals het is, helemaal niet.

(Moeder leest verder voor:) *'...Alles komt van het Goddelijke; maar de Allerhoogste heeft de wereld niet direct uit zichzelf doen uitgaan. Er is een bewuste macht van Hem uitgegaan, die zich via een neerdalende reeks gradaties heeft verspreid, waarbij zij door veel tussenpersonen is heengegaan. Veel scheppers, of liever formateurs, vormgevers, hebben aan de schepping van de wereld deelgenomen. Zij zijn bemiddelende tussenpersonen en ik noem ze liever formateurs dan scheppers, want ze hebben de materie alleen maar haar vorm gegeven, haar karakter, haar aard. Zij waren talrijk; sommigen hebben harmonische en weldadige dingen gevormd, anderen slechte en boosaardige. Sommigen zijn ook eerder vervormers geweest dan bouwers, want zij zijn tussenbeide gekomen in wat door anderen goed was begonnen en hebben het bedorven.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 97)

Nu zou ik zo niet meer antwoorden, het is een antwoord in regeringstaal. Zo antwoorden regeringen altijd, ze zeggen: ‘Niet ik ben verantwoordelijk, maar mijn vertegenwoordigers’. Dat is niet erg aardig, het is beter zelf de verantwoording op zich te nemen.

(Moeder vervolgt haar voorlezen, beginnend met een andere vraag van dezelfde leerlinge:) *‘Is de plaats van onze materiële wereld niet heel laag op de ladder van de werelden die de schepping vormen?... Onze wereld is de*

meest materiële, maar dat is geen reden waarom ze 'laag' zou zijn. Als zij laag is, dan komt dat omdat zij duister en onwetend is, niet omdat ze materieel is. Het is verkeerd om van het woord 'materieel' een synoniem van duisternis en onwetendheid te maken. Bovendien is de materiële wereld niet de enige wereld waarin we leven; zij is eerder één van de talrijke werelden waarin we gelijktijdig bestaan en op een bepaalde manier de belangrijkste. Zij is het terrein waar de werelden zich concentreren en concreet worden; zij is de plaats waar alle werelden zich zullen moeten manifesteren. Het is waar dat zij op het ogenblik onharmonisch en duister is; maar dat is alleen maar een ongeluk, een verkeerd begin. Eens zal zij mooi en ritmisch worden en vol licht; want dat is de vervulling waarvoor zij is gemaakt.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 97)

Deze dame had beslist een heel Chaldeeus idee van een God die een wereld heeft gemaakt uit niets (die slecht gemaakt is, dat geef ik toe; als ze zo gemaakt was, zou ze werkelijk slecht gemaakt zijn), en bovendien van een God die haar bekijkt en zegt: ‘Ik heb dit opzettelijk zo gemaakt’, dat is het toppunt van afschuwelijkheid voor deze dame!

Waarom is er zoveel ellende in de wereld? Kom, ik vraag jullie een wetenschappelijk antwoord, of een filosofisch, mystiek, godsdienstig, poëtisch antwoord...

Om er een beetje fantasie in te brengen, anders zou het te eentonig zijn!

Dat is geen poëtisch antwoord; daarvoor moet je veel beeldspraak en gelijkenissen gebruiken! Je bent net als degene die zei dat als je niet ongelukkig was, je niet gelukkig zou kunnen zijn, omdat je anders niet zou weten wat het is gelukkig te zijn! Zoals anderen zeggen: ‘Als er geen schaduw was, zou er geen licht zijn’. Je zou niet weten wat licht is als alles licht zou zijn, enzovoort. Jij zegt dus dat er zonder het ongeluk geen fantasie in de wereld zou zijn. Dat is een wat lugubere fantasie, niet?

Als iedereen gelukkig was, zou de wereld gelukkig zijn.

Als iedereen in een gelukzalige toestand kwam, zou de wereld gelukzalig zijn; als redenering is het uitstekend. Maar het is een geneeswijze, het is geen oorzaak. Hier wordt je gevraagd wat de *oorzaak* is. Waar komt het ongeluk vandaan als het niet van God komt – die vanzelfsprekend één en al goedheid is en zoiets afschuwelijks nooit zou doen!

De wereld bestaat niet, ze is een illusie van ons leugenachtig bewustzijn.

Zo! Ga dat maar eens vertellen aan iemand die aan galaanvallen lijdt bijvoorbeeld!

Iemand heeft gezegd dat de wereld gemaakt werd om de armen te leren lijden en de rijken te leren geven.

Dat is wat ik zei, nietwaar (*lachend*), als er geen ellende op de aarde was, wat zou er dan van de liefdadigheid worden?... Als we op die manier alle domeinen onderzoeken, zullen we tenslotte misschien begrijpen dat alles nodig was, anders zou de wereld er niet geweest zijn. Dat is misschien een gevolgtrekking. Nee, het is geen gevolgtrekking, want dat zou het onbeperkt voortbestaan wettigen van wat er is.

Waarom is er onvolmaaktheid als de wereld is zoals ze moet zijn?

Niemand heeft dat gezegd, anders zou je alleen maar hoeven te blijven zitten zonder nog een vinger uit te steken!

We hebben al het feit vastgesteld dat de wereld niet is wat ze zijn moet en dat wij hier zijn om ervoor te zorgen dat ze wordt wat ze moet zijn. Maar om dat te weten, moet je eerst weten hoe ze moet zijn, is het niet? Dat is het probleem: hoe moet de wereld zijn?

X: Ze moet bewust zijn van het Goddelijke Bewustzijn.

Y: Er mag geen lijden in de wereld zijn.

Wanneer je iets construeert, begin je niet met te zeggen: 'Ik wil dit er niet bij, ik wil dat er niet bij', anders komt je constructie er nooit. Je moet weten wat er moet zijn, niet wat er niet moet zijn. Trouwens, we weten al wat ze niet moet zijn: namelijk dat wat ze is! We hoeven niet erg ver te zoeken – we aanvaarden haar niet zoals ze is. Dus, hoe moet ze zijn?

Een tuin waarin we een eeuwig spel spelen met de Godheid.

Dat klinkt goed, dat is erg aardig – 'God is een kind dat speelt', heeft Sri Aurobindo gezegd. Dat schijnt veel mensen geërgerd te hebben. Toen we dat in het Frans hebben vertaald en naar Europa gestuurd, bleken er mensen te zijn die er aanstoot aan namen en zeiden: 'Mooi is dat, Hij speelt ten koste van ons!'

De wereld moet vol licht en liefde zijn.

Wat voor Licht? Wat voor Liefde?

Het Goddelijke Licht.

Wanneer je 'het Goddelijke Licht' zegt, wat versta je daar dan onder?

De wereld moet ontvankelijk zijn.

Ontvankelijk waarvoor?

Ze moet een voortdurende uitdrukking zijn van de goddelijke Wil waarvan ze zich heeft afgescheiden.

Het is dus de wereld die zich van het Goddelijke heeft afgescheiden? We komen tot het volgende: de wereld is ongelukkig omdat ze zich van het Goddelijke heeft afgescheiden. Dit is een antwoord dat noch filosofisch noch poëtisch is noch... laten we zeggen dat het pragmatisch uitgedrukt is. En hoe heeft ze dat gedaan, zich afscheiden van het Goddelijke, aangezien ze het Goddelijke is?... Kijk, dat wordt nu erg

ingewikkeld. We zeggen dat de wereld goddelijk is en dat ze ongelukkig is omdat ze zich van het Goddelijke heeft afgescheiden, is het niet? Hoe heeft ze zich afgescheiden?

Door haar onwetendheid.

Drommels! Waar komt die onwetendheid dan vandaan? Onwetendheid van wat? Onwetendheid omtrent haarzelf?

Onwetendheid omtrent haar oorsprong.

Ja, dat betekent onwetendheid omtrent haarzelf! Daarom wordt er tegen iedereen gezegd: 'Ken jezelf' – dat moet het zijn!

Is de wereld onwetend of zijn wij het?

Aha! Dan moet ik je vragen: wat noem je de wereld – de aarde of het universum?

Het universum.

Maar niet het hele universum is onwetend – er zijn delen van het universum die niet onwetend zijn. Wanneer je 'wij' zegt, vereenzelvig je je dan met het universum of met de mensheid? Dat is namelijk een heel belangrijke vraag. Wij zeggen dat de wereld ongelukkig is omdat ze haar oorsprong is vergeten, beter gezegd, haar goddelijke oorsprong. Jij zegt dat we ongelukkig zijn omdat 'wij' onwetend zijn – 'wij', dat zijn dus de mensen. Bijgevolg is het ongeluk in de wereld gekomen met de mensen – dat is iets ernstigs! Het betekent dat met de mens het mentale op de aarde is gekomen, nietwaar, want de mens is een mentaal dier en met het mentale is het ongeluk gekomen. Het mentale is in staat om te objectiveren en zo ontdekt het dat bepaalde dingen ongelukkig zijn; zonder mentale laat zich dat niet ontdekken en bestaat het ongeluk niet. Er is dus geen ongeluk voor de dieren noch voor de planten en nog minder voor de stenen. Zijn we het daar goed over eens: er bestaat geen ongeluk voor de dieren, de planten en de stenen? We stellen dat het ongeluk er gekomen is met het mentale dat zich van de ellende bewust geworden is. Let wel, ik ben bezig om jullie

op iets te brengen dat niet zo dom is, want in de oude Leer zei men: 'Verander van bewustzijn en wat je ongelukkig lijkt, zal je niet meer ongelukkig lijken'. De Boeddha leerde dat de dingen die je ongelukkig lijken, je helemaal niet meer ongelukkig lijken als je de begeerte achter je laat. Bijgevolg komen we tot deze slotsom: wat je over het een of ander denkt, maakt dat je het als ongelukkig beschouwt. Als je zou denken dat een gebeurtenis gelukkig is, zou ze ook gelukkig voor je worden; en in feite is ze het. Wanneer het denken heeft aanvaard dat iets om de een of andere reden er *moet* zijn, dan is dat iets in de meeste gevallen niet ellendig meer; heeft de gedachte het niet aanvaard, dan vind je het ongelukkig. Zolang je dus in het domein van de emoties, gevoelens en gedachten blijft, is dat allemaal waar. Het begrip 'ongeluk' heeft dus zijn intrede in de wereld gedaan samen met het vermogen om de dingen voor ongelukkig te houden. Volgen jullie de logica? Vandaar dat de planten niet lijden omdat ze niet beseffen dat ze lijden, en de dieren lijden niet omdat ze niet beseffen dat ze lijden. Zijn jullie daar zeker van? Nee?

Je ziet soms een uitdrukking van pijn in hun ogen.

Men zegt dat je in anderen ziet wat je in jezelf draagt!

*Descartes vertelt dat een dame haar hond sloeg en zei: 'Hij voelt geen pijn, hij heeft geen ziel, het is een reflex'.
Descartes beweert dat alleen de mensen kunnen voelen!*

Men heeft me altijd verteld dat hij een intelligente man was!

Als het ongeluk samen met het denken in de wereld is gekomen, dan is het geluk er ook mee gekomen, of niet?

Daar hebben we de logica! Wanneer er ongeluk is, is er geluk... zonder ongeluk geen geluk. Wat is filosofie moeilijk!... Heeft je mijnheer Descartes ons ook gezegd waar de ziel van de mensen vandaan komt?

Hij zegt dat ze een schepping van God is.

De rest van de wereld is geen schepping van God?

Ja, dat ook.

Hij heeft het dus plotseling in zijn hoofd gekregen om iets in de schepping te brengen dat hij 'een ziel' noemt en heeft dat dier daar, de mens, gekozen om haar daarin te stoppen. Dan is het heel moeilijk om uit het probleem te komen... Maar we waren op zoek naar wat de wereld zou *moeten* zijn. Dat moeten we vinden, want vanaf het moment dat we weten wat ze zou moeten zijn, moeten we daaraan gaan werken.

Ze moet open zijn voor de Kracht die zich wil manifesteren.

Het is juist het ongeluk dat ze open is voor bepaalde krachten en dat ze die manifesteert! De kwaliteit van de kracht is belangrijk. De wereld zoals ze is, manifesteert krachten, ze bestaat niet zonder een manifestatie van krachten; maar welke krachten manifesteert ze? Voor het ogenblik ziet het eruit alsof ze krachten van duisternis, onwetendheid, disharmonie, lijden en de hele rest manifesteert.

Ze moet leren onderscheiden.

Wil je zeggen dat ze de juiste kracht moet kiezen? Ja, maar het gaat niet om de transformatie van de wereld, het gaat om ons. *Wij* moeten leren onderscheiden om te weten welke kracht we willen manifesteren, dat is vanzelfsprekend. Maar om tot ons onderwerp terug te keren: jullie zijn het er allemaal mee eens dat er in de wereld die we gaan opbouwen geen lijden moet zijn? Jullie zijn het ermee eens?... Jullie zijn er niet zeker van?... Jullie zijn dus tevreden met het lijden? Ik weet het niet, misschien heeft het zijn reden van bestaan. Maar zie je, zolang je met iets tevreden bent, is er veel kans dat het blijft. Men heeft ons in de meer of minder heilige Geschriften gezegd dat het lijden komt door onwetendheid; als je er dus niet over denkt om het lijden op te heffen, betekent dat dan dat je ook de onwetendheid wilt behouden? Dat wordt heel moeilijk. Het is net als de schilder met wie we over de toekomstige wereld spraken, die helemaal uit licht zal

bestaan, en die antwoordde: 'Maar dan zou ik dus geen schilderijen meer kunnen maken' en hij was erg ongelukkig! Er zijn misschien inderdaad veel mensen die aan hun onwetendheid vasthouden?...

Het lijden maakt ons bewust van een hogere kracht.

Dat is waar, in veel gevallen is het zo en dat is de schijnbare rechtvaardiging van het lijden. Als de mensen niet zouden lijden, zouden ze misschien nooit vooruitgang maken. De aspiratie is erg lauw wanneer je volmaakt tevreden bent.

Kom, we zijn helemaal de draad kwijt! Dit is nu precies het voorbeeld van de manier waarop het mentale van de mens werkt. Dan zijn er ook nog mensen die het staartje van iets te pakken hebben en die zo tevreden zijn met dat staartje dat ze zeggen: 'Ik heb de waarheid en je moet geloven wat ik je zeg, anders kom je er nooit uit'. Het is een feit dat als onverschillig wie jullie, in de toestand waarin jullie denken zich bevindt, zou komen zeggen: 'Ik heb de waarheid', dat jullie dan blij zouden zijn dat aan te kunnen pakken om uit jullie verwarring te komen... Laat eens zien, we hebben nog twee minuten en in die twee minuten zullen we niet meer praten, dan zal al onze verwarring verdwijnen. Daarna zullen we de zitting opheffen. Dus: niet praten, probeer twee minuten lang zo stil mogelijk te zijn. (*Er volgt een meditatie.*)

9 april 1951

Na het lezen van een passage over kunst en yoga:

Wat voor relatie bestaat er tussen kunst en yoga? Kunnen de kunstenaar en de yogi dezelfde bron van aspiratie hebben? (*Moeder wendt zich tot een leerling:*) 'Amrita, wil jij ons vertellen wat voor relatie er bestaat tussen kunst en yoga?

Een mooie relatie... De kunst kan een yoga zijn en de yoga is een kunst.

Dat is heel aardig! Ik heb iemand gekend, een Amerikaan, die zei dat spiritualiteit getuigt van de hoogste goede smaak, de meest verfijnde goede smaak. Dat is iets in dezelfde trant.

Wat betekenen slangen in boeken en dromen?

Dat hangt van de boeken af! Dat hangt van de dromen af! Als je me een voorbeeld uit een droom geeft, zal ik je zeggen wat de aard van de slang was, maar zomaar 'slangen', dat is te vaag.

Waarom is de moderne kunst zo lelijk?

Ik geloof dat de voornaamste reden is dat de mensen steeds luiër geworden zijn en niet willen werken. Ze willen produceren voordat ze hebben gewerkt, ze willen weten voordat ze hebben gestudeerd en ze willen naam gemaakt hebben voordat ze iets goeds hebben gepresteerd. En op die manier zet je de deur open voor allerlei dingen zoals we die nu zien... Er zijn natuurlijk uitzonderingen.

Ik heb kunstenaars gekend die grote kunstenaars waren, die hard gewerkt hadden en opmerkelijke dingen produceerden, klassieke dingen, dus niet ultramodern. Maar ze waren niet 'in de mode' omdat je juist niet klassiek moest zijn. Als iemand die nog nooit een penseel heeft aangeraakt er een in zijn handen krijgt en op een palet zet, terwijl hij nog nooit een palet heeft aangeraakt en als hem dan een stuk linnen op een ezel wordt voorgezet, terwijl hij nog nooit een schilderij

heeft gemaakt, dan kladt hij natuurlijk maar raak. Dat is precies wat er gebeurde. Ze smeten de kleuren lukraak op het doek en iedereen maar roepen: 'bewonderenswaardig', 'prachtig', 'het is de uitdrukking van je ziel', 'zo wordt de waarheid der dingen onthuld', enzovoort! Zo was de mode nu eenmaal en mensen die niets konden hadden veel succes. Men vroeg niet meer naar de schilderijen van de arme mensen die hard gewerkt hadden, die hun kunst beheersten. Men zei: 'O, dat is ouderwets, voor zoiets zul je nooit afnemers vinden'. Maar ze hadden per slot van rekening honger, nietwaar, ze moesten hun huur betalen en hun verf, en dat was allemaal erg duur. Dus wat te doen? Ze werden op een onheuse manier afgewezen door de handelaars in schilderijen die hun allemaal hetzelfde vertelden: 'Maar probeer toch modern te zijn, vriend, je bent niet bij de tijd'. En ze hadden erge honger, wat konden ze doen?... Ik heb een schilder gekend die een leerling van Gustave Moreau was; hij was werkelijk een heel goed kunstenaar, hij kende zijn vak door en door, en toen... hij had honger, hij wist niet hoe hij de eindjes aan elkaar moest knopen en hij beklagde zich. Op een dag stuurde een vriend die hem wilde helpen, hem een handelaar in schilderijen. Toen die handelaar het atelier binnenkwam, dacht die arme man bij zichzelf: 'Eindelijk, eindelijk mijn kans!' en hij toonde hem zijn beste werken. De handelaar haalde zijn schouders op, hij keek hier en daar, liep wat rond, snuffelde in alle hoeken; en ineens had hij het gevonden... O, dat moet ik jullie uitleggen, jullie zijn niet van die dingen op de hoogte. Wanneer een schilder heeft gewerkt, blijft er soms een mengsel van verf op zijn palet over; hij kan dat niet bewaren, want de volgende dag is het uitgedroogd; daarom heeft hij altijd stukken schilderslinnen die niet goed geprepareerd zijn en die hij volkladt met wat men 'het schraapsel van het palet' noemt (met buigzame messen schrapen ze alle kleuren van het palet en veegen die op zo'n stuk linnen), en daar er veel kleuren door elkaar gemengd zijn, geeft dat verrassende effecten. In een hoek had hij zo'n stuk linnen waarop hij het schraapsel van zijn palet uitstreek. De handelaar kreeg dat in het oog en riep uit: 'Dit is het! Man, je bent een genie, dit is prachtig, dit moet je tentoonstellen! Kijk eens wat een rijkdom aan kleuren, en wat een verscheidenheid van vormen en wat een verbeeldingskracht!' En die arme man, die honger had, zei verlegen: 'Maar mijnheer, dat zijn mijn paletschraapsels!' Maar de handelaar in schilderijen snoerde hem de mond: 'Stommerd, zoiets zeg je toch

niet!' en daarna: 'Geef me dit, ik neem het op me om het voor je te verkopen. Geef me zoveel je wilt, tien, twintig, dertig van die dingen per maand; ik verkoop ze allemaal en zorg dat je naam krijgt'. Zoals ik al zei, hij had een lege maag; hij was er niet bepaald blij mee, maar heeft toch gezegd: 'Goed, neem maar mee, ik zal wel zien'. En de huiseigenaar kwam de huur opeisen, en de verfhandelaar kwam om het geld voor de onbetaalde rekeningen; zijn beurs was helemaal leeg, wat te doen? Hij heeft toen weliswaar geen schilderijen met palet-schraapsel gemaakt, maar iets dat de verbeelding in beweging zette, waarin de vormen niet al te duidelijk waren, waarin de kleuren helemaal door elkaar liepen en erg hel waren, en men niet goed wist wat men zag. En daar ze niet al te goed wisten wat ze zagen, riepen de mensen die er niets van begrepen: 'Wat is dat mooi!' En zulke dingen gaf hij aan zijn schilderijenhandelaar. Hij heeft nooit naam gemaakt met zijn schilderijen die werkelijk heel goed waren (het was werkelijk uitstekend, hij was een heel goede schilder), maar hij is wereldberoemd geworden door die afschuwelijke dingen! Dat was helemaal in het begin van de moderne schilderkunst, dat is uit de tijd van de Wereldtentoonstelling in 1900; als ik jullie zijn naam zou vertellen, zouden jullie die allemaal kennen... Nu is men over zulke dingen heen, nietwaar, er zijn veel betere dingen gemaakt. Toch had hij het gevoel voor harmonie en schoonheid, en zijn kleuren waren mooi. Maar zodra er tegenwoordig iets ook maar de minste schoonheid heeft, is het achterhaald; het moet buitensporig lelijk zijn, dát is modern!

Het is allemaal begonnen met... de schilder die stillevens maakte en wiens borden nooit rond waren... Cézanne! Hij was daarmee begonnen. Hij zei dat als je ronde borden maakte, dat niet naar het leven is, dat je nooit ronde borden ziet als je ze bekijkt! Je ziet ze zo (*gebaar*). Ik weet niet waarom, maar hij zei dat het alleen maar door het mentale komt dat je ze als rond ziet, omdat je wéét dat ze rond zijn, anders zou je ze niet als rond zien. Hij is daarmee begonnen... Hij heeft een stilleven gemaakt dat werkelijk mooi was, let wel, heel mooi, met kleuren en vormen die werkelijk aangrijpend waren. (Ik zal jullie op een dag reproducties laten zien, ik moet die ergens hebben, maar het zijn jammer genoeg geen kleurenreproducties; het is vooral mooi door de kleur.) Maar zijn bord was niet rond, nietwaar. Sommige van zijn vrienden zeiden terecht tegen hem: 'Zeg eens, waarom maak jij je

borden niet rond?' Hij antwoordde: 'Vriend, jij bent helemaal mentaal ingesteld, jij bent geen kunstenaar. Jij maakt je borden rond omdat je *denkt*; als je alleen maar *kijkt*, maak je ze zo (*gebaar*). Je moet het bord maken volgens de indruk die je ervan krijgt; die indruk geeft je een schok, je geeft de schok weer en dan is het werkelijk artistiek'. Zo is de moderne kunst begonnen. En denk erom, hij had gelijk. Zijn borden waren niet rond, maar in principe had hij gelijk.

Zal ik jullie vertellen wat de kunst gemaakt heeft tot wat ze is, psychologisch...? De fotografie. De fotografen kenden hun vak niet en gaven je afzichtelijke, afschuwelijk lelijke dingen; het was werktuiglijk, het had geen ziel, het was geen kunst, het was afzichtig. Het hele begin van de fotografie tot... nog niet zo lang geleden, was zo. Sinds ongeveer een jaar of vijftig is het draaglijk geworden en nu wordt het steeds beter, het wordt goed; maar het moet gezegd dat het procédé nu totaal anders is. Wanneer je in die tijd je foto liet maken, zat je op een gemakkelijke stoel, je moest goed tegen de rug van de stoel leunen, en tegenover je had je een geweldig groot ding dat zó openging, naar je toe, met een zwarte doek erover. En de man beval: 'Niet meer bewegen!' Dat was het einde van de oude schilderkunst, nietwaar. Wanneer een schilder iets maakte dat goed gelijkend was, een gelijkend portret, zeiden zijn vrienden: 'Nou zeg, dat is fotografie!'

Het moet gezegd dat de kunst van het einde van de laatste eeuw, de kunst van het Tweede Keizerrijk, slecht was. Het was een tijdperk van zakenlieden, vooral van bankiers, van financiers, en de smaak, lieve help, de smaak was erg laag gezakt. Ik geloof niet dat zakenlieden noodzakelijkerwijze heel bevoegd zijn wat kunst betreft; wanneer ze hun portret lieten maken, wilden ze dat het leek! Er mocht niet de minste kleinigheid aan mankeren, dat was erg grappig: 'Weet u, ik heb daar een rimpeltje, vergeet niet dat erop te zetten!' En de dames zeiden: 'U moet mijn schouders mooi rond maken', en al zulke dingen meer. Dus maakten de schilders portretten die werkelijk in de richting van fotografie gingen. Het was vlak, het was koud, het had geen ziel en het had geen visie. Ik kan een aantal schilders noemen uit die tijd die werkelijk een schande voor de kunst was. Dat heeft tot het einde van de vorige eeuw geduurd, tot 1875 ongeveer. Daarna is de reactie begonnen. Toen is er een heel mooie periode geweest (ik zeg dat niet omdat ik zelf schilderde), maar alle schilders die ik toen gekend heb,

waren werkelijk kunstenaars, zij vatten hun kunst ernstig op en maakten prachtige dingen die men nu nog prachtig vindt. Het was het tijdperk van de impressionisten; het was de tijd van Manet. Het was een mooie tijd, ze hebben mooie dingen gemaakt. Maar de mensen worden mooie dingen moe zoals ze lelijke dingen moe worden. Toen kwamen er degenen die de 'Salon d'Automne' wilden stichten. Zij wilden verder gaan dan de anderen, zij wilden een nieuwe richting uit, naar het werkelijk anti-fotografische. Heus, ze zijn wat te ver gegaan (naar mijn smaak). Ze begonnen Rembrandt te kleineren – Rembrandt was een kladschilder, Titiaan was een kladschilder, alle grote schilders van de Italiaanse Renaissance waren kladschilders. Je kon de naam van Raphaël niet meer noemen, daarvoor moest je je schamen. En heel dat grote tijdperk van de Italiaanse Renaissance was 'niet veel zaaks'; zelfs de werken van Leonardo da Vinci: 'Nou ja, je moet ervan houden'. Ze zijn wat te ver gegaan; ze wilden iets totaal nieuws, maar ze zijn de perken te buiten gegaan. En van daar was het nog maar één stap naar het paletschraapsel, en toen was het afgelopen. Dat is de geschiedenis van de kunst zoals ik haar gekend heb.

Om de waarheid te zeggen gaat het nu weer in stijgende lijn. Werkelijk, ik geloof dat we tot de bodem van de onsamenvangendheid, van het absurde, van het lelijke zijn afgedaald – van de smaak voor het gemene en lelijke, het onfatsoenlijke en afzichtelijke. Men is tot op de bodem gegaan, geloof ik.

Gaan we werkelijk weer in stijgende lijn?

Ik geloof van wel. Ik heb onlangs reproducties bekeken die iets anders te zien gaven dan lelijkheid en onfatsoenlijkheid. Het is nog geen kunst, het is in de verste verte geen schoonheid, maar er zijn tekenen dat het omhoog gaat. Je zult zien dat we over vijftig jaar misschien mooie dingen zullen zien. Ik heb dat sinds een paar dagen gevoeld: men is werkelijk aan het eind van de neerdalende lijn gekomen. Men bevindt zich nog helemaal onderaan, maar men begint weer te stijgen. Er is een soort angst en er is nog een volledig onbegrip voor wat schoonheid kan en moet zijn, maar je vindt een streven naar iets dat niet onverkwikkelijk materialistisch zal zijn. De kunst heeft zich een tijdlang in het slijk willen wentelen om zogenaamd 'realistisch' te zijn. Ze hadden als 'reëel' het meest weerzinwekkende, het

lelijkste ter wereld gekozen: al het wanstaltige, al het smerige, al het lelijke, alle afschuwelijkheid, alle onsamenvangendheid van kleur en vorm; wel, ik geloof dat we dat achter de rug hebben. Ik heb deze laatste dagen heel sterk de indruk daarvan gehad, niet door schilderijen te bekijken, want hier hebben we niet de gelegenheid om veel bijzonders te zien, maar door de 'atmosfeer' af te tasten. Zelfs in de reproducties die we te zien krijgen, is er een vage aspiratie naar iets hogers. We hebben nog vijftig jaar nodig, dan... Tenzij er een nieuwe oorlog komt, een nieuwe ramp; want het zijn ongetwijfeld grotendeels de oorlogen en de verschrikkingen van de oorlog die verantwoordelijk zijn voor deze voorliefde voor het walgelijke. Om dat te kunnen verduren, moesten de mensen alles wat ze aan verfijnde gevoeligheid, gevoel voor harmonie en behoefte aan schoonheid hadden opzij schuiven, anders zouden ze werkelijk van afschuw gestorven zijn, geloof ik. Het was zó gruwelijk dat je het niet kon verdragen; dat heeft de smaak overal vervalst en toen de oorlog afgelopen was (zo die ooit afgelopen is) wilden ze nog maar één ding: vergeten, vergeten, vergeten. Afleiding zoeken, niet meer denken aan al die gruwelen die ze hadden ondergaan. Dan zink je heel diep. De hele vitale atmosfeer is volledig bedorven en de fysieke atmosfeer is verschrikkelijk duister.

Dus, als we aan een nieuwe wereldoorlog kunnen ontsnappen... want de oorlog is er nog steeds, die is nooit opgehouden. Hij is al aan de gang sedert het begin van de eeuw ongeveer; het is begonnen met China, Turkije, Tripolitanïë, Marokko – volgen jullie? – de Balkan. Het heeft nooit opgehouden, het is erger geworden, maar telkens wanneer het een wereldoorlog werd, heeft het heel afgrijselijke proporties aangenomen. Jullie allemaal, mijn kinderen, jullie zijn allemaal na de oorlog geboren (ik heb het over de eerste Wereldoorlog), dus weten jullie daar niet veel van, en daarbij zijn jullie hier geboren, in een land dat werkelijk bevoorrecht is geweest. Maar de kinderen die in Europa geboren zijn, de jongsten, de kleintjes daar die oorlogskinderen zijn geworden, dragen iets in zich dat heel moeilijk uit te wissen zal zijn, een soort diepe angst, een gevoel van ontzetting. Je kunt dat niet meegemaakt hebben zonder te weten wat gruwelijkheid is. De eerste oorlog was misschien erger dan de tweede. De tweede was zo afgrijselijk dat men alles had verloren... Maar de eerste, ach, wat zal ik zeggen... De laatste maanden die ik in Parijs heb doorgebracht waren werkelijk onbeschrijflijke maanden. Je kunt het niet vertellen. Het

leven in de loopgraven, bijvoorbeeld, dat kun je niet vertellen. Jongere generaties weten dat niet... De kinderen die nu geboren worden, zullen zelfs niet weten of het wel waar was, al die gruwelen die men hun vertelt. Wat er in de bezette landen gebeurd is, in Tsjechoslowakije, in Polen, in Frankrijk, de ontzettende, ongelofelijke, onvoorstelbare dingen die er gebeurd zijn; je kunt het niet geloven als je het niet van dichtbij hebt meegemaakt, als je het niet gezien hebt. Het was... Ik heb onlangs gezegd dat de vitale wereld een wereld van verschrikkingen is; nu, alle verschrikkingen uit het vitale waren op aarde neergedaald, en op aarde zijn ze nog veel verschrikkelijker dan in de vitale wereld. Als je in de vitale wereld een innerlijke macht hebt, als je een kennis hebt, als je een kracht hebt, kun je op die verschrikkingen inwerken – je kunt iets doen, je kunt die krachten temmen, je kunt tonen dat je sterker bent. Maar al je kennis, al je macht, al je kracht zijn niets in deze materiële wereld wanneer je onderworpen bent aan de gruwelen van een oorlog. En dat werkt zodanig in de aardse atmosfeer dat het heel moeilijk, heel moeilijk uit te wissen is.

Natuurlijk, de mensen willen altijd maar al te graag vergeten. Er zijn er al die beginnen te zeggen: 'Is het wel zeker dat het zo was?' Maar degenen die daardoorheen gegaan zijn, willen niet dat men het zou kunnen vergeten, dus heeft men enkele van de plaatsen bewaard waar men heeft gemarteld, gemoord – gruwelijke plaatsen die alles overtreffen wat de menselijke verbeelding zich aan vreselijke dingen kan voorstellen. Je kunt de martelkamers gaan bezoeken die de Duitsers in Parijs hebben ingericht en ik hoop dat men ze nooit zal vernietigen, zodat men degenen die zeggen: 'Ach, dat werd allemaal erg overdreven' (want men wil liever niet weten dat er zulke afgrijzelijke dingen zijn gebeurd), bij de hand kan nemen en zeggen: 'Kom kijken als je niet bang bent'.

Zoiets vormt het karakter. Als dat op de goede manier wordt opgevat – en ik geloof dat er mensen zijn die het op de goede manier opvatten –, dan kan het je regelrecht naar de yoga voeren, regelrecht. Dat komt doordat je zo'n diepe onthechting voor alle dingen van deze wereld voelt, zo'n grote behoefte om iets anders te vinden, een dwingende noodzaak om iets te vinden dat werkelijk mooi zal zijn, werkelijk fris, werkelijk goed... dat je dat op een heel natuurlijke manier tot een spirituele aspiratie brengt. En die gruwelen hebben de

mensen als het ware in twee groepen verdeeld: er was een minderheid die gereed was en die heel hoog is gestegen, er is een meerderheid die niet gereed was en die heel laag is gezonken. Die wentelen zich nu in het slijk en daarom komen we er op het ogenblik niet uit. En als dat zo doorgaat, zullen we op een nieuwe oorlog afgaan en dit keer zal het werkelijk het einde van deze beschaving zijn. Ik zeg niet het einde van de wereld, want niets kan het einde van de wereld zijn, maar het einde van deze beschaving, wat betekent dat er een andere moet worden opgebouwd. Je zult me misschien zeggen dat dit heel goed zal zijn, omdat deze beschaving in verval geraakt is, omdat zij bezig is te ontaarden; maar toch, ze had heel mooie dingen die bewaard dienden te blijven en het zou erg jammer zijn als dit allemaal zou verdwijnen. Maar als er een nieuwe oorlog komt, zal dit allemaal verdwijnen, dat kan ik jullie zeggen. Want de mensen zijn heel intelligente schepsels, ze hebben het middel gevonden om alles te vernietigen en ze zullen zich ervan bedienen; want waartoe dient het miljarden uit te geven om bepaalde bommen uit te vinden als het niet is om die te gebruiken? Waartoe dient het te ontdekken dat je een stad in een paar minuten kunt vernietigen, als het niet is om ze te vernietigen? Men wil de vruchten van zijn inspanning zien! Dat is wat er zal gebeuren als er een oorlog komt.

Zo, ik vertel jullie dingen die niet erg leuk zijn, maar soms is het goed om de hersenen wat stof tot nadenken te geven.

12 april 1951

Wat is het verschil tussen de Japanse kunst en die van andere landen, zoals die van Europa bijvoorbeeld?

De Japanse kunst is een soort directe mentale uitdrukking in het fysieke leven. De Japanners maken heel weinig gebruik van de vitale wereld. Hun kunst is uitermate gementaliseerd; hun leven is uitermate gementaliseerd; het drukt tot in bijzonderheden en heel nauwkeurig mentale formaties uit. Alleen, in het fysieke hebben ze een spontaan gevoel voor schoonheid. Bijvoorbeeld iets dat je heel zelden in Europa ziet en dat je aldoor, dagelijks in Japan ziet, is dat heel eenvoudige mensen, mensen uit de arbeidersklasse of zelfs uit de boerenstand, gaan uitrusten of zich ontspannen in een omgeving waar ze een mooi landschap kunnen bekijken. Dat geeft hen een veel grotere vreugde dan te gaan kaarten of zich over te geven aan allerlei ontspanning zoals je die in Europese landen hebt. Je ziet ze soms in hele groepen op de wegen, of ze nemen soms een trein of een tram tot een bepaald punt en vandaar lopen ze dan naar een plaats waar je een mooi uitzicht hebt. Op die plek staat dan een huisje dat heel goed in het landschap past; er is een soort terras waar je kunt zitten; je neemt een kopje thee en intussen kijk je naar het landschap. Dat is voor hen de hoogste ontspanning, ze kennen niets dat prettiger zou zijn. Bij kunstenaars, bij ontwikkelde mensen, bij mensen die een opvoeding hebben gehad, laat zich dat begrijpen, maar ik heb het over de eenvoudigste mensen, de arme mensen, die daar meer van houden dan thuis uit te rusten of ontspanning te zoeken. Dat is voor hen de grootste vreugde.

En in dat land zijn er bekende landschappen voor ieder seizoen. Bijvoorbeeld, in de herfst worden de bladeren rood; ze hebben een massa esdoorns (esdoorns zijn bomen waarvan de bladeren alle mogelijke schakeringen van helrood aannemen, dat is prachtig.) Dan richten ze een plaats in vlak bij een tempel bijvoorbeeld, bovenop een heuvel, en de hele heuvel is bedekt met esdoorns. Er is een trap die recht omhoog gaat, bijna als een ladder, van beneden naar boven en zo steil dat je niet ziet wat je boven wacht, het lijkt net een ladder die naar de hemel klimt – een heel goed uitgehouwen stenen trap die heel steil omhoog gaat en zich in de hemel lijkt te verliezen; wolken trekken

voorbij en aan allebei de kanten is de heuvel overdekt met esdoorns en die esdoorns hebben de prachtigste kleuren die je je kunt voorstellen. Wanneer je daar als kunstenaar komt, dan heb je een emotie van absoluut uitzonderlijke schoonheid, wondermooi. En je ziet heel kleine kinderen, zelfs gezinnen met een baby op de schouder, die in groepen komen kijken. In de herfst gaan ze daarheen. In de lente gaan ze ergens anders heen.

Vlak bij Tokio is een tuin waar irissen worden gekweekt, een tuin met heel smalle beekjes en langs die beekjes staan irissen – van alle mogelijke kleuren. Ze zijn naar kleur geschikt en wel zodanig dat je verblind wordt wanneer je er binnenkomt, je wordt verblind door de kleuren van al die hoog opgerichte bloemen; er zijn er zoveel, zoveel, zover het oog reikt. Op een ander tijdstip, helemaal in het begin van de lente (de lente is daar wat vroeg), zijn er de eerste kersebomen. Dat zijn kersebomen die nooit vruchten geven, die alleen maar om de bloemen gekweekt worden. Die gaan van wit tot roze, tot een wat helder rose. Er zijn grote lanen omzoomd met helemaal rose kersebomen; het zijn geweldig grote bomen en helemaal rose. Hele bergen zijn met die kersebomen overdekt en over kleine beekjes hebben ze bruggen gelegd die helemaal rood zijn: je ziet die roodgelakte bruggen tussen al die rose bloemen, en beneden stroomt een grote rivier en er is een berg die tot de hemel lijkt te klimmen. In de lente gaan ze daarheen... en zo meer. Elk seizoen heeft zijn bepaalde bloemen en voor elke bloem zijn er tuinen.

En de mensen reizen even gemakkelijk rond met de trein als ze van huis tot huis gaan; ze dragen een klein pakje, zo groot ongeveer: (*gebaar*) daarin hebben ze wat nodig is om zich te verkleden en dat is meer dan voldoende voor hen. Ze dragen sandalen van touw of vezel; wanneer die versleten zijn gooien ze ze weg en nemen andere, want ze kosten niets. Zo is hun hele leven. Ze hebben papieren zakdoekjes; wanneer ze die hebben gebruikt, gooien ze ze weg, en zo meer – ze zitten nooit met iets opgescheept. Wanneer ze met de trein gaan, kunnen ze op de stations hun ontbijt kopen dat in een doosje is verpakt, (heel netjes, heel schoon), een ontbijt in withouten dozen met kleine eetstokjes erbij; en daar dat geen enkele waarde heeft, laten ze het liggen wanneer ze klaar zijn, ze kijken er niet meer naar om, ze slepen niets mee. Zo leven ze. Wanneer ze een tuin of een park hebben, dan planten ze bomen en ze planten ze precies op de plek waar de boom,

wanneer die volgroeid zal zijn, de sfeer van het landschap zal bepalen, het landschap zal vervolmaken. En omdat ze willen dat die boom een bepaalde vorm zal hebben, snoeien ze hem, ze knippen hem bij, ze zorgen ervoor dat de boom iedere vorm heeft die ze verlangen. Je hebt bomen met fantastische vormen; ze hebben precies de juiste takken gekapt, andere takken sterk laten groeien, alles precies geordend zoals ze het willen hebben. Dan weer kom je ergens en zie je een huis dat helemaal een deel van het landschap lijkt te zijn; het heeft precies de juiste kleur, het is uit de juiste materialen gemaakt; het is geen klap in je gezicht zoals vooral die Europese bouwsels, die het hele landschap bederven. Het staat precies waar het moet staan, verscholen onder bomen. Ofwel zie je een wijngaard en daarin vind je plotseling een prachtige boom; hij staat precies op de plek waar hij moet staan en heeft precies de vorm die hij moet hebben. Ik had in Japan van alles te leren. Vanuit artistiek oogpunt heb ik er vier jaar het ene wonder na het andere beleefd.

En in de steden, in een stad als Tokio bijvoorbeeld, die de grootste stad ter wereld is, veel groter dan Londen, en die zich ver, ver uitstrekt (de huizen zijn nu gemoderniseerd, het hele centrum van de stad is erg lelijk, maar toen ik er was, was het nog mooi), in de buitenwijken van de stad, waar geen winkels zijn, heeft ieder huis hoogstens twee verdiepingen en er is altijd een tuin, er zijn altijd een paar bomen die heel mooi zijn. En dan, als je daar gaat wandelen... Het is erg moeilijk om in Tokio de weg te vinden; er zijn geen rechte straten met aan iedere kant genummerde huizen en je raakt gemakkelijk de weg kwijt. Dan ga je op goed geluk – in dat land ga je altijd op goed geluk –, je gaat op goed geluk, je slaat een hoek om en ineens kom je in een soort paradijs: er staan prachtige bomen, er is een bijzonder mooie tempel, je ziet niets meer van de stad, geen verkeer meer, geen trams, een plekje met bomen van de prachtigste kleuren en het is mooi, het is verrukkelijk mooi. Je weet niet hoe je er gekomen bent, je bent er toevallig verzeild geraakt. En dan keer je je om, je zoekt je weg, je verdwaalt wéér en je komt ergens anders terecht. En na een paar dagen wil je naar die plek teruggaan, maar dat is onmogelijk, het is alsof ze verdwenen is. En zo is het precies; het is zo wáár dat ze daarover in Japan verhalen vertellen. Hun literatuur is vol sprookjesachtigheid. Ze vertellen je een verhaal waarin de held plotseling op een sprookjesachtige plaats komt; hij ziet er sprookjesachtige mensen,

wonderlijke wezens, en brengt kostelijke uren door te midden van bloemen en muziek, alles is prachtig. De dag daarop moet hij vertrekken, want zo is de wet van die plaats; hij gaat weg. Hij probeert terug te komen, maar hij komt nooit terug. Hij kan de plek niet meer vinden; toen was het er, nu is het verdwenen... En alles in die stad, in dat land, geeft je van het begin tot het eind de indruk van onbestendigheid, van het onverwachte, het buitengewone. Je ontdekt altijd dingen die je niet verwacht; je wilt ze terugvinden en ze zijn verdwenen – maar er wacht je iets anders dat even bekoorlijk is. Uit artistiek oogpunt, uit het oogpunt van schoonheid, geloof ik niet dat er één land even mooi is als dat.

Nu moet ik erbij zeggen, om het tafereel te voltooien, dat ik tijdens de vier jaar dat ik daar was te midden van een totale spirituele armoede heb geleefd. Het zijn mensen die een bewonderenswaardige moraal hebben, die volgens heel strikte morele regels leven, die het leven tot in de geringste bijzonderheid mentaal construeren: je moet op een bepaalde manier eten en niet anders, je moet op een bepaalde manier groeten en niet anders, je moet bepaalde woorden zeggen en geen andere; wanneer je bepaalde mensen aanspreekt, moet je je op een bepaalde manier uitdrukken; wanneer je een ander soort mensen aanspreekt, moet je je op een andere manier uitdrukken. Als je iets gaat kopen in een winkel, moet je een bepaalde zin zeggen; als je die niet zegt, bedient men je niet: men staart je aan en steekt geen hand uit. Maar als je die zin zegt, dan bewijzen ze je alle mogelijke attenties en zullen je zo nodig een kussen brengen om op te zitten en je een kopje thee geven. En zo is het met alles. En toch heb je geen enkele keer de indruk dat je met iets anders in verbinding bent dan met een prachtig georganiseerd mentaal-fysiek domein. En ze hebben een energie! Hun hele vitale wezen is in energie omgezet! Ze hebben een buitengewoon uithoudingsvermogen, maar geen directe aspiratie: je moet de regels gehoorzamen, dat ben je verplicht. Als je je daar niet aan de regels houdt, kun je er leven als de Europeanen, die als barbaren en indringers worden beschouwd; maar als je tussen de Japanners een Japans leven wilt leiden, dan moet je doen zoals zij, anders maak je het hun zo moeilijk dat je zelfs geen relatie met hen kunt hebben. In hun huis moet je op een bepaalde manier leven, wanneer je hen ontmoet, moet je hen op een bepaalde manier groeten... Ik geloof dat ik jullie al eens het verhaal heb verteld van de

Japanner die een goede vriend was, die ik geholpen had om met zijn ziel in contact te komen en die gevlucht is. Hij was met ons ergens buiten en ik had hem in contact gebracht met zijn psychische wezen; hij had de ervaring, een openbaring, het contact, het verblindende van het innerlijke contact. En de volgende morgen was hij er niet meer, hij was gevlucht! Toen ik hem na de vakantie in de stad terugzag, zei ik tegen hem: 'Wat heeft je toch beziel, waarom ben je weggegaan?' 'Ach, zie je, ik heb mijn ziel ontdekt en ik heb gezien dat mijn ziel machtiger is dan mijn geloof in het vaderland en in de Mikado; ik zou mijn ziel hebben moeten gehoorzamen en ik zou geen trouw onderdaan van mijn keizer meer geweest zijn. Ik moest weggaan'. Stel je voor! Dat is allemaal waar gebeurd.

Waarom worden grote kunstenaars in dezelfde periode in hetzelfde land geboren?

Het hangt ervan af aan wie je de vraag stelt. De verklaring zal verschillen naar gelang van de persoon aan wie je de vraag stelt. Gezien vanuit de evolutie, heeft Sri Aurobindo dat, naar ik meen, heel duidelijk uitgelegd in 'The Human Cycle'. De evolutie, dat wil zeggen de cultuur en de beschaving, beschrijft een min of meer regelmatige spiraalbeweging over de aarde en je zou kunnen zeggen dat de resultaten van de ene beschaving geleidelijk een andere vormen; wel, wanneer het geheel van de ontwikkeling harmonisch verloopt, dan scheidt dat tegelijkertijd zowel het terrein van de handeling als de handelende personen, in die zin dat op het tijdstip van de grote artistieke tijdperken alle omstandigheden voor de ontwikkeling van de kunst gunstig waren, en het feit dat alle omstandigheden gunstig waren trok natuurlijk de personen aan die dat konden benutten. Er zijn zulke bewegingen in het domein van de Materie geweest, grote tijdperken zoals de Italiaanse Renaissance of zoals bijna op hetzelfde moment een dergelijk tijdperk in Frankrijk, waarin de kunstenaars van alle landen in één zelfde plaats verenigd waren, omdat de omstandigheden voor de ontwikkeling van hun kunst gunstig waren. Dit is één van de redenen – een uiterlijke reden, bij wijze van spreken – van de vorming van beschavingen.

Er is nog een andere reden, en wel dat het occult gezien bijna altijd dezelfde krachten en dezelfde wezens zijn die zich in alle tijdperken

van artistieke schoonheid op aarde incarneren, en dat er volgens de occultisten cycli van wedergeboorten zijn: deze wezens komen terug en groeperen zich door affiniteit op het moment van de geboorte; en zo gebeurt het dat ze bijna allemaal geregeld samenkomen voor een soortgelijke actie. Sommige occultisten hebben deze vraag bestudeerd en heel nauwkeurige cijfers gegeven, steunend op de materiële feiten van de ontwikkeling van de aarde; ze hebben gezegd dat bepaalde cycli zich eens in de honderd jaar, eens in de duizend jaar, eens in de vijf duizend jaar, enzovoort, voordoen, dat bepaalde grote beschavingen iedere vijf duizend jaar verschijnen en dat het (volgens hun bijzondere kennis) dezelfde mensen waren die terugkwamen. Dat is niet helemaal juist, daarom treed ik niet in bijzonderheden, maar in zekere zin is het waar: het zijn dezelfde krachten die aan het werk zijn. Het zijn dezelfde krachten en ze zijn gegroepeerd volgens hun affiniteit; en om een reden die volledig materieel kan zijn, of om een mentale of cyclische reden, verenigen zij zich in een bepaalde omgeving, en in die omgeving is er dan een nieuwe beschaving of een bijzondere vooruitgang in een beschaving, of een soort gisting, een uitbotting, een ontluiking van schoonheid zoals in de grote tijdperken in Griekenland, in Egypte, in India, in Italië, in Spanje... Overall, in alle landen van de wereld zijn er meer of minder mooie momenten geweest.

Als je deze vraag aan astrologen stelt, zullen ze je dat uitleggen door de stand van de sterren; zij zullen je vertellen dat bepaalde constellaties van de sterren bepaalde uitwerkingen op de aarde hebben. Maar zoals ik jullie heb gezegd: dat zijn allemaal 'talen', manieren om zich uit te drukken, zich te doen begrijpen; de waarheid is dieper, meer complex, vollediger.

Is de gemiddelde mens in India verder gevorderd dan de gemiddelde mens in andere landen, zoals die in Europa bijvoorbeeld?

Er is een essentieel verschil, maar als hij niet besmet is door het Europese materialisme, is hij over het algemeen heel open voor spirituele dingen, hij begrijpt het wanneer je daarover praat. Als je in westerse landen met de gemiddelde mens in contact komt en met hem over spirituele dingen praat, dan is hij absoluut ontoegankelijk, en als je met hem praat over de mogelijkheid van een contact met hogere

staten van bewustzijn, kijkt hij je op de koop toe aan alsof je gek bent. Als iemand het gewone leven verzaakt om een ascetisch leven te leiden, beschouwen ze hem als niet goed wijs! Onder degenen die de religieuze tradities hebben bewaard, is er een kleine minderheid die dat begrijpt, maar die het alleen maar in zijn religieuze vorm begrijpt. Dat wil zeggen, ze begrijpen het min of meer als iemand in een klooster intreedt. Maar als iemand een spiritueel leven wil leiden onafhankelijk van iedere religie, als hij eenvoudig zelf op zoek wil gaan naar een hogere waarheid, dan is hij voor de gemiddelde mens (ik heb het niet over ontwikkelde mensen) klaar voor het gekkenhuis! Je moet daar beter niet over praten. Er zijn mensen die wat gelezen hebben, die onderlegd zijn, die je als een beetje excentriek zullen beschouwen, maar nu ja, ze begrijpen waar het om gaat; maar de gewone mens, nee. Ik praat over vijftig jaar geleden, nietwaar; ik weet niet hoe het nu is, na de tweede Wereldoorlog – ik kan niet zeggen of er verandering in is gekomen. Maar het is vanzelfsprekend dat de ontwikkelde klassen in Europa op zoek zijn naar iets hogers, omdat hun leven zo tragisch is geweest dat ze er behoefte aan hebben om op iets anders te steunen; en misschien is hun inspanning in zekere zin besmettelijk en zijn er misschien meer zoekende mensen dan je denkt, dat is mogelijk. Maar vijftig jaar geleden was het niet zo. Terwijl de gewone mensen, de mensen van de ‘lagere’ stand, hier in India misschien geen onderscheidingsvermogen hebben, ze kunnen misschien geen onderscheid maken tussen een bedrieger en een oprecht mens, maar het is vanzelfsprekend dat je iets geeft wanneer er iemand in een okerkleurig kleed en met de bedelnap langs komt, je schopt hem niet weg. Als iemand dat in Europa deed (er is daar natuurlijk geen sprake van een okerkleurig kleed), als er iemand in vuile kleren aan de deur zou komen, zou men hem onmiddellijk naar het dichtstbijzijnde politiebureau brengen en zou hij wegens landloperij gearresteerd worden. In de zogenaamde beschaafde landen word je als een landloper beschouwd als je niet een minimum aan geld op zak hebt, en een landloper mag zich niet op straat bevinden, hij wordt wegens landloperij in de gevangenis gezet. Dat is het verschil.

Zijn bepaalde kunsten meer een uitdrukking van de waarheid dan andere?

Dat is mentale gymnastiek!

Er zijn mensen die zeggen dat sommige kunsten fysiek zijn. Als je veel met kunstenaars, met schilders omgaat, zullen ze je zeggen: 'Beeldhouwen, dát is een werk!', omdat beeldhouwers met de materie zelf werken; en een musicus kan de schilderkunst als een weinig intellectuele kunst beschouwen. De waarheid is dat in alle kunsten alles van de kunstenaar zelf afhangt, en wat hij maakt, hangt af van de bewustzijnstoestand waarin hij zich bevindt. Een beeldhouwer kan een uiterst spiritueel mens zijn en wat hij maakt kan ook uiterst spiritueel zijn, als hij zijn ervaring tot uitdrukking weet te brengen. En een dichter kan een erg platvloerse materialist zijn als hij zijn inspiratie niet uit een hogere staat ontvangt. Het mentale maakt kleine categorieën, het vindt dat gemakkelijker, maar dat heeft niet veel met de waarheid te maken.

U hebt gezegd dat Wagner een intuïtie voor het occulte had en dat je, om spiritueel vermogen te hebben, de seksualiteit moet overwinnen. Wagner heeft inderdaad intuïtief geweten dat deze overwinning behaald moest worden, want in 'De ring der Nibelungen' is er in het bed van een rivier een schat verborgen. Drie nimfen bewaken de schat en om hem te bemachtigen, moet je alle begeerte naar liefde en de vrouw verzaken.

Dat is een oude traditie uit de Scandinavische landen. Maar in zijn verhaal loopt het slecht af: degene die de liefde voor de vrouw moet verzaken, verdrinkt en het eindigt met een godenschemering.

14 april 1951

'Is overgave niet hetzelfde als opoffering?'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 108)

Wie geeft een antwoord? Wat is het verschil?

Overgave komt spontaan.

Mijn gelukwensen voor degenen die een spontane overgave hebben! Dat is niet zo gemakkelijk. Nee, dat is niet het verschil.

Opoffering vermindert je wezen.

Dat is waar, maar waarom? Het is zo eenvoudig, zó eenvoudig; het ligt in de betekenis zelf van het woord. Offeren betekent iets opgeven waaraan je gehecht bent; anders zou het geen offer zijn, het zou een gave zijn. Als je het woord 'offer' gebruikt, dan betekent dit dat het iets is dat je doet lijden omdat je het opgeeft. Het woord 'offer' wordt te pas en te onpas gebruikt, dat is natuurlijk zo, maar ik heb het over de ware betekenis. Je kunt alleen maar datgene offeren waar je aan gehecht bent. Als je er niet aan gehecht bent, is het geen offer maar een gave, met alle vreugde van het geven. Overgave heeft geen enkele waarde als ze iets pijnlijks is, als ze een offer is. Overgave moet werkelijk een blij geven zijn. (Ik gebruik het woord overgave 'sommision' in de zin van 'surrender', maar het is niet helemaal precies 'surrender'; 'surrender' is iets tussen 'onderwerping' en 'afstand doen van iets'.) Je doet afstand van iets, je geeft je over, maar zonder opoffering.

(Moeder leest verder voor:) *'...In onze Yoga is er geen plaats voor opoffering... het woord 'offer' is een synoniem van vernietiging geworden; zo'n offer kan geen vervulling zijn; het is een verlies, een zelfvernietiging... Wanneer je iets, wat dan ook, doet met het gevoel dat je je wezen geweld aandoet, kun je er zeker van zijn dat je het op de verkeerde manier doet'.*

(*'Waarom Yoga'*, blz. 108)

Waarom heeft het offer zo'n grote waarde in de godsdienst?

Veel godsdiensten zijn gebaseerd op het denkbeeld van het offer, alle Chaldeeuwse godsdiensten bijvoorbeeld. De hervormingen van de islam hadden ook een sterke neiging tot het offer. Alle eerste aanhangers, alle eerste gelovigen hebben hun bekering tot een andere godsdienst met hun leven betaald. In Perzië werden ze zo vervolgd dat het iedere beschrijving tart. Er zijn zelfs veel geschriften waarin men de vreugden van het offer aanprijst. Dat is een Chaldeeuwse denkbeeld. Maar je moet oppassen: alles hangt af van de betekenis die je het woord geeft. Het spreekt vanzelf dat het voor degene die zich vrijwillig offert, die dus vrijwillig en met vreugde zijn leven geeft, geen offer is volgens de definitie die wij het woord hebben gegeven.

Men spreekt ook over 'het offer' van de Godheid. Maar ik heb gemerkt dat men dit 'offer' noemt wanneer je bij jezelf denkt dat, als je het zelf zou moeten doen, het heel moeilijk zou zijn. Het zou erg pijnlijk zijn, het zou je erg zwaar vallen, dus noem je dat een offer; maar waarschijnlijk was het voor God niet pijnlijk en heeft Hij het vrijwillig gedaan, met alle vreugden van het geven van Zichzelf. Ik heb Abdoel Baha goed gekend, die de opvolger was van Baha Oellah, de stichter van de Bahai-godsdienst; Abdoel Baha was zijn zoon. Hij was in de gevangenis geboren en had, naar ik meen, tot zijn veertigste jaar in de gevangenis geleefd. Toen hij uit de gevangenis kwam, was zijn vader gestorven en begon hij de godsdienst van zijn vader te prediken. Hij heeft me zijn geschiedenis verteld en wat er in Perzië tijdens de beginperiode van deze godsdienst is gebeurd. En ik herinner me dat hij vertelde met wat voor intense vreugde, met wat voor gevoel van de goddelijke aanwezigheid, van de goddelijke kracht, die mensen het offer van hun leven brachten – dat kun je geen offer noemen, het was een heel blij geven van hun leven. Hij vertelde me altijd over iemand die, naar het schijnt, een heel groot dichter was en die gearresteerd was vanwege ketterij, omdat hij de Bahai-godsdienst aanhing. Ze wilden hem wegvoeren om hem te doden – of te verbranden, op te hangen, te kruisigen, of wat dan ook, ik weet niet wat voor soort dood er in die tijd in de mode was. En omdat hij uitdrukking gaf aan zijn geloof en zei dat hij gelukkig zou zijn om onverschillig wat voor zijn geloof te lijden, zijn die mensen op het idee gekomen om brandende

stompjes kaars over zijn hele lichaam te planten, op zijn armen, zijn schouders. Natuurlijk smolten die kaarsen, zijn lichaam was bedekt met kokend kaarsvet, totdat de pit van de kaarsen in zijn huid brandde. Het schijnt dat Abdoel Baha erbij was toen deze man gemarteld werd. Toen men op de plaats kwam waar hij ter dood zou worden gebracht, is Abdoel Baha naar hem toe gegaan om hem zijn genegenheid te betuigen; hij was in een extatische vreugde. Abdoel Baha sprak met hem over zijn lijden; hij antwoordde: 'Lijden? Het is één van de mooiste uren van mijn leven!'... Dat kun je geen offer noemen, nietwaar.

En over het algemeen hebben allen die martelingen hebben verdurd ter wille van hun geloof, dus voor het hoogste van hun denken, voor hun meest verheven ideaal, altijd een soort goddelijke genade gevoeld die hen hielp en het lijden van hen wegnam. De mensen die er buiten staan noemen dat natuurlijk een offer (dat is te begrijpen, ze hebben hun leven geofferd), maar je kunt het woord niet gebruiken voor degenen die het offer brachten, want voor hen was het geen offer, het was iets dat een diepe vreugde gaf. Alles hangt van de innerlijke houding af. Maar als ze tijdens de marteling ook maar één ogenblik hadden gedacht: 'Waarom word ik gemarteld?' dan zouden ze ondraaglijk geleden hebben. Eén enkele voorbijgaande gedachte is voldoende.

Bijna alle gebeurtenissen – in ieder geval bijna alle belangrijke voorvallen in het menselijke leven – kunnen van twee kanten bekeken worden: van onderaf of van bovenaf. Als je ze van onderaf bekijkt, met de gevoelens van de gewone mens, dan ben je ontzet over het grote lijden van allen die een nieuwe godsdienst hebben gepredikt of die de mensen een voorbeeld hebben willen geven; ze hebben allemaal geleden, ze werden allemaal door de mensen vervolgd. Over het algemeen, op enkele uitzonderingen na, houden de mensen niet van wat boven hen verheven is en wanneer ze iemand ontmoeten die heel hoog boven hen staat (ik zeg, op enkele uitzonderingen na), dan maakt hen dat woedend. Ze hebben een bijna onoverkomelijke afkeer voor iets dat oneindig hoger staat dan zijzelf. Ze hebben maar één gedachte: het te vernietigen, en dat is wat ze in feite hebben gedaan. Zo is het door de hele geschiedenis van de mensheid gegaan. Degenen die met bijzondere vermogens, met een bijzondere genade gekomen zijn en die geprobeerd hebben om de mensen uit hun gewone sleur te

laten breken, werden vervolgd, gemarteld, levend verbrand, gekruisigd... De situatie is nu ogenschijnlijk wat beter, omdat je tegenwoordig wat aannemelijker redenen moet hebben om mensen te verbranden – men is dat niet meer gewoon –, maar de gevoelens zijn niet erg verschillend. Over het algemeen heeft het volk een soort wrok tegen wat het overtreft; de mensen voelen zich daardoor vernederd en ze worden niet graag vernederd.

Soms, wanneer je wakker wordt, vergeet je alles, je vergeet waar je bent. Hoe komt dat?

Dat komt omdat je in het onbewuste bent gegaan en alle contact met het bewustzijn hebt verloren, en dan heb je een beetje tijd nodig om dat contact te herstellen. Het kan ook voorkomen dat je, in plaats van het onbewuste, het supramentale binnen gaat, maar dat gebeurt niet vaak. En het gevoel is niet hetzelfde, want in plaats van die negatieve indruk die je hebt van niet meer te weten wie je bent, noch waar je bent, noch wat dat allemaal te betekenen heeft, heb je de positieve gewaarwording dat je bent opgeklimmen tot iets anders dan je gewone leven, dat je niet meer dezelfde bent. Maar wanneer je het contact met je gewone bewustzijn helemaal verloren hebt, dan komt dat over het algemeen omdat je geslapen hebt en heel lang in het onbewuste bent geweest. Dan versnippert het wezen zich, het wordt door dat onbewuste geabsorbeerd en daarna moet je alle stukken weer in elkaar passen. Dat doe je natuurlijk veel vlugger dan aan het begin van je leven, maar je moet de bewuste elementen opnieuw bij elkaar brengen en er een samenhangend geheel van maken om weer te weten wie je bent.

Soms ga je in je droom huizen binnen, je loopt door straten en komt op plaatsen die je nooit gezien hebt. Wat betekent dat?

Er kunnen veel redenen voor zijn. Het is misschien een uittreding; je bent uit je lichaam getreden en gaan wandelen. Het zijn misschien herinneringen aan vorige levens. Je hebt je misschien geïdentificeerd met het bewustzijn van iemand anders en zo beleef je de herinneringen van die andere persoon. Het is misschien iets dat je voorziet (dit is het

zeldzaamste geval, maar het kan gebeuren): je ziet van tevoren iets dat je later zult zien.

Ik heb het onlangs met jullie gehad over die landschappen in Japan. Nu, ik had ze bijna allemaal gezien – de mooiste, de meest indrukwekkende – in visioenen in Frankrijk; toch had ik geen afbeeldingen of foto's van Japan gezien, ik wist niets van Japan. En ik had die landschappen gezien zonder mensen erin, niets dan het landschap, zuiver, alleen het landschap, zonder meer, en het leek dat het visioenen waren van een andere wereld dan de fysieke; het leek me te mooi voor de fysieke wereld, te volmaakt mooi. Ik zag vooral heel vaak die trappen die regelrecht opklommen naar de hemel; in mijn visioen had je de indruk dat het steil, heel steil omhoog klom en dat je kon blijven stijgen, stijgen, stijgen... Dat had me getroffen en de eerste keren dat ik dat daar in de natuur zag, begreep ik dat ik het al in Frankrijk had gezien voordat ik iets van Japan afwist.

Er zijn altijd veel verklaringen mogelijk en iemand anders kan dat heel moeilijk uitleggen. Zelf kun je, als je je dromen en je nachtelijke activiteiten heel aandachtig bestudeert, kleine nuances onderscheiden. Ik zei dat ik een visioen van een andere wereld meende te hebben. Ik wist dat het iets was dat bestond, maar ik kon me niet voorstellen dat er een land was waar dat bestond, dat leek me onmogelijk, zo mooi was het. Het was de actieve rede die tussenbeide kwam. Maar ik wist dat wat ik zag werkelijk bestond en pas toen ik die landschappen fysiek zag, gaf ik me er rekenschap van dat ik inderdaad iets gezien had dat bestond, maar ik had het met de innerlijke ogen gezien (dat was in het subtiel-fysieke) voordat ik het fysiek zag. Ieder heeft heel kleine aanwijzingen, maar daarvoor moet je bij het observeren heel, héél methodisch, heel nauwgezet, heel opmerkzaam zijn en zelfs de kleinste aanwijzingen niet veronachtzamen, en je moet vooral geen gunstige mentale verklaringen hebben voor je ervaringen. Want als je iets voor jezelf wilt verklaren (ik heb het niet eens over uitleggen aan iemand anders), als je jezelf de ervaring wilt uitleggen op een gunstige manier die je bevrediging geeft, dan begrijp je niets. Ik bedoel dat je de aanwijzingen door elkaar kunt halen zonder zelfs te merken dat ze door elkaar gehaald zijn. Bijvoorbeeld wanneer je iemand in een droom ziet verschijnen (ik heb het niet over gevallen waarin je iemand ziet die je niet kent, maar over gevallen waarin je iemand ziet die je kent, die je komt opzoeken), dan zijn er allerlei verklaringen mogelijk.

Als het iemand is die ver weg woont, in een ander land, dan heeft die persoon je misschien een brief geschreven en is zijn brief onderweg; dan zie je die persoon omdat hij een formatie van zichzelf, een concentratie, in zijn brief heeft gelegd; je ziet die persoon en de volgende morgen ontvang je de brief. Dat komt heel vaak voor. Als het iemand is met een erg sterk denkvermogen, dan kan hij heel ver weg, in zijn eigen land, zijn gedachten concentreren en die concentratie neemt in je bewustzijn de vorm van die persoon aan. Misschien roept die persoon je opzettelijk, misschien komt hij je opzettelijk iets vertellen of je een teken geven als hij in gevaar is, als hij ziek is. Veronderstel dat hij je iets belangrijks te vertellen heeft en zich concentreert (aangenomen dat hij het vermogen heeft om dat te doen, wat niet iedereen heeft) en je atmosfeer binnenkomt om je iets bepaalds te zeggen. In dat geval zul je, als je passief blijft en opmerkzaam bent, de boodschap ontvangen. En dan nog twee gevallen: iemand is in zijn slaap min of meer materieel uit zijn lichaam getreden en is je komen opzoeken. Dan word je je van die persoon bewust omdat je (bijna door een wonder) in een overeenkomstige staat van bewustzijn bent. En tenslotte het laatste geval: de persoon in kwestie kan gestorven zijn en je na zijn dood komen opzoeken (een deel van hem, of de persoon bijna in zijn geheel, al naar gelang de relatie die je met hem hebt). Bijgevolg is het voor iemand die niet heel, heel opmerkzaam is, erg moeilijk om deze nuances te onderscheiden, erg moeilijk. Terwijl mensen die veel verbeelding hebben je heel dikwijls zullen zeggen: 'Weet je, die en die is me verschenen – hij moet gestorven zijn'. Ik heb dit ik weet niet hoeveel keer gehoord. Dat zijn mensen wier verbeelding op de loop is. Het kan zijn dat hij dood is, maar niet omdat hij aan jou verschenen is!... Je moet heel erg letten op de uiterlijke vormen die de dingen aannemen. Er zijn uiterst moeilijk te onderscheiden nuances, je moet heel goed opletten. Als je gewend bent om deze dingen te bestuderen, kun je jezelf rekenschap geven van de verschillen, maar het is heel, héél moeilijk om de ervaringen van iemand anders te interpreteren, tenzij hij je tot in de kleinste bijzonderheden vertelt wat met de droom of het visioen in verband staat: waaraan hij allemaal heeft gedacht vóórdat hij droomde of het visioen had en wat hij daarna allemaal heeft gedacht, hoe zijn gezondheidstoestand was, wat voor gevoelens hij had bij het inslapen, wat hij die dag gedaan had, kortom, van alles. De mensen die je

zeggen: 'Ik heb dit visioen gehad, leg me dat eens uit', dat is kinderachtig. Tenzij het iemand is die je heel aandachtig hebt gevolgd, wie je zelf hebt geleerd de niveaus te onderscheiden; dan ken je zijn gewoonten, zijn reacties. Anders is het onmogelijk uit te leggen, omdat er voor één iets een ontelbaar groot aantal verklaringen zijn.

Er zijn heel merkwaardige gevallen van uittrekking. Ik zal jullie twee verhalen over katten vertellen die heel lang geleden in Frankrijk zijn gebeurd. Het ene is lang geleden gebeurd, zelfs lang vóór de eerste Wereldoorlog. We hielden iedere week een kleine bijeenkomst – een klein aantal vrienden, drie of vier, die over filosofie, spirituele ervaringen, enzovoort, discussieerden. Er was een jongeman bij die dichter was, maar hij had een wat lichtzinnig karakter; hij was erg intelligent, hij was student in Parijs. Hij kwam geregeld naar deze bijeenkomsten (die bijeenkomsten hadden plaats op woensdagavond), en op een avond is hij niet verschenen. Dat verbaasde ons, want we hadden hem een paar dagen eerder ontmoet en toen zei hij dat hij zou komen – hij kwam niet. We hebben tamelijk lang op hem gewacht. Toen was de bijeenkomst afgelopen, en op het moment dat iedereen wegging, deed ik de deur open (de bijeenkomsten waren bij mij thuis), ik deed de deur open om de mensen uit te laten en voor de deur zat een grote donkergrijze kat die als dol de kamer is ingevlogen en tegen me opsprong, zo, wanhopig miauwende. Ik keek naar zijn ogen en zei bij mezelf: 'Hé, dat zijn de ogen van die en die (degene op wie we hadden gewacht). Er is hem vast iets overkomen.' De volgende dag hoorden we dat hij 's nachts vermoord was; men had hem 's morgens gewurgd op zijn bed gevonden. Dit is het eerste verhaal. Het andere is lang daarna gebeurd, tijdens de oorlog – de eerste oorlog, de loopgravenoorlog, niet de tweede. Er was een jongeman die ik heel goed kende, die dichter en kunstenaar was (ik heb het al eens verteld) en die in de oorlog was gegaan. Hij had dienst genomen. Hij was erg jong. Hij was officier. Hij had me (die jongen studeerde Sanskriet, hij interesseerde zich voor spirituele dingen, het was geen gewone jongen, verre van dat) – hij had me zijn foto gegeven waarop hij eigenhandig een regel in het Sanskriet geschreven had, het was heel mooi geschreven. Ik had die foto ingelijst en op een soort secretaire gezet (een tamelijk hoog meubel, met laden), ik had die foto daarboven opgehangen. In die tijd was het erg moeilijk om nieuws te krijgen, men wist niet goed wat er gebeurde. Af en toe kregen we brieven van hem, maar het was lang

geleden dat we iets hadden ontvangen. Toen ging ik op een dag mijn kamer in en net toen ik binnenkwam viel de foto zonder enig duidelijk aanwijsbare reden van de muur, waar hij goed was opgehangen, en het glas brak met veel lawaai. Ik maakte me een beetje ongerust en zei bij mezelf: 'Er is iets'. Maar we hadden geen nieuws. Twee of drie dagen later (het gebeurde op de eerste verdieping, ik woonde in een huis met één kamer op de eerste verdieping en de andere kamers beneden, er was een terras dat uitkwam op een tuin) doe ik de deur open en daar springt een grote grijze kat (dit keer lichtgrijs, een prachtige kat) naar binnen en springt tegen me op, net zoals de andere had gedaan, zo, al miauwende. Ik kijk naar zijn ogen: hij had de ogen van die jongeman. En die kat draaide maar om me heen en trok steeds aan mijn jurk en miauwde. Ik wilde hem buiten zetten, maar hij verzette zich, hij bleef waar hij was en wilde zich niet meer verroeren. De volgende morgen lazen we in de krant dat die jongeman tussen twee loopgraven was gevonden, hij was toen al drie dagen dood. Dat betekent dat zijn foto gevallen was op het moment dat hij gestorven moest zijn. Het bewustzijn had het lichaam volledig verlaten, hij lag daar, aan zijn lot overgelaten, omdat ze niet steeds tussen de loopgraven gingen kijken, dat konden ze niet, nietwaar; twee of drie dagen later hebben ze hem gevonden. Op dat moment was hij waarschijnlijk helemaal uit zijn lichaam getreden en had hij me absoluut willen laten weten wat er gebeurd was, en had hij deze kat gevonden. Want katten leven in het vitale, ze hebben een heel ontwikkeld vitaal bewustzijn en worden gemakkelijk bezeten door vitale krachten.

Maar deze twee voorbeelden zijn zo buitengewoon omdat ze zich bijna op dezelfde manier hebben voorgedaan en in allebei de gevallen waren de ogen van die katten totaal veranderd: het waren mensenogen geworden.

17 april 1951

'...Het is waar dat het spirituele leven de unieke essentie in allen openbaart, maar het onthult ook de oneindige verscheidenheid. Het werkt aan de verscheidenheid in de eenheid en aan de volmaaktheid in deze verscheidenheid.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 112)

Het is de drijvende kracht zelf van het universum, wat betekent dat alles één is; alles is één in zijn oorsprong, maar ieder ding, ieder element, ieder wezen heeft als zending een deel van deze eenheid aan zichzelf te openbaren en dit eigene moet in ieder worden ontwikkeld, waarbij tegelijkertijd het gevoel van de oorspronkelijke eenheid wordt gewekt. Dat is wat ‘werken aan de eenheid in de verscheidenheid’ betekent. En de volmaaktheid in die verscheidenheid is dat ieder volmaakt is wat hij moet zijn.

U hebt gezegd: ‘De mensen hebben de indruk dat hun begeerten in hen ontstaan; zij voelen ze diep uit hun wezen opkomen. Maar dat is een verkeerde indruk. Begeerten zijn golven van de uitgestrekte zee der duistere lagere natuur en zij doen de ronde van de ene persoon naar de andere. De mensen laten de begeerten niet in zichzelf ontstaan, maar worden door die golven overweldigd; ieder die open en weerloos is, valt in hun greep en wordt door hen heen en weer geslingerd’.

(‘Waarom Yoga’, blz. 111)

Kan het beschermende omhulsel ook de golven van begeerten, de impulsen bij anderen en al dergelijke dingen voelen?

Je bedoelt of het beschermende omhulsel waarover ik uit een fysiek oogpunt heb gesproken, ook vanuit een moreel oogpunt, een psychologisch oogpunt kan dienen? Dat is niet hetzelfde omhulsel, dat behoort tot een ander domein. Een mens kan een volkomen gaaf subtiel-fysiek omhulsel hebben en het kan prachtig als bescherming werken tegen iedere ziekte en alle ongevallen en tegelijkertijd kan hij

vol begeerten zijn, omdat de begeerte tot een ander domein behoort. Begeerte is niet iets fysieks, begeerte is iets vitaals, en dit omhulsel is materiëler dan het vitale; het kan het vitale niet beletten in contact te komen met de vitale wereld en al zijn impulsen daaruit te ontvangen. Natuurlijk, wie zichzelf meester is, wie zijn psychische wezen heeft gevonden, wie voortdurend in het bewustzijn van dit psychische wezen leeft, wie een volmaakte relatie of in elk geval een voortdurende relatie met de innerlijke goddelijke Aanwezigheid heeft gevestigd, die omhult zich met een atmosfeer van kennis, van licht, van schoonheid en van zuiverheid die de beste bescherming tegen de begeerte is, maar daar de begeerte van buiten komt, zoals we hebben gezegd, kan ze toch bij je binnendringen als je niet op je hoede bent. Je kunt een begeerte in jezelf onderdrukt hebben en tegelijkertijd kan ze als een besmetting van buiten komen; maar terwijl ze dwars door dit omhulsel van licht, van zuiverheid, van kennis heen gaat, verliest ze haar kracht en in plaats dat ze een blinde en directe reactie oproept, merk je wat er gebeurt, je wordt bewust van de kracht die binnen wil komen en dan kun je, wanneer je haar als ongewenst beschouwt, rustig een innerlijke beweging maken en de begeerte die op je afkomt, verwerpen. Dat is de enige ware verdediging: een ontwaakt, zuiver en bij wijze van spreken alert bewustzijn, dat niet in slaap valt, dat de dingen niet ongemerkt binnen laat komen. De mensen zijn totaal onbewust, dat is het ergste; ze bemerken de besmetting pas wanneer ze die al hebben opgelopen en het wat laat is om nog te reageren – het is dan niet onmogelijk, maar het is moeilijker. Terwijl als je haar aan ziet komen, als ze in de atmosfeer die je omgeeft zoiets als een zwart vlekje maakt, je ze kunt verjagen zoals je iets onaangenaams verjaagt. Maar het beschermende omhulsel op het materiële niveau heeft in dat geval geen enkele uitwerking.

Dat is iets dat bijzonder interessant is...

Ik heb geconstateerd dat de materiële dingen tegenwoordig op zo'n manier geregeld zijn dat je in welk domein ook tot een grote mate van volmaaktheid van het fysieke instrument kunt komen, wat ook de psychische of innerlijke ontwikkelingsgraad is. Daar heb ik gisteravond over nagedacht naar aanleiding van de sprekende film. Dat is natuurlijk een grote vooruitgang in de filmkunst en je kunt niet zeggen dat het op zichzelf goed of kwaad zou zijn. Ik heb nu eenmaal nooit iets anders dan sprekende films met stompzinnige, laagbijdegrondse, ruwe ver-

halen gezien, kortom met alle stommititeiten die men over het algemeen in de bioscoop te zien krijgt. Die volmaaktheid van het instrument heeft de ruwheid nog ruwer gemaakt, de stompzinnigheid nog stompzinniger en het gevoel van vernedering nog groter. Maar toen we gisteren die documentaire zagen met die mooie vogels, die zongen... De mensen die die film hebben gemaakt hebben zich verschrikkelijk veel moeite gegeven. Je kunt je niet voorstellen hoeveel werk en inspanning het vraagt om vogels in hun nest te filmen zonder ze te storen en daarbij het geluid nauwkeurig genoeg op te nemen om het te kunnen versterken en voor iedereen hoorbaar te maken. Die hebben daar een uitstekend werk gedaan. Diezelfde vervolmaking van hetzelfde instrument heeft de produktie mogelijk gemaakt van het mooie dat we gisteravond hebben gezien en het lelijke dat we kort geleden hebben gezien... Zoiets stemt je tot nadenken over de materiële dingen. De fysieke vervolmaking bewijst helemaal niet, niet in het minst, dat je een stap verder in de richting van de spiritualiteit hebt gezet. Fysieke vervolmaking betekent dat het instrument waarvan de kracht zich zal bedienen – onverschillig welke kracht – een instrument zal zijn dat voldoende geperfectioneerd is om bijzonder expressief te zijn. Maar het belangrijkste, het essentiële punt is de kracht die zich van het instrument zal bedienen en dáár moet je je keuze maken. Als je je lichaam vervolmaakt en er een opmerkelijk instrument van maakt, moet je toch niet geloven dat je dichterbij het spirituele leven bent. Je bereidt een opmerkelijk instrument voor opdat het spirituele leven zich daarin zou kunnen manifesteren áls het zich manifesteert. Er zijn mensen die hun lichaam vervolmaken, die een sterk, stevig, energiek, lenig en handig lichaam opbouwen, en dat allemaal om hun ego en de macht van hun ego beter te kunnen laten gelden. Anderen kunnen zo'n lichaam opbouwen om er zeker van te zijn dat wanneer het spirituele licht zich zal manifesteren, het een instrument zal vinden dat in staat is om alles te doen wat ervan gevraagd wordt. Wat voor werk er ook van gevraagd mag worden, het instrument zal zo vervolmaakt zijn dat het dit zonder moeite, spontaan, meteen zal kunnen doen... Dit om jullie aandacht te vestigen op het belangrijkste feit: de keuze van de kracht die je toestaat om zich in je lichaam te manifesteren. Vervolmaak je lichaam, maak er een opmerkelijk instrument van, maar vergeet nooit dat er een keuze moet worden gedaan en dat die keuze steeds opnieuw moet worden gedaan – je doet

die niet eens en voor altijd, ze moet steeds vernieuwd worden. Want voordat je de volledige éénwording, de totale manifestatie bereikt, zal er altijd die invasie door dingen van buitenaf zijn, die zullen proberen bij je binnen te dringen om het hele werk te bederven. De noodzakelijke, onontbeerlijke voorwaarde is dus een voortdurende waakzaamheid. Je moet niet voldaan in slaap vallen onder het voorwendsel dat je eens voor al je keuze hebt gedaan: 'Ja, nu gaat het goed, alles gaat goed'. In principe gaat alles goed, ja, de oprechtheid van je keuze garandeert ook haar duurzaamheid. Maar wil de oprechtheid volmaakt zijn en de keuze onwankelbaar, dan mag je nooit in slaap vallen. Ik bedoel niet dat je niet fysiek moet slapen, ik bedoel dat je bewustzijn niet in slaap mag vallen. En dit is een inleiding tot wat ik de volgende keer ga voorlezen, een brief van Sri Aurobindo die hij lang geleden heeft geschreven; als ik me wel herinner was het in 1928, in oktober 1928. Je ziet dat de dingen niet snel veranderen.

Hoe moet je het eigene van je wezen tot uitdrukking brengen?

Je moet het leven; dat betekent leven volgens je innerlijke wet, de waarheid van je wezen. Ik heb dat lang en breed uitgelegd in 'La Science de Vivre', ik heb jullie gezegd dat die waarheid van het wezen precies het eigene van iedereen is.

Maar dat is bij iedereen verschillend, is het niet?

Iedere wet verschilt, ja – hoe zou je anders een onderscheid kunnen maken? De aard, de verschijning, de handelingen, alles zou van hoog tot laag hetzelfde zijn. Als er maar één wet was, zou er maar één wet zijn en zou iedereen steeds hetzelfde herhalen. Het zou helemaal niet nodig zijn een universum te manifesteren, omdat er maar één wet zou zijn. Het eigene van het universum is nu juist een oneindige veelheid van wetten, waarvan het geheel, de totaliteit het Unieke tot uitdrukking brengt. En dát is zo bijzonder wonderbaarlijk in de fysieke wereld (in de mens in de fysieke wereld, want het is eigen aan het aardse wezen), namelijk dat de mens één van de ontelbare elementen kan zijn waarvan de totaliteit het Unieke tot uitdrukking brengt en dat hij tegelijkertijd een persoonlijke relatie met het Unieke kan hebben. Hij

kan dus het bewustzijn van het Unieke en de relatie met het Unieke in zich bevatten en tegelijkertijd een element van het geheel zijn. Maar als het feit dat je bewust wordt van het Unieke en je je ermee vereenzelvigt zou maken dat je niet meer bijzonder was, zou je ophouden te bestaan als persoonlijkheid. Dat is nu juist wat de boeddhisten en de discipelen van Shankara proberen te verwezenlijken; zij willen hun persoonlijkheid, hun individualiteit totaal uitschakelen, zij willen de waarheid van hun wezen, de bijzondere wet van hun wezen uitschakelen. Dát beschouwen ze als een versmelting met het Goddelijke. Maar het is de ontkenning van deze schepping. En zoals ik al gezegd heb, is het juist het wonder van deze schepping wat de aardse individualiteit betreft dat je die vereniging, die totale vereenzelviging met de Allerhoogste, de Unieke, kunt bereiken en tegelijkertijd het bewustzijn van de eigen verscheidenheid, van de eigen wet die je moet uitdrukken, kunt bewaren. Dit is moeilijker, maar oneindig meer volledig en het is de eigen waarheid van het universum. Het universum werd voor niets anders dan hiervoor gemaakt: om die twee polen, de twee uitersten van het bewustzijn te verenigen. En wanneer men ze verenigt, dan merkt men dat die twee uitersten precies hetzelfde iets zijn – een geheel dat één en tegelijk ontelbaar is.

Maar je voelt je zo verschillend van anderen!

Uiterlijk, ja, dat is vanzelfsprekend.

Dat komt door de onwetendheid.

Nee, de onwetendheid ligt in het ontkennen van de wezenlijke identiteit, de éne oorsprong. En voor mij is het dom en onzinnig om de uiterlijke verschillen van de manifestatie te willen ontkennen. Waarom zou er dan een manifestatie zijn? Waartoe zou die dienen? Dat zou betekenen dat er een ongerijmdheid aan de schepping ten grondslag zou liggen. Als het niet opzettelijk was gedaan, dan zou dat betekenen dat de dingen er niet met een bepaald doel zijn gekomen, of dat Hij zich vergist heeft, of dat Hij niet begrepen heeft wat Hij wilde doen! Hij dacht dat Hij iets aan het doen was, maar het is anders uitgevallen! Trouwens, ik voeg daar meteen aan toe dat als er een universum was

waarin alle elementen identiek waren, je je werkelijk onmiddellijk zou afvragen waarom het bestaat. Als jullie die hier tegenover me zitten allemaal eender waren, als jullie op dezelfde manier zouden praten, op dezelfde manier zouden denken, op dezelfde manier zouden reageren, dan zou ik er meteen vandoor gaan, geloof ik!

U hebt gezegd dat als er een derde wereldoorlog zou komen, dat het einde van de 'huidige' beschaving zou betekenen. Zou de toestand van de aarde er gunstig of ongunstig door beïnvloed worden?

Zeg eens, vraag je me soms of een dodelijke ziekte gunstig of ongunstig is voor de gezondheid? Dat is precies hetzelfde. Een beschaving, welke dan ook, is het resultaat van heel langdurige inspanningen om bewust te worden van zichzelf en van de Natuur en om de Natuur te beheersen en er zoveel mogelijk zijn voordeel mee te doen. We zeiden daarnet dat de ontwikkeling van het fysieke wezen erin bestaat een instrument voor te bereiden waardoor het Goddelijke zich zou kunnen manifesteren. Een beschaving bereidt een instrument voor opdat het Goddelijke zich door dat instrument zou kunnen manifesteren. Hoe langzamer en zorgvuldiger de beschaving is uitgewerkt, hoe meer ze erin geslaagd is de wetten van de Natuur te overwinnen, hoe gunstiger het instrument voor de manifestatie van het Goddelijke is. Daarom ook leeft er in de mensen het idee om het bestaan te verlengen, dat is om het instrument te kunnen vervolmaken voor de manifestatie van de Goddelijke Kracht die zich wil manifesteren. Anders zou het, zodra het lichaam een beetje ziek of oud wordt, of niet meer in staat is te reageren zoals toen het jong was, vanzelfsprekend veel gemakkelijker zijn om te doen wat je met een oud, versleten kledingstuk doet: je gooit het weg en neemt een ander. Jammer genoeg gaat het niet op die manier. Alle vruchten van het werk, de hele, langdurige inspanning om bewust te worden, dat gaat allemaal verloren. Als bijvoorbeeld deze beschaving die men heeft opgebouwd, die op een bepaalde manier de Natuurkrachten zo aanzienlijk meester is geworden, die erin geslaagd is om wetten van een absoluut unieke orde te begrijpen en die zoveel soorten van allerlei ervaringen heeft vergaard om te komen tot een begrijpen en uitdrukken van zichzelf, als dat allemaal zou verdwijnen, dan zou men

natuurlijk weer helemaal van voren af aan moeten beginnen. En hoeveel jaren van een langzame, kleurloze opvoeding heeft een kind dat geboren wordt niet nodig voordat zijn hersenen in staat zijn om zelfs maar een eenvoudig algemeen denkbeeld uit te drukken, voordat zijn bewegingen bewust zijn in plaats van totaal onbewust – hoeveel jaren heeft het daarvoor niet nodig? Hoeveel jaren heeft een beschaving nodig om gewoon alles wat verloren is gegaan, terug te winnen? Er zijn veel beschavingen op aarde geweest, er zijn geleerden die proberen om terug te vinden wat er geweest is, maar niemand kan met zekerheid precies zeggen wat er was. Het merendeel van die beschavingen is volledig verloren gegaan. (Ik heb het hier over praehistorische beschavingen). Wel, als er weer duizenden jaren nodig zijn om opnieuw met een andere te beginnen, dan spreekt het vanzelf dat... In elk geval is het voor ons menselijke bewustzijn, dat op het uiterlijke is gericht, een tijdverlies. Maar er is ons gezegd dat het Werk dat gedaan moet worden, dat de beloofde Verwezenlijking *nu* plaats zal hebben. Zij zal nu plaats hebben omdat het kader van deze beschaving gunstig lijkt als fundament waarop zij kan verrijzen. Maar als deze beschaving vernietigd wordt, waarop ga je dan bouwen? Om te kunnen bouwen moet je eerst een fundament leggen. Als er nog eens vijfduizend of tienduizend jaar nodig zijn om dit fundament te leggen, dan bewijst dit dat het niet nu zal gebeuren, maar... Hoeveel levens hebben jullie allemaal gehad? Wat herinneren jullie je van die levens? Waartoe dienen alle inspanningen die jullie in de vorige levens hebben gedaan om jullie te vervolmaken, om zover te komen dat je jezelf begrijpt, jezelf enigszins meester bent, om je gewoon te bedienen van het instrument dat je gegeven werd? Wat blijft er van dat alles over? Kunnen jullie me dat zeggen? Wie van jullie kan me zeggen dat hij bewust zijn voordeel doet met de ervaringen uit zijn vorige levens – onbewust blijft er altijd iets over, hoewel niet veel, maar bewust?... Niemand antwoordt?

Je hebt juist de indruk dat je na zoveel jaren geleefd te hebben, alleen maar een heel klein beetje begint te weten.

Ja, dat is heel waar, zo is het precies. Dat komt omdat hoe verder je gaat, hoe meer je bemerkt dat je alles nog moet begrijpen en alles nog moet leren. En bijgevolg betekent het niets als je al een zestig jaar

achter je hebt. Je zou honderden en honderden jaren vóór je willen hebben om het werk te kunnen doen. Zo is het. Jullie zijn allemaal jonge kinderen, nietwaar, dus lijken de jaren jullie lang, omdat jullie er nog niet veel hebben doorgemaakt; maar je zult zien dat hoe verder je vooruitgaat, hoe meer je merkt dat er nog een heel lang stuk weg voor je ligt, een heel, heel lang stuk, en je zou dat allemaal niet nog eens over willen doen omdat dat evenveel verloren tijd zou zijn.

19 april 1951

‘Deze yoga kan alleen maar tot een goed einde worden gebracht door degenen die er ernst mee maken, die helemaal oprecht zijn en bereid om hun kleine menselijke ego en zijn eisen af te schaffen om zichzelf te vinden in het Goddelijke. Ze kan niet in een geest van lichtzinnigheid of laksheid worden gedaan; het werk is te verheven en moeilijk, de vijandige krachten in de lagere Natuur zijn maar al te bereid om voordeel te trekken uit de minste instemming of de geringste opening; je hebt er te zeer een voortdurende en intense aspiratie en tapasya voor nodig. Ze kan niet worden gedaan als de denkbeelden van het menselijk mentale zich heftig laten gelden of als je opzettelijk toegeeft aan de eisen, de instincten en de aanmatiging van het laagste deel van het wezen dat algemeen gerechtvaardigd wordt onder de naam ‘de menselijke natuur’...’¹

(Sri Aurobindo, ‘Brieven’, Deel III, blz. 410, Cent.Ed.)

Iedereen weet dat. Degenen die hun manier van doen of hun manier van zijn niet willen veranderen, zeggen altijd: ‘Och, wat wil je, zo is nu eenmaal de menselijke natuur’. Dat is wat men een ‘vrijwillige instemming’ noemt. Dat wil zeggen dat je, in plaats van je bewust te zijn dat het lagere innerlijke bewegingen en moeilijkheden op de weg zijn, zulke dingen rechtvaardigt door te zeggen: ‘Och, daar kun je niets aan doen, de menselijke natuur is nu eenmaal zo’. Je wilt blijven doen wat je doet zonder te veranderen, je bent vol vrijwillige instemming met je eisen. Omdat de lagere natuur van de mens altijd haar eisen stelt, zegt ze: ‘Deze dingen zijn noodzakelijk, het zijn behoeften, ik kan het niet zonder ze stellen’. En dan zijn er de instincten – een soort instinct tot zelfbevrediging – en de aanmatiging; het lagere wezen matigt zich een geweldige belangrijkheid aan en eist dat je het geeft wat het nodig heeft, omdat het anders niet zal kunnen leven; het verklaart dat het het enige belangrijke is en zulke dingen meer. Dát zijn allemaal hindernissen, al die duistere, onwetende innerlijke bewegingen, al die rechtvaardigingen van de oude zijnswijzen. Degenen die boos worden en zeggen: ‘Wat wil je, je kunt er immers niets aan doen’,

en alles wat je doet terwijl je zegt: 'Och, zo is de menselijke natuur nu eenmaal', alles wat je wettigt door te zeggen: 'Wat wil je, zo zijn de mensen, je kunt er niets aan doen', dat komt allemaal door het oude denkbeeld dat we geboren zijn met een bepaalde natuur en dat je die voor lief moet nemen omdat je er niets aan kunt veranderen.

Sri Aurobindo zegt dat als je je natuur niet kunt veranderen, het niet de moeite loont om de yoga te doen, omdat de yoga juist gedaan wordt om de natuur te veranderen, anders heeft het geen zin.

Wanneer het kleine ego is afgeschaft, kun je jezelf dan niet 'direct' in het Goddelijke vinden?

(Zie de hier boven aangehaalde brief van Sri Aurobindo.)

Maar je kunt jezelf in het Goddelijke vinden zelfs voordat je je kleine ego hebt afgeschaft, want je kleine ego afschaffen is geen kleinigheid.

Hoe moet je dat doen?

Hoe je het moet doen? Hoe je je ego moet afschaffen? Eerst moet je het willen. Er zijn heel weinig mensen die dat willen. En dat is nu juist wat ze zeggen, dat is die rechtvaardiging van hun manier van zijn: 'Zo ben ik nu eenmaal, ik kán niet anders. En daarbij, als ik dit zou veranderen, als ik dat zou veranderen, of als ik me dit zou ontzeggen, of als ik dat zou opgeven, dan zou ik niet meer bestaan!' En als ze het niet openlijk zeggen, dan denken ze het. En al die kleine begeerten, al die kleine genoegdoeningen, al die kleine reacties, al die kleine manieren van zijn, daar houden ze aan vast, ze houden eraan vast – ze klampen er zich krampachtig aan vast, ze willen dat niet laten gaan. Ik heb honderden gevallen gezien waarin we iemands moeilijkheden hadden weggenomen (door een bepaald vermogen hadden we de moeilijkheden bij hem weggenomen), maar na een paar dagen begon hij enthousiast opnieuw! Hij zei: 'Maar zonder dat lééf ik niet meer!' Ik heb mensen gekend aan wie bijna vanzelf de mentale stilte was gegeven en die na een paar dagen ontzet terugkwamen: 'Ben ik soms stompzinnig geworden?', omdat de mentale machine niet de hele tijd meer werkte... Jullie kunnen je niet voorstellen, jullie weten niet hoe moeilijk het is om van dat kleine ego te scheiden, wat een lastpost het is, ook al is het klein. Het neemt zoveel plaats in, terwijl het zo

microscopisch klein is. Het is erg moeilijk. Je duwt het naar de achtergrond om sommige heel duidelijke redenen: als er bijvoorbeeld iets lekkers is en iemand erop af vliegt om er het eerst bij te zijn en zelfs zijn buurman opzij duwt (zoiets gebeurt heel vaak in het gewone leven), dan geef je je er rekenschap van dat zoiets niet erg aardig is en ga je zulke grofheden onderdrukken; je spant je heel hard in en je wordt danig tevreden over jezelf: 'Ik ben niet egoïstisch, ik geef wat lekker is aan een ander, ik houd het niet voor mezelf', en je begint een hoge borst op te zetten. En zo raak je vervuld van een moreel egoïsme dat veel erger is dan het fysieke egoïsme, omdat het zich bewust is van zijn meerwaardigheid. En dan zijn er degenen die alles hebben achtergelaten, alles hebben opgegeven, die hun gezin hebben verlaten, hun eigendommen verdeeld, die in de eenzaamheid getrokken zijn, die een ascetisch leven leiden en zich ontzettend bewust zijn van hun meerwaardigheid, die vanuit de hoogte van hun spirituele grootheid op de arme mensheid neerkijken. Die hebben zo'n geweldig groot ego dat ze nooit, nooit het Goddelijke zullen zien, tenzij dat ego in gruzelementen wordt gebroken. Het is dus niet zo'n gemakkelijk werk. Het vraagt veel tijd. En ik moet jullie erbij zeggen dat je, zelfs wanneer het werk gedaan is, altijd weer van voren af aan moet beginnen.

Fysiek zijn we om te leven jammer genoeg afhankelijk van voedsel, want met het voedsel nemen we dagelijks een aanzienlijke hoeveelheid onbewustheid, *tamas*, loomheid, stompzinnigheid in. We kunnen niet anders, tenzij we voortdurend, onafgebroken, volledig ontwaakt zouden zijn en we, zodra er iets in ons lichaam komt, daar onmiddellijk op zouden werken om er alleen het licht uit te halen en alles te verwerpen wat ons bewustzijn zou kunnen verduisteren. Dit is de oorsprong en de rationele verklaring van de godsdienstige gewoonte om je voedsel aan het Goddelijke op te dragen voordat je het gebruikt. Terwijl je eet, wil je dat het voedsel dat je neemt niet voor het kleine menselijke ego zal zijn, maar een offerande aan het Goddelijke Bewustzijn binnen in je. In alle yoga's, in alle godsdiensten wordt dat aanbevolen. Dit is de oorsprong van die gewoonte, het bewustzijn erachter, juist om zoveel mogelijk tegen te gaan dat je voortdurend, zonder dat je het merkt, een dagelijks toenemende onbewustheid absorbeert.

Vitaal is het net zo. Je leeft in de vitale wereld met alle vitale

krachtenstromingen die bij je binnenkomen en door je heen gaan, die samenkomen en elkaar tegenspreken, die met elkaar botsen en zich in je bewustzijn met elkaar vermengen; en zelfs als je je hebt ingespannen om je vitale bewustzijn te zuiveren, om het begeertewezen en het kleine menselijke ego erin meester te worden, ben je voortdurend als het ware gedwongen om alle tegenstrijdige vibraties te absorberen die komen van de mensen met wie je leeft. Je kunt je niet opsluiten in een ivoren toren. Vitaal is het nog moeilijker dan fysiek, je absorbeert van alles; tenzij je voortdurend wakker bent, voortdurend op je hoede en je een absoluut doeltreffende controle hebt over wat er binnenkomt en je de ongewenste elementen niet in je bewustzijn toelaat, word je aldoor besmet met alle begeerten, alle lagere bewegingen, alle kleine duistere reacties, alle ongewenste vibraties van degenen die ons omringen.

Mentaal is het nog erger. Het menselijke mentale is een marktplein, open aan alle kanten, en op dat marktplein komen er van alle kanten allerlei dingen, ze komen en gaan, en kruisen elkaar; en sommige installeren zich daar en dat zijn niet altijd de beste. Die menigte onder controle te houden, is de moeilijkste controle die er is. Probeer maar eens de gedachten te beheersen die je voor de geest komen en je zult het zien. Je zult eenvoudig zien waar je waakzaam moet zijn als een schildwacht, met de ogen van het mentale wijd open, en daarbij moet je duidelijk de denkbeelden voor ogen houden die met je aspiraties overeenkomen en die welke ertegenin gaan. Je moet ieder ogenblik een soort politieagent op dat marktplein zijn waar aan alle kanten wegen op uitkomen, zodat al die voorbijgangers geen wanorde aanrichten. Dat is een geweldig werk. Je moet jezelf dan ook wél voorhouden dat je, zelfs als je je oprecht inspant, niet in een dag, niet in een maand, niet in een jaar aan het eind van alle moeilijkheden zult zijn. Wanneer je daaraan begint, moet je eraan beginnen met een onverzettelijk geduld. Je moet bij jezelf zeggen: 'Zelfs al heb ik er vijftig jaar voor nodig, zelfs al heb ik er honderd jaar voor nodig, zelfs al heb ik er verscheidene levens voor nodig, wat ik wil volbrengen, zál ik volbrengen'.

Heb je dat eenmaal besloten, ben je je eenmaal bewust dat het er zo voor staat en dat het doel de moeite van een voortdurende en volgehouden inspanning waard is, dan kun je beginnen. Anders zul je na een tijd de moed verliezen, je zult bij jezelf zeggen: 'Nee hoor, dat

is te moeilijk – je doet iets en dan wordt het ongedaan gemaakt, je doet het over en het wordt weer ongedaan gemaakt en dan doe je het weer over en het wordt eeuwig en altijd ongedaan gemaakt... Wat moet ik daarmee? Zal het me ooit lukken?' Je hebt een onuitputtelijk geduld nodig. Al wordt het werk honderd keer ongedaan gemaakt, je doet het honderd en één keer over; al wordt het duizend keer ongedaan gemaakt, je doet het duizend en één keer over, totdat het tenslotte niet meer ongedaan zal worden gemaakt.

Als we uit één stuk gemaakt waren, zou het gemakkelijk zijn, maar we zijn uit veel stukken gemaakt. Soms bevindt er zich een deel van je wezen vooraan dat veel werk heeft gedaan, dat heel bewust, heel wakker is en wanneer dat op de voorgrond staat, gaat alles goed, je laat niets binnen komen, je bent op je hoede; maar dan... ga je slapen en wanneer je de volgende morgen wakker wordt, staat er een ander deel van je wezen op de voorgrond en zeg je bij jezelf: 'Maar waar is al het werk dat ik al gedaan had, gebleven?...' En je moet weer helemaal van voren af aan beginnen. Je moet altijd alles van voren af aan beginnen totdat alle delen, het een na het ander, binnen het bewustzijnsveld komen en veranderd kunnen worden. En wanneer je aan het eind van dat werk bent, is er iets veranderd, je hebt vooruitgang gemaakt. Daarna moet je een andere maken, maar goed, deze heb je gemaakt. Maar de verandering is pas helemaal gemaakt wanneer alle delen van je wezen, het een na het ander, naar voren zijn gebracht en je het bewustzijn, het licht, de wil en het doel op hen allemaal, geen enkele uitgezonderd, hebt toegepast opdat alles zou veranderen.

Dit is niet om jullie te ontmoedigen, maar om jullie te waarschuwen. Ik wil niet dat jullie naderhand zouden kunnen zeggen: 'Als ik geweten had dat het zó moeilijk was, zou ik er niet aan begonnen zijn'. Je moet weten dat het uitermate moeilijk is; je moet heel vastbesloten beginnen en tot het einde volhouden, zelfs al is het einde veraf. Er moet veel gedaan worden. Maar ik kan jullie ook zeggen dat als je het oprecht doet, als je je er met zorg op toelegt, het uiterst interessant is. Zelfs degenen die een heel eentonig leven hebben, zonder iets dat interessant is (er zijn van die arme mensen, nietwaar, die werk moeten doen dat absoluut niet interessant is en altijd hetzelfde, en altijd onder dezelfde omstandigheden, en die geen brein hebben dat voldoende ontwaakt is om ergens interesse voor te kunnen opbrengen), zelfs voor die mensen wordt het oneindig interessant als ze aan zichzelf dit kleine werk

beginnen te doen van controle, van verwerping, waardoor elk element dat naar voren komt met zijn onwetendheid, zijn onbewustheid, zijn egoïsme voor de wil tot verandering wordt gebracht. Dan blijf je wakker en je vergelijkt, observeert, bestudeert, en langzaam werk je daarop in en je doet wonderbaarlijke en totaal onverwachte ontdekkingen. Je vindt een heleboel kleine verborgen hoekjes, kleine dingen in jezelf die je eerst niet had gezien; je gaat als het ware innerlijk op jacht, je gaat op jacht naar die donkere dingen en je zegt bij jezelf: 'Wat! Was ik zo? Had ik dat in me? Zit er zoiets in me?', iets dat soms zo walgelijk, zo kleingeestig, zo lelijk is. En heb je dat eenmaal ontdekt, hoe verwonderlijk is het dan: je richt het licht erop en het verdwijnt! En dan heb je niet meer van die reacties die je vroeger zoveel verdriet bezorgden, toen je zei: 'Ach, het zal me nooit lukken'. Je neemt bijvoorbeeld een heel eenvoudig besluit (schijnbaar heel eenvoudig): 'Ik zal geen leugens meer vertellen'. En plotseling, zonder dat je weet hoe of waarom, steekt de leugen de kop op en bemerk je hem pas wanneer je hem hebt gezegd: 'Maar wat ik daar zeg, is niet juist, ik wilde iets anders zeggen'. Dan zoek je en zoek je... 'Hoe werkt dat? Hoe komt het dat ik iets anders heb gezegd dan wat ik dacht? Wie heeft er in me gesproken? Wie heeft me daartoe aangezet?...' Je kunt jezelf een heel bevredigende verklaring geven en zeggen: 'Het is van buiten gekomen', of: 'Het was een ogenblik van onbewustheid' en je denkt er niet meer aan. En de volgende keer begint het opnieuw. Maar in plaats daarvan zoek je: 'Wat zou de beweegreden kunnen zijn van iemand die leugens vertelt?'... en je zet door... je blijft zoeken en ineens ontdek je ergens in een hoekje iets dat zich wil rechtvaardigen, of dat zich wil laten gelden, of dat zijn zienswijze wil opdringen (onverschillig wat, er zijn een heleboel redenen), iets dat zich een beetje anders voordoet dan je bent opdat de mensen een goede mening over je zouden hebben, opdat ze zouden denken dat je een opmerkelijk iemand bent... Dát heeft in je gesproken – niet je actieve bewustzijn, maar wat daar stilletjes zat en wat je actieve bewustzijn opzij heeft geduwd. Toen je niet helemaal op je hoede was, heeft het zich van je mond bediend, van je tong en ziedaar, de leugen kwam te voorschijn. Ik geef jullie dit voorbeeld – er zijn er miljoenen andere. Dat is geweldig interessant. En naarmate dat je dit in jezelf ontdekt en oprecht zegt: 'Dat moet veranderen', bemerk je dat je een soort innerlijke helderziendheid hebt, je geeft je geleidelijk rekenschap van

wat er in de anderen omgaat, en in plaats van boos te worden wanneer ze niet helemaal zijn zoals je zou willen, begin je te begrijpen hoe alles in zijn werk gaat, hoe het komt dat men 'zo' is, hoe de reacties teweeg worden gebracht. Dan glimlach je met de toegeeflijkheid van degene die weet. Je oordeelt niet hard meer, je offert de moeilijkheid in jezelf, of in de anderen, wáár ze zich ook mag manifesteren, aan het Goddelijke Bewustzijn, terwijl je vraagt om haar te transformeren.

Op 8 Juni 1966, toen dit gesprek gepubliceerd werd, is Moeder verder op dezelfde kwestie ingegaan, in de termen van haar toenmalige ervaring die de basis vormt van 'de Yoga van het lichaam'.

Dat is juist wat ik de laatste twee dagen gedaan heb. Sedert twee dagen heb ik al mijn tijd doorgebracht met de hele opeenhoping te bekijken, o, massa's lelijke kleine dingen en die je voortdurend beleeft, heel kleine gemene dingen. En dan is er maar één middel – er is maar één middel, altijd hetzelfde: offeren.

Het is bijna alsof dit Allerhoogste Bewustzijn je in contact bracht met dingen die helemaal vergeten waren, die tot het verleden behoorden, die zelfs helemaal uitgewist zijn, of waren, of leken, waarmee je geen contact meer had, allerlei onbelangrijke omstandigheden, maar die in het nieuwe bewustzijn op hun ware plaats worden gezien en die van het hele leven, van het menselijke leven in zijn totaliteit zo'n armzalig, zo'n ongelukkig, zo'n kleingeestig, zo'n walgelijk geheel maken. En dan is het een stralende vreugde om dat allemaal te offeren voor de transformatie, voor de transfiguratie.

Nu is dit offeren de vibratie zelf van het bewustzijn van de lichaamscellen geworden. Alle zwakheden, ieder toegeven aan vijandige suggesties (ik bedoel alle kleine dingen die ieder ogenblik voorkomen) in de cellen worden opgenomen in dezelfde beweging van het offeren (en soms komt het in golven, zozeer dat het lichaam de indruk heeft door die stormloop in zwijm te zullen vallen), en daarna komt er een licht, zo warm, zo diep, zo zacht, zo machtig, dat alles weer in orde en op zijn plaats brengt, dat de weg opent naar de transformatie.

Die perioden zijn voor het leven van het lichaam erg moeilijk; je

hebt de indruk dat er nog maar één iets beslist, namelijk de Allerhoogste Wil. Er is geen enkele steun meer – geen enkele steun, vanaf de steun van gewoonten tot en met de steun van de kennis en de wil, iedere steun is verdwenen – er is niets dan de Allerhoogste.

(*stilte*)

De aspiratie in het celbewustzijn naar volmaakte oprechtheid van de toewijding; en de beleefde ervaring – de intens beleefde ervaring – dat alleen maar deze oprechtheid van de toewijding het voortbestaan mogelijk maakt.

De minste aanmatiging is een verbond met de krachten van ontbinding en dood. Dan is het net als een gezang van de cellen – maar die zelfs niet de onoprechtheid mogen hebben om zichzelf bezig te zien –, het gezang van de cellen: 'Uw Wil, Heer, Uw Wil'.

En de ontzaglijke gewoonte afhankelijk te zijn van de wil van anderen, van het bewustzijn van anderen, van de reacties van anderen (van anderen en van alles); dat soort algemene komedie die iedereen met iedereen speelt en die alles met alles speelt, moet plaats maken voor een spontane, absolute oprechtheid van de toewijding. Het is duidelijk dat deze volmaaktheid van de oprechtheid alleen maar mogelijk is in het meest materiële deel van het bewustzijn.

Het is dáár dat je ertoe kunt komen te zijn, te bestaan, te handelen met een absolute oprechtheid zonder dat je jezelf *ziet* zijn, zonder dat je jezelf *ziet* bestaan, zonder dat je jezelf *ziet* doen.

21 april 1951

'...Deze yoga kan niet worden gedaan als je erop blijft staan deze laagste eisen der Onwetendheid te vereenzelvigen met de goddelijke Waarheid of zelfs met de lagere waarheid die op de weg wordt toegelaten. De yoga kan niet worden gedaan als je blijft vasthouden aan je verleden zelf en aan zijn oude mentale, vitale en fysieke formaties en gewoonten; je moet je verleden zelven steeds weer achter je laten en vanuit een steeds hoger bewustzijnsniveau zien, handelen en leven. De yoga kan niet worden gedaan als je de vrijheid opeist voor je menselijke mentale en vitale ego. Alle delen van het menselijke wezen hebben het recht om zich op eigen risico op hun eigen manier uit te drukken en te bevredigen, indien de mens dit verkiest, zolang hij het gewone leven leidt. Maar een weg van de yoga te beginnen, waarvan het enige doel is al dat menselijke te vervangen door de wet en de macht van een grotere Waarheid en die als kern van haar methode de overgave aan de goddelijke Shakti heeft, en toch die zogenaamde vrijheid te blijven opeisen die niets anders is dan een onderwerping aan bepaalde onwetende kosmische Krachten, betekent je overgeven aan een blinde tegenstrijdigheid en het recht opeisen om een dubbel leven te leiden.

Deze yoga kan het minst van alles worden gedaan als degenen die beweren haar sadhaks te zijn altijd zichzelf centra, instrumenten of woordvoerders blijven maken van de krachten der Onwetendheid die het wezenlijke principe en doel van de yoga weerspreken, ontkennen en belachelijk maken.'

Sri Aurobindo ('Brieven over Yoga II', blz. 410)

Je ervan bewust zijn dat je je natuur moet veranderen en de verschillende delen van je wezen beheersen, is dat hetzelfde? Is dat hetzelfde werk?

Het een gaat aan het ander vooraf. Je moet eerst bewust zijn, vervolgens jezelf beheersen, en door de voortdurende beheersing verandert je karakter. Het karakter veranderen komt het laatst. Je moet de slechte gewoonten, de oude gewoonten heel lang beheersen voordat ze wegvallen en het karakter kan veranderen.

Je kunt iemand die erg vaak neerslachtig is als voorbeeld nemen. Wanneer alles niet precies gaat zoals hij dat wenst, wordt hij neerslachtig. Welnu, ten eerste is het nodig dat hij zich bewust wordt van zijn neerslachtigheid. Niet alleen van de neerslachtigheid, maar van de oorzaken ervan, waarom hij zo gemakkelijk neerslachtig wordt. Daarna moet hij, als hij zich daar eenmaal van bewust geworden is, de neerslachtigheid meester worden, hij moet verhinderen dat hij neerslachtig wordt, zelfs wanneer de oorzaak ervan zich weer voordoet – hij wordt zijn neerslachtigheid meester, hij belet haar op te komen. En tenslotte, nadat hij dit werk kortere of langere tijd heeft gedaan, verliest zijn natuur de gewoonte om neerslachtig te worden en reageert niet meer op dezelfde manier, zijn natuur is veranderd.

Wat betekent 'de woordvoerder van de krachten der Onwetendheid zijn?'

In de wereld zoals die nu is, zoeken de krachten der Onwetendheid altijd mensen die mogelijk hun onwetendheid in de wereld tot uitdrukking zouden kunnen brengen. Dat is niet moeilijk! Er zijn veel mensen bereid om zoiets te zeggen, met andere woorden om iedere spirituele verwezenlijking te ontkennen, om het vermogen tot vooruitgang te ontkennen, om de mogelijkheid te ontkennen dat men een ander leven dan het nu bestaande kan verwezenlijken, om te ontkennen dat de menselijke natuur veranderd zou kunnen worden, enzovoort; ofwel om te verzekeren dat het onmogelijk is aan ziekten te ontsnappen, om te verzekeren dat het onmogelijk is aan de dood te ontsnappen, om te verzekeren dat het onmogelijk is te begrijpen, om te verzekeren dat het Licht en de Kennis nooit bereikt zullen worden, enzovoort. Zij die zulke dingen zeggen zijn de woordvoerders van de Onwetendheid. In plaats van de krachten van het Licht en de Kennis tot uitdrukking te brengen, dienen ze om de krachten van de Onwetendheid tot uitdrukking te brengen. Begrepen?

Sri Aurobindo zegt hier: 'Aspiratie en tapasya zijn maar al te zeer voortdurend noodzakelijk...'

Ja, je kunt de Yoga niet doen als je haar niet ernstig opvat. Want je moet heel ernstig zijn, wil je een voortdurende aspiratie hebben en tapasya doen. Als je dat niet ernstig opvat, dan heb je vijf minuten lang een aspiratie en tien uur lang heb je er geen; een dag lang ben je erg enthousiast en een maand lang ben je dat niet, enzovoort. Onder zulke omstandigheden kun je geen yoga doen. Het moet iets zijn dat onafgebroken, aanhoudend doorgaat, dat niet verslapt. Als je het vergeet of als je verslapt, kun je de Yoga niet doen.

Moet je niet met een grote aspiratie geboren zijn?

Nee, aspiratie is iets dat wordt aangekweekt, het ontwikkelt zich, zoals alle activiteiten van je wezen. Je kunt met een heel geringe aspiratie geboren worden en haar zozeer aankweken dat ze heel groot wordt. Je kunt geboren worden met een heel zwakke wil en die zo aankweken dat hij sterk wordt. Geloven dat de dingen je zomaar in de schoot komen vallen, door een soort genade, is belachelijk, net als geloven dat je geen aspiratie hebt omdat die je niet gegeven wordt. Zo is het niet. Dat is het juist waarop Sri Aurobindo in zijn brief en in de passage die ik jullie daarnet heb voorgelezen, de nadruk heeft gelegd. Hij zegt dat je moet kiezen en dat je voortdurend voor de keus gesteld wordt, je moet voortdurend kiezen; en als je niet kunt kiezen, wel, dan zul je niet vooruitgaan. Je moet kiezen; er is niet 'zomaar een kracht' die voor jou kiest, of een geluk, of een toeval, of een noodlot. Dat is niet waar. Je wil is vrij, die is opzettelijk vrij gelaten en je moet kiezen. Jij beslist of je het Licht zult zoeken of niet, of je de dienaar van de Waarheid zult zijn of niet – jij beslist dat. Of je een aspiratie hebt of niet, dat is jouw keuze. En zelfs wanneer we zeggen: 'Maak je overgave volledig en het werk zal voor je worden gedaan', dan is dat allemaal goed en wel, maar om je overgave volledig te maken moet je dat iedere dag en elk ogenblik kiezen, anders doe je het niet, het zal niet vanzelf gaan. Jij moet het willen doen. Wanneer dat eenmaal gedaan is, gaat alles goed; ook wanneer je de Kennis hebt gaat alles goed en wanneer je je met het Goddelijke hebt vereenzelvigd gaat alles nog beter, maar tot zover moet je willen, kiezen en beslissen. Niet

lui in slaap vallen, terwijl je denkt: 'Och, het werk zal voor me gedaan worden, ik hoef niets anders te doen dan me op de stroom te laten meedrijven'. Zo is het helemaal niet, het werk wordt niet gedaan, want als ook maar het minste je willetje komt dwarsbomen, zegt het: 'Nee hoor, mij niet gezien!' Dus...?

Wat is dat, de 'lagere waarheid die op de weg is toegelaten'?

Je kunt de allerhoogste Waarheid niet zomaar ineens, niet onmiddellijk bereiken. Je ontmoet onderweg dingen die meer waar zijn dan je weet, maar die niet 'de Waarheid' zijn, en die dingen zijn net ontdekkingen die je doet: plotseling heb je een soort verlichting, je ontdekt een wet, je vindt een hefboom, je ziet als het ware een weg die zich voor je opent; het is niet de allerhoogste Waarheid, het is niet de allerhoogste ervaring, het is niet wat je hebt wanneer je je met het Goddelijke hebt vereenzelvigd, maar het is net als iets dat van daaruit is neergedaald en bij je is binnengekomen en je een gedeeltelijke verlichting geeft. Dergelijke gedeeltelijke verlichtingen zijn nu juist wat hij 'de lagere waarheden' noemt.

Wat is de werkelijke betekenis van 'tapasya'?

Tapasya is de discipline die je jezelf oplegt om het Goddelijke te kunnen ontdekken.

Zijn tapasya en aspiratie hetzelfde?

Nee, je kunt geen tapasya doen zonder aspiratie. Aspiratie is in de eerste plaats de wil om iets te bereiken. Tapasya is het procédé – er is werkelijk een procédé, een methode.

Is het lagere vitale zich bewust van het werk dat erin wordt gedaan?

Als het logisch is en te goeder trouw, moet het de aanwezigheid van het Goddelijke erkennen. Het is een vicieuze cirkel, begrijp je, het wil niet dat het Goddelijke erin aanwezig zou zijn en het ontkent Het, omdat het die discipline erg hinderlijk vindt, want die zal het ertoe

dwingen zich te veranderen, zich te beheersen, zijn begeerten te beteugelen, het hoofd te buigen in plaats van altijd te protesteren; dus zegt het heftig: 'Het Goddelijke bestaat niet!' Maar het is heel goed mogelijk dat het tegelijkertijd weet dat het werk begonnen is en dat het dus het bewijs heeft van de Goddelijke aanwezigheid. Maar toch zal het dat ontkennen, het is te kwader trouw, het bedient zich opzettelijk van dat argument om de inspanning niet te hoeven doen.

Wat voor verschil is er tussen de 'oude gewoonten' en de 'oude formaties' waar Sri Aurobindo over spreekt?

Dat is ongeveer hetzelfde. Je lichaam heeft bijvoorbeeld bepaalde reacties op koude, op warmte, op honger, en deze reacties zijn een gewoonte geworden en die gewoonte heeft een soort formatie in je fysieke natuur gemaakt, met andere woorden een plooi, een stevige plooi in je lichaam, en dan is het 'zo en niet anders'. De formaties zijn het gevolg van de gewoonten. Zo zijn er ook formaties in het karakter; als je bijvoorbeeld de gewoonte hebt aangenomen om boos te worden wanneer iets je niet bevalt, dan maakt die gewoonte een soort innerlijke plooi in je natuur en telkens wanneer iets je niet bevalt, zul je vanzelf, buiten iedere controle om, boos worden. Dat noemen we 'formaties' die als het ware een deel van je karakter zijn geworden.

Als je de yoga te ernstig opvat, raak je dan niet als het ware geobsedeerd door het moeilijke van de taak?

Je moet maat houden!... Maar als je je obsessie goed kiest, dan kan dat erg nuttig zijn, omdat het dan niet meer helemaal een obsessie is. Bijvoorbeeld: je hebt besloten om het Goddelijke in jezelf te vinden en voortdurend, onder alle omstandigheden, wat er ook gebeurt of wat je ook doet, concentreer je je om met het Goddelijke in jezelf in contact te komen. Natuurlijk moet je eerst dat kleine iets hebben waar Sri Aurobindo het over heeft, die 'lagere waarheid' die erin bestaat te weten dat er iets Goddelijks in je aanwezig is (dit is een heel goed voorbeeld van een 'lagere waarheid'). Ben je daar eenmaal van overtuigd en heb je de aspiratie om dat te vinden, en wordt deze aspiratie bestendig en wordt de poging om haar te verwezenlijken bestendig, dan lijkt dat in de ogen van de anderen een obsessie, maar

dit soort obsessie is niet verkeerd. Ze wordt alleen maar verkeerd als je het evenwicht verliest. Maar daar moet ik je wel bij vertellen dat degenen die door zo'n obsessie hun evenwicht verliezen, hoe dan ook hun evenwicht zouden verliezen. Onverschillig welke aanleiding zou dezelfde uitwerking hebben gehad en zou hen het evenwicht hebben doen verliezen; dat komt door een fout in de mentale constructie, het is niet de schuld van de obsessie. En wie een begeerte in een obsessie zou omzetten, zou natuurlijk zeker regelrecht op een verlies van het evenwicht aansturen. Daarom zeg ik dat het belangrijk is het doel van de obsessie te kennen.

Iemand heeft gezegd dat wie in staat is om zijn idee-fixe tot in het krankzinnige door te drijven, het licht zal zien.

Als je je maar hardnekkig genoeg op een idee concentreert, zul je 'er dwars doorheen gaan' zoals de oude occultisten zeggen, en zul je achter het idee waarop je je concentreert het licht vinden. Maar dat is een beetje gewaagd.

Dit betekent dat wie tot een dergelijke concentratie in staat is, het licht zal zien.

Zeker. Dat is zeker. Als je tot een dergelijke concentratie in staat bent, dan is dat uitstekend, maar je moet weten waarop je je concentreert. Dát is het belangrijke punt.

Hoe kun je weten of de overgave volledig is?

Dat lijkt me niet moeilijk om te weten. Je kunt jezelf een oefeningetje geven. Je kunt zeggen: 'Goed, ik geef me over aan het Goddelijke, ik wil dat Het alles in mijn bestaan beslist'. Dat is je uitgangspunt. Oefeningetje: het Goddelijke gaat beslissen dat het een of ander gebeurt, juist iets dat tegen je gevoel ingaat. Dan denk je dus bij jezelf: 'Veronderstel dat het Goddelijke me zegt: 'Je moet dit opgeven', dan zul je heel gemakkelijk meteen zien hoe je reageert; als het een beetje 'steekt', zo, hier, van binnen, dan kun je zeggen: 'Mijn overgave is niet volmaakt' – dat steekt en steekt...

(Moeder leest de brief verder voor:) '*...Aan de ene kant*

is er de supramentale verwezenlijking, het onvergelijkelijke neerdalen van het supramentale goddelijke vermogen, van het licht en de kracht van een Waarheid die oneindig groter is dan alle die reeds op aarde verwezenlijkt werden, die bijgevolg alles overtreft wat het kleine menselijke mentale en zijn logica als de enige blijvende werkelijkheden beschouwen; iets waarvan het de aard, de zijnswijze en de ontwikkelingsprocessen hier op aarde met zijn eigen ontoereikende instrumenten niet kan bevatten of waarnemen, of dat het niet naar zijn kinderlijke maatstaven kan meten. Alle tegenkating ten spijt, oefent het van bovenaf druk uit ten einde zich in het fysieke bewustzijn en het materiële leven te manifesteren. Aan de andere kant is er de lagere vitale natuur met al haar aanmatigende arrogantie, onwetendheid, duisternis, stompzinnigheid of macheloze onrust, die voor haar eigen voortbestaan vecht, die weigert te geloven aan de werkelijke werkelijkheid of aan de werkelijke mogelijkheid van een supramentaal of bovenmenselijk bewustzijn en schepping, of, wat nog onzinniger is, die eist dat, indien dit bewustzijn werkelijk bestaat, het zich aanpast aan zijn eigen kleine maatstaven; die zich gretig meester maakt van alles wat dit schijnt te weerleggen, die de aanwezigheid van het Goddelijke ontkennend (want het weet dat het werk zonder deze aanwezigheid onmogelijk is), luidruchtig zijn gedachten, oordelen, begeerten en instincten laat gelden en, als ze gedwardsboomd worden, zich wreekt door twijfel, ontkenning, minachtende kritiek, verzet en wanorde te zaaien. Dat zijn de twee krachten die nu aanwezig zijn en waartussen ieder zal moeten kiezen.

Maar deze tegenstand, deze vruchteloze obstructie, deze blokkade tegen het neerdalen van de goddelijke Waarheid, kan niet altoos duren. Iedereen moet zich uiteindelijk aan de ene of de andere kant opstellen, aan de kant van de Waarheid, of ertegen. De supramentale verwezenlijking kan niet samen bestaan met de hardnekkige lagere Onwetendheid; zij is onverenigbaar met iedere aanhoudende bevrediging van een dubbele natuur'.

Als de lagere natuur totaal onwetend is, hoe kan ze dan 'kiezen'?

Ze is niet absoluut onwetend. Dat is niet zo absoluut; ze kan voelen dat haar iets ontbreekt. Daar hangt alles van af. Natuurlijk, het is niet de moeite waard om te proberen mensen te veranderen die helemaal voldaan zijn over zichzelf zoals ze zijn, want die verlangen dat niet. Maar goed, zelfs de lagere natuur kan de indruk hebben dat alles beter zou kunnen zijn. Neem bijvoorbeeld iemand die een slechte gezondheid heeft of zwak is, die begeerten heeft, maar die te zwak is om die te bevredigen, die ambities heeft maar geen enkele bekwaamheid; die zal misschien bij zichzelf zeggen: 'Ach, als ik er toch maar beter aan toe was, als ik wat meer wist, als ik wat sterker was, als ik wat beter wist wat ik moet doen...' Of veronderstel bijvoorbeeld dat iemand in het gewone leven zijn brood moet verdienen en een betrekking moet zoeken, en dat de betrekking die men hem aanbiedt niet erg gunstig is; dan staat hij voor een dilemma: niets te eten hebben of die weinig aangename betrekking aanvaarden; hij staat tegenover dat probleem en zegt bij zichzelf: 'Wat moet ik doen?' Hij weet het niet, hij begrijpt het niet; maar zelfs in zijn domheid zal hij een soort gevoel hebben dat het beter zou zijn als hij de dingen wat duidelijker inzag, als hij wat beter wist, als hij wat meer vooruit kon zien. Dat wekt dan een heel zwakke aspiratie tot vooruitgang – het is het begin van een keuze. Iemand heeft eens gezegd dat als er geen teken waren om de honden te bijten, ze altijd in een toestand van inertie zouden leven, dat ze op de grond zouden blijven liggen zonder te bewegen. Dat hindert ze, ze beginnen te krabben, ze moeten bewegen en dat doet ze een beetje ontwaken uit hun 'tamas'. Bij de mensen is het net eender. Wanneer ze een kleine begeerte hebben die ze niet kunnen bevredigen, dan schudt hen dat een beetje door elkaar; ze komen uit hun inertie en proberen een oplossing voor hun probleem te vinden. Zo is het. Er is geen absolute onbewustheid, er is geen absolute onwetendheid, er is geen absolute nacht. Achter alle onbewustheid, achter alle onwetendheid, achter iedere nacht bevindt zich altijd het allerhoogste Licht dat overal aanwezig is. Iets heel kleins is al voldoende om het begin van een contact te leggen.

Aan het begin van deze brief schrijft Sri Aurobindo dat

'hij niet van plan is zijn sanctie te geven aan een nieuwe uitgave van het oude fiasco'. Is het woord fiasco toepasselijk op iets bijzonders of iets algemeen?

Dat is van toepassing op alle Leraren die in de wereld zijn gekomen. De een heeft gezegd: 'Ik breng de Liefde', de ander heeft gezegd: 'Ik breng de Vrede', weer een ander heeft gezegd: 'Ik breng de Bevrijding' en daarna heeft zich een kleine verandering van binnen voorgedaan, er is iets ontwaakt in het innerlijk van het menselijk bewustzijn, maar uiterlijk is alles precies hetzelfde gebleven. Dát maakt het een fiasco.

Dragen de innerlijke verwezenlijking en de innerlijke ervaringen niet bij tot de uiterlijke verandering?

Dat is niet noodzakelijk. Dat helpt alleen maar als je het wilt; anders maak je je integendeel meer en meer los van de uiterlijke natuur. Dat gebeurt met al die mensen die bevrijding (*mukti*) zoeken; ze verwerpen hun uiterlijke natuur met haar aard en gewoonten als iets heel verachtelijks waarmee je je niet moet bemoeien; ze trekken alle energieën terug, ze trekken alle bewustzijnskrachten naar boven en als ze dat goed genoeg doen, verlaten ze over het algemeen hun lichaam eens voor al. Maar in de overgrote meerderheid van de gevallen doen ze dat alleen maar ten dele en wanneer ze uit hun meditatie, uit hun contemplatie, uit hun trance of uit hun samadhi komen, zijn ze doorgaans erger dan anderen, omdat ze hun uiterlijke natuur gelaten hebben zoals ze was zonder zich ook maar in het minst ermee te bemoeien. Zelfs als de gewone mensen wat erg in het oog lopende gebreken hebben, proberen ze die te corrigeren of wat te beheersen om niet al te veel narigheid in het leven te hebben, terwijl de mensen die denken dat de ware houding bestaat in het volledig in de steek laten van je lichaam en van je uiterlijke bewustzijn en je volledig terug te trekken op de 'spirituele hoogten', het lichaam behandelen als een oud kledingstuk dat je niet meer verstelt en weggooit – en wanneer je het toch weer aantrekt, zit het vol gaten en vlekken.

Dat helpt niet. Dat helpt alleen maar als je oprecht wilt veranderen; dan is het een machtige hulp, omdat het je de kracht en ondersteuning geeft om de verandering te maken. Maar je moet oprecht willen veranderen.

23 april 1951

Nadat Moeder heeft voorgelezen uit 'Le Surhomme divin' van Sri Aurobindo:

'Je moet je eigen hoogste punt bereiken', zegt Sri Aurobindo. Is dit hoogste punt voor iedereen hetzelfde of heeft iedereen een speciaal hoogste punt?

Op de keper beschouwd is het altijd hetzelfde hoogste punt: de goddelijke eenheid achter alle dingen. Maar ieder zal zijn eigen hoogste punt bereiken, dat wil zeggen met zijn eigen aard en op zijn eigen manier de goddelijke macht manifesteren. Dat hebben we onlangs gezegd: iedereen vertegenwoordigt een speciale manier om een speciale relatie met het Goddelijke te hebben en het Goddelijke te manifesteren. Je hoeft niet de weg van iemand anders te volgen! Je moet je eigen weg volgen en langs die weg zul je het hoogste punt bereiken, dat één is, maar langs je eigen route. Het doel ligt voorbij de hoogste punten, het doel is één en ligt voorbij de hoogste punten, maar ieder kan dat hoogste punt langs zijn eigen weg bereiken en moet zijn eigen berg beklimmen, niet die van een ander.

Moeder leest een andere tekst van Sri Aurobindo voor uit 'Le chemin': *'... Verbeeld je niet dat de weg gemakkelijk zou zijn; de weg is lang, steil, gevaarlijk en moeilijk. Bij iedere stap wacht een hinderlaag, bij iedere bocht een valstrik. Duizend zichtbare of onzichtbare vijanden zullen tegen je opstaan met een verschrikkelijke spitsvondigheid tegen je onwetendheid, met een geweldige macht tegen je zwakheid. En wanneer je ze met moeite hebt vernietigd, zullen er duizend andere in hun plaats verschijnen'.*

Dit is om jullie moed te geven, en wel moed om te handelen. Wat er ook gebeurt, je moet waakzaam zijn. Als je dit van het begin tot het eind volhoudt, kom je er wel.

Hoe kun je bewust blijven in het onbewuste?

Je moet waakzaam blijven.

En wanneer we slapen?

Je kunt in je slaap bewust blijven, we hebben dat al eens uitgelegd. Je moet daaraan werken.

Maar dan slaap je niet!

Integendeel, je slaapt veel beter, je hebt een rustige slaap in plaats van een onrustige. De meeste mensen doen in hun slaap zoveel dingen dat ze vermoeider wakker worden dan ze al waren toen ze insliepen. We hebben dat al eens gezegd. Natuurlijk, wanneer je jezelf belet in slaap te vallen, zul je niet slapen. Ik zeg altijd tegen degenen die zich erover beklagen dat ze niet kunnen slapen: 'Mediteer toch, dan zul je tenslotte wel in slaap vallen'. Het is beter om in te slapen wanneer je geconcentreerd bent dan 'zomaar', versnipperd en verstrooid, zonder zelfs te weten waar je bent. Om goed te slapen moet je leren slapen.

Als je fysiek erg moe bent, is het beter niet direct in te slapen, anders val je in het onbewuste. Als je erg moe bent, moet je languit op je bed gaan liggen, je ontspannen, alle zenuwen, de een na de ander ontspannen tot je als een vod op je bed ligt, alsof je geen beenderen en geen spieren meer had. Wanneer je dat hebt bereikt, moet je hetzelfde doen in je hoofd: je ontspannen, je niet op een gedachte concentreren of proberen een probleem op te lossen of om de indrukken, gevoelens of emoties die je die dag gehad hebt vast te houden. Je moet dat allemaal rustig van je af laten vallen: je laat je gaan, je bent werkelijk net een vod. Wanneer je daarin geslaagd bent, word je je altijd bewust van een vlammetje van binnen; die vlam dooft niet uit en je wordt je van die vlam bewust wanneer je erin geslaagd bent om je op die manier te ontspannen. En plotseling verheft dat vlammetje zich langzaam in een aspiratie naar het goddelijke leven, de waarheid, het bewustzijn van het Goddelijke, naar de vereniging met het innerlijke wezen; het stijgt boven zichzelf uit, het stijgt en stijgt, heel zachtjes. Alles verzamelt zich daarin en als je op dat moment in slaap valt, heb je de beste slaap die je maar hebben kunt. Ik zeg je dat als je dit zorgvuldig doet, je zeker zult slapen en je zult ook zeker in een licht slapen in plaats van in een zwarte leegte; en wanneer je 's morgens opstaat, ben

je fris, monter, tevreden, gelukkig en vol energie voor de dag die voor je ligt.

Wanneer je in je slaap bewust bent, slapen je hersenen dan, of niet?

Wanneer slapen de hersenen? Wanneer slapen ze? Dat is het moeilijkste van alles. Als het je lukt je hersenen te laten slapen, dan is dat bewonderenswaardig. Die werken maar door. Je gedachten blijven rondzwerven. Dat bedoelde ik toen ik het over ontspanning in de hersenen had. Als je dat werkelijk helemaal doet, komen je hersenen tot een stille rust en dat is uitstekend. Wanneer je dát bereikt, dan ben je in vijf minuten zo fris als een hoentje en kun je een berg problemen oplossen.

Als de hersenen aldoor blijven werken, waarom herinner je je dan niet wat er 's nachts is gebeurd?

Omdat je het bewustzijn niet te pakken hebt gekregen terwijl het aan het werk was. En als je je alles zou herinneren wat er in je hersenen gebeurt, zou je misschien ontzet zijn! Het is werkelijk of je krankzinnig wordt! Al die denkbeelden die tegen elkaar opbotsen, al die dingen die door je hoofd dansen, net alsof er een heleboel ballen door elkaar heen worden gegooid. Wel, als je dat zou observeren, zou je er een beetje van in de war raken.

Sri Aurobindo schrijft hier: 'Zeldzaam zijn de Wezens van Licht die erin toestemmen of die gemachtigd zijn om in te grijpen'. Waarom?

Ga dat maar aan hen vragen! Maar er komt een gevolgtrekking, de laatste zinnen geven een heel duidelijke verklaring. Er wordt gezegd: 'Waarlijk, is onsterfelijkheid een stuk speelgoed dat je een kind ondoordacht geeft; is het goddelijke leven een prijs die zonder inspanning wordt verworven, een kroon voor de zwakkeling?'

...Het komt erop neer dat je vraagt waarom de vijandige krachten het recht hebben om in te grijpen, om je te bestoken. Maar dat is juist de noodzakelijke test van je oprechtheid. Als de weg erg gemakkelijk

was, zou iedereen op weg gaan, en als je zonder hindernissen en zonder inspanning het eind van de weg zou bereiken, zou iedereen het eind van de weg bereiken, en wanneer je aan het eind zou zijn, zou de situatie net eender zijn als toen je op weg bent gegaan, er zou niets veranderd zijn. Dat betekent dat de nieuwe wereld precies eender zou zijn als de oude was. Dat is werkelijk niet de moeite waard! Er is duidelijk een uitsluitingsproces nodig opdat alleen maar zou overblijven wat in staat is het nieuwe leven te manifesteren. Daarom is dat; er is geen andere reden, dat is de beste reden. En het is om je te harden, nietwaar, het is de vuurproef, er blijft alleen maar over wat tegen het vuur bestand is, wat absoluut zuiver blijft; wanneer alles door het vuur verteerd is, blijft alleen maar het kleine klompje zuiver goud over. Zo is het. Het storende in dit alles zijn de religieuze denkbeelden omtrent schuld, zonde en verlossing van zonde. Maar er is niets dat willekeurig wordt besloten! Integendeel, aan iedereen worden de beste en gunstigste omstandigheden gegeven. We zeiden onlangs dat God alleen maar zijn vrienden streng behandelt; jullie dachten dat ik een grapje maakte, maar het is waar. Alleen aan degenen die vol hoop zijn, alleen aan degenen die door die zuiverende vlam gaan, worden de omstandigheden gegeven om het maximale resultaat te bereiken. En het menselijke mentale is zo geconstrueerd dat je de proef kunt nemen; wanneer je iets erg onaangenaams overkomt, kun je bij jezelf zeggen: 'Goed, dit is het bewijs dat ik de moeite waard ben om deze moeilijkheden te krijgen, het is het bewijs dat er iets in me is dat tegen de moeilijkheid is opgewassen', en je zult merken dat je er blij om bent, in plaats van jezelf zorgen te maken – je zult zo blij en zo sterk zijn dat zelfs de meest onaangename dingen je prettig zullen lijken! Die ondervinding kun je heel gemakkelijk opdoen. Onverschillig welke omstandigheid zal, als je mentale gewend is haar als iets gunstigs te beschouwen, niet meer onaangenaam voor je zijn. Iedereen weet dat. Zolang het denken weigert iets te aanvaarden, zolang het ertegen vecht, zolang het probeert om iets te verhinderen, zijn er zorgen, moeilijkheden, stormen, innerlijke strijd en allerlei lijden. Maar vanaf het moment waarop het denken zegt: 'Goed, dit is wat gebeuren moet, het móet zo gebeuren', dan ben je tevreden, wat er ook gebeurt. Er zijn mensen die zo'n mentale beheersing over hun lichaam hebben bereikt, dat ze niets voelen. Onlangs heb ik over zekere mystici gezegd: als ze denken dat het lijden

dat hun wordt opgelegd, hen de étappes in één ogenblik doet doorlopen en hun een soort opstap geeft om de Verwezenlijking te bereiken, het doel dat ze zich hebben gesteld, de vereniging met het Goddelijke, dan voelen ze het lijden niet meer, helemaal niet meer. Hun lichaam is door het mentale concept als het ware gegalvaniseerd. Dat is heel vaak voorgekomen, het is een veel voorkomende ervaring onder degenen die werkelijk met geestdrift zijn beziel. En als het per slot van rekening om de een of andere reden nodig is om je lichaam te verlaten en een ander aan te nemen, kun je dan niet veel beter van je dood iets prachtigs maken, blij en enthousiast, in plaats van een ellendige nederlaag? De mensen die zich blijven vastklampen, die uit alle macht proberen om het einde een paar minuten uit te stellen, die zo'n ontzettende angst blijken te hebben, die doen dat omdat ze zich niet bewust zijn van hun ziel... De dood is per slot van rekening misschien een middel, nietwaar? Je kunt dat ongelukkige iets in een middel veranderen; als je bewust bent, kun je er iets moois van maken, iets heel moois, zoals je dat met alles kunt doen. En let wel, de mensen die niet bang zijn, die de dood niet vrezen, die zonder misbaar kunnen sterven, zijn degenen die nooit aan de dood denken, die niet de hele tijd achtervolgd worden door deze 'verschrikking' die hen te wachten staat, waaraan ze moeten zien te ontsnappen en die ze zo ver mogelijk van zich af proberen te houden. Die kunnen, wanneer de gelegenheid zich voordoet, met opgeheven hoofd glimlachen en zeggen: 'Ik ben bereid'. Dat zijn degenen die van hun leven het beste willen maken dat er van te maken is, dat zijn degenen die zeggen: 'Ik zal hier blijven zolang het nodig is, tot de laatste seconde, en ik zal geen minuut verliezen om mijn doel te verwezenlijken'; wanneer de noodzaak zich voordoet, slaan zij het beste figuur. Waarom? Heel eenvoudig omdat ze in hun ideaal, in de waarheid van hun ideaal leven; omdat het werkelijk voor hen is, het is hun reden van bestaan en ze kunnen dat ideaal, die reden van bestaan zien in alle dingen en ze dalen nooit af in de laagheid van het materiële leven. De gevolgtrekking is dus:

Je moet de dood nooit wensen.

Je moet nooit willen sterven.

Je moet nooit bang zijn om te sterven.

En je moet in alle omstandigheden jezelf willen overtreffen.

26 april 1951

'...Blijf ook niet in de verkeerde en lakse verwachting dat de Goddelijke Macht zelfs de overgave voor je zal volbrengen. De Allerhoogste vraagt je overgave, maar legt die niet op; totdat de onherroepelijke transformatie komt, ben je vrij om het Goddelijke op ieder ogenblik te ontkennen en te verwerpen, of om je zelfovergave te herroepen, indien je bereid bent om de spirituele gevolgen daarvan te ondergaan'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 4)*

Wat betekent 'een onherroepelijke transformatie'?

De transformatie is onherroepelijk wanneer je bewustzijn zodanig getransformeerd is dat je niet meer terug kunt naar je vroegere toestand. Er komt een ogenblik waarop de verandering zo totaal is, dat je onmogelijk weer kunt worden wat je voordien was.

Houdt de transformatie op zichzelf niet in dat ze onherroepelijk is?

De transformatie kan gedeeltelijk zijn. De transformatie waarover Sri Aurobindo hier spreekt, is een ommekeer van het bewustzijn; in plaats van egoïstisch te zijn en gericht op persoonlijke bevrediging, is het bewustzijn in overgave naar het Goddelijke gekeerd. En hij heeft wel degelijk uitgelegd dat de overgave zich eerst gedeeltelijk kan voltrekken – er zijn delen die het doen en delen die het niet doen. Pas wanneer het hele wezen, integraal, in alle delen zijn overgave heeft volbracht, is het onherroepelijk. Dat is een onherroepelijke transformatie van de innerlijke houding.

Wat is het verschil tussen de goddelijke Shakti en de goddelijke Macht?

De goddelijke Macht is maar een deel van de goddelijke Shakti. De

* In het Nederlands uitgegeven door Mirananda, Wassenaar.

goddelijke Macht is een attribuut van de goddelijke Shakti. Sri Aurobindo gebruikt hier het woord goddelijke 'Shakti' in de betekenis van *chit-tapas*, het scheppende vermogen, het scheppende bewustzijn; dus is de goddelijke Macht alleen maar een deel van de Shakti.

(Moeder leest verder voor:) *'Men verwacht voortdurend de werkelijke overgave met een willoze passiviteit; maar uit een willoze passiviteit kan niets voortkomen dat waarachtig en machtig is. De willoze passiviteit van de fysieke Natuur levert haar uit aan de genade van alle duistere en anti-goddelijke invloeden. Er wordt een sterke, blijde en behulpzame overgave van je gevraagd opdat de goddelijke Kracht haar werk zou kunnen doen...'*

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 9)

Wat is een 'sterke, blijde en behulpzame overgave'?

Je weet wat blij zijn betekent? Je weet wat sterk zijn betekent? Je weet wat behulpzaam betekent? Wel, de overgave, met andere woorden het geven van jezelf aan het Goddelijke, moet blij, vol vreugde zijn, je moet tevreden zijn; ze moet sterk zijn, je moet je niet geven uit zwakheid en onmacht, het moet met een actieve en sterke wil gebeuren. En bovendien mag de overgave niet absoluut willoos blijven: 'Ik heb mezelf overgegeven, ik heb in het leven niets anders meer te doen, ik hoef alleen maar te blijven zitten, mijn overgave is gedaan.' En ze moet behulpzaam zijn, wat betekent dat ze actief moet zijn – dat ze de transformatie van het wezen op zich moet nemen of iets nuttigs moet doen.

'Je overgave moet de overgave van een levend wezen zijn, niet van een willoze automaat of een mechanisch werktuig.'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 4)

Je kunt het bijvoorbeeld hebben over de overgave van je horloge: je windt het op en het loopt, maar dat is geen reactie als teken van een bewuste samenwerking.

'De transformatie moet integraal zijn en ook de verwerping van alles wat zich ertegen verzet moet integraal zijn'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 7)

Dat is begrijpelijk. Een positieve beweging is niet genoeg, de negatieve beweging van verwerping is ook nodig. Want je kunt niet tot een stabiele transformatie komen zolang je in je wezen elementen bewaart die zich daartegen verzetten. Als je duistere dingen in je bewaart, dan kunnen ze een hele tijd stil en onbeweeglijk blijven, zo goed dat je er geen belang aan hecht, en op een dag zullen ze weer de kop opsteken en zal je transformatie er niet tegen bestand zijn. Niet alleen de positieve beweging van het geven van jezelf is nodig, maar ook de negatieve beweging van het verwerpen van alles in je dat zich tegen dit geven van jezelf verzet. Je moet de dingen niet 'zomaar' laten, ze ergens verstoppen en wel zodanig dat ze bij de eerste de beste gelegenheid weer de kop opsteken en al je werk tenietdoen. Bepaalde delen van het wezen weten heel goed hoe ze dat moeten doen, bepaalde elementen van het vitale zijn wat dat betreft heel eigenaardig: ze houden zich rustig, verstoppen zich ergens in een hoekje, blijven absoluut stil en onbeweeglijk, zozeer dat je meent dat ze er niet zijn; dan ben je niet meer op je hoede, je bent voldaan over je transformatie en je overgave, je gelooft dat alles goed gaat; en dan springen ze op een goede dag plotseling, zonder enige waarschuwing, als een duveltje uit een doosje tevoorschijn en laten je alle mogelijke domheden uithalen. En ze zijn des te sterker omdat ze onderdrukt waren – onderdrukt en in een hoekje gestopt; ze zijn als het ware verstopt gebleven om niet de aandacht te trekken, ze zijn heel, heel erg rustig gebleven en op het ogenblik dat je er niet op verdacht bent, springen ze tevoorschijn en dan zeg je: 'Ach, waartoe heeft mijn hele transformatie gediend?' Dat zat daar nog steeds verborgen. Dat zijn juist de dingen die niet weggaan en die verstoppen zich zo goed dat je, als je ze niet met een lantaarn gaat zoeken (zo, met een lantaarn die veel licht geeft), je niet zult bemerken dat ze er nog zijn, tot de dag waarop ze je hele werk in één ogenblik komen vernielen.

Gebeurt dit zelfs als je een sterke aspiratie hebt?

De aspiratie moet heel waakzaam zijn.

Ik heb mensen gekend (veel, niet alleen maar een paar – onder degenen die een yoga doen, bedoel ik), ik heb veel mensen gekend die telkens wanneer ze een goede aspiratie hadden, wanneer hun aspiratie heel sterk was en die aspiratie beantwoord werd, nog dezelfde dag of op z'n laatst de dag daarop een totale ommekeer van bewustzijn meemaakten en het hoofd moesten bieden aan alles wat het tegenovergestelde van hun aspiratie was. Zulke dingen gebeuren bijna voortdurend. Wel, dat zijn mensen die alleen maar hun positieve kant hebben ontwikkeld. Ze beoefenen een soort discipline (die uit aspiratie bestaat), ze vragen om hulp, ze proberen in contact te komen met de hogere krachten, ze slagen daarin, ze hebben ervaringen; maar ze hebben er helemaal niet aan gedacht hun kamer schoon te maken, die is even vuil gebleven als tevoren en dan, wanneer de ervaring voorbij is, wordt die vuilheid natuurlijk nog weerzinwekkender dan ze al was.

Je moet nooit verzuimen je kamer schoon te maken, dat is erg belangrijk; innerlijke reinheid is minstens even belangrijk als uiterlijke.

Vivekananda heeft geschreven (ik ken de originele tekst niet, ik heb er een Franse vertaling van gelezen): 'Je moet iedere morgen je ziel en je lichaam reinigen, maar als je geen tijd hebt om beide te doen, is het beter je ziel te reinigen dan je lichaam'.

Hoe kun je weten of de 'kleine vuiligheden' zich verstoppem dan wel of ze verdwenen zijn?

Je kunt altijd kleine experimenten maken. Ik heb gezegd dat je een lantaarn moet gebruiken met een sterk licht; daarmee moet je in je wezen op pad gaan. Als je heel goed uitkijkt, is het niet moeilijk om lelijke hoekjes te vinden. Veronderstel dat je een mooie ervaring hebt, dat er plotseling in antwoord op je aspiratie een groot licht komt; je voelt je helemaal overstroomd door vreugde, door kracht, door licht en door schoonheid, en je hebt de indruk dat je op het punt staat getransfigureerd te worden... en dan gaat dat voorbij. Het gaat altijd voorbij, nietwaar, vooral in het begin, het houdt plotseling op. Dan zeg je bij jezelf, wanneer je niet waakzaam bent: 'Kijk nu eens, het is gekomen en weer weggegaan, arme ziel die ik ben! Het is gekomen en het is gegaan, het heeft me alleen maar de smaak te pakken laten krijgen en daarna heeft het me in de steek gelaten!' Welnu, dat is erg

dom. Dit moet je zeggen: 'Zo, ik ben niet in staat geweest om het vast te houden. En waarom ben ik niet in staat geweest om het vast te houden?' Dan neem je je lantaarn en je maakt een wandeling door je binnenste, waarbij je een heel nauwe relatie zoekt tussen de bewustzijnsverandering en de bewegingen die samengingen met het ophouden van de ervaring. En als je heel goed uitkijkt, goed oplet, en je die rondgang door je innerlijke wezen heel nauwgezet maakt, zul je plotseling ergens in het vitale, of ergens in het mentale, of ergens in het fysieke, iets vinden dat niet is gevolgd, in de zin dat het zichzelf mentaal is gaan afvragen: 'Hé, wat voor ervaring is dit? Wat betekent dit?' in plaats van aandachtig en onbeweeglijk te blijven, en dat geprobeerd heeft er een verklaring voor te vinden (want dat is wat het 'begrijpen' noemt). Ofwel is er iets in het vitale de ervaring leuk gaan vinden: 'Wat is dit fijn, wat zou ik graag willen dat dit sterker wordt, wat zou het goed zijn als dit zou blijven', enzovoort...

Of er heeft iets in het fysieke gezegd: 'Nou, dit is nogal moeilijk te verdragen, hoe lang zal ik dit kunnen vasthouden?' Dat is alles misschien niet zo duidelijk als ik het jullie vertel, maar ergens een beetje verscholen. Je zult altijd één van deze drie reacties vinden, of andere die daarmee overeenkomen. Dáár heb je dan je lantaarn voor nodig: waar is het zwakke punt? Waar is het egoïsme? Waar is de begeerte? Waar is die oude vuiligheid die we niet meer willen? Waar is dit iets dat alleen maar naar zichzelf kijkt in plaats van zich te geven, zich open te stellen, zichzelf te vergeten, dat op zichzelf gericht is, dat probeert zijn voordeel te doen met wat er gebeurd is, dat zich de vruchten van de ervaring wil toeëigenen? Of dat te zwak is, te hard, te star om het proces te kunnen volgen. Dát is het, je bent het op het spoor, je begint er juist het licht op te richten dat je verworven hebt. Dat moet je doen, dat licht erop richten en wel zodanig dat het er niet meer tegen bestand is.

Dat zal je niet meteen lukken, maar als je het met volharding doet, dan zal dat langzamerhand, of misschien op een goede dag ineens verdwijnen. Dan zul je na verloop van tijd merken dat je een ander mens bent geworden.

Maar als je de houding aanneemt waarover ik het al gehad heb en je de schuld op de Genade en op het Licht gooit, als je bij jezelf zegt: 'Kijk, het is verdwenen, het heeft me in de steek gelaten', dan kun je er zeker van zijn dat je dertig, veertig, vijftig jaar later nog altijd even ver

zult zijn, je zult niet veranderd zijn. Er zal altijd plotseling iets de kop opsteken en je ervaring opslokken. En in plaats van vooruit te gaan, zul je pas op de plaats maken omdat je niet vooruit kunt gaan. Maar als je onmiddellijk van de gelegenheid profiteert... Het is waar dat het soms een beetje pijn doet als je iets in het volle licht zet dat van de ervaring wil genieten, of dat de ervaring met het mentale begripsvermogen wil begrijpen of beheersen, of dat te lui is om de nodige inspanning te maken om de ervaring te ontvangen en te verdragen, of om snel genoeg te veranderen; als je je wil met het licht van het bewustzijn flink daarop richt, kan dat wat pijn doen. Dan zeg je bij jezelf: 'Ho, niet zo snel, ik moet wat uitrusten, ik heb me onnodig vermoeid'. Dan moet alles weer van voren af aan worden gedaan. Soms zullen er dagen of zelfs maanden voorbij gaan, en soms jaren, zonder dat het terugkomt. Als je wat actiever en intenser bent in je aspiratie, komt het soms eerder terug. Maar als je dan opnieuw dezelfde domheid uithaalt, zal zich hetzelfde voordoen. Terwijl als je onmiddellijk heel waakzaam bent en, wanneer het mentale zijn neus begint te laten zien om te begrijpen wat er aan de hand is tegen hem zegt: 'Stil jij, houd je rustig', de ervaring door kan gaan. Wanneer het vitale begint te zeggen: 'Ik wil meer, meer, steeds meer... dan zeg je: 'Rustig jij, kalm aan, verroer je niet, kalmeer een beetje, wind je niet op'. Of wanneer het fysieke zegt: 'Help, ik ga verpletterd worden...' Dan antwoord je: 'Wat uithoudingsvermogen alsjeblijft, je bent een slappeling, je kunt de proef niet doorstaan'. Als het je lukt om dat bijtijds te doen, dan zul je iets bereiken. Maar als je alles op z'n beloop laat, als je passief, lusteloos, fatalistisch bent en bij jezelf zegt: 'Nu heb ik mezelf helemaal overgegeven, er kome wat komen zal, we zullen wel zien', weet je, dan geef ik je vijftig jaar en je zult geen halve stap vooruit zijn gegaan.

In de laatste les heb ik jullie gezegd dat het niet zo gemakkelijk is... Als je het wilt doen, moet je het behoorlijk doen, anders is het de moeite niet waard; het is nutteloos de dingen half te doen, je moet ze goed doen.

Er zijn natuurlijk andere wegen. Je kunt gewoon niet proberen om jezelf te vervolmaken. Je kunt proberen jezelf te vergeten in een werk waarin je steeds meer geabsorbeerd raakt, dat wil zeggen: alles wat je doet aan het Goddelijke wijden, het op een totaal belangeloze manier doen, maar met een volheid, een geven van jezelf, een totale

zelfvergetelheid: niet meer aan jezelf denken maar aan wat je doet. Jullie weten dat, ik heb het jullie al gezegd: als je iets goed wilt doen, wat dan ook, het een of ander werk, het doet er niet toe wat, een spel spelen, een boek schrijven, schilderen of muziek maken of een wedstrijd lopen, onverschillig wat – als je het *goed* wilt doen, dan moet je *worden* wat je doet en niet een persootje blijven dat zichzelf bezig ziet, want als je jezelf ziet, dan ben je... dan span je nóg steeds samen met het ego. Het is een grote vooruitgang als je kunt worden wat je doet. Je moet dat tot in de kleinste bijzonderheden leren. Neem bijvoorbeeld iets leuks: een fles die je uit een andere fles wilt vullen; je concentreert je (je kunt het doen als een discipline, als een gymnastiek). Zolang je de fles bent die gevuld moet worden, de fles die je leeggiert en de beweging van het gieten, zolang je niets bent dan dat, gaat alles goed. Maar als je per ongeluk op een gegeven moment denkt: 'Ha, dat gaat goed, ik doe het goed', loopt het er het volgende ogenblik naast. Dat is met alles precies hetzelfde, met alles. Daarom is werk zo'n goed middel tot discipline, want als je het werk behoorlijk wilt doen, moet je het *worden* in plaats van *iemand* te zijn die werkt, anders zul je het nooit goed doen. Als je *iemand die werkt* blijft en als je bovendien je gedachten laat rondzwerven, kun je er zeker van zijn dat de breekbare dingen die je hanteert zullen breken, dat het eten zal aanbranden als je kookt of dat je alle ballen zult missen als je speelt. Zo bezien is werk een grote discipline. Want als je het werkelijk goed wilt doen, is dit de enige manier om het goed te doen.

Neem bijvoorbeeld iemand die een boek gaat schrijven. Je kunt je niet voorstellen hoe kleurloos dat boek wordt als hij zichzelf het boek ziet schrijven; het ademt direct die kleine menselijke persoonlijkheid en verliest zijn hele waarde. Wanneer een schilder een schilderij maakt en zichzelf het schilderij ziet schilderen, zal het nooit een goed schilderij zijn, het zal altijd een soort projectie van de persoonlijkheid van de schilder zijn; het zal zonder leven zijn, zonder kracht en zonder schoonheid. Maar als hij ineens datgene wordt wat hij wil uitdrukken, als hij de penselen, het schilderij, het doek, het onderwerp, het beeld, de kleuren, de betekenis, het geheel wordt en als hij daar helemaal in opgaat en het leeft, dan zal hij iets prachtigs maken. Voor alles, voor alles is dat hetzelfde. Er is niets dat geen yogische discipline zou kunnen zijn als je het behoorlijk doet. En als het niet behoorlijk wordt gedaan, zal zelfs de tapasya nergens toe dienen en nergens toe leiden.

Want dat is net eender; als je je tapasya doet terwijl je jezelf de hele tijd bekijkt en bij jezelf zegt: 'Ga ik vooruit? Zal het beter gaan, zal het me lukken?'... dan is dat je ego, nietwaar, dat steeds groter wordt en alle plaats inneemt, en dan is er geen ruimte meer voor iets anders. En we hebben onlangs gezegd dat het spirituele ego het ergste is van allemaal, omdat het zich volslagen onbewust is van zijn minderwaardigheid; het is ervan overtuigd dat het volkomen superieur is, zo niet absoluut goddelijk!

Zo is het. Wanneer jullie op school zijn, moeten jullie de concentratie worden die probeert te vatten wat de leraar zegt, of de gedachte die bij je binnenkomt, of de kennis die men je onderwijst. Dát moet je zijn. Je moet niet aan jezelf denken, maar uitsluitend aan wat je wilt leren. En dan zul je zien dat je capaciteiten onmiddellijk verdubbelen. Alleen maar naar jezelf kijken, jezelf insluiten binnen de begrenzingen van een microscopisch klein ego, geeft altijd het meest een gevoel van minderwaardigheid, van beperking, van kleinheid, van onmacht. Je moet jezelf verruimen, de deuren opengooien. En de beste manier is in staat te zijn je te concentreren op wat je doet in plaats van je op jezelf te concentreren.

28 april 1951

'Zolang de lagere natuur actief is, blijft de persoonlijke inzet van de sadhak noodzakelijk.'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 6)

Uiterlijk geloof je in je eigen persoonlijkheid en je eigen inspanning. Zolang je in de persoonlijke inspanning gelooft, moet je ook een persoonlijke inspanning doen. Er is een deel van het wezen dat zich er helemaal niet van bewust is een deel van het Goddelijke te zijn. Het hele uiterlijke wezen is ervan overtuigd dat het iets afzonderlijks, iets onafhankelijks is en dat het alleen maar verbinding heeft met zichzelf. Dit deel van het wezen moet noodzakelijkerwijze een persoonlijke inspanning doen. Je kunt er niet tegen zeggen: 'Het Goddelijke doet de sadhana voor je', want dan zou het nooit iets doen, het zou nooit veranderd worden. Wanneer je met iemand praat, moet je zijn taal gebruiken, nietwaar?*

Wat is 'fysieke tamas'?

Heb je die niet? Mijn complimenten, hoor! Overkomt het je nooit dat je bijvoorbeeld zit en geen zin hebt om op te staan? Of dat je iets moet doen en zegt: 'Hé, ik moet dat allemaal doen...'

Is het hetzelfde als luiheid?

Niet helemaal. Luiheid is vanzelfsprekend tamas, maar in luiheid is er kwade wil, er is een weigering om je in te spannen. Terwijl tamas een inertie is; je wilt, maar je kunt niet. Ik herinner me dat ik heel lang geleden eens in gezelschap van jonge mensen was die merkten dat,

* Toen dit gesprek gepubliceerd zou worden, maakte Moeder de volgende opmerking: 'Dat is niet waar. Dat is niet waar omdat het te categorisch is. Je moet je niet bedienen van de taal van het uiterlijke wezen, omdat zijn taal volslagen leugenachtig is, maar je moet de dingen zeggen in een vorm die het kan begrijpen – dat is iets anders. Maar het vraagt veel tijd om de dingen nauwkeurig te zeggen, daarom schreef Sri Aurobindo altijd lange zinnen en wat lange 'verklaringen' leken. Dat zijn geen verklaringen, het is om de dingen nauwkeurig te zeggen'.

wanneer ik besloot om op te staan, ik met een sprongetje opstond, zonder moeite. Ze vroegen me: 'Hoe doet u dat? Wanneer wij willen opstaan, moeten we onze wil concentreren om op te kunnen staan'. Ze waren zó verbaasd! En ik was verbaasd over het tegenovergestelde. Ik zei bij mezelf: 'Hoe komt dat? Wanneer je besloten hebt om op te staan, dan sta je op'. Nee, daar had je het lichaam, en daar moest je een wil in brengen, je moest dat lichaam een zetje geven om het op te laten staan en zich in beweging te zetten. Dat is het, dat is tamas. Tamas is louter materieel; vitale tamas of mentale tamas is heel zeldzaam. Die kunnen voorkomen, maar dan ben je aangestoken. Ik geloof dat het eerder een tamas van de zenuwen, een tamas van de hersenen is dan vitaal of mentaal. Maar luiheid vind je overal, in het fysieke, in het vitale, in het mentale. Over het algemeen zijn lui mensen niet altijd lui, ze zijn het niet in alle gevallen. Als je hun iets leuks voorstelt om te doen, iets waar ze plezier in hebben, zijn ze heel bereid om zich in te spannen. Er is veel kwade wil in luiheid.

Sri Aurobindo spreekt over 'de wil om het fysieke bewustzijn en de fysieke natuur te openen en soepel te maken'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 6)

Omdat het fysieke bewustzijn en de fysieke natuur gesloten en star zijn. Het lichaam is opgesloten in zijn gewoonten, het wil niet veranderen, het aanvaardt alleen maar een regelmatige routine. Er is niets dat meer op routine gesteld is dan het lichaam. Als je zijn gewoonten ook maar in het minst verandert, is het helemaal verbijs-terd, het weet niet meer wat het moet doen, het zegt: 'Neem me niet kwalijk, neem me niet kwalijk, maar dat is geen manier van leven'.

Degenen die een heel actief en dominerend vitale hebben, kunnen het lichaam doen ontwaken en als ze de zin voor avontuur hebben, (wat heel vaak voorkomt, omdat het vitale een avontuurlijk wezen is) gehoorzaamt het fysieke, het gehoorzaamt de innerlijke impuls, het innerlijke bevel; dan stemt het toe in een verandering, in iets nieuws, maar dat betekent dat het zich moet inspannen. Om bereid te zijn om de goddelijke impuls te ontvangen, moeten het fysieke wezen en het fysieke bewustzijn echter uiterst soepel zijn, want het vitale gebruikt dwang, het legt zijn wil op, en het arme lichaam heeft maar te gehoorzamen; het Goddelijke daarentegen laat het het licht zien en

geeft het bewustzijn, dus is het nodig dat je bewust en vrijwillig gehoorzaamt – het is een kwestie van samenwerking, niet meer een kwestie van dwang. Het fysieke en het fysieke bewustzijn moeten heel soepel zijn om zich te kunnen onderwerpen aan alle noodzakelijke veranderingen, aan het feit dat ze de ene dag zus en de andere dag zo moeten zijn, enzovoort.

Sri Aurobindo spreekt hier over 'de stabiliteit van het Licht, van het Vermogen en van de Ananda'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 7)

Maar is vermogen niet altijd dynamisch?

Nee, er is een statisch vermogen. Hoe moet ik jullie dat uitleggen? Kijk, tussen een statisch en een dynamisch vermogen heb je hetzelfde verschil als tussen een verdedigingsspel en een aanvalsspel, begrijp je. Dat is hetzelfde. Een statisch vermogen is iets dat alles kan weerstaan, niets kan er enige uitwerking op hebben, niets kan het deren, niets kan het doen wankelen. Het is onbeweeglijk, maar onoverwinnelijk. Het dynamische vermogen is altijd in actie, soms projecteert het zich en soms kan het klappen krijgen. Als je wilt dat je dynamische vermogen altijd zal overwinnen, moet het daarom ondersteund worden door een aanzienlijk statisch vermogen, door een onwankelbare basis.

Ik weet wat je bedoelt... dat een menselijk wezen zich pas van een vermogen bewust wordt wanneer het dynamisch is; een mens beschouwt iets pas als een vermogen wanneer het actief is; wanneer het niet actief is, merkt hij het zelfs niet, hij geeft zich geen rekenschap van de geweldige kracht die er achter die inactiviteit schuilt – soms, vaak zelfs, een kracht die geweldiger is dan het vermogen dat handelt. Maar je kunt het nagaan in jezelf, dan zul je het zien; het is veel moeilijker om rustig, onbeweeglijk, onwankelbaar te blijven tegenover iets dat erg onaangenaam is – of het nu woorden of daden zijn die tegen je gericht worden – oneindig veel moeilijker dan met dezelfde heftigheid te antwoorden. Laten we aannemen dat iemand je beledigt; als jij bij beledigingen onbeweeglijk kunt blijven (niet alleen uiterlijk, maar integraal) zonder ook maar enigszins geschokt of geraakt te worden: je bent als een rots waar men niets tegen kan doen en je reageert niet, je maakt geen gebaar, je zegt geen woord, alle beledigingen die men je

naar het hoofd slingert laten je totaal onverschillig, zowel innerlijk als uiterlijk; je kunt je hartslag absoluut rustig houden, je kunt de gedachten in je hoofd helemaal onbeweeglijk en rustig laten blijven zonder dat ze in het minst geschokt worden, wat betekent dat je hoofd niet onmiddellijk met gelijkgestemde vibraties reageert en je niet zo zenuwachtig wordt dat je er behoefte aan voelt om als opluchting een paar klappen uit te delen – als je zo kunt zijn, dan heb je een statisch vermogen en dat is oneindig veel machtiger dan wanneer je een soort kracht zou hebben die je beledigingen met beledigingen laat beantwoorden, slagen met slagen en opwinding met opwinding.

Sri Aurobindo spreekt over 'het verwerpen van domheid, twijfel en ongelooft...'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 7)

Als je de domheid verwerpt, word je dan intelligent?

Bedoel je of je je domheid kwijt kunt raken? Ja, er is een middel. Het is niet gemakkelijk, maar er is een middel. Ik heb mensen gekend die uitermate dom waren, werkelijk dom; welnu, die mensen zijn erin geslaagd door een aspiratie – een niet geformuleerde aspiratie, die zelfs niet het vermogen had om zich in woorden uit te drukken – in contact te komen met hun psychische wezen. Het was geen blijvend contact, het was een kortstondig contact, soms heel vluchtig. Maar zolang ze met hun psychische wezen in contact waren, waren ze opmerkelijk intelligent, ze zeiden prachtige dingen. Ik heb een meisje gekend dat niet de minste opvoeding had, niets, werkelijk dom; men zei: 'Er is niets aan te doen, het is onmogelijk'. Nu, op het moment dat ze met haar psychische wezen in contact was, begreep ze de diepzinnigste dingen en maakte ze verbluffende opmerkingen. Maar wanneer het contact ophield, werd ze weer dom. Het was niet iets blijvends, haar domheid werd alleen maar opgeheven door dit contact. Het is dus moeilijk te genezen; je moet het contact met je psychische wezen tot stand brengen en dat altijd blijven houden.

Er is een mohammedaanse legende over Christus. Jullie kennen het verhaal: Christus heeft zieken genezen, kreupelen doen lopen, blinden doen zien en zelfs doden opgewekt. Toen iemand al die wonderen zag, kwam hij naar Christus toe en zei tegen hem: 'Ik heb een heel

interessant geval voor u... Ja, ik heb een zoon die dom is'. Christus keek hem verschrikt aan en is er vandoor gegaan! Dat was het enige dat hij niet kon doen, naar het schijnt. Dat is maar een grapje, zeker, en het is moeilijk, maar het is niet onmogelijk.

'Het Goddelijke bevindt zich achter iedere actie, maar het is versluierd door zijn Yoga-Maya.'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 5-6)

Ja, het is versluierd door het bewustzijn van de materiële Natuur. Er is het bewustzijn in zijn oorsprong, dat het Goddelijke niet versluiert, dat het uitdrukt. En er is het bewustzijn in zijn uiterlijke vorm, dat het versluiert. Sommigen zeggen dat dit opzettelijk is, om het spel mogelijk te maken, dat het Goddelijke zich achter de materiële Natuur verbergt zodat ieder bewustzijn Hem moet vinden. Dat is ook een opvatting... Men zegt zoveel.

Een van de grote moeilijkheden voor de meeste filosofieën is dat zij nooit de verschillende bestaansniveaus hebben erkend of bestudeerd. Zij hebben de Allerhoogste en daarnaast de Schepping en dat is alles, met niets er tussenin. Dat maakt het erg moeilijk om iets te verklaren. Alle verklaringen zijn per slot van rekening gewoon talen: er zijn talen die het begrijpen gemakkelijker maken en andere die het moeilijker maken. En sommige van die theorieën maken het begrijpen van de dingen erg moeilijk. Als je daarentegen de verschillende bewustzijnstoestanden tussen de meest materiële Natuur en de allerhoogste Oorsprong onderkent en bestudeert en je ervan bewust wordt, als je ze onderscheidt, als je je bewust wordt van alle tussengebieden en innerlijke staten van zijn en van alle uiterlijke gebieden, dan laat je dat veel problemen verklaren. We hebben dat al bestudeerd in verband met determinismen. Als je zegt dat een determinisme absoluut is en als je daarbij blijft, dan begrijp je niets; alles wat er in het leven gebeurt logenstrafte je stelling heel duidelijk, of het probleem is zo ingewikkeld dat je het niet kunt vatten. Maar als je begrijpt dat er een groot aantal determinismen is die op elkaar inwerken, die elkaar doordringen, die de werking van het ene determinisme veranderen door de werking van een ander, dan wordt het probleem begrijpelijk. Om de werking van het Goddelijke in het universum te verklaren, is het net eender. Als je een centrale scheppende Kracht neemt, of een centraal scheppend

Bewustzijn, of een onbeweeglijke centrale Getuige en daarnaast het universum, en dat is alles, met niets tussen beide in, dan kun je het niet begrijpen. Er zijn mensen die dat op zo'n simplistische manier hebben toegepast! Dan komt er geen einde aan de problemen! Hij heeft de wereld geschapen, waaruit? Sommigen zeggen dat het uit stof was, maar wat is dat stof dan? Wat gebeurde ermee voordat het gebruikt werd om een wereld te maken?... Ofwel uit niets! De wereld werd geschapen uit niets! Dat is onzinnig. Voor een logische geest is dat erg vervelend! En ze vertellen je op de koop toe dat Hij dat bewust heeft gedaan, opzettelijk, en dat Hij, toen Hij ermee klaar was, heeft uitgeroepen: 'Nee maar! Dit is uitstekend!' Waarop degenen die in het universum leven antwoorden: 'Wij vinden het niet uitstekend. Voor u is het misschien uitstekend, maar niet voor ons'. Dat zijn simplistische opvattingen. Dat zijn heel gewoon onwetende en simplistische opvattingen die het probleem van het universum absoluut onbegrijpelijk maken. Al zulke verklaringen zijn ontoelaatbaar voor een brein dat een heel klein beetje is ontwaakt. Daarom wordt er tegen je gezegd: 'Probeer niet het te begrijpen, je zult het nooit begrijpen'. Maar dat is luiheid van de geest, dat is kwade wil van de geest. Aangezien we dit actieve denkvermogen hebben, nietwaar, voel je in jezelf die aspiratie om een licht, een oplossing te vinden, die met iets moet kloppen... Anders, werkelijk (ik geloof dat ik het ergens geschreven heb), als je de verklaringen van het universum tot dit idee zou herleiden, wel, dan zou het een uitermate sombere grap zijn en zou ik degenen heel goed begrijpen die verklaard hebben: 'Ontsnap eraan, maak dat je zo gauw mogelijk wegkomt'. Jammer genoeg zie ik niet goed hoe ze eruit weg zouden kunnen komen, daar er niets anders is; hoe kun je uit iets wegkomen dat het enige is dat bestaat? Zo kom je in een vicieuze cirkel terecht, je draait in een kringetje rond en dat leidt natuurlijk tot wanhoop. Maar als je de sleutel hebt – er zijn een paar sleutels, maar er is er één die alle deuren opent – als je de sleutel hebt, dan vervolg je je weg en langzamerhand begrijpt je het Iets.

Wat is het verschil tussen het bewustzijn en de fysieke Natuur?

Zeg me eens, is je lichaam absoluut bewust, bewust van zichzelf, bewust van zijn functioneren? Wat zorgt daar dan voor? Dat kan

alleen maar de fysieke Natuur zijn. En als er een fysieke Natuur is die niet bewust is, dan betekent dat dat de fysieke Natuur en het bewustzijn niet hetzelfde zijn. De fysieke Natuur omvat alles wat fysiek is; je lichaam behoort tot de fysieke Natuur, de bergen, de stenen, de lucht, het water, het vuur... dat behoort allemaal tot de fysieke Natuur. Maar de fysieke Natuur bevat een bewustzijn, zij is bezielde door een bewustzijn, hoewel ze niet volledig bewust is. En juist omdat ze niet volledig bewust is, kan ze inert, tamatisch, 'onbewust' zijn. Anders zou alles bewust zijn; anders zouden ook de stenen bewust zijn. (Ik weet niet in welke mate ze het zijn, maar vergeleken met het menselijke bewustzijn is het in heel geringe mate.)

Bestaat de 'overgave' niet in het geven van je werk als een goede dienaar?

Werk is een goede discipline. Maar daar gaat het niet om, het gaat niet om een passieve, onbewuste en bijna ongewilde gehoorzaamheid. Dat is het niet. Het heeft niet alleen maar met werk te maken.

De belangrijkste overgave is die van je karakter, van je manier van zijn, opdat je die zou kunnen veranderen. Als je niet de overgave van je eigen natuur maakt, zal die nooit veranderen. Dát is het belangrijkste punt. Je hebt bepaalde manieren van begrijpen, bepaalde manieren van reageren, bepaalde manieren van voelen, bijna bepaalde manieren van vooruitgaan, en vooral een speciale manier om het leven te bekijken en er bepaalde dingen van te verwachten; nu, dát moet je overgeven. Dat betekent dat je, als je werkelijk het Goddelijke Licht wilt ontvangen en jezelf wilt transformeren, je hele manier van zijn moet offeren – offeren terwijl je die openstelt, terwijl je die zo ontvankelijk mogelijk maakt opdat het Goddelijke Bewustzijn, dat ziet hoe je moet zijn, rechtstreeks zou kunnen werken en al die wezensuitingen veranderen in uitingen die waarachtiger, meer in overeenstemming met je eigen waarheid zijn. Dat is oneindig belangrijker dan de overgave van wat je doet. Het gaat niet om wat je doet; wat je doet is heel belangrijk, dat spreekt vanzelf, maar het belangrijkste is wat je *bent*. Wat voor activiteit het ook is, het gaat niet zozeer om de manier waarop je die doet, maar om de bewustzijnstoestand waarin je die doet. Je kunt werken, je kunt een belangeloos werk doen zonder in het minst aan persoonlijk voordeel te denken, je kunt

werken om het plezier van het werken – maar als je tegelijkertijd niet bereid bent om dat werk op te geven, van werk te veranderen of de manier van werken te veranderen, als je blijft vasthouden aan de manier waarop je het werk doet, dan is je overgave niet volledig. Je zou het punt moeten bereiken waarop alles gedaan wordt omdat je heel duidelijk en meer en meer gebiedend in jezelf voelt dat dát moet worden gedaan, op die manier, en dat je het alleen maar daarom doet. Je doet het niet uit gewoonte, gehechtheid of voorkeur, zelfs niet uit de een of andere opvatting, zelfs niet uit voorkeur voor het idee dat dat het beste is wat gedaan kan worden, want dan is je overgave niet volledig. Zolang je aan iets vasthoudt, zolang er iets in je is dat zegt: ‘Dit mag veranderen, dat mag veranderen, maar *dat*, dat zal niet veranderen’, zolang je in verband met wat dan ook zegt: ‘Dit zal niet veranderen’ (niet omdat het weigert te veranderen, maar omdat je je niet kunt voorstellen dat het zou veranderen), is je overgave niet volledig.

Het spreekt vanzelf dat als er in je handelen, in je werk, ook maar het minste gevoel is van: ‘Ik doe het omdat het me is gezegd’, en er geen totale instemming van je wezen is, als je het werk niet doet omdat je voelt dat je het moet doen en je het daarom graag doet, als er iets is dat ook maar enig voorbehoud heeft, dat zich afzijdig houdt, op een afstand: ‘Er is me gezegd dat ik het zo moet doen, dus heb ik het zo gedaan’, dan wijst dat op een grote kloof tussen jou en de overgave. De ware overgave is zelf voelen dat je wilt, de volledige innerlijke medewerking geven: je kunt niet anders doen dan *dat*, dan wat je te doen gegeven is, en alles wat je niet te doen gegeven is, kun je niet doen. Maar het werk kan op een gegeven moment veranderen; onverschillig wanneer kan het iets anders worden, als er besloten is dat het iets anders zal zijn. Op dat punt komt de plasticiteit in het spel. Dat maakt een heel groot verschil. Het spreekt vanzelf dat men tegen degenen die werken, zegt: ‘Goed, werk maar, dat is jouw manier om je overgave te maken’, maar dat is een begin. Die manier moet zich geleidelijk ontwikkelen. Het is alleen maar een begin, begrijpen jullie?

3 mei 1951

'Geld is het zichtbare teken van een universele kracht; deze kracht werkt in haar manifestatie op aarde op het vitale en fysieke niveau en is onontbeerlijk voor de volheid van het uiterlijke leven. In haar oorsprong en in haar ware werking behoort zij tot het Goddelijke. Maar ze is, zoals de andere machten van het Goddelijke, hier beneden afgevaardigd en kan in de onwetendheid van de lagere Natuur worden misbruikt voor de bevredigingen van het ego, of in de greep van de asoerische krachten worden gehouden en op hun doeleinden worden gericht. Het is waarlijk een van de drie krachten (macht, geld, seksualiteit) die de sterkste aantrekkingskracht uitoefenen op het menselijke ego en op de asoera, en die zeer algemeen door degenen die hen in bezit houden slecht wordt beheerd en gebruikt. Om deze reden verklaart het merendeel van de spirituele disciplines dat een leven van armoede en ontbering de enige spirituele levensvoordeel is. Maar dat is een vergissing die de macht in handen van de vijandige krachten laat. Het geld heroveren voor het Goddelijke aan wie het behoort en het op een goddelijke manier gebruiken voor het goddelijke leven, dat is de supramentale weg voor de sadhak'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 10-12)

Hoe kun je weten of de manier waarop je je geld gebruikt in overeenstemming is met de goddelijke Wil?

Je moet eerst weten wat de goddelijke Wil is. Maar er is een zekerder middel, namelijk het in dienst te stellen van het goddelijke werk, als je zelf niet zeker bent. 'Op een goddelijke manier' betekent in dienst van het Goddelijke; dat betekent het geld niet voor je eigen bevrediging te gebruiken, maar het in dienst van het Goddelijke te stellen.

Sri Aurobindo spreekt over 'een band van zwakheid voor

de gewoonten die ontstaan zijn door het bezit van rijkdommen’.

(Sri Aurobindo, ‘De Moeder’, blz. 14)

Wanneer je rijk bent, wanneer je veel geld hebt om uit te geven, geef je het over het algemeen uit aan dingen die je prettig vindt en je raakt aan die dingen gewend, je raakt aan die dingen gehecht, en als het geld je op een dag verlaat, dan mis je ze, je bent ongelukkig, je voelt je ellendig en helemaal verloren omdat je niet meer hebt waar je aan gewend was. Dat is een band, een gehechtheid uit zwakheid. Wanneer degene die helemaal onthecht is te midden van zulke dingen leeft, dan is het hem goed; wanneer die dingen hem verlaten, is het hem ook goed, het laat hem volkomen onverschillig. Dat is de ware houding; wanneer het er is, gebruikt hij het, wanneer het er niet is, dan kan hij het missen. En voor zijn innerlijke bewustzijn maakt het geen enkel verschil. Dit verbaast jullie, maar het is zo.

Als je het vermogen hebt om veel geld te verdienen, betekent dat dan dat je een zekere controle hebt over aardse krachten?

Het hangt ervan af hoe je het verdient. Als je het op een onfatsoenlijke manier verdient, dan betekent dat niet dat je er een controle over zou hebben. Maar als iemand die nauwgezet zijn plicht doet, ziet dat het geld naar hem toe komt, dan is het duidelijk dat hij een controle over die krachten heeft. Er zijn mensen die het vermogen hebben om geld aan te trekken en ze hoeven helemaal geen oneerlijke dingen te doen om het te krijgen. Anderen moeten allerlei min of meer onfatsoenlijke middelen gebruiken om zelfs maar een paar duiten te verdienen. Het is dus niet zo gemakkelijk te zeggen... Je ziet iemand die rijk is en je denkt dat hij een controle over de krachten van het geld moet hebben... Nee, dat is niet noodzakelijk. Maar als een mens volmaakt eerlijk blijft en doet wat hij meent zijn plicht te zijn, zonder zich erom te bekommeren of hij geld verdient, en het geld toch naar hem toe komt, dan heeft hij klaarblijkelijk een bepaalde affiniteit met die krachten.

Men zegt dat ‘men geen berg kan maken zonder een kuil te

graven', dat men zich niet kan verrijken zonder iemand te verarmen. Is dat waar?

Dat is niet juist. Als je iets produceert, dan is dat een verrijking in plaats van een verarming; je brengt in de wereld eenvoudig iets anders in circulatie dat een waarde heeft die evenredig is aan die van het geld. Maar zeggen dat 'men geen berg kan maken zonder een kuil te graven', dat geldt voor mensen die speculeren, die zaken doen op de Beurs of in de geldwereld, voor hen is het waar. Het is onmogelijk om financieel succes te hebben in zaken die uit pure speculatie bestaan zonder dat het ten koste van iemand anders gaat. Daartoe beperkt dat zich. Anders maakt een producent geen kuil als hij geld ophoopt in ruil voor wat hij produceert. Zeker, er is de kwestie van de waarde van de produktie, maar als de produktie werkelijk een aanwinst is voor de algemene menselijke rijkdom, dan maakt ze geen kuil, ze vermeerdert die rijkdom. En zo is het niet alleen in het materiële domein, maar ook, zij het op een andere manier, in de kunst, in de literatuur, of in de wetenschap, of in welke soort produktie ook.

Toen ik handel dreef (export-import) had ik altijd het gevoel dat ik mijn medemens bestal.

Dat is ten koste van anderen leven, omdat je de tussenpersonen vermeerdert. Natuurlijk, het is misschien gemakkelijk, praktisch, maar vanuit een algemeen oogpunt en vooral door de manier waarop het wordt gedaan, betekent het leven ten koste van de producent en de consumenten. Je maakt jezelf tot tussenpersoon, helemaal niet met het idee om diensten te bewijzen (er is er niet één op een miljoen die dat idee heeft), maar omdat het een gemakkelijke manier is om geld te verdienen zonder je in te spannen. Maar kom, er zijn erger manieren om geld te verdienen zonder je in te spannen! Ze zijn niet te tellen!

Vrienden van buiten de Ashram hebben me dikwijls deze vraag gesteld: 'Als je brood moet verdienen, moet je je dan eenvoudig aan de gangbare code van eerlijkheid houden of moet je nog strikter zijn?'

Dat hangt van de houding af die je vriend in het dagelijks leven

heeft. Als hij een sadhak wil zijn, is het onontbeerlijk dat de regels van de gewone moraal geen enkele waarde voor hem hebben. Is hij daarentegen een gewone man die het gewone leven leeft, dan is het een zuiver praktische kwestie, nietwaar, hij moet zich houden aan de wetten van het land waar hij woont om moeilijkheden te vermijden! Maar alle dingen die in het gewone leven een heel betrekkelijke waarde hebben en die met een zekere toegevendheid beschouwd kunnen worden, veranderen totaal vanaf het moment dat je besluit een yoga te doen en het goddelijke leven te beginnen. Dan veranderen alle waarden volledig; wat in het gewone leven eerlijk is, is helemaal niet meer eerlijk voor jou. Trouwens, er is zo'n ommekeer van waarden dat je de gewone taal niet meer kunt gebruiken. Als je je aan het goddelijke leven wilt wijden, dan moet je dat ook doen; met andere woorden je moet je helemaal geven, niets meer doen in je eigen belang, uitsluitend afhankelijk zijn van de goddelijke Macht waaraan je je toevertrouwt. Alles verandert totaal, nietwaar, alles, alles, het is een ommekeer. Wat ik daarnet uit dit boek heb voorgelezen, is alleen van toepassing op degenen die een yoga willen doen. Voor de anderen heeft het geen zin. Het is een taal die geen zin heeft. Maar voor degenen die een yoga willen doen, is het een dwingende eis. In alles wat we de laatste tijd hebben gelezen, komt steeds hetzelfde terug: je moet ervoor zorgen dat je niet met één been aan de ene kant en met het andere aan de andere kant staat, dat je niet in twee verschillende schuiten zit die ieder hun eigen weg volgen. Dat zei Sri Aurobindo: je mag geen 'dubbel' leven leiden. Je moet óf het een óf het ander opgeven – je kunt ze niet allebei behouden.

Dat betekent trouwens niet dat je verplicht zou zijn je gewone uiterlijke levensomstandigheden te laten varen; het is de innerlijke houding die totaal moet veranderen. Je kunt doen wat je gewend bent, maar het met een totaal andere houding doen. Ik zeg niet dat het nodig zou zijn om alle dingen van het leven op te geven en je terug te trekken in de eenzaamheid, in een Ashram, om de yoga te doen. Nu is het waar dat als je de yoga in de wereld en in wereldse omstandigheden doet, je veel meer moeilijkheden hebt, maar het is ook vollediger. Want je moet dan ieder ogenblik het hoofd bieden aan problemen die zich niet voordoen aan degene die alles heeft verlaten en de eenzaamheid is ingetrokken; voor hem zijn de problemen tot een minimum teruggebracht. In het leven ontmoet je daarentegen allerlei moeilijkheden,

te beginnen met het onbegrip van de mensen uit je omgeving en met wie je te maken hebt; daarop moet je voorbereid zijn, je moet gewapend zijn met geduld – en met een grote onverschilligheid. Maar in de yoga moet je je niet meer bekommeren om wat de mensen zeggen en denken; dat is een absoluut onontbeerlijk uitgangspunt. Je moet absoluut onvatbaar zijn voor wat de wereld van je kan zeggen en denken en voor de manier waarop ze je behandelt. Begrip van de mensen om je heen moet iets volkomen onbelangrijks zijn, dat je zelfs niet eens raakt. Daarom is het over het algemeen veel moeilijker om in je gewone omgeving te blijven dan alles te verlaten en je terug te trekken in de eenzaamheid. Dat is veel moeilijker, maar we zijn hier niet om gemakkelijke dingen te doen; de gemakkelijke dingen laten we over aan de mensen die er niet over denken zich te transformeren.

Als iemand wat geld verdient heeft door oneerlijke middelen, kun je hem er dan van vragen voor het Goddelijke?

Sri Aurobindo heeft deze vraag beantwoord. Hij zegt dat geld op zichzelf een onpersoonlijke kracht is; de manier waarop je het geld verdient telt alleen maar voor jou persoonlijk. Dat kan je ontzettend veel kwaad doen, dat kan ook anderen kwaad doen, maar dat verandert niets aan de kwaliteit van het geld, dat een totaal onpersoonlijke kracht is: geld heeft geen kleur, geen smaak, geen psychologisch bewustzijn. Het is een kracht. Het is net alsof je zou zeggen dat de lucht die door een schurk wordt ingeademd meer bedorven zou zijn dan de lucht die door een eerlijk man wordt ingeademd – dat geloof ik niet! Ik geloof dat het dezelfde uitwerking heeft. Je kunt om praktische redenen geld weigeren dat gestolen is, maar dat is dan om volkomen praktische redenen, niet om goddelijke redenen. Dit is een zuiver menselijk denkbeeld. Je kunt vanuit een praktisch oogpunt zeggen: ‘Nee hoor, de manier waarop u dit geld hebt verdiend, staat me tegen en dus wil ik er geen offer aan het Goddelijke van maken’, omdat je een menselijk bewustzijn hebt. Maar als je iemand neemt (laten we het ergste geval nemen) die een moord heeft begaan en die door zijn moord geld heeft verkregen; als die plotseling gewetensbezwaren krijgt en een ontzettend berouw, en bij zichzelf zegt: ‘Ik kan maar één ding met dat geld doen en dat is het schenken waar het het beste kan

worden gebruikt, op de meest onpersoonlijke manier', dan lijkt me dat verkieslijker dan dat hij het voor zijn eigen bevrediging gebruikt. Ik heb gezegd dat de redenen die je ervan zouden kunnen weerhouden om geld aan te nemen dat op een verkeerde manier verkregen is, redenen van zuiver praktische aard kunnen zijn, maar er kunnen ook diepere redenen zijn, van een orde die, ik zal niet zeggen moreel, maar spiritueel is, vanuit het oogpunt van de tapasya. Je kunt tegen iemand zeggen: 'Nee, u kunt werkelijk geen verdiensten verwerven met dit fortuin dat u op zo'n verschrikkelijke manier hebt verdiend; wat u wél kunt doen, is het teruggeven'. Je kunt van mening zijn dat bijvoorbeeld het geld teruggeven een grotere vooruitgang zou betekenen dan het eenvoudig voor een of ander goed werk te bestemmen. Op die manier kun je het ook zien. Je kunt geen regels maken. Ik blijf het aldoor herhalen: het is onmogelijk om regels te maken. Ieder geval is anders. Maar je moet niet denken dat het geld daar de gevolgen van ondervindt; het geld, als aardse kracht, wordt niet beïnvloed door de manier waarop het verdiend wordt, dat kan er op geen enkele manier invloed op hebben. Het geld blijft hetzelfde, je bankbiljet blijft hetzelfde, je goudstuk blijft hetzelfde, en omdat het zijn kracht in zich bevat, blijft die kracht erin aanwezig. De daad schaadt alleen maar de persoon die verkeerd heeft gehandeld, dat is vanzelfsprekend. Blijft de vraag in wat voor geestesgesteldheid en om welke redenen wil dat oneerlijke heerschappij zijn geld doorgeven aan wat hij als een goddelijk werk beschouwt? Om zich veilig te stellen, uit voorzichtigheid en om zijn geweten te sussen? Dat is klaarblijkelijk geen erge goede beweegredenen en je kunt zoiets niet aanmoedigen; maar als hij een soort spijt en wroeging heeft over wat hij heeft gedaan en meent dat hij maar één ding kan doen, namelijk zichzelf ontzeggen wat hij op een verkeerde manier heeft verkregen en het zoveel mogelijk gebruiken voor het algemeen welzijn, dan valt daar niets tegen in te brengen. Je kunt er geen algemeen oordeel over vellen – het hangt van ieder geval op zichzelf af. Maar als ik goed begrijp wat je wilt zeggen: wanneer je weet dat iemand geld heeft verdiend met de meest onnoembare middelen, dan zou het vanzelfsprekend niet goed zijn om hem geld voor het een of andere goddelijke werk te gaan vragen, want dan zou het net zijn of je zijn manier van geld verdienen goedkeurt. Je kunt er niet om vragen, dat gaat niet. Als hij het om de een of andere reden spontaan geeft, dan is er geen reden om het te weigeren. Maar het is

totaal onmogelijk om het hem te gaan vragen, omdat het dan zou zijn alsof je zijn manier van geld verdienen zou wettigen. Dat maakt een groot verschil.

En degenen die schurken om geld vragen, gebruiken over het algemeen allerlei manieren om hen bang te maken; ze jagen hen angst aan, niet lichamelijk, maar voor wat hun te wachten staat, voor wat hun kan overkomen, ze maken hen bang. Dat is niet erg aardig. Dat zijn methoden die je niet moet gebruiken.

Welke zijn, behalve het geld, de andere goddelijke machten die hier beneden 'afgevaardigd' zijn?

Alle. Alle goddelijke machten worden hier beneden gemanifesteerd en vervormd: het licht, het leven, de liefde, de macht – alle – de harmonie, de ananda, de gelukzaligheid, alle, alle. Er is niets dat oorspronkelijk niet goddelijk zou zijn en dat hier beneden niet onder een totaal verwrongen, vermomde vorm bestaat. Onlangs hebben we het lang gehad over de manier waarop de goddelijke Liefde hier in haar manifestatie vervormd wordt – dit is net hetzelfde.

Hoe kunnen we het geld voor de Moeder heroveren?

Oho!... Hier staat een aanwijzing. Drie dingen zijn onderling van elkaar afhankelijk (Sri Aurobindo zegt het hier): macht, geld en seks. Ik geloof dat de drie onderling afhankelijk zijn en dat je ze alle drie veroverd moet hebben om er zeker van te kunnen zijn dat je er één meester bent – wanneer je er één wilt veroveren, dan moet je de twee andere ook overwinnen. Tenzij je deze drie dingen, de begeerte naar macht, de begeerte naar geld en de seksuele begeerte meester bent, kun je werkelijk geen enkele met zekerheid beheersen. Wat het geld zo belangrijk maakt in de wereld zoals zij nu is, is niet zozeer het geld op zichzelf, want het geld wordt, behalve door enkele dwazen die het ophopen en die gelukkig zijn omdat ze het kunnen ophopen en tellen, over het algemeen begeerd en verworven om de bevredigingen die het geeft. En dat is min of meer wederkerig: elk van die drie dingen heeft niet alleen zijn eigen waarde in de wereld der begeerten, maar steunt ook op de twee andere. Ik heb jullie dat visioen verteld van die grote zwarte slang, die de rijkdommen van de wereld bewaakt, de aardse

rijkdom – zij eiste de beheersing van de seksuele impuls. Want volgens bepaalde theorieën vindt de behoefte aan macht in deze bevrediging haar bekroning en als men dat zou beheersen, als men dat uit het menselijke bewustzijn zou kunnen bannen, dan zou de behoefte aan macht en de begeerte naar geld vanzelf grotendeels verdwijnen. Dit zijn klaarblijkelijk de drie grote hindernissen in het menselijke leven op aarde en tenzij die overwonnen worden, is er nauwelijks kans dat de mensheid verandert.

Is de individuele beheersing van de begeerte voldoende, of moet er een algemene, collectieve beheersing komen?

Ja, dat is de vraag!... Is het mogelijk een algehele persoonlijke transformatie te bereiken zonder dat er in de collectiviteit op zijn minst iets daarmee overeenstemt?... Dat lijkt me niet mogelijk. Er is zo'n onderlinge afhankelijkheid tussen de enkeling en de collectiviteit dat, tenzij je doet wat de asceten hebben gepredikt, namelijk aan de wereld ontsnappen, haar achterlaten, haar aan haar lot overlaten en egoïstisch jezelf redden terwijl je de anderen al het werk laat doen – tenzij je dat doet... En dan twijfel ik nóg. Is het mogelijk tot een algehele transformatie van je wezen te komen zonder dat de collectiviteit op zijn minst een zekere graad van volmaaktheid heeft bereikt? Ik geloof van niet. De menselijke natuur blijft wat ze is. Je kunt een grotere bewustzijnsverandering krijgen, dat wel, je kunt je bewustzijn zuiveren; maar de algehele verovering, de materiële transformatie hangt stellig voor een groot deel af van een bepaalde graad van vooruitgang in de collectiviteit. De Boeddha zei terecht dat zolang je één vibratie van begeerte in je hebt, die vibratie zich in de wereld zal verbreiden en dat allen die voor haar open staan, haar zullen ontvangen. Net zo zul je, als je ook maar de minste ontvankelijkheid voor een vibratie van begeerte in je hebt, open zijn voor alle vibraties van begeerte die aldoor in de wereld circuleren. En daarom was zijn gevolgtrekking: kom uit die illusie, trek je er volledig uit terug en je zult vrij zijn. Ik vind dit alles bij elkaar genomen erg egoïstisch, maar nu ja, het was de enige manier die hij gezien had. Er is een andere: je voldoende met de goddelijke Macht vereenzelvigen om voortdurend en bewust te kunnen inwerken op alle vibraties die in de wereld circuleren. Dan hebben de ongewenste vibraties geen uitwerking meer op jou, maar jij op hen;

met andere woorden: in plaats dat een ongewenste vibratie ongemerkt bij je binnenkomt en haar werk doet, wordt ze waargenomen en zodra ze in aantocht is, werk je op haar in om haar te transformeren, en dan gaat ze terug de wereld in, getransformeerd, om er haar weldadige werk te doen en de anderen op dezelfde verwezenlijking voor te bereiden. Dát is nu juist wat Sri Aurobindo voorstelt en, duidelijker, wat hij jullie vraagt te doen, dát is zijn bedoeling met ons.

In plaats van op de vlucht te slaan, de macht die zal kunnen overwinnen in jezelf brengen.

Let wel, de dingen zijn zo geregeld dat als er ook maar een heel klein atoompje eerezucht in je zou overblijven terwijl je dit Vermogen ter wille van je persoonlijke bevrediging zou willen hebben, je het nooit zou kunnen bezitten, dat Vermogen zou nooit komen. De vervormde, beperkte uitingen ervan zoals je die in de vitale en de fysieke wereld ziet, ja, die kun je hebben, er zijn veel mensen die ze hebben; maar het ware vermogen, het Vermogen dat Sri Aurobindo 'supramentaal' noemt, zul je nooit kunnen manifesteren, tenzij je absoluut vrij bent van ieder egoïsme in al zijn vormen. Dan is er geen gevaar dat het zal worden misbruikt. Het zal zich niet manifesteren behalve door een wezen dat een volmaakte, algehele innerlijke onthechting heeft bereikt. Ik heb het jullie al gezegd: dat is wat Sri Aurobindo van ons verwacht. Jullie zullen me zeggen dat het moeilijk is maar, ik herhaal het, we zijn hier niet om gemakkelijke dingen te doen, we zijn hier om moeilijke dingen te doen.

5 mei 1951

‘Als ge waarlijk het goddelijke werk wilt doen, dan moet ge u als eerste doel stellen volledig vrij te zijn van alle egoïstische begeerte en eigenbelang...’

(Sri Aurobindo, ‘De Moeder’, blz. 15)

Soms gaan we inkopen voor onszelf doen in de stad, is dat goed?

Je kunt geen algemene regels maken. Het hangt af van de geest waarin je je inkopen doet. Er wordt gezegd dat je geen begeerten moet hebben, dus als het geen begeerte is, dan is het goed. Zie je, er is geen enkele uiting van je wezen, er is geen enkele handeling goed of kwaad op zichzelf; dat is absoluut afhankelijk van de geest waarin je iets doet. Als je bijvoorbeeld in een staat van totale onverschilligheid bent ten opzichte van wat je bezit en niet bezit (dit is een voorwaarde die een beetje moeilijk te verwezenlijken is, maar nu ja, je kunt dat bereiken – een toestand van onthechting: ‘Als ik het heb, dan heb ik het; als ik het niet heb, dan heb ik het niet’), dan komt er een moment dat, als je toestand helemaal oprecht is en je werkelijk aan iets behoefte hebt (als het geen fantasie is, of een begeerte, of een gril, als het werkelijk een behoefte is), dat iets vanzelf naar je toe komt. Sinds ik hier ben – dat is al een hele tijd, nietwaar – heb ik mensen gekend die me nooit om iets gevraagd hebben; ik geloof zelfs niet dat ze ooit een hevige begeerte naar wat dan ook hebben gehad, maar wanneer ze aan iets behoefte hadden, kwam dat iets vanzelf naar hen toe. Dan kwam ineens het idee bij me op: ‘Hé, dit moet aan die persoon gegeven worden’, en als dat niet direct door mijzelf kwam, dan kwam het op een andere manier naar hen toe, totaal onverwacht. Als je je daarentegen altijd maar met je behoeften bezig houdt (ik wil het niet eens hebben over begeerten, want dat is iets heel anders), maar als je met je behoeften bezig bent, als je er aldoor aan denkt, als je bij jezelf zegt: ‘Ik moet dit echt hebben’, gebeurt het niet zo vaak dat het naar je toe komt; dan ben je verplicht zelf iets te doen om te krijgen wat je hebben wilt en het te gaan kopen als je de middelen daarvoor hebt. Nu zijn er mensen die hun begeerten altijd voor behoeften houden; daar hebben we het niet over, maar ze vormen de overgrote meerderheid. Ze zijn ervan

overtuigd dat je zonder het een of ander niet kunt leven: 'Dat is onmogelijk, je kunt zonder dat niet leven... Ik zal ziek worden, of er zal me iets heel akeligs overkomen, of ik zal mijn werk niet kunnen doen. Dat is onmogelijk, als ik dat niet heb, kan ik mijn werk niet doen'. Voor zulke mensen is de eerste stap een klein persoonlijk experiment te maken (als ze oprecht zijn): 'Goed, ik zal dat iets niet hebben en we zullen eens zien wat er dan gaat gebeuren'. Dat is een heel interessant experiment. En ik kan jullie garanderen dat ze zich negenhonderd negennegentig keer op de duizend na verloop van een paar dagen afvragen: 'Drommels, waarom heb ik gedacht dat ik zoveel behoefte daaraan had, ik kan het heel goed missen!' Zo gaat dat. En op die manier ga je stap voor stap vooruit. Het is een kwestie van opvoeding – van opvoeding van jezelf. Hoe vroeger je begint, hoe gemakkelijker het gaat. Als je heel klein begint, wordt het heel erg gemakkelijk, omdat je dan gewend bent aan je innerlijke reacties; dan kun je met wijsheid en onderscheidingsvermogen handelen. Terwijl voor hen die vanaf hun jeugd gewend zijn geweest al hun begeerten voor behoeften of noodzakelijke dingen te houden en zich er harts-tochtelijk aan overgegeven hebben, de weg veel moeilijker is, omdat ze eerst het onderscheidingsvermogen moeten verkrijgen en leren onderscheiden wat een begeerte is en wat niet. En soms is dat heel moeilijk, het is zo gemengd dat je moeite hebt om het één van het ander te onderscheiden.

Maar ik geloof dat je uiteindelijk niet veel nodig hebt. Ik herinner me dat we eens met z'n vieren in Frankrijk een voettocht door de bergen hebben gemaakt. We waren uit een bepaalde stad vertrokken en wilden een andere bereiken. Dat betekende ongeveer acht of tien dagen door de bergen trekken. Ieder droeg natuurlijk zijn rugzak, omdat je het een en ander nodig hebt. Maar voordat we vertrokken hadden we met elkaar overlegd om te weten wat we werkelijk nodig zouden hebben, welke dingen werkelijk onontbeerlijk waren. En tenslotte zeiden we altijd: 'Kijk, we kunnen het zo aanleggen' en dan bleef er zo weinig over... Ik heb een Deense schilder gekend die zei: 'Weet je, wanneer ik op reis ga, heb ik maar één ding nodig: een tandenborstel'. Waarop iemand opmerkte: 'Welnee, als je geen tandenborstel hebt, gebruik je toch je vinger!'

Voordat we iets doen, proberen we te weten of de drang

ertoe van de Moeder komt of niet; maar over het algemeen hebben we niet genoeg onderscheidingsvermogen om dat te weten en desondanks handelen we. Kun je daarna, door het resultaat van de handeling, weten of het van de Moeder kwam?

Je hebt geen onderscheidingsvermogen omdat je het niet wilt hebben. Ik geloof heus niet dat er gevallen zijn waarin je niet in jezelf een heel duidelijke aanwijzing vindt, maar je moet het oprecht willen weten. Het komt altijd op hetzelfde neer: je moet oprecht willen. De eerste voorwaarde is niet over het onderwerp gaan denken en er allerlei ideeën over construeren; de denkbeelden en mogelijkheden niet tegenover elkaar stellen, want zo kom je in een geweldige mentale activiteit terecht. Je moet eerst het probleem stellen zoals je het aan iemand zou voorleggen, daarna zwijgen en zo blijven, onbeweeglijk. Dan zul je na verloop van tijd zien dat zich minstens drie verschillende dingen kunnen voordoen, soms meer. Laten we het geval nemen van een intellectueel, van iemand die volgens de aanwijzingen van zijn brein handelt. Hij heeft het probleem gesteld en wacht. Nu, als hij werkelijk aandachtig is, zal hij merken dat er (de chronologische volgorde ligt niet vast, het kan in een andere volgorde komen) eerst (wat zich bij een intellectueel het meest doet gelden) een bepaald idee komt: 'Als ik dit zo doe, zal het goed zijn; zo moet het gedaan worden'. Een mentale constructie dus. Het volgende dat zich voordoet is een soort opwelling: 'Dát is wat ik zou moeten doen. Dát is goed, dat moet ik doen'. En dán komt er iets dat helemaal geen lawaai maakt, dat niet probeert om zich aan de rest op te dringen, maar dat de rust van een zekerheid heeft; het is niet zo actief, het geeft geen schok, het zet niet aan tot activiteit, maar het is iets dat weet en dat heel rustig is, héél rustig. Het zal de andere niet tegenspreken, het zal niet gaan zeggen: 'Nee, dat is verkeerd'; het zegt eenvoudig: 'Het is zó', meer niet en daarna dringt het daar niet op aan. De meeste mensen zijn niet stil of aandachtig genoeg om het te bemerken, want het maakt geen lawaai. Maar ik garandeer dat het er bij iedereen is en dat, als je werkelijk oprecht bent en erin slaagt om werkelijk rustig te zijn, je het zult waarnemen. Dat wat denkt, begint te overleggen: 'Maar ja, dit zal dat tot gevolg hebben en dat andere zal dát tot gevolg hebben en als je zo doet...' en dat gaat maar door, het lawaai begint weer. De andere

(het vitale) zal zeggen: 'Zeker, het *moet* zo gedaan worden, je *moet* dat doen, begrijp je dat dan niet, je *moet*, het kan niet anders'. Op die manier zul je het te weten komen. En naar gelang van je aard zul je de vitale opwelling of de mentale leiding kiezen, maar het komt heel zelden voor dat je rustig kunt zeggen: 'Goed, dit ga ik doen, wat er ook gebeurt', zelfs als je het niet prettig vindt. Maar dat is er altijd. Ik ben zeker dat het zelfs bij de moordenaar aanwezig is voordat hij een moord pleegt, begrijp je, maar zijn uiterlijke wezen maakt zoveel lawaai dat het zelfs niet bij hem opkomt ernaar te luisteren. Maar het is altijd aanwezig, het is er altijd. Onder alle omstandigheden is er diep in elk wezen juist die kleine (je kunt niet zeggen dat het een stem is, want het maakt geen geluid) die kleine vingerwijzing door de goddelijke Genade en soms moet je, om daaraan te gehoorzamen, je geweldig inspannen omdat de rest van je wezen zich er heftig tegen verzet, het ene deel in de overtuiging dat wat het denkt de waarheid is en het andere met al het vermogen, al de macht van zijn begeerte. Maar vertel me niet dat je het niet kunt weten, want dat is niet waar. Je kunt het weten. Maar je doet niet altijd wat je moet doen en soms vind je, ook al weet je wat je moet doen, een uitvlucht om het niet te doen. Je zegt bij jezelf: 'Ik ben per slot van rekening toch niet zo zeker van deze innerlijke aanwijzing; ze komt niet met zoveel kracht naar voren dat ik erop kan vertrouwen'. Maar als je totaal onverschillig zou zijn, als je dus geen enkele begeerte zou hebben, mentaal noch vitaal noch fysiek, zou je met zekerheid weten dat je dit moet doen en niets anders. Wat gaat dwarsbomen zijn je voorkeur en je begeerten. Je kunt daar dagelijks honderden en nog eens honderden voorbeelden van hebben. Maar aangezien ze hier in de Ashram weten dat er iets anders is en ze soms een beetje hebben opgelet, hebben ze een vage gewaarwording dat het toch niet helemaal dát is: 'Het is niet helemaal dát, ik voel me niet helemaal lekker'. Trouwens, je zei daarstraks dat het resultaat je de aanwijzing geeft; er is zelfs gezegd (het staat in boeken geschreven) dat men de goddelijke Wil beoordeelt naar zijn resultaten! Alles wat lukt, werd door het Goddelijke gewild; alles wat niet lukt, heeft Hij niet gewild! Dat is weer één van die enorme domheden. Dit is een mentale vereenvoudiging van het probleem die erg komisch is. Zo is het niet. Als je een aanwijzing wilt hebben (in de mate van je oprechtheid), dan is dat een gevoel van onbehagen, een licht gevoel van onbehagen – geen sterk gevoel, een licht gevoel van onbehagen.

Hier hebben jullie een ander middel, weet je, heel eenvoudig (ik weet niet waarom jullie dat niet gebruiken, want het is zo eenvoudig als wat): je stelt je voor dat ik tegenover je zit en dan vraag je jezelf af: 'Zou ik dat zonder enige moeite, zonder inspanning, zonder dat iets me ervan zou weerhouden, onder Moeders ogen kunnen doen?' Dát zal je niet bedriegen. Als je oprecht bent, zul je het meteen weten. Dat zou veel mensen beletten stommiteiten te begaan.

Wanneer je speelt, gebeurt het soms dat je niet aan het Goddelijke denkt, en dan denk je er ineens weer wel aan, en dan heb je het gevoel alsof er iets knapt en je speelt niet goed meer. Waarom?

Omdat alles door elkaar wordt gehaald. Dat is nu juist het probleem! Je gelooft dus dat je goed speelt wanneer je onder het spelen niet aan het Goddelijke denkt! Nee, zo is het helemaal niet. Het komt doordat je iets doet met een zekere concentratie – werken of spelen –, je bent geconcentreerd, maar je hebt je niet aangewend om de herinnering aan het Goddelijke met je concentratie te vermengen (wat niet moeilijk is, maar ja, je hebt het je niet aangewend), en dan komt ineens de herinnering bij je op. Dan kunnen zich twee dingen voordoen: ofwel wordt je concentratie verstoord, omdat je je bruusk naar de nieuwe houding toekeert die in je bewustzijn opkomt en die je te pakken wilt krijgen, ofwel heb je wat wroeging, wat spijt, ben je een beetje ongerust: 'Ach, ik heb er niet aan gedacht!' Dat is voldoende, dat verstoort alles wat je doet. Want je instelling verandert helemaal. Niet het feit dat je eraan denkt, maakt dat je niet goed meer speelt, maar het feit dat je de concentratie hebt verstoord. Als je eraan zou kunnen denken zonder de concentratie te verstoren (wat niet moeilijk is), zou je niet alleen goed spelen, maar beter.

En dan kun je ook nog een andere houding aannemen. Wanneer je speelt en je ineens merkt dat iets je ontsnapt – je begaat onhandigheden, je let niet op, soms zijn er tegengestelde stromingen die alles wat je doet doorkruisen –, als je de gewoonte aanneemt om op zo'n moment automatisch, als een *mantra* het Goddelijke aan te roepen, een bepaald woord te herhalen, dan heeft dat een buitengewone uitwerking. Je moet je mantra kiezen; of liever, die komt op een dag spontaan bij je op wanneer je in moeilijkheden bent. Op een ogenblik

waarop alles heel moeilijk is, wanneer je bang bent, wanneer je ongerust bent, wanneer je niet weet wat er gaat gebeuren, dan komt dat plotseling in je op, het woord komt in je op. Het kan bij iedereen verschillend zijn. Maar als je het onthoudt en het herhaalt, telkens wanneer je tegenover een moeilijkheid komt te staan, dan kan niets daartegen op. Als je bijvoorbeeld voelt dat je ziek gaat worden, als je voelt dat je slecht doet wat je aan het doen bent, als je voelt dat iets kwaads je gaat aanvallen, dan... Maar het moet spontaan uit jezelf opkomen, het moet in je opwellen zonder dat je erbij hoeft te denken; je kiest je mantra omdat hij een spontane uitdrukking is van je aspiratie; het kan één woord zijn, twee, drie woorden, of een zin, dat hangt van iedereen zelf af, maar het moet een klank zijn die een bepaalde bewustzijnstoestand in je oproept. Nu, als je dát hebt, dan kun je zonder moeilijkheden door alles heen komen, dat kan ik je zeggen. Zelfs als je in geval van een reëel, echt gevaar, bijvoorbeeld een aanval door iemand die je wil doden, zonder je op te winden, zonder overstuur te raken, rustig je mantra herhaalt, dan kan je niets gebeuren. Je moet jezelf natuurlijk wel goed meester zijn; geen enkel deel van je wezen mag gaan beven als een riet; nee, je moet dat met je hele wezen doen, oprecht, dan is het almachtig. Het is het beste als het woord spontaan bij je opkomt: je roept om hulp, nietwaar, in een ogenblik van grote moeilijkheden (mentale, vitale, fysieke, emotionele, onverschillig welke) en ineens welt dat in je op, twee of drie woorden, als toverwoorden. Je moet je die herinneren en je moet de gewoonte krijgen om ze te herhalen op het moment dat de moeilijkheden zich voordoen. Als je dat tot een gewoonte maakt, zal hij op een dag spontaan bij je opkomen; wanneer de moeilijkheid zich voordoet, zal tegelijkertijd de mantra komen. Dan zul je zien dat het prachtige resultaten heeft. Maar het mag niet iets kunstmatigs zijn, je mag niet willekeurig beslissen: 'Ik zal die woorden gebruiken', en je moet het ook niet doen omdat iemand anders tegen je zegt: 'Zeg, dát is een erg goede mantra'— hij is misschien goed voor hem, maar niet voor iedereen.

'Het enige doel van uw handelen zal zijn: te dienen, te ontvangen, te volbrengen en een instrument te worden dat de goddelijke Shakti in haar werken manifesteert...'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 15)

Wanneer je handelt, is het je enige doel te dienen, dat wil zeggen dat je in plaats van voor je eigen welzijn te handelen, handelt met het gevoel te dienen, te ontvangen – niet van buitenaf (je mag helemaal niet denken dat het zo gaat), maar de goddelijke Kracht binnen in jezelf ontvangen, je openstellen voor de goddelijke Kracht die zich van je zal bedienen om te handelen en volbrengen wat die Kracht wil dat je zult volbrengen. Daarin is geen plaats voor egoïsme. Het gaat er niet om iets te geven om in ruil iets anders te ontvangen, nee, het gaat erom dat je iets van buitenaf ontvangt.

Er zijn disciplines die als regel stellen (wij houden niet van regels, omdat ze altijd willekeurig en kunstmatig zijn) dat je absoluut niets mag aannemen van wie dan ook, behalve van het Goddelijke, of van de Goeroe die het Goddelijke vertegenwoordigt. Sommige mensen zouden zelfs geen vrucht van iemand aannemen, omdat hij niet van de Goeroe komt. Dat is overdreven. Alles hangt van de omstandigheden af, het hangt van de voorwaarden af en ook heel erg van de houding die je zelf aanneemt – het hangt van veel dingen af, het zou heel lang duren om dat allemaal uit te leggen. Maar jullie moeten één ding leren: je nooit op wie of wat dan ook te verlaten, behalve op het Goddelijke. Want wanneer je je op iemand verlaat, dan zal die steun wegvallen, daar kun je zeker van zijn. Vanaf het ogenblik dat je een yoga doet (ik heb het altijd over degenen die een yoga doen, niet over het gewone leven), voor degenen die een yoga doen, is zich op iemand verlaten alsof je die iemand zou willen veranderen in een vertegenwoordiger van de goddelijke kracht; je kunt er zeker van zijn dat niet één op de honderd miljoen het gewicht daarvan kan verdragen, het zou onmiddellijk verbroken worden. Neem dus nooit de houding aan van iemand die op steun, hulp of troost hoopt, behalve van het Goddelijke. Dat geldt absoluut. Ik heb nooit, in geen enkel geval, iemand ontmoet die probeerde zich ergens aan vast te klampen om steun te vinden (iemand die een yoga deed of die met een yoga in contact was) en die niet teleurgesteld werd; dat wordt verbroken, dat valt weg, je verliest je steun. Dan zeg je: ‘Wat is het leven moeilijk’ – het is niet moeilijk, maar je moet weten wat je doet. Zoek nooit ergens een steun behalve in het Goddelijke. Zoek nooit ergens een bevrediging behalve in het Goddelijke. Zoek nooit de bevrediging van je behoeften in iets anders dan in het Goddelijke – nooit, voor wat dan ook. Al je behoeften kunnen alleen maar door de Godheid worden bevredigd. Al je

zwakheden kunnen alleen maar door de Godheid ondersteund en genezen worden. Hij alleen is in staat om in alle gevallen te geven wat je nodig hebt, en als je probeert om de een of andere bevrediging, of steun, of hulp, of vreugde, of... God weet wat in iemand anders te vinden, zul je altijd op een dag op je neus vallen en dat doet altijd pijn, soms zelfs veel pijn.

7 mei 1951

(Nadat Moeder hoofdstuk V van 'De Moeder' heeft voorgelezen:)

Wat is een hiërarchie?

Dat is een groepering die volgens waarde is georganiseerd.

Je hebt bijvoorbeeld een leider in het centrum en laten we zeggen vier personen om hem heen, en om die vier, 8, dan 12, 24, 36, 48, 124, enzovoort, ieder met zijn speciale opdracht, zijn speciale werk, zijn speciale gezag, waarbij allen in opklimmende volgorde aan het centrum refereren. Dat is een hiërarchie. Men probeert in de regeringen hiërarchieën te maken, maar die zijn onwaarachtig (*untrue*), ze zijn willekeurig, ze hebben geen waarde. Maar in alle oude initiaties waren er hiërarchieën die de uitdrukking van de individuele waarden waren – van de individuele waarden en vermogens –, en ze hadden steeds de vertegenwoordiger van de Allerhoogste en van de Shakti als centrum; soms alleen van de Allerhoogste, dat hing van de godsdienst af. Maar de groepen waren altijd op die manier georganiseerd, dat wil zeggen met een toenemend aantal individuen, waarbij ieder zich verantwoordde tegenover de leider direct boven hem. De 124 moesten zich bijvoorbeeld verantwoorden tegenover de 48, de 48 moesten zich verantwoorden tegenover de 24, de 24 moesten zich verantwoorden tegenover de 12, de 12 moesten zich verantwoorden tegenover de 8, enzovoort. Dat is een hiërarchie. Het woord wordt erg onnauwkeurig en vaag gebruikt. Wanneer men van een hiërarchie spreekt, denkt men dat het mensen zijn die regeren en ondergeschikten hebben. Maar de ware hiërarchie is een occulte hiërarchie, en de occulte hiërarchie had de manifestatie, de uitdrukking tot doel van een diepere hiërarchie die een hiërarchie van de onzichtbare werelden is.

'De transcendente Moeder', wat betekent dat?

Weet je niet dat er drie principes zijn: het transcendente, het universele en het persoonlijke of individuele? Nee? Het transcendente staat boven de schepping, aan de oorsprong van de schepping, het universele is de schepping en het individuele, dat spreekt voor zichzelf.

Er is het transcendentie Goddelijke, het universele Goddelijke en het individuele Goddelijke. Vandaar dat je in verbinding kunt komen met het goddelijke Bewustzijn in jezelf, in het universum en voorbij de vormen, in het transcendentie. En zo zijn die drie aspecten ook de drie aspecten van de goddelijke Moeder: transcendent, universeel en individueel... Ken je de bloem die ik 'transformatie'* heb genoemd? Ja. Je weet dat ze vier blaadjes heeft; nu, die vier blaadjes vormen samen een kruis: één bovenaan, dat stelt het transcendentie voor, twee aan elke kant, die stellen het universele voor en één onderaan, dat stelt het individuele voor.

Het bovenste blaadje is in tweeën gesplitst.

Juist, het transcendentie is tegelijk één en tweevoudig. Het is een bloem met een bijna volmaakte vorm. Dát was ook de oorspronkelijke betekenis van het kruis, maar dat was niet zo volmaakt als de bloem, omdat het één, twee en drie voorstelde. Dat was niet zo goed – de bloem is volmaakt.

De goddelijke Moeder is de goddelijke Shakti, dat betekent de scheppende kracht. Zij is vereenzelvigd met de kosmos. Hoe kan ze dan een transcendent aspect hebben?

Maar de goddelijke Moeder bestond misschien vóór de schepping? Ze moet stellig vóór de schepping bestaan hebben, want ze kan zichzelf niet hebben voortgebracht. Als zij het is die heeft geschapen, dan moet ze vóór de schepping bestaan, anders had ze nooit kunnen scheppen.

Ze bestond dus vóór de schepping in de Allerhoogste?

'In' de Allerhoogste?... Het is een beetje moeilijk om over 'binnen' en 'buiten' te praten wanneer het gaat over iets dat buiten de vormen bestaat! Zo je wilt, kun je zeggen dat ze een uiting van de Allerhoogste is (als je dat beter begrijpt), of een werking van de Allerhoogste, of een staat van de Allerhoogste, een zijswijze... Je kunt zeggen wat je wilt, wat je het beste van de zaak bewust maakt. Het menselijke

* De bloem van de Indiase Kurkeik (*Millingtonia Hortensis*).

mentale snijdt alles graag in mootjes, nietwaar... Ik ga jullie een verhaaltje vertellen. Toen de Allerhoogste eenmaal had besloten om een nieuwe schepping te maken, heeft hij een bepaalde innerlijke houding aangenomen die de innerlijke (nog niet uitgedrukte) manifestatie van de goddelijke Moeder, van de allerhoogste Shakti tot gevolg had. Hij deed dit tegelijk met de bedoeling dat Ze het scheppende vermogen zou zijn van het universum dat hij wilde creëren, het scheppende vermogen van het universum. Hij moest dus allereerst de bestaansmogelijkheid van de goddelijke Moeder ontwerpen, opdat die goddelijke Moeder de bestaansmogelijkheid van het universum zou kunnen ontwerpen. Volgen jullie? Ik herhaal dat het niet helemaal zo is(!), maar ja, het is bedoeld voor kinderen. We kunnen dus terecht zeggen dat er een transcendente goddelijke Moeder is, dus onafhankelijk van haar schepping. Zij kan voor de schepping, voor het doel van de schepping ontworpen zijn, maar ze heeft vóór de schepping moeten bestaan om te kunnen scheppen, hoe had ze anders kunnen scheppen? Dat is dan het transcendente aspect en, let wel, dat transcendente aspect is blijvend. We praten erover alsof alles in de tijd is verlopen, op een datum die je zou kunnen vaststellen: de eerste januari van het jaar 000, bij het begin van de wereld. Maar zo is het niet helemaal. Het transcendente is er altijd, het universele is er altijd en het individuele is er altijd, en het transcendente, het universele en het individuele bestaan te zamen. Dit betekent dat als je in een bepaalde bewustzijnstoestand bent, je op onverschillig welk moment in verbinding kunt zijn met de transcendente Shakti en je kunt ook, door een andere instelling, in verbinding zijn met de universele Shakti en met de individuele Shakti, en dat alles gelijktijdig. Dat ontwikkelt zich in de tijd, wij zijn het die al pratende in de tijd ontwikkeld worden, anders kunnen we ons niet uitdrukken. We kunnen er de ervaring van hebben, maar we kunnen die alleen maar uitdrukken als we het ene woord na het andere zeggen. We kunnen jammer genoeg niet alle woorden tegelijkertijd zeggen; als we ze allemaal tegelijkertijd konden zeggen, zou dat wat meer op de Waarheid lijken.

Per slot van rekening is alles wat men zegt, alles wat men gezegd heeft en alles wat men nog kan zeggen, nooit iets anders dan een uiterst onhandige en beperkte manier om iets uit te drukken dat je wel kunt beleven, maar dat je niet kunt beschrijven. En wanneer je de dingen beleeft, komt er een moment dat je ziet dat een en hetzelfde iets bijna

even nauwkeurig en even waar verwoord kan worden in de religieuze taal, in de mystieke taal, in de filosofische taal en in de materialistische taal en dat dit, gezien vanuit de geleefde waarheid, erg weinig verschil maakt. Alleen wanneer je in het mentale bewustzijn bent, lijkt het een je waar en het ander niet; maar dat zijn allemaal niets anders dan manieren van uitdrukken. De ervaring draagt haar absoluteheid in zichzelf, maar woorden kunnen haar niet beschrijven. Je kunt alleen maar de ene of andere taal kiezen om je uit te drukken en als je een heel klein beetje uitkijkt, kun je altijd iets zeggen dat de Waarheid toch benadert.

Ik zeg jullie dit niet om jullie in de war te brengen, maar gewoon om jullie te laten begrijpen dat er een aanzienlijk verschil is tussen de waarheid van de ervaring en de manier van uitdrukken, welke die ook moge zijn, zelfs de allerbeste.

10 mei 1951

(Nadat de Moeder een passage uit 'De Moeder' betreffende Mahakali heeft voorgelezen:)

Zijn de verhalen waar die over het beeld van Mahakali verteld worden?

Welke verhalen? Er worden honderden verhalen verteld. Over welk verhaal heb je het? Over welke Mahakali? De afbeeldingen die men van haar maakt, de beelden? Dat is de menselijke manier van zien. Zo is ze niet.

Ik geloof dat ik jullie dat al eens heb gezegd; er zijn oorspronkelijke wezens die op een bepaalde manier in hun hoge werkelijkheid bestaan en die, naarmate dat zij zich manifesteren in regionen die meer en meer materieel zijn en dichter bij de aarde, verschillende vormen aannemen en zich op een vreemde manier vermenigvuldigen. Je zou kunnen zeggen dat de wezens waarover Sri Aurobindo hier spreekt, tot regionen behoren die heel dicht bij het Supramentale liggen, ze zijn nog heel duidelijk en bewust in contact met de supramentale oorsprong. Deze wezens manifesteren zich ook in wat Sri Aurobindo 'het Bovenmentale' noemt, dat is waar de vorm bij wijze van spreken meer bepaald, wat duidelijker omljnd wordt, en tegelijkertijd nemen hun macht en capaciteit af. Daarna dalen ze vanuit het Bovenmentale neer in het menselijke mentale, het aardse mentale en dáár... Neem bijvoorbeeld die arme Mahakali: er is een menigte Kali's die steeds afschuwelijker worden; sommige zijn absoluut schrikwekkend en afgrijselijk en dat worden soms erg weerzinwekkende wezens die niets dan menselijke formaties zijn, dat wil zeggen dat de uiterlijke vorm hun is gegeven door de menselijke verbeelding, door het menselijke vermogen om mentale formaties te maken. Er kan een flauwe afspiegeling van de kracht van Mahakali in aanwezig zijn, maar die is dermate verzwakt, vervormd, verminderd, binnen het bereik van het menselijke bewustzijn gebracht, dat ze heel goed kan ontkennen dat zij dat is! Wat afbeeldingen van Mahakali betreft heb ik alles gezien wat je aan afschuwelijks onder ogen kunt krijgen. Daarover zullen we maar zwijgen. Als het grote kunstenaars zijn, blijft er misschien nog

enige schoonheid in over, maar daar het over het algemeen kladschilders zijn, blijft er niets meer van over. Wat de afbeeldingen (beelden of schilderijen) betreft die in een tempel geplaatst moeten worden: men houdt een godsdienstige ceremonie en als de priester of zijn helper iemand is met occulte vermogens, zelfs beperkte, dan kan hij door zijn aspiratie en door de ceremonie een buitenaards bewustzijn in die entiteiten brengen. Dat is het principe. Men zegt je: 'Dit is geen stuk hout, dit is geen steen, dit is geen schilderij; dit bevat een kracht die door de godsdienstige ceremonie is aangetrokken en waartoe je je kunt wenden'. Dat is juist, maar dan blijft de vraag naar de aard van de priester, naar zijn occulte kennis en ook naar de kracht waarmee hij een affiniteit heeft. Zo'n afbeelding kan dus veel verschillende dingen bevatten... Er is 'iets', behalve als een erg onwetende, domme man de ceremonie heeft verricht, iemand die niet het minste vermogen heeft, die niets heeft aangetrokken, die een schijnvertoning heeft opgevoerd, maar dat is tamelijk zeldzaam. Over het algemeen is er iets, maar de aard, de kwaliteit van dat 'iets', weet je... dat kan oneindig verschillen en is soms nogal onrustbarend. Ik heb Mahakali als voorbeeld genomen omdat de manier waarop Mahakali door het menselijke bewustzijn gezien wordt bijzonder afschuwelijk is. Wanneer men zich tot andere godheden richt, zoals bijvoorbeeld Mahasaraswati, aan wie allerlei artistieke, literaire en dergelijke begaafdheden worden toegeschreven, dan is het niet meer zo verschrikkelijk. Maar vooral Mahakali... Hun opvatting van macht, van kracht en van strijdbare energie is zo verschrikkelijk, dat wat ze aantrekken werkelijk nogal gevaarlijk is voor de mensen die haar aanbidden. Sedert ik in India ben, heb ik talloze verhalen gehoord. Ik ben met talloze afbeeldingen in verbinding gebracht en ik heb veel mensen gekend die thuis een Kali hadden, die haar aanbaden en wie soms ontzettende dingen waren overkomen. Ik heb hen altijd gewaarschuwd, ik heb tegen hen gezegd: 'Geloof in geen geval dat Mahakali verantwoordelijk zou zijn voor je ongeluk, want ze is er niet voor verantwoordelijk. Maar blijkbaar herbergt de Kali die je thuis hebt een tamelijk wraakzuchtig wezen dat waarschijnlijk erg jaloers is, uiterst grillig en heel erg wraakzuchtig van aard, en daar je erin geloofde en het over het algemeen een vitale macht is, kan zoiets werkelijk gevaarlijke gevolgen hebben'. Ik heb mensen gekend die, nadat ze allerlei ongelukkige ervaringen hadden gehad, het beeld van Mahakali hebben opgepakt en in de Ganges

gegooid. Als ze tegelijkertijd een zekere vrijheid van geest hebben verworven, verdwijnen alle wandaden, maar er zijn er die zo bang zijn omdat ze dat hebben gedaan, dat de kwade gevolgen voortduren.

Je zou je nooit met zulke dingen moeten inlaten, tenzij je er op zijn minst de meest elementaire kennis van hebt. Jammer genoeg wordt die kennis in geen enkele religie – in geen enkele religie, niet alleen hier, maar overal – ooit aan de gelovigen gegeven. Soms hebben de priesters die kennis (ik zeg soms), maar wanneer ze haar hebben, waken ze er wel voor haar aan de gelovigen te geven, omdat dit hun gezag en hun macht afbreuk zou doen, – en dát is nu juist het kwaad achter alle godsdienstige instellingen. Maar kom, we dwalen af. Laten we terugkeren tot ons onderwerp. Er is in de aardse atmosfeer daadwerkelijk een Kali die zich bezighoudt met de aardse aangelegenheden en die een beetje, je kunt niet zeggen onafhankelijk is, maar die niet helemaal de uitdrukking van Mahakali is. Toch is ze haar geheel en al onderworpen en heeft ze haar belangrijkste eigenschappen. De macht en doeltreffendheid daarvan zijn weliswaar afgenomen, maar ze bestaan en de schoonheid van haar eigen natuur is nog steeds aanwezig. Misschien hebben enkelen onder jullie een relatie met deze Mahakali onderhouden. Zij wreekt zich niet, zij doet degenen die haar liefhebben nooit kwaad, zij brengt geen epidemieën over de landen die onvoldoende blijken te geven van eerbied en waardering. Maar zij houdt van geweld, zij houdt van de oorlog en is van een vernietigende rechtvaardigheid.

Nu een andere vraag.

Wat is het verschil tussen een Avatar en een vibhuti?

We hebben laatst gezegd dat de ‘Vibhuti’s’ aspecten, eigenschappen (wat men in het occultisme emanaties noemt) van bepaalde wezens zijn. Het zijn zoiets als bepaalde krachten, bepaalde vermogens, bepaalde eigenschappen, bepaalde attributen die in contact worden gebracht met een uiterlijke vorm – een fysieke vorm bijvoorbeeld – en die zich door deze vorm manifesteren. Dat kan een menselijke vorm zijn. De Avatar (wanneer men hem tenminste in zijn ware betekenis begrijpt) is de aardse incarnatie van de allerhoogste Waarheid. Nu kent men dit woord veel verschillende betekenissen toe. Er is zelfs in de Franse taal een woord *avatar* dat een heel eigenaardige betekenis

heeft! Men zegt dat een avonturier veel *avatars* heeft, wat betekent dat hij telkens van verschijning, van persoonlijkheid, van bezigheid verandert... Maar in de oorspronkelijke betekenis spreekt men van een Avatar (zoals bijvoorbeeld in de Gita) wanneer de Allerhoogste om de een of andere reden besluit zich op aarde te manifesteren en hij een aards lichaam aanneemt. Hij kan veel achtereenvolgende lichamen aannemen al naar gelang van de behoeften en omstandigheden, maar het is altijd wat we 'het centrale wezen' zouden kunnen noemen dat een aards lichaam aanneemt. Dat noemt men een Avatar. Ik dacht dat jullie dat wel wisten. Sri Aurobindo heeft het op veel plaatsen uitgelegd.

'Majestueus verblijft Maheshwari in de wijde uitgestrektheid boven de denkende geest en de wil...'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 28)

Bestaat er een niveau van de wil, zoals er een mentaal niveau, een vitaal niveau, enzovoort, bestaat?

Ik heb jullie dat uitgelegd naar aanleiding van Satchidananda. Satchidananda bestaat in zijn geheel aan de oorsprong van de werelden, maar er is een Satchidananda achter alle andere zijnstoestanden. Je kunt er een grafiek van maken (hoewel dat niet veel verklaart, want het is een totaal verkeerd denkbeeld, maar het dient om het jullie gemakkelijker te laten begrijpen). Je ordent de verschillende zijns-toestanden volgens een ladder. Dan heb je onderaan de aarde en bovenaan de Allerhoogste (zo is het niet helemaal, ik haast me om jullie dat te zeggen, maar nu ja, op die manier is het gemakkelijker te begrijpen). Je plaatst de aarde onderaan en de Allerhoogste bovenaan en dan verdeel je dat in een groot aantal gradaties die elk een staat van zijn voorstellen. Dat maakt een soort ladder. En dan heb je daarachter, achter de ladder, iets dat die ondersteunt, iets waar ze tegenaan leunt. Dat is geen muur(!), maar iets dat de ladder ondersteunt. En dat is nu juist het eerste beginsel van de universele vormgeving. In de Hindoe-terminologie noemt men dat 'Satchidananda'. Dat is daar, alles leunt er tegenaan; zonder dat zou niets kunnen bestaan. Dat ondersteunt alles en dat maakt dat alles bestaat. Nu, als je in een bepaalde bewustzijnstoestand komt en je je bijvoorbeeld in het hogere mentale

zou bevinden (want over het algemeen gebeurt het daar het gemakkelijkst, je hebt het fysieke verlaten en je bent langzaam, sport na sport, opgeklommen tot in het hogere mentale), dan zou je, in plaats van je ladder nog hoger te beklimmen, in een soort verinnerlijking kunnen komen en dan probeer je de vorm achter je te laten en over te gaan in een soort stilte buiten de vorm. Je glipt tussen de sporten van de ladder door en gaat regelrecht Satchidananda binnen dat alles van achteren ondersteunt. En dan kun je mentaal de ervaring van Satchidananda hebben. Ik heb mensen gekend die haar hadden en die meenden de Allerhoogste helemaal bovenaan te hebben bereikt. Omdat er in de ervaring iets analogs is, een heel sterke overeenkomst, maar ze blijft beperkt tot het mentale, alleen het mentale heeft er deel aan. Nu, wat de wil betreft is het net hetzelfde. In plaats van de steun van de ladder, is dat een soort kracht, een heel machtige stroom die door al die bewustzijnsstaten heen gaat en die van boven af komt – dat is de allerhoogste Wil –, om dan onderaan in de fysieke manifestatie uit te monden. Bijgevolg kun je, als je je op deze vibratie of op deze kracht afstemt, in de ‘wilsstaat’ komen. Dit betekent dat als je een bepaalde staat van bewustzijn en kracht bereikt, je met deze macht van de Wil in contact komt, wát de staat van zijn waarin je je bevindt ook moge zijn – fysiek, vitaal, mentaal, enzovoort; die doordringt je en je kunt je ervan bedienen om te doen wat je wilt. Als je ontvankelijkheid vrij is van alle egoïsme, als je een zuiver wezen bent, helemaal overgegeven aan het Goddelijke, alleen maar aanvaardend wat van het Goddelijke komt, en als je daar niets mee zult vermengen, geen egoïsme, geen begeerten, geen beperkingen... tja, het is een toestand die wat moeilijk te bereiken is, maar áls je die bereikt, dan ontvang je deze wilskracht in haar oorspronkelijke staat, zuiver (omdat ze zuiver van boven naar beneden gaat; je vervormt haar wanneer je haar ontvangt), wel, dan wordt zij de uitdrukking van de goddelijke Wil in plaats van de jouwe. En dat gaat *zonder het fysieke te verlaten* – je kunt de kracht van de goddelijke Wil in je ontvangen zonder het fysieke te verlaten. Je moet haar alleen niet veranderen en vervormen, haar verminken terwijl je haar ontvangt. Wanneer je een soort onbedwingbare energie om iets te verwezenlijken in je voelt, wanneer je bij jezelf zegt: ‘Ik zal dit doen, het koste wat het kost, ik zal dit tot het einde doorzetten en heel *mijn* wil gebruiken (want je zegt altijd *mijn* wil), wel, dan kun je alleen maar in deze toestand zijn als je

in contact bent gekomen met die stroom van wilskracht. Alleen vervorm je die natuurlijk door je kleine persoonlijke reactie en gebruik je hem in het wilde weg, en dan kom je in conflict met andere elementen. Maar als je werkelijk een yogi bent, ontvang je de stroom en kan niets het elan van je handelen tegenhouden, zelfs niet fysiek.

Er zijn andere dingen van dien aard, andere bewustzijnstoestanden, andere krachten – er zijn er veel. Als je dat heel aandachtig bestudeert, bemerk je dat er eigenlijk niets in het individuele wezen is dat niet de uitdrukking, of de vervorming, of de afzwakking, de verkleining en vermindering is van iets dat zijn oorsprong in de Allerhoogste heeft en dat van een universele orde is. Dus zijn al die ideeën over ‘trekken’, ‘inroepen’, niet erg juist. In de grond van de zaak is het enige dat je moet doen: jezelf voorbereiden, jezelf voor dat Contact waardig maken en wanneer je het hebt, het niet vervormen. En dat sluit niemand uit. Zelfs een heel klein kind kan op bepaalde momenten van zijn leven in verbinding komen met één van die grote universele krachten van goddelijke oorsprong en haar gebruiken voor de behoeften die het als klein kind heeft. Jammer genoeg voegt men daar zoveel beperkingen, egoïsme, domheid en onwetendheid aan toe, dat ze over het algemeen volledig vervormd wordt. Je kunt haar niet herkennen, ze is onherkenbaar geworden. Maar de oorsprong van de kracht is dezelfde en daardoor bemerk je, wanneer je een bepaalde staat van bewustzijn hebt bereikt, dat je niets zou zijn, dat je niet eens zou bestaan als die krachten er niet waren. En in plaats van met de genoegzaamheid die je je hebt aangewend te zeggen: ‘Ik doe dit, dat doe ik niet, ik heb dit besloten, ik wil dit, ik zal slagen...’ valt dat allemaal op zo’n manier van je af dat je nooit meer zo kunt denken; dat lijkt je dan zo belachelijk. Zodra het kleine ‘ik’ verschijnt, betekent dat een vervorming, een beperking, een waardevermindering. Alles wat je eigenlijk niet graag hebt, komt door je ‘ik’; neem het ‘ik’ weg en dat verdwijnt allemaal tegelijkertijd.

12 mei 1951

'Harmonie en schoonheid van gedachten en gevoelens, harmonie en schoonheid in iedere uiting, harmonie en schoonheid van het leven en de omgeving, dat is wat Mahalakshmi eist... Zij komt niet waar liefde en schoonheid niet aanwezig zijn of aarzelen om geboren te worden...'

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 35)

Wanneer de omgeving, de omstandigheden, de atmosfeer, het soort leven en vooral de innerlijke houding van een heel lage, gemene, grove, egoïstische, onverkwikkelijke orde zijn, komt de liefde slechts ongaarne, wat betekent dat zij altijd aarzelt om zich te manifesteren en over het algemeen niet lang blijft. Opdat de schoonheid zou kunnen blijven, moet je haar een mooie woning bieden. Ik heb het niet over uiterlijke dingen – over een echt huis of echte meubelen en dat soort dingen, ik heb het over een innerlijke houding, over iets van binnen dat mooi, edel, harmonisch, belangeloos is. Dán is er een kans dat de liefde kan komen en blijven. Maar wanneer ze vermengd wordt met zulke lage, zulke lelijke dingen zodra zij probeert zich te manifesteren, blijft ze niet, ze gaat weg. Dát is wat Sri Aurobindo zegt: 'Zij wordt ongaarne geboren' – je zou kunnen zeggen dat ze het onmiddellijk betreurt dat ze geboren is. De mensen beklagen zich er altijd over dat de liefde niet bij hen blijft, maar dat is helemaal hun eigen schuld. Ze geven de liefde zo'n onverkwikkelijk bestaan, vermengd met zoveel afschuwelijkheden en zo'n vulgariteit, met zulke lage, zulke egoïstische, zulke onfatsoenlijke dingen, dat die arme liefde niet kán blijven. Als ze er niet in slagen haar helemaal om te brengen, maken ze haar door en door ziek. En dus is het enige wat ze kan doen: vluchten. Om de waarheid te zeggen zouden ze heel dankbaar moeten zijn dat ze zich in hen manifesteert ondanks de vuilheid van de woning die zij haar aanbieden.

(Moeder leest verder voor:) *'...Mahasaraswati is de macht van het werk van de Moeder en haar geest van volmaaktheid en orde. Als de jongste van de vier is zij het*

meest bekwaam in het vermogen tot uitvoeren en staat zij het dichtst bij de fysieke natuur... Zij kan degenen die door haar worden uitverkoren altijd de intieme en nauwkeurige kennis geven die zij in haar eigen natuur heeft, de zin voor verfijning, het geduld, de precisie van de intuïtieve geest en de bewuste hand, en het scherp waarnemende oog van de volmaakte werker'.

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 37)

In de ordening van de manifestatie heeft zij zich het laatst gemanifesteerd. En in de aard van haar natuur, in de kwaliteit van haar vibratie staat zij heel dicht bij... zelfs bij een klein kind. Zij houdt van jonge mensen, van kinderen, van dingen die zich aan het vormen zijn, die nog een lange weg voor zich hebben om getransformeerd te worden, om volmaakt te worden. Zij houdt van de activiteiten van de jeugd. Zij heeft het jongste karakter en is de laatste die zich zal manifesteren.

Sri Aurobindo spreekt over 'een bewuste hand'. Wat betekent dat?

Wat vraag je me nu! Ik heb jullie dit ik weet niet hoeveel keren verteld, ik heb het jullie honderden keren uitgelegd en nóg stel je die vraag? Ik heb jullie gezegd dat wat je ook zou willen doen, je allereerst het bewustzijn in de cellen van je hand moet brengen. Als je wilt spelen, als je wilt werken, als je onverschillig wat met je hand wilt doen, zul je nooit iets goed doen tenzij je het bewustzijn in de cellen van je hand brengt. Hoe vaak heb ik jullie dat gezegd? En dat voel je. Je voelt het. Je kunt dat bereiken. Je doet allerlei oefeningen om je hand bewust te maken en er komt een moment dat ze dermate bewust is dat je haar alles kunt laten doen; ze doet alles uit zichzelf zonder dat je kleine mentale zich ermee moet bemoeien.

Sri Aurobindo zegt hier: 'Alles wat arm is... verhindert de komst van Mahalakshmi'?

(Sri Aurobindo, 'De Moeder', blz. 36)

Ja, arm, zonder enige gulheid, zonder vurigheid, zonder omvang,

zonder de rijkdom van innerlijke hoedanigheden. Alles wat dor is, koud, op zichzelf gericht, verhindert de komst van Mahalakshmi. Het is hier geen kwestie van geld, nietwaar. Een uitermate rijk mens kan vanuit het gezichtspunt van Mahalakshmi verschrikkelijk arm zijn, en een erg arm mens kan heel rijk zijn als hij een gul hart heeft.

Wanneer men van 'een arme man' spreekt, wat betekent 'arme man' dan precies?

Een arme man is in dit geval een man die geen hoedanigheden heeft, geen kracht, geen macht, geen gulheid. Het is ook een ellendige, ongelukkige man. Trouwens, je bent alleen maar ongelukkig wanneer je niet gul bent – als je een vrijgevige natuur hebt die zich geeft zonder berekening, ben je nooit ongelukkig. Degenen die zich afsluiten en de dingen altijd naar zich toe willen halen, die de dingen en de wereld alleen maar door hun eigen ogen zien, die zijn ongelukkig. Maar als je je met gulheid geeft, zonder berekening, ben je nooit ongelukkig, nooit. Degene die wil nemen, die is ongelukkig; degene die zich geeft, is het nooit.

14 mei 1951

'Het toeval kan slechts het tegendeel zijn van orde en harmonie. Er is één enige ware harmonie, namelijk de supramentale harmonie – de heerschappij van de Waarheid, de uitdrukking van de goddelijke Wet. Bijgevolg heeft het toeval geen plaats in het Supramentale. Maar in de lagere Natuur is de hoogste Waarheid verduisterd, daarom vindt men er niet die goddelijke eenheid van doelstelling en handelen die alleen de orde uitmaken. Beroofd van deze eenheid, wordt het domein van de lagere Natuur geregeerd door wat wij 'het toeval' noemen, met andere woorden een terrein waar verschillende krachten die met elkaar in strijd zijn zich vermengen en geen welomschreven doel hebben...'

(Sri Aurobindo, 'Aphorismes et Paradoxes', blz. 104)

Het toeval mag dan de uitdrukking van de wanorde in de lagere werelden zijn, maar er zijn ook 'gelukkige' toevalligheden die niet noodzakelijk de uitdrukking van een wanorde zijn.

'Gelukkig' voor wie? Want wat in deze wereld hier, zoals wij haar zien, gelukkig is voor de één, is over het algemeen ongelukkig voor de ander; wat in het ene geval gelukkig is, is ongelukkig in het andere, en ook dat is de uitdrukking van een wanorde. Ik zeg niet dat de toevalligheid van iets je noodzakelijk ongelukkig zal maken, ik zeg dat het niet overeenstemt met de ordening van de waarheden, wat iets heel anders is. Je kunt heel gelukkig zijn in de wanorde! Er zijn veel mensen die volkomen tevreden zijn met hun wanorde en er niets aan zouden willen veranderen.

Het gelukkige toeval kan voortkomen uit een samenloop van omstandigheden die niemand kwaad doen.

Je kunt niet zien of het kwaad kan voor iets of iemand omdat je eenvoudig niet voldoende gegevens hebt. We kunnen de omstandig-

heden niet beoordelen omdat we de wereld niet kennen. Wat weten wij ervan? We hebben zo'n kortzichtige en beperkte visie. Bedenk dat een mens nooit méér kan weten dan wat zich uitstrekt over een periode van hoogstens honderdtwintig jaar en dan neem ik dat nog heel ruim en tel de eerste jaren van zijn bestaan mee, hoewel hij zich over het algemeen niet herinnert wat daarin is gebeurd. Wat weet je in zo'n korte tijd van de wereld en van de gevolgen van de dingen? Helemaal niets. En zelfs als je voldoende zou kunnen herinneren om het resultaat te kennen van een zogenaamd 'toeval' of wat daaraan voorafging, dan is het een gelocaliseerde kennis. Wat weet je van de dingen die op hetzelfde moment bij de tegenvoeters gebeuren of op een miljoen andere plaatsen op de aarde? We weten daar niets van. En daar we weten dat alles wat gebeurt onderling verbonden is, dat alle dingen nauw, bewust verbonden zijn, dat zich nergens een vibratie kan voordoen zonder dat ze ergens anders gevolgen heeft, hoe kunnen we dan weten of ons toeval niet schadelijk is voor iemand anders, ook al is het gunstig voor ons? Ik geloof dat je onmogelijk een mening kunt hebben... hoe zal ik het zeggen, een gefundeerde mening over de dingen, omdat je niet weet wat er in de wereld gebeurt. We kennen de totaliteit niet, we weten niets van het krachten spel. En wij zeggen dat het toeval het resultaat is van een krachten spel; maar het is alleen de uitdrukking van met elkaar in strijd zijnde wilsvormen, in plaats van de uitdrukking van de goddelijke harmonie te zijn. De wilsvormen zijn niet noodzakelijkerwijze slecht of vijandig, maar ze zijn in ieder geval onwetend. Iedereen probeert zijn eigen wil te verwezenlijken en de overwinning is voor de sterkste – maar in dit domein is de sterkste niet noodzakelijkerwijze de beste. Wanneer iets verwezenlijkt wordt, hoeveel andere dingen hadden dan verwezenlijkt kunnen worden, die er niet gekomen zijn omdat dit verwezenlijkt werd? Maar we weten dat allemaal niet. We kunnen wat er is niet vergelijken met wat had kunnen zijn... Nee, ik heb nergens gezegd dat het toeval noodgedwongen het werk is van de vijandige krachten, maar het is stellig het werk van onwetende krachten.

Van een wetenschappelijk standpunt wordt het toeval beschouwd als iets dat geen oorzaak heeft, of als het resultaat van een groot aantal kleinere oorzaken die zich erin mengen en die onderling min of meer onafhankelijk

zijn van elkaar, wat aanleiding kan geven tot het begrip wanorde. Maar hoe kun je weten of iets, een gebeurtenis, enzovoort, aan het toeval te wijten is? Het woord 'toeval' is veeleer een manier van spreken, is het niet?

Maar dat is net wat ik zeg! Ik heb nooit gezegd dat het toeval geen oorzaak heeft. Jullie zeggen dat iets aan het 'toeval' te wijten is, omdat je niet alle oorzaken kunt waarnemen die tot dit iets hebben geleid. Maar wie met de goddelijke waarheid in contact is, kan heel goed weten of iets dáár vandaan komt of niet, gemakkelijk.

Maar voor iemand die de oorzaken en gevolgen kan volgen...

Pardon, we hebben een definitie gegeven: we hebben gezegd dat, tenzij een gebeurtenis het resultaat is van de tussenkomst van de onvermengd uitgedrukte goddelijke Wil, het gaat om wat wij een 'toeval' noemen.

Dan zijn er in de gewone wereld veel dingen aan het toeval te wijten.

Maar natuurlijk, dat heb ik toch gezegd! In de gewone wereld staat alles onder de heerschappij van het toeval, behalve af en toe iets waarvan de oorzaak niet te onderscheiden is voor de grote massa, maar wel voor wie in verbinding staat met de goddelijke Wil. Dat alleen ontsnapt aan het toeval. Het komt niet zo heel vaak voor, dus kun je het niet erg mis hebben wanneer je zegt dat alles wat in deze wereld gebeurt aan het toeval te wijten is.

Zijn we hier dan bij toeval?

Je kunt niet veralgemenen. Je kunt ook geen persoonlijke vragen stellen. Dus zullen we het wat vaag houden en zeggen dat het voor sommigen door het toeval van de omstandigheden komt, maar voor anderen door een goddelijke Wil.

Zelfs in de gewone wereld is het niet alleen het toeval dat

werkt. Zoals bij de moleculen van een verhit gas; daar blijken zich twee bewegingen tegelijkertijd voor te doen: een chaotische en een gecombineerde. Waarschijnlijk kunnen we dus zeggen dat de gebeurtenissen van de gewone wereld een vermenging van die twee bewegingen zijn: een chaotische beweging en een gecombineerde beweging met een bepaald doel.

En dat heb je helemaal alleen gevonden?!

U hebt in hetzelfde gesprek gezegd: 'De vrede is jullie verscheidene keren gegeven en telkens hebben jullie haar verloren...'

Ja, hoeveel keren is de vrede jullie gegeven en hoeveel keren hebben jullie haar verloren? Talloze keren, heb ik gezegd. De goddelijke vrede (niet alleen maar de gewone vrede, want wat de gewone vrede betreft kun je een paar keer de hele wereld rond gaan zonder haar te vinden), maar de goddelijke vrede is jullie gegeven en telkens hebben jullie haar verloren. Waarom? Omdat iets in jullie weigert om zijn kleingeestige egoïstische routine op te geven.

Maar de goddelijke vrede is er altijd, nietwaar, ze wordt niet 'gegeven'?

Je moet niet vergeten dat we, toen ik dit gezegd heb, met een groepje waren van twaalf of zestien, dat geregeld bij elkaar kwam en dat ik het tegen hen had. Ik heb nooit gedacht dat ik dit aan meer dan vijftig mensen zou voorlezen, nooit. Maar ik heb dit stellig gezegd tegen de mensen die daar waren, in dat kleine groepje aan wie ik ontelbare keren de vrede gegeven had en dat haar telkens weer verloren had. En dat is wat ik bedoel, het was heel concreet. Nu kun je in het algemeen tegen degenen die hier zijn zeggen wat jij zegt, dat de vrede in zekere mate voortdurend gegeven wordt (net als het bewustzijn, de kracht en de kennis) en wel in de mate waarin het mentale haar kan ontvangen. Dus kun je niet langer zeggen dat ze verloren zou zijn; maar je wordt je ervan bewust, daarna ben je weer onbewust en dan weer bewust, daarna weer onbewust; heel gewoon om een reden die

overeenkomt met die welke ik heb opgegeven (want dat is altijd waar, of je nu met zestien, of achttien, of honderdvijftig, of zevenhonderd bent, de reden is ongeveer gelijk) en wel dat zelfs wanneer je van goede wil bent, er iets in je wezen is dat zich wanhopig vastklampt aan zijn gewoonten. De mensen verbeelden zich dat ze een grote vooruitgang hebben gemaakt als er iets in hun kleine uiterlijke gewoonten is veranderd. Ze vertellen je: 'Zie je wel, ik reis, ik verander van omgeving, ik verander van omstandigheden en ik pas me heel goed aan'. Dat betekent allemaal niets. Het gaat erom de innerlijke gewoonten te richten, de innerlijke reacties, de innerlijke manier van zien, van denken, van je handelen, dát is wat weigert te veranderen, dát is wat het zo moeilijk vindt om te veranderen.

Wanneer u spreekt over 'de vrede geven', bedoelt u dan een speciale gave of iets algemeen?

Het is iets speciaals; het is iets dat met nadruk op jullie wordt gelegd en dan voelen jullie dat gedurende enkele seconden of enkele minuten, of soms zelfs enkele uren. Je voelt dat je plotseling vervuld bent van vrede, van kracht, van licht – soms zelfs van nog kostbaarder dingen: kennis, bewustzijn, liefde. En dan verdwijnt dat. Dan zeg je: 'Ach, heus, die goddelijke krachten zijn niet erg barmhartig. Ze laten je proeven hoe goed de dingen wel zijn en dan nemen ze die van je weg opdat je er nog meer naar zou verlangen!' Dat is gewoonlijk de conclusie.

Toch kennen we de oorzaken die ons verhinderen om de gegeven vrede te bewaren en we proberen ons van de hindernissen te ontdoen.

En dan begin je een verschrikkelijke strijd en verlies je de vrede nog meer!... Je bedoelt dat wanneer je het contact verliest en je je inspant, je erin slaagt om je van de hindernis te ontdoen? Dat gebeurt echt alleen maar als je een eersteklas sadhak bent! Er zijn er niet veel die dat doen! Mijn complimenten aan degenen die dat doen, want die zullen heel snel vooruitgaan. Maar er zijn er niet veel die de oorzaak kennen. Ik heb het jullie al gezegd, negenennegentig keren op de honderd is het de arme Godheid die de schuld krijgt! Hij heeft iets

gegeven en daarna neemt Hij terug wat Hij gegeven heeft; Hij is heel wispelturig. Hij laat je zulke heerlijke vruchten proeven, en dan neemt Hij ze weer weg en daarna geeft Hij ze terug wanneer Hij er zin in heeft... Kortom, Hij is een erg grillig iemand!

Waarom schakelt de Godheid niet onmiddellijk het ego uit in plaats van de vrede te geven?

Nee, dát is nu juist het werk dat iedereen aan zichzelf moet doen. Dat heb ik jullie onlangs nog gezegd. Ik heb jullie voorgelezen wat Sri Aurobindo geschreven had: 'Vlei je niet met de ijdele illusie dat de aspiratie je gegeven zal worden en dat al het werk voor je zal worden gedaan'. De aspiratie moet van jou komen en de uitschakeling van het ego ook. Je wordt geholpen, je wordt ondersteund; telkens als je een stap vooruit doet, zul je voelen dat er iets is dat je alles geeft wat je nodig hebt om de stap te kunnen doen, maar jij bent het die je eigen benen moet gebruiken, men zal je niet op de rug dragen... Eerst het ego uitschakelen, wat een prachtig programma! Als het ego eenmaal uitgeschakeld is, zal er niets meer gedaan moeten worden, al het werk zal gedaan zijn, want het is juist het ego dat je verhindert om met het Goddelijke in contact te komen. Als het ego eenmaal verdwenen zal zijn, zul je heel eenvoudig zo blijven, in een gelukkige vereniging met het Goddelijke, en al het werk zal gedaan zijn. Maar over het algemeen begint men niet aan het eind. In ieder geval geldt wat ik jullie daarnet heb gezegd: schakel het ego uit, dát is jullie werk. Jullie zullen geholpen worden, maar jullie moeten op je eigen benen lopen. En jullie moeten heus niet hopen dat men jullie op de rug zal dragen en dat jullie niets anders zullen hoeven te doen dan je te laten dragen.